

ព្រះ
ត្រៃបិដកបាលី
និង
សេចក្តីប្រជាការណាខ្មែរ
សុត្តន្តបិដក
បដិបត្តិកាយ ឧបទេសនាសក
សត្តបកាគ

២៦

រោងព្រឹត្តិ ២

រាជសាលាសម្រាប់សិក្សា ភ្នំពេញ

ល.ស ២៥០៥

សុត្តន្តបិដក

មជ្ឈិមនិកាយ ខុបបន្តិកា សកៈ

សុត្តនិកាយ

២២

ព. ស. ២៤០៤

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស

ទុបវិបណ្ណាសកំ

សត្តមោ ភាគោ

ធមោ ឥស្ស កកវតោ អវហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ។

ទេវិទហវិគ្គោ

បឋមំ ទេវិទហសុត្តំ

(១) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ កកវ

សក្កេសុ វិហារតំ ទេវទេវំ ធមោ សក្យានំ ធិតមោ ។

ក្សត ទោ កកវ កិក្ខុ ភមន្តេសិ កិក្ខុភេតិ ។

កទន្តេតិ ទោ កិក្ខុ កកវតោ បទ្ធស្សេនុសុំ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយ

ទុបវិបណ្ណាសកៈ

សត្តមភាគ

សូមឧបស្កាចំពោះព្រះមានព្រះភាគ អវហត្តសម្មាសម្ពុទ្ធ អន្តរោ ។

ទេវិទហវិគ្គ

ទេវិទហសូត្រ ទី ១

(១) ខ្ញុំបាទស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះ
ភាគទ្រង់គង់ក្នុងទៅទេហនិគម របស់សក្យៈទាំងឡាយ ក្នុងផ្នែកសក្កៈ ។
ពាលព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅ ក្នុងទៅទេហនិគមនោះឯង បាន
ត្រាស់ហៅពួកកិក្ខុថា ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ ។ កិក្ខុទាំងនោះ ទទួល
ព្រះពុទ្ធជីតា របស់ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះគន្លង ។

[២] ភគវា ឯតទតោច សន្តិំ ភិក្ខុវេ ឯកេ
 សមណាទ្ធរាហ្មណា ឯវិភិទិណោ ឯវិទិដ្ឋិណោ យំ កំត្យា-
 យំ បុរិសបុគ្គលោ បដិសំវេទេតិ សុខំ វា ទុក្ខំ វា
 អទុក្ខមសុខំ វា សទ្ធនំ បុទ្ធេ កាតហេតុ វតិ
 បុរាណានំ កម្មានំ តបសា ព្យុទ្ធិភាវំ^(១) ទវានំ
 កម្មានំ អកាវណា អាយតិ អនវស្សវេ វាយតិ
 អនវស្សវា កម្មត្តាយោ កម្មត្តាយោ ទុក្ខត្តាយោ ទុក្ខ-
 ត្តាយោ វេទនាទាយោ វេទនាទាយោ សត្វំ ទុក្ខំ
 ឯដ្ឋិស្តំ កវិស្សតិទិ ឯវិភិទិណោ^(២) ភិក្ខុវេ ឯតណ្ហា^(៣) ។

[៣] ឯវិភិទាហំ ភិក្ខុវេ ឯតណ្ហោ ទុបសន្តិមិត្តា
 ឯវិ វតាមិ សត្វំ កិវ គុម្ពេ អារុសោ ឯតណ្ហា ឯវិ
 វិទិណោ ឯវិទិដ្ឋិណោ យំ កំត្យាយំ បុរិសបុគ្គលោ
 បដិសំវេទេតិ សុខំ វា ទុក្ខំ អទុក្ខមសុខំ វា សទ្ធនំ

១ ឧ. ប្បដិភាវំ ។ ឃ. ព្យុទ្ធិភាវំ ។ ២ ឃ. ឯវិភិទំ ។ ៣ ឃ. អនកាសាយំ ឯតណ្ហាតិ ទិស្សតិ ។ សកនិកាយាយំ ទិស្សតោតិ ទិស្សតិ ។

[២] ព្រះនាងព្រះភាគច្រើនក្រាស់ដូច្នោះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 មានសមណាទ្ធរាហ្មណ៍ពួកមួយ តែងនិយាយយ៉ាងនេះ យល់ឃើញយ៉ាង
 នេះថា បុរសបុគ្គលនេះ ទទួលការម្នាក់ណាមួយ ជាសុខក្តី ជាទុក្ខក្តី
 មិនមែនទុក្ខមិនមែនសុខក្តី ការម្នាក់ទាំងអស់នោះឯង កើតឡើងព្រោះ
 ហេតុនៃកម្មដែលខ្លួនបានធ្វើក្នុងកាលមុន ឯការមិនទទួលបាន (ដោយពតា-
 ទិក្ខុលេស) ភទេវ ព្រោះដុកកំដៅ ព្រោះវិទាសទៅនៃកម្មចាស់ ទាំងមិនធ្វើ
 ដូចកម្មថ្មី ការអស់ទៅនៃកម្ម ព្រោះមិនទទួលបាន (ដោយពតាទិក្ខុលេស)
 ភទេវ ការអស់ទៅនៃទុក្ខ ព្រោះអស់ទៅនៃកម្ម ការអស់ទៅនៃវេទនា
 ព្រោះអស់ទៅនៃទុក្ខ ទុក្ខទាំងអស់នឹងហប់សូន្យទៅបាន ព្រោះអស់ទៅ
 នៃវេទនា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកនិព្រាហ្មណ៍^(១) តែងនិយាយយ៉ាងនេះឯង ។

[៣] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភគវាបានចូលទៅរកពួកនិព្រាហ្មណ៍
 ដែលនិយាយយ៉ាងនោះ ហើយសួរយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អារុសោនិព្រាហ្មណ៍
 ទាំងឡាយ ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ តែងនិយាយយ៉ាងនេះ យល់ឃើញ
 យ៉ាងនេះថា បុរសបុគ្គលនេះ ទទួលការម្នាក់ណាមួយ ជាសុខ
 ក្តី ជាទុក្ខក្តី មិនមែនទុក្ខមិនមែនសុខក្តី ការម្នាក់ទាំងអស់នោះឯង

១ មនទេវា ឯតណ្ហា សិស្សតោ ទិស្សតោ ។

ទេវហេតុស្ស ទេវហេតុស្ស ឧទ្ទិស្ស

បុត្រ កកហេតុ ឥតិ បុរាណាធំ កម្មាធំ តបសា
 ព្យុទ្ធិភាវ ធនធំ កម្មាធំ អករណា អាយតិ
 អនវស្សវេ អាយតិ អនវស្សវេ កម្មត្ថយោ កម្ម-
 ត្ថយោ ធុត្ថត្ថយោ ធុត្ថត្ថយោ វេទនាខយោ វេទ-
 នាខយោ សត្វំ ធុត្ថំ ធុត្ថិណ្ណំ កវិស្សតិ ។ តេ
 ១០ ១១ កិក្ខវេ ធិតណ្ណា ឃិ បុដ្ឋា អាមាតិ បដិ-
 ជាធាតុ ក្សាហំ ឃិ វេទាមំ កិ បដ តុម្ពេ អាវុសោ
 ធិតណ្ណា ជាបាថ អហវុម្ពេ^(១) មយំ បុត្រ ១
 តាហវុម្ពតិ ។ ខោ ហិធំ អាវុសោ ។ កិ
 បដ តុម្ពេ អាវុសោ ធិតណ្ណា ជាបាថ អករម្ពេ^(២)
 មយំ បុត្រ តាបកម្ពិ^(៣) ១ តាករម្ពាតិ ។

១ ១. អហវុមេ ។ ២ ១. អករមេ ។ ៣ ម. ធាបិ កម្ពិ ។

ទេវហេតុ ទេវហេតុ កាស្សវេហេតុស្ស

កើតឡើង ព្រោះហេតុនៃកម្ម ដែលខ្លួនបានធ្វើទុក ក្នុងកាលមុន
 ឯការមិនទំកិច្ច (ដោយកតាទិក្ខិលេស) កៅ ព្រោះអ្នកកំដៅ
 ព្រាវិតាសទៅ នៃកម្មចាស់ ទាំងមិនធ្វើទុកម្តី ការអស់ទៅនៃ
 កម្ម ព្រោះមិនទំកិច្ច (ដោយកតាទិក្ខិលេស) ការអស់ទៅនៃទុក្ខ
 ព្រោះអស់ទៅនៃកម្ម ការអស់ទៅនៃវេទនា ព្រោះអស់ទៅនៃទុក្ខ
 ទុក្ខទាំងអស់នឹងសាចស្តែងទៅបាន ព្រោះអស់ទៅនៃវេទនា ដូច្នោះកើត
 មែនឬ ។ ម្នាលកិក្ខុទាំងឡាយ និគ្រន្តទាំងនោះ កាលបើកថាភកស្ត
 យ៉ាងនេះហើយ ក៏ធ្វើយកថា ព្រាករណា ទើបកថាភក ស្តនិគ្រន្ត
 ទាំងនោះ យ៉ាងនេះទៀតថា ម្នាលអាវុសោនិគ្រន្តទាំងឡាយ ចុះអ្នក
 ទាំងឡាយ ដឹងថា យើងបានកើតហើយ ក្នុងកាលមុន មិនមែនមិន
 បានកើតទេ ដូច្នោះដែរឬ ។ ពួកនិគ្រន្ត ធ្វើយកថា បពិត្រ
 លោកដ៏មានអាយុ ដ៏ល្អវិទ្យា ពួកបើមិនបានដឹងទេ ។ ម្នាល
 អាវុសោនិគ្រន្តទាំងឡាយ ចុះអ្នកទាំងឡាយ ដឹងថា យើងបានធ្វើ
 បានកម្មទុកក្នុងកាលពីដើម មិនមែនមិនបានធ្វើទេ ដូច្នោះដែរឬ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ វេទិកនិកាយ

នោ ហិំនំ អារុសោ ។ កំ មន គុត្តេ អារុសោ
 និកណ្ណា ជាតាថ ឯវុបំ វា ឯវុបំ វា តាបកម្មំ
 អការម្ហាតិ ។ នោ ហិំនំ អារុសោ ។ កំ មន
 គុត្តេ អារុសោ និកណ្ណា ជាតាថ ឯវុកំ វា ឯវុកំ
 និដ្ឋិល្ហំ ឯវុកំ វា ឯវុកំ និដ្ឋិរេតតំ ឯវុកម្មំ វា
 ឯវុកេ និដ្ឋិល្ហំ សត្វំ ឯវុកំ និដ្ឋិល្ហំ ភវិស្សតិ ។
 នោ ហិំនំ អារុសោ ។ កំ មន គុត្តេ អារុសោ
 និកណ្ណា ជាតាថ និដ្ឋេវ នដ្ឋេ អកុសលានំ នដ្ឋានំ
 មរោនំ កុសលានំ នដ្ឋានំ ឧបសម្មនន្តំ ។ នោ
 ហិំនំ អារុសោ ។

(៤) នតិ កំ គុត្តេ អារុសោ និកណ្ណា ន ជាតាថ
 អារុសោ មយំ បុត្រេ ន តាហុវម្ហាតិ ន ជាតាថ អក-
 រម្ហាតិ មយំ បុត្រេ តាបកម្មំ ន តាការម្ហាតិ ន ជាតាថ
 ឯវុបំ វា ឯវុបំ វា តាបកម្មំ អការម្ហាតិ ន ជាតាថ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ វេទិកនិកាយ

បពិត្រលោកជំទាវ អាយុ ដំណើរនេះ ពួកយើងមិនបានដឹងទេ ។ ម្ចាស់
 អារុសោនិក្រន្តទាំងឡាយ ចុះអ្នកទាំងឡាយ ដឹងថា យើងបានធ្វើបាប-
 កម្មយ៉ាងនេះទេ យ៉ាងនោះទេ ដូច្នេះដែរ ។ បពិត្រលោកជំទាវ
 អាយុ ដំណើរនេះ ពួកយើងមិនបានដឹងទេ ។ ម្ចាស់អារុសោនិក្រន្ត
 ទាំងឡាយ ចុះអ្នកទាំងឡាយ ដឹងថា ទុក្ខទាំងប៉ុណ្ណោះសាបសូន្យហើយ
 ឬទុក្ខទាំងប៉ុណ្ណោះគប្បីសាបសូន្យ ឬក៏កាលបើទុក្ខទាំងប៉ុណ្ណោះសាបសូន្យ
 ហើយ ទុក្ខទាំងអស់នឹងសាបសូន្យទៅ ដូច្នេះដែរ ។ បពិត្រលោក
 ជំទាវ អាយុ ដំណើរនេះ ពួកយើងមិនបានដឹងទេ ។ ម្ចាស់អារុសោ
 និក្រន្តទាំងឡាយ ចុះអ្នកទាំងឡាយ ដឹងឲ្យកាលបើអកុសលធម៌ ដឹង
 ឲ្យការបំពេញកុសលធម៌ ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ ដូច្នេះឬទេ ។ បពិត្រលោក
 ជំទាវ អាយុ ដំណើរនេះ ពួកយើងមិនបានដឹងទេ ។

(៤) ម្ចាស់អារុសោនិក្រន្តទាំងឡាយ ពួកអ្នកទាំងឡាយ មិន
 ដឹងថា យើងបានកើតហើយ ក្នុងកាលមុន មិនមែនមិនបានកើតទេ
 មិនដឹងថា យើងបានធ្វើបាបកម្មទុក ក្នុងកាលមុន មិនមែនមិនបានធ្វើទេ
 មិនដឹងថា យើងបានធ្វើបាបកម្មយ៉ាងនេះទេ យ៉ាងនោះទេ មិនដឹងថា

ឯកុក្កំ វា ឯកុក្កំ ឯកុក្កំ ឯកុក្កំ ឯកុក្កំ ឯកុក្កំ

ឯកុក្កំ វា ឯកុក្កំ ឯកុក្កំ សត្វំ ឯកុក្កំ

ឯកុក្កំ ករិស្សតិ ឯ ជាតាម ឯ ធម្ម ឯ ធម្ម

អកុសលា ឯ ធម្មា ឯ បហា ឯ កុសលា ឯ ធម្មា ឯ

ឧបសម្បទំ វិវា សន្តោ អាយស្មញ្ញា ឯ ឯកុក្កំ ឯ

កល្យាណស្ស^(១) វេទនាសូត្រ វេទនាសូត្រ វេទនាសូត្រ

ឧបសម្បទំ វិវា សន្តោ សុខំ វា ឯកុក្កំ វា អធិកុក្កមសុខំ

វា សត្វំ ឬត្រេ កតហេតុ វា ឯកុក្កំ វា អធិកុក្កមសុខំ

តបសា ត្រ្យតិកា វា ឯកុក្កំ ឯ អកុសលា អាយតិ

អនុស្សាវេ អាយតិ អនុស្សាវេ កុក្កុយោ កុក្កុយោ

កុក្កុយោ កុក្កុយោ វេទនាសូត្រ វេទនាសូត្រ

១ ឯ កុក្កំ អស្ស ។

ឧកុក្កំ វា ឯកុក្កំ ឯកុក្កំ ឯកុក្កំ ឯកុក្កំ ឯកុក្កំ

ឯកុក្កំ វា ឯកុក្កំ ឯកុក្កំ សត្វំ ឯកុក្កំ

ឯកុក្កំ ករិស្សតិ ឯ ជាតាម ឯ ធម្ម ឯ ធម្ម

អកុសលា ឯ ធម្មា ឯ បហា ឯ កុសលា ឯ ធម្មា ឯ

ឧបសម្បទំ វិវា សន្តោ អាយស្មញ្ញា ឯ ឯកុក្កំ ឯ

កល្យាណស្ស^(១) វេទនាសូត្រ វេទនាសូត្រ វេទនាសូត្រ

ឧបសម្បទំ វិវា សន្តោ សុខំ វា ឯកុក្កំ វា អធិកុក្កមសុខំ

វា សត្វំ ឬត្រេ កតហេតុ វា ឯកុក្កំ វា អធិកុក្កមសុខំ

តបសា ត្រ្យតិកា វា ឯកុក្កំ ឯ អកុសលា អាយតិ

អនុស្សាវេ អាយតិ អនុស្សាវេ កុក្កុយោ កុក្កុយោ

កុក្កុយោ កុក្កុយោ វេទនាសូត្រ វេទនាសូត្រ

១ ឯ កុក្កំ អស្ស ។

សត្វំ ទុក្ខំ វិជ្ជិណ្ណំ ភវិស្សត្តិ ។ សតេ បន្តិ^(១)
កុត្តេ អាវុសោ វិសណ្ណា ជាយោជ្ជាម អហវុត្តោ
មយំ បុត្វេ ន ហវុត្តិតិ ជាយោជ្ជាម អការត្តោ
មយំ បុត្វេ បាបកម្មំ ន ហវុត្តិតិ ជាយោជ្ជាម
វរុដំ វ វរុដំ វ បាបកម្មំ អការត្តិតិ ជា-
យោជ្ជាម វត្តកំ វ ទុក្ខំ វិជ្ជិណ្ណំ វត្តកំ វ ទុក្ខំ
វិជ្ជិណ្ណំ វត្តកម្មំ វ ទុក្ខេ វិជ្ជិណ្ណំ សត្វំ ទុក្ខំ
វិជ្ជិណ្ណំ ភវិស្សត្តិ ជាយោជ្ជាម វិជ្ជេ វ មេ អត្ត-
សលាធំ ចម្រាធំ មហាធំ កុសលាធំ ចម្រាធំ
ឧបសម្មានំ វិវិ សុទ្ធី អាយស្សនានំ វិសណ្ណានំ
កល្យាណេ វេយ្យាករណាយ យំ កំព្វាយំ បុរិសបុត្ត-
លោ បដិសំវេទេតិ សុខំ វ ទុក្ខំ វ អទុក្ខមសុខំ
វ សត្វំ បុត្វេ កតមោភុ សតិ បុរាណានំ កម្មានំ
តមសា ឲ្យន្តិកាវា ធនំ កម្មានំ អតារណា អាយតិ
អនវស្សវា អាយតិ អនវស្សវា កម្មត្តយោ

១ ១. បឋមបិណ្ឌ ១ ទំស្សតិ ។

ទុក្ខតាំងអស់នឹងសាបសូន្យ ព្រោះអស់ទៅនៃវិវេទា ។ ម្ចាស់អាវុសោ
នៃគ្រូតាំងច្បាយ គែបើអ្នកតាំងច្បាយ ជីវិតថា យើងបានកើតហើយក្នុង
កាលមុន មិនមែនមិនបានកើតទេ ជីវិតថាយើងបានធ្វើបាបកម្មទុកក្នុងកាល
មុន មិនមែនមិនបានធ្វើទេ ជីវិតថាយើងបានធ្វើបាបកម្មយ៉ាងនោះទូរ យ៉ាង
នោះទូរ ជីវិតថា ទុក្ខតាំងប៉ុណ្ណោះសាបសូន្យហើយ ឬទុក្ខតាំងប៉ុណ្ណោះ
អហវុសោសូន្យ ឬកំពាលបើទុក្ខតាំងប៉ុណ្ណោះសាបសូន្យហើយ ទុក្ខតាំង
អស់នឹងសាបសូន្យទៅផ្ទះ អ្នកតាំងច្បាយ ឈ្មោះថាជីវិតនូវការលរបង
អកុសលធម៌ ជីវិតនូវការបំពេញកុសលធម៌ ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ កាលបើជីវិត
យ៉ាងនោះហើយ ទើបពួកនៃគ្រូតាំងមានតាយុ អ្នកនឹងនិយាយថា បុរស
បុគ្គលនេះ ទទួលនូវអារម្មណ៍ណាមួយ ជាសុខក្តី ជាទុក្ខក្តី មិនមែនទុក្ខមិន
មែនសុខក្តី អារម្មណ៍តាំងអស់នោះឯង កើតឡើងព្រោះហេតុនៃកម្ម ដែល
ខ្លួនបានធ្វើទុកក្នុងកាលមុន ឯការមិនទទឹកចិត្ត (ដោយរាគាទិក្ខុលេស)
កៅ ព្រោះជីវិតដើរ ព្រោះវិវេទានទៅនៃកម្មចាស់ តាំងមិនធ្វើនូវកម្មថ្មី
ការអស់ទៅនៃកម្ម ព្រោះមិនទទឹកចិត្ត (ដោយរាគាទិក្ខុលេស) កៅ

កម្មក្លាយ ធុត្តក្លាយ ធុត្តក្លាយ វេទនាទាយ
វេទនាទាយ សន្សំ ធុត្តំ ធុត្តិញ្ញំ ភវិស្សតិ ។

[៥] សេយ្យជាបិ អាវុសោ និកណ្ណា បុរិសា សល្យេន
វិញ្ញា អស្ស សវិសេន កាដ្ឋបលេមនេន ។ សោ
សល្យស្សបិ វេទនហេតុ ធុត្តា តិប្បា^(១) កាដ្ឋកា វេទនា
វេទិយេយ្យ ឥស្សមិត្តាមត្តា ញាតិសារលោហិតា គិសក្កំ
សល្យកត្តំ ឧបដ្ឋមេយ្យំ ។ ឥស្ស សោ គិសក្កោ
សល្យកត្តោ សត្តេន វណមុទំ បរិកាណ្ណេយ្យ ។ សោ
សត្តេនបិ វណមុទស្ស បរិកាណ្ណេហេតុ ធុត្តា តិប្បា
កាដ្ឋកា វេទនា វេទិយេយ្យ ឥស្ស សោ គិសក្កោ
សល្យកត្តោ ឯសនិយា សល្យំ ឯសេយ្យ ។ សោ
ឯសនិយាបិ សល្យស្ស ឯសនហេតុ^(២) ធុត្តា តិប្បា
កាដ្ឋកាវេទនា វេទិយេយ្យ ឥស្ស សោ គិសក្កោ សល្យ
កត្តោ សល្យំ អន្តរោយ្យ^(៣) ។ សោ សល្យស្សបិ អន្ត-
រោយ្យេហេតុ^(៤) ធុត្តា តិប្បា កាដ្ឋកា វេទនា វេទិយេយ្យ

១ ឧ. ភិញ្ញា ។ ២ ឧ. និសនហេតុ ។ ៣ ឧ. អន្តរោយ្យ ។ ៤ ឧ. អន្តរោយ្យេហេតុ ។
ឧ. អន្តរោយ្យេហេតុ ។

កាអសំទៅខេត្ត ព្រោះអសំទៅខេត្ត កាអសំទៅខេត្ត ព្រោះ
អសំទៅខេត្ត ទុក្ខទាំងអស់នឹងសាបសូន្យទៅ ព្រោះអសំទៅខេត្ត

[៦] ខ្លាលអាវុសោនិក្ខត្តទាំងឡាយ ដូចបុស្សេត្រសវេទន
មានផ្គំពិស ដែលលាបដោយផ្គំពិសដ៏ក្រាស់ ។ បុស្សេត្រសក៏នឹងទុក្ខ-
វេទនាទាំងឡាយ ខ្លោចផ្ស ព្រោះហេតុត្រសេនោះ ពួកមិត្តភាព
នឹងញាតិសារលោហិតរបស់បុស្សេត្រស ក៏នាំយកទៅទ្រព្យវេទនា
ពេទ្យវេនោះយកកាំបិតវះមុខដំទៅ នៃបុស្សេត្រស ។ បុស្សេត្រសនឹងទុក្ខ-
វេទនាទាំងឡាយ ខ្លោចផ្ស ព្រោះហេតុត្រសវេទនា ដោយកាំបិតនោះ
ពេទ្យវេនោះក៏យកដំបៀកភ្លៀក រឹកភ្លៀកមើលសររបស់បុស្សេត្រស ។
បុស្សេត្រសក៏នឹងទុក្ខវេទនាទាំងឡាយ ខ្លោចផ្ស ព្រោះហេតុត្រស
មើលដោយដំបៀកភ្លៀក ពេទ្យវេនោះចាប់ផ្តើមសររបស់បុស្សេត្រស ។
បុស្សេត្រសក៏នឹងទុក្ខវេទនាទាំងឡាយ ខ្លោចផ្ស ព្រោះហេតុត្រសនោះ

ភស្តុតាង គឺសិល្បា សិល្បករោ អគន្ធិវា
 វណ្ណមុខ ឱនហោយ្យ ។ សោ អគន្ធិវាស្សបិ
 វណ្ណមុខ ឱនហោយ្យេតុ ទុក្ខា តិច្ឆា កុដ្ឋកា
 វេទនា វេទិយេយ្យ ។ សោ អបរេន សមយេន វុឡ្លេន
 វណ្ណេន សញ្ញវិចារិ^(១) អណោតោ អស្សុ សុទ្ធំ សេវិ
 សយំវសី យេនកាមវន្តំនោ ។ ភស្តុ ឯវមស្ស អហំ
 ទោ ឬទ្ធេ សល្លេន វិទ្ធោ អហោសី សវិសេន
 កាឡ្យបលេមនេន សោហំ សល្លស្សបិ វេទនេហេតុ
 ទុក្ខា តិច្ឆា កុដ្ឋកា វេទនា វេទិយំ ភស្តុ មេ
 មិញ្ញាមច្ចា ញាតិសាលោហិតា ភិសក្កំ សល្លកក្កំ
 ឧបដ្ឋបេសំ ភស្តុ មេ ទោ ភិសក្កោ សល្លកក្កោ
 សត្តេន វណ្ណមុខំ ឯវកន្តុតិ^(២) សោហំ សត្តេនមិ^(៣)
 វណ្ណមុខស្ស ឯវកន្តុនហេតុ ទុក្ខា តិច្ឆា កុដ្ឋកា
 វេទនា វេទិយំ ភស្តុ មេ សោ ភិសក្កោ សល្លកក្កោ

១ ឧ. ម. សំវិចារិ ។ ២ ឧ. ម. ឯវកន្តុ ។ ៣ ឧ. សល្លេនមិ ។

វេទនេទៀត ពេទ្យវេទនាភិយកកំទេច^(១) ថ្នាំចៅរោយ គ្រង់មុខជំរៅនៃ
 បុរសនោះ ។ បុរសនោះកំរើនទុក្ខវេទនាផ្ទាំងក្លា ខ្លោចផ្សា ព្រោះហេតុ
 តែរោយកំទេចថ្នាំ គ្រង់មុខជំរៅនោះវេទនេទៀត ។ សម័យខាងក្រោយ
 មក បុរសនោះក៏មានជំរៅជុះសាច់ ព្រមទាំងស្បែក ជាអ្នកលើស
 ឈឺចាប់ មានសេចក្តីសុខ រួចខ្លួនអំពីពេទ្យវេទនា មានអំណាចខ្លួនឯង
 ទៅណាមកណាតាមសេចក្តីប្រាថ្នាច្រើន ។ បុរសនោះក៏គិតយ៉ាងនេះថា
 កាលពីដើម ភក្តីអញគ្រូវស្រា ដែលមានថ្នាំពិស ដែលលាបដោយ
 ថ្នាំពិសយ៉ាងគ្រាប់ ភក្តីអញនោះ កំរើនទុក្ខវេទនាផ្ទាំងក្លា ខ្លោចផ្សា
 ព្រោះហេតុតែគ្រូវស្រានោះឯង មិនគ្រហមាត្យ នឹងញាតិសាលោហិតទាំង
 ខ្សោយរបស់អញនោះ ក៏នាំយកទៅទិញពេទ្យវេទនា ពេទ្យវេទនាយក
 កំបិតវះមុខជំរៅរបស់អញនោះ អញនោះកំរើនទុក្ខវេទនាផ្ទាំងក្លា ខ្លោច
 ផ្សា ព្រោះហេតុតែវះមុខជំរៅដោយកំបិតនោះ លុះពេទ្យវេទនាយក

១- យកនៃស្រាអំបូរត្រូវស្រាស្រាវ័ងប្រកបស្រាវ័ង (លាបមុខរបួស) ។ អន្តរា ។

ឯសនិយា សន្សំ ឯសិ សោហំ ឯសនិយាបិ សន្សំស្ស
 ឯសនហេតុ ទុក្ខា តិប្បា កដុកា វេទនា វេទិយី
 តស្ស មេ សោ កិសន្តោ សន្សំកន្តោ សន្សំ
 អន្តរា^(១) សោហំ សន្សំស្សបិ អន្តរាទហេតុ ទុក្ខា
 តិប្បា កដុកា វេទនា វេទិយី តស្ស មេ សោ
 កិសន្តោ សន្សំកន្តោ អគន្តិវា វណមុទេ ឧទហិ
 សោហំ អគន្តិវាស្សបិ វណមុទេ ឧទហនហេតុ
 ទុក្ខា តិប្បា កដុកា វេទនា វេទិយី សោហំ^(២) ឯត-
 វហិ វុឡោន វណន សន្សំវិហា អភោតោ សុទ្ធំ សេវ
 សយំវសី យេនកាមភ័យោតិ ។ ឯវមេវ តោ អាវុសោ
 និកណ្ណា សចេ កុម្មោ ជានេយ្យាដ អហវុម្ពោ មយ
 មុទេ ន ធាហវុម្ពោតិ ជានេយ្យាដ អកវុម្ពោ មយ
 មុទេ ចាបកម្ពំ ន ធាកវុម្ពោតិ ជានេយ្យាដ

១ អន្តរា ។ ម. អន្តរា ។ ២ ម. សោម្ពិ ។

ដំប្រើកត្រៀកវិកៀកមិលសវ របស់អញនោះ ខ្លួនអញក៏ដើរទុក្ខវេទនា
 ទាំងក្លា ខ្លោចផ្ស ព្រោះហេតុក្រៃក្រួតសរ ដោយដំប្រើកនោះទៀត
 លុះពេលនោះ ចាប់ដកសររបស់អញនោះ ខ្លួនអញនោះក៏ដើរទុក្ខវេទនា
 ទាំងក្លា ខ្លោចផ្ស ព្រោះហេតុក្រៃដកសរចេញនោះទៀត លុះពេលនោះ
 យកកំទេចថ្នាំរោយ គ្រង់មុខដំបៅរបស់អញនោះ ខ្លួនអញនោះក៏ដើរទុក្ខ-
 វេទនាទាំងក្លា ខ្លោចផ្ស ព្រោះហេតុក្រៃរោយកំទេចថ្នាំគ្រង់មុខដំបៅនោះ
 ឥឡូវនេះខ្លួនអញនោះ មានដំបៅជុះសាច់ ព្រមទាំងស្បែក ជាអ្នកលែង
 ឈឺចាប់ មានសេចក្តីសុខ ច្រើនខ្លះក៏ពេទ្យវែកៗ ជាអ្នកមានអំណាចខ្លួន
 ឯង ទៅណាមកណាភាមសេចក្តីប្រាថ្នាបាន សេចក្តីនេះមានបរមាយ៉ាង
 ណា ។ ម្ចាស់អាវុសោនិក្រន្តទាំងឡាយ មានបរមយ្យដូចអ្នកទាំងឡាយ
 បើដឹងថា យើងបានកើតហើយក្នុងកាលមុន មិនមែនមិនបានកើតទេ ដឹង
 ថា យើងបានធ្វើបាបកម្មក្នុងកាលមុន មិនមែនមិនបានធ្វើទេ ដឹងថា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស ចេវិបណ្ណសកំ

ឃ្រូចំ វា ឃ្រូចំ វា ចាបកម្មំ អករត្តាតំ ជាឈេយ្យថ
 ឃ្រូតំ វា ទុក្ខំ ឯដ្ឋិណ្ណំ ឃ្រូតំ វា ទុក្ខំ ឯដ្ឋិរេតត្ថំ
 ឃ្រូតកម្មំ វា ទុក្ខំ ឯដ្ឋិណ្ណំ សត្វំ ទុក្ខំ ឯដ្ឋិណ្ណំ
 ករិស្សតិភិ ជាឈេយ្យថ ឯដ្ឋេវ ធម្មេ អកុសលានំ
 ធម្មានំ បហានំ កុសលានំ ធម្មានំ ឧបសម្បទំ
 ឃ្រំ សន្តេ អាយស្មត្តានំ ឯតណ្ហានំ កល្យាណស្ស
 វេយ្យាករណាយ យំ កិញ្ចាយំ បុរិសបុត្តលោ បដិ-
 សំវេទេតិ សុខំ វា ទុក្ខំ វា អទុក្ខអសុខំ វា
 សត្វំ បុព្វេ កកហេតុ ឥតិ បុរណានំ កម្មានំ
 តបសា ព្យុទ្ធិភាវំ ធនំ កម្មានំ អករណា អាយតិ
 អនវស្សវោ អាយតិ អនវស្សវំ កម្មក្កាយោ កម្មក្កាយោ
 ទុក្ខក្កាយោ ទុក្ខក្កាយោ វេទនាទយោ វេទនាទយោ
 សត្វំ ទុក្ខំ ឯដ្ឋិណ្ណំ ករិស្សតិភិ ។ យស្មា ច វោ
 កុម្មេ កាវុសោ ឯតណ្ហា ឯ ជាតាថ អហរិម្ពេវ មយំ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ចេវិបណ្ណសកំ

យេនិបាទេវិបាបកម្មយ៉ាងនេះខ្លះ យ៉ាងនោះខ្លះ ដឹងថា ទុក្ខទាំងប៉ុណ្ណោះ
 សាបសូន្យហើយ ឬទុក្ខទាំងប៉ុណ្ណោះធម្មវិសាមសន្យាទៅ ឬក៏កាលបើ
 ទុក្ខទាំងប៉ុណ្ណោះសាបសូន្យហើយ ទុក្ខទាំងអស់នឹងសាបសូន្យទៅ អ្នក
 ទាំងឡាយ ឈ្មោះថាដឹងខ្លះកាលបើអកុសលធម៌ ដឹងខ្លះកាលបើពេញ
 កុសលធម៌ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ កាលបើដឹងយ៉ាងនេះហើយ ទើបពួកនិគ្រុន្ត
 ដ៏មានកាយ គួរពោលថា បុរសបុគ្គលនេះ ទទួលបានភាវូណីណាមួយ
 ជាសុខក្តី ជាទុក្ខក្តី មិនមែនទុក្ខមិនមែនសុខក្តី ភាវូណីទាំងអស់នោះឯង
 កើតឡើងព្រោះហេតុនៃកម្ម ដែលខ្លួនធ្វើទុក ក្នុងកាលមុន ឯការមិន
 ទទឹកចិត្ត (ដោយពភាវិក្តិលេស) ភាវ ព្រោះផុតកំរើ ព្រោះវិនាស
 ទៅនៃកម្មចាស់ ទាំងមិនធ្វើទុកម្តី ការអស់ទៅនៃកម្ម ព្រោះ
 មិនទទឹកចិត្ត (ដោយពភាវិក្តិលេស) ភាវ ការអស់ទៅនៃទុក្ខ
 ព្រោះអស់ទៅនៃកម្ម ការអស់ទៅនៃវេទនា ព្រោះអស់ទៅនៃទុក្ខ ទុក្ខ
 ទាំងអស់នឹងសាបសូន្យទៅ ព្រោះអស់ទៅនៃវេទនា ។ ម្ចាស់កាវុសោ
 និគ្រុន្តទាំងឡាយ តែបើអ្នកទាំងឡាយ មិនដឹងថា យេនិបាទេវិបាបកម្មហើយ

ឬទ្ធ ន ចាហុរញ្ញតិ ន ជាចាថ អករម្ហេ
 មយំ ឬទ្ធ ចាបកម្មំ ន ចាករញ្ញតិ ន
 ជាចាថ ឃវ្រុបំ វា ឃវ្រុបំ វា ចាបកម្មំ
 អករម្ហេតិ ន ជាចាថ ឃត្តកំ វា ទុក្ខំ ធិដ្ឋិ-
 ញ្ញា ឃត្តកំ វា ទុក្ខំ ធិដ្ឋិវេតតំ ឃត្តកម្មំ វា
 ទុក្ខំ ធិដ្ឋិញ្ញា សត្វំ ទុក្ខំ ធិដ្ឋិញ្ញំ កវិស្សតិ
 ន ជាចាថ ធិដ្ឋេវ ធិដ្ឋេ អកុសលានំ ធិដ្ឋានំ
 បហានំ កុសលានំ ធិដ្ឋានំ ឧបសម្បទំ តស្មា
 អាយស្មញ្ញានំ ធិតណ្ហានំ ន កល្យាណស្ស វេយ្យាក-
 រណាយ យំ កិញ្ចាយំ ឬវិសម្មត្តលោ បដិសំវេទេតិ
 សុទំ វា ទុក្ខំ វា អទុក្ខមសុទំ វា សត្វត្ថំ ឬទ្ធ
 កករោត្តំ ឥតិ បរណានំ កញ្ញានំ តបសា ព្យត្តិកាវា
 ចរានំ កញ្ញានំ អករណា អាយតិ អនវស្សវេ
 អាយតិ អនវស្សវា កម្មត្តាយោ កម្មត្តាយោ ទុក្ខ-
 ត្តាយោ ទុក្ខត្តាយោ វេទនាទយោ វេទនាទយោ សត្វំ
 ទុក្ខំ ធិដ្ឋិញ្ញំ កវិស្សតិ ។

ក្នុងកាលមុន មិនមែនមិនបានកើតទេ មិនដឹងថា យើងបានធ្វើបាបកម្ម
 ទុកក្នុងកាលមុន មិនមែនមិនបានធ្វើទេ មិនដឹងថា យើងបានធ្វើបាប-
 កម្មយ៉ាងនេះខ្លះ យ៉ាងនោះខ្លះ មិនដឹងថា ទុក្ខទាំងប៉ុណ្ណោះសាបសូន្យ
 ទៅហើយ ឬទុក្ខទាំងប៉ុណ្ណោះធម្មវិសោធនសូន្យទៅ ឬក៏កាលបើទុក្ខទាំង
 ប៉ុណ្ណោះសាបសូន្យហើយ ទុក្ខទាំងអស់នឹងសាបសូន្យទៅ អ្នកទាំងឡាយ
 ឈ្មោះថាមិនដឹងខ្លះកាលរបស់អកុសលធម៌ មិនដឹងទៅកាលបើពេញកុសល-
 ធម៌ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ព្រោះហេតុណា ហេតុនោះ បានជាពួកនៃគ្រូខ្លះនឹងមាន
 តាយុ មិនគួរនឹងពោលថា បុរសបុគ្គលនេះ ទទួលនូវអារម្មណ៍ណាមួយ
 ជាសុខក្តី ជាទុក្ខក្តី មិនមែនសុខមិនមែនទុក្ខក្តី អារម្មណ៍ទាំងអស់នោះ
 ឯង កើតឡើងព្រោះហេតុនៃកម្ម ដែលខ្លះធ្វើទុកក្នុងកាលមុន កា-
 រមិនទឹកចិត្ត (ដោយពតាទិក្ខុលេស) ភាវ ព្រោះផុតកំដៅ ព្រោះ
 ខ្លាសទៅនៃកម្មចាស់ ទាំងមិនធ្វើនូវកម្មថ្មី ឯការអស់ទៅនៃកម្ម ព្រោះ
 មិនទឹកចិត្ត (ដោយពតាទិក្ខុលេស) ភាវ ការអស់ទៅនៃទុក្ខ ព្រោះ
 អស់ទៅនៃកម្ម ការអស់ទៅនៃវេទនា ព្រោះអស់ទៅនៃទុក្ខ ទុក្ខទាំង
 អស់នឹងសាបសូន្យទៅ ព្រោះអស់ទៅនៃវេទនា ។

[៦] ឃុំ វត្ត ភិក្ខុវេ តេ ធិតណ្ហា មំ ឃុំ ឆណ្ហោ ចំ
ធិតណ្ហា អាវុសោ ឆាដយុត្តោ សុត្តញ្ញូ សុត្តនស្សវី
អបរិសេសំ^(១) ញាណនស្សនំ បដិជាធាតុ ចរតោ
ច មេ តិច្ឆតោ ច សុត្តស្ស ច ជាតវស្ស ច
សតតំ សមិតំ^(២) ញាណនស្សនំ បច្ចុបដ្ឋិតនំ ។
សោ ឃុំ មាហា អត្ថំ វេ^(៣) អាវុសោ ធិតណ្ហា មុត្ត
ចាបកម្មំ តតំ តំ នមាយ តទុកាយ ទុក្ខតោ-
វិកាយ ធិដ្ឋិវេដ យំ បនេតុ ឃុំ តរវា កាយេន
សំវតា វិចាយ សំវតា មទសា សំវតា តំ អាយតិ
ចាបកម្មស្ស^(៤) អករណំ នតិ ចុណានំ កម្មានំ
គបសា ត្សន្តិកាវា ទវំនំ កម្មានំ អករណា
អាយតិ អទវស្សវេ អាយតិ អទវស្សវា កម្មត្ថយោ
កម្មត្ថយោ ទុក្ខត្ថយោ ទុក្ខត្ថយោ វេទនាទយោ
វេទនាទយោ សត្វំ ទុក្ខំ ធិដ្ឋិញ្ញំ វាស្សិតិ តត្វ
បទម្ពានំ វុច្ចតិ ចៅ មមតិ ច តេន ចម្ពា
អត្តមធាតុ ។

១ ម. អបរិសេសព្វ ។ ២ ម. សមិតព្វ ។ ៣ ម. អត្ថំ វេ វេ ។ ៤ ម. អត្ថំ ទុ វេ
ពេ ។ ៥ ម. ធាបស្ស កម្មស្ស ។

[៥] ខ្នាលកំចុកាំងខ្យយ កាលបើកថាគតពាលយ៉ាងនេះហើយ
និគ្រន្តទាំងនោះមួយគបទីនគរាតេស្តចេញ ខ្នាលអាវុសោ ធិតណ្ហ-
នាដបុត្រ ជាអ្នកដឹងសព្វ ឃើញសព្វ តែធីប្បដ្ឋាវុត្តញ្ញាណទស្សនៈ
(ការដឹងកាលឃើញ) មិនមានសេសសល់ថា អញកាលដើរក្តី ឈរក្តី
ដេកលក់ក្តី ភ្ញាក់ភ្ញើក្តី ញាណទស្សនៈតែនឹកគល់សិបដំបូងខិច ។
និគ្រន្តនាដបុត្រនោះ បាននិយាយយ៉ាងនេះថា ខ្នាលអាវុសោនិគ្រន្ត
ទាំងខ្យយ បាបកម្ម ជលអ្នកទាំងខ្យយ បានធ្វើទុក្ខក្នុងកាលមុនមានវេរ
ចូរអ្នកទាំងខ្យយ ធ្វើបាបកម្មនោះឱ្យសាបសូន្យទៅ ដោយទុក្ខកិរិយា
ដ៏កំផ្លូវនេះចុះ ក៏ត្រូវនេះ អ្នកទាំងខ្យយ បានសម្រួមដោយកាយ
សម្រួមដោយវចនា សម្រួមដោយចិត្ត ក្នុងទុក្ខកិរិយាខ្ពស់ហើយ ដោយ
ហេតុណា ហេតុនោះ ឈ្នះថា មិនធ្វើបាបកម្មទៅ ការមិនទំលាក់
ចិត្ត (ដោយភតាទិត្តិលេស) គទៅ ព្រោះដុកកំដៅ ព្រោះវិធានទៅ
នៃកម្មចាស់ ទាំងមិនធ្វើទុក្ខកម្មថ្មី ការអស់ទៅនៃកម្ម ព្រោះមិនទំលាក់ចិត្ត
(ដោយភតាទិត្តិលេស) គទៅ ការអស់ទៅនៃទុក្ខ ព្រោះអស់ទៅនៃកម្ម
ការអស់ទៅនៃវេទនា ព្រោះអស់ទៅនៃទុក្ខ ទុក្ខទាំងគល់នឹងសាបសូន្យ
ទៅ ព្រោះអស់ទៅនៃវេទនា (ពាក្យ របស់និគ្រន្តនាដបុត្រ) នោះ វេរមន
តាបចិត្តក្រៅចិត្តក្នុងយើង ទាំងក្នុងយើងក៏ជាអ្នកក្រែកអត់នឹងពាក្យនោះ ។

(៧) ឃុំ វត្ត អយ្យ ភិក្ខុវេទ វេទ វិចិត្រសា ឃុំ
 កណ្តាល បញ្ច ទោ សមេ អាវុសោ វិចិត្រសា ធម្មា
 វិចិត្រសា ធម្មា ទិដ្ឋិវិចិត្រសា កតមេ បញ្ច សន្តា
 វិចិត្រសា អនុស្សវេ អាណាបរិក្ខតោ វិចិត្រសា ធម្មា
 សមេ ទោ អាវុសោ វិចិត្រសា បញ្ច ធម្មា វិចិត្រសា
 ធម្មា ទិដ្ឋិវិចិត្រសា ក្រតាយស្មន្តា វិចិត្រសា កា
 អតីតសេ សន្តា សន្តា កា វិចិត្រសា អនុស្សវេ
 កោ អាណាបរិក្ខតោ កា វិចិត្រសា ធម្មា វិចិត្រសា ។
 ឃុំ វត្ត ទោ^(១) អយ្យ ភិក្ខុវេ វិចិត្រសា ធម្មា កតមេ
 សហធម្មិកំ វិចិត្រសា^(២) សមេ អនុស្សវេ ។

១ ឧ. វិចិត្រសា កោ ។ ២ ឧ. វិចិត្រសា ។

(៧) ឃុំ វត្ត អយ្យ ភិក្ខុវេ វេទ វិចិត្រសា ឃុំ
 កណ្តាល បញ្ច ទោ សមេ អាវុសោ វិចិត្រសា ធម្មា
 វិចិត្រសា ធម្មា ទិដ្ឋិវិចិត្រសា កតមេ បញ្ច សន្តា
 វិចិត្រសា អនុស្សវេ អាណាបរិក្ខតោ វិចិត្រសា ធម្មា
 សមេ ទោ អាវុសោ វិចិត្រសា បញ្ច ធម្មា វិចិត្រសា
 ធម្មា ទិដ្ឋិវិចិត្រសា ក្រតាយស្មន្តា វិចិត្រសា កា
 អតីតសេ សន្តា សន្តា កា វិចិត្រសា អនុស្សវេ
 កោ អាណាបរិក្ខតោ កា វិចិត្រសា ធម្មា វិចិត្រសា ។
 ឃុំ វត្ត ទោ^(១) អយ្យ ភិក្ខុវេ វិចិត្រសា ធម្មា កតមេ
 សហធម្មិកំ វិចិត្រសា^(២) សមេ អនុស្សវេ ។

ដោយធម្មិកមួយ អំពីពួកវិចិត្រសា ។

[៨] បុន ចបបាត់^(១) ភិក្ខុវេ ភេ និក្ខណ្ណា
 វិវា វាយមំ តំ កី មត្តាម អាវុសោ និក្ខណ្ណា យស្មី
 វេ សមយេ តិញ្ចា ឧបក្កមោ ហោតិ តិវុំ បដានំ
 តិញ្ចា ភស្មី សមយេ ឧបក្កមិកា ទុក្ខា តិប្បា
 កដុកា វេទនា វេទិយម យស្មី បន វេ សមយេ
 ន តិញ្ចា ឧបក្កមោ ហោតិ ន តិវុំ បដានំ ន
 តិញ្ចា ភស្មី^(២) សមយេ ឧបក្កមិកា ទុក្ខា តិប្បា
 កដុកា វេទនា វេទិយជាតិ^(៣) ។ យស្មី ខេ^(៤)
 អាវុសោ ភោគម សមយេ តិញ្ចា ឧបក្កមោ ហោតិ
 តិវុំ បដានំ តិញ្ចា ភស្មី^(៥) សមយេ ឧបក្កមិកា
 ទុក្ខា តិប្បា កដុកា វេទនា វេទិយាម យស្មី
 បន ខេ សមយេ ន តិញ្ចា ឧបក្កមោ ហោតិ
 ន តិវុំ បដានំ ន តិញ្ចា ភស្មី^(៦) សមយេ ឧ-
 បក្កមិកា ទុក្ខា តិប្បា កដុកា វេទនា វេទិ-
 យាហតិ ។

១ ម. បុន ចបបាត់ ។ ២ ម. ភស្មី ។ ៣ ម. វេទិយជាតិ ។ ៤ ម. យស្មី
 បន ខេតិ ទិស្សតិ ។ ៥ ម. ម. ភស្មី ។

[៨] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត គឺជាភកស្មុន្ត្រាន្តទាំង
 ខេដូច្នោះ ម្ចាស់អាវុសោន្ត្រាន្តទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ សំគាល់
 ខ្លួនសេចក្តីនោះដូចម្តេច បើអ្នកទាំងឡាយ មានសេចក្តីប្រឹងប្រែងទាំង
 មានសេចក្តីព្យាយាមទាំង ក្នុងសម័យណា ក៏អ្នកទាំងឡាយ នឹងទុក្ខវេទនា
 ក្នុង ខ្លោចផ្សា ដែលកើតមកអំពីសេចក្តីប្រឹងប្រែងទាំង ក្នុងសម័យ
 នោះឬទេ មួយទៀត បើអ្នកទាំងឡាយ មិនមានសេចក្តីប្រឹងប្រែងទាំង
 មិនមានសេចក្តីព្យាយាមទាំង ក្នុងសម័យណា ក៏អ្នកទាំងឡាយ មិននឹង
 ទុក្ខវេទនា ក្នុង ខ្លោចផ្សា ដែលកើតមកអំពីសេចក្តីប្រឹងប្រែងទាំង
 ក្នុងសម័យនោះទេ ។ ពួកន្ត្រាន្តទាំងនោះ ត្រើយគបថា ម្ចាស់អាវុសោ
 ភោគម បើពួកយើងមានសេចក្តីប្រឹងប្រែងទាំង មានសេចក្តីព្យាយាម
 ទាំង ក្នុងសម័យណា ពួកយើង ក៏នឹងទុក្ខវេទនាក្នុង ខ្លោចផ្សា
 ដែលកើតមកអំពីសេចក្តីប្រឹងប្រែងទាំង ក្នុងសម័យនោះ បើពួកយើង
 មិនមានសេចក្តីប្រឹងប្រែងទាំងទេ មិនមានសេចក្តីព្យាយាមទាំងទេ ក្នុង
 សម័យណា ពួកយើង ក៏មិននឹងទុក្ខវេទនាក្នុង ខ្លោចផ្សា ដែលកើត
 មកអំពីសេចក្តីប្រឹងប្រែងទាំង ក្នុងសម័យនោះ ។

[៧] ឥតិ កំពុសោ ធិតណ្ហា យស្មី វេ សមយេ
 តិញ្ចា ឧបត្តមោ ហោតិ តិវុំ មដាមំ តិញ្ចា តស្មី
 សមយេ ឧបត្តមិកា ធុត្តា តិប្បា កដុកា វេទនា
 វេទិបរេថ យស្មី មន វេ សមយេ ម តិញ្ចា ឧបត្តមោ
 ហោតិ ម តិវុំ មដាមំ ម តិញ្ចា តស្មី សមយេ ឧប-
 ត្តមិកា ធុត្តា តិប្បា កដុកា វេទនា វេទិយថ វិ
 សន្តោ អាយស្មត្តាមំ ធិតណ្ហាមំ ម^(១) កល្យាណស្ស
 វេយ្យាករណយ យំ កំព្វាយំ បុរិសបុត្តលោ
 មដិសំវេទតិ សុំ វា ធុត្តំ វា អធុត្តមសុំ វា
 សព្វំ បុត្តេ កកហោតុ ឥតិ បុរណាមំ កម្មាមំ
 តបសា ព្យង្គិកាវា មវាមំ កម្មាមំ អករណា អាយតិ
 អវស្សវេ អាយតិ អវស្សវា កម្មត្តយា
 កម្មត្តយា ធុត្តត្តយា ធុត្តត្តយា វេទនាមយោ

១. ឧ. ឧបទ្រា ៩ ទីស្សតិ ។

[៧] ម្ចាស់កាស្យនិយាយនិមិត្តនិយាយ បានព្រាង បើអ្នកទាំង
 ខ្យល មានសេចក្តីប្រើនិវ្រ្តនិវ្រ្តនិវ្រ្ត មានសេចក្តីព្យាយាមទាំង ក្នុង
 សម័យណា អ្នកទាំងខ្យល ក៏នឹងទុក្ខវេទនាទាំង ទ្រោមជ្រុ ដែល
 កើតអំពីសេចក្តីប្រើនិវ្រ្តនិវ្រ្តនិវ្រ្ត ក្នុងសម័យនោះ បើអ្នកទាំងខ្យល
 មិនមានសេចក្តីប្រើនិវ្រ្តនិវ្រ្តនិវ្រ្ត មិនមានសេចក្តីព្យាយាមទាំងទេ ក្នុង
 សម័យណា អ្នកទាំងខ្យល ក៏មិននឹងទុក្ខវេទនាទាំង ទ្រោមជ្រុ ដែល
 កើតអំពីសេចក្តីប្រើនិវ្រ្តនិវ្រ្តនិវ្រ្ត ក្នុងសម័យនោះ កាលបើយ៉ាងនេះ ពួក
 និវ្រ្តនិវ្រ្តនិវ្រ្តនិវ្រ្ត មិនគួរនិយាយថា បុរសបុគ្គលនេះទទួលការម្ចាស់
 ណាមួយ ជាសុខក្តី ជាទុក្ខក្តី មិនមែនទុក្ខមិនមែនសុខក្តី ការម្ចាស់
 ទាំងអស់នោះ កើតឡើង ព្រោះហេតុនៃកម្មទុក្ខ ក្នុងកាលមុន
 កាលមិនទឹកចិត្ត (ដោយពភាវៈចិត្តលេស) ភពៅ ព្រោះដុតភពៅ ព្រោះ
 វិនាសទៅ ខែកម្មចាស់ ទាំងមិនផ្តើមកម្មថ្មី ការអស់ទៅខែកម្ម
 ព្រោះមិនទឹកចិត្ត (ដោយពភាវៈចិត្តលេស) ភពៅ ការអស់ទៅ ខែ
 ទុក្ខ ព្រោះអស់ទៅខែកម្ម ការអស់ទៅខែវេទនា ព្រោះអស់ទៅខែទុក្ខ

វេទនាទយោ សត្វំ ទុក្ខំ វិជ្ជិណ្ណំ ភវិស្សតិភិ ។
 សទេ អាវុសោ វិគណ្ណោ យស្មី វេ សមយេ ភិញ្ចា
 ឧបក្កមោ ហោតិ ភិវុំ បដានំ ភិដ្ឋេយ្យេ^(១) តស្មី
 សមយេ ឧបក្កមិកា ទុក្ខា ភិប្បា កដុកា
 វេទនា យស្មី បទ វេ សមយេ ម ភិញ្ចា
 ឧបក្កមោ ហោតិ ម ភិវុំ បដានំ ភិដ្ឋេយ្យេ^(២) តស្មី
 សមយេ ឧបក្កមិកា ទុក្ខា ភិប្បា កដុកា វេទនា
 វិសុទ្ធិ អាយស្មន្តានំ វិគណ្ណានំ កល្យាណស្ស វេយ្យា-
 ករណយ យំ កិញ្ចាយំ បុរិសបុត្តលោ បដិសំវេទនិ
 សុទំ វា ទុក្ខំ វា អទុក្ខមសុទំ វា សទ្ធិន្តំ បុព្វ
 កាតហេតុ ភិភិ បុរណានំ កម្មានំ តបសា
 ឡិណ្ណិកាវា ទវានំ កម្មានំ អករណា អាយតិ
 អនវស្សវា អាយតិ អនវស្សវា កម្មត្តយោ
 កម្មត្តយោ ទុក្ខត្តយោ ទុក្ខត្តយោ វេទនាទយោ

១ ម. ភិញ្ច ។ ២ ម. ភិញ្ច ។

ទុក្ខទាំងអស់ គឺសាបសូន្យទៅ ព្រោះអស់ទៅនៃវេទនា ។ ម្ចាស់
 អាវុសានិគ្រឿងទាំងឡាយ បើអ្នកទាំងឡាយ មានសេចក្តីប្រឹងប្រែងខ្លាំង
 មានសេចក្តីព្យាយាមខ្លាំង ក្នុងសម័យណា ទុក្ខវេទនាខ្លាំង ខ្លោចផ្ស
 ដែលកើត អំពីសេចក្តីប្រឹងប្រែង ក៏ធម្មតាំងឡើង ក្នុងសម័យនោះ
 មួយទៀត អ្នកទាំងឡាយមិនមានសេចក្តីប្រឹងប្រែងខ្លាំង មិនមានសេចក្តី
 ព្យាយាមខ្លាំង ក្នុងសម័យណា ទុក្ខវេទនាខ្លាំង ខ្លោចផ្ស ដែលកើត
 អំពីសេចក្តីប្រឹងប្រែង ក៏គង់តាំងឡើង ក្នុងសម័យនោះ កាលបើយ៉ាង
 នេះ ទើបគួរនិគ្រឿងមានអាយុ គួរនឹងពោលថា បុរសបុគ្គលនេះទទួល
 ការម្នាក់ណាមួយ ជាសុខក្តី ជាទុក្ខក្តី មិនមែនទុក្ខមិនមែនសុខក្តី
 ការម្នាក់ទាំងអស់នោះ កើតឡើង ព្រោះហេតុតែកម្មដែលខ្លួនធ្វើទុក
 ក្នុងកាលមុន ការមិនទទឹកចិត្ត (ដោយរាគាទិក្ខិលស) ភទៅ ព្រោះ
 ដុតកំដៅ ព្រោះវិធានទៅ នៃកម្មចាស់ ទាំងមិនធ្វើនូវកម្មថ្មី ការអស់ទៅ
 នៃកម្ម ព្រោះមិនទទឹកចិត្ត (ដោយរាគាទិក្ខិលស) ភទៅ ការអស់ទៅនៃ
 ទុក្ខ ព្រោះអស់ទៅនៃកម្ម ការអស់ទៅនៃវេទនា ព្រោះអស់ទៅនៃទុក្ខ

វេទនាទយា សត្វំ ទុក្ខំ ឯដ្ឋិណ្ណំ ភវិស្សតិភិ ។
 យស្មា ច ខោ អវុសោ ឯតណ្ហា យស្មី^(១)
 វោ សមយេ តិញ្ចា ឧបក្កមោ ហោតិ តិវ្វំ
 បដាឯ តិញ្ចា តស្មី សមយេ ឧបក្កមិកា
 ទុក្ខា តិប្បា កដុកា វេទនា វេទិយេន យស្មី
 វោ បន សមយេ ន តិញ្ចា ឧបក្កមោ ហោតិ
 ន តិវ្វំ បដាឯ ន តិញ្ចា តស្មី សមយេ ឧ-
 បក្កមិកា ទុក្ខា តិប្បា កដុកា វេទនា វេទិយេន
 តេ តុត្ថេ សាមយេវ ឧបក្កមិកា ទុក្ខា តិប្បា
 កដុកា វេទនា វេទិយេនាតា អវុស្ថា អញ្ញាណា
 សម្មោហា វិបទ្ទេន យំ កំតាយំ បុរិសបុត្ត-
 ណោ បដិសំវេទេតិ សុទំ វា ទុក្ខំ វា
 អទុក្ខមសុទំ វា សត្វំ បុត្រេ តាតហេតុ ភតិ

១១. យស្មី បទ ។

ទុក្ខតាំងអស់នឹងសាបសូន្យទៅ ព្រោះអស់ទៅខែវេទនា ។ ម្ចាស់
 អវុសោនៃគ្រុឌតាំងឡាយ បើអ្នកតាំងឡាយ មានសេចក្តីប្រឹងប្រែងខ្លាំង
 មានសេចក្តីព្យាយាមខ្លាំង ក្នុងសម័យណា អ្នកតាំងឡាយ ក៏ទទួល
 ទុក្ខវេទនា ក្លាខ្លាំង ខ្លោចថ្ងៃ ដែលកើតអំពីសេចក្តីប្រឹងប្រែងខ្លាំង
 ក្នុងសម័យនោះ បើអ្នកតាំងឡាយ មិនមានសេចក្តីប្រឹងប្រែងខ្លាំង
 មិនមានសេចក្តីព្យាយាមខ្លាំង ក្នុងសម័យណា អ្នកតាំងឡាយ ក៏
 ទទួលទុក្ខវេទនាក្លាខ្លាំង ខ្លោចថ្ងៃ ដែលកើតអំពីសេចក្តីប្រឹងប្រែងខ្លាំង
 ក្នុងសម័យនោះ ព្រោះហេតុណា ហេតុនោះ អ្នកតាំងឡាយនោះ
 កាលទទួលទុក្ខវេទនា ក្លាខ្លាំង ខ្លោចថ្ងៃ ដែលកើតអំពីសេចក្តីប្រឹង
 ប្រែង ដោយខ្លួនឯង ឈ្មោះជាប្រកាន់ខុស ព្រោះសេចក្តីល្ងង់ ព្រោះ
 ការមិនដឹង ព្រោះសេចក្តីគាន់ច្រឡំថា បុរិសបុត្តនោះ ទទួលការម្ចាស់
 ណាមួយ ជាសុទ្ធក៏ ជាទុក្ខក៏ មិនមែនទុក្ខមិនមែនសុទ្ធក៏ ការម្ចាស់
 តាំងអស់នោះ កើតឡើងព្រោះហេតុវិភក្ត ដែលខ្លួនធ្វើទុកក្នុងកាលមុន

បុរាណាធំ កង្ការធំ តបសក ត្បង្គិកាវា ធាវធំ
 កង្ការធំ អការណា អាយតី អនវស្សកេ អាយតី
 អនវស្សកេ កម្មកុយោ កម្មកុយោ ទុក្ខកុយោ
 ទុក្ខកុយោ វេទនាទយោ វេទនាទយោ សត្វ
 ទុក្ខំ ធិដ្ឋិណ្ណំ កវិស្សតិភិ ។ ឃវិវាធិបិ ទោ^(១) អហំ
 ភិក្ខុវេ ធិតណ្ណោសុ ន កត្យំ សហធម្មិកំ
 វាធម្មជំហារិ សមទុបស្សមិ ។

[១០] បុរាណាធំ^(២) កង្ការធំ តបសក ធិតណ្ណោ ឃវិ
 វាធិ ភិ កី មញ្ញាជាវុសោ ធិតណ្ណោ យមិធំ កម្ម
 ធិដ្ឋនម្មវេទនិយំ ភំ ឧបក្ករោ វា បដានេន វា
 សម្បកាយវេទនិយំ ហោត្វតិ លត្តមេតម្ពំ ។ ទោ
 ភិធំ អាវុសោ ។ យម្បធិធំ កម្មំ សម្បកាយវេទ-
 និយំ ភំ ឧបក្ករោ វា បដានេន វា ធិដ្ឋនម្មវេទនិយំ
 ហោត្វតិ លត្តមេតម្ពំ ។ ទោ ឃវិធំ អាវុសោ ។ ភំ កី
 មញ្ញាជាវុសោ ធិតណ្ណោ យមិធំ កម្មំ សុទវេទនិយំ

១ ម. ធិវិវាធិបិ ទោ ។ ២ ម. ម បុរាណាធំ ។

ការមិនទឹកចិត្ត (ដោយភាវិកិលេស) ភាវេ ព្រោះផុតកំដៅ ព្រោះ
 វិធានទៅនៃកម្មចាស់ ទាំងមិនធ្វើឱ្យកម្មថ្មី ការអស់ទៅនៃកម្ម ព្រោះ
 មិនទឹកចិត្ត (ដោយភាវិកិលេស) ភាវេ ការអស់ទៅនៃទុក្ខ ព្រោះ
 អស់ទៅនៃកម្ម ការអស់ទៅនៃវេទនា ព្រោះអស់ទៅនៃទុក្ខ ទុក្ខទាំង
 អស់នឹងសាបសូន្យទៅ ព្រោះអស់ទៅនៃវេទនា ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 កាលភាគគ ខំយាយយ៉ាងនេះ ក៏មិនបានជួបប្រទះនឹងពាក្យគាល់
 ដែលប្រកបដោយធម៌ណាមួយ អំពីពួកនិគ្រន្តរឿយ ។

[១០] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភាគគបានសួរពួក
 និគ្រន្តទាំងនោះយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អាវុសោនិគ្រន្តទាំងឡាយ អ្នកទាំង
 ឡាយ សំគាល់សេចក្តីនោះថាដូចម្តេច កម្មណាដែលឱ្យផលក្នុងបច្ចុប្បន្ន
 កើតម្តង គេអាចបំបៅ ដោយសេចក្តីប្រឹងប្រែង ឬដោយសេចក្តី
 ព្យាយាមថា សូមឱ្យផលក្នុងបរិលោកវិញ ដូច្នោះបានឬទេ ។ ពួកនិគ្រន្ត
 ឆ្លើយតបថា ម្ចាស់អាវុសោ មិនបានទេ ។ ចុះកម្មណាដែលឱ្យផល
 ក្នុងបរិលោក កើតម្តង គេអាចបំបៅ ដោយសេចក្តីប្រឹងប្រែង ឬ
 ដោយសេចក្តីព្យាយាមថា សូមឱ្យផលក្នុងបច្ចុប្បន្នវិញ ដូច្នោះបានឬទេ ។
 ម្ចាស់អាវុសោ មិនបានទេ ។ ម្ចាស់អាវុសោនិគ្រន្តទាំងឡាយ អ្នក
 ទាំងឡាយ សំគាល់សេចក្តីនោះថាដូចម្តេច កម្មណាឱ្យផលជាសុខ

តំ ឧបក្កមេន វំ បដានេន វំ ទុក្ខវេទនិយំ
 ហោត្តតិ លត្តមេតន្តិ ។ ហោ ហិទំ អារុសោ ។
 យេឡនិទំ កម្មំ ទុក្ខវេទនិយំ តំ ឧបក្កមេន វំ
 បដានេន វំ សុខវេទនិយំ ហោត្តតិ លត្តមេតន្តិ ។
 ហោ ហិទំ អារុសោ ។ តំ កំ មញ្ញាវារុសោ
 និកល្លា យមិទំ កម្មំ អបិបក្កវេទនិយំ តំ ឧបក្ក-
 មេន វំ បដានេន វំ អបិបក្កវេទនិយំ ហោត្តតិ
 លត្តមេតន្តិ ។ ហោ ហិទំ អារុសោ ។ យេឡនិទំ
 កម្មំ អបិបក្កវេទនិយំ តំ ឧបក្កមេន វំ បដានេន
 វំ បិបក្កវេទនិយំ ហោត្តតិ លត្តមេតន្តិ ។ ហោ
 ហិទំ អារុសោ ។ តំ កំ មញ្ញាវារុសោ និកល្លា

ភើកម្មនោះ គេអាចបំបែរ ដោយសេចក្តីប្រឹងប្រែង ឬដោយសេចក្តីព្យាយាម
 យាមថា សូមឱ្យផលជាទុក្ខវិញ ដូច្នោះបានឬទេ ។ ម្ចាស់ភារុសោ មិន
 បានទេ ។ ចុះកម្មណាឱ្យផលជាទុក្ខ ភើកម្មនោះគេអាចបំបែរ ដោយ
 សេចក្តីប្រឹងប្រែង ឬដោយសេចក្តីព្យាយាមថា សូមឱ្យផលជាសុខវិញ
 ដូច្នោះបានឬទេ ។ ម្ចាស់ភារុសោ មិនបានទេ ។ ម្ចាស់ភារុសោ
 និទ្រង់ទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ សំគាល់សេចក្តីនោះជាដូចម្តេច កម្ម
 ណាឱ្យផលក្នុងអក្ខតាតវេលសម្រេចហើយ គឺអក្ខតាតក្នុងបច្ចុប្បន្ន ភើ
 កម្មនោះគេអាចបំបែរ ដោយសេចក្តីប្រឹង ប្រែង ឬដោយសេចក្តីព្យាយាមថា
 សូមឱ្យផលក្នុងអក្ខតាត វេលមិនទាន់សម្រេច គឺអក្ខតាតក្នុងបរលោកវិញ
 ដូច្នោះបានឬទេ ។ ម្ចាស់ភារុសោ មិនបានទេ ។ ចុះកម្មណាឱ្យផល
 ក្នុងអក្ខតាតវេលមិនទាន់ទាន់ស្តី ភើកម្មនោះ គេអាចបំបែរដោយសេចក្តី
 ប្រឹងប្រែង ឬដោយសេចក្តីព្យាយាមថា សូមឱ្យផលក្នុងអក្ខតាតវេល
 ទាន់ស្តីវិញ ដូច្នោះបានឬទេ ។ ម្ចាស់ភារុសោ មិនបានទេ ។ ម្ចាស់
 ភារុសោនិទ្រង់ទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយសំគាល់សេចក្តីនោះជាដូចម្តេច

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស ខេរិយស្ថានសក

យមិនំ កក្កំ តហុវេននិយំ តំ ឧបក្កាមេន វា
 បដានេន វា អប្បវេននិយំ ហោត្តតិ លត្តមេតន្តិ ។
 យោ ហិនំ អាវុសោ ។ យម្បនិទំ កក្កំ អប្បវេន-
 និយំ តំ ឧបក្កាមេន វា បដានេន វា តហុវេន-
 និយំ ហោត្តតិ លត្តមេតន្តិ ។ យោ ហិនំ អាវុ-
 សោ ។ តំ កី មញ្ញាវាវុសោ ធិតណ្ហ យមិនំ
 កក្កំ វេននិយំ តំ ឧបក្កាមេន វា បដានេន វា
 អវេននិយំ ហោត្តតិ លត្តមេតន្តិ ។ យោ ហិនំ
 អាវុសោ ។ យម្បនិទំ កក្កំ អវេននិយំ តំ ឧបក្កា-
 មេន វា បដានេន វា វេននិយំ ហោត្តតិ លត្ត-
 មេតន្តិ ។ យោ ហិនំ អាវុសោ ។

[១០] នតិ កិវុសោ ធិតណ្ហ យមិនំ កក្កំ
 និដ្ឋនម្បវេននិយំ តំ ឧបក្កាមេន វា បដានេន
 វា សម្បកយវេននិយំ ហោត្តតិ អលត្ត-
 មេតំ ។ យមិនំ កក្កំ សម្បកយវេននិយំ តំ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ខេរិយស្ថានសក

កម្មណាវេនទ្យវេនច្រើន ភើកម្មនោះគេអាចបំបែរ ដោយសេចក្តីច្រើន
 ប្រុង ឬដោយសេចក្តីព្យាយាមថា សូមឲ្យវេននិយំ ដូច្នោះវិញ បាន
 ឬទេ ។ ម្ចាស់អាវុសោ មិនបានទេ ។ ចុះកម្មណាវេនទ្យវេននិយំ
 ភើកម្មនោះ គេអាចបំបែរ ដោយសេចក្តីច្រើនប្រុង ឬដោយសេចក្តី
 ព្យាយាមថា សូមឲ្យវេនច្រើន ដូច្នោះវិញ បានឬទេ ។ ម្ចាស់អាវុសោ
 មិនបានទេ ។ ម្ចាស់អាវុសោនិគ្រឿងទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយសំគាល់
 សេចក្តីនោះដូច្នោះ កម្មណាវេនទ្យវេន ភើកម្មនោះ គេអាចបំបែរ
 ដោយសេចក្តីច្រើនប្រុង ឬ ដោយសេចក្តីព្យាយាមថា សូមឲ្យវេន
 ដូច្នោះវិញ បានឬទេ ។ ម្ចាស់អាវុសោ មិនបានទេ ។ ចុះកម្មណា
 វេននិយំឲ្យវេន ភើកម្មនោះគេអាចបំបែរ ដោយសេចក្តីច្រើនប្រុង ឬ
 ដោយសេចក្តីព្យាយាមថា សូមឲ្យវេនដូច្នោះវិញ បានឬទេ ។ ម្ចាស់
 អាវុសោ មិនបានទេ ។

[១១] ម្ចាស់អាវុសោនិគ្រឿងទាំងឡាយ បានឮថា កម្មណា
 វេនទ្យវេនក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ កម្មនោះគេមិនអាចនឹងបំបែរ ដោយសេចក្តី
 ច្រើនប្រុង ឬដោយសេចក្តីព្យាយាមថា សូមឲ្យវេន ក្នុងបរិលោក
 វិញបានឡើយ ។ កម្មណាវេនទ្យវេន ក្នុងបរិលោក កម្មនោះ

វេទចារ្យស្នេ វេទចារ្យស្នេ ឧបន្តមញ្ញវេទន៍យំ

ឧបន្តមញ្ញវេទន៍ វា បដានេន វា និដ្ឋងឧវេទន៍យំ ហោត្វតិ
 អលន្តមេតំ ។ យមិទំ^(១) កម្មំ សុទវេទន៍យំ តំ
 ឧបន្តមញ្ញវេទន៍ វា បដានេន វា នុក្ខវេទន៍យំ ហោត្វតិ
 អលន្តមេតំ ។ យមិទំ^(២) កម្មំ នុក្ខវេទន៍យំ តំ
 ឧបន្តមញ្ញវេទន៍ វា បដានេន វា សុទវេទន៍យំ ហោត្វតិ
 អលន្តមេតំ ។ យមិទំ^(៣) កម្មំ បរិបន្តវេទន៍យំ តំ
 ឧបន្តមញ្ញវេទន៍ វា បដានេន វា អបរិបន្តវេទន៍យំ
 ហោត្វតិ អលន្តមេតំ ។ យមិទំ អបរិបន្តវេទន៍យំ
 តំ ឧបន្តមញ្ញវេទន៍ វា បដានេន វា បរិបន្តវេទន៍យំ
 ហោត្វតិ អលន្តមេតំ ។ យមិទំ កម្មំ ពហុវេទន៍យំ
 តំ ឧបន្តមញ្ញវេទន៍ វា បដានេន វា អប្បវេទន៍យំ ហោត្វតិ
 អលន្តមេតំ ។ យមិទំ កម្មំ អប្បវេទន៍យំ តំ

១-២-៣ ឧ. យមិទំ ។

វេទចារ្យស្នេ វេទចារ្យស្នេ សេចក្តីប្រឹងប្រែងសេចក្តីព្យាយាមនិរតិ

គេមិនអាចនឹងបំបែរ ដោយសេចក្តីប្រឹងប្រែង ឬដោយសេចក្តីព្យាយាម
 ថា សូមឲ្យផលក្នុងបច្ចុប្បន្នវិញ បានឡើយ ។ កម្មណាដែលឲ្យផល
 ជាសុខ កម្មនោះគេមិនអាចនឹងបំបែរ ដោយសេចក្តីប្រឹងប្រែង ឬដោយ
 សេចក្តីព្យាយាមថា សូមឲ្យផលជាទុក្ខវិញ បានឡើយ ។ កម្មណា
 ឲ្យផលជាទុក្ខ កម្មនោះគេមិនអាចនឹងបំបែរ ដោយសេចក្តីប្រឹងប្រែង ឬ
 ដោយសេចក្តីព្យាយាមថា សូមឲ្យផលជាសុខវិញបានឡើយ ។ កម្ម
 ណាឲ្យផលក្នុងអត្តភាពដែលសម្រេចហើយ កម្មនោះ គេមិនអាចនឹង
 បំបែរដោយសេចក្តីប្រឹងប្រែង ឬដោយសេចក្តីព្យាយាមថា សូមឲ្យផល
 ក្នុងអត្តភាពដែលមិនទាន់សម្រេចវិញ បានឡើយ ។ កម្មណាឲ្យផល
 ក្នុងអត្តភាពដែលមិនទាន់សម្រេច កម្មនោះគេមិនអាចនឹងបំបែរ ដោយ
 សេចក្តីប្រឹងប្រែង ឬដោយសេចក្តីព្យាយាមថា សូមឲ្យផលក្នុងអត្តភាព
 ដែលសម្រេចវិញបានឡើយ ។ កម្មណាដែលឲ្យផលច្រើន កម្មនោះគេ
 មិនអាចនឹងបំបែរ ដោយសេចក្តីប្រឹងប្រែង ឬដោយសេចក្តីព្យាយាមថា
 សូមឲ្យផលតិចវិញបានឡើយ ។ កម្មណាដែលឲ្យផលតិច កម្មនោះ

ស្រ្តីបំណែក ប្រឡងកាយសួ ទប់បណ្តាសក់

ឧបត្តម្ភមេត វា បដានេត វា ពហុវេទន័យំ ហោត្វតិ
 អលត្តមេតំ ។ យមិទំ កម្មំ វេទន័យំ តំ ឧបត្តមេត
 វា បដានេត វា អវេទន័យំ ហោត្វតិ អលត្តមេតំ ។
 យមិទំ កម្មំ អវេទន័យំ តំ ឧបត្តមេត វា
 បដានេត វា វេទន័យំ ហោត្វតិ អលត្តមេតំ ។ ឃិវំ
 សន្តោ អាយស្មន្តានំ ធិតណ្ហានំ អដលោ ឧបត្តមេ
 ហោតិ អដលំ បដានំ ។ ឃិវំវាធិ ភិក្ខុវេ ធិតណ្ហា
 ឃិវំវាធិធិ ភិក្ខុវេ ធិតណ្ហានំ ទស សហទម្មិតា
 វាធានុវាធា ការយ្ហដ្ឋានំ^(១) អាតច្ឆន្តិ ។ ស.ច
 ភិក្ខុវេ សត្តា បុព្វេ កាតហោតុ សុទុក្ខំ បដិសំ-
 វេទន្តិ អដ្ឋា ភិក្ខុវេ ធិតណ្ហា បុព្វេ ទុក្ខដ-
 កម្មតារិយោ យំ ឯតរហិ ឯវុចា ទុក្ខា តិប្បា
 កដុកា វេទនា វេទិយន្តិ ។ ស.ច ភិក្ខុវេ សត្តា

១. ១. ការយ្ហំ ។

សុត្តន្តបិដក ប្រដំបូណ៌កាយ បេរិបណ្ណសកៈ

គេមិនអាចនឹងបំបែរ ដោយសេចក្តីប្រឹងប្រែង ឬដោយសេចក្តីព្យាយាម
 ថា សូមឲ្យផលច្រើនវិញបានឡើយ ។ កម្មណារដែលឲ្យផល កម្ម
 នោះគេមិនអាចនឹងបំបែរ ដោយសេចក្តីប្រឹងប្រែង ឬដោយសេចក្តី
 ព្យាយាមថា សូមកុំឲ្យផលវិញបានឡើយ ។ កម្មណារដែលមិនឲ្យផល
 កម្មនោះគេមិនអាចនឹងបំបែរ ដោយសេចក្តីប្រឹងប្រែង ឬដោយសេចក្តី
 ព្យាយាមថា សូមឲ្យផលវិញបានឡើយ ។ កាលបើបំបែរមិនបាន
 យ៉ាងនេះ សេចក្តីប្រឹងប្រែងនិងសេចក្តីព្យាយាម របស់ពួកនិក្ខន្ធាន
 អាយុ ក៏ទៅជាអវលផលប្រយោជន៍ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួក
 និក្ខន្ធនៃគំនិយាយយ៉ាងនេះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពាក្យនិក្ខន្ធក្នុង
 មាន ១០ ប្រការ ដែលប្រកបដោយហេតុ វែងមកកាន់ទីដែលគួរឲ្យ
 វិញ្ញាណ គំនុំវិល ខ្លួនពួកនិក្ខន្ធជាអ្នកនិយាយយ៉ាងនេះ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ គឺ បើសត្វទាំងឡាយ ធ្វើសុខនិងទុក្ខ ព្រោះហេតុនៃកម្ម
 ដែលខ្លួនបានធ្វើទុកក្នុងកាលមុន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកនិក្ខន្ធជា
 អ្នកធ្វើអំពើតាមកំទុកក្នុងកាលមុន បានជាគួរកាលវេទន៍នេះ ធ្វើទុក្ខ-
 វេទនាក្នុងអំពើ ទ្វេចឡាយយ៉ាងនេះ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើពួកសត្វ

ទេវតាវិស្ណុ ទេវតាវិស្ណុ ឧបត្ថម្ភប្រាណាសិកា

សស្ស្រនិម្មានហោតុ សុខទុក្ខំ បដិសំវេទន្តំ អន្ទា

កិក្ខុវេ ជិតណ្ហា ពាបកោល សស្ស្រវេន ជិត្តិកា យំ

ឃត្រហិ ឃវុតា ទុក្ខា តិប្បា កដុកា វេទនា

វេទិយន្តិ ។ សចេ កិក្ខុវេ សត្តា សន្តិភិការហោតុ

សុខទុក្ខំ បដិសំវេទន្តំ អន្ទា កិក្ខុវេ ជិតណ្ហា

ពាបសន្តិភិការ យំ ឃត្រហិ ឃវុតា ទុក្ខា

តិប្បា កដុកា វេទនា វេទិយន្តិ ។ សចេ

កិក្ខុវេ សត្តា អភិជាតិហោតុ សុខទុក្ខំ បដិសំវេ-

ទន្តំ អន្ទា កិក្ខុវេ ជិតណ្ហា ពាបកិជាតិការ

ទេវតាវិស្ណុ ទេវតាវិស្ណុ សេចក្តីប្រឹងប្រែងនឹងសេចក្តីព្យាយាមសកល

នើសុខនិងទុក្ខ ព្រោះហេតុតែព្រះវិស្ណុ ពាក់ព័ន្ធនៃ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង

ឡាយ ពួកនៃគ្រូមានព្រះវិស្ណុព្រះភ័ក្ត្រ ពាក់ព័ន្ធដោយពិត បានជា

ក្នុងកាលវេទនានេះ នើសុខនិងទុក្ខ ទ្រោមឥរិយាបថនេះ ។ ម្ចាស់

ភិក្ខុទាំងឡាយ បើពួកសត្វ នើសុខនិងទុក្ខ ព្រោះហេតុតែសន្តិភិការ

ពាក្យ៖ (១) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកនៃគ្រូមានសន្តិភិការព្រះ ដោយពិត

បានជាក្នុងកាលវេទនានេះ នើសុខនិងទុក្ខ ទ្រោមឥរិយាបថនេះ ។

ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បើពួកសត្វ នើសុខនិងទុក្ខ ព្រោះហេតុតែអភិ-

ជាតិ (២) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកនៃគ្រូមានអភិជាតិព្រះ ដោយពិត

។ ដំណើរនៃអភិជាតិទាំង ៦ នៃសត្រូវព្រះពុទ្ធនោះ ១ ហៅថា សន្តិភិ ។ ធម្មតាដែល

កើតឡើងឯង ។ ហៅថា ពាក្យ ប្រៀបបង្កបង្កើតដែលស្រួលឯង ធ្វើឱ្យមានសណ្តានមូលដោយ
ខ្លួនឯង សត្វម្រិតបស្ចឹមមានរូបរាងរឹងប្រឡេង ១ ដោយធម្មតាឯង យ៉ាងណាមិញ លោកទាំង
អស់ មានសេចក្តីប្រែប្រួលនោះ ១ មិនចាប់អារម្មណ៍យោគបច្ច័យឡើយ ដូចបន្ទាត់ដើមយ៉ាង
គោឯង ។ ២ កំណើតដែលបែកទៅឲ្យឯងហៅថា អភិជាតិ ១ មាន៦យ៉ាង ជិតណ្ហាភិជាតិ
(កំណើតខ្មៅ) បានដល់ពួកអ្នកធ្វើអំពើអាក្រក់មានសម្រាប់សត្វជាដើម ១ ភិណ្ឌិភិជាតិ (កំណើត
ខ្មៅ) បានដល់ពួកអ្នក ១ លោហិកភិជាតិ (កំណើតព្រហ្ម) បានដល់ពួកនិព្រាហ្ម ដែល
មានសំពត់សាទិតតែមួយ ១ ហរិវ្យាភិជាតិ (កំណើតបៀង) បានដល់ពួកព្រហ្មដែល
ស្លៀកសំពត់សាវ័រម្រស់អចេលក់ ១ សុត្តភិជាតិ (កំណើតស) បានដល់អាណិវាសន៍អាណិវិទី ១
បរមសុត្តភិជាតិ (កំណើតសណ្តាន) បានដល់ ១១ រឿ ពីស សន្តិច្ច មច្ចុលីគោលាល ១
(អភិជាតិទាំង ៦ នេះ ជាលទ្ធផលនៃគ្រូ) ។ សាមញ្ញវិស្ណុវិញ្ញាណ ។

សុត្តនិបិទ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឃបិបណ្ណសកំ

យំ ឯតរហំ ឯវរុទា ទុក្ខា តំប្បា កុដុកា វេទនា
 វេទិយន្តិ ។ សរេ ភិក្ខុវេ សត្តា ទិដ្ឋនម្មបក្កម-
 ហេតុ សុទទុក្ខំ បដិសំវេទន្តិ អន្ធា ភិក្ខុវេ ទិគណ្ណា
 ចាបទិដ្ឋនម្មបក្កមា យំ ឯតរហំ ឯវរុទា ទុក្ខា
 តំប្បា កុដុកា វេទនា វេទិយន្តិ ។ សរេ ភិក្ខុវេ
 សត្តា បុព្វេ កតហេតុ សុទទុក្ខំ បដិសំវេទន្តិ
 ការយ្ហា ទិគណ្ណា យោ េ េ សត្តា បុព្វេ កតហេតុ
 សុទទុក្ខំ បដិសំវេទន្តិ ការយ្ហា ទិគណ្ណា ។
 សរេ ភិក្ខុវេ សត្តា វស្សាទិដ្ឋានហេតុ សុទទុក្ខំ
 បដិសំវេទន្តិ ការយ្ហា ទិគណ្ណា យោ េ េ សត្តា
 វស្សាទិដ្ឋានហេតុ សុទទុក្ខំ បដិសំវេទន្តិ ការយ្ហា
 ទិគណ្ណា ។ សរេ ភិក្ខុវេ សត្តា សន្តតិការហេតុ
 សុទទុក្ខំ បដិសំវេទន្តិ ការយ្ហា ទិគណ្ណា យោ េ េ
 សត្តា សន្តតិការហេតុ សុទទុក្ខំ បដិសំវេទន្តិ

សុត្តនិបិទ មជ្ឈិមនិកាយ ឃបិបណ្ណសកំ

បានជាគុណកាលវេទន្តិ នេះ វេទន្តិវេទនាគ្នាទាំង ខ្លោចវេទន្តិយ៉ាងនេះ ១ ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បើពួកសត្វ វេទន្តិវេទន្តិ ព្រោះហេតុតែសេចក្តី
 ប្រើប្រាស់ប្រតិបត្តិបច្ចុប្បន្ននេះ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកនិក្ខេបនិក្ខេបសេចក្តី
 ប្រើប្រាស់ គុណបច្ចុប្បន្ននេះអាចក្រេត បានជាគុណកាលវេទន្តិ នេះ វេទន្តិ-
 វេទនាគ្នាទាំង ខ្លោចវេទន្តិយ៉ាងនេះ ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បើពួក
 សត្វ វេទន្តិវេទន្តិ ព្រោះហេតុតែសេចក្តីដែលខ្លួនបានធ្វើទុក គុណកាលមុន
 ពួកនិក្ខេបនិក្ខេបនិក្ខេបនេះ បើទុកជាពួកសត្វមិនវេទន្តិវេទន្តិ
 ព្រោះហេតុតែសេចក្តីដែលខ្លួនបានធ្វើទុក គុណកាលមុនក៏ដោយ ពួកនិក្ខេប
 ក៏គង់តែវិញ្ញាណ ក៏ដោយបាន ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បើពួក
 សត្វ វេទន្តិវេទន្តិ ព្រោះហេតុតែព្រះវេទន្តិ ភាគតែវេទន្តិ ពួកនិក្ខេប
 ក៏គង់តែវិញ្ញាណក៏ដោយបាន បើទុកជាពួកសត្វ មិនវេទន្តិវេទន្តិ ព្រោះ
 ហេតុតែព្រះវេទន្តិ ភាគតែវេទន្តិ ក៏ដោយ ពួកនិក្ខេប ក៏គង់តែវិញ្ញាណ
 ក៏ដោយបាន ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បើពួកសត្វ វេទន្តិវេទន្តិ
 ព្រោះហេតុតែសន្តតិវេទន្តិ ពួកនិក្ខេបក៏គង់តែវិញ្ញាណ ក៏ដោយបាន បើ
 ទុកជាពួកសត្វ មិនវេទន្តិវេទន្តិ ព្រោះហេតុតែសន្តតិវេទន្តិក៏ដោយ

ទេវហវ្រិស្ស ទេវហស្ត ឧបត្ថម្ភប្រាណាសកោ

ការយ្ហា ជិតណ្ហា ។ ស. ១ កិច្ចវេ សត្តា អភិជាតិ-
 ហេតុ សុខទុក្ខំ បដិសំវេទន្តិ ការយ្ហា ជិតណ្ហា ោ ១
 សត្តា អភិជាតិហេតុ សុខទុក្ខំ បដិសំវេទន្តិ ការយ្ហា
 ជិតណ្ហា ។ ស. ១ កិច្ចវេ សត្តា ទិដ្ឋធម្មបក្កម-
 ហេតុ សុខទុក្ខំ បដិសំវេទន្តិ ការយ្ហា ជិតណ្ហា
 ោ ១ សត្តា ទិដ្ឋធម្មបក្កមហេតុ សុខទុក្ខំ
 បដិសំវេទន្តិ ការយ្ហា ជិតណ្ហា ។ ឃុំវាទិ កិច្ចវេ
 ជិតណ្ហា ឃុំវាទិ កិច្ចវេ ជិតណ្ហា ឯ ឥម ទស
 សហធម្មិកា វាទាទុវាទា ការយ្ហាដ្ឋានំ អាត្មន្តិ ។
 ឃុំ ោ កិច្ចវេ អដលោ ឧបក្កមោ ហោតិ អដ-
 លំ បដានំ ។

ទេវហវ្រិស្ស ទេវហស្ត សេចក្តីប្រើប្រាស់សេចក្តីព្យាយាមពិភវល

ពួកខិត្តខ្ពស់ក៏ដឹងតែវិញ្ញាណ កិរិយា ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំឆ្ងាយ បើ
 ពួកសត្វ ទើសុខនឹងទុក្ខ ព្រោះហេតុតែអភិជាតិ ពួកខិត្តខ្ពស់ក៏ដឹង
 កិរិយា ១ បើទុកជាពួកសត្វមិនទើសុខនឹងទុក្ខ ព្រោះហេតុតែអភិជាតិ
 ក៏ដោយ ពួកខិត្តខ្ពស់ក៏ដឹងតែវិញ្ញាណ កិរិយា ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំ
 ឆ្ងាយ បើពួកសត្វ ទើសុខនឹងទុក្ខ ព្រោះហេតុតែសេចក្តីប្រើប្រាស់ ក្នុង
 បច្ចុប្បន្ននេះ ពួកខិត្តខ្ពស់ក៏ដឹងតែវិញ្ញាណកិរិយា ១ បើទុកជាពួកសត្វមិន
 ទើសុខនឹងទុក្ខ ព្រោះហេតុតែសេចក្តីប្រើប្រាស់ ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះក៏ដោយ
 ពួកខិត្ត ក៏ដឹងតែវិញ្ញាណកិរិយា ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំឆ្ងាយ ពួក
 ខិត្ត តែនិយាយយ៉ាងនេះ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំឆ្ងាយ នេះឯង ពាក្យធំ
 ពាក្យតូច ចាំឆ្ងាយ ១០ ប្រការ ដែលប្រកបដោយហេតុ វែមន៍មកកាន់
 ចំដែលម្តេចវិញ្ញាណកិរិយា ខ្លះពួកខិត្ត ជាអ្នកនិយាយយ៉ាងនេះ ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុចាំឆ្ងាយ យ៉ាងនេះឯង ឈ្មោះថាសេចក្តីប្រើប្រាស់ មិនមាន
 ផល សេចក្តីព្យាយាម ក៏មិនមានផល ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស ចប់បណ្ណសក់

(១២) កាដត្តា កិក្ខុវេ សដលោ ឧបត្តាមោ ហោតិ
 សដលំ បដាធំ ។ ឥធិ កិក្ខុវេ កិក្ខុ ធិ ហោវ អនន្ត-
 ក្ខតំ អត្តាធំ ធុក្ខេធិ អន្តការវេតិ ធិម្មិកត្តា សុខំ ធិ
 បរិច្ឆេតិ ឥស្សី ច សុខេ អនន្តមុត្តិកោ ហោតិ ។ សោ
 ឃវំ បដាចាតិ ឥមស្ស ទោ មេ ធុក្ខេធិធានស្ស សង្ហារំ
 បទហតោ សង្ហារម្យជាតា វិរាតោ ហោតិ ឥមស្ស បទ
 មេ ធុក្ខេធិធានស្ស អដ្ឋបេក្ខតោ ធុបេក្ខំ ភាវយតោ ^(១)
 វិរាតោ ហោតិ ។ សោ យស្ស ហិ ^(២) ទុស្ស ធុក្ខេធិ-
 ធានស្ស សង្ហារំ បទហតោ សង្ហារម្យជាតា វិរាតោ
 ហោតិ សង្ហារំ តត្ត បទហតិ យស្ស បទស្ស ^(៣)
 ធុក្ខេធិធានស អដ្ឋបេក្ខតោ ធុបេក្ខំ ភាវយតោ

១ ឧ. ឧបេក្ខតោយតោ ។ ២ ឧ. ហិសក្ខោ ឧ វិស្សតិ ។ ៣ ឧ. បទ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ចប់បណ្ណសក់

(១២) ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិព្វាយ ចុះសេចក្តីប្រើនីប្រដិ មានផល
 សេចក្តីព្យាយាម មានផល តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិព្វាយ ភិក្ខុ
 ក្នុងសាសនានេះ មិនយកខ្លួនមកគ្របសង្កត់ខ្លួន ^(១) ដែលមិនចាប់មាន
 ទុក្ខគ្របសង្កត់ផង មិនលះលង់សុទ្ធប្រកបដោយធម៌ផង ^(២) ជាអ្នកមិន
 ជ្រុលជ្រប់ក្នុងសុខនោះផង ។ ភិក្ខុនោះវែមនឹងជីវិតព្យាស យ៉ាងនេះជា
 កាលបើភាគាអញ ផ្តល់សេចក្តីព្យាយាម ភណ្ណជាហេតុកើតឡើងនៃទុក្ខ
 នេះឯង វែមនឹងនាស ព្រោះការផ្តល់សេចក្តីព្យាយាម មួយទៀត កាល
 បើភាគាអញ ព្រងើយកន្តើយ ចម្រើនទេវតា ភណ្ណជាហេតុកើត
 ឡើងនៃទុក្ខនេះ ក៏វែមនឹងនាសដែរ ។ កាលគេផ្តល់ ទូរសេចក្តីព្យាយាម
 ភណ្ណជាហេតុកើតឡើង នៃទុក្ខណា វែមនឹងនាស ព្រោះការផ្តល់សេចក្តី
 ព្យាយាម ភិក្ខុនោះ ក៏ផ្តល់សេចក្តីព្យាយាម ចំពោះភណ្ណជាហេតុកើត
 ឡើងនៃទុក្ខនោះ មួយទៀត កាលគេព្រងើយកន្តើយ ចម្រើនទេវតា

១ បុគ្គលដែលប្រកបសេចក្តីព្យាយាមដោយទុក្ខពិរិយាស្យេង ។ ឈ្មោះថាយកទុក្ខមកសង្កត់
 ខ្លួន ។ សុវត្ថបុគ្គលណាចូលក្នុងសាសនា ហើយជាអ្នកប្រព្រឹត្តទៅតែក្នុងព្រៃឬនៅទៀបគល់
 ឈើជាដើម បុគ្គលនោះវែមឈ្មោះថាមិនយកខ្លួនមកគ្របសង្កត់ខ្លួន ។ ២ សេចក្តីសុខក្នុងបច្ច័យ
 មានចិប្បធើយជាដើម ដែលកើតឡើងអំពីសង្ឃ ឬពលៈ ហៅថា សុខប្រកបដោយធម៌ ។
 អន្តិកថា ។

វិញ្ញាណ ហោតិ ឧបេក្ខំ តត្ថ កាវេតិ តស្ស តស្ស
 ទុក្ខំនិទានស្ស សង្ខារំ បទហតោ សង្ខារប្បដាធា
 វិញ្ញាណ ហោតិ វិវឌ្ឍិស្ស តំ ទុក្ខំ និទ្ទិដ្ឋំ ហោតិ
 តស្ស តស្ស ទុក្ខំនិទានស្ស អដ្ឋបេក្ខតោ ឧបេក្ខំ
 កាវេតោ វិញ្ញាណ ហោតិ វិវឌ្ឍិស្ស តំ ទុក្ខំ និទ្ទិដ្ឋំ
 ហោតិ ។

[១៣] សេយ្យតាមិ ភិក្ខុវេ បុរិសោ នត្ថិយា
 សារត្តោ បដិទទ្ធចំត្តោ តំព្វដ្ឋោ តិញ្ញាបេក្ខោ ។ សោ
 តំ នត្ថិ បស្សេយ្យ អញ្ញោ បុរិសោ ន សន្និ សន្និដ្ឋន្តិ
 សល្លបន្តិ សញ្ញត្យន្តិ សំហសន្តិ ។ តំ ភិ មញ្ញថ
 ភិក្ខុវេ អថ ទុ តស្ស បុរិសស្ស អថ នត្ថិ និស្សា
 អញ្ញោ បុរិសោ ន សន្និ សន្និដ្ឋន្តិ សល្លបន្តិ សញ្ញត្យន្តិ
 សំហសន្តិ ឧប្បដ្ឋេយ្យំ សោកាចារិទេវទុក្ខានិទានស្ស
 ពាយាសាតិ ។ វិវំ កន្ត ។ តំ ភិស្ស ហេតុ ។

កណ្តា ជាហេតុកើតឡើងនៃទុក្ខណា វិវឌ្ឍន៍វិញ្ញាណ ភិក្ខុនោះក៏ចម្រើនឧបេក្ខា
 ចំពោះកណ្តា ជាហេតុកើតឡើងនៃទុក្ខនោះ កាលភិក្ខុនោះ ផ្គត់ផ្គង់សេចក្តី
 ព្យាយាម កណ្តា ជាហេតុកើតឡើងនៃទុក្ខនោះ វិវឌ្ឍន៍វិញ្ញាណ ព្រោះការផ្គត់
 ផ្គង់សេចក្តីព្យាយាម កាលកណ្តាវិញ្ញាណ យ៉ាងនេះហើយ ទុក្ខរបស់ភិក្ខុ
 នោះក៏វិវឌ្ឍន៍សាបសូន្យ កាលភិក្ខុនោះ ព្រងើយកន្តើយ ចម្រើនឧបេក្ខា
 កណ្តា ជាហេតុកើតឡើងនៃទុក្ខនោះ វិវឌ្ឍន៍វិញ្ញាណ កាលកណ្តាវិញ្ញាណយ៉ាង
 នេះហើយ ទុក្ខរបស់ភិក្ខុនោះ ក៏វិវឌ្ឍន៍សាបសូន្យទៅ ។

[១៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចបុរសម្នាក់ មានចិត្តក្រោក
 មានចិត្តប្រតិព័ទ្ធ មានសេចក្តីពេញចិត្តទាំង មានសេចក្តីចង់បានទាំង
 ចំពោះស្រ្តី ។ បុរសនោះឃើញស្រ្តីនោះកំពុងឈរជើក កំពុងនិយាយ
 កំពុងសើច កំពុងញញឹម ជាមួយនឹងប្រុសឯទៀត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង
 ឡាយ អ្នកទាំងឡាយ សំគាល់សេចក្តីនោះ ជាដូចម្តេច ក៏សេចក្តី
 សោក ទ្រៀមទ្រួល ទុក្ខ ក្នុងចិត្ត ការចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត ភយ្យភិក
 ឡើងដល់បុរសដែលឃើញស្រ្តីនោះកំពុងឈរជើក កំពុងនិយាយ កំពុង
 សើច កំពុងញញឹម ជាមួយនឹងប្រុសឯទៀតនោះដែរឬទេ ។ បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កើតឡើងបាន ។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស បរិបទស្ថាន

អម្ប ហំ កន្ត បុរិសោ អម្បស្សា ឥត្ថិយា សារត្តោ
 បដិទទ្ធចំត្តោ តិព្វទ្ធខ្មោ តិព្វាបេត្តោ កស្មា តំ
 ឥត្ថិ ទិស្វា អញ្ញោ បុរិសេន សន្និ សន្និដ្ឋន្តិ
 សល្យបន្តិ សញ្ញក្សន្តិ សំហសន្តិ ឧប្បន្នន្តិ សោក-
 បរិទេវទុក្ខានោមនស្សនាយាសាតិ ។ អដិទោ កិក្ខុវេ
 កស្ស បុរិសស្ស វិមស្ស អហំ ទោ អម្បស្សា
 ឥត្ថិយា សារត្តោ បដិទទ្ធចំត្តោ តិព្វទ្ធខ្មោ តិព្វាបេត្តោ
 កស្ស មេ អម្ប ឥត្ថិ ទិស្វា អញ្ញោ បុរិសេន
 សន្និ សន្និដ្ឋន្តិ សល្យបន្តិ សញ្ញក្សន្តិ សំហសន្តិ
 ឧប្បន្នន្តិ សោកបរិទេវទុក្ខានោមនស្សនាយាសា យន្ត
 ទាហំ យោ មេ អម្បស្សា ឥត្ថិយា នន្តរកោ
 តំ បដិហោយ្យន្តិ ។ សោ យោ អម្បស្សា ឥត្ថិយា
 នន្តរកោ តំ បដិហោយ្យ ។ សោ តំ ឥត្ថិ
 បស្សយ្យ អបរេន សមរេន អញ្ញោ បុរិសេន
 សន្និ សន្និដ្ឋន្តិ សល្យបន្តិ សញ្ញក្សន្តិ សំហសន្តិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ខបរិបទស្ថាន

បតិក្រព្រះអង្គជីវិតម្រឹម ព្រោះបុរសនោះ មានចិត្តក្រែក មានចិត្តប្រតិព័ទ្ធ
 មានសេចក្តីភ័យខ្លាច មានសេចក្តីចង់បានខ្លាំង ចំពោះស្រ្តីនោះ
 បានជាសេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល ទុក្ខ ក្នុងចិត្ត ការចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត
 កើតឡើងបាន ព្រោះឃើញស្រ្តីនោះ កំពុងឈរជើក កំពុងនិយាយ
 កំពុងសើច កំពុងញញឹម ជាមួយនឹងបុរសឯទៀត ។ ម្ចាស់កិក្ខុ
 ទាំងខ្យល ព្រោះនោះឯង បុរសនោះមានសេចក្តីគ្រិះរិះយ៉ាងនេះថា អញ
 មានចិត្តក្រែក មានចិត្តប្រតិព័ទ្ធ មានសេចក្តីភ័យខ្លាច មានសេចក្តី
 ចង់បានខ្លាំង ចំពោះស្រ្តីនោះ សេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល ទុក្ខ ក្នុងចិត្ត
 ការចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត កើតឡើងដល់អញនោះ ព្រោះឥឡូវឃើញស្រ្តីនោះ
 កំពុងឈរជើក កំពុងនិយាយ កំពុងសើច កំពុងញញឹម ជាមួយនឹង
 បុរសឯទៀត បើដូច្នោះ អញគួរតែលះបង់ចោលនូវសេចក្តីក្រែកក្រអាល
 បេសអញ ចំពោះស្រ្តីនោះចេញ ។ សេចក្តីក្រែកក្រអាលណា ចំពោះ
 ស្រ្តីនោះ បុរសនោះភ័យបង់ នូវសេចក្តីក្រែកក្រអាលនោះចេញ ។
 លុះសម័យទាន់ក្រោយមក បុរសនោះឃើញស្រ្តីនោះ កំពុងឈរជើក
 កំពុងនិយាយ កំពុងសើច កំពុងញញឹម ជាមួយនឹងបុរសឯទៀត ។

តំ កិ មញ្ញា កិ កុរេ វរិ ទុ តស្ស បុរិសស្ស
 អម្ព ឥត្ថិ ធិស្វា អញ្ញោ បុរិសេន សន្និ សន្និដ្ឋន្តិ
 សល្យមន្តិ សញ្ញត្តិ សំហសន្តិ ឧប្បន្នេយ្យំ សោកា-
 បរិទេវទុក្ខោមនស្សតាយាសាតិ ។ ហោ ហោតំ
 កន្ត ។ តំ កិស្ស ហោតុ ។ អម្ព ហំ កន្ត
 បុរិសា អម្ពស្ស ឥត្ថិយា វិភកោ កស្ស តំ ឥត្ថិ
 ធិស្វា អញ្ញោ បុរិសេន សន្និ សន្និដ្ឋន្តិ សល្យមន្តិ
 សញ្ញត្តិ សំហសន្តិ ន ឧប្បន្នេយ្យំ^(១) សោកាប-
 រិទេវទុក្ខោមនស្សតាយាសាតិ ។

[១២] វរិទេវ ហោ កិកុរេ កិកុ ឧ ហោ
 អនន្ទកុតំ អត្តាធិ ទុក្ខោន អន្ទការេតិ ធម្មិកញ្ច
 សុទំ ឧ បរិច្ឆេតិ តស្ស ច សុទេ អនន្ទុត្តិកោ
 ហោតិ ។ សោ វរិ បដានាតិ ឥមស្ស ហោ មេ
 ទុក្ខនិទានស្ស សង្ខារំ បទហោតោ សង្ខារប្បដាតា
 វិភកោ ហោតិ ឥមស្ស បទ មេ ទុក្ខនិទានស្ស
 អជ្ឈិបេត្តោ ឧបេត្តំ ភាវយោតោ វិភកោ ហោតិ ។

១ ឧ. ឧប្បន្និ ។

ខ្លាញ់កិកុទាំងខ្លាញ់ អ្នកទាំងខ្លាញ់ សំគាល់សេចក្តីនោះជាដូចម្តេច កើ
 សេចក្តីសោក ទ្រឹកទ្រូល ទុក្ខ ក្នុងចិត្ត ការចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត ឧប្បិកិក
 ទៀតដល់បុរសដែលឃើញស្ត្រីនោះ កំពុងឈរជិត កំពុងនិយាយ កំពុង
 សើច កំពុងញញឹម ជាមួយនឹងបុរសឯទៀតនោះឬទេ ។ បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មិនកើតឡើងទេ ។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រោះបុរសនោះវល្លិមានសេចក្តីក្រេកចំពោះស្ត្រី
 នោះហើយ បានជាសេចក្តីសោក ទ្រឹកទ្រូល ទុក្ខ ក្នុងចិត្ត ការចង្អៀត
 ចង្អល់ចិត្ត មិនកើតឡើង ព្រោះឃើញស្ត្រីនោះ ដែលកំពុងឈរជិត
 កំពុងនិយាយ កំពុងសើច កំពុងញញឹម ជាមួយនឹងបុរសឯទៀត ។

[១២] ខ្លាញ់កិកុទាំងខ្លាញ់ ឯកិកុមិនយកសេចក្តីទុក្ខមកគ្រប
 សន្តិភ័យ ដែលមិនប្រាប់មានទុក្ខគ្របសន្តិភ័យ មិនលេចសុខប្រកប
 ដោយធម៌ផង ជាអ្នកមិនជ្រុលជ្រប់ទៅ ក្នុងសុខនោះផង ។ កិកុ
 នោះមែនដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា កាលបើកត្តាអញ្ញនៃសេចក្តីព្រាង
 កណ្តាជាហេតុកើតឡើង នៃទុក្ខនេះឯង មែនវិទាស ព្រោះការផ្តល់
 សេចក្តីព្រាង មួយទៀត កាលបើកត្តាអញ ព្រងើយកន្តើយ
 ចម្រើនទៅបាត់ កណ្តាជាហេតុកើតឡើងនៃទុក្ខនេះ ក៏មែនវិទាសដែរ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបេសណ្ណសកំ

សោ យស្ស ហិ ទុស្ស ទុក្ខនិទានស្ស សង្ខារំ
 បទហតោ សង្ខារប្បដាធិវិភតោ ហោតិ សង្ខារំ
 តត្ថ បទរាតិ យស្ស បទស្ស ទុក្ខនិទានស្ស
 អដ្ឋបេក្ខតោ ទុបេក្ខំ ភាវយតោ វិភតោ ហោតិ
 ទុបេក្ខំ តត្ថ ភាវេតិ តស្ស តស្ស ទុក្ខនិទានស្ស
 សង្ខារំ បទហតោ សង្ខារប្បដាធិវិភតោ ហោតិ
 ឯវម្បិស្ស តំ ទុក្ខំ និជ្ជិស្តំ ហោតិ តស្ស តស្ស
 ទុក្ខនិទានស្ស អដ្ឋបេក្ខតោ ទុបេក្ខំ ភាវយតោ
 វិភតោ ហោតិ ឯវម្បិស្ស តំ ទុក្ខំ និជ្ជិស្តំ
 ហោតិ ។ ឯវម្បិ កិក្ខវេ សដលោ ឧបក្កតោ
 ហោតិ សដលំ បដាទំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបេសណ្ណសកៈ

កាលកេផ្គន្ទុវសចក្កិព្យាយាម គណ្ណជាហេតុកើតឡើងខេទុក្ខណា វេមនី
 វិនាស ព្រោះការផ្គន្ទុវសចក្កិព្យាយាម ភិក្ខុនោះក៏ផ្គន្ទ ខ្ញុវសចក្កិ
 ព្យាយាម ចំពោះគណ្ណជាហេតុកើតខេទុក្ខនោះ មួយទៀត កាលកេ
 ព្រានីយកន្តិយ ចម្រើនទេវតា គណ្ណជាហេតុកើតខេទុក្ខណា វេមនី
 វិនាស ភិក្ខុនោះក៏ចម្រើនទេវតា ចំពោះគណ្ណជាហេតុកើតខេទុក្ខនោះ
 កាលភិក្ខុនោះផ្គន្ទ ខ្ញុវសចក្កិព្យាយាម គណ្ណជាហេតុកើតខេទុក្ខនោះ
 ក៏វិនាស ព្រោះការផ្គន្ទុវសចក្កិព្យាយាម កាលគណ្ណវិនាសយ៉ាង
 នេះហើយ ទុក្ខរបស់ភិក្ខុនោះ ក៏វេមនីសាបសូន្យទៅ កាលភិក្ខុនោះ
 ព្រានីយកន្តិយ ចម្រើនទេវតា គណ្ណជាហេតុកើតខេទុក្ខនោះ ក៏វិនាស
 កាលគណ្ណវិនាស យ៉ាងនេះហើយ ទុក្ខរបស់ភិក្ខុនោះ វេមនីសាប
 សូន្យ ក៏មានទេវមេឃ្យដូចបុរសនោះដែរ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងពួង
 សេចក្តីប្រើប្រាស់មានផល សេចក្តីព្យាយាមមានផល យ៉ាងនេះឯង ។

ទេវហោត្តស្យ ទេវហស្សត្ថេ ឧបក្កមញ្ញតាធនិលកាវ

(១៥) បុន ចបរំ កិក្ការេ កិក្កា វតិ បដិ-
 សត្តិក្កតិ យថាសុទំ ទោ មេ វិហារតោ អកុសលា
 ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ កុសលា ធម្មា បរិហាយន្តិ ទុក្ខាយ
 បទ មេ អត្តានំ បទហតោ អកុសលា ធម្មា បរិហាយន្តិ
 កុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ យន្តិបាហំ ទុក្ខាយ អត្តានំ
 បទហាយ្យន្តិ ។ សោ ទុក្ខាយ អត្តានំ បទហតិ
 តស្ស ទុក្ខាយ អត្តានំ បទហតោ អកុសលា ធម្មា
 បរិហាយន្តិ កុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ ។ សោ ធម្ម
 អបរេន សមយេន ទុក្ខាយ អត្តានំ បទហតិ តំ
 កិស្ស ហេតុ យស្ស ហិ សោ កិក្ការេ
 កិក្កា អត្តាយ ទុក្ខាយ អត្តានំ បទហាយ្យ

ទេវហោត្ត សេចក្តីប្រឹងប្រែងនឹងសេចក្តីព្យាយាមមានផល

(១៥) ម្ចាស់ភិក្ខុព័ន្ធច្បាយ មួយទៀត ភិក្ខុ វេមនិពិចារណា
 ដូច្នោះថា កាលអាត្មាអញនៅតាមសេចក្តីសុខស្រួល^(១) អកុសលធម៌
 ព័ន្ធច្បាយ វេមនិចម្រើនឡើង កុសលធម៌ព័ន្ធច្បាយ វេមនិសាបសូន្យ
 តែកាលបើអាត្មាអញកាន់ខ្លួនឲ្យលំបាក^(២) អកុសលធម៌ព័ន្ធច្បាយ វេមនិ
 សាបសូន្យ កុសលធម៌ព័ន្ធច្បាយ វេមនិចម្រើនឡើង បើដូច្នោះ គួរតែ
 អាត្មាអញកាន់ខ្លួនឲ្យលំបាកចុះ ។ ភិក្ខុនោះក៏កាន់ខ្លួនឲ្យលំបាក កាលភិក្ខុ
 នោះកាន់ខ្លួនឲ្យលំបាក អកុសលធម៌ព័ន្ធច្បាយ ក៏សាបសូន្យ កុសល-
 ធម៌ព័ន្ធច្បាយ ក៏ចម្រើនឡើង ។ លុះសម័យនាងក្រោយមក ភិក្ខុនោះ
 មិនកាន់ខ្លួនឲ្យលំបាកទៀតឡើយ ដំណើរនោះ គ្រោះហេតុអ្វី ម្ចាស់
 ភិក្ខុព័ន្ធច្បាយ គ្រោះភិក្ខុនោះកាន់ខ្លួនឲ្យលំបាក ដើម្បីប្រយោជន៍ណា

១ បុគ្គលនៃលប្រតិបត្តិដើម្បីឲ្យតែសុខស្រួលខ្លួន ដូចប្រើប្រាស់ថវិកាសោច់ស្លឹក តែក្នុង
 លេខាសនៈចូរជ្រះថ្លា ហៅថាតែតាមសេចក្តីសុខស្រួល តែការប្រព្រឹត្តិដូច្នោះ ចំពោះមេត្តា
 មាយ ។ ២ បុគ្គលនៃលប្រតិបត្តិដើម្បីឲ្យលំបាកខ្លួន ដូចប្រើប្រាស់ថវិកាសោច់ស្លឹក ឬ
 ពាច់ខ្លះមួយ តែក្នុងព្រៃស្នូសាឡឡើយលំបាកដើម ហៅថាកាន់ខ្លួនឲ្យលំបាក គឺធ្វើខ្លួន
 ឲ្យលំបាក តែការប្រព្រឹត្តិដូច្នោះ ចំពោះមេត្តាមោហម្នាក់ម្នាក់តែមួយ ។ អន្តិកថា ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស បឋមបិដកសក្ក

ស្វាស្ស អត្តោ អភិធិប្បត្តោ ហោតិ គស្មា ទ អបរេន
 សមយេន ទុក្ខាយ អត្តាធំ បទហតិ ។ សេយ្យ-
 ជាមិ ភិក្ខុវេ ទុស្ការោ តេជំនំ ទ្ធិសុ អលាតេសុ
 អាតាមេតិ បរិកាមេតិ ទុដ្ឋំ ករោតិ កម្មជិយំ ។
 យតោ ហោ ភិក្ខុវេ ទុស្ការស្ស តេជំនំ ទ្ធិសុ អលា-
 តេសុ អាតាមិកំ ហោតិ បរិកាមិកំ^(១) ទុដ្ឋកតំ^(២)
 កម្មជិយំ ទ សោ តំ អបរេន សមយេន ទុស្ការោ
 តេជំនំ ទ្ធិសុ អលាតេសុ អាតាមេតិ បរិកាមេតិ ទុដ្ឋំ
 ករោតិ កម្មជិយំ តំ កសិស្ស ហោតុ យស្ស
 ហិ សោ ភិក្ខុវេ អត្តាយ ទុស្ការោ តេជំនំ
 តេជំនំ ទ្ធិសុ អលាតេសុ អាតាមេយ្យ បរិកាមេយ្យ
 ទុដ្ឋំ ករេយ្យ កម្មជិយំ ស្វាស្ស អត្តោ អភិធិប្បត្តោ
 ហោតិ គស្មា ទ អបរេន សមយេន ទុស្ការោ^(៣)
 តេជំនំ ទ្ធិសុ អលាតេសុ អាតាមេតិ បរិកាមេតិ

១ ឧ បរិកាមិកំ ហោតិ ទំល្យតិ ។ ២ ឧ. ម. ទុដ្ឋំ កតំ ។ ៣ ឧ ចសត្ថោ ទំល្យតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ បឋមបិដកសក្ក

ប្រាយាជំនំរបស់ភិក្ខុនោះសម្រេចហើយ ព្រោះហេតុនោះបានជាសម័យ
 ភវក្រោយមក ភិក្ខុនោះមិនកាន់ខ្លួនឲ្យលំបាកទៀតឡើយ ។ ម្ចាស់
 ភិក្ខុកាន់ខ្លួន ដូចជាងព្រួញ រមែងឆ្កែ ពេលព្រួញ លើរនីត
 ភ្លើងតាំងពីភាគ ពាក់ឲ្យគ្រង់ល្មមប្រើការបាន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុកាន់ខ្លួន
 កាលដែលជាងព្រួញ ឆ្កែ ពេលព្រួញ លើរនីតភ្លើង តាំងពីភាគ
 ពាក់ឲ្យគ្រង់ល្មមប្រើការបានហើយ សម័យភាគក្រោយមក ជាងព្រួញ
 នោះ មិនឆ្កែ ពេលព្រួញ លើរនីតភ្លើង តាំងពីភាគ ពាក់ឲ្យ
 គ្រង់ល្មមប្រើការបានទៀតទេ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ម្ចាស់
 ភិក្ខុកាន់ខ្លួន ព្រោះជាជាងព្រួញនោះឆ្កែ ពេលព្រួញ លើរនីត
 ភ្លើង តាំងពីភាគ ពាក់ឲ្យគ្រង់ល្មមប្រើការបាន ដើម្បីប្រាយាជំនំណា
 ប្រាយាជំនំរបស់គេនោះ សម្រេចហើយ ហេតុនោះបានជាសម័យភាគ
 ក្រោយមក ជាងព្រួញ មិនឆ្កែ ពេលព្រួញ លើរនីតភ្លើងតាំងពីភាគ

ឧដ្ឋ កកោតិ កក្កដិយំ ឯវមេវ ចោ កិក្កុវេ
 កិក្កុ វតិ បដិសក្កិក្កុតិ យសសុទំ ចោ មេ
 វិហារតា អកុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ កុសលា
 ធម្មា បរិហាយន្តិ ទុក្ខាយ បទ មេ អត្តានំ
 បទហតោ អកុសលា ធម្មា បរិហាយន្តិ កុសលា
 ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ យន្តិចាហំ ទុក្ខាយ អត្តានំ
 បទហាយន្តិ ។ សោ ទុក្ខាយ អត្តានំ បទហតិ
 តស្ស ទុក្ខាយ អត្តានំ បទហតោ អកុសលា ធម្មា
 បរិហាយន្តិ កុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ ។ សោ ឧ
 អបវេទ សមយេន ទុក្ខាយ អត្តានំ បទហតិ តំ
 កំស្ស ហេតុ យស្ស ហំ សោ កិក្កុវេ កិក្កុ អត្តាយ
 ទុក្ខាយ អត្តានំ បទហាយន្តិ ស្វាស្ស អត្តោ អភិវឌ្ឍន្តិ
 ហោតិ តស្ស ឧ អបវេទ សមយេន ទុក្ខាយ អត្តានំ
 បទហតិ^(១) ។ ឯវម្យំ កិក្កុវេ សដលោ ឧបក្កមោ
 ហោតិ សដលំ បទានំ ។

១៩. ប. បទហតិ ។

ពាក់ឱ្យត្រង់ឈ្នះប្រើការបានទៀតទេ សេចក្តីនេះយ៉ាងណាមិញ ម្ចាស់
 កិក្កុទាំងឡាយ កិក្កុទាំងឡាយដូច្នោះថា កាលអាក្ខអញនៅរាមសេចក្តី
 សុខស្រួល អកុសលធម៌ទាំងឡាយ រមែងចម្រើនឡើង កុសលធម៌
 ទាំងឡាយ រមែងសាបសូន្យ រកកាលបើអាក្ខអញ កាំងខ្លួនឱ្យលំបាក
 អកុសលធម៌ទាំងឡាយ រមែងសាបសូន្យ កុសលធម៌ទាំងឡាយ រមែង
 ចម្រើនឡើង បើដូច្នោះ មានអាក្ខអញ កាំងខ្លួនឱ្យលំបាកចុះ ។
 កិក្កុនោះក៏កាំងខ្លួនឱ្យលំបាក កាលកិក្កុនោះកាំងខ្លួនឱ្យលំបាក អកុសល-
 ធម៌ទាំងឡាយក៏សាបសូន្យ កុសលធម៌ទាំងឡាយ ក៏ចម្រើនឡើង ។
 លុះសម័យជាខាងក្រោយមក កិក្កុនោះក៏លែងកាំងខ្លួន ឱ្យលំបាកទៀត
 ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ម្ចាស់កិក្កុទាំងឡាយ ព្រោះថា កិក្កុនោះ
 កាំងខ្លួនឱ្យលំបាក ដើម្បីប្រយោជន៍ណា ប្រយោជន៍នោះ របស់កិក្កុ
 នោះ ក៏សម្រេចហើយ ហេតុនោះបានជាសម័យខាងក្រោយមក កិក្កុ
 នោះ មិនកាំងខ្លួនឱ្យលំបាកទៀតឡើយ សេចក្តីនេះក៏យ៉ាងនោះដែរ ។
 ម្ចាស់កិក្កុទាំងឡាយ សេចក្តីប្រឹងប្រែង មានផល សេចក្តីព្យាយាម
 មានផលយ៉ាងនេះឯង ។

(១៦) បុទ ចបវំ ភិក្ខុវេ វេន គយាគតោ លោកេ
 ឧប្បជ្ជតិ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា វិជ្ជាចរណសម្បជ្ជោ
 សុគតោ លោកវិជ្ជ អនុគ្គហេ បុរិសទម្មសារថិ សត្តា
 ទេវមនុស្សានំ តុន្តោ ភគវំ សោ វេមំ លោកំ
 សទេវកំ សមារកំ សព្វហ្មកំ សស្សមណ-
 ព្រាហ្មណី^(១) បដំ សទេវមនុស្សំ សយំ អភិញ្ញា
 សង្កតត្តា បវេនេតិ សោ ធម្មំ ទេសេតិ អាទិកល្យាណំ
 មជ្ឈេកល្យាណំ បរិយោសានកល្យាណំ សកត្ថំ ស-
 ឡញ្ញានំ កេវលបរិបុណ្ណំ បរិសុទ្ធី ព្រាហ្មចរិយំ បកា-
 សេតិ ។ តំ ធម្មំ សុណាតិ គហបតិ វា គហបតិបុត្តា វា
 អញ្ញាតវស្មី វា តុលេ បញ្ចា ជាតោ សោ តំ ធម្មំ សុត្តា

១ កថ្តិ យេត្តេ លទ្ធិបណ្ណព្រាហ្មណិយន្តិ ទំស្សតិ ។

(១៦) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ព្រះគោតមគោតិក្ស័យ
 ក្នុងលោកនេះ បានជាព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់បរិបូណ៌ដោយ
 វិជ្ជាចរណៈ ទ្រង់មានដំណើរល្អ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់នូវគ្រូលោក
 ទ្រង់ប្រសើរដោយសីលាទិគុណ រកបុគ្គលណាមួយស្មើគ្នា ទ្រង់ជាអ្នក
 ទូន្មាននូវបុរសដែលគួរទូន្មានបាន ទ្រង់ជាសាស្តាចារ្យ ខែទៅភានិគ
 មនុស្សទាំងឡាយ ទ្រង់ក្រាស់ដឹងនូវចក្កវិយសច្ច ទ្រង់មានដំណើរទៅ
 កាន់គ្រូគតត្តាកំចោលហើយ ព្រះអង្គបានធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់ដោយប្រាជ្ញា
 ដ៏ឧត្តមចំពោះព្រះអង្គ ហើយញ៉ាំងលោកនេះ ព្រមទាំងទៅលោក មាវ-
 លោក ព្រហ្មលោក ញ៉ាំងតត្តកសត្វ ព្រមទាំងសមណៈនិងព្រាហ្មណ៍
 ទាំងមនុស្ស ជាសម្ភារៈទេពនិងមនុស្សផ្ទៃសេស ឲ្យដឹងច្បាស់ ព្រះអង្គ
 សំដែងធម៌មានលំអបទដ៏ម លំអបទកណ្តាល លំអបទចុង ប្រកាស
 នូវព្រហ្មចរិយធម៌ ព្រមទាំងអង្គនិងព្យាគ្មានៈ ដ៏បរិបូណ៌បរិសុទ្ធទាំង
 អស់ ។ គហបតីក្តី គហបតីក្តី ឬបុគ្គលកើតក្នុងគ្រូកុលណាមួយក្នុង
 កាលជាភិក្ខុក្រោយក្តី ស្តាប់ធម៌នោះ លុះបុគ្គលនោះស្តាប់ធម៌នោះហើយ

គឺជាគោត សង្ខំ បដិលកតំ សោ គេន សន្ទាបដិ-
 លាកេន សមន្ទាគោត វតិ បដិសញ្ញត្តាតិ សន្ទាតោ
 យកវិសោ រជាបថោ អន្ទាគោសោ បទ្ធា ឧ-
 យិដំ សុករំ អតារំ អន្ទាវសតា ឯកទ្ធិបរិបុណ្ណំ
 ឯកទ្ធិបរិសុទ្ធិំ សន្តំវិទិតំ ព្រាហ្មចរិយំ ចរិតំ
 យទ្ធិបាហំ កេសមស្សំ ឱហារេត្តា កាសាយាធិ
 វត្តាធិ អន្ទាទេត្តា អតារស្នា អនករិយំ បទ្ធាជេយ្យន្តំ ។
 សោ អបរោន សមយេន អប្បំ វា កោតក្កន្តំ
 បហាយ មហាន្តំ វា កោតក្កន្តំ បហាយ អប្បំ
 វា ញាតិបរិវុទ្ធិំ បហាយ មហាន្តំ វា ញាតិបរិវុទ្ធិំ
 បហាយ កេសមស្សំ ឱហារេត្តា កាសាយាធិ វត្តាធិ
 អន្ទាទេត្តា អតារស្នា អនករិយំ បទ្ធាជិតិ ។ សោ
 ឯវំ បទ្ធាជិតោ សមាទោ កិក្កន្តំ សិក្កាសាថីវស-
 មាបន្ទោ ចាលាតិចាតំ បហាយ ចាលាតិចាតា
 បដិវិរោតោ ហោតិ ធិហិតនេណ្ណា ធិហិតសេត្តោ

វេទនិបាទនូវសព្វក្នុងព្រះកថាគត លុះបុគ្គលនោះ ប្រកបដោយការ
 បាទនូវសព្វដូច្នោះហើយ ក៏ដំបាណេដូច្នោះថា យកវិស ចន្ទៀនចន្ទិល
 ណាស់ ជាដូច្នៃចូលគិតិលេស មានតែចក្កដូច្នៃ ទើបមានឧកាសទំនេរ
 បុគ្គល ជាគ្រូហស្ត គ្រប់គ្រងផ្ទះ មិននាំយន្តិប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយចប
 ឱ្យបរិបូណ៌តែមួយយ៉ាង ឱ្យបរិសុទ្ធិតម្លៃយ៉ាង ដូចសំន្តិវេលគេទាត់
 ហើយនោះបាទ បើដូច្នោះ មានតែអាត្មាអញ កោសតំនឹងពុកមាត់
 ពុកចង្កា ចេហើយស្ងៀកដណ្តប់សំពត់ជ្រលក់វិកអម្ពត់ ហើយចេញចាក
 ផ្ទះ ចូលទៅកាន់ផ្នួស ។ លុះសម័យជាខាងក្រោយមក បុគ្គលនោះលះ
 បដិគំនរកោតគិតក្តី លះបដិគំនរកោតគ្រើមក្តី លះបដិផ្លូវញាតិវិន្យកិច
 ក្តី លះបដិផ្លូវញាតិវិន្យគ្រើមក្តី កោសតំ ពុកមាត់ ពុកចង្កា ចេហើយ
 ស្ងៀកដណ្តប់សំពត់ជ្រលក់វិកអម្ពត់ ចេញចាកផ្ទះចូលទៅកាន់ផ្នួស ។
 កាលបើបុគ្គលនោះបានបួសយ៉ាងនេះហើយ ក៏សមាទានសិក្កាធិនសា-
 ជីវៈ សម្រាប់ភិក្ខុទាំងឡាយ លះបដិបាណាតិបាត ជាអ្នកវៀរចាកបា-
 ណាតិបាត ជាអ្នកដាក់ចុះផ្លូវគ្រឿងវាយដំ ដាក់ចុះផ្លូវគ្រឿងសម្រោច

លាភី នយាបន្ទោ សត្វប្បណាក្ខតហិ តានុកម្មី វិហា-
 រតិ អនិច្ចាណំ បរោយ អនិច្ចាណាថា បដិវិរតោ
 រោតិ និច្ចាណយំ និច្ចាណដិកត្តិ អថេនេន សុចិក្ខុតេន
 អត្តនា វិហារតិ អក្ខតញ្ញចរិយំ បរោយ ក្រតញ្ញចារិ
 រោតិ អាភចារិ^(១) វិរតោ មេតុនា តាមនម្ហា មុសាភំនំ
 បរោយ មុសាភំនា បដិវិរតោ រោតិ សច្ចុភនិ
 សច្ចុសន្ទោ ថេតោ បក្ខយិកោ អវិសំភនកោ លោ-
 កាស្ស មិសុណំ ភំនំ បរោយ មិសុណាយ ភំនាយ
 បដិវិរតោ រោតិ វតោ សុត្វា ន អម្បត អត្តាតា
 វតេសំ កេនាយ អម្បត វា សុត្វា ន វតេសំ
 អត្តាតា អម្បសំ កេនាយ វតិ កិច្ចាណំ វា សន្ទាតា
 សហិតានំ វា អនុប្បនាតា សមត្តារមោ សមត្តរតោ
 សមត្តនម្ហំ សមត្តករណំ ភំនំ កាសិកា រោតិ

១ កត្តបិ ធាតុកេ អនាចារិកំ ទំស្សតំ ។

មានសច្ចុភ្នាសបាប បរិបូណិដោយសេចក្តីអាណិតតាស្ស ជាអ្នកអនុ-
 គ្រោះដោយប្រយោជន៍ដល់សត្វមានជីវិតទាំងអស់ លរបដិវិរតោ
 ជាអ្នកវៀរចាកអវិច្ចាបាន កាន់យកកែវក្តីដែលគេឱ្យ ចង់បានកែវក្តីដែល
 គេឱ្យ មិនមែនជាមនុស្សល្អច មានខ្លួនដ៏ស្អាត លរបដិវិរតោចារិយៈ
 ជាអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ដ៏ប្រសើរ ជាអ្នកប្រព្រឹត្តត្រាយ វៀរចាកមេថុនម្ហ
 ដែលជាធម៌របស់អ្នកស្រុក លរបដិវិរតោ ជាអ្នកវៀរចាកមុសាភំនំ
 ជាអ្នកនិយាយភោក្យពិត ភោក្យពិត មានសិដ្ឋទៀនចាក់ និយាយភោក្យ
 ដែលគេប្រើជឿ មិនបានពោលបំភ្លាត់ដល់សត្វលោក លរបដិវិរតោ-
 វតោ ជាអ្នកវៀរចាកបិសុណាវតោ ពូអំពីទំនេះ មិនបានយកទៅ
 និយាយប្រាប់ក្នុងទីឯណោះ ដើម្បីបំបែកជនទាំងឡាយទេ ឬពូអំពី
 ទីឯណោះ មិនបានយកមកប្រាប់ដល់ជនទាំងឡាយទេ ដើម្បីបំបែកជន
 ទាំងឡាយឯណោះ ជាអ្នកផ្សព្វផ្សាយជនដែលបែកបាក់គ្នាហើយ ឬឱ្យ
 កម្លាំងថែមដល់ក្នុងជនដែលបានជានឹងគ្នាហើយ ជាអ្នកពេញចិត្តនឹងការ
 ព្រមព្រៀងគ្នា គ្រេកអរនឹងការព្រមព្រៀងគ្នា រីករាយតែក្នុងសេចក្តីព្រម
 ព្រៀងគ្នា ជាអ្នកនិយាយភោក្យ ដែលធ្វើឱ្យកើតសេចក្តីព្រមព្រៀងគ្នា

ទេវតាវង្ស ទេវតាបុត្រ សីលទូសមញ្ញធម៌

ធុរ្យសំ វាចំ បហាយ ធុរ្យសាយ វាចាយ បដិវរតោ
 ហោតិ យា សា វាចា ទេសា កាណ្ណសុខា
 បេមដិយោ ហនយន្តីមា ចោវី តហុជនកត្តា តហុ-
 ជនមចាចា តតារុប្បំ វាចំ កាសិកា ហោតិ សម្មប្បលាបំ
 បហាយ សម្មប្បលាចា បដិវរតោ ហោតិ កាលវាទិ
 ក្ខតវាទិ អត្ថវាទិ ធម្មវាទិ វិជយវាទិ ឯតានវតី វាចំ
 កាសិកា កាលេន សាមទេសំ បរិយទ្គវតី អត្ថ-
 សញ្ញតំ ។ សេន តំជកាមក្ខតតាមសមារម្មា បដិវរតោ
 ហោតិ ឯកកត្តិកោ ហោតិ វត្ថុបរតោ បដិវរតោ
 វិកាលភោជនា ឧទ្ធកីតវាទិកវិស្វកនស្ស្រា បដិវរតោ
 ហោតិ មាលាក្ខតវិលេបននារណាមណ្ឌនវិក្ខុសនដ្ឋាចា
 បដិវរតោ ហោតិ ឧត្តាសយនមហាសយនា បដិវរតោ
 ហោតិ ជាត្រុបរជិតប្បដិក្ខុហណា បដិវរតោ ហោតិ

ទេវតាវង្ស ទេវតាបុត្រ បន្តលច្រកបដាយសីលទូ

លមេនីធុរ្យសវេច ជាអ្នកវៀរចាកធុរ្យសវេច កិសំដីណាមិធមានោស
 តំមកម្មវិសចក្កិសុខដល់ត្រចៀក (នៃអ្នកជំនុំ) ជាពាក្យគួរស្រឡាញ់
 ជាពាក្យគួរកំលប់ទុកក្នុងហឫទ័យ ជាសំដីរបស់អ្នកក្រុម ជាពាក្យជាទី
 ក្រែកអវិនិច្ឆ័យច្រើនត្លា ជាទីពេញចិត្តនៃជនច្រើនត្លា ជាអ្នកកាលវេ
 សំដីផ្សំព្រះ លមេនីសម្មប្បលាបៈ វៀរចាកសម្មប្បលាបៈ ជាអ្នកនិយាយ
 ពាក្យក្នុងកាលគួរ និយាយពាក្យវិគ និយាយពាក្យមានប្រយោជន៍
 និយាយធម៌ និយាយវិន័យ ជាអ្នកនិយាយសំដីដែលគួរកំលប់ទុកក្នុង
 ហឫទ័យ ជាពាក្យប្រកបដោយគ្រឿងកាត់ ជាពាក្យមានកំណត់ ជា
 ពាក្យប្រកបដោយប្រយោជន៍អាមកាលគួរ ។ ភិក្ខុនោះវៀរចាកការធ្វើ
 តំជកាមនិងក្ខតតាមឱវាទស ជាអ្នកបរិភោគកត្តតៃ ១ ពេល វៀរចាក
 ការបរិភោគក្នុងព្រឹក វៀរចាកបរិភោគក្នុងកាលទុស វៀរចាកការមើល
 ម្លូវវាចំនិងការស្តាប់ម្លូវចម្រៀននិងភ្លេងប្រគំ (ជាសក្រុមដល់កុសលធម៌)
 វៀរចាកការទ្រទ្រង់និងការប្រដាប់ស្និតស្នាននិកាយ ដោយផ្អាកប្រនីនិង
 គ្រឿងប្រមូលនិងគ្រឿងលាបផ្សេង ។ ជាអ្នកវៀរចាកទំនេកទំអង្គុយដំខ្ពស់
 និងទំផេក ទំអង្គុយដំប្រះសីរ ជាអ្នកវៀរចាកការទទួលមាសនិងប្រាក់

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ខមរវប្បដ្ឋាន

អាមកធម្មប្បដិក្ខហណា បដិវរតោ ហោតិ អាម-
 កាមំសប្បដិក្ខហណា បដិវរតោ ហោតិ វត្ថុកុមារិ-
 កាបដិក្ខហណា បដិវរតោ ហោតិ ផាសីផាសប្ប-
 ដិក្ខហណា បដិវរតោ ហោតិ អដេឡុកប្បដិក្ខហណា
 បដិវរតោ ហោតិ កុក្កុដសុក្កុប្បដិក្ខហណា បដិវរតោ
 ហោតិ ហត្ថុកាស្សវលវប្បដិក្ខហណា បដិវរតោ ហោតិ
 ទេត្តវត្ថុប្បដិក្ខហណា បដិវរតោ ហោតិ ទូតយ្យប្បហ័-
 ណាគមហានុយោកា បដិវរតោ ហោតិ កយវិក្កយា
 បដិវរតោ ហោតិ តុលាកុដកំសកុដមាណកុដា
 បដិវរតោ ហោតិ ទុក្កោដវត្ថុដេកតិសាវិយោកា
 បដិវរតោ ហោតិ ធននវត្ថុដេកតិសាវិយោកា
 សហសាការា បដិវរតោ ហោតិ ។ សោ សន្តុដ្ឋា
 ហោតិ កាយបរិហារីកេន ចីវរេន កុដ្ឋិបរិហារិ-
 កេន បិណ្ឌតាតេន យេន យេនេវ បក្កមតិ
 សមាណាយេវ បក្កមតិ សេយ្យតាមិ បាម បក្កិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ខមរវប្បដ្ឋាន

ជាអ្នកវៀរចាកការទទួលខុសត្រូវជាដំបូង វៀរចាកការទទួលសាច់នៅ
 វៀរចាកការទទួលស្រីមិនកុមារី វៀរចាកការទទួលខ្ញុំស្រីនិងខ្ញុំប្រុស វៀរ-
 ចាកការទទួលតែងនឹងចៀម វៀរចាកការទទួលមាននិងជ្រុក វៀរចាក
 ការទទួលដំរី គោ សេះ ឈ្មោល ញី វៀរចាកការទទួលស្រែនិងចំការ
 វៀរចាកការប្រកបទូកធម្មតិទាំងសំបុក្រ ឬពាក្យបណ្តាំនៃស្រែហស្ថ និងការ
 ទៅដោយគោប្រើដំបូងមួយទៅមួយ វៀរចាកការចិញ្ចនិងការលក់ វៀរ-
 ចាកការបញ្ជូនឬបង្ខំដោយដំបូង បញ្ជូនដោយកាដ៍កាំខ្សែមាស (ជា
 ដើម) និងការបញ្ជូនដោយវង្វល់វង្វល់ វៀរចាកការប្រកបកំប៉ៅវៀច
 តិបន្តិសំបក់និងការបោកប្រាស និងការបង្ខំដោយរបស់ក្រនី វៀរចាក
 ការកាត់ (ឬវាវយវៈមានដៃជាដើម) និងការសម្លាប់ចង្កាក់ខ្លួនខ្លួន
 បំរើអំពើកក្រក់ និងការប្លន់កំហែងយកប្រព្យ ។ កិច្ចខាន ជាអ្នក
 សម្គាល់ដោយចំរើងគ្រឿងក្សតាយ ដោយបិណ្ឌបាតជាគ្រឿងក្សតាវិជ្ជ
 កាលបើចេញទៅក្នុងទិសណា ។ តែងកាន់យក (តែគ្រឿងបរិក្ខារ ៨
 ប៉ុណ្ណោះ) ជាប់ជាមួយនិងខ្លួនចេញទៅ សកុណជាតិ ដែលមានស្តេច

សក្ការណា យេន យេនេវ ទេតិ សមត្ថករោ វ
ទេតិ ឯវមេវ ភិក្ខុ សន្តុដ្ឋោ ហោតិ កាយ-
បរិហារិកោន ធិវរេន ក្សេត្តិបរិហារិកោន បិណ្ឌុកោន
យេន យេនេវ បន្តាមតិ សមាធាយេវ បន្តាមតិ ។

(១៧) សោ វិមិហា អរិយេន សីលក្នុងនួន
សម្ពាសនា អន្លៀត្តិ អន្លៀត្តិ បដិសិទ្ធិទេតិ ។ សោ
ចក្កុនា រូបំ ធិស្វា ន ធិមិត្តក្កាហិ ហោតិ បាទុក្សញ្ញ-
នក្កាហិ យត្វាធិករណមេនំ ចក្កុទ្ធិយេ អសំវតំ វិហារន្តំ
អភិជ្ឈានោមនស្ស តាបកា អកុសលា ធម្មា អប្បា-
ស្សវេយ្យំ កស្សុ សំវាយ បដិបដ្ឋតិ រក្ខតិ ចក្កុទ្ធិយេ
ចក្កុទ្ធិយេ សំវរំ អាបដ្ឋតិ ។ សោតេន សន្តំ សុត្វា ...
យាទេន តន្តំ យាយិត្វា ... ធិក្កិយ វសំ សាយិត្វា ...

កាលហើរព័ក្កនិទិសណា ។ វមេតិ មានវិភាទម្ល៉ាម្លាបរបស់ខ្លួនប៉ុណ្ណោះ
ហើរព័ មានទម្រង់ដូចម្តេចមិញ មានទម្រង់យូរដូចកិក្ខុជាអ្នកសុខ្មោស
ដោយចិវិគោត្រៀនិក្សកាយ ដោយបិណ្ឌុបាតដាត្រៀនិក្សវដ្ត កាល
បើចេញទៅ ក្នុងទិសណា ។ តែតកាន់យក (តែត្រៀនិបិក្ខា ៨
ប៉ុណ្ណោះ) ជាប់ជាមួយនឹងខ្លួនចេញទៅ ដូច្នោះឯង ។

(១៧) ភិក្ខុនោះបរិច្ចារិដោយសីលក្នុងប្រសើរនេះហើយ តែត
ទទួលខ្លួនសេចក្តីសុខ ដែលមិនមានទោសទានក្នុងសុខ្មោស ។ ភិក្ខុនោះ
បានឃើញប្រដោយភ្នែក មិនក្នុងកាន់ខ្លួនមិត្ត មិនក្នុងកាន់ខ្លួនអនុក្សញ្ញនៈ
អភិជ្ឈានិទោមនស្ស ជាអកុសលធម៌ដ៏លាមក តែតគ្របសន្តិកំ ខ្លួន
បុគ្គលដែលមិនសង្រួមខ្លួនចក្កុទ្ធិយេ ព្រោះហេតុវិក មិនបានសង្រួមខ្លួន
ចក្កុទ្ធិយណា ភិក្ខុនោះក៏ប្រតិបត្តិ ដើម្បីសង្រួមខ្លួនចក្កុទ្ធិយនោះ ក្សេ
ខ្លួនចក្កុទ្ធិយ ដែលខ្លួនវាសង្រួម ក្នុងចក្កុទ្ធិយ ។ បានពុំសំឡេងដោយ
ត្រចៀក ... បានជុំគ្នាដោយច្រមុះ ... បានទទួលរសដោយអណ្តាត ...

កាយេន ជាដង្កូវ ដុំសិទ្ធា... មនសា ធម្មំ វិញ្ញាយ
 ន ធម៌ត្តក្កាហំ ហោតិ ហេតុព្យាគ្គានត្តាហំ យត្តា-
 ធិការណាមេនំ មនិទ្ធាយំ អសំវុតំ វិហារន្តំ អភិជ្ឈា-
 នោមនស្ស ចាបកា អកុសលា ធម្មា អច្ចាស្សវេយ្យ
 តស្ស សំវាយ បដិបដ្ឋិតំ រក្ខតិ មនិទ្ធាយំ មនិទ្ធាយេ
 សំវំ អាបដ្ឋិតិ ។

(១៨) សោ ភមិណ អរិយេន ឥទ្ធិយសវរេន
 សមដ្ឋានតោ អន្តិក្ខំ អព្យាសេកសុទំ បដិសំវេទតិ ។
 សោ អភិក្កន្តេ បដិក្កន្តេ សម្មជាធរកាវិ ហោតិ
 អាណាគិទេ វិណាគិទេ សម្មជាធរកាវិ ហោតិ
 សម្មិញ្ចិទេ បសាវិទេ សម្មជាធរកាវិ ហោតិ
 សង្ឃដិបត្តចិវរោណា សម្មជាធរកាវិ ហោតិ
 អសិទេ បិទេ ទាយិទេ សាយិទេ សម្មជាធរកាវិ
 ហោតិ ទុទ្ធាវច្ចស្សវកម្មេ សម្មជាធរកាវិ ហោតិ
 តទេ បិទេ ធិសិទ្ធតេ សុត្តេ ជាតិទេ កាសិទេ
 គុណីកាវេ សម្មជាធរកាវិ ហោតិ ។

បានពាល់ក្រវ័ន្តសម្មស្ស ដោយកាយ ... បានដឹងច្បាស់ខ្លួនធម្មាម្តង
 ដោយចិត្ត ក៏មិនក្នុងកាន់ខ្លួនមិត្ត មិនក្នុងកាន់ខ្លួនអនុព្យាគ្គានៈ អភិជ្ឈានិ
 រោមនស្ស ជាអកុសលធម៌ដ៏លាមក តែងគ្របសន្តិក៏ខ្លួនបុគ្គលដែល
 មិនសង្រួមខ្លួនមិនទ្រិះ ព្រោះហេតុតែ មិនបានសង្រួមខ្លួនមិនទ្រិះណា
 ភិក្ខុនោះ ក៏ប្រកបភ្នំ ដើម្បីសង្រួម ខ្លួនមិនទ្រិះនោះ រក្សាខ្លួនមិនទ្រិះ
 ដល់ខ្លួនការសង្រួម ក្នុងមិនទ្រិះ ។

(១៨) ភិក្ខុនោះ បរិបូណ៌ដោយវិនិច្ឆ័យសំវិះដ៏ប្រសើរនេះហើយ
 តែងទទួលខ្លួនសេចក្តីសុខ ដែលមិនច្រឡកច្រឡំ ដោយកិលេសទាន់
 ក្នុងសន្តាន ។ ភិក្ខុនោះ កាលណាទៅមុខ ណាទៅយក្រោយ
 ក៏ជាអ្នកដឹងខ្លួន កាលត្រឡកមើលទៅមុខ ត្រឡកមើលទៅទិស
 ផ្សេងៗ ក៏ជាអ្នកដឹងខ្លួន កាលចត់លា (វិដេដិក) ក៏ជាអ្នក
 ដឹងខ្លួន កាលប្រើប្រាស់សន្សំដី បាត្រ ចិវរ ក៏ជាអ្នកដឹងខ្លួន
 កាលបរិភោគ ផឹក ទំពា ទទួលរស ក៏ជាអ្នកដឹងខ្លួន កាល
 បន្តោទទារ បស្សវៈ ក៏ជាអ្នកដឹងខ្លួន កាលដើរ ឈរ អង្គុយ
 ដេកលក់ ញាក់ពិដេក ខិយាយ ឬស្សៀម ក៏ជាអ្នកដឹងខ្លួន ។

(១៧) សោ ឥមំនា ច អរិយេន សីលក្នុង
 សម្មាសម្ពាសនា ឥមំនា ច អរិយេន ឥន្ទ្រិយសំវរេន
 សម្មាសម្ពាសនា ឥមំនា ច អរិយេន សតិសម្មជញ្ញាន
 សម្មាសម្ពាសនា សោ វិវិត្តំ សេនាសនំ ភជិតិ អរញ្ញំ
 ក្រុម្ភលំ បព្វតំ ឥវិគុហំ សុសាមំ វេនបត្តំ អញ្ញោកា-
 សំ បណាលបុញ្ញំ ។ សោ បញ្ញាតត្តំ បិណ្ឌាណ-
 តប្បដិក្កន្តោ ជិសំនតិ បល្លង្កំ អាកុដិក្ខា ឧដ្ឋំ
 កាយំ បណិជាយេ បរិមុទំ សតិ ឧបដ្ឋបេត្វា ។
 សោ អភិជ្ឈំ លោកេ បរោយ វិតតាភិជ្ឈេន
 ចេតសា វិហារតិ អភិជ្ឈាយ ចិត្តំ បរិសោទេតិ
 ព្យាណធម្មទោសំ បរោយ អត្យាបន្តចិត្តោ វិហារតិ
 សត្វប្បណាក្ខតហិតានុកម្មិ ព្យាណធម្មទោសា ចិត្តំ
 បរិសោទេតិ ជីវមិទ្ធិំ បរោយ វិតតជីវមិទ្ធា
 វិហារតិ អាលោកសញ្ញំ សតោ សម្បទាទោ
 ជីវមិទ្ធា ចិត្តំ បរិសោទេតិ ឧទ្ធពុកក្កត្តំ បរោយ

(១៧) ឥត្តុនាបរិបូណិវដោយសីលក្នុងដ៏ប្រសើរទេវផល បរិបូណិ
 ដោយឥន្ទ្រិយសំវរៈដ៏ប្រសើរទេវផល បរិបូណិដោយសតិសម្បជញ្ញៈដ៏ប្រ
 សើរទេវផល ភជិតបំភេទ្ធសនាសនៈដ៏ស្ងាត់ ឥវិគ្រេ គល់រោយ ក្នុ
 វ្រ្តក្នុ ព្រៃស្មសាន ព្រៃត្រាយ ចំពល គំនរចំបើង ។ ឥត្តុនា លុះ
 ហួសពេលបិណ្ឌបាត ក្នុងវេលាខាងក្រោយកក្ក ក៏អង្គុយពត់ក្នុងគម្រង
 កាយឱ្យត្រង់ កម្ពស់ស្មារតីឱ្យមានមុខត្រោះច្រកកម្ពង្គាន ។ ឥត្តុនា
 កំលែបដំនូរអភិជ្ឈក្នុងលោកឥបព្វបាទានក្នុង មានចិត្តប្រាសចាកអភិជ្ឈ
 ធ្វើចិត្តឱ្យស្អាតចាកអភិជ្ឈ លះបង់ដុំព្យាបាទនិងសេចក្តីប្រមូស្ត មាន
 ចិត្តមិនព្យាបាទ មានសេចក្តីអនុគ្រោះដោយប្រយោជន៍ដល់សក្កមានជីវិត
 ពាំងអស់ ធ្វើចិត្តឱ្យបរិសុទ្ធចាកព្យាបាទនិងសេចក្តីប្រមូស្ត លះបង់ដំនូ-
 រមិទ្ធិ ជាអ្នកប្រាសចាកដំនូរមិទ្ធិ មានសេចក្តីសំគាល់ម្ល៉ាងទី ជាអ្នក
 មានសតិទាំងសម្បជញ្ញៈ ធ្វើចិត្តឱ្យស្អាតចាកដំនូរមិទ្ធិ លះបង់ទុក្ខចក្កក្នុង

អនុត្តរោ វិហារតិ អជ្ឈត្តំ វុបសន្តចិ ភោ ទុទ្ធចកុក្កហា
 ចិត្តំ បរិសោធនតិ វិចិត្តិច្ឆំ បរោយ តិណ្ណិវិចិត្តិច្ឆោ
 វិហារតិ អកម៌កមិ កុសលេសុ ធម្មេសុ វិចិត្តិច្ឆាយ
 ចិត្តំ បរិសោធនតិ ។

(២០) សោ នមេ បព្វ ជីវរណោ បរោយ
 ចេតសោ ទុបក្កិលេសេ បញ្ញាយ ទុទ្ធលិការណោ
 វិច្ឆេ កាមេហិ វិវិទូ អកុសលេហិ ធម្មេហិ សវិតក្កំ
 សវិចារំ វិវេកជំ មិតិសុទំ បឋមំ ណាជំ ទុបសម្បដ្ឋ
 វិហារតិ ។ ឯវម្បំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សដលោ ទុបក្កិមោ
 ហោតិ សដលំ បដានំ ។

(២១) បុទ ចបរំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ វិតក្កិវិចារាជំ
 វុបសមា អជ្ឈត្តំ សម្បសាជនំ ចេតសោ ឯកោជិការំ

ជាអ្នកមានចិត្តមិនឈាម មានចិត្តស្ងប់ស្ងាត់ក្នុងសុត្តានរបស់ខ្លួន ធ្វើ
 ចិត្តឱ្យស្អាតចាកទុច្ចបកុក្កច្នះ លះបង់វិចិត្តិច្ឆា ជាអ្នកធូនផុតចាកវិចិត្តិច្ឆា
 ហើយ មិនមានសេចក្តីនឿនឆ្ងល់ ក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ ធ្វើចិត្តឱ្យ
 ស្អាតចាកវិចិត្តិច្ឆា ។

(២០) ភិក្ខុពារលុលេរបង្គំនូវរំលោភាំង ៨ នេះ ដែលជាឧបក្កិ-
 លេសរបស់ចិត្ត ដែលធ្វើប្រាថ្នាឱ្យមានកម្លាំងជ័យហើយ ក៏ស្ងាត់ចាក
 កាមទាំងឡាយ ស្ងាត់ចាកកុសលធម៌ទាំងឡាយ ហើយចូលកាន់
 បឋមជ្ឈានដែលប្រកបដោយវិភក្តៈ វិចារៈ មានបីអំនឹងសុខដែលកើតអំពី
 សេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ ក៏សម្រេចខ្លួនដោយអវិយាបដ ២ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ សេចក្តីច្រើនប្រែនមានផល សេចក្តីព្យាយាមមានផល យ៉ាង
 នេះឯង ។

(២១) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុម្នាក់មួយវិភក្តៈ
 នឹងវិចារៈ ហើយក៏ចូលកាន់ទុកិយជ្ឈាន ជាធម្មជាតិកើតមានក្នុងសុត្តាន
 ខែខ្លួន ប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លាភិសទ្ធា មានសភាពជាចិត្តស្ងប់ឯក

អវិកត្តំ អវិចារំ សមាធិធំ បិតិសុទំ ទុតិយំ
ណាធំ ឧបសម្មជ្ជ វិហារតិ ។ ឯវម្បិ ភិក្ខុវេ
សដលោ ឧបក្កមោ ហោតិ សដលំ បដាធំ ។

[២២] បុន ចបរំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ បិតិយា ច
វិភកា ឧបេក្កកោ ច វិហារតិ សតោ ច សម្មជាតោ
សុខញ្ច កាយេន បដិសំវេនតិ យដ្ឋំ អវិយា អា-
ធិក្ខន្តិ ឧបេក្កកោ សតិមា សុខវិហារីតិ តតិយំ
ណាធំ ឧបសម្មជ្ជ វិហារតិ ។ ឯវម្បិ ភិក្ខុវេ
សដលោ ឧបក្កមោ ហោតិ សដលំ បដាធំ ។

[២៣] បុន ចបរំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សុខស្ស ច
បណាតា ទុក្ខស្ស ច បណាតា បុព្វំ សោមនស្ស-
នោមនស្សាធំ អត្ថន្តមា អទុក្ខមសុទំ ឧបេក្កាសតិ-
ចារិសុទ្ធិ ចតុត្ថំ ណាធំ ឧបសម្មជ្ជ វិហារតិ ។
ឯវម្បិ ភិក្ខុវេ សដលោ ឧបក្កមោ ហោតិ
សដលំ បដាធំ ។

មិនមានវិកត្តៈ មិនមានវិចារៈ មានតែបិតិធិនិស្សៈដែលកើតអំពីសមាធិ
គឺបឋមជ្ឈាន ក៏សម្រាព្វទៅដោយអវិហារបថ ២ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
សេចក្តីប្រឹងប្រែងមានផល សេចក្តីព្យាយាមមានផល យ៉ាងនេះឯង ។

[២២] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុឡើយណាយពាក
ចំភីធិ ជាអ្នកប្រកបដោយទេវក្ខន្ធិ មានសតិសម្មជញ្ញៈទទួលសុខ
ដោយនាមកាយធី ក៏ចូលកាន់ភិក្ខុជ្ឈាន ដែលព្រះអរិយៈទាំងឡាយ
តែងសរសើរថា បុគ្គលដែលបានភិក្ខុជ្ឈាន មានចិត្តប្រកបដោយ
ទេវក្ខ មានស្មារតីនៅជាសុខជ្ឈន្តៈ ក៏សម្រាព្វទៅដោយអវិហារបថ ២ ។
ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីប្រឹងប្រែងមានផល សេចក្តីព្យាយាមមាន
ផល យ៉ាងនេះឯង ។

[២៣] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុលរបង់ខ្ញុំ
សុខធី លរបង់ខ្ញុំទុក្ខធី អស់សោមនស្សនិរោមនស្ស ក្នុងកាល
មុនធី ក៏ចូលកាន់ចក្ខុជ្ឈាន ជាធម្មជាតិមានការប្រណិមិតមែនខ្ញុំ
មិនមែនសុខធីទេវក្ខ មានសតិដ៏បរិសុទ្ធដោយទេវក្ខ ក៏សម្រាព្វ
នៅដោយអវិហារបថ ២ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីប្រឹងប្រែង
មានផល សេចក្តីព្យាយាមមានផល យ៉ាងនេះឯង ។

(២២) សោ ឯវំ សមាហិតេ ចិត្តេ ឋានុទ្ទេ
 ឋានិយោពាតេ អនន្តិណោ វិតត្តបក្កិលេសេ មុទុក្ខតេ
 កម្មនិយេ ឋិតេ អនេក្ខប្បត្តេ មុទ្ធនិវាសានុស្ស-
 តិញ្ញាណាយ ចិត្តំ អភិជំន្នាមេតិ ។ សោ អនេកាវិហិតំ
 មុទ្ធនិវាសំ អនុស្សាតិ សេយ្យមិធំ ឯកម្យំ ជាតិ
 ទ្រមំ ជាតិយោ តិស្ស្រមំ ជាតិយោ ចតស្ស្រមិ
 ជាតិយោ មត្តមំ ជាតិយោ ទសមិ ជាតិយោ វិសម្យំ
 ជាតិយោ វិសម្យំ ជាតិយោ ចត្តាឡីសម្បំ ជាតិយោ
 វេញ្ញាសម្បំ ជាតិយោ ជាតិសតម្បំ ជាតិសហ-
 ស្សម្បំ ជាតិសតសហស្សម្បំ អនេកេមិ សំវដ្ត-
 កម្មេ អនេកេមិ វិវដ្តកម្មេ អនេកេមិ សំវដ្តវិវដ្ត-
 កម្មេ អម្បតាសី ឯវំនាមោ ឯវំតោត្តោ ឯវំវណ្ណោ
 ឯវំមាហារោ ឯវំសុខទុក្ខប្បដិសំវេទិ ឯវំមាយុបរិយោ
 សោ តតោ ចុតោ អម្បត ឧទនាទិ ត្រ្យតា-
 មាសី ឯវំនាមោ ឯវំតោត្តោ ឯវំវណ្ណោ ឯវំមាហារោ

(២២) ភិក្ខុនារៈ កាលបើចិត្តកាំងភ្នំបំប្លែង ឋានុទ្ទេ ផ្ទះផង មិន
 មានទិស្សនិកិលេស ប្រាសចាកឋានុទ្ទេ មានសភាពជាចិត្តទន់ភ្លាម
 ផល់ភាវនាកម្ម ជាចិត្តនឹងនឹង មិនញាប់ញ័រទៅរកមហានិយោយ៉ាងនេះ
 ហើយ ក៏គម្រង់ផ្គង់បង្កើនចិត្តទៅ ដើម្បីបុព្វនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ ។
 ភិក្ខុនារៈ លើកឃើញខ្លួនខ្លួនដែលខ្លួនទ្រាំសម្របទៅក្នុងកាលមុន ជា
 ច្រើនប្រការ លើកឃើញខ្លួនខ្លួននោះគឺផ្តុំចម្លើយចុះ គឺលើកឃើញ ១ ជាតិ
 ២ ជាតិ ៣ ជាតិ ៤ ជាតិ ៥ ជាតិ ៦ ជាតិ ៧ ជាតិ ៨ ជាតិ ៩ ជាតិ ១០ ជាតិ
 ១១ ជាតិ ១២ ជាតិ ១៣ ជាតិ ១៤ ជាតិ ១៥ ជាតិ ១៦ ជាតិ ១៧ ជាតិ ១៨ ជាតិ
 ១៩ ជាតិ ២០ ជាតិ មួយរយជាតិ មួយពាន់ជាតិ មួយសែនជាតិក៏បាន
 លើកឃើញខ្លួនសំវដ្តកម្មជាច្រើនក៏បាន ខ្លួនវិវដ្តកម្មជាច្រើនក៏បាន សំ-
 វដ្តវិវដ្តកម្ម ជាច្រើនក៏បាន ជា ភាគ្នាអញ្ចុះចុះក៏ក្នុងកាលនោះ មាន
 ឈ្មោះយ៉ាងនេះ មានភាគ្រយ៉ាងនេះ មានសម្បុរយ៉ាងនេះ មានកា-
 ហារយ៉ាងនេះ បានទទួលសុខនិងទុក្ខយ៉ាងនេះ មានកំណត់តាយុក្រឹម
 ប៉ុណ្ណោះ លុះភាគ្នាអញ្ចុះចុះចាកអក្ខតាទានោះហើយ ក៏បានទៅកើតក្នុង
 កាលនោះ កាលដែលភាគ្នាអញ្ចុះចុះកើតក្នុងកាលនោះ មានឈ្មោះយ៉ាង
 នេះ មានភាគ្រយ៉ាងនេះ មានសម្បុរយ៉ាងនេះ មានកាហារយ៉ាងនេះ

ឃុំសុទ្ធានុក្ខប្បដិសំវេទិ ឃុំមាយុបរិយោគ លោ តតោ
ចុកោ វេទុបបន្តោតិ ។ វេទិ សាគារិ សុទ្ធានុសំ
អនេកវិហិតំ បុព្វេវិហិតំ អនុស្សរតិ ។ ឃុំម្យំ កិក្ខុវេ
សដលោ ឧបត្តមោ ហោតិ សដលំ បដាធំ ។

(២៥) លោ ឃុំ សមាហិតេ ចិត្ត បរិសុទ្ធ
បរិយោជានេ អនុវិលោ វិតតុបត្តិលេសេ មុទុក្ខេ
កម្មនិយេ បិតេ អនេក្ខប្បត្តេ សត្តានំ មុក្ខបថា-
តញ្ញាលាយ ចិត្ត អតិច្ឆាមេតិ ។ លោ វិទូ
ចក្ខុវា វិសុទ្ធនេ អតិក្ខន្ធមានុសកេន សត្តេ បស្សតិ
ចរោនេ ឧបបដ្ឋានេ ហិរេ បណិតេ សុវណ្ណ
ទុក្ខណ្ណេ សុតតេ ទុក្ខតេ យថាកម្មបតេ សត្ត
បដាហិតិ វេមេ វត ភោត្តោ សត្តា កាយ-
ទុក្ខវតេន សមញ្ញាតតា វិច្ឆុក្ខវតេន សមញ្ញាតតា

បុទទុក្ខសុខនិទុក្ខយានិទេ មានកំណត់អាយុក្រឹមបុរណ្ណះ លុកោក្ខ
អញ្ញប្បកថាកក្កុកាលោនេហិយ កំបុនមកកិក្ខុក្កុកាលនេ ។ ភិក្ខុនាះ
លើកាយិញ្ញុវិទូវិសុទ្ធប្រាប់អស្រ័យទៅក្នុងកាលមុន ជាប្រើប្រការ
ព្រមទាំងការ ភិសម្បុរនិងសាហារជាដើម ព្រមទាំងទុក្ខស ភិឃ្លោះ
និងតាត្រ ដោយប្រការដូច្នោះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុវាំងឡាយ សេចក្តីប្រឹង
ប្រែងមានផល សេចក្តីព្យាយាមមានផល យ៉ាងនេះឯង ។

(២៥) ភិក្ខុនាះ កាលបើមានចិត្តប្រាប់ខ្លួន បរិសុទ្ធ ដូច្នោះ មិនមាន
ជំនួសភិក្ខុលេស ប្រាសចាកទុក្ខលេស មានសភាពជាចិត្តទង់ ក្នុងផល
ការតាកម្ម ជាចិត្តនឹងជឿ មិនញាប់ញ័រទៅកាមតាម្បាល យ៉ាងនេះហើយ
ក៏កម្រងផ្តល់បណ្តឹងចិត្តទៅ ដើម្បីចុក្ខុបុកញ្ញាល (ការដឹងចុក្ខុបដិសុទ្ធ)
របស់សក្ខុវាំងឡាយ ។ ភិក្ខុនាះមានចក្ខុដូចជាចិត្ត បរិសុទ្ធ កន្លងបដិចក្ខុ
ជាបេសមុស្សធម្មតា វេទិឃើញពួកសក្ខុវាំងឡាយក៏ដល់កើត ជាសក្ខុ
ថោកថាប ខ្ពង់ខ្ពស់ មានសម្បុរល្អ មានសម្បុរអាក្រក់ មានភតិល្អ មាន
ភតិអាក្រក់ ដឹងច្បាស់ខ្លះសក្ខុវាំងឡាយប្រើត្រូវទៅកាមតាមរបស់ខ្លួនដូច្នោះថា
អើប្តី សក្ខុអម្បាលទេប្រកបដោយកាយទុក្ខវិក ប្រកបដោយវិច្ឆុក្ខវិក

មនោទុក្ខវិគេទ សមន្តាគតា អរិយោ ឧបវាទកា
 មិច្ឆាធិដ្ឋិកា មិច្ឆាធិដ្ឋិកម្មសមាធានា តេ កាយស្ស
 ភេតា បរម្មរណា អនាមិ ទុក្ខតិ វិជិតាតំ មិរយំ
 ឧបបន្តា វិសេកំ បទ ភោជ្ជោ សត្តា កាយសុចរិតេន
 សមន្តាគតា វិចិត្តចរិតេន សមន្តាគតា មនោសុចរិតេន
 សមន្តាគតា អរិយោ អប្បវាទកា សម្មាធិដ្ឋិកា
 សម្មាធិដ្ឋិកម្មសមាធានា តេ កាយស្ស ភេតា
 បរម្មរណា សុតតិ សត្តំ លោកំ ឧបបន្តាតិ ។ វតិ
 ជិព្វន ចក្កុតា វិសុទ្ធន អតិក្កន្ធមាទុសកេន
 សត្តេ បសុតិ ចវហនេ ឧបបន្តុមាទេ ហិទេ
 បណីតេ សុវណ្ណេ ទុក្ខណ្ណេ សុភតេ ទុក្ខតេ
 យថាកម្មបតេ សត្តេ បដាទាតិ ។ វិវម្បំ កិក្ខុវេ
 សជលោ ឧបក្កមោ ហោតិ សជលំ បដាមំ ។

(២៦) សោ វិវំ សមាហិតេ ចិត្តេ វិ-
 សុទ្ធបរិយោទានេ អនត្តិណា វិកត្តបក្កិលេសេ
 មុទ្ធកតេ កម្មដិយេ បិតេ អនេត្តប្បត្តេ អាសក-
 ំ ទយញ្ញាណាយ ចិត្តំ អភិជន្តាមេតិ ។ សោ

ប្រកបដោយមនោទុក្ខវិគេទ ជាអ្នកមិនជឿលទ្ធក្រៃអរិយៈ ជាមិច្ឆាធិដ្ឋិ
 ប្រកាន់អំពើជាមិច្ឆាធិដ្ឋិ សត្វទាំងនោះ លុះបកត្តាយពន្ធកាយស្តាប់ទៅ
 ក៏ទៅកើតក្នុងអន្ទាយ ទុក្ខតិ វិជិតាត ខាង មួយទៀត សត្វអម្បាល
 នេះ ប្រកបដោយកាយសុចរិត ប្រកបដោយវិចិត្តចរិត ប្រកបដោយ
 មនោសុចរិត ជាអ្នកមិនគំរាមជឿលទ្ធក្រៃអរិយៈ ជាសម្មាធិដ្ឋិ ប្រកាន់
 អំពើជាសម្មាធិដ្ឋិ សត្វទាំងនោះ លុះបកត្តាយពន្ធកាយស្តាប់ទៅ ក៏ទៅ
 កើតក្នុងសុភតិ ស្និតិ ទេវលោក ។ ភិក្ខុនោះមានចក្ខុដូចជាចិត្ត បរិសុទ្ធ
 កន្លងបង់ចក្ខុជាបស់មនុស្សចម្លាក់ វេមនិយ័ញ្ញក្នុងសត្វដែលច្យុត ដែល
 កើត ជាសត្វថេរភាប ខ្លង់ខ្លស់ មានសម្បុរល្អ មានសម្បុរពាក្រកំ
 មានភិល្ល មានភិពាក្រកំ ដឹងច្បាស់ខ្លះក្នុងសត្វដែលប្រព្រឹត្តទៅតាម
 កម្មរបស់ខ្លួន ដោយប្រការដូច្នោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តី
 ប្រឹងប្រែងមានផល សេចក្តីព្យាយាមមានផល យ៉ាងនេះឯង ។

(២៦) ភិក្ខុនោះ កាលបើមានចិត្តខាប់ខ្ពស់ បរិសុទ្ធ ដូចេដ៍ មិន
 មានទិច្ចលភិកិលេស ប្រាសចាកទុបក្តិលេស ជាចិត្តទង់ គួរដល់
 ការតាកម្ម ជាចិត្តខឹងឆឹង មិនញាប់ញ័រទៅតាមការម្តង យ៉ាងនេះ
 ហើយ ក៏កម្រង់ផ្លូវបរិសុទ្ធចិត្តទៅ ដើម្បីពសវក្ខយញ្ញាណ ។ ភិក្ខុនោះ

នំ ទុក្ខន្តិ យថាក្ខតំ បដាបាតិ អយំ ទុក្ខសមុទ-
 យោតិ យថាក្ខតំ បដាបាតិ អយំ ទុក្ខនិរោធាតិ
 យថាក្ខតំ បដាបាតិ អយំ ទុក្ខនិរោធាតិ
 បដិបទាតិ យថាក្ខតំ បដាបាតិ នមេ អាសវាតិ
 យថាក្ខតំ បដាបាតិ អយំ អាសវសមុទយោតិ
 យថាក្ខតំ បដាបាតិ អយំ អាសវនិរោធាតិ យថាក្ខតំ
 បដាបាតិ អយំ អាសវនិរោធាតិ បដិបទាតិ
 យថាក្ខតំ បដាបាតិ ។ ឧស្ស វរំ ជាទតោ វរំ
 បស្សតោ កាមាសវាបិ ចិត្តំ វិមុច្ចតិ ភវាសវាបិ
 ចិត្តំ វិមុច្ចតិ អវិជ្ជាសវាបិ ចិត្តំ វិមុច្ចតិ វិមុត្តស្មី
 វិមុត្តមិតិ ញាណំ យោតិ ចំណា ជាតិ វុសិតំ
 ព្រហ្មចរិយំ កតំ ករណិយំ បាមរំ នត្តត្តាយោតិ
 បដាបាតិ ។ វរំ ទោ ភិក្ខុវេ សដណោ ឧបន្តរោ
 យោតិ សដលំ បដានំ ។

ជីវិតភាមពិតថា នេះជាទុក្ខ ជីវិតភាមពិតថា នេះជាហេតុនាំឲ្យកើតទុក្ខ
 ជីវិតភាមពិតថា នេះជាសេចក្តីលក់ទុក្ខ ជីវិតភាមពិតថា នេះជាបដិបទា
 ឲ្យបានដល់នូវសេចក្តីលក់ទុក្ខ ជីវិតភាមពិតថា នេះជាពាសវៈ ជីវិតភាម
 ពិតថា នេះជាសេចក្តីលក់ពាសវៈ ជីវិតភាមពិតថា នេះជាបដិបទា
 ឲ្យបានដល់នូវសេចក្តីលក់ពាសវៈ ។ កាលបើកិច្ចនាជីវិតយ៉ាងនេះ
 ឃើញយ៉ាងនេះហើយ ចិត្តក៏ច្របូចចៃដន្យចោកកាមាសវៈផង ចិត្តច្របូចចៃ
 ចោកកាសវៈផង ចិត្តច្របូចចៃចោកអវិជ្ជាសវៈផង កាលបើចិត្តច្របូចចៃ
 ហើយ ប្រាជ្ញាក៏កើតឡើងថា ចិត្តច្របូចចៃហើយ កិច្ចនាជីវិត
 ច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ មន្តព្រហ្មចរិយៈ អាត្មាអញបានប្រព្រឹត្តគ្រប់
 គ្រាន់ហើយ សោឡសតិច្ច អាត្មាអញបានធ្វើស្រេចហើយ មន្តការវា-
 កិច្ចជំរុំ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសោឡសតិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ។
 ម្ចាស់កិច្ចពុំទុក្ខយ សេចក្តីប្រើប្រាស់មានផល សេចក្តីព្យាយាមមាន
 ផល យ៉ាងនេះឯង ។

(២៧) ឃុំវិភង្គី កិក្ខុវេ គតិកតោ ឃុំវិភង្គី

កិក្ខុវេ គតិកតំ នស សហទម្មីកា ពាសំសង្ខាមំ

អាតច្ឆន្តិ ។ សទេ កិក្ខុវេ សត្តា បុត្តេ កតហេ-

តុ សុទ្ធកុំ បដិសំវេទន្តិ អន្ធា កិក្ខុវេ គតិកតោ

បុត្តេ សុត្តតតម្មការី យ ឯតហិ ឃុំវិភង្គី អនា-

សវំ សុទា វេទនា វេទនិ ។ សទេ កិក្ខុវេ សត្តា

នស្សន្តិម្មាទហេតុ សុទ្ធកុំ បដិសំវេទន្តិ អន្ធា

កិក្ខុវេ គតិកតោ កន្ថកេន នស្សវេទ និម្មិតោ

យំ ឯតហិ ឃុំវិភង្គី អនាសវំ សុទា វេទនា

វេទនិ ។ សទេ កិក្ខុវេ សត្តា សន្តិកិកាវហេតុ

សុទ្ធកុំ បដិសំវេទន្តិ អន្ធា កិក្ខុវេ គតិកតោ

កល្យាណសន្តិកិកោ យំ ឯតហិ ឃុំវិភង្គី អនា-

សវំ សុទា វេទនា វេទនិ ។ សទេ កិក្ខុវេ

(២៧) ម្ចាស់កិក្ខុចាំនិទ្យាយ ព្រះអង្គថាគតិកតោយំនិទេ

ម្ចាស់កិក្ខុចាំនិទ្យាយ ពាក្យប្រកបដោយធម៌ ១០ ប្រការ តែនិមកកាន់

ស្តានដែលកប្បិសរសើរ ចំពោះព្រះគង្គាគត ជាអ្នកពោលយ៉ាងនេះ ។

ម្ចាស់កិក្ខុចាំនិទ្យាយ បើពួកសក្កន្តិសុខនិទ្ទក្ខ ព្រោះហេតុតែកម្មដែល

ខ្លួនបានបើក្នុងកាលមុន ម្ចាស់កិក្ខុចាំនិទ្យាយ ព្រះគង្គាគតជាអ្នកធ្វើអំពើ

ល្អក្នុងកាលមុនដោយពិត បានជាក្នុងកាលឥឡូវនេះ ទទួលសុខវេទនា

មិនមានភាសៈ មានសភាពយ៉ាងនេះ ១ ។ ម្ចាស់កិក្ខុចាំនិទ្យាយ

បើពួកសក្កន្តិសុខនិទ្ទក្ខ ព្រោះហេតុតែព្រះវេស្ស ភាគតែនិទ្យ

ម្ចាស់កិក្ខុចាំនិទ្យាយ ព្រះគង្គាគតព្រះវេស្សដើរចម្រើនភាគតែនិទ្យដោយ

ពិត បានជាក្នុងកាលឥឡូវនេះ ទទួលសុខវេទនា មិនមានភាសៈ មាន

សភាពយ៉ាងនេះ ១ ។ ម្ចាស់កិក្ខុចាំនិទ្យាយ បើពួកសក្កន្តិសុខនិទ្ទក្ខ

ព្រោះហេតុតែសន្តិកិកាវហេតុ ម្ចាស់កិក្ខុចាំនិទ្យាយ ព្រះគង្គាគតមាន

សន្តិកិល្អដោយពិត បានជាក្នុងកាលឥឡូវនេះ ទទួលសុខវេទនា មិន

មានភាសៈ មានសភាពយ៉ាងនេះ ១ ។ ម្ចាស់កិក្ខុចាំនិទ្យាយ បើ

សង្ហា អភិបាលិយោ ឥន្ទ្របុត្រ បដិសំវេទន្តិ អន្តា
 ភិក្ខុវេ តថាគតោ កល្យាណភិបាលិកោ យំ
 ឯតរហិ ឯវុតា អហសវា សុខា វេទនា វេទនិ ។
 ស.ច ភិក្ខុវេ សង្ហា ធម្មទម្ពបក្កមហោតុ សុខទុក្ខំ
 បដិសំវេទន្តិ អន្តា ភិក្ខុវេ តថាគតោ កល្យាណធម្ម-
 ទម្ពបក្កោ យំ ឯតរហិ ឯវុតា អហសវា សុខា
 វេទនា វេទនិ ។ ស.ច ភិក្ខុវេ សង្ហា ឬទ្ធិ កតហោតុ
 សុខទុក្ខំ បដិសំវេទន្តិ ចាស់សោ តថាគតោ ោ
 ច សង្ហា ឬទ្ធិ កតហោតុ សុខទុក្ខំ បដិសំវេ-
 ទន្តិ ចាស់សោ តថាគតោ ។ ស.ច ភិក្ខុវេ
 សង្ហា វស្សវិច្ឆារហោតុ សុខទុក្ខំ បដិសំវេទន្តិ
 ចាស់សោ តថាគតោ ោ ច សង្ហា វស្សវិច្ឆា-
 រហោតុ សុខទុក្ខំ បដិសំវេទន្តិ ចាស់សោ តថា-
 គតោ ។ ស.ច ភិក្ខុវេ សង្ហា សន្តិភិក្ខុវេហោតុ
 សុខទុក្ខំ បដិសំវេទន្តិ ចាស់សោ តថាគតោ ោ
 ច សង្ហា សន្តិភិក្ខុវេហោតុ សុខទុក្ខំ បដិសំ-
 វេទន្តិ ចាស់សោ តថាគតោ ។ ស.ច ភិក្ខុវេ

ពួកសត្វសុខនិទុក្ខ ព្រោះហេតុតែអភិបាលិ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្យាយ ព្រោះ
 ភាគក្នុងអភិបាលិយោ បានជាភិក្ខុកាលវេទនា ទទួលសុខ-
 វេទនា មិនមានភាសវៈ មានសភាពយ៉ាងនេះ ទ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្យាយ
 បើពួកសត្វសុខនិទុក្ខ ព្រោះហេតុតែសេចក្តីប្រឹងប្រែងក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ
 ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្យាយ ព្រោះភាគក្នុង មានសេចក្តីប្រឹងប្រែងក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ
 ល្អដោយពិត បានជាភិក្ខុកាលវេទនា ទទួលសុខវេទនា មិនមាន
 ភាសវៈ មានសភាពយ៉ាងនេះ ទ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្យាយ បើពួកសត្វ
 សុខនិទុក្ខ ព្រោះហេតុតែកម្មវេទនា មិនបានកាលមុន ព្រោះភាគក្នុង
 គេសរសើរបាន បើទុកជាពួកសត្វមិនសុខនិទុក្ខ ព្រោះហេតុតែកម្ម
 វេទនា មិនបានកាលមុនក៏ដោយ ព្រោះភាគក្នុងគេសរសើរបាន ទ ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្យាយ បើពួកសត្វសុខនិទុក្ខ ព្រោះហេតុតែព្រះវេទនា
 ភាគក្នុងនិទ្យាយ ព្រោះភាគក្នុងគេសរសើរបាន បើទុកជាពួកសត្វមិន
 សុខនិទុក្ខ ព្រោះហេតុតែព្រះវេទនា ភាគក្នុងនិទ្យាយ ព្រោះភាគក្នុង
 គេសរសើរបាន ទ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្យាយ បើពួកសត្វសុខ
 និទុក្ខ ព្រោះហេតុតែសន្តិភិក្ខុវេហោតុ ព្រោះភាគក្នុងគេសរសើរបាន
 បើទុកជាពួកសត្វមិនសុខនិទុក្ខ ព្រោះហេតុតែសន្តិភិក្ខុវេហោតុ ក៏ដោយ
 ព្រោះភាគក្នុង គេសរសើរបាន ទ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្យាយ បើ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស ខុទ្ទកនិកាយស្ស

សត្តា អភិជាតិហេតុ សុខទុក្ខំ បដិសំវេទន្តិ ចាសំសោ
 តថាគតោ យោ ចេ សត្តា អភិជាតិហេតុ សុខទុក្ខំ
 បដិសំវេទន្តិ ចាសំសោ តថាគតោ ។ សចេ កិក្កវេ
 សត្តា ទិដ្ឋនម្បបក្កមហេតុ សុខទុក្ខំ បដិសំវេទន្តិ
 ចាសំសោ តថាគតោ យោ ចេ សត្តា ទិដ្ឋនម្ប-
 បក្កមហេតុ សុខទុក្ខំ បដិសំវេទន្តិ ចាសំសោ
 តថាគតោ ។ ឃវិវាទិ កិក្កវេ តថាគតោ ឃវិវាទិ
 កិក្កវេ តថាគតំ វមេ ទស សហោទម្មិកា ចាសំ-
 សដ្ឋានំ អាតច្ឆន្តិភិ ។ វនមវោច កកវា អត្តមនា
 តេ កិក្ក កកវតោ កាសិវតំ អភិទន្ធានិ ។

ទេវទេវស្ស បបិ ទិដ្ឋិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ បេរិយោក្ខានិកាយស្ស

ពួកសក្កនិស្សន្ទិទុក្ខ ព្រោះហេតុតែអភិជាតិ ព្រះភថាគតកិក្ករគេស-
 សើវបាន បើទុកជាពួកសក្កនិស្សន្ទិទុក្ខ ព្រោះហេតុតែអភិជាតិ
 ដោយ ព្រះភថាគតកិក្ករគេសសើវបាន ។ ខ្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើពួក
 សក្កនិស្សន្ទិទុក្ខ ព្រោះហេតុតែសេចក្តីប្រឹងប្រែងក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ ព្រះ
 ភថាគតកិក្ករគេសសើវបាន បើទុកជាពួកសក្កនិស្សន្ទិទុក្ខ ព្រោះ
 ហេតុតែសេចក្តីប្រឹងប្រែង ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះក៏ដោយ ព្រះភថាគតកិក្ករគេ
 សសើវបាន ។ ខ្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះភថាគតកិក្ករគេសយ៉ាង
 នេះ ខ្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពាក្យប្រកបដោយហេតុ ១០ ប្រការនេះឯង
 តែងមកកាន់ស្តាន់ដែលគេប្រើសរសើរ ចំពោះព្រះភថាគតជាអ្នកពោល
 យ៉ាងនេះ ។ លុះព្រះធានបុណ្យបានសំដែងព្រះសូត្រនេះចប់ហើយ ភិក្ខុ
 ទាំងនោះ ជាអ្នកមានចិត្តត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះកាសិវត របស់ព្រះ
 ធានបុណ្យ ។

ចប់ ទេវទេវស្ស ទី ១ ។

ទុតិយំ បញ្ចក្កយសុត្តំ

(២៨) ឯវុទ្ធេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ កកក
សាវត្ថុយំ វិហារតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស
អារាមេ ។ តត្រ ទោ កកក កិក្ខុ អាមន្តេសិ
កិក្ខុវេតិ ។ កនន្តេតិ ទេ កិក្ខុ កកវតោ
បច្ចុស្សោសុំ ។

(២៩) កកក ឯតនវេច សន្តិ កិក្ខុវេ ឯកេ
សមណាប្រាហ្មណា អបរន្តកប្បិកា អបរន្តាបុទិដ្ឋិដោ
អបរន្តំ អារត្ត អនេកវិហិតាធំ អធិម្បត្តិបទាបិ
អភិវន្តិ ។ សញ្ញំ អត្តា ហោតិ អរោតោ
បរម្មរណាតិ នត្ថុតោ អភិវន្តិ ។ អសញ្ញំ អត្តា
ហោតិ អរោតោ បរម្មរណាតិ នត្ថុតោ អភិវន្តិ ។

បញ្ចក្កយសូត្រ ទី ២

(២៨) ខ្ញុំបាទស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមោទ
ព្រះភាគទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតគ្រូ
សាវត្ថី ។ កាលព្រះមោទព្រះភាគគង់នៅក្នុងវត្តនោះ បានក្រាស់ហៅ
កិក្ខុទាំងឡាយថា ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ ។ កិក្ខុទាំងនោះទទួលរកប្រះ
តុទ្ធជីកា របស់ព្រះមោទព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។

(២៩) ព្រះមោទព្រះភាគទ្រង់ក្រាស់ដូច្នោះថា ម្ចាស់កិក្ខុទាំង
ឡាយ មានសមណប្រាហ្មណ៍តូចៗ ជាអ្នកកំណត់ខ្លះខ្លះដាច់ណែក
ភាន់មុខ (ខ្លះក្នុងអនាគត) មានសេចក្តីយល់ឃើញ ខ្លះខ្លះដាច់ណែក
ភាន់មុខ ប្រារព្ធខ្លះដាច់ណែកភាន់មុខ ហើយសំដែងខ្លះចំណែក
នៃទិដ្ឋិច្រើនប្រការ ។ គឺសមណប្រាហ្មណ៍តូចៗនិយាយយ៉ាងនេះថា
អត្តា (ខ្លួន) កាលស្តាប់ទៅហើយ ជាសភាវៈមានសញ្ញា ទាំងអស់
មានរោគ ១ ។ សមណប្រាហ្មណ៍តូចៗនិយាយយ៉ាងនេះថា អត្តា
កាលស្តាប់ទៅហើយ ជាសភាវៈមិនមានសញ្ញា ទាំងអស់មានរោគ ១ ។

យេវសន្តិ ហសន្តិ អត្តា បរាភិ អនេតោ បរម្មុវណាភិ
 វេទុកោ អភិវន្តិ ។ សតោ វា បទ សត្តស្ស
 ឧច្ឆេទំ វិចាសំ វិករំ បញ្ញាបេន្តិ ។ ធិដ្ឋនម្មនិព្វានំ
 វា បទេកោ អភិវន្តិ ។ វតិ សន្តំ វា អត្តានំ
 បញ្ញាបេន្តិ អពេតំ បរម្មុវណា ។ សតោ វា បទ
 សត្តស្ស ឧច្ឆេទំ វិចាសំ វិករំ បញ្ញាបេន្តិ ។
 ធិដ្ឋនម្មនិព្វានំ វា បទេកោ អភិវន្តិ ។ វតិ វតិ
 បញ្ញា ហុត្តា ភិណិ រោន្តិ ភិណិ ហុត្តា បញ្ញា
 រោន្តិ ។ អយមុទ្កេសោ បញ្ញាត្តយស្ស ។

សមណក្រាហ្មណ៍ត្ថក្ខន្ធនិយាយយំនិទនេតោ អត្តាកាលស្លាប់ទៅហើយ
 ជាសភាវៈមានសញ្ញាភិមិន្សេន មិនមានសញ្ញាភិមិន្សេន ព័ន្ធកមាទ
 រោគ ១ ។ សមណក្រាហ្មណ៍ត្ថក្ខន្ធឃញ្ញាត្តនូវការដាច់សូន្យ នូវសេចក្តី
 វិនាស នូវការមិនកើតទៀត របស់សត្វដែលមាននៅ ១ ។ មួយទៀត
 សមណក្រាហ្មណ៍ត្ថក្ខន្ធនិយាយថា ព្រះនិព្វានក្នុងបច្ចុប្បន្ន ១ (មេដា
 ៥ ត្ថក) ។ តែបើបំប្រញមកវិញ (មានក្រឹម ៣ ត្ថក) គឺសមណ-
 ក្រាហ្មណ៍ត្ថក្ខន្ធឃញ្ញាត្តនូវអត្តាដែលមាននៅ កាលស្លាប់ទៅហើយ មិន
 មានរោគ^(១) ១ ។ សមណក្រាហ្មណ៍ត្ថក្ខន្ធឃញ្ញាត្តនូវការដាច់សូន្យ នូវ
 សេចក្តីវិនាស នូវការមិនកើតទៀត របស់សត្វ ដែលមាននៅ ១ ។
 សមណក្រាហ្មណ៍ត្ថក្ខន្ធនិយាយថា ព្រះនិព្វានក្នុងបច្ចុប្បន្ន ១ ។
 ចម្លើតាំងនេះ មាន ៥ ប្រការ រួមមកជា ៣ ប្រការ ឬមាន ៣ ប្រការ
 វិញទៅជា ៥ ប្រការវិញ ដោយប្រការដូច្នេះឯង ។ នេះជាទេស
 នៃប្រជុំចម្លើ ៥ ប្រការ ឬ ៣ ប្រការ ។

១ ទិន្នី ៣ យ៉ាងមានន័យ យល់ឃើញថា អត្តមានសញ្ញា ០ អត្តាមិនមានសញ្ញា ០
 អត្តមានសញ្ញាភិមិន្សេន មិនមានសញ្ញាភិមិន្សេន ០ ព័ន្ធកមាទ ទេសន៍ទុកជាតែ ១ វិញ
 ប្រោះមានសេចក្តីយល់ឃើញត្រូវគ្នា ប្រាកដនៃគ្រងសញ្ញាប៉ុណ្ណោះ ។

(៣០) ឧទ្ទក ភិក្ខុវេទី យេ តេ សមណាប្រាហ្មណា
 សញ្ញា^(១) អន្តាឯ បញ្ញាបេន្និ អរោតំ បរម្មាណា រូបំ^(២)
 វា តេ កោន្តោ សមណាប្រាហ្មណា សញ្ញា អន្តាឯ
 បញ្ញាបេន្និ អរោតំ បរម្មាណា អរូបំ វា តេ កោន្តោ
 សមណាប្រាហ្មណា សញ្ញា អន្តាឯ បញ្ញាបេន្និ អរោតំ
 បរម្មាណា រូបិញ អរូបិញ^(៣) វា តេ កោន្តោ សម-
 ណាប្រាហ្មណា សញ្ញា អន្តាឯ បញ្ញាបេន្និ អរោតំ បរម្មា-
 ណា រេវរូបំ ធារូបំ វា តេ កោន្តោ សមណាប្រាហ្មណា
 សញ្ញា អន្តាឯ បញ្ញាបេន្និ អរោតំ បរម្មាណា ឯកកត្ត-
 សញ្ញា វា តេ កោន្តោ សមណាប្រាហ្មណា សញ្ញា អន្តាឯ
 បញ្ញាបេន្និ អរោតំ បរម្មាណា ហធនត្តសញ្ញា វា តេ
 កោន្តោ សមណាប្រាហ្មណា សញ្ញា អន្តាឯ បញ្ញាបេន្និ

១ ម. សព្វុ សញ្ញាធិ ទិស្សតិ ។ ២ ម. សព្វុ រូបិធិ ទិស្សតិ ។ ៣ ម. រូបំ ធារូបំ ធារ

(៣០) ខ្នាលភិក្ខុវេទីខ្យាយ បណ្តាក្នុងសមណាប្រាហ្មណ៍ទាំង
 នោះ ក្នុងសមណាប្រាហ្មណ៍ណា បញ្ញាក្នុង អក្ខតាលស្តាប់ទៅហើយ
 ជាសភាវៈមានសញ្ញា ទាំងឥតមានរោគ សមណាប្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនទាំង
 នោះ តែងបញ្ញាក្នុងអក្ខត ដែលមានរូបជា កាលស្តាប់ទៅហើយ ជា
 សភាវៈមានសញ្ញា ទាំងឥតមានរោគខ្លះ សមណាប្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនទាំង
 នោះ តែងបញ្ញាក្នុងអក្ខតដែលមិនមានរូបជា កាលស្តាប់ទៅហើយ ជា
 សភាវៈមានសញ្ញា ទាំងឥតមានរោគខ្លះ សមណាប្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនទាំង
 នោះ តែងបញ្ញាក្នុងអក្ខតដែលមានរូបទាំងមិនមានរូបជា កាលស្តាប់ទៅ
 ហើយ ជាសភាវៈមានសញ្ញា ទាំងឥតមានរោគខ្លះ សមណាប្រាហ្មណ៍
 ដ៏ចម្រើនទាំងនោះ តែងបញ្ញាក្នុងអក្ខតដែលមានរូបក៏មិនមែន មិនមានរូបក៏
 មិនមែនជា កាលស្តាប់ទៅហើយ ជាសភាវៈមានសញ្ញា ទាំងឥតមាន
 រោគខ្លះ សមណាប្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនទាំងនោះ តែងបញ្ញាក្នុងអក្ខតដែលមាន
 សញ្ញាដូចគ្នាជា កាលស្តាប់ទៅហើយ ជាសភាវៈមានសញ្ញា ទាំងឥត
 មានរោគខ្លះ សមណាប្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនទាំងនោះ តែងបញ្ញាក្នុងអក្ខតដែល
 មានសញ្ញាផ្សេងគ្នាជា កាលស្តាប់ទៅហើយ ជាសភាវៈមានសញ្ញា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ បទបិណ្ណសក

អរោគំ បរាម្មណា បរិនិស្សត្តិ វា តេ កោត្តោ
 សមណាប្រាហ្មណា សញ្ញិ អត្តានំ បញ្ញាបេដ្ឋិ អរោគំ
 បរាម្មណា អប្បមាណសញ្ញិ វា តេ កោត្តោ សម-
 ណាប្រាហ្មណា សញ្ញិ អត្តានំ បញ្ញាបេដ្ឋិ អរោគំ
 បរាម្មណា ឯតំ វា បទេតេសំ ឧទានំវត្ថុតំ វិញ្ញា-
 ណាភសិណមេតេ អភិវទដ្ឋិ អប្បមាណំ អទេញិ^(១) ។
 តយំនំ ភិក្ខុវេ ភថាគតោ បជាចានំ យេ ទោ តេ
 កោត្តោ សមណាប្រាហ្មណា សញ្ញិ អត្តានំ បញ្ញា-
 បេដ្ឋិ អរោគំ បរាម្មណា រូបំ វា តេ កោត្តោ សម-
 ណាប្រាហ្មណា សញ្ញិ អត្តានំ បញ្ញាបេដ្ឋិ អរោគំ
 បរាម្មណា អរូបំ វា តេ កោត្តោ សមណាប្រាហ្មណា
 សញ្ញិ អត្តានំ បញ្ញាបេដ្ឋិ អរោគំ បរាម្មណា រូបំញ
 អរូបំញ វា តេ កោត្តោ សមណាប្រាហ្មណា
 សញ្ញិ អត្តានំ បញ្ញាបេដ្ឋិ អរោគំ បរាម្មណា

១. ទ. អទេញិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ បទបិណ្ណសក

ទាំងឥតមានរោគទ្វៈ សមណប្រាហ្មណំដ៏ចម្រើនទាំងនោះ តែឯបញ្ញា
 អត្តាដែលមានសញ្ញាគឺថា កាលស្តាប់ទៅហើយ ជាសភាវៈមាន
 សញ្ញា ទាំងឥតមានរោគទ្វៈ សមណប្រាហ្មណំ ដ៏ចម្រើនទាំងនោះ
 តែឯបញ្ញាអត្តា ដែលមានសញ្ញាក្របមាណមិនបានថា កាលស្តាប់ទៅ
 ហើយ ជាសភាវៈមានសញ្ញា ទាំងឥតមានរោគទ្វៈ មួយទៀត សមណ-
 ប្រាហ្មណំពួកទ្វៈ ស្រីជននូវវិញ្ញាណកសិណ របស់សមណប្រាហ្មណំ
 ទាំងនោះ ដែលជាអ្នកកន្លងនូវសញ្ញាទាំងលើទាំង ៧ ខ្លះថា មិនមានប្រ-
 មាណ មិនញាប់ញ័រទ្វៈ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភថាគតស្តាល់ច្បាស់
 នូវដំណើរនោះថា ពួកសមណប្រាហ្មណំដ៏ចម្រើនណា បញ្ញាថា អត្តា
 កាលស្តាប់ទៅហើយ ជាសភាវៈមានសញ្ញា ទាំងឥតមានរោគទ្វៈ សម-
 ណប្រាហ្មណំដ៏ចម្រើនទាំងនោះ តែឯបញ្ញាអត្តា ដែលមានរូបថា កាល
 ស្តាប់ទៅហើយ ជាសភាវៈមានសញ្ញា ទាំងឥតមានរោគទ្វៈ សមណ-
 ប្រាហ្មណំដ៏ចម្រើនទាំងនោះ តែឯបញ្ញាអត្តាដែលមិនមានរូបថា កាល
 ស្តាប់ទៅហើយ ជាសភាវៈមានសញ្ញា ទាំងឥតមានរោគទ្វៈ សមណ-
 ប្រាហ្មណំដ៏ចម្រើនទាំងនោះ តែឯបញ្ញាអត្តាដែលមានរូបនិងមិនមានរូប
 ថា កាលស្តាប់ទៅហើយ ជាសភាវៈមានសញ្ញា ទាំងឥតមានរោគទ្វៈ

ទេវបិ ឆារបិ វ តេ ភោត្តោ សមណាប្រាហ្មណា
 សញ្ញិ អន្តានំ បញ្ញាបេន្តិ អរោតំ បរម្មរណា
 ឯកត្តសញ្ញិ វ តេ ភោត្តោ សមណាប្រាហ្មណា
 សញ្ញិ អន្តានំ បញ្ញាបេន្តិ អរោតំ បរម្មរណា
 ធានត្តសញ្ញិ វ តេ ភោត្តោ សមណាប្រាហ្មណា
 សញ្ញិ អន្តានំ បញ្ញាបេន្តិ អរោតំ បរម្មរណា
 បរិក្ខសញ្ញិ វ តេ ភោត្តោ សមណាប្រាហ្មណា
 សញ្ញិ អន្តានំ បញ្ញាបេន្តិ អរោតំ បរម្មរណា
 អប្បមាណសញ្ញិ វ តេ ភោត្តោ សមណាប្រាហ្មណា
 សញ្ញិ អន្តានំ បញ្ញាបេន្តិ អរោតំ បរម្មរណា
 យា វ បទេនាសំ^(១) សញ្ញានំ បរិសុទ្ធា បរមា
 អត្តា អនុត្តរិយា អត្តាយនិ យនិ រូបសញ្ញានំ
 យនិ អរូបសញ្ញានំ យនិ ឯកត្តសញ្ញានំ យនិ
 ធានត្តសញ្ញានំ ទត្តំ កំត្តិតិ អាតិញ្ញញ្ញាយតន-
 មេតោ អភិវុទ្ធិ អប្បមាណំ អនេត្តំ តយនិ

១ ១. ចរសំ ។ ម. បទ ឯកសំ ។

សមណាប្រាហ្មណំជីវម្រឹមតាំងនោះ តែងបញ្ញត្តអត្តាដែលមានរូបក៏មិន
 មែន មិនមានរូបក៏មិនមែនថា កាលស្តាប់ទៅហើយ ជាសភាវៈមាន
 សញ្ញា តាំងអែកមានពេកខ្លះ សមណាប្រាហ្មណំជីវម្រឹមតាំងនោះ តែង
 បញ្ញត្តអត្តា ដែលមានសញ្ញាដូចគ្នាថា កាលស្តាប់ទៅហើយ ជាសភាវៈ
 មានសញ្ញា តាំងអែកមានពេកខ្លះ សមណាប្រាហ្មណំជីវម្រឹមតាំងនោះ
 តែងបញ្ញត្តអត្តា ដែលមានសញ្ញាផ្សេងគ្នាថា កាលស្តាប់ទៅហើយ ជា
 សភាវៈមានសញ្ញា តាំងអែកមានពេកខ្លះ សមណាប្រាហ្មណំជីវម្រឹម
 តាំងនោះ តែងបញ្ញត្តអត្តា ដែលមានសញ្ញាគឺថា កាលស្តាប់ទៅ
 ហើយ ជាសភាវៈមានសញ្ញា តាំងអែកមានពេកខ្លះ សមណាប្រាហ្មណំ
 ជីវម្រឹមតាំងនោះ តែងបញ្ញត្តអត្តា ដែលមានសញ្ញាក្របមាណមិនបាន
 ថា កាលស្តាប់ទៅហើយ ជាសភាវៈមានសញ្ញា តាំងអែកមានពេកខ្លះ
 មួយទៀត បណ្តាសញ្ញាតាំងនោះ ទោះជាប្រសញ្ញាភិ អរូបសញ្ញាភិ
 សញ្ញាដូចគ្នាភិ សញ្ញាផ្សេងគ្នាភិ សញ្ញាណា ដែលរាប់ថាបរិសុទ្ធ
 ខ្ពង់ខ្ពស់ប្រសើរវែងវែង សមណាប្រាហ្មណំត្រូវស្រដៀង (ខ្លះសញ្ញានោះ)
 ក៏ពាក្យញ្ញាយតនសញ្ញា ដែលបរិកម្មថា អ្វីគឺបញ្ចមិនមាន ថាជា
 សញ្ញាមិនមានប្រមាណ មិនញាប់ញ័រ តែសញ្ញា (តាំងអស់) នោះ

សង្កតំ ទុំឡារិកំ អង្គុំ ទោ បន សង្ការំ ជំរោ-
តោ អក្កេតន្តំ ឥតិ វិធិត្វា ភស្សុ ជិស្សុរណានស្សវិ
តថាគតោ តទុចារិកំតោ ។

[៣០] ត្រួត កិក្ខុវេ យេ តេ សមណាត្រាហ្មណា
អសញ្ញិ អត្តានំ បញ្ញាបេន្តំ អរោតំ បរម្មរណា រូបិ វា តេ
កោត្តោ សមណាត្រាហ្មណា អសញ្ញិ អត្តានំ បញ្ញាបេន្តំ
អរោតំ បរម្មរណា អរូបិ វា តេ កោត្តោ សមណាត្រា-
ហ្មណា អសញ្ញិ អត្តានំ បញ្ញាបេន្តំ អរោតំ បរម្មរណា
រូបិញ អរូបិញ វា តេ កោត្តោ សមណាត្រាហ្មណា
អសញ្ញិ អត្តានំ បញ្ញាបេន្តំ អរោតំ បរម្មរណា ទេវរូបិ
ចារូបិ វា តេ កោត្តោ សមណាត្រាហ្មណា អសញ្ញិ
អត្តានំ បញ្ញាបេន្តំ អរោតំ បរម្មរណា ។ ត្រួត កិក្ខុវេ

ជាសន្តិភពមិ ភីមានបច័យប្រជុំកាក់តែនី ជាបេសំត្រោតត្រោត ចំណែក
ភានិការលក្ខន្តិសង្ការទាំងឡាយមានពិត ព្រះនិព្វានភីមានពិត លុះ
ព្រះគេថាគតបានជីវិតច្បាស់ដូច្នោះហើយ ជាអ្នកឃើញខ្ញុំការលោសំចេញ
ខ្ញុំសន្តិភពមិនោះ កន្លងខ្ញុំសន្តិភពមិនោះ ។

[៣១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាសមណាត្រាហ្មណ៍ទាំង
នោះ សមណាត្រាហ្មណ៍ណា បញ្ញត្តថា អត្តកាលស្តាប់ទៅហើយ
ជាសភាវៈមិនមានសញ្ញា ទាំងឥតមានរោគ សមណាត្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើន
ទាំងនោះ តែនិបញ្ញត្តអត្ត ដែលមានរូបថា កាលស្តាប់ទៅហើយ
ជាសភាវៈមិនមានសញ្ញា ទាំងឥតមានរោគខ្លះ សមណាត្រាហ្មណ៍
ដ៏ចម្រើនទាំងនោះ តែនិបញ្ញត្តអត្ត ដែលមិនមានរូបថា កាលស្តាប់
ទៅហើយ ជាសភាវៈមិនមានសញ្ញា ទាំងឥតមានរោគខ្លះ សមណា-
ត្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនទាំងនោះ តែនិបញ្ញត្តអត្ត ដែលមានរូបនិងមិនមាន
រូបថា កាលស្តាប់ទៅហើយ ជាសភាវៈមិនមានសញ្ញា ទាំងឥតមាន
រោគខ្លះ សមណាត្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនទាំងនោះ តែនិបញ្ញត្ត អត្តដែល
មានរូបក៏មិនមែន មិនមានរូបក៏មិនមែនថា កាលស្តាប់ទៅហើយ ជា
សភាវៈមិនមានសញ្ញា ទាំងឥតមានរោគខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ

យេ តេ សមណាត្រាហ្មណំ អសញ្ញំ អត្តានំ បញ្ញាបេន្តំ
 អរោតំ បរម្មរណា តេសមេតេ^(១) បដិក្កោសន្តំ
 តំ កំស្ស យេតុ សញ្ញា រោតោ សញ្ញា តណ្ហា
 សញ្ញា សន្សំ ឯតំ សន្តំ ឯតំ^(២) បណីតំ យទំទំ
 អសញ្ញន្តំ ។ គយំទំ ភិក្កុវេ ភជាតតោ បជាតាតិ
 យេ ទោ តេ ភោត្តោ សមណាត្រាហ្មណំ អសញ្ញំ
 អត្តានំ បញ្ញាបេន្តំ អរោតំ បរម្មរណា រូបំ វា តេ
 ភោត្តោ សមណាត្រាហ្មណំ អសញ្ញំ អត្តានំ បញ្ញាបេន្តំ
 អរោតំ បរម្មរណា អរូបំ វា តេ ភោត្តោ សមណាត្រាហ្ម-
 ណា អសញ្ញំ អត្តានំ បញ្ញាបេន្តំ អរោតំ បរម្មរណា
 រូបំតុ អរូបំតុ វា តេ ភោត្តោ សមណាត្រាហ្មណំ
 អសញ្ញំ អត្តានំ បញ្ញាបេន្តំ អរោតំ បរម្មរណា

១ ១. ម. តេសមេតេ ។ ២ ១. ឯតន្តំ ឯ ទិស្សតិ ។

បណ្តាសមណត្រាហ្មណំ ទាំងនោះ ពួកសមណត្រាហ្មណំ បញ្ញា
 ថា អត្តកាលស្តាប់ទៅហើយ ជាសភាវៈមិនមានសញ្ញា ទាំងអស់នោះ
 សមណត្រាហ្មណំ ពួកនេះបដិសេធ (ពាក្យ) របស់ពួកសមណត្រាហ្មណំ
 នោះ ដំណើរនោះគឺត្រូវហេតុអ្វី (ព្រោះ) សញ្ញាជារោគ សញ្ញាជា
 ប្លុស សញ្ញាជាត្រួញ ដំណើរដែលមិនមានសញ្ញាខ្លះ ទើបជាធម្មជាតិ
 ស្តាប់ ជាធម្មជាតិថ្លា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គង់អនិច្ចកស្តាប់
 ដំណើរនោះថា ពួកសមណត្រាហ្មណំ ដ៏ចម្រើនណា បញ្ញាថា អត្តកាល
 ស្តាប់ទៅហើយ ជាសភាវៈមិនមានសញ្ញា ទាំងអស់នោះ សមណ-
 ត្រាហ្មណំ ដ៏ចម្រើនទាំងនោះ តែងបញ្ជាក់អត្តាដែលមានរូបថា កាលស្តាប់
 ទៅហើយ ជាសភាវៈមិនមានសញ្ញា ទាំងអស់នោះខ្លះ សមណ-
 ត្រាហ្មណំ ដ៏ចម្រើនទាំងនោះ តែងបញ្ជាក់អត្តាដែលមិនមានរូបថា កាល
 ស្តាប់ទៅហើយ ជាសភាវៈមិនមានសញ្ញា ទាំងអស់នោះខ្លះ សមណ-
 ត្រាហ្មណំ ដ៏ចម្រើនទាំងនោះ តែងបញ្ជាក់អត្តាដែលមានរូបនិងមិនមានរូប
 ថា កាលស្តាប់ទៅហើយ ជាសភាវៈមិនមានសញ្ញា ទាំងអស់នោះខ្លះ

ទេវបិណ្ណំ ធារិយំ វា តេ កោត្តោ សមណាប្បាញ្ញណា
 អសញ្ញំ អត្តានំ បញ្ញាបេន្នំ អរោតំ បរាជ្ជណា យោ
 ហិ កោចំ ភិក្ខុវេ សមណោ វា ប្បាញ្ញណោ វា
 ឯវិ វិទេស្ស អហមញ្ញាត្ថ រូថា អញ្ញាត្ថ វេទនាយ
 អញ្ញាត្ថ សញ្ញាយ អញ្ញាត្ថ សង្ខារេហិ អញ្ញាត្ថ
 វិញ្ញាណា^(១) អាគតិំ វា គតិំ វា ចុតិំ វា ឧប្បត្តិំ វា
 វិន្និំ វា វិទ្ធិន្តិំ វា វេបុលំ វា បញ្ញាបេស្សាមិគិ
 យេតំ ហិលំ វិជ្ជតិំ ភយេនំ សង្កតំ ឱឡារិកំ អត្ថំ
 ទោ បទ សង្ខារនំ និរោទោ អត្ថុតន្តំ វតិ វិទិត្យា
 ភស្ស ឯស្សវណនស្សវិ ភវាគតោ ភទុទាតិវត្តោ

១ ខ. វិញ្ញាណស្ស ។ ម. វិញ្ញាណេន ។

សមណាប្រាប្បាណំ ជីវេម្រឹមទំ វា ភិក្ខុបញ្ញាត្តអត្តា វេសមាទុបកិមិម
 មិម មិម មាទុបកិមិម មិម ថា កាលស្តាប់ វេហិយ ជាសភាវៈ មិម មាទ
 សញ្ញា ទំ វេសមាទុបកិមិម មិម មាទុបកិមិម មិម មាទុបកិមិម មិម មាទ
 មួយ ជាសមណៈ ប្បាញ្ញណំ និយាយ យ៉ាងនេះ ថា ភាគាត្តា ប្រើ វៀរ
 ចាតុប វៀរ ចាតុ វេទនា វៀរ ចាតុ សញ្ញា វៀរ ចាតុ សង្ខារ ទំ វេសមាទុបកិមិម
 វៀរ ចាតុ វិញ្ញាណា ចេញ ហើយ នឹង ជីវិត ខ្ញុំ វេសមាទុបកិមិម មិម មាទុបកិមិម
 ប្តី វេសមាទុបកិមិម មិម មាទុបកិមិម មិម មាទុបកិមិម មិម មាទុបកិមិម
 លាស់ ប្តី វេសមាទុបកិមិម មិម មាទុបកិមិម មិម មាទុបកិមិម មិម មាទុបកិមិម
 ការ វេសមាទុបកិមិម មិម មាទុបកិមិម មិម មាទុបកិមិម មិម មាទុបកិមិម
 ភាគ ការ វេសមាទុបកិមិម មិម មាទុបកិមិម មិម មាទុបកិមិម មិម មាទុបកិមិម
 លុះ ព្រះ ភក្ត ជីវិត ច្បាស់ វេសមាទុបកិមិម មិម មាទុបកិមិម មិម មាទុបកិមិម
 ខ្ញុំ វេសមាទុបកិមិម មិម មាទុបកិមិម មិម មាទុបកិមិម មិម មាទុបកិមិម មិម មាទុបកិមិម

[៣២] គ្រូ កិក្ខុវេ យេ តេ សមណ-
 ប្រាហ្មណា ទេវសញ្ញី ធាសញ្ញី អន្តានំ បញ្ញា-
 បេន្តិ អរោតំ បាឌ្រណា រូបិ វា តេ កោត្តោ
 សមណប្រាហ្មណា ទេវសញ្ញី ធាសញ្ញី អន្តានំ
 បញ្ញាបេន្តិ អរោតំ បាឌ្រណា អរូបិ វា តេ កោត្តោ
 សមណប្រាហ្មណា ទេវសញ្ញី ធាសញ្ញី អន្តានំ
 បញ្ញាបេន្តិ អរោតំ បាឌ្រណា រូបិ ធា អរូបិ ធា វា
 តេ កោត្តោ សមណប្រាហ្មណា ទេវសញ្ញី ធាសញ្ញី
 អន្តានំ បញ្ញាបេន្តិ អរោតំ បាឌ្រណា ទេវរូបិ
 ធារូបិ វា តេ កោត្តោ សមណប្រាហ្មណា
 ទេវសញ្ញី ធាសញ្ញី អន្តានំ បញ្ញាបេន្តិ អរោតំ
 បាឌ្រណា ។ គ្រូ កិក្ខុវេ យេ តេ សមណប្រាហ្ម-
 ណា សញ្ញី អន្តានំ បញ្ញាបេន្តិ អរោតំ បាឌ្រណា

[៣២] ខ្លាសត្វុតំនិទ្ធកាយ បណ្តាសមណប្រាហ្មណំ ទាំងនោះ
 ពួកសមណប្រាហ្មណំ ណា បញ្ញាភូតា អត្តកាលស្ងប់ទៅហើយ ជា
 សភាវៈមានសញ្ញាភិមិន្ទមិន មិនមានសញ្ញាភិមិន្ទមិន ទាំងអស់មាន
 រោគ សមណប្រាហ្មណំ ដ៏ចម្រើនទាំងនោះ តែនិបញ្ញាអត្តាដែលមាន
 រូបថា កាលស្ងប់ទៅហើយ ជាសភាវៈមានសញ្ញាភិមិន្ទមិន មិនមាន
 សញ្ញាភិមិន្ទមិន ទាំងអស់មានរោគខ្លះ សមណប្រាហ្មណំ ដ៏ចម្រើនទាំង
 នោះ តែនិបញ្ញាអត្តា ដែលមិនមានរូបថា កាលស្ងប់ទៅហើយ ជា
 សភាវៈមានសញ្ញាភិមិន្ទមិន មិនមានសញ្ញាភិមិន្ទមិន ទាំងអស់មានរោគ
 ខ្លះ សមណប្រាហ្មណំ ដ៏ចម្រើនទាំងនោះ តែនិបញ្ញាអត្តាដែលមានរូប
 និងមិនមានរូបថា កាលស្ងប់ទៅហើយ ជាសភាវៈមានសញ្ញាភិមិន្ទ
 មិន មិនមានសញ្ញាភិមិន្ទមិន ទាំងអស់មានរោគខ្លះ សមណប្រាហ្មណំ
 ដ៏ចម្រើនទាំងនោះ តែនិបញ្ញាអត្តាដែលមានរូបភិមិន្ទមិន មិនមានរូប
 ភិមិន្ទមិនថា កាលស្ងប់ទៅហើយ ជាសភាវៈមានសញ្ញាភិមិន្ទមិន
 មិនមានសញ្ញាភិមិន្ទមិន ទាំងអស់មានរោគខ្លះ ។ ខ្លាសត្វុតំនិទ្ធកាយ
 បណ្តាសមណប្រាហ្មណំ ទាំងនោះ សមណប្រាហ្មណំ ណា បញ្ញាភូតា
 អត្តកាលស្ងប់ទៅហើយ ជាសភាវៈមានសញ្ញា ទាំងអស់មានរោគ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ បឋមបិដកសិរី

តេសមេតេ បដិក្កោសន្តិ យេបិ ភេ កោត្តោ សម-
 ណាត្រាហ្មណំ អសញ្ញិ អត្តានំ បញ្ញាបេន្តិ អរោតំ
 បរម្មរណា តេសមេតេ បដិក្កោសន្តិ តំ កំស្ស
 យេតុ សញ្ញា រោតោ សញ្ញា កណ្ណោ សញ្ញា
 សល្លំ អសញ្ញា សម្មោយោ ឯតំ សន្តិ ឯតំ
 បណ៌តំ យទិទំ ទេវសញ្ញា ទាសញ្ញាតិ ។ កយិទំ
 កិក្ការេ កកាតោ អកិដាចាតិ យេ ទោ
 ភេ កោត្តោ សមណាត្រាហ្មណំ ទេវសញ្ញិ ទា-
 សញ្ញិ អត្តានំ បញ្ញាបេន្តិ អរោតំ បរម្មរណា រូបិ
 ក ភេ កោត្តោ សមណាត្រាហ្មណំ ទេវសញ្ញិ
 ទាសញ្ញិ អត្តានំ បញ្ញាបេន្តិ អរោតំ បរម្មរណា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ បឋមបិដកសិរី

សមណាត្រាហ្មណំ ត្ថកុខេ បដិសេធ (ពាក្យ) របស់តួសមណាត្រាហ្មណំ
 ទាំងនោះ ទោះបីតួសមណាត្រាហ្មណំដ៏ចម្រើនណា បញ្ញាក្នុង អត្តកាល
 ស្តាប់ទៅហើយ ជាសភាវៈមិនមានសញ្ញា ទាំងឥតមានរោគ សមណ-
 ត្រាហ្មណំ ត្ថកុខេ ក៏បដិសេធ (ពាក្យ) របស់តួសមណាត្រាហ្មណំ
 ទាំងនោះដែរ ដំណើរនោះគឺព្រោះហេតុអ្វី (ព្រោះ) សញ្ញា ជារោគ
 សញ្ញា ជាបូស សញ្ញា ជាព្រួញ ការមិនមានសញ្ញា ប្រកបដោយរោហៈ
 ដំណើរដែលមានសញ្ញា ក៏មិនមែន មិនមានសញ្ញា ក៏មិនមែនខ្លះ ទើប
 ជាធម្មជាតិស្តាប់ ជាធម្មជាតិដូច្នោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ រាជាភក
 ជីនិច្ចសំខ្ញុំដំណើរនោះថា សមណាត្រាហ្មណំដ៏ចម្រើនណា បញ្ញាក្នុង
 ថា កាលស្តាប់ទៅហើយ ជាសភាវៈមានសញ្ញា ក៏មិនមែន មិនមាន
 សញ្ញា ក៏មិនមែន ទាំងឥតមានរោគ សមណាត្រាហ្មណំដ៏ចម្រើនទាំង
 នោះ កែតិបញ្ញាក្នុងអត្តកាលដែលមានរូបថា កាលស្តាប់ទៅហើយ ជាសភាវៈ
 មានសញ្ញា ក៏មិនមែន មិនមានសញ្ញា ក៏មិនមែន ទាំងឥតមានរោគខ្លះ

អរូបំ កំ តេ កោត្តោ សមណាប្បាប្បិណា ទេវសញ្ញា
 ធាសញ្ញា អន្តានំ បញ្ញាបេន្នំ អរោតំ បរម្មរណា
 រូបិត្តា អរូបិត្តា កំ តេ កោត្តោ សមណាប្បាប្បិណា
 ទេវសញ្ញា ធាសញ្ញា អន្តានំ បញ្ញាបេន្នំ អរោតំ
 បរម្មរណា ទេវរូបំ ធារូបំ កំ តេ កោត្តោ
 សមណាប្បាប្បិណា ទេវសញ្ញា ធាសញ្ញា អន្តានំ
 បញ្ញាបេន្នំ អរោតំ បរម្មរណា យេ ហិ កេចិ
 កិក្កុវេ សមណា កំ ប្បាប្បិណា កំ ទិដ្ឋសុត្តមុត្ត-
 វិញ្ញាតត្ថសង្ខារមន្តេន^(១) ឯតស្ស អាយតនស្ស ឧប-
 សម្បទំ បញ្ញាបេន្នំ ត្បសទំ ហេតំ កិក្កុវេ អក្កាយកិ
 ឯតស្ស អាយតនស្ស ឧបសម្បទាយ ន ហេតំ
 កិក្កុវេ អាយតនំ សង្ខារសមាបត្តិបត្តត្ថមក្កាយកិ

១ ឧ. ម. ទិដ្ឋសុត្តមុត្តវិញ្ញាតត្ថសង្ខារមន្តេន ។

សមណព្រាហ្មណ៍ជីវចម្រើនទាំងនោះ ភិក្ខុបញ្ញាតិអត្ថាដែលមិនមានរូបថា
 កាលស្តាប់ទៅហើយ ជាសភាវៈមានសញ្ញាក៏មិនមែន មិនមានសញ្ញា
 ក៏មិនមែន ទាំងវត្តមានកេតុ្តៈ សមណព្រាហ្មណ៍ជីវចម្រើនទាំងនោះ
 ភិក្ខុបញ្ញាតិអត្ថាដែលមានរូបនិងមិនមានរូបថា កាលស្តាប់ទៅហើយ ជា
 សភាវៈមានសញ្ញាក៏មិនមែន មិនមានសញ្ញាក៏មិនមែន ទាំងវត្តមាន
 កេតុ្តៈ សមណព្រាហ្មណ៍ជីវចម្រើនទាំងនោះ ភិក្ខុបញ្ញាតិអត្ថាដែល
 មានរូបក៏មិនមែន មិនមានរូបក៏មិនមែនថា កាលស្តាប់ទៅហើយ ជា
 សភាវៈមានសញ្ញាក៏មិនមែន មិនមានសញ្ញាក៏មិនមែន ទាំងវត្តមាន
 កេតុ្តៈ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ តែបើបុគ្គលណាមួយ ជាសមណៈ
 ប្រាហ្មណ៍ បញ្ញាតិអត្ថាបាននូវទេវសញ្ញាធាសញ្ញាយកនៈនោះ ដោយ
 ត្រឹមតែសង្ខារដែលបុគ្គលត្រូវដឹង ដោយការឃើញ ការឮ ការបំភោល
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ការបាននូវទេវសញ្ញាធាសញ្ញាយកនៈនោះ ប្រាកដ
 ជាវិនាសទៅវិញដោយពិត ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះថាទេវសញ្ញា-
 ធាសញ្ញាយកនៈនោះ មិ ប្រាកដថាត្រូវបានដោយសង្ខារសមាបត្តិឡើយ

សង្ខារវិសេសសមាបត្តិបន្តន្ទរមតំ ភិក្ខុវេ អាយតន-
 មក្ខាយតិ ។ ឆយំនំ សង្កតំ ឧទ្ធចារិកំ អត្ថិ ទោ
 បដ សង្ខារំ ឯរោចោ អត្ថេន្ធន្ធិ វតំ វិជិត្តា
 តស្ស ឯស្សរណាធស្សវិ តថាគតោ តទុចារិវត្តោ ។

[៣៣] ឥន្ទ្រ ភិក្ខុវេ យេ តេ សមណាប្រាហ្មណា

សតោ សត្តស្ស ឧច្ឆេនំ វិចាសំ វិកវំ បញ្ញាបេន្ធិ
 ឥន្ទ្រ ភិក្ខុវេ យេ តេ សមណាប្រាហ្មណា សញ្ញី
 អត្តានំ បញ្ញាបេន្ធិ អនោតំ បរម្មរណា តេសមេតេ
 បដិក្ខោសន្ធិ យេបិ តេ ភោត្តោ សមណាប្រាហ្មណា
 អសញ្ញី អត្តានំ បញ្ញាបេន្ធិ អនោតំ បរម្មរណា

ម្នាលភិក្ខុវាំងឡាយ ទេវសញ្ញាពាសញ្ញាយគន្លះខ្លះ ប្រាកដជាត្រូវបាន
 ដោយសង្ខារវិសេសសមាបត្តិ ។ ទេវសញ្ញាពាសញ្ញាយគន្លះខ្លះ ជា
 សង្កតធម៌ដ៏គ្រាកគ្រាក ចំណែកខាងការលេក់ទៅនៃសង្ខារវាំងឡាយ
 មានពិត ព្រះឱក្ខខ្ញុំក៏មានពិត លុះព្រះគង្វាតអនុបាទដ៏ធូលីដូច្នោះ
 ហើយ ជាអ្នកឃើញនូវការលាស់ចេញនូវសង្កតធម៌នោះ កទ្ធកិម្មុ
 សង្កតធម៌នោះ ។

[៣៣] ម្នាលភិក្ខុវាំងឡាយ បណ្ណាសមណប្រាហ្មណ៍ទាំង

នោះ ពួកសមណប្រាហ្មណ៍ណា បញ្ញាកម្មការជាចម្បង ខ្ញុំសេចក្តី
 វិនាស ខ្ញុំការមិនកើតទៀត របស់ដែលមាននៅ ម្នាលភិក្ខុវាំងឡាយ
 បណ្ណាសមណប្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ពួកសមណប្រាហ្មណ៍ណា បញ្ញាក
 ជា អក្កកាលស្តាប់ទៅហើយ ជាសភាវៈមានសញ្ញា ទាំងអស់មាន
 ពេក សមណប្រាហ្មណ៍ពួកនេះបដិសេធ (៣៣) របស់សមណ-
 ប្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ពួកសមណប្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនណាស់ បញ្ញាកថា
 អក្កកាលស្តាប់ទៅហើយ ជាសភាវៈមិនមានសញ្ញា ទាំងអស់មានពេក

ទេវតាវត្តស្នំ បញ្ចុយស្នំ វណ្ណស្នំ

គេសម្រេច បដិក្ខេបស្នំ យេមី គេ កោត្តា សម-
 ណាត្រាហ្មណា ទេវសញ្ញា មាសញ្ញា អន្តរា បញ្ញា-
 បេដ្ឋិ អរោកំ បរម្មរណា គេសម្រេច បដិក្ខេបស្នំ តំ
 កិស្ស ហេតុ សត្វមិមេ កោត្តា សមណាត្រាហ្មណា
 ឡង្គ បរមស្នំ កាសត្តិយេវ^(១) អភិវេដ្ឋិ វតិ
 បេត្វ កវិស្សាម វតិ បេត្វ កវិស្សាមាតិ ។
 សេយ្យថាមិ ធាម វណ្ណស្នំ វណ្ណាធាយ តត្ថតោ
 ឃិ ហោតិ វតោ មេ វតិ កវិស្សាតិ វតិ
 វតិ លត្តាមិវតិ ឃិមេវ ទោ មេ^(២) កោត្តា
 សមណាត្រាហ្មណា វណ្ណស្នំ មញ្ញា បដិក្ខេបស្នំ វតិ
 បេត្វ កវិស្សាម វតិ បេត្វ កវិស្សាមាតិ ។

១ ឧ. សក កសត្តិយេវ ។ ម. បរិ កសត្តិយេវ ។ ២ ឧ. ធាមេវមេ ។ ម. ធាមេត ។

ទេវតាវត្តស្នំ បញ្ចុយស្នំ វណ្ណស្នំ

សមណាត្រាហ្មណ៍ពួកនេះបដិសេធ (ពាក្យ) របស់សមណាត្រាហ្មណ៍
 ទាំងនោះ ពួកសមណាត្រាហ្មណ៍ ដ៏ចម្រើនណាស់ បញ្ញត្តិ អភិ
 កាលស្តាប់ទៅហើយ ជាសភាវៈមានសញ្ញាភិមិន្ទមែន មិនមានសញ្ញា
 ភិមិន្ទមែន ទាំងមិនមានពេក សមណាត្រាហ្មណ៍ពួកនេះបដិសេធ (ពាក្យ)
 របស់សមណាត្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ដំណើរនោះគឺព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះ
 ថា សមណាត្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើន ទាំងអស់នេះ តែងប្រកាន់និយាយថា
 មានសញ្ញាភិមិន្ទអនាគត តែងពោលថ្លែងដាច់ចំពាក់ គឺក្រណាតែមួយ
 យ៉ាងថា យើងទាំងឡាយ នឹងកើតក្នុងលោកទាន់មុខដោយពាក្យដូច្នោះ
 យើងទាំងឡាយ នឹងកើតក្នុងលោកទាន់មុខដោយពាក្យដូច្នោះ ។ ឈ្លាញ
 កាលចេញទៅដើម្បីឆ្លងប្រៃ តែងមានសេចក្តីគ្រោះវាយ៉ាងនេះថា វត្តនេះ
 នឹងមានដល់អញ ដោយសារហេតុនេះ អញនឹងបានវត្តនេះ ដោយសារ
 ហេតុនេះ សេចក្តីនេះមានឧបមាយ៉ាងណា សមណាត្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើន
 ទាំងនោះ ប្រវែងលក្ខន្តិកៈឈ្លាញ វេទន៍ប៉ុនប៉ងថា យើងទាំងឡាយ
 នឹងកើតក្នុងលោកទាន់មុខដោយពាក្យដូច្នោះ យើងទាំងឡាយ នឹងកើត
 ក្នុងលោកទាន់មុខដោយពាក្យដូច្នោះ ក៏មានឧបមាយ៉ាងនោះដែរ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស ខុបបិណ្ណសកំ

តយិធំ ភិក្ខុវេ ភតាភតោ អភិជាតាតិ យេ តេ^(១)
 កោត្តោ សមណាត្រាហ្មណា សតោ សត្តស្ស
 ឧច្ឆេធំ វិហាសំ វិករំ បញ្ញាបេដ្ឋំ តេ សក្កាយកយា
 សក្កាយបរិដេតុច្ឆា សក្កាយញ្ញោ អនុបរិចារដ្ឋំ
 អនុបរិក្ខត្តំ ។ សេយ្យជាបិ ជាម សា គុណនតោ^(២)
 ធម្មោ ធម្មំ វា ទិលេ វា ឧបទិពោ^(៣) តមេវ
 ធម្មំ វា ទិលំ វា អនុបរិចារតិ អនុបរិក្ខតិ វរមេវមេ
 កោត្តោ សមណាត្រាហ្មណា សក្កាយកយា សក្កាយ-
 បរិដេតុច្ឆា សក្កាយញ្ញោ អនុបរិចារដ្ឋំ អនុបរិក្ខត្តំ ។
 តយិធំ សម្មតំ ឧទ្យាវតំ អត្ថំ ទោ បទ សម្មាភវំ
 ធិរោចោ អត្តតន្តំ វតិ វិទិត្យ តស្ស ធិស្សរណាធស្សវិ
 ភតាភតោ តម្កុចាតិវត្តោ ។

១ ឧ. ប. ១២ ខេ ៣ ។ ២ ឧ. គុណនតោ ។ ប. គុណនតោ ។ ៣ ឧ. ឧបទិពោ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ខុបបិណ្ណសកំ

មាលភិក្ខុតាំងឡាយ ភតាភតដីធិច្យាស្សន្ទុវិណិវេនេថា ពួកសមណ-
 ក្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនណា បញ្ញាត្តនូវសេចក្តីជាប់ស្តុន្យ នូវសេចក្តីវិនាស
 នូវការមិនរកឃើញទៀត របស់សត្វដែលមាននៅ សមណក្រាហ្មណ៍
 តាំងនោះ ជាអ្នកមានភ័យព្រោះសក្កាយ^(១) ភ្លើងរមើសក្កាយ តែង
 ស្ទុះត្រឡប់ទៅកេសក្កាយវិញដដែល ។ សុខជាប់ចំណងជនដោយ^(២)
 ដែលគេបង្កប់នឹងសសរ ឬនឹងបង្កោល តែងស្ទុះវិលជុំវិញសសរ ឬ
 បង្កោលនោះឯង សេចក្តីនេះមានទេបមាយ៉ាងណា សមណក្រាហ្មណ៍
 ដ៏ចម្រើនតាំងនេះ ជាអ្នកមានភ័យព្រោះសក្កាយ ភ្លើងរមើសក្កាយ
 តែងស្ទុះត្រឡប់ទៅកេសក្កាយវិញដដែល ក៏មានទេបមាយ៉ាងនោះ
 ឯង ។ ទំដួនោះជាសន្តិភពមិជ្ជិព្រាតក្រាត ចំណែកទានិកាលេក់ទៅ
 ខែសម្ភារាំងឡាយមានពិត ព្រះនិព្វានខ្លះក៏មានពិត លុះព្រះភតាភត
 ដីធិច្យាស្សន្ទុវេហ្ម ជាអ្នកឃើញនូវការណាស់ចេញនូវសន្តិភពមិជ្ជិ
 កន្លងនូវសន្តិភពមិជ្ជិទោះ ។

១ ពាក្យថា សក្កាយ សំដៅយកនិះប្រព្រឹត្តទៅក្នុងក្រមី ៣ ។ អន្តិកា ។ ២ ចំណងនេះ
 គេយកឈើឬឫស្សីឯងបន្តតំកែកាច់ទៅភ្ជាប់នឹងបង្កោលឬសសរ កុំឱ្យវាខំកំចំ អ្នកស្រុកខ្លះ
 ហៅឯងដោយ ខ្លះហៅឈើបង្កាំង ។

(៣៤) យេ ហិ កោចិ ភិក្ខុវេ សមណា វា
 ប្រាហ្មណា វា អបរាត្រិយិកា អបរាត្រិយិកា
 អបរាត្រិ អារត្តិ អនេកវិហិតាមិ អនិម្មត្តិបណាមិ អភិវទ្ធិ
 សទ្ធេ ភេ នំមាទេវ បញ្ចុយតទាមិ អភិវទ្ធិ
 ឯតេសំ វេ អញ្ញាតំ ។ សន្តិ ភិក្ខុវេ ឯតេ សមណ-
 ប្រាហ្មណា បុព្វន្តកម្មិកា បុព្វន្តនុទិដ្ឋិយោ បុព្វន្ត
 អារត្តិ អនេកវិហិតាមិ អនិម្មត្តិបណាមិ អភិវទ្ធិ ។
 សស្សតោ អត្តា ច លោកោ ច នំនមេវ
 សច្ចំ មោយមញ្ញន្តិ នំត្ថេកេ អភិវទ្ធិ ។
 អសស្សតោ អត្តា ច លោកោ ច នំនមេវ សច្ចំ
 មោយមញ្ញន្តិ នំត្ថេកេ អភិវទ្ធិ ។ សស្សតោ ច
 អសស្សតោ ច អត្តា ច លោកោ ច នំនមេវ សច្ចំ

(៣៤) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលណាមួយ ជាសមណៈ
 ឬប្រាហ្មណ៍ ជាអ្នកកំណត់ខ្លួនខ្លួនដាច់ណែកខាងមុខ មានសេចក្តីយល់
 ឃើញខ្លួនខ្លួនដាច់ណែកខាងមុខ ប្រារព្ធខ្លួនខ្លួនដាច់ណែកខាងមុខ ហើយ
 សំដែងខ្លួនចំណែកខ្លះដ្ឋិច្រើនប្រការ សមណប្រាហ្មណ៍ទាំងអស់នោះ
 តែងសំដែងខ្លះហេតុទាំង ៥ យ៉ាងនេះឯង ឬក៏បណ្តាហេតុទាំង ៥ យ៉ាង
 នោះ ហេតុណាមួយ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មានសមណប្រាហ្មណ៍ពួក
 មួយ ជាអ្នកកំណត់ខ្លួនខ្លួនដាច់ណែកខាងដើម (ខន្ធអតិក) មានសេចក្តី
 យល់ឃើញខ្លួនខ្លួនដាច់ណែកខាងដើម ប្រារព្ធខ្លួនខ្លួនដាច់ណែកខាងដើម
 ហើយសំដែងខ្លួនចំណែកខ្លះដ្ឋិច្រើនប្រការ ។ គឺសមណប្រាហ្មណ៍ពួក
 ខ្លះនិយាយយ៉ាងនេះថា អត្តក្តី លោកក្តី ជាសភាវៈទៀន ការយល់
 ឃើញនេះឯងត្រូវពិត ការយល់ឃើញដទៃ ជាមោឃៈ ។ សមណ-
 ប្រាហ្មណ៍ពួកខ្លះនិយាយយ៉ាងនេះថា អត្តក្តី លោកក្តី ជាសភាវៈមិន
 ទៀន ការយល់ឃើញនេះឯងត្រូវពិត ការយល់ឃើញដទៃជាមោឃៈ ។
 សមណប្រាហ្មណ៍ពួកខ្លះ និយាយយ៉ាងនេះថា អត្តក្តី លោកក្តី
 ជាសភាវៈទៀនផង មិនទៀនផង ការយល់ឃើញនេះឯងត្រូវពិត

មោឃមញ្ញន្តិ នំត្ថេតេ អភិវន្តិ ។ ទេវសស្សតោ
 ចាសស្សតោ អត្តា ច លោកោ ច នំទមេវ
 សន្នំ មោឃមញ្ញន្តិ នំត្ថេតេ អភិវន្តិ ។ អន្តក
 អត្តា ច លោកោ ច នំទមេវ សន្នំ មោឃមញ្ញន្តិ
 នំត្ថេតេ អភិវន្តិ ។ អន្តក អត្តា ច
 លោកោ ច នំទមេវ សន្នំ មោឃមញ្ញន្តិ នំត្ថេតេ
 អភិវន្តិ ។ អន្តក ច អន្តក ច អត្តា ច
 លោកោ ច នំទមេវ សន្នំ មោឃមញ្ញន្តិ
 នំត្ថេតេ អភិវន្តិ ។ ទេវន្តក ចាន្តក អត្តា
 ច លោកោ ច នំទមេវ សន្នំ មោឃមញ្ញន្តិ
 នំត្ថេតេ អភិវន្តិ ។ ឃតត្តសញ្ញំ អត្តា ច
 លោកោ ច នំទមេវ សន្នំ មោឃមញ្ញន្តិ នំត្ថេតេ
 អភិវន្តិ ។ ចាន្តត្តសញ្ញំ អត្តា ច លោកោ ច
 នំទមេវ សន្នំ មោឃមញ្ញន្តិ នំត្ថេតេ អភិវន្តិ ។

ការយល់ឃើញដ៏ទៃ ជាមោឃៈ ។ សមណព្រាហ្មណ៍ពួកខ្លះនិយាយ
 យ៉ាងនេះថា អត្តក្តី លោកក្តី ជាសភាវៈទៀតក៏មិនមែន មិនទៀត
 ក៏មិនមែន ការយល់ឃើញនេះឯងត្រូវពិត ការយល់ឃើញដ៏ទៃ ជា
 មោឃៈ ។ សមណព្រាហ្មណ៍ពួកខ្លះ និយាយយ៉ាងនេះថា អត្តក្តី
 លោកក្តី មានទីបំផុត ការយល់ឃើញនេះឯងត្រូវពិត ការយល់ឃើញ
 ដ៏ទៃ ជាមោឃៈ ។ សមណព្រាហ្មណ៍ពួកខ្លះ និយាយយ៉ាងនេះថា
 អត្តក្តី លោកក្តី មិនមានទីបំផុត ការយល់ឃើញនេះឯងត្រូវពិត ការ
 យល់ឃើញដ៏ទៃ ជាមោឃៈ ។ សមណព្រាហ្មណ៍ពួកខ្លះនិយាយយ៉ាង
 នេះថា អត្តក្តី លោកក្តី មានទីបំផុតផង មិនមានទីបំផុតផង ការយល់
 ឃើញនេះឯងត្រូវពិត ការយល់ឃើញដ៏ទៃ ជាមោឃៈ ។ សមណ-
 ព្រាហ្មណ៍ពួកខ្លះនិយាយយ៉ាងនេះថា អត្តក្តី លោកក្តី មានទីបំផុត
 ក៏មិនមែន មិនមានទីបំផុតក៏មិនមែន ការយល់ឃើញនេះឯងត្រូវពិត
 ការយល់ឃើញដ៏ទៃ ជាមោឃៈ ។ សមណព្រាហ្មណ៍ពួកខ្លះនិយាយ
 យ៉ាងនេះថា អត្តក្តី លោកក្តី មានសញ្ញាផ្សេងគ្នា ការយល់ឃើញនេះ
 ឯងត្រូវពិត ការយល់ឃើញដ៏ទៃ ជាមោឃៈ ។ សមណព្រាហ្មណ៍
 ពួកខ្លះ និយាយយ៉ាងនេះថា អត្តក្តី លោកក្តី មានសញ្ញាផ្សេងគ្នា
 ការយល់ឃើញនេះឯងត្រូវពិត ការយល់ឃើញដ៏ទៃ ជាមោឃៈ ។

បរិក្ខេបសញ្ញា អត្តា ច លោកោ ច នំនមេវ សច្ចំ

មោយមញ្ញា ឥត្តោកោ អភិវន្តំ ។ អប្បមាលាសញ្ញា

អត្តា ច លោកោ ច នំនមេវ សច្ចំ មោយមញ្ញា

ឥត្តោកោ អភិវន្តំ ។ ឯកន្តសុទ្ធំ អត្តា ច

លោកោ ច នំនមេវ សច្ចំ មោយមញ្ញា ឥត្តោកោ

អភិវន្តំ ។ ឯកន្តនុក្ខំ អត្តា ច លោកោ ច

នំនមេវ សច្ចំ មោយមញ្ញា ឥត្តោកោ អភិវន្តំ ។

សុទ្ធនុក្ខំ អត្តា ច លោកោ ច នំនមេវ សច្ចំ

មោយមញ្ញា ឥត្តោកោ អភិវន្តំ ។ អនុក្ខមសុទ្ធំ

អត្តា ច លោកោ ច នំនមេវ សច្ចំ មោយ-

មញ្ញា ឥត្តោកោ អភិវន្តំ ។

សមណក្រាហ្មណ៍ពួកខ្លះ និយាយយ៉ាងនេះថា អក្ខត្តិ លោកត្តិ

មានសញ្ញាភិច ការយល់ឃើញនេះឯងត្រូវពិត ការយល់ឃើញដទៃ

ជាមោឃៈ ។ សមណក្រាហ្មណ៍ពួកខ្លះនិយាយយ៉ាងនេះថា អក្ខត្តិ

លោកត្តិ មានសញ្ញាមិនមានប្រមាណ ការយល់ឃើញនេះឯងត្រូវពិត

ការយល់ឃើញដទៃ ជាមោឃៈ ។ សមណក្រាហ្មណ៍ពួកខ្លះនិយាយ

យ៉ាងនេះថា អក្ខត្តិ លោកត្តិ មានសេចក្តីសុខតែមួយយ៉ាង ការយល់

ឃើញនេះឯងត្រូវពិត ការយល់ឃើញដទៃ ជាមោឃៈ ។ សមណ-

ក្រាហ្មណ៍ពួកខ្លះនិយាយយ៉ាងនេះថា អក្ខត្តិ លោកត្តិ មានសេចក្តីខុស

តែមួយយ៉ាង ការយល់ឃើញនេះឯងត្រូវពិត ការយល់ឃើញដទៃ ជា

មោឃៈ ។ សមណក្រាហ្មណ៍ពួកខ្លះ និយាយយ៉ាងនេះថា អក្ខត្តិ

លោកត្តិ មានសុខខុសគ្នា ការយល់ឃើញនេះឯងត្រូវពិត ការយល់

ឃើញដទៃ ជាមោឃៈ ។ សមណក្រាហ្មណ៍ពួកខ្លះនិយាយយ៉ាង

នេះថា អក្ខត្តិ លោកត្តិ មានការម្នាក់មិនជាមុខមិនជាសុខ ការយល់

ឃើញនេះឯងត្រូវពិត ការយល់ឃើញដទៃ ជាមោឃៈ ។

(៣៩) កត្តុក កិក្កុវេ យេ តេ សមណាទ្រាហ្មណា
 ឯវំវាទិហេ ឯវំទំដ្ឋិទោ សស្សតោ អត្តា ច លោកោ
 ច ននេមេវ សន្នំ មោយមញ្ញន្តំ តេសំ វត អញ្ញត្រេតវ
 សន្នាយ អញ្ញត្រេត វុច្ចយា អញ្ញត្រេត អនុស្សវា អញ្ញត្រេត
 អាគារបរិវត្តា អញ្ញត្រេត ទិដ្ឋិទំដ្ឋិទោ កុដ្ឋិយា បច្ចុ-
 ត្តញ្ញេវ^(១) ញាណំ វាវិស្សតិ បរិសុដ្ឋំ បរិយោធាតន្តំ
 នេតំ មាដំ វិដ្ឋតិ ។ បច្ចុត្តំ ទោ បន កិក្កុវេ
 ញាណោ អសតិ បរិសុដ្ឋេ បរិយោធាតេ យនមិ តេ
 កោត្តោ សមណាទ្រាហ្មណា តត្ថ ញាណាភាគមត្តមេវ
 បរិយោធាបេន្តំ តនមិ តេសំ កវតំ សមណាទ្រាហ្មណាធំ
 ទុតានាទមត្តាយតិ ។ តយិទំ សន្នតំ ទុដ្ឋារិកំ អត្ថំ
 ទោ បន សម្ពាវាធំ ទិវោទោ អត្ថេតន្តំ នតិ វិទិត្តា
 តស្ស ទិស្សវណានស្សវី តថាតតោ តទុចាតិវត្តោ ។

១. ឃ. បច្ចុត្តេវ ។

(៣៩) ម្ចាស់ភិក្ខុវាំងឡាយ បណ្តាសមណទ្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ
 ត្រូវសមណទ្រាហ្មណ៍ណា ជាអ្នកនិយាយយ៉ាងនេះ យល់ឃើញ
 យ៉ាងនេះថា អត្តក្តី លោកក្តី ជាសភាវៈទៀត ការយល់ឃើញនេះ
 ឯងត្រូវពិត ការយល់ឃើញដទៃ ជាពោយៈ សមណទ្រាហ្មណ៍ទាំង
 នោះ បើវៀរចាកសព្វគំការដៀ វៀរចាកវុច្ចិសិសេចក្តីភាប័ចិក្ខុ វៀរចាក
 អនុស្សវៈ គិកាវុក ។ គ្នា វៀរចាកអាគារបរិវត្តៈ គិសេចក្តីត្រៃវិកោម
 តាការ វៀរចាកវិដ្ឋិទំដ្ឋិទោ គិការតេញបិក្កុថាត្រៃវិកោមនិលទិវេសំ
 ខ្លួន (នោះ) ញាណនឹងបរិសុដ្ឋេវន្តិប្រាកដ ពាក្យដូច្នោះនេះ មិនសម
 ហេតុឡើយ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ក៏កាលបើញាណបរិសុដ្ឋេវន្តិ
 ប្រាកដមិនមានហើយ សមណទ្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនទាំងនោះញ៉ាំងចំណែក
 ខែញាណប៉ុណ្ណោះឯង ឲ្យផ្លូវផ្លូវផ្លូវផ្លូវនោះ ដោយហេតុណា ហេតុ
 នោះឯង គឺជាគតិភាពថាជាទុបាទម របស់សមណទ្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើន
 ទាំងនោះ ។ ទំដ្ឋិទោះជាសន្តិភាពមិនប្រាកដទៅឡើយ ចំណែក
 ភាគិការលេតសន្តិវាំងឡាយមានពិត ព្រះចិត្តមានពិត លុះព្រះ
 គឺជាគតិដ៏ច្បាស់ដូច្នោះហើយ ជាអ្នកឃើញដូច្នោះការលាស់ចេញ ដូច្នោះ
 នោះ កន្លងដូច្នោះ ។

(៣៦) ត្រូវ កិច្ចាទ្រយ តេ សមណាត្រាហ្មណ៍
 បរិវាទិយោ បរិវាទិដ្ឋិយោ អសស្សតោ អត្តា ច លោកោ
 ច នំទមេវ សង្ខំ មោយមញ្ញន្តិ ។ មេ ។ សស្សតោ
 ច អសស្សតោ ច អត្តា ច លោកោ ច ... ទេវ-
 សស្សតោ ធាសស្សតោ អត្តា ច លោកោ ច ...
 អន្តរា អត្តា ច លោកោ ច ... អន្តរា អត្តា ច
 លោកោ ច... អន្តរា ច អន្តរា ច អត្តា ច លោកោ
 ច ... ទេវន្តរា ធាន្តរា អត្តា ច លោកោ ច ...
 ឯកត្តសញ្ញី អត្តា ច លោកោ ច ... ធានត្តសញ្ញី
 អត្តា ច លោកោ ច ... ឯកត្តសញ្ញី អត្តា ច លោកោ
 ច ... អប្បមាលសញ្ញី អត្តា ច លោកោ ច ...
 ឯកត្តសុខំ អត្តា ច លោកោ ច ... ឯកត្តទុក្ខំ អត្តា ច
 លោកោ ច ... សុខទុក្ខំ អត្តា ច លោកោ ច ...
 អនុក្កមសុខំ អត្តា ច លោកោ ច នំទមេវ សង្ខំ មោយ-
 មញ្ញន្តិ តេសំ វត អញ្ញាត្រូវ សង្ខាយ អញ្ញាត្រូវ រុចិយោ

(៣៦) ត្ថាសក្កុទំនិទ្យាយ បណ្ណាសមណត្រាហ្មណ៍ទំនិទានេ
 ពួកសមណត្រាហ្មណ៍នា ជាអ្នកនិយាយយ៉ាងនោះ យល់ឃើញយ៉ាង
 នេះថា អត្តក្កំ លោកក្កំ ជាសភាវៈមិនទៀង ការយល់ឃើញនេះឯង
 ត្រូវពិត ការយល់ឃើញដទៃ ជាមោឃៈ ។ មេ ។ អត្តក្កំ លោកក្កំ
 ជាសភាវៈទៀងផង មិនទៀងផង .. អត្តក្កំ លោកក្កំ ជាសភាវៈទៀង
 ក៏មិនមែន មិនទៀងក៏មិនមែន ... អត្តក្កំ លោកក្កំ មានទីបំផុត ...
 អត្តក្កំ លោកក្កំ មិនមានទីបំផុត ... អត្តក្កំ លោកក្កំ មានទីបំផុត
 ផង មិនមានទីបំផុតផង ... អត្តក្កំ លោកក្កំ មានទីបំផុតក៏មិនមែន
 មិនមានទីបំផុតក៏មិនមែន ... អត្តក្កំ លោកក្កំ មានសញ្ញាដូចគ្នា ...
 អត្តក្កំ លោកក្កំ មានសញ្ញាផ្សេងគ្នា ... អត្តក្កំ លោកក្កំ មាន
 សញ្ញាដទៃ ... អត្តក្កំ លោកក្កំ មានសញ្ញាមិនមានប្រមាណ ... អត្តក្កំ
 លោកក្កំ មានសេចក្តីសុខតែមួយយ៉ាង ... អត្តក្កំ លោកក្កំ មានសេចក្តី
 ទុក្ខតែមួយយ៉ាង ... អត្តក្កំ លោកក្កំ មានសេចក្តីសុខនិងទុក្ខ ... អត្ត
 ក្កំ លោកក្កំ មានការម្នាក់មិនមែនជាទុក្ខមិនមែនជាសុខ ការយល់
 ឃើញនេះឯងត្រូវពិត ការយល់ឃើញដទៃ ជាមោឃៈ សមណ-
 ត្រាហ្មណ៍ទំនិទានេឯង ម៉េចវិចិត្រការជឿ វិចិត្រសេចក្តីគាប់ចិត្ត

អញ្ញាត អនុស្សវំ អញ្ញាត អាការបរិកត្តា អញ្ញាត
 ធិដ្ឋិធិដ្ឋានកុដ្ឋិយោ បច្ចុតញ្ញោ ញ្ញាលំ កវិស្សតិ
 បរិសុទ្ធិ បរិយោទានកុដ្ឋិ ទេតំ ហិមំ វិជ្ជតិ ។ បច្ចុតំ
 ទោ បទ ភិក្ខុវេ ញ្ញាលោ អសតិ បរិសុទ្ធិ បរិ-
 យោទានេ យទមិ តេ កោត្តោ សមណាប្រាហ្មណា
 តត្ថ ញ្ញាលាភាគមត្តមេវ បរិយោទមេដ្ឋិ តទមិ តេសិ
 កវតំ សមណាប្រាហ្មណាធិ ទុទានានមក្កាយតំ ។
 តយិធំ សង្កតំ ទិដ្ឋាវតំ អត្ថំ ទោ បទ សង្ការធិ
 ធិរោជា អត្ថុត្ថំ វតិ វិជិត្តា តស្ស ធិស្សរណាទស្សាវិ
 តថាតតោ តទុទានិវត្តោ ។

(៣៧) នធិ ភិក្ខុវេ ឯកោត្តោ សមណោ ភ
 ប្រាហ្មណោ ភ បុត្តន្តានុដ្ឋិធិនញ្ច បដិធិស្សត្តា
 អបរត្តានុដ្ឋិធិនញ្ច បដិធិស្សត្តា សទ្ធសោ កាម-
 សញ្ញាជនាធិ^(១) អននិដ្ឋាបា បរិវេតំ មីតិ ទុប-
 សម្បជ្ជ វិហារតិ ឯតំ សង្កំ ឯតំ បណីតំ
 យទិធំ បរិវេតំ មីតិ ទុបសម្បជ្ជ វិហារមីតិ ។

១ ឧ. ម. កាមសិយោទានំ ។

វៀរោកកាត្ថក វត្តា វៀរោកកាត្រិវិភោមតាកា វៀរោកការោត្ត
 ចំក្កថាត្រូវត្រូវនឹងលទ្ធិរបស់ខ្លួន (នោះ) ញ្ញាលានឹងបរិសុទ្ធជូរផងប្រាកដ
 ពាក្យដូច្នោះ ទេមិនសមហេតុឡើយ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាល
 ឃើញ ណាបរិសុទ្ធជូរផងប្រាកដមិនមានហើយ សមណប្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើន
 ទាំងនោះ ញ្ញានឹងចំណែកនៃញ្ញាលាប៉ុណ្ណោះឯង ឲ្យជូរផងក្នុងទិដ្ឋិនោះ
 ដោយហេតុណា ហេតុនោះឯង គឺថាគុណពលជាដាច់ខាតរបស់
 សមណប្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនទាំងនោះ ។ ទិដ្ឋិនោះជាសន្តិភាពដ៏ប្រាក
 ប្រាកដឡើយ ចំណែកនាងការលក់សន្តិភាពទាំងឡាយមានពិត ព្រះ
 ទំព្រានក៏មានពិត លុះព្រះគឺជាគុណដ៏ល្អស្រស់ដូច្នោះហើយ ជាអ្នកឃើញ
 នូវការលាស់នូវទិដ្ឋិនោះ កន្លងនូវទិដ្ឋិនោះ ។

(៣៧) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សមណាប្រាហ្មណ៍តូចៗ ក្នុង
 លោកនេះ ព្រោះលទ្ធិរបស់ខ្លួនខុសទិដ្ឋិ គឺសេចក្តីយល់ឃើញខុសជា
 ចំណែកនាងដើមផង លទ្ធិរបស់ខ្លួនអបរត្តានុដ្ឋិ គឺសេចក្តីយល់ឃើញខុស
 ខុសចំណែកនាងមុខផង ទាំងមិនអនិដ្ឋាបទុកនូវកាមសញ្ញាជនៈដោយ
 សត្រូវបំ វែមនីបានប្រតិវិធីលស្សប័ស្សាវេហើយ ក៏គឺគឺថា អាក្រក់អញ្ញាត
 ប្រតិវិធីស្សប័ស្សាវេ ដែលជាគុណជាតស្សប័ស្សាវេ ជាគុណជាតវិជ្ជា ។

តស្ស សា បរិវេកា បីតិ ធិរុជ្ឈតិ បរិវេកាយ
 បីតិយា ធិរេតា ឧប្បជ្ឈតិ ធាមនស្សំ ធាមនស្សស្ស
 ធិរេតា ឧប្បជ្ឈតិ បរិវេកា បីតិ ។ សេយ្យជាបិ
 កិក្ខុវេ យំ ធាយា ជហតិ តំ អាតោ ជវតិ យំ
 អាតោ ជហតិ តំ ធាយា ជវតិ វិវេសេ ទោ កិក្ខុវេ
 បរិវេកាយ បីតិយា ធិរេតា ឧប្បជ្ឈតិ ធាមនស្សំ
 ធាមនស្សស្ស ធិរេតា ឧប្បជ្ឈតិ បរិវេកា បីតិ ។
 តយំ កិក្ខុវេ តថាគោ បថាហតិ អយំ ទោ
 កំ សមណោ វា តាហ្មណោ វា បុព្វត្ថាទុដ្ឋិទត្ត
 បដិធិស្សត្តា អបរត្តាទុដ្ឋិទត្ត បដិធិស្សត្តា សទ្ធសោ
 កាមសញ្ញាជនាមំ អនធិដ្ឋាថា បរិវេកំ បីតិ
 ឧបសម្បជ្ឈ វិហារតិ ឯតំ សន្តំ ឯតំ បណ្ឌិតំ យធិមំ
 បរិវេកំ បីតិ ឧបសម្បជ្ឈ វិហារមីតិ ។ តស្ស សា
 បរិវេកា បីតិ ធិរុជ្ឈតិ បរិវេកាយ បីតិយា ធិរេតា
 ឧប្បជ្ឈតិ ធាមនស្សំ ធាមនស្សស្ស ធិរេតា ឧប្បជ្ឈតិ

បីតិដ្ឋិស្តប្បស្តាតំ របស់សមណព្រាហ្មណ៍នោះ វែមន៍លេក់ទៅ លុះ
 បីតិដ្ឋិស្តប្បស្តាតំលេក់ ទោមនស្សកិកើតឡើង លុះទោមនស្សលេក់
 បីតិដ្ឋិស្តប្បស្តាតំកិកើតឡើង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ម្លប់លេបដីទិណា
 កំដៅថ្ងៃ កំផ្សាយទៅកាន់ទីនោះ កំដៅថ្ងៃលេបដីទិណា ម្លប់កំផ្សាយ
 ទៅកាន់ទីនោះ សេចក្តីនេះ មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង
 ឡាយ កាលបីតិដ្ឋិស្តប្បស្តាតំលេក់ ទោមនស្សកិកើតឡើង កាល
 ទោមនស្សលេក់ បីតិដ្ឋិស្តប្បស្តាតំកិកើតឡើង ក៏មានឧបមេយ្យយ៉ាង
 នោះឯង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គឺជាគតដីធូលីស្តុវដ្ឋិណិកនោះជា
 សមណៈព្រាហ្មណ៍ដ៏បម្រើនោះ ព្រោះលេបដីធូលីស្តុវដ្ឋិណិក លុះ
 បដិធិស្តុវដ្ឋិណិក ទាំងមិនអធិដ្ឋានទុក ខ្លួនកាមសញ្ញាជនៈ ដោយ
 សព្វគ្រប់ កំវែមន៍បានបីតិដ្ឋិស្តប្បស្តាតំ ហើយក៏គិតថា អាត្មាអញបាន
 បីតិដ្ឋិស្តប្បស្តាតំដែលជាគុណជាតស្តបរម្យាបំ ជាគុណជាតថ្មថ្ម ។
 បីតិដ្ឋិស្តប្បស្តាតំ របស់សមណព្រាហ្មណ៍នោះ វែមន៍លេក់ លុះ
 បីតិដ្ឋិស្តប្បស្តាតំលេក់ ទោមនស្សកិកើតឡើង លុះទោមនស្សលេក់

បរិវេណា បីតិ ។ តយំនំ សង្កតំ ឱឡារិកំ អត្ថិ
ទោ បទ សង្ការំនំ និរោធា អត្តតន្តិ វតិ វិជិត្តា
តស្ស និស្សរណានិស្សរិ តថាតតោ តទុណតិវត្តោ ។

[៣៨] ឥទ បទ ភិក្ខុវេ ឯកោច្ឆោ សមណោ
វា ព្រាហ្មណោ វា បុព្វត្តានុទិដ្ឋិនិព្វ បដិដិស្សត្តា
អបរត្តានុទិដ្ឋិនិព្វ បដិដិស្សត្តា សទ្ធាសោ កាម-
សញ្ញាជនាមំ អននិដ្ឋាមា បរិវេកាយ បីតិយា សម-
តិក្កមា និរមិសំ សុទំ ឧបសម្បជ្ជំ វិហារតិ ឯកំ សង្កំ
ឯកំ បណីកំ យនិទំ និរមិសំ សុទំ ឧបសម្បជ្ជំ
វិហារមីតិ ។ តស្ស តំ និរមិសំ សុទំ និរុជ្ជតិ
និរមិសស្ស សុទស្ស និរោធា ឧប្បជ្ជតិ បរិវេកាយ បីតិ
បរិវេកាយ បីតិយា និរោធា ឧប្បជ្ជតិ និរមិសំ សុទំ ។

បីតិដ្ឋិស្សប្បស្ចាតកិកើតឡើង ។ ទិដ្ឋិដ្ឋានោជាសន្តិភពមិ ដីព្រោតព្រោតទៅ
ឡើយ ចំណែកខាងការលេតសង្ការទាំងឡាយមានពិត ព្រះនិព្វាន
ក៏មានពិត លុះព្រះគថាគតដឹងច្បាស់ដូច្នោះហើយ ជាអ្នកឃើញខ្លាំងការ
លោសចេញខ្លួនទិដ្ឋិដ្ឋានោះ កន្លងខ្លួនទិដ្ឋិដ្ឋានោះ ។

[៣៨] ខ្លាលភិក្ខុទាំងឡាយ សមណៈបុព្វាហ្មណ៍ភិក្ខុខុះ ភ្នំ
លោកនេះ ព្រោះលះបង្គំខ្លួនបុព្វត្តានុទិដ្ឋិផង លះបង្គំខ្លួនអបរត្តានុទិដ្ឋិផង
ទាំងមិនអំពីដ្ឋានទុកខ្លួនកាមសញ្ញាជនៈ ដោយសព្វគ្រប់ កន្លងខ្លួនបីតិដ្ឋិ
ស្សប្បស្ចាត ក៏បានខ្លួននិរមិសសុទ គឺសេចក្តីសុទមិនមានអាមិសៈ ហើយ
និរមិស តាមតាម បានខ្លួននិរមិសសុទ ដែលជាគុណជាគង្គីស្រប
ទ្រាប់ ជាគុណជាគង្គីថ្លៃថ្លា ។ និរមិសសុទរបស់សមណព្រាហ្មណ៍
នោះ វិមនីរលតំ លុះនិរមិសសុទរលតំ បីតិដ្ឋិស្សប្បស្ចាត កិកើត
ឡើង លុះបីតិដ្ឋិស្សប្បស្ចាតរលតំ និរមិសសុទ កិកើតឡើង ។

សេយ្យថាបិ កិក្ខុវេ យំ ឆាយា ជយតិ តំ អាតោ
 ជរតិ យំ អាតោ ជយតិ តំ ឆាយា ជរតិ ឃវ-
 មេវ ទោ កិក្ខុវេ វិភាសិសស សុខស្ស វិភោជា
 ឧប្បជ្ជតិ បរិវេកាយ បិតិ បរិវេកាយ បិតិយា វិភោជា
 ឧប្បជ្ជតិ វិភាសិស សុខំ ។ តយំទំ កិក្ខុវេ តថា-
 កោ បជាតាតិ អយំ ទោ កវំ សមណោ វា
 ព្រាហ្មណោ វា បុព្វត្តានុទិដ្ឋិមត្យ បដិវិស្សត្តា អប-
 រត្តានុទិដ្ឋិមត្យ បដិវិស្សត្តា សទ្ធសោ កាមសញ្ញា-
 ជនាទំ អនទិដ្ឋាថា បរិវេកាយ បិតិយា សមតិក្កមា
 វិភាសិស សុខំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ ឯតំ សន្តំ ឯតំ
 បណីតំ យទិទំ វិភាសិស សុខំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារ-
 មិតិ ។ តស្ស តំ វិភាសិស សុខំ វិជ្ជជ្ជតិ វិភាសិ-
 សស្ស សុខស្ស វិភោជា ឧប្បជ្ជតិ បរិវេកាយ បិតិ
 បរិវេកាយ បិតិយា វិភោជា ឧប្បជ្ជតិ វិភាសិស
 សុខំ ។ តយំទំ សន្តតំ ទុឡារតំ អត្ថំ ទោ បទ
 សម្ពាទំ វិភោជា អត្ថតន្តិ ភតិ វិទិត្តា តស្ស
 វិស្សណោធស្សវី តថាកោ តមុនាតិវត្តា ។

ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ ម្តប់លរបងទំណា កំរៅថ្ងៃក៏ជ្រុយទៅកាន់ទំនោះ
 កំរៅថ្ងៃលរបងទំណា ម្តប់ក៏ជ្រុយទៅកាន់ទំនោះ សេចក្តីនេះ មាន
 របាយណ៍និណាមិញ ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ កាលនិកមិសសុខរលត់
 បិកិដ៏ស្ងប់ស្ងាត់ ក៏កើតឡើង កាលបិកិដ៏ស្ងប់ស្ងាត់រលត់ និកមិសសុខ
 ក៏កើតឡើង ក៏មានរបាយយ៉ាងនោះឯង ។ ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ
 ព្រះភព៌ភកដ៏និច្ចស្ងប់ដូចដំណើរនោះថា សមណៈប្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើន
 នេះ ព្រាលេរបងខ្ញុំបុព្វត្តានុទិដ្ឋិមតិ លរបងខ្ញុំអបរត្តានុទិដ្ឋិមតិ ទាំងមិន
 អនិដ្ឋានទុកខ្ញុំកមសញ្ញាជនៈដោយសព្វគ្រប់ កន្លងខ្ញុំបិកិដ៏ស្ងប់ស្ងាត់
 ក៏បានខ្ញុំនិកមិសសុខ ហើយក៏គិតថា តាងអញបានខ្ញុំនិកមិសសុខ
 ដែលជាគុណជាតដ៏ស្ងប់ម្យ៉ាង ជាគុណជាតដ៏ថ្លថ្លា ។ និកមិសសុខ
 របស់សមណព្រាហ្មណ៍នោះ វ័យនរលត់ លុះនិកមិសសុខរលត់ បិកិ
 ដ៏ស្ងប់ស្ងាត់ក៏កើតឡើង លុះបិកិដ៏ស្ងប់ស្ងាត់រលត់ និកមិសសុខក៏កើត
 ឡើង ។ ទំនៀមនោះជាសង្កតធម៌ ដ៏គ្រោកគ្រោកនោះឡើយ ចំណែក
 ភាគការលត់នៃសង្ការទាំងឡាយ មានពិត ព្រះនិព្វាន ក៏មានពិត លុះ
 ព្រះភព៌ភក ដ៏និច្ចស្ងប់ដូច្នោះហើយ ជាអ្នកឃើញខ្ញុំការលាស់ចេញខ្ញុំ
 ទំនៀមនោះ កន្លងខ្ញុំទំនៀមនោះ ។

[៣៧] កតំ កិក្ខុវេ ឯកោ ធូរោ សមណោ កំ
 ប្រាហ្មណោ កំ មុត្តន្តានុទិដ្ឋិមញ្ច បដិដិស្សត្តា
 អបរត្តានុទិដ្ឋិមញ្ច បដិដិស្សត្តា សត្វសោ កាម-
 សញ្ញាជនាធំ អននិដ្ឋានា បរិវេកាយ បិភិយេក
 សមតិក្កមា ឯកមិសស្ស សុខស្ស សមតិក្កមា
 អនុក្ខមសុខំ វេទនំ ឧបសម្បជ្ជិ វិហារតិ ឯតំ សន្តំ
 ឯតំ បណ្ឌិតំ យទិធំ អនុក្ខមសុខំ វេទនំ ឧបសម្បជ្ជិ
 វិហារមីតិ ។ តស្ស សា អនុក្ខមសុខា វេទនា ឯវុជ្ជតិ
 អនុក្ខមសុខាយ វេទនាយ ឯវេទនា ឧប្បជ្ជតិ ឯកមិ-
 សំ សុខំ ឯកមិសស្ស សុខស្ស ឯវេទនា ឧប្បជ្ជតិ
 អនុក្ខមសុខា វេទនា ។ សេយ្យថាបិ កិក្ខុវេ យំ
 ឆាយា ជហតិ តំ អាតោ ជរតិ យំ អាតោ
 ជហតិ តំ ឆាយា ជរតិ ឯវេទនា កិក្ខុវេ អនុក្ខម-
 សុខាយ វេទនាយ ឯវេទនា ឧប្បជ្ជតិ ឯកមិសំ សុខំ
 ឯកមិសស្ស សុខស្ស ឯវេទនា ឧប្បជ្ជតិ អនុក្ខម-
 សុខា វេទនា ។ តយិធំ កិក្ខុវេ តថាគតោ បជាធាតិ

[៣៧] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សមណៈប្រាហ្មណ៍ពួកខ្លះ ក្នុង
 លោកនេះ ព្រោះលះលង់ខ្លះប្រាសាទុទិដ្ឋិមញ្ច លះលង់ខ្លះអបរត្តានុទិដ្ឋិមញ្ច
 ទាំងមិនអនិដ្ឋានកាមសញ្ញាជនៈ ដោយសព្វគ្រប់ កន្លង់ខ្លះបិភិយេក
 ស្លាប់ កន្លង់ខ្លះឯកមិសសុខ ក៏បានខ្លះអនុក្ខមសុខវេទនា គឺខ្លះលះលង់
 មិនដាក់ក្នុងមិនដាក់សុខ ហើយគិតថា អាត្មាអញបានខ្លះអនុក្ខមសុខវេទនា
 ដែលជាគុណជាតស្កប់ម្រាប់ ជាគុណជាកថ្លថ្ល ។ អនុក្ខមសុខវេទនា
 របស់សមណប្រាហ្មណ៍នោះ វេទនារបស់ លុះអនុក្ខមសុខវេទនារបស់
 ឯកមិសសុខ ក៏កើតឡើង លុះឯកមិសសុខរបស់ អនុក្ខមសុខវេទនា
 ក៏កើតឡើង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ម្យ៉ាងលះលង់ចំណា ក៏ដើរថ្ម
 ក៏ឥឡូវទៅ កាន់ទីនោះ ក៏ដើរថ្មលះលង់ចំណា ម្យ៉ាងឥឡូវទៅកាន់
 ទីនោះ សេចក្តីនេះ មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 កាលអនុក្ខមសុខវេទនារបស់ ឯកមិសសុខក៏កើតឡើង កាលឯកមិស-
 សុខរបស់ អនុក្ខមសុខវេទនាក៏កើតឡើង ក៏មានឧបមាយ៉ាងនោះ
 ឯង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះគោតមក៏ដឹងច្បាស់ខ្លះដែរណាមិញនោះថា

អយំ ទោ កវិ សមណោ វា ប្រាសាទោ វា
 បុត្រាទុនិដ្ឋិទត្វា បដិវិស្សត្តា អបរត្តាទុនិដ្ឋិទត្វា
 បដិវិស្សត្តា សទ្ធសោ កាមសញ្ញាជនាមំ អនិដ្ឋាតា
 បរិវេកាយ បិគិយា សមតិក្កមា ឯកមិសស្ស
 សុទស្ស សមតិក្កមា អនុក្កមសុទំ វេទនំ ឧបសម្បជ្ជ
 វិហារតិ ឯតំ សន្តំ ឯតំ បណីតំ យទិទំ អនុក្កមសុទំ
 វេទនំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារមិតំ ។ តស្ស សា អនុក្ក-
 មសុទា វេទនា ជិវ្ហ្លតិ អនុក្កមសុទាយ វេទនាយ
 ឯរោជា ឧប្បជ្ជតិ ឯកមិសំ សុទំ ឯកមិសស្ស
 សុទស្ស ឯរោជា ឧប្បជ្ជតិ អនុក្កមសុទា វេទនា ។
 កយេនំ សន្តតំ ឱណ្ណវិកំ អត្ថំ ទោ បទ សន្តិកនំ
 ឯរោជា អត្ថេកន្តំ វតិ វិទិត្តា តស្ស ឯស្សវណនស្សវិ
 តថាតោ តទុចារិវត្តោ ។

សមណៈបុត្រាប្បណីដិច្ចម្រឹមនេះ ព្រោះលេបន៍នូវបុត្រាខុទ្ទិដ្ឋិនី លះ
 បន្លំនូវអបរត្តាខុទ្ទិដ្ឋិនី ព័ន្ធមិនគង់ជាទុក្ខដ្ឋិតាមសញ្ញាជនាមយសព្វ
 គ្រប់ កន្លងនូវបិកិដ្ឋិស្សបំស្កត់ កន្លងនូវឯកមិសសុទ ក៏បាននូវអនុក្កម-
 សុទវេទនា ហើយគិតថា ពាក្យអញបាននូវអនុក្កមសុទវេទនា ជាគុណ-
 ជាតស្សបំប្លាប់ ជាគុណជាតិថ្លថ្លា ។ អនុក្កមសុទវេទនា របស់
 សមណប្រាហ្មណីនោះ វែមនិលតំ លុះអនុក្កមសុទវេទនា លតំ
 ឯកមិសសុទ ក៏កើតឡើង លុះឯកមិសសុទលតំ អនុក្កមសុទវេទនា
 ក៏កើតឡើង ។ ទិដ្ឋិនោះ ជាសន្តិកនមិ ដ៏ត្រេកត្រាភរោវឿយ
 ចំណែកខាងការលតំសន្តិកនិទ្ធកាយ មានពិក ព្រះនិព្វានកំមានពិក
 សុប្រភេតាគក ដ៏ឯច្បាស់ដូច្នោះហើយ ជាអ្នកយំញ្ជុំការលាស់
 លេញនូវទិដ្ឋិនោះ កន្លងនូវទិដ្ឋិនោះ ។

(៤០) នធិ ចន កិក្ខុវេ ឯកោច្ឆោ សមណោ វា ទ្រពាហ្មណោ វា បុត្តន្តានុទិដ្ឋិនេត្វ បដិដិស្សត្តា អបរាជានុទិដ្ឋិនេត្វ បដិដិស្សត្តា សព្វសោកាមសញ្ញាជនាចំ អននិដ្ឋានា បរិវេកាយ មីតិយា សមតិក្កមា ឯកមិសស្ស សុខស្ស សមតិក្កមា អនុក្កមសុខាយ វេទនាយ សមតិក្កមា សន្តោហមស្មិ ឯត្តុតោហមស្មិ អនុតាណាតោហមស្មិតិ សមនុបស្សតិ ។ តយំចំ កិក្ខុវេ តថាតោតា បដាហតិ អយំ ចោ កវំ សមណោ វា ទ្រពាហ្មណោ វា បុត្តន្តានុទិដ្ឋិនេត្វ បដិដិស្សត្តា អបរាជានុទិដ្ឋិនេត្វ បដិដិស្សត្តា សព្វសោកាមសញ្ញាជនាចំ អននិដ្ឋានា បរិវេកាយ មីតិយា សមតិក្កមា ឯកមិសស្ស សុខស្ស សមតិក្កមា អនុក្កមសុខាយ វេទនាយ សមតិក្កមា សន្តោហមស្មិ ឯត្តុតោហមស្មិ អនុតាណាតោហមស្មិតិ សមនុបស្សតិ ។ អន្តា អយណាយស្ស ឯត្តានុសប្បាយមេវ^(១) បដិមទំ អភវេនតិ

១ ម និព្វានសប្បាយំយេវ ។

(៤១) គ្នាសភិក្ខុទាំងឡាយ សមណោបុត្រាហ្មណំ ក្នុង លោកនេះ ព្រោះលះលង់ខ្លះបុត្តានុទិដ្ឋិនេត្វ លះលង់ខ្លះអបរាជានុទិដ្ឋិនេត្វ ទាំងមិនអធ្មេវានុក្កុកាមសញ្ញាជនៈ ដោយសព្វគ្រប់ កន្លងខ្លះបីគឺដ៏ស្ងប់ស្ងាត់ កន្លងខ្លះនិកមិសសុខ កន្លងខ្លះអនុក្កមសុខវេទនា កិច្ចិចារណា ឃើញថា ភាគអញ្ញាជាអកស្សប្រមាណំ ភាគអញ្ញាជាអកស្សប្រមាណំ ភាគអញ្ញាជាអកស្សប្រមាណំ ភាគអញ្ញាជាអកស្សប្រមាណំ (ក្នុងបញ្ញាក្ខន្ធ) ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះភថាគភជីវច្បវសំខ្លះដំណើរនោះថា សមណោបុត្រាហ្មណំ ដ៏ចម្រើននេះ ព្រោះលះលង់ខ្លះបុត្តានុទិដ្ឋិនេត្វ លះលង់ខ្លះអបរាជានុទិដ្ឋិនេត្វ ទាំងមិនអធ្មេវានុក្កុកាមសញ្ញាជនៈ ដោយសព្វគ្រប់ កន្លងខ្លះបីគឺដ៏ស្ងប់ស្ងាត់ កន្លងខ្លះនិកមិសសុខ កន្លងខ្លះអនុក្កមសុខវេទនា កិច្ចិចារណា ឃើញថា ភាគអញ្ញាជាអកស្សប្រមាណំ ភាគអញ្ញាជាអកស្សប្រមាណំ ភាគអញ្ញាជាអកស្សប្រមាណំ ភាគអញ្ញាជាអកស្សប្រមាណំ ។ សមណោបុត្រាហ្មណំ ដ៏មានភាយនេះ តែងតែសសរសើរ ខ្លះបដិមទាជាវិសប្បាយនៃព្រះនិព្វាន ដោយពិត

ទេវតាវង្ស បញ្ចវង្ស សមណក្រាហ្មណស្ស ទោកខំ

អធិ^(១) បទាយំ កវំ សមណោ កំ ប្រាហ្មណោ កំ
 ធុត្តន្តានុទិដ្ឋិ កំ ឧបាទិយមារោ ឧបាទិយតិ អបរាត្តា-
 នុទិដ្ឋិ កំ ឧបាទិយមារោ ឧបាទិយតិ កាមសញ្ញា-
 ជំ កំ ឧបាទិយមារោ ឧបាទិយតិ បរិវេកំ កំ បិកិ
 ឧបាទិយមារោ ឧបាទិយតិ ជិវមិសំ កំ សុចំ
 ឧបាទិយមារោ ឧបាទិយតិ អនុត្តមសុចំ កំ វេទំ
 ឧបាទិយមារោ ឧបាទិយតិ ។ យញ្ច ទោ អយេ-
 មាយស្មា សញ្ញាហមស្មិ ជិទ្ធកោហមស្មិ អនុតាណ-
 ោហមស្មិតិ សមុបស្មតិ តទបិ វមស្ស កោតោ
 សមណក្រាហ្មណស្ស ឧបាទានមក្កាយតំ ។ តយំជំ
 សង្កតំ ឧទ្យាវិកំ អត្ថំ ទោ បទ សង្ការំ ជិវេ-
 ណោ អត្ថតម្កំ វតិ វិជិត្តា តស្ស ជិស្សរណានស្សវិ
 តថាតោ តទុតាវិវត្តា ។

១ ឌ. ម. អធិ ១

១៩១២ បញ្ចវង្ស សេចក្តីប្រកាន់មាំរបស់សមណក្រាហ្មណ៍

ប៉ុន្តែសមណក្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើននេះឯង ប្រកាន់មាំនូវបុគ្គលាទុដ្ឋិផង
 ប្រកាន់មាំនូវអបរាត្តានុទិដ្ឋិផង ប្រកាន់មាំនូវកាមសញ្ញាជនៈផង ប្រកាន់
 មាំនូវបិកិដ៏ស្ងប់ស្ងាត់ផង ប្រកាន់មាំនូវវិទិមិសសុចផង ប្រកាន់មាំនូវ
 អនុត្តមសុចវេទនាផង ។ សមណក្រាហ្មណ៍មានកាយនេះ ជិតារណា
 ឃើញថា កាត្តាអញជាអ្នកស្ងប់ស្ងាត់ កាត្តាអញជាអ្នកលក់ខ្ពុក កាត្តា
 អញជាអ្នកមិនមានសេចក្តីប្រកាន់មាំ ដោយហេតុណា ហេតុនោះ
 ព្រះភវានុភោយថាជាទុបាទន (សេចក្តីប្រកាន់មាំ) របស់សមណ-
 ក្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើននេះ ។ ទុបាទននោះជាសន្តិភវមិ ដ៏ប្រាកដប្រាក
 ទៅឡើយ ចំណែកភវានុភោយសន្តិភវមិច្បាយមានពិត ព្រះនិព្វាន
 ក៏មានពិត លុះព្រះភវានុភវមិច្បាយស្តីដូច្នោះហើយ ជាអ្នកឃើញនូវភាវ
 រណសំចេញនូវទុបាទននោះ កន្លងនូវទុបាទននោះ ។

[២១] នំ ទោ បទ កិក្ខុវេ តថាគតេន
 អនុត្តរំ សង្កំ វំ បទំ^(១) អភិសម្ពុទ្ធិ យទំនំ ធម្មំ
 ជស្សាយតទានំ សមុទយេត្វ អត្តន្តមេត្វ អស្សាទេត្វ
 អាទិទេវេត្វ ធិស្សរណេត្វ យថាក្ខតំ វិទិត្វា អនុបា-
 ទារិមោក្ខោ តយទំ កិក្ខុវេ តថាគតេន អនុត្តរំ
 សង្កំ វំ បទំ^(២) អភិសម្ពុទ្ធិ យទំនំ ធម្មំ ជស្សា-
 យតទានំ សមុទយេត្វ អត្តន្តមេត្វ អស្សាទេត្វ អា-
 ទិទេវេត្វ ធិស្សរណេត្វ យថាក្ខតំ វិទិត្វា អនុបាទា-
 រិមោក្ខោតិ ។ នំទមរោច ភគវា អត្តមទា តេ កិក្ខុ
 ភគវតោ កាសិទំ អភិសម្ពុទ្ធិ ។

បព្វន្តយស្សនំ ទុតិយំ ធិន្តិតំ ។

១-២ ឧ. ម. សន្តិវបទំ ។

[២១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការដឹងច្បាស់តាមពិត ខ្ញុំកិរិយា
 កើតឡើងផង ខ្ញុំកិរិយារិទ្ធាសផង ខ្ញុំកាន់សន្ធិផង ខ្ញុំទោសផង
 ខ្ញុំកិរិយាលាស់ចេញផង ខែដស្សយកខៈទាំង ៦ ហើយចេញកសេចក្តី
 ប្រកាន់ទំណា នោះឯង ឈ្មោះថាសន្តិវបទ ដ៏ប្រសើរ ដែលត្រា
 រកជាគម្រាស់ដឹងហើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការដឹងច្បាស់តាម
 ពិត ខ្ញុំកិរិយាកើតឡើងផង ខ្ញុំកិរិយារិទ្ធាសផង ខ្ញុំកាន់សន្ធិផង
 ខ្ញុំទោសផង ខ្ញុំកិរិយាលាស់ចេញផង ខែដស្សយកខៈទាំង ៦
 ហើយ ចេញកសេចក្តីប្រកាន់ទំណា នោះឯង ឈ្មោះថាសន្តិវបទ
 ដ៏ប្រសើរ ដែលត្រាគេជាគម្រាស់ដឹងហើយ ។ លុះព្រះមាតបុណ្យ
 បានសំដែងព្រះសូត្រនេះចប់ហើយ ភិក្ខុទាំងនោះ ក៏មានចិត្តក្រេកអរ
 តែកាយចំពោះកាសិក របស់ព្រះមាតបុណ្យ ។

ចប់ បព្វន្តយស្សន្ត ទី ២ ។

ព័ន្ធស្តី

(២២) ឃ្លា ស្តី ៗ ឃ្លា សម័យ ភគវ
 កុសិណាយ វិហារតិ ពិសិដ្ឋាណា ឧបសណ្ឋា ។
 ក្រុក ទោ ភគវ កិក្ខុ អាមាណ្តសិ កិក្ខុភេតិ ។
 កណ្តតិ ទេ កិក្ខុ កកវភោ បច្ចុស្សាសុ ។ ភគវ
 ឃ្លាភេតិ កិក្ខុ ភេ កិក្ខុ វេ មយំ ហោតិ ចិវ-
 ហេតុ វា សមណោ ភោតមោ ធម្មំ ទេសេតិ
 ចិណ្ឌិតាតហេតុ វា សមណោ ភោតមោ ធម្មំ ទេ-
 សេតិ សេនាសធមហេតុ វា សមណោ ភោតមោ
 ធម្មំ ទេសេតិ ឥតិ ភវភវហេតុ វា សមណោ
 ភោតមោ ធម្មំ ទេសេតិ ។ ច ទោ ទោ កណ្ត
 កកវតិ ឃ្លា ហោតិ ចិវហេតុ វា សមណោ ភោ-
 តមោ ធម្មំ ទេសេតិ ចិណ្ឌិតាតហេតុ វា សមណោ
 ភោតមោ ធម្មំ ទេសេតិ សេនាសធមហេតុ វា ស-
 មណោ ភោតមោ ធម្មំ ទេសេតិ ឥតិ ភវភវហេតុ
 វា សមណោ ភោតមោ ធម្មំ ទេសេតិ ។

កិច្ចស្តី ទី ៣

(២២) ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន
 ព្រះភោគច្រើន ក្នុងជនព្រៃ ជាទីតាំងនៅរបស់គាត់ (ចំពោះក្រុក)
 ជិតក្រុងកុសិណា ។ ក្នុងទីនោះឯង ព្រះមានព្រះភោគ បានក្រាស់
 ហៅភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុអម្បាលនោះទទួល
 ព្រះពុទ្ធដីកព្រះមានព្រះភោគថា ព្រះកេណា ព្រះអន្តិ ។ ព្រះមាន
 ព្រះភោគបានក្រាស់សួរដូច្នោះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ
 ភ្ជាប់មានសេចក្តីត្រិះរិះចំពោះភោគភោគថា ព្រះសមណោភោគមសំដែនធម៌
 ព្រោះហេតុចិវច្ចៈ ព្រះសមណោភោគមសំដែនធម៌ ព្រោះហេតុបិណ្ឌបាត
 ច្ចៈ ព្រះសមណោភោគមសំដែនធម៌ ព្រោះហេតុសេនាសនៈច្ចៈ ព្រះ
 សមណោភោគមសំដែនធម៌ ព្រោះហេតុកតត្យកតិច្ចៈ ដូច្នោះដែរ ។
 បពិត្រព្រះអន្តិដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអន្តិទាំងឡាយ ពុំដែលមានសេចក្តីត្រិះរិះ
 ចំពោះព្រះមានព្រះភោគថា ព្រះសមណោភោគមសំដែនធម៌ ព្រោះហេតុ
 ចិវច្ចៈ ព្រះសមណោភោគមសំដែនធម៌ ព្រោះហេតុបិណ្ឌបាតច្ចៈ ព្រះស-
 មណោភោគមសំដែនធម៌ ព្រោះហេតុសេនាសនៈច្ចៈ ព្រះសមណោភោគម
 សំដែនធម៌ ព្រោះហេតុកតត្យកតិច្ចៈ ដូច្នោះឡើយ ។

[៤៣] ន ច កិវ វេ កិក្កវេ មយិ វិ
 ហោតិ ចិវហោតុ វា សមណោ តោតមោ ធម្មំ
 ទេសេតិ ចំណ្ហោតហោតុ វា សមណោ តោតមោ
 ធម្មំ ទេសេតិ សេនាសនហោតុ វា សមណោ តោ-
 តមោ ធម្មំ ទេសេតិ វតិ ភវកវហោតុ វា សម-
 ណោ តោតមោ ធម្មំ ទេសេតិ វិ អធិ តិវុទ្ធវេហិ^(១)
 វេ កិក្កវេ មយិ ហោតិ វ វិ ចោ យោ កន្ត
 ភវកវិ ហោតិ អនុតម្បតោ កតវា ហិវេសិ
 អនុតម្ប ទតាយ ធម្មំ ទេសេតិ វ

[៤៤] វវត្ថុ^(២) កិវ វេ កិក្កវេ មយិ
 ហោតិ អនុតម្បតោ កតវា ហិវេសិ អនុតម្ប
 ទតាយ ធម្មំ ទេសេតិ តស្មាតិហ កិក្កវេ
 យេ វេ មយា ធម្មា អភិញ្ញា ទេសិកា សេយ្យ-
 ទីនំ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋាន ចត្តារោ សម្មប្បធាហ

១ ខ. ហេតិ ១ ទិស្សតិ ។ ម. កិក្កវេហិ ទិស្សតិ ។ ២ ខ. វិ ។

[៤៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើអ្នកទាំងឡាយ មិនធ្លាប់មាន
 គម្រិះចំពោះភជាគភជា ព្រះសមណោ ភោគមសំដែនធម៌ ព្រោះហេតុចិវេន្ទ
 ព្រះសមណោ ភោគមសំដែនធម៌ ព្រោះហេតុបិណ្ឌបុគ្គុះ ព្រះសមណ-
 ោគមសំដែនធម៌ ព្រោះហេតុសេនាសនៈខ្លះ ព្រះសមណោ ភោគមសំដែន
 ធម៌ ព្រោះហេតុភវកភវកវិវេន្ទដូច្នោះទេ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើ
 ដូច្នោះ ចុះវេទ្យានៈ អ្នកទាំងឡាយ មានសេចក្តីត្រិះរិះចំពោះភជាគភដូច
 ម្តេច ។ បត់ត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយ មានសេចក្តីត្រិះរិះ
 ចំពោះព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា ព្រះមានព្រះភាគ ជាអ្នកអនុព្រះ
 ស្មនិកប្រយោជន៍ ពាស្រ័យ ខ្ញុំសេចក្តីអនុព្រះ ទើបទ្រង់សំដែនធម៌ ។

[៤៤] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលៗ អ្នកទាំងឡាយ មានសេចក្តី
 ត្រិះរិះ ចំពោះភជាគភយ៉ាងនេះថា ព្រះមានព្រះភាគ ជាអ្នកអនុព្រះ
 ស្មនិកប្រយោជន៍ ពាស្រ័យ ខ្ញុំសេចក្តីអនុព្រះ ទើបសំដែនធម៌
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ ធម៌ទាំងឡាយណាដែលភជាគភ
 ក្រាស់ដឹងហើយ សំដែនហើយ ដូចជាសតិប្បដ្ឋាន ៤ សម្មប្បធាន ៤

ចត្តារោ ឥន្ទ្រិយាណិ បញ្ច្រិយាណិ បញ្ច ពលាណិ
 សត្ត ពោជ្ឈន្តា អរិយោ អដ្ឋន្តិកោ មក្កោ តត្ត
 សទ្ធិហោ សមន្តោហិ សម្មាទមាទេហិ អវិទមាទេហិ
 សិក្ខិត្តំ ។ តេសញ វោ ភិក្ខុវេ សមត្តាណំ
 សម្មាទមាណំ អវិទមាណំ សិក្ខិតំ សិយំ^(១)
 ដ្ឋេ ភិក្ខុ អភិទម្មេ ធាតាវនា ។

[២៥] ត្រួត ចេ ត្តម្នាក់ ឯវេស្ស ឥទេសំ
 ទោ អាយស្មន្តាណំ អត្តតោ ចេវ ហំ ចានំ ព្យញ្ជនតោ
 ច ធានន្តំ តត្ត យំ ភិក្ខុំ សុវចនំ មញ្ញាយ្យាថ
 សោ ឧបសន្តមិត្តា ឯវេស្ស វចនំយោ អាយស្មន្តាណំ
 ទោ អត្តតោ ចេវ ហំ ចានំ ព្យញ្ជនតោ ច ធានំ
 តទិមិធាបេតំ^(២) អាយស្មន្តា ជាតាថ យថា អត្តតោ
 ច ធានំ ព្យញ្ជនតោ ច ហំ មា អាយស្មន្តា
 វិវាណំ អបដ្ឋិតាតិ ។ អថាបវេសំ ឯកតោមក្កិ-
 កាណំ^(៣) ភិក្ខុណំ យំ ភិក្ខុំ សុវចនំ មញ្ញាយ្យាថ

១ ខ. ម. សិយំសុ ។ ២ វិទមាទេហិ ធាតាវនា ។ ៣ ឯកតោមក្កិយានន្តិយ្ហិ ។

ឥន្ទ្រិយាណិ ២ អត្ថនិយ ៤ ពលៈ ៤ ពោជ្ឈន្ត ៧ មក្កជ្ជិប្រសិប្រកបដោយ
 អន្ត ៨ អ្នកចាំនិទ្យាយពលរូបធម្មត្រមព្រៀនគ្នា ធម្មវិភកយកេត្តា កុំ
 វិវាទគ្នា ធម្មវិសិក្សក្នុងចម្លងនោះចុះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្យាយ កាល
 បើអ្នកចាំនិទ្យាយ មានសេចក្តីព្រមព្រៀនគ្នា កែតយកេត្តា មិនវិវាទគ្នា
 ភិក្ខុវិសិក្សា មានភិក្ខុ៦ រូប មានវិទ្យាស្ថាន ក្នុងចម្លងវិលេស ។

[២៥] បើអ្នកចាំនិទ្យាយអនិយាយក្នុងអំណើវនោះថា ការសិក្សា
 របស់លោកមានកាយចាំនិទ្យាយ ផ្សេងគ្នាដោយអក្ខរណ៍ ផ្សេងគ្នាដោយ
 ព្យញ្ជនៈផង ដូច្នោះចុះ បណ្តាភិក្ខុចាំនិទ្យាយ ភិក្ខុណាដែលអ្នកចាំនិ-
 ទ្យាយ សំគាល់ឃើញថា ប្រដៅនិយមន័យ អ្នកចាំនិទ្យាយធម្ម
 ចូលទៅក្នុងនោះ ហើយនិយាយយ៉ាងនេះថា ការសិក្សារបស់លោក
 មានកាយចាំនិទ្យាយ ផ្សេងគ្នាដោយអក្ខរណ៍ ផ្សេងគ្នាដោយព្យញ្ជនៈផង
 លោកមានកាយចាំនិទ្យាយ ចូរផ្តល់ខ្ញុំការសិក្សានោះ ដោយហេតុនេះ
 កាលដែលផ្សេងគ្នាដោយអក្ខរណ៍ កាលដែលផ្សេងគ្នាដោយព្យញ្ជនៈផងចុះ
 លោកមានកាយចាំនិទ្យាយ កុំផ្តល់ខ្ញុំសេចក្តីចាស់ទៀងគ្នាឡើយ ។
 មួយទៀត បណ្តាភិក្ខុចាំនិទ្យាយ ផ្សេងទៀត ដែលជាបក្ខពួក ជាមួយ
 គ្នា ភិក្ខុណាដែលអ្នកចាំនិទ្យាយ សំគាល់ឃើញថា ប្រដៅនិយមន័យ

សោ ឧបសង្កម្ភិកា ឯវមស្ស វចនំយោ អាយស្មន្តានំ
 ទោ អត្ថតោ ទេវ ធានំ ឡត្តនតោ ច ធានំ
 ភទិមិទាបេតំ អាយស្មន្តោ ជាធាន យេថា អត្ថតោ
 ច ធានំ ឡត្តនតោ ច ធានំ មា អាយស្មន្តោ
 វិវាទំ អាបជ្ជិតាតំ ។ នតំ ទុក្ខហិតំ ទុក្ខហិតតោ
 ធារេតតំ ទុក្ខហិតំ ទុក្ខហិតតោ ធារេតោ យោ
 ទន្តោ យោ វិទយោ សោ កាសិកញោ ។

[៤៦] គត្រ ច ត្ថនាតំ ឯវមស្ស នមេសំ ទោ
 អាយស្មន្តានំ អត្ថតោ ហិ ទោ ធានំ ឡត្តនតោ
 សមេតិកំ តត្ថ យំ ភិក្ខុំ សុវចនំ មញ្ញយ្យាទំ សោ
 ឧបសង្កម្ភិកា ឯវមស្ស វចនំយោ អាយស្មន្តានំ ទោ
 អត្ថតោ ហិ ទោ ធានំ ឡត្តនតោ សមេតិ

អ្នកទាំងឡាយគប្បីចូលទៅកេតិកុនោះ ហើយនិយាយយ៉ាងនេះថា ការ
 សិក្សារបស់លោកមានអាយុទាំងឡាយ ផ្សេងគ្នាដោយអក្ខរផង ផ្សេង
 គ្នា ដោយព្យញ្ជនៈផង លោកមានអាយុទាំងឡាយ ចូរផ្តិតទុក
 សិក្សានោះ ដោយហេតុនេះ ភាមិដែលផ្សេងគ្នាដោយអក្ខរផង ភាមិ
 ដែលផ្សេងគ្នាដោយព្យញ្ជនៈផងចុះ លោកមានអាយុទាំងឡាយ កុំដល់
 ទូរសេចក្តីចាស់ ទង់គ្នាឡើយ ។ ដូច្នេះ អ្នកទាំងឡាយ អូចាំទុកទុក
 ការសិក្សាដែលគេកាន់យកមិនល្អ ថាជាការសិក្សាដែលគេកាន់យកមិន
 ល្អចុះ លុះចាំទុកទុកការសិក្សាដែលគេកាន់យកមិនល្អ ថាជាការសិក្សា
 ដែលគេកាន់យកមិនល្អហើយ ណា ជាធម៌ ណាជាវិន័យ គប្បី
 ពោលធម៌វិន័យនោះ ។

[៤៦] បើអ្នកទាំងឡាយ ក្នុងនិយាយក្នុងដំណើរនោះថា ការ
 សិក្សារបស់លោកមានអាយុទាំងនេះ ផ្សេងគ្នាដោយអក្ខរ តែសមគ្នា
 ដោយព្យញ្ជនៈ ដូច្នេះទោះ បណ្តាក៏កុំទាំងនោះ ក៏កុំណាដែលអ្នកទាំង
 ឡាយ សំគាល់ឃើញថា ប្រយោជន៍យ៉ាងណា អ្នកទាំងឡាយគប្បី
 ចូលទៅកេតិកុនោះ ហើយនិយាយយ៉ាងនេះថា ការសិក្សារបស់លោក
 មានអាយុទាំងឡាយ ផ្សេងគ្នាដោយអក្ខរ តែសមគ្នា ដោយព្យញ្ជនៈ

ទេវហេតុស្ន កំផ្លុស្នេ អភិធម្មតាភវតោ

ភតិមំតាបេតំ អាយស្មន្តោ ជាតាថ យថា អត្តតោ
 ហិ ទោ បាណំ ព្យញ្ញនតោ សមេតំ មា អាយ-
 ស្មន្តោ វិវាណំ អបដ្ឋិតាតិ ។ អជាបរេសំ ឯក-
 តោបភ្នំកាណំ កិក្ខុណំ យំ កិក្ខុ សុវចនំ
 មាត្រាប្រាថ លោ ឧបសន្តមិត្តា ឯវមស្ស វចនំយោ
 អាយស្មន្តាណំ ទោ អត្តតោ ហិ ទោ បាណំ ព្យញ្ញ-
 នតោ សមេតំ ភតិមំតាបេតំ អាយស្មន្តោ ជាតាថ
 យថា អត្តតោ ហិ ទោ បាណំ ព្យញ្ញនតោ
 សមេតំ មា អាយស្មន្តោ វិវាណំ អបដ្ឋិតាតិ ។
 ភតិ ធុត្តហិតំ ធុត្តហិតតោ ជាវេតង្គំ សុគហិតំ
 សុគហិតតោ ជាវេតង្គំ ធុត្តហិតំ ធុត្តហិតតោ
 ជាវេត្តា សុគហិតំ សុគហិតតោ ជាវេត្តា យោ
 ធាត្រា យោ វិធាយោ លោ ភាសិតតោ ។

ទេវហេតុ កំផ្លុស្នេ វិទ្យុស្នេ វិទ្យុស្នេ វិទ្យុស្នេ

លោកមានអាយុចាំនិច្ចយ គួរដឹងខ្លះការសិក្សាខ្លះ ដោយហេតុនេះ
 ភាមិដែលផ្សេងគ្នាដោយអត្ត ភែសមគ្នាដោយព្យញ្ញនេះចុះ លោកមាន
 អាយុចាំនិច្ចយ កុំដល់ខ្លះសេចក្តីចាស់ទៃនិគ្នាឡើយ ។ មួយទៀត
 បណ្តាកុំចាំនិច្ចយដទៃទៀត ដែលជាបច្ចុប្បន្នជាមួយគ្នា កុំចំណាដែល
 អ្នកចាំនិច្ចយសំគាល់ឃើញថា ប្រដៅនិយមនិគេ អ្នកចាំនិច្ចយ
 គប្បីចូលទៅរកកុំនោះ ហើយនិយាយយ៉ាងនេះថា ការសិក្សារបស់
 លោកមានអាយុចាំនិច្ចយ ផ្សេងគ្នាដោយអត្ត ភែសមគ្នា ដោយ
 ព្យញ្ញនេះ លោកមានអាយុចាំនិច្ចយ គួរដឹងខ្លះការសិក្សាខ្លះ ដោយ
 ហេតុនេះ ភាមិដែលផ្សេងគ្នាដោយអត្ត ភែសមគ្នាដោយព្យញ្ញនេះចុះ
 លោកមានអាយុចាំនិច្ចយ កុំដល់ខ្លះសេចក្តីចាស់ទៃនិគ្នាឡើយ ។
 ដូច្នេះ អ្នកចាំនិច្ចយ គួរចាំខ្លះការសិក្សាដែលគេកាន់យកមិនល្អ
 ថាជាការសិក្សាដែលគេកាន់យកមិនល្អ ចាំនិច្ចចាំខ្លះការសិក្សាដែល
 គេកាន់យកល្អ ថាជាការសិក្សាដែលគេកាន់យកល្អចុះ លុះចាំខ្លះការ
 សិក្សាដែលគេកាន់យកមិនល្អ ថាជាការសិក្សាដែលគេកាន់យកមិនល្អ
 ចាំនិច្ចចាំខ្លះការសិក្សាដែលគេកាន់យកល្អ ថាជាការសិក្សាដែលគេកាន់យក
 ល្អហើយ ណា ជាទម្ងន់ ណា ជាវិនិយ គប្បីពោលធម៌វិនិយនោះ ។

[៤៧] តទ្រ ទេ តុញ្ញាតំ ឯវមស្ស វសេសំ
 ទោ អាយស្មញ្ញាតំ អត្តតោ ហិ ទោ សមេតិ
 ក្សត្តនតោ ឆានន្តំ តត្ថ យំ ភិក្ខុំ សុវចនំ មញ្ញា-
 យ្យាថ សោ ឧបសន្តមិត្តា ឯវមស្ស វចនិយោ
 អាយស្មញ្ញាតំ ទោ អត្តតោ ហិ ទោ សមេតិ
 ក្សត្តនតោ ឆានំ តនិមិតាបេតំ អាយស្មញ្ញា ជាឆាថ
 យថា អត្តតោ ហិ ទោ សមេតិ ក្សត្តនតោ ឆានំ
 អប្បមត្តតំ ទោ បនេតំ យនិទំ ក្សត្តនំ មា
 អាយស្មញ្ញា អប្បមត្តតេ^(១) វិទំ អបដ្ឋិតាតំ ។
 អជាបវេសំ ឯកតោបត្តិកាតំ ភិក្ខុនំ យំ ភិក្ខុំ
 សុវចនំ មញ្ញាយ្យាថ សោ ឧបសន្តមិត្តា ឯវមស្ស
 វចនិយោ អាយស្មញ្ញាតំ ទោ អត្តតោ ហិ ទោ
 សមេតិ ក្សត្តនតោ ឆានំ តនិមិតាបេតំ អាយស្មញ្ញា
 ជាឆាថ យថា អត្តតោ ហិ ទោ សមេតិ

១ ឧ. អប្បមត្តតេ ។

[៤៧] បើអភវិនិច្ឆ័យ គួរនិយាយក្នុងដំណើរនោះថា ការ
 សិក្សាបេសំលោកមានអាយុវិនិច្ឆ័យនេះ សមគ្នាដោយអត្ត កែវផ្សេង
 គ្នាដោយព្យាបាទៈ ដូច្នោះទោះ បណ្តាភិក្ខុវិនិច្ឆ័យនោះ ខិត្តណាដែលអ្នក
 វិនិច្ឆ័យសំគាល់ឃើញថា ជាអ្នកប្រដៅងាយជាងគេ អ្នកវិនិច្ឆ័យ
 គប្បីចូលទៅកេតិក្កនោះ ហើយនិយាយយ៉ាងនេះថា ការសិក្សាបេសំ
 លោកមានអាយុវិនិច្ឆ័យ សមគ្នាដោយអត្ត កែវផ្សេងគ្នាដោយព្យាបា-
 ទៈ លោកមានអាយុវិនិច្ឆ័យ ចូរជិនឡើយការសិក្សាខ្លះ ដោយហេតុ
 នេះ ភាមិដែលសមគ្នាដោយអត្ត ភាមិដែលផ្សេងគ្នាដោយព្យាបាទៈចុះ
 កែវកែវផ្សេងគ្នាខ្លះ គ្រាន់តែជាការបន្តិចបន្តួចទេ លោកមានអាយុ
 វិនិច្ឆ័យ កុំផល់ឡើយសច្ច័យសំខេត្ត ក្នុងព្យាបាទដែលគ្រាន់តែជា
 ការបន្តិចបន្តួចឡើយ ។ មួយទៀត បណ្តាភិក្ខុវិនិច្ឆ័យដទៃទៀត
 ដែលជាបច្ចុប្បន្នជាមួយគ្នា ខិត្តណាដែលអ្នកវិនិច្ឆ័យ សំគាល់ឃើញ
 ថាជាអ្នកប្រដៅងាយជាងគេ អ្នកវិនិច្ឆ័យ គប្បីចូលទៅកេតិក្កនោះ
 ហើយនិយាយយ៉ាងនេះថា ការសិក្សាបេសំលោកមានអាយុវិនិច្ឆ័យ
 សមគ្នាដោយអត្ត កែវផ្សេងគ្នាដោយព្យាបាទៈ លោកមានអាយុវិនិច្ឆ័យ
 ចូរជិនឡើយការសិក្សាខ្លះ ដោយហេតុនេះ ភាមិដែលសមគ្នាដោយអត្ត

ស្សត្តន្តោ ខាណំ អប្បមត្តកំ ទោ បទេតំ យទិណំ
 ស្សត្តនំ មា អាយស្មត្តនំ អប្បមត្តកេ^(១) វិវាទំ
 អាបដ្ឋិត្តាតិ ។ ឥតិ សុគហិតំ សុគហិតតោ ធារេតត្ថំ
 ទុក្ខហិតំ ទុក្ខហិតតោ ធារេតត្ថំ សុគហិតំ សុគហិតតោ
 ធារេតត្ថំ ទុក្ខហិតំ ទុក្ខហិតតោ ធារេតត្ថំ យោ ធម្មោ
 យោ វិទយោ សោ កាសិកតោ ។

(២៨) ត្បត ទេ តុត្តកំ វិវេស្ស ឥមេសិ
 ទោ អាយស្មត្តនំ អត្តតោ ទេវ សមេតិ
 ស្សត្តន្តោ ទេ សមេតិ តត្ថ យំ កិក្ខុ
 សុវេតតិ មត្តោយ្យាដ សោ ឧបសង្កម្មត្តា វិវេស្ស
 វិចយោ អាយស្មត្តនំ ទោ អត្តតោ ទេវ សមេតិ

១ ឧ. អប្បមត្តកេ ។

កាមវេលាវង្សត្តោ វាយស្សត្តន្តោ ចុះ តែជាគ្រងត្បត្តន្តោ ចុះ គ្រាន់តែជា
 ការបង្កើតបង្កើត លោកមានអាយុពុទ្ធសាសនា កុំដល់ខ្លះសេចក្តីជាស្រី
 ទេវតា ក្នុងត្បត្តន្តោ ដែលគ្រាន់តែជាការបង្កើតបង្កើត វ័យ ។ ដូច្នោះ
 លោកមានអាយុពុទ្ធសាសនា គួរចាំទុកឱ្យការសិក្សា ដែលគេកាន់យកល្អ
 ថាជាការសិក្សាដែលគេកាន់យកល្អ គួរចាំទុកឱ្យការសិក្សាដែលគេកាន់
 យកមិនល្អ ថាជាការសិក្សាដែលគេកាន់យកមិនល្អចុះ លុះចាំទុកឱ្យការ
 សិក្សាដែលគេកាន់យកល្អ ថាជាការសិក្សាដែលគេកាន់យកល្អ ចាំទុក
 ឱ្យការសិក្សាដែលគេកាន់យកមិនល្អ ថាជាការសិក្សាដែលគេកាន់យក
 មិនល្អហើយ ណាជាធម៌ ណាជាវិន័យ គប្បីពោលធម៌វិន័យនោះ ។

(២៨) បើអ្នកពុទ្ធសាសនា គួរនិយាយក្នុងដំណើរនោះថា ការ
 សិក្សាបស់លោក មានអាយុពុទ្ធសាសនា សមគ្នាដោយអត្តផល
 សមគ្នា ដោយត្បត្តន្តោផល ដូច្នោះហេតុ បណ្តាកិក្ខុពុទ្ធសាសនា គិត
 ណាដែលអ្នកពុទ្ធសាសនា សំគាល់ឃើញថា ជាអ្នកប្រវេណីយជាតិគ
 ត្បត្តន្តោ គប្បីចូលទៅក្នុងពុទ្ធសាសនា ហើយនិយាយយ៉ាងនេះថា
 ការសិក្សាបស់លោក មានអាយុពុទ្ធសាសនា សមគ្នាដោយអត្តផល

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយសូ ចប់បណ្ណសក្ក

ឡញ្ចុនតោ ច សមេតិ តនិមិត្តាបេតំ អាយស្មន្តោ
 ជាតាថ យថា អត្តតោ ចេវ សមេតិ ឡញ្ចុនតោ
 ច សមេតិ មា អាយស្មន្តោ វិវាធំ អាបច្ឆិត្តាតិ ។
 អតិបរេសំ ឯតាតោបត្តិកាវំ ភិក្ខុវំ យំ ភិក្ខុំ
 សុវចនំ មន្រ្តាយុវេ ។ សោ ឧបសម្ព័ន្តិកា ឯវមស្ស
 វចនិយោ អាយស្មន្តាវំ ទោ អត្តតោ ចេវ សមេតិ
 ឡញ្ចុនតោ ច សមេតិ តនិមិត្តាបេតំ អាយស្មន្តោ
 ជាតាថ យថា អត្តតោ ចេវ សមេតិ ឡញ្ចុនតោ
 ច សមេតិ មា អាយស្មន្តោ វិវាធំ អាបច្ឆិត្តាតិ ។
 តតិ សុត្តហិតំ សុត្តហិតានា ជាវេតតំ សុត្តហិតំ
 សុត្តហិតានា ជាវេតតំ យោ ធម្មោ យោ វិធម្មោ
 ។ សោ កាសិទ្ធាតោ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ចប់បណ្ណសក្ក

សមគ្នាដោយព្យញ្ជនៈផង លោកមានអាយុវាំងឡាយ ចូរជីវិតខ្ញុំការ
 សិក្សាខ្ញុំដោយហេតុនេះ កាមវេលសមគ្នាដោយអត្តផង កាមវេលសម
 គ្នាដោយព្យញ្ជនៈផង លោកមានអាយុវាំងឡាយ កុំដល់ខ្ញុំសេចក្តី
 ចាស់ទៃនិគ្នាឡើយ ។ មួយទៀត បណ្តាកិត្តុវាំងឡាយដទៃទៀត
 ដែលជាបុគ្គលជាមួយគ្នា កិត្តុណាដែលអ្នកវាំងឡាយ សំគាល់ឃើញ
 ថា ជាអ្នកប្រដៅនិយជាងគេ អ្នកវាំងឡាយ គប្បីចូលទៅកិត្តុនោះ
 ហើយនិយាយយ៉ាងនេះថា ការសិក្សារបស់លោកមានអាយុវាំងឡាយ
 សមគ្នាដោយអត្តផង សមគ្នាដោយព្យញ្ជនៈផង លោកមានអាយុ
 វាំងឡាយ ចូរជីវិតខ្ញុំការសិក្សាខ្ញុំ ដោយហេតុនេះ កាមវេលសមគ្នា
 ដោយអត្តផង កាមវេលសមគ្នាដោយព្យញ្ជនៈផង លោកមានអាយុ
 វាំងឡាយ កុំដល់ខ្ញុំសេចក្តីចាស់ទៃនិគ្នាឡើយ ។ ដូច្នេះ លោក
 មានអាយុវាំងឡាយ គួរចាំទុកខ្ញុំការសិក្សាដែលគេកាន់យកល្អ ថា
 ជាការសិក្សាដែលគេកាន់យកល្អចុះ លុះចាំទុកខ្ញុំការសិក្សាដែលគេកាន់
 យកល្អ ថាជាការសិក្សាដែលគេកាន់យកល្អហើយ ណាជាធម៌ ណា
 ជាវិន័យ គប្បីពាលធម៌វិន័យនោះ ។

(៤៧) តេសត្វ ពោ កិក្ខុវេ សមត្តានំ សម្មោ-
 នមាណំ អវិទមាណំ សិក្ខុតំ សិយា អញ្ញតវស្ស
 កិក្ខុវោ អាបត្តិ សិយា វិនិក្ខមោ ។ ត្រួត កិក្ខុវេ
 ទ ចោទាយ ចោទិត្យំ^(១) បុគ្គលោ ឧបបរិត្តិ-
 តត្វា នតិ មយ្ហត្វា អវិហោសា កវិស្សតិ បវស្ស ទ
 បុគ្គលស្ស អនុបយាតោ បរោ ហិ បុគ្គលោ អក្កោ-
 នោ អនុបយាហិ អនុជ្ជនិដ្ឋិ^(២) សុប្បដិទិស្សត្តិ
 សក្កាមិ ចាហំ ឯតំ បុគ្គលំ អនុសលា វុដ្ឋា-
 បេតា កុសលេ បតិដ្ឋាបេត្តិ ។ សទេ កិក្ខុវេ
 ឯវេស្ស កាវុ វចនាយ ។ សទេ បទ កិក្ខុវេ
 ឯវេស្ស មយ្ហ ទោ អវិហោសា កវិស្សតិ បវស្ស ទ
 បុគ្គលស្ស ឧបយាតោ បរោ ហិ បុគ្គលោ កោទ-
 ោ ឧបយាហិ អនុជ្ជនិដ្ឋិ សុប្បដិទិស្សត្តិ សកោមិ

១. កវិក្ខុ ។ ២. អនុជ្ជនិដ្ឋិ ទិស្សតិ ។

(៤៨) មាលភិក្ខុបាំងឡាយ កាលបើអ្នកបាំងឡាយនោះ ព្រម
 ព្រៀនគ្នា កែរយកគ្នា មិនវិវាទគ្នា កំពុងសិក្សា មានភិក្ខុណាត្រូវ
 អាបត្តិ ជាការប្រព្រឹត្តិល្មើស ។ ម្ចាស់ភិក្ខុបាំងឡាយ ក្នុងហេតុនោះ
 អ្នកបាំងឡាយមិនគួរចោទគ្នាដោយពាក្យចោទទេ ត្រូវពិនិត្យមើលបុគ្គល
 ឲ្យល្អសិនថា ដោយហេតុនេះ ភាគអញ្ជើនឹងមិនមានសេចក្តីលំបាកផង
 បុគ្គលដទៃក៏មិនមានសេចក្តីអាក់អន់ផង ព្រោះជាបុគ្គលដទៃជាអ្នកមិន
 ក្រោធ ជាអ្នកមិនចង់ពៀរ ជាអ្នកមិនមានទំដួមាំ ជាអ្នកលះបង់បាន
 ងាយ ទាំងខ្លួនអញ្ជើក៏អាចឲ្យបុគ្គលខ្លះ ចេញចាកអកុសលធម៌ ឲ្យកាន់
 នៅក្នុងកុសលធម៌បាន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុបាំងឡាយ បើអ្នកបាំងឡាយពិនិត្យ
 ឃើញយ៉ាងនេះ ទើបគួរនិយាយ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុបាំងឡាយ កែបើអ្នក
 បាំងឡាយពិនិត្យឃើញ យ៉ាងនេះវិញថា ភាគអញ្ជើនឹងមិនមានសេចក្តី
 លំបាកទេ កែបុគ្គលដទៃមានសេចក្តីអាក់អន់ ព្រោះជាបុគ្គលដទៃជាអ្នក
 ក្រោធ ជាអ្នកចង់ពៀរ ជាអ្នកមានទំដួមាំ កែជាអ្នកលះបង់បានងាយ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស ទប់បណ្ណាលកំ

ចាហំ ឯតំ បុគ្គលំ អកុសលា វុដ្ឋាមេតា កុស-
 លេ បតិដ្ឋាមេតុំ អប្បមត្តកំ ទោ បទេតំ យទិទំ
 មវស្ស បុគ្គលស្ស ឧបយាតោ អថទោ ឯតទេវ
 តហុតំ ស្វាហំ^(១) សក្កោមិ ឯតំ បុគ្គលំ អកុស-
 លា វុដ្ឋាមេតា កុសលេ បតិដ្ឋាមេតុំ ។ សទេ
 កិក្ខុវេ ឯវមស្ស កកលំ វចនាយ ។ សទេ មទ
 កិក្ខុវេ ឯវមស្ស មយ្ហំ ទោ វិហសា កវិស្សតិ
 មវស្ស បុគ្គលស្ស អនុបយាតោ មរោ ហំ បុគ្គលោ
 អក្កោចនោ អនុបយាហំ អនុឡិទិដ្ឋិ សុប្បដិទិស្សតិ
 សក្កោមិ ចាហំ ឯតំ បុគ្គលំ អកុសលា
 វុដ្ឋាមេតា កុសលេ បតិដ្ឋាមេតុំ អប្បមត្តកំ
 ទោ បទេតំ យទិទំ មយ្ហំ វិហសា អថទោ
 ឯតទេវ តហុតំ ស្វាហំ សក្កោមិ ឯតំ បុគ្គលំ
 អកុសលា វុដ្ឋាមេតា កុសលេ បតិដ្ឋាមេតុំ ។
 សទេ កិក្ខុវេ ឯវមស្ស កកលំ វចនាយ ។

១. សាហំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ទប់បណ្ណាលកំ

ទាំងភាគអញ្ចកំភាពញ្ញាំងបុគ្គលនុ៎ះ ឲ្យចេញចាកអកុសលធម៌ ឲ្យកាំង
 នៅក្នុងកុសលធម៌បាន ឯសេចក្តីកាត់អន់របស់បុគ្គលដទៃនុ៎ះ គ្រាន់តែ
 ជាការបន្តិចបន្តួច ពោធិ៍ប្រឡប់ទៅជាធំដុំវិញ ភាគអញ្ចនោះកំភាព
 ឲ្យបុគ្គលនុ៎ះចេញចាកអកុសលធម៌ ឲ្យកាំងនៅក្នុងកុសលធម៌បាន ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើអ្នកទាំងឡាយពិនិត្យឃើញយ៉ាងនេះ ទើបគួរ
 និយាយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តែបើអ្នកទាំងឡាយ ពិនិត្យឃើញ
 យ៉ាងនេះវិញថា ភាគអញ្ចនឹងមានសេចក្តីលំបាក បុគ្គលដទៃមិន
 មានសេចក្តីកាត់អន់ ព្រោះថាបុគ្គលដទៃ ជាអ្នកមិនក្រោម ជាអ្នកមិន
 ចង់ទៀត ជាអ្នកមិនមានទិដ្ឋិមាំ ជាអ្នកលបេនីបានដោយ ទាំងភាគ
 អញ្ចកំភាពញ្ញាំងបុគ្គលនោះឲ្យចេញចាកអកុសលធម៌ ឲ្យកាំងនៅក្នុងកុ-
 សលធម៌បាន ឯសេចក្តីលំបាករបស់ភាគអញ្ចនុ៎ះ គ្រាន់តែជាការបន្តិច
 បន្តួច ពោធិ៍ប្រឡប់ទៅជាការធំដុំវិញ ភាគអញ្ចកំភាពញ្ញាំងបុគ្គលនុ៎ះ
 ឲ្យចេញចាកអកុសលធម៌ ឲ្យកាំងនៅក្នុងកុសលធម៌បាន ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ បើអ្នកទាំងឡាយពិនិត្យឃើញយ៉ាងនេះ ទើបគួរនិយាយ ។

សទេ ភិក្ខុវេ ឯវមស្ស មយ្ហញ្ច ទោ វិហោសា
 កវិស្សតិ បរស្ស ច បុគ្គលស្ស ឧបយាតោ បរោ ហិ
 បុគ្គលោ កោធជោ ឧបទាហិ ទទ្ធិនិដ្ឋិ ទុប្បដិ-
 និស្សត្តិ សក្កោមិ ចាហិ ឯតំ បុគ្គលំ អកុសលា
 វុដ្ឋាបេត្តា កុសលេ បតិដ្ឋាបេត្តិ អប្បមត្តកំ ទោ
 បទេតំ យនិទំ មយ្ហញ្ច វិហោសា បរស្ស ច
 បុគ្គលស្ស ឧបយាតោ អដិទោ ឯតទេវ តហុករំ
 ស្វាហំ សក្កោមិ ឯតំ បុគ្គលំ អកុសលា
 វុដ្ឋាបេត្តា កុសលេ បតិដ្ឋាបេត្តិ ។ សទេ
 ភិក្ខុវេ ឯវមស្ស កល្យ វចនាយ ។ សទេ
 បទ ភិក្ខុវេ ឯវមស្ស មយ្ហញ្ច ទោ វិហោសា ក-
 វិស្សតិ បរស្ស ច បុគ្គលស្ស ឧបយាតោ បរោ
 ហិ បុគ្គលោ កោធជោ ឧបទាហិ ទទ្ធិនិដ្ឋិ ទុប្ប-
 និស្សត្តិ ច ចាហិ សក្កោមិ ឯតំ បុគ្គលំ អកុ-
 សលា វុដ្ឋាបេត្តា កុសលេ បតិដ្ឋាបេត្តិ ។ ឯវ-
 រុបេ បុគ្គលេ ឧបេត្តា ចាវិមញ្ញិត្តា ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើអ្នកទាំងឡាយ បានឮឃើញយ៉ាងនេះវិញថា
 ភាគអញ្ជូននឹងមានសេចក្តីលំបាកផង បុគ្គលដទៃមានសេចក្តីភាក់អន់ផង
 ព្រោះថាបុគ្គលដទៃ ជាអ្នកគ្រោធជា ជាអ្នកចងពៀរ ជាអ្នកមានទិដ្ឋិទាំង
 ជាអ្នកលះបង់បានដោយគ្រូ តែភាគអញ្ជូនកាន់បុគ្គលខ្លះ ឲ្យចេញ
 ចាកអកុសលធម៌ ឲ្យកាន់នៅក្នុងកុសលធម៌បាន ឯសេចក្តីលំបាករបស់
 ភាគអញ្ជូន នឹងសេចក្តីភាក់អន់របស់បុគ្គលដទៃខ្លះ គ្រាន់តែជាការបន្តិច
 បន្តួចទេ ទោះបីគ្រូឡប់ទៅជាការធំដុំវិញ ភាគអញ្ជូននោះក៏កាន់បញ្ជូន
 បុគ្គលនេះឲ្យចេញចាកអកុសលធម៌ ឲ្យកាន់នៅក្នុងកុសលធម៌បាន ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើអ្នកទាំងឡាយ បានឮឃើញយ៉ាងនេះ ទើបគួរ
 និយាយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តែបើអ្នកទាំងឡាយបានឮឃើញ
 យ៉ាងនេះថា ភាគអញ្ជូននឹងមានសេចក្តីលំបាកផង បុគ្គលដទៃមាន
 សេចក្តីភាក់អន់ផង ព្រោះថាបុគ្គលដទៃជាអ្នកគ្រោធជា ជាអ្នកចងពៀរ
 ជាអ្នកមានទិដ្ឋិទាំង ជាអ្នកលះបង់បានដោយគ្រូ ទាំងភាគអញ្ជូនក៏មិនកាន់
 បញ្ជូនបុគ្គលខ្លះឲ្យចេញចាកអកុសលធម៌ ឲ្យកាន់នៅក្នុងកុសលធម៌ទេ ។
 អ្នកទាំងឡាយ គប្បីជាអ្នកព្រងើយ ក្នុងបុគ្គលមានសភាពយ៉ាងនេះ
 កុំគប្បីធ្វើផងឡើយ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស បេរិយាយសកំ

(៥០) តេសត្វ ពោ កិក្ខុវេ សមត្តានំ សម្មោ-
 នមាធានំ អវិវេទមាធានំ សិក្ខុតំ អញ្ញមញ្ញស្ស វចិ-
 សង្ខារោ ឧប្បន្នេយ្យ និដ្ឋិមន្យាសោ ចេតសោ អាយា-
 តោ អប្បច្ចយោ អនកិវត្តិ ។ តត្ថ ឯកោតោបត្តិកានំ
 កិក្ខុវេ យំ កិក្ខុំ សុវចនំ មន្តោយ្យាថ សោ
 ឧបសង្កមិត្វា ឯវមស្ស វចនីយោ យន្តោ អារុសោ
 អម្ពាណំ សមត្តានំ សម្មោនមាធានំ អវិវេទមាធានំ
 សិក្ខុតំ អញ្ញមញ្ញស្ស វចិសង្ខារោ ឧប្បន្នោ និដ្ឋិម-
 ន្យាសោ ចេតសោ អាយាតោ អប្បច្ចយោ អនកិវត្តិ
 កំ ជាទមាតោ សមណោ ករហេយ្យាតិ ។ សម្មា
 សាសនាមាតោ កិក្ខុវេ កិក្ខុ ឯវំ ព្យាករេយ្យ
 យន្តោ អារុសោ អម្ពាណំ សមត្តានំ សម្មោនមាធានំ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ បេរិយាយសកំ

(៥០) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលអ្នកទាំងឡាយនាព្រមព្រៀង
 គ្នា រីករាយរកគ្នា មិនវែងឡើយ កំពុងសិក្សា តែវិចិត្រសិក្សា ការលើកខ្លួន
 ដោយទិដ្ឋិ ការបៀតបៀនដោយចិត្ត ការមិនត្រេកអរ ការមិនមាន
 សេចក្តីពេញចិត្ត គប្បីកើតឡើងដល់គ្នានឹងគ្នា ។ បណ្តាភិក្ខុទាំងឡាយ
 ដែលជាបុគ្គលជាមួយគ្នាក្នុងទីនោះ អ្នកទាំងឡាយ សំគាល់ឃើញភិក្ខុ
 ណាជាអ្នកប្រដៅនាយជាងគេ អ្នកទាំងឡាយគប្បីចូលទៅរកភិក្ខុនោះ
 ហើយនិយាយយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់ពារុសោ យើងទាំងឡាយជាអ្នកព្រម
 ព្រៀងគ្នា រីករាយរកគ្នា មិនវែងឡើយ កំពុងសិក្សា តែវិចិត្រសិក្សា ការ
 លើកខ្លួនដោយទិដ្ឋិ ការបៀតបៀនដោយចិត្ត ការមិនត្រេកអរ ការ
 មិនមានសេចក្តីពេញចិត្ត កើតឡើងដល់គ្នានឹងគ្នា កាលមើសមណៈ
 (អ្នកស្ងប់) ជ្រាបហេតុនោះ នឹងគប្បីកែដៀលចុះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ភិក្ខុកាលនឹងពោលដោយប្រវែង គប្បីពោលយ៉ាងនេះថា
 ម្ចាស់ពារុសោ យើងទាំងឡាយជាអ្នកព្រមព្រៀងគ្នា រីករាយរកគ្នា

អរិវន្តមាតាចំ សិក្ខតំ អញ្ញមញ្ញស្ស វចិសង្ការោ
 ឧប្បន្តោ និដ្ឋិមន្តរសោ ចេតសោ អយាតោ អប្បច្ចយោ
 អនកិរន្តិ តំ ជាទមាទោ សមណោ ករហយ្យាតិ ។
 ឯកម្មនាវុសោ នម្មំ អប្បហាយំ ចិត្តានំ សច្ចិកា-
 វេយ្យាតិ ។ សម្មា ព្យាការមាទោ កិក្ខវេ កិក្ខុ
 ឯវំ ព្យាការយ្យ ឯតំ ទោ អវុសោ នម្មំ អប្ប-
 ហាយ ន ចិត្តានំ សច្ចិកាវេយ្យាតិ ។ អជាបវេសំ
 ឯកាតោមក្ខំកានំ កិក្ខុនំ យំ កិក្ខុ សុវចនំ
 មញ្ញយ្យាមី សោ ឧបសន្តមិត្តា ឯវមស្ស វចនិយោ
 យន្តោ អវុសោ អញ្ញកំ សមត្តានំ សម្មោទមាតាចំ
 អរិវន្តមាតាចំ សិក្ខតំ អញ្ញមញ្ញស្ស វចិសង្ការោ
 ឧប្បន្តោ និដ្ឋិមន្តរសោ ចេតសោ អយាតោ អប្ប-
 ច្ចយោ អនកិរន្តិ តំ ជាទមាទោ សមណោ ករ-
 ហយ្យាតិ ។ សម្មា ព្យាការមាទោ កិក្ខវេ កិក្ខុ

មិនវិក័ត្តា កិក្ខុសិក្ខុ វចិសង្ការោ ការលើកខ្លួនដោយខ្លួន ការបៀត
 បៀនដោយចិត្ត ការមិនត្រេកអរ ការមិនមានសេចក្តីពេញចិត្ត កើត
 ទៀងដល់គ្នាខឹងគ្នា កាលបើសមណៈ ជ្រាបហេតុនោះ គប្បីកិះ
 ដៀលបាន ។ ម្ចាស់អវុសោ កិក្ខុបីមិនលឃើងដំបូងទេ នឹងធ្វើឱ្យ
 ជាក់ច្បាស់នូវព្រះចិត្តដូចម្តេចបាន ។ ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ កិក្ខុកាល
 នឹងពេលដោយប្រពៃ គប្បីពេលយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អវុសោ កិក្ខុបី
 មិនលឃើងដំបូង ទើបមិនធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់នូវព្រះចិត្តបានឡើយ ។
 មួយទៀត បណ្តាកិក្ខុទាំងឡាយដទៃទៀត ជាបក្ខពួកជាមួយគ្នា អ្នក
 ទាំងឡាយសំគាល់ឃើញថា កិក្ខុណាជាអ្នកប្រដៅនឹងយោជន៍គេ អ្នក
 ទាំងឡាយគប្បីចលទៅកក្ខុនោះ ហើយនិយាយយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់
 អវុសោ យើងទាំងឡាយជាអ្នកព្រមព្រៀងគ្នា រីករយោគគ្នា មិនវិក័ត
 ត្តា កិក្ខុសិក្ខុ វចិសង្ការោ ការលើកខ្លួនដោយខ្លួន ការបៀតបៀន
 គ្នាដោយចិត្ត ការមិនត្រេកអរ ការមិនមានសេចក្តីពេញចិត្ត កើត
 ទៀងដល់គ្នាខឹងគ្នា កាលបើសមណៈជ្រាបហេតុនោះ គប្បីកិះដៀល
 បាន ។ ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ កិក្ខុកាលនឹងពេល ដោយប្រពៃ

ឯវំ ព្យាគារេយ្យ យន្តោ អាវុសោ អម្ពាតំ សមត្តានំ
 សម្មាទមាណំ អវិទមាណំ សិក្ខុតំ អត្តមត្តាស្ស
 វិចិត្តោ ឧប្បត្តោ ទិដ្ឋិបទ្យាសោ ចេតសោ អា-
 យាតោ អប្បច្ចយោ អនតិវដ្ឋិ តំ ជាទមាណេ សមណោ
 ករហយ្យាតិ ។ ឯតម្បតាវុសោ ធម្មំ អប្បហាយ
 ទិព្វានំ សច្ចិករេយ្យាតិ ។ សម្មា ព្យាគារមាណោ ភិក្ខុវេ
 ភិក្ខុ ឯវំ ព្យាគារេយ្យ ឯតំ ទោ អាវុសោ ធម្មំ អប្ប-
 កោយ ទ ទិព្វានំ សច្ចិករេយ្យាតិ ។ តព្វេ ភិក្ខុវេ
 ភិក្ខុំ បរេ ឯវំ បុទ្ធម្បំ អាយស្មតោ ធា ឯតេ ភិក្ខុ
 អកុសលា វុដ្ឋាបេត្តា កុសលេ បតិដ្ឋាបំភាតិ ។ សម្មា
 ព្យាគារមាណោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ឯវំ ព្យាគារេយ្យ វិនាហំ
 អាវុសោ យេន ភគវំ តេនុបសន្តមិ តស្ស មេ
 ភគវំ ធម្មំ ទេសេតិ^(១) តស្សហំ^(២) ធម្មំ សុត្តា
 តេសំ ភិក្ខុនំ អកាសិ តំ តេ ភិក្ខុ ធម្មំ សុត្តា

១ ទ. ទេសេសិ ទិស្សតិ ។ ២ ទ. ម. ពហំ ។

គប្បិពាលយ៉ាងនេះថា ម្នាលអាវុសោ យើងវាងឡាយ ជាអ្នកគ្រប
 ត្រៀមគ្នា មិនវាងគ្នា រីករាយគ្នា កំពុងសិក្សា រីកវិចិត្តោ ការលើក
 ខ្លួនដោយទិដ្ឋិ ការប្រៀសប្រៀបគ្នាដោយចិត្ត ការមិនត្រេកអរ ការមិន
 មានសេចក្តីពេញចិត្ត កើតឡើងដល់គ្នាទិដ្ឋិ កាលបើសមណវុដ្ឋាប
 បោកុនោះ គប្បិកិះដៀលបាន ។ ម្នាលអាវុសោ ភិក្ខុបើមិនលះបង់
 ធម៌ខ្លះទេ ខឹងធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវព្រះវិញ្ញាណដូចម្តេចបាន ។ ម្នាលភិក្ខុ
 វាងឡាយ ភិក្ខុកាលនឹងពាលដោយប្រពៃ គប្បិពាលយ៉ាងនេះថា
 ម្នាលអាវុសោ ភិក្ខុ បើមិនលះបង់ធម៌ខ្លះទេ ខឹងមិនធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់
 នូវព្រះវិញ្ញាណបានទេ ។ ម្នាលភិក្ខុវាងឡាយ បើមានភិក្ខុពួកដទៃសួរ
 ភិក្ខុនោះយ៉ាងនេះថា លោកដឹងមានអាយុ មិនបានធ្វើភិក្ខុវាងនេះ ឲ្យ
 ចេញចាកអកុសលធម៌ ឲ្យតាំងនៅក្នុងកុសលធម៌ ទេឬ ។ ម្នាល
 ភិក្ខុវាងឡាយ ភិក្ខុកាលនឹងពាលដោយប្រពៃ គប្បិពាលយ៉ាងនេះ
 ថា ម្នាលអាវុសោ ក្នុងទីនេះ ខ្ញុំបានចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ
 ព្រះមានព្រះភាគ ប្រសើរដែរធម៌ ដល់ខ្ញុំ ខ្ញុំបានស្តាប់ធម៌ព្រះអង្គ
 ហើយបានសំដែងប្រាប់ភិក្ខុវាងនោះ ភិក្ខុវាងនោះ ក៏បានស្តាប់ធម៌នោះ

អកុសលា វុដ្ឋហិសុ កុសលេ បតិដ្ឋហិសុតិ ។
 ឯវំ ព្យាករមាទោ ទោ កិក្ខុវេ កិក្ខុ ឧ
 ទេវត្តានុក្កំសេតិ^(១) ឧ បរំ វម្កេតិ ធម្មស្ស ចានុធម្មំ
 ព្យាករេតិ ឧ ច កោចិ សហធម្មិកោ វណិកាទោ
 ការយ្ហដ្ឋានំ អាត្មតិ ។ វណិកា កតវា អត្តមទា
 តេ កិក្ខុ កតវាតា កាសិតំ អភិធម្មុក្កំ ។

កិច្ចសុត្រ ធម៌យំ វិច្ឆិកំ ។

១ ឃ. វេទនាសូត្រ ។

ហើយចេញចាកអកុសលធម៌ បានកំនើតនៅក្នុងកុសលធម៌ ។ ខ្លួនភិក្ខុ
 ចាំឱ្យយ ភិក្ខុកាលពោលយ៉ាងនេះ មិនឈ្មោះថាសិក្ខកម្ម្មិក្ខុម
 មិនឈ្មោះថា សន្តិក្ខុសន្តិបុគ្គលវិទ្ធា ឈ្មោះថាអ្នកពោលប្តេជ្ញាខ្លួន
 ធម៌ភាមធម៌ មួយទៀត ក៏ទះនិម្មន្ត្រៈ ដែលប្រកបដោយចេតុ
 ណាមួយ វេទនិម្មន្ត្រៈកាន់ហានៈ ដែលអ្នកប្រាជ្ញប្រក្រតិវិធីស្របបាម
 ឡើយ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងព្រះសូត្រនេះចប់ហើយ
 ភិក្ខុចាំនិទានៈ ក៏មានវិញ្ញាណកម្ម វិភពយ ចំពោះកាសិត របស់ព្រះ
 មានព្រះភាគ ។

ចប់ កិច្ចសុត្រ ទី ៣ ។

ចតុត្ថំ សាមគ្គាមសុត្តំ

(៨០) ឯវុទ្ធិ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវ
សក្កេសុ វិហារតិ សាមគ្គាមេ ។ តេន ហោ បទ
សមយេន ធិតណ្ហា នាដបុត្តា នាវាយំ អនុបា
កាលតោ ហោតិ ។ កស្សុ កាលករិយាយ
កិច្ចា ធិតណ្ហា ទ្រុឡ្ហកជាតា^(១) កណ្ហានជាតា ក
លហជាតា វិវាទាបដ្ឋា អញ្ញមញ្ញំ មុទសត្តំហិ វិគុ
ទត្តា វិហារត្ថំ ន ត្ថំ ឥមំ ធម្មវិទយំ អាជាបាសិ
អហំ ឥមំ ធម្មវិទយំ អាជាបាមិ តិ ត្ថំ ឥមំ
ធម្មវិទយំ អាជាធិស្សសិ មិច្ឆាបដិមន្តោ ត្វមសិ
អហាមស្មិ សន្តាបដិមន្តោ សហិតន្ទេ អសហិតន្ទេ
បុរេ វចនិយំ បដ្ឋា អវច បដ្ឋា វចនិយំ បុរេ អវច
អចិចិណ្ហំ តេ^(២) វិបវាវត្តំ អាពេបិតោ តេ វាទោ
ធិត្តហិតោមិ^(៣) ចរ វាធម្មមោក្ខាយ ធិត្រេធមិ វា សិច
បហោសីតិ ។ តេ អញ្ញមញ្ញំ កលហំ ករិស្មិ^(៤) ។

១ ទេវតជាតាតិ ទំស្សតិ ។ ២ ឧ. អវិចិណ្ហានុ ។ ៣ ឧ. ធិត្តហិតោ សិ ។ ម.
ធិត្តហិតោសិ ។ ៤ ឧ. តេ អញ្ញមញ្ញំ កលហំ ករិស្មតិ ន ទំស្សតិ ។

សាមគ្គាមសុត្ត ទំ ៤

(៨១) ទុំបាទស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះរោង
ព្រះកោត ទ្រង់គង់ក្នុងសាមគ្រាម ក្នុងដែនសក្កុះ ។ សម័យនោះឯង
ធិតណ្ហានាដបុត្ត ទើបតែចំនុះធូរណាកាល ក្នុងដែនបាវ ។ ព្រោះ
កាលកិរិយាខែធិតណ្ហានាដបុត្តាទោះ ត្បក់គ្រុឌ (ជាអន្តរាសិក) កិរិយក
បាត់គ្នាជាពីរត្បក កើតប្រកួតប្រកាន់គ្នា ឈ្មោះចាស់ទើង ចាត់ជាគ
គ្នាខ្លះគ្នាដោយលំពែងគឺមាត់ថា អ្នកឯង មិនដឹងធម៌វិមយនេះទេ យើង
ទើបដឹងធម៌វិមយនេះ អ្នកឯងនឹងដឹងធម៌វិមយនេះដូចម្តេចបាន អ្នកឯង
ប្រតិបត្តិទុស យើងទើបប្រតិបត្តិគ្រូ ពាក្យរបស់យើង ប្រកបដោយ
ប្រយោជន៍ ពាក្យរបស់អ្នកឯង មិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ទេ ពាក្យ
ដែលគួរនិយាយមុន អ្នកឯងវិបោធនិយាយក្រោយ ពាក្យដែលគួរនិយាយ
ក្រោយ អ្នកឯងវិបោធនិយាយមុន អ្នកឯងសន្សំគ្រូដែលទុសៗ បើអ្នក
ឯងលើកក់ទះទៀង គេវិមតិកៈដៀលបាន បើអ្នកឯងភាច ចូរប្រព្រឹត្ត
ឲ្យប្រចាកក់ទះចុះ ។ ត្បក់គ្រុឌចាំវិទោះ ធ្វើឲ្យដោះគ្នាខ្លះគ្នា ។

វិញ្ញាណេវេតោ មត្តោ ធិតណ្ណស្ស បាដបុត្តិយេស្ស
 វត្តតិ ។ យេចិ ធិតណ្ណស្ស បាដបុត្តិយេស្ស សាវកា
 ភិវា ឱតាតវសថា ។ តេចិ ធិតណ្ណស្ស បាដបុត្តិ-
 យេស្ស ធិត្វិយ្យតា វិក្កុតា បដិវាទ្យតា យថាភិ
 ទុរក្ខាតេ ធម្មវិជយេ ទុប្បវេទិតេ អធិយ្យាធិកេ
 អទុបសមសិវត្តធិកេ អសម្មាសម្ពុទ្ធប្បវេទិតេ កិច្ច-
 ម្មេប អប្បដិសណោ ។

[៥៦] អថទោ ចុត្តោ សមណុទ្ទេសោ ចារិយំ

វស្សំ វុត្តោ^(១) យេន សាមញ្ញោ យេនាយស្នា អា-
 ធានោ តេនុបសន្តិមិ ឧបសន្តិមិត្តា អាយស្មន្តំ អា-
 ធានំ អភិវាទេត្តា ឯកមន្តំ ធិសិទិ ។ ឯកមន្តំ
 ធិសិទ្ធោ ទោ ចុត្តោ សមណុទ្ទេសោ អាយស្មន្តំ
 អាធានំ ឯកមន្តំ ធិតណ្ណោ កទ្កេ បាដបុត្តោ
 ចារិយំ អទុតា កាលកតោ តស្ស កាលកិរិ-
 យាយ កិច្ចា ធិតណ្ណោ ទ្រឡកជាតា ។ បេ ។

១ ឧ. វស្សញោ ។

សេចក្តីស្តាប់តម្បយនាក់ តែហាក់ដូចប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងពួកខ្មែរខ្លះ ជា
 អន្តរាសិត របស់ធិតណ្ណនាដបុត្រ ។ ពួកសាវករបស់ធិតណ្ណនាដបុត្រ
 ណា ជាគ្រហស្ថ ស្បៀកពាក់ស ។ ពួកសាវកទាំងនោះ មានសកល
 ឡើយណាយ ប្រាសចាកសេចក្តីក្រែកអរ មានសកលញ្ជាញក្នុងធម្ម-
 វិន័យ ដែលពួកធិតណ្ណនាដបុត្រសំដែងទុស ប្រកាសទុស មិនមែន
 ជានិយ្យនិកធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្ត ដើម្បីស្តាប់ម្ចាស់ មិនមែនប្រា-
 សម្មាសម្ពុទ្ធសំដែង ជាជម្រកបែកផ្ទុយ មិនមែនជាទីពឹងទៀង ។

[៥៦] ត្រាតោ សមណុទ្ទេស ឈ្មោះចុន្ទៈ ទៅចាំវិស្សក្នុង

ដែលចាត់ ចូលទៅក្រព្រះអាទន្ទមានអាយុ ដែលគង់នៅក្នុងសាមគ្រាម
 លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏អភិវាទប្រះអាទន្ទមានអាយុ រួចអង្គុយក្នុងទី
 សមគួរ ។ លុះចុន្ទសមណុទ្ទេស អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ និយាយ
 នឹងប្រះអាទន្ទមានអាយុ ដូច្នោះថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ធិតណ្ណ-
 នាដបុត្រ ទើបតែនឹងធ្វើមរណកាល ក្នុងដៃនាពេល ព្រោះកាលកិរិយា
 របស់ធិតណ្ណនាដបុត្រនោះ ពួកខ្មែរខ្លះក៏បែកចាក់គ្នាជាពីរពួក ។ បេ ។

កិច្ចដូចេ អប្បដិសរណោតិ ។ ឯវំ វុត្តេ អាយស្មា
 អាណន្ទោ ចុន្ទំ សមណុទ្កេសំ ឯកទកេច អត្ថំ ទោ វេទិ
 អាវុសោ ចុន្ទ កាថាចាកជំ កកវន្តំ ទស្សនាយ
 អាណាវាវុសោ ចុន្ទ យេន កកវំ តេទុបសន្តមិស្សាម
 ឧបសន្តមិត្តា ឯតមត្ថំ កកវតោ អាណេចេស្សាមាតិ ។
 ឯវំ កន្តេតិ ទោ ចុន្ទោ សមណុទ្កេសោ អាយ-
 ស្មតោ អាណន្ទស្ស បច្ចុស្សាសិ ។

[៥៣] អថទោ អាយស្មា ច^(១) អាណន្ទោ ចុន្ទោ ច
 សមណុទ្កេសោ យេន កកវំ តេទុបសន្តមិស្ស ឧប-
 សន្តមិត្តា កកវន្តំ អកំវនេត្តា ឯតមត្ថំ ឯសីទីសុ ។
 ឯតមត្ថំ ឯសីទីន្ទោ ទោ អាយស្មា អាណន្ទោ កកវន្តំ
 ឯកទកេច អយំ កន្តេ ចុន្ទោ សមណុទ្កេសោ
 ឯវាមា ឯកណ្ណោ កន្តេ ទាជបុត្តោ ទាវាយំ
 អទុនា កាលកតោ តស្ស កាលកិរិយាយ
 កិច្ចា ឯកណ្ណោ ទ្រុឡកតា កណ្ណាទតា

១. ឯសេវោ នីទិស្សតិ ។

ជាចូលបែកត្រាយ មិនមែនជា ភ័ន្តាក៏ឡើយ ។ កាលចុន្ទសមណុទ្កេស
 និយាយ យ៉ាងនេះហើយ ព្រះភានន្តមានអាយុ និយាយនឹងចុន្ទសម-
 ណុទ្កេសយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អាវុសោចុន្ទៈ ពាក្យនេះ ជាពាក្យមានមូល
 អ្នកនឹងទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគណាស់ ម្ចាស់អាវុសោចុន្ទៈ មកយើង
 នឹងចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ នឹងក្រាប
 បង្គំចូលសេចក្តីនេះ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ។ ចុន្ទសមណុទ្កេស ក៏
 ចូលពាក្យព្រះភានន្តមានអាយុថា ព្រះករុណា លោកម្ចាស់ ។

[៥៣] លំដាប់នោះ ព្រះភានន្តមានអាយុនឹងចុន្ទសមណុទ្កេស
 បានចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក្រាប
 ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះ
 ភានន្តមានអាយុ គង់ក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំចូលព្រះមានព្រះ
 ភាគដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុន្ទសមណុទ្កេសនេះឯង បាន
 និយាយយ៉ាងនេះថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន និគណ្ណនាដបុត្រ ទើប
 តែនឹងធ្វើរណកាលក្នុងផែនបារាំង ព្រោះកាលកិរិយាបេសនិគណ្ណនាដ-
 បុត្រនោះ ពួកនិគ្រូខ្ពស់បែកបាក់គ្នាជាពីរពួក កើតទៅជាប្រកួតប្រកាន់

កលហជាតា វិវាទាបន្តា អញ្ញមញ្ញំ មុទសត្តិហិ
 វិគុណត្តា វិហារន្តិ ន ត្វំ ឥមំ ធម្មវិទយំ អាជាតាសិ
 អហំ ឥមំ ធម្មវិទយំ អាជាតាមិ ។ បេ ។ កិច្ចដូចេ
 អប្បដិសវណោតិ កស្ស មយ្ហំ កន្ថេ ឃីវំ ហោតិ មា
 ហេវ កតវតោ អច្ចយេន សន្ស្ស វិវាទោ ឧប្បន្តិ
 ស្សាស្ស^(១) វិវាទោ តហុជតាហិតាយ តហុជតាសុទាយ
 តហុចោ ជនស្ស អនត្តាយ អហិតាយ ទុត្តាយ
 នេវមទុស្សានន្តិ ។

(៥៤) តំ កំ មញ្ញសិ អាទន្ធ យេ វោ មយា
 នន្តា អភិញ្ញា នេសីតា សេយ្យដំនំ ចត្តារេ ស-
 តិប្បដ្ឋានា ចត្តារេ សម្មប្បដ្ឋានា ចត្តារេ ឥន្ទិចាណា
 ចញ្ញន្តិយោធិ ចញ្ញ តលាធិ សត្ត ពោជ្ឈន្តិ អវិយោ
 អន្តន្តិកោ មត្តា បស្សសិ ហោ ត្វំ អាទន្ធ ឥមេសុ
 នឌ្ឍេសុ ទ្រមិ កិក្ខុ ចាណាវនេតិ ។ យេ
 ហោ^(២) កន្ថេ ធម្មា កតវតា អភិញ្ញា នេសីតា

១ ឧ ឧប្បន្តិ សោតិ ទំស្សតិ ។ ម. ឧប្បន្តិ ឧស្សយន្តំ ទំស្សតិ ។ ២ ឧ. ម. មេ ។

ឈ្មោះតាសវិទន ចាក់ជាគន្លងនិងគ្នាដោយលំពែងភិបាកថា អ្នកឯងមិន
 ដឹងធម៌វិន័យនេះទេ យើងទើបដឹងធម៌វិន័យនេះ ។ បេ ។ ជាថ្មប្រែប្រួល
 មិនមែនជាទំព័រទាក់ទៀយ បព៌ក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គមានសេចក្តី
 ត្រូវរិះ យ៉ាងនេះថា អំណើះអភិព្រះមានព្រះភាគាទៅ សូមកុំឱ្យវិវាទ
 កើតឡើងក្នុងសិរិរិយ ព្រោះថាវិវាទនោះ នឹងប្រក្រតីក្តៅរើម្យមិន
 ជាគុណដល់ជនច្រើន មិនជាសុខដល់ជនច្រើន មិនជាប្រយោជន៍ មិនជា
 សេចក្តីចម្រើនដល់ជនច្រើន ជាទុក្ខដល់ទៅកាន់មនុស្សទាំងឡាយ ។

(៥៤) ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ក្រាស់ថា ម្ចាស់អាទន្ធ អ្នក
 យល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច ធម៌ទាំងឡាយដែលកថាគក្រាស់ដឹងហើយ
 សំដែងហើយ ដល់អ្នកទាំងឡាយ ដូចជាសិប្បដ្ឋាន ៤ សម្មប្បដ្ឋាន ៤
 អវិទ្ធាន ៤ វគ្គិយ ៥ ពលៈ ៥ ពោជ្ឈន្តិ ៧ មគ្គដ៏ប្រសើរប្រកប
 ដោយអង្គ ៨ ម្ចាស់អាទន្ធ អ្នកដែលឃើញកិក្ខុពុំរូបមានវិទ្ធាន្តិគ្នា
 ក្នុងធម៌ទាំងឡាយនេះដែរ ។ បព៌ក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ធម៌ទាំងឡាយ
 ដែលព្រះមានព្រះភាគក្រាស់ដឹងហើយ សំដែងហើយ ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ

សេយ្យដំណំ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានា ចត្តារោ សម្មប្បធានា
 ចត្តារោ ឥន្ទ្រនាមា បញ្ញិក្ខិយោនិ បញ្ញ ពលានិ សន្ត
 តោជ្ឈង្គា អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មត្តោ បាហំ បស្សមិ
 ឥមេសុ ធម្មេសុ ទ្រេបិ ភិក្ខុ បាហាវេន សន្តិ ច
 តោ^(១) កន្ត បុគ្គលា កតវន្តំ បតិស្សយេមាទុរា
 វិហារន្តំ តេ កតវតោ អក្ខយេន សធម្មេ វិវាទំ ជ-
 ធម្មេ អដ្ឋង្គិកេ វា អធិប្បាតិមោតេ វា ស្វាស្ស^(២)
 វិវាទោ តហុជនាហិតាយ តហុជនាសុទាយ តហុទោ
 ជនស្ស អនត្តាយ អហិតាយ ទុក្ខាយ ទេវមទុស្សា-
 នន្តិ ។ អប្បមត្តកោ យោ^(៣) អាទន្ធ វិវាទោ យនិទំ
 អដ្ឋង្គិកេ វា អធិប្បាតិមោតេ វា មត្តេ វាបិ អាទន្ធ
 បដិបទាយ វា សធម្មេ វិវាទោ ឧប្បន្តមាទោ ឧប្ប-
 ដ្ឋេយ្យ ស្វាស្ស វិវាទោ តហុជនាហិតាយ តហុជ-
 នាសុទាយ តហុទោ ជនស្ស អនត្តាយ អហិតាយ
 ទុក្ខាយ ទេវមទុស្សានន្តិ ។

១ ខ. យេច តោ ។ ម. តោបតោ ឧ វិស្សតិ ។ ២ ខ. សោស្ស ។ ៣ ខ. ហេ ។

ចាន់ ឡាយ ដូចជាសតិប្បដ្ឋាន ៤ សម្មប្បធាន ៤ ឥន្ទ្រនាម ៤ ឥន្ទ្រិយេ ៨
 ពលៈ ៥ តោជ្ឈង្គ ៧ មត្តដ៏ប្រសើរប្រកបដោយអង្គ ៨ ខ្ញុំព្រះអង្គមិន
 ដែលឃើញភិក្ខុពីរប្រមាណ១៖ ផ្សេងគ្នា ក្នុងធម៌វិន័យនេះឡើយ បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មានវត្តកម្មក្នុង ដែលជាអ្នកអបអមទូលព្រះមានព្រះ
 ភាគទេ លុះអំណើះដកអំពីព្រះមានព្រះភាគទេ ទឹកញ៉ាំងវែកទិញកើត
 ឡើងក្នុងព្រះសង្ឃ ព្រោះគាត់ដោះហោត្បុរៈ ព្រោះអធិប្បាតិមាតូដោះហោត្បុ-
 រៈ វែកទោះទឹកប្រើក្តៅ ដើម្បីមិនជាគុណផលផលច្រើន មិនជាសុខ
 ផលផលច្រើន មិនជាប្រយោជន៍ មិនជាសេចក្តីចម្រើនផលផលច្រើន
 ជាទុក្ខផលទៅកាន់មទុស្សចាន់ ឡាយ ។ ខ្លាលអាទន្ធ កាលវែកណា
 កើតឡើង ព្រោះតស្រ័យអធិប្បាតិមា ឬព្រោះតស្រ័យអធិប្បាតិ-
 មាតូដោះហោត្បុ វែកទោះ គ្រាន់តែជាការបង្ខំចម្រើន ខ្លាលអាទន្ធ
 មួយទៀត កាលវែកណា កើតឡើងក្នុងសង្ឃ ព្រោះតស្រ័យមត្ត
 ឬព្រោះតស្រ័យបដិបទា វែកទោះទឹកប្រើក្តៅ ដើម្បីមិនជាគុណ
 ផលផលច្រើន មិនជាសុខផលផលច្រើន មិនជាប្រយោជន៍ មិនជា
 សេចក្តីចម្រើនផលផលច្រើន ជាទុក្ខផលទៅកាន់មទុស្សចាន់ ឡាយ ។

(៥៥) ធម៌មានិ អាណន្ត វិវាទមូលាទិ កាកមានិ
 ធន ឥន្ទានន្ត កិក្ខុ កោធនោ ហោតិ ឧបនាហិ ។
 យោ សោ អាណន្ត កិក្ខុ កោធនោ ហោតិ ឧប-
 នាហិ សោ សត្តវិបិ អតារវោ វិហារតិ អប្បតិស្សោ
 ធម្មេបិ អតារវោ វិហារតិ អប្បតិស្សោ សង្ខេបិ
 អតារវោ វិហារតិ អប្បតិស្សោ សិក្ខាយបិ ន បរិបូ-
 រការី ហោតិ ។ យោ សោ អាណន្ត កិក្ខុ សត្តវិ
 អតារវោ វិហារតិ អប្បតិស្សោ ធម្មេ ... សង្ខេបិ
 អតារវោ វិហារតិ អប្បតិស្សោ សិក្ខាយបិ ន បរិ-
 បូរការី^(១) សោ សង្ខេ វិវាទំ ជនេតិ ។ យោ ហោតិ
 វិវាទោ ពហុជនាហិតាយ ពហុជនាសុទាយ ពហុទោ
 ជនស្ស អនត្តាយ អហិតាយ ទុក្ខាយ នេរមទុស្សានំ។
 ឯវុបកោ ឧត្តេ អាណន្ត វិវាទមូលំ អជ្ឈត្តំ វា
 ពហិតា វា សមទុបស្សយានំ ក្រុត ឧត្តេ អាណន្ត

១ ឃ. ឯត្តមេ ហោតិ ទិស្សតិ ។

(៥៥) ម្ចាស់អាណន្ត វិវាទមូលនេះមាន ៦ ប្រការ វិវាទមូល ៦
 ប្រការដូចម្តេច ម្ចាស់អាណន្ត ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកច្រើនក្រោធ
 ជាអ្នកច្រើនចង្រៀវ ។ ម្ចាស់អាណន្ត ភិក្ខុណា ជាអ្នកច្រើនក្រោធ ជា
 អ្នកច្រើនចង្រៀវ ភិក្ខុនោះ ឈ្មោះថាមិនគោរព មិនគោរពក្រែងចំពោះ
 ព្រះសោស្តាផន មិនគោរព មិនគោរពក្រែងចំពោះព្រះធម៌ផន មិនគោរព
 មិនគោរពក្រែងចំពោះព្រះសង្ឃផន មិនធ្វើទ្បពញាលេញក្នុងសិក្ខាផន ។
 ម្ចាស់អាណន្ត ភិក្ខុណា មិនគោរព មិនគោរពក្រែង ចំពោះព្រះសោស្តា
 ចំពោះព្រះធម៌... មិនគោរព មិនគោរពក្រែងចំពោះព្រះសង្ឃផន មិនធ្វើ
 ទ្បពញាលេញក្នុងសិក្ខាផន ភិក្ខុនោះ ឈ្មោះថាបង្កើតវិវាទក្នុងសង្ឃ ។
 វិវាទ (ដែលកើតក្នុងសង្ឃ) តែងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីមិនជាគុណផលដល់
 ច្រើន មិនជាសុខផលដល់ច្រើន មិនជាប្រយោជន៍ មិនជាសេចក្តីចម្រើន
 ផលដល់ច្រើន ជាទុក្ខផលដល់ពួកទៅគាននិមនុស្ស ។ ម្ចាស់អាណន្ត បើអ្នក
 ទាំងឡាយ ពិចារណាយើងវិវាទមូល មានសភាពយ៉ាងនេះ ព្រមទាំង
 ក្នុងក្តី ព្រមទាំងក្រៅក្តី ម្ចាស់អាណន្ត ក្នុងរឿងនោះ អ្នកទាំងឡាយ

តៈស្សវ ចាបកស្សវ វិវាទមូលស្សវ បហាទាយ
 វាយមេយ្យាថ ឯវវុបតោ តុម្ព្ព អាទទ្ធ វិវាទមូលំ
 អជ្ឈត្តំ វា ពហិទ្ធា វា ន សមទុបស្សេយ្យាថ
 ត្រុត តុម្ព្ព អាទទ្ធ តស្សវ ចាបកស្សវ វិវាទមូលស្សវ
 អាយតី អនវស្សវាយ បដិបដ្ឋេយ្យាថ ឯវមេតស្សវ
 ចាបកស្សវ វិវាទមូលស្សវ បហាទំ ហោតិ ឯវមេតស្សវ
 ចាបកស្សវ វិវាទមូលស្សវ អាយតី អនវស្សវោ ហោតិ។

(៥៦) បុន ចេវំ អាទទ្ធ ភិក្ខុ មក្ខំ ហោតិ
 បណ្ណសំ ... និស្សតី ហោតិ មច្ឆរំ ... សថោ ហោតិ
 មាយារំ ... ចាបិទ្ធា ហោតិ មិច្ឆាទិដ្ឋិ ... សន្តិដ្ឋិ បរា-
 មាសំ ហោតិ អាណាទត្តាហិ ទុប្បដិទិស្សត្តិ ។
 យោ សោ អាទទ្ធ ភិក្ខុ សន្តិដ្ឋិ បរាមាសំ ហោតិ
 អាណាទត្តាហិ ទុប្បដិទិស្សត្តិ សោ សត្តវិបិ អតារោ
 វិហារតិ អប្បតិស្សោ នម្មេមិ អតារោ វិហារតិ
 អប្បតិស្សោ សន្មេមិ អតារោ វិហារតិ អប្ប-
 តិស្សោ សិក្ខាយមិ ន បរិបូរោការិ ហោតិ ។

គួរព្យាយាមលវិវាទមូលដ៏លាមកនោះចេញ ម្នាលអាទទ្ធ បើអ្នកចាំនិ-
 ទ្យាយ ពិចារណាមិនឃើញវិវាទមូលមានសភាពយ៉ាងនេះ ព្រមទាំង
 ក្នុងក្តី ព្រមទាំងក្រៅក្តី ម្នាលអាទទ្ធ ក្នុងដំណើរនោះ អ្នកចាំនិទ្យាយ
 គួរប្រតិបត្តិ ដើម្បីកុំឱ្យវិវាទមូលដ៏លាមកនោះឯង ហូរហៀរត្រចៀក
 កាលរបងវិវាទមូលដ៏លាមកមុន រមែងមាន ដោយប្រការយ៉ាងនេះ
 ការមិនឱ្យវិវាទមូលដ៏លាមក ហូរហៀរត្រចៀក រមែងមាន ដោយ
 ប្រការយ៉ាងនេះ ។

(៥៦) ម្នាលអាទទ្ធ មួយទៀត ភិក្ខុជាអ្នកច្រើនលុបបុណ្ណគេ
 ជាអ្នកច្រើនលើកទ្វេ ... ជាអ្នកច្រើនច្រវែន ជាអ្នកកំណាញ់ ... ជា
 អ្នកអ្នកគាត់ ជាអ្នកមានមាយា ... ជាអ្នកមានទ្រព្យជាដ៏លាមក ជាអ្នក
 មានសេចក្តីឃើញខុស ... ជាអ្នកប្រកាន់តាមសេចក្តីយល់ឃើញរបស់ខ្លួន
 ជាអ្នកស្តាប់អវិន្តិល (ទូស៊ីលខិនទិដ្ឋិ) ជាអ្នកប្រកាន់មាំ ជាអ្នកលរបង
 បានដោយកម្រ ។ ម្នាលអាទទ្ធ ភិក្ខុណាជាអ្នកប្រកាន់តាមសេចក្តីយល់
 ឃើញរបស់ខ្លួន ជាអ្នកស្តាប់អវិន្តិល ជាអ្នកប្រកាន់មាំ ជាអ្នកលរបង
 បានដោយកម្រ ភិក្ខុនោះ ឈ្មោះថាមិនភោគា មិនភោគក្រែងចំពោះព្រះ
 សាស្តាផន មិនភោគា មិនភោគក្រែងចំពោះព្រះធម៌ផន មិនភោគាមិន
 ភោគក្រែងចំពោះព្រះសន្សីផន ជាអ្នកមិនចុំឱ្យពេញលេញក្នុងសិក្ខា ។

យោ សោ អាទន្ទ ភិក្ខុ សត្វិ អតារោ វិហារតិ
 អប្បតិស្សោ ធម្មេ ... សង្ខេ ... សិក្ខាយ ទ បរិប្បកាវ
 ហោតិ សោ សង្ខេ វិវាទំ ធនេតិ ។ យោ ហោតិ
 វិវាទោ តហុជនាហិតាយ តហុជនាសុំថាយ តហុទោ
 ជនស្ស អនត្ថាយ អហិតាយ ទុក្ខាយ ទេវមនុស្សា-
 នំ ។ ឯវបញ្ចេ តុម្ពេ អាទន្ទ វិវាទមូលំ អដ្ឋត្ថំ
 វា តហិត្វា វា សមនុបស្សយ្យាថ ត្រត តុម្ពេ អា-
 ទន្ទ តស្សេវ ចាបកស្ស វិវាទមូលស្ស បហាទាយ
 វាយមេយ្យាថ ។ ឯវបញ្ចេ តុម្ពេ អាទន្ទ វិវាទមូលំ
 អដ្ឋត្ថំ វា តហិត្វា វា ទ សមនុបស្សយ្យាថ ត្រត
 តុម្ពេ អាទន្ទ តស្សេវ ចាបកស្ស វិវាទមូលស្ស
 អាយតិ អនេស្សវាយ បដិបដ្ឋេយ្យាថ ឯវមេតស្ស
 ចាបកស្ស វិវាទមូលស្ស បហានំ ហោតិ ឯវមេ-
 តស្ស ចាបកស្ស វិវាទមូលស្ស អាយតិ អនេស្សវា
 ហោតិ ។ នំ វាទំ ទោ អាទន្ទ ទ វិវាទមូលានំ ។

ម្ចាស់អាទន្ទ ភិក្ខុណា មិនគោរព មិនកោតក្រែងចំពោះព្រះសាស្តា ព្រះ
 ធម៌... ព្រះសង្ឃ... ជាអ្នកមិនធ្វើឱ្យពេញលេញក្នុងសិក្ខា ភិក្ខុនោះឈ្មោះ
 ជាបង្កើតវិវាទក្នុងសង្ឃ ។ វិវាទ (ដែលកើតឡើង) វាមិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បី
 មិនជាគុណដល់ជនច្រើន មិនជាសុខដល់ជនច្រើន មិនជាប្រយោជន៍
 មិនជាសេចក្តីចម្រើនដល់ជនច្រើន ជាថ្មីដល់ភ្នែកទៅកាន់មនុស្ស ។
 ម្ចាស់អាទន្ទ បើអ្នកទាំងឡាយ ពិចារណាយើញវិវាទមូល មានសភាព
 យ៉ាងនេះ ព្រមទាំងក្នុងក្តី ព្រមទាំងក្រៅក្តី ម្ចាស់អាទន្ទ ក្នុងដំណើរនោះ
 អ្នកទាំងឡាយ គួរព្យាយាម លះបង់វិវាទមូលដ៏លាមកនោះចេញ ។
 ម្ចាស់អាទន្ទ បើអ្នកទាំងឡាយពិចារណាមិនឃើញវិវាទមូលមានសភាព
 យ៉ាងនេះ ព្រមទាំងក្នុងក្តី ព្រមទាំងក្រៅក្តី ម្ចាស់អាទន្ទ ក្នុងដំណើរនោះ
 អ្នកទាំងឡាយ គួរប្រតិបត្តិដើម្បីកុំឱ្យវិវាទមូលដ៏លាមកនោះឯង ហូរហៀរ
 រាវ ការលះបង់វិវាទដ៏លាមកនេះ វាមិនមាន ដោយប្រការយ៉ាង
 នេះ ការមិនឱ្យវិវាទមូលដ៏លាមកនេះ ហូរហៀររាវ វាមិនមាន
 ដោយប្រការយ៉ាងនេះ ។ ម្ចាស់អាទន្ទ នេះឯងវិវាទមូល ៦ យ៉ាង ។

(៥៧) ចត្តារិមាណំ អាណន្តំ អធិការណាណំ កត-
 មាណំ ចត្តារិ វិភាជិតការណំ អនុវិភាជិតការណំ អា-
 បត្តាធិការណា កិច្ចាធិការណំ វិមាណំ ទោ អាណន្ត
 ចត្តារិ អធិការណាណំ ។ សត្ត ទោ មិមេ អាណន្ត
 អធិការណាសមថា ឧប្បន្តប្បធានំ អធិការណាណំ
 សមថាយ រូបសមថាយ សម្មាវាទិយោ ធាតុញ្ច
 សតិវិទយោ ធាតុញ្ច អម្បន្តវិទយោ ធាតុញ្ច បដិ-
 ញ្ញាតការណំ^(១) យេកុយ្យសិកា តស្សចាបិយសិកា
 តិណាវត្តារកោ ។

(៥៨) កាថញ្ញានន្ត ភិក្ខុវិទយោ ហោតិ ។
 វិទយោតិ ភិក្ខុ វិទន្តំ ធម្មោតិ វា អធម្មោតិ វា
 វិទយោតិ វា អវិទយោតិ វា ។ តេហោវ អាណន្ត
 ភិក្ខុហិ សទ្ធាហោវ សមត្តេហិ សន្និបតិកា ធម្មទេត្តិ
 សមនុមជ្ជិតកា ធម្មទេត្តិ សមនុមជ្ជិតកា យថា តត្ថ
 សមេតិ តថា តំ អធិការណំ រូបសមេតតំ ។

១. ឧ. ប. បដិញ្ញាយ កាមត្តំ ។

(៥៧) ម្ចាស់អាណន្ត អធិការណ៍នោះមាន ៤ យ៉ាង អធិការណ៍ ៤
 យ៉ាងដូចម្តេចខ្លះ អធិការណ៍ ៤ យ៉ាងគឺ វិភាជិតការណ៍ ១ អនុវិភា-
 ជិតការណ៍ ១ តាបត្តាធិការណ៍ ១ កិច្ចាធិការណ៍ ១ ម្ចាស់អាណន្ត នេះឯង
 ជាអធិការណ៍ ៤ យ៉ាង ។ ម្ចាស់អាណន្ត អធិការណ៍សម្រេចនោះមាន ៧
 យ៉ាង គឺសម្មាវាទីយ ១ សតិវិទយ ១ អម្បន្តវិទយ ១ បដិញ្ញាត-
 ការណ៍ ១ យេកុយ្យសិកា ១ តស្សចាបិយសិកា ១ ភិណាវត្តារកៈ ១
 ដែលសន្សំគប្បីឱ្យ ដើម្បីរម្ងាប់អធិការណ៍ដែលកើតឡើងហើយ ។

(៥៨) ម្ចាស់អាណន្ត បុរសម្មាវាទីយ កើតដូចម្តេច ។ ម្ចាស់អា-
 នន្ត ភិក្ខុទាំងឡាយក្នុងសាសនានេះ ជីវិតភ្លាមៗ នេះជាធម៌ ឬថានេះ
 មិនមែនជាធម៌ ថានេះជាវិទយ ឬថា នេះមិនមែនជាវិទយ ។ ម្ចាស់
 អាណន្ត ភិក្ខុទាំងអស់នោះឯង គប្បីព្រមព្រៀងគ្នា ប្រជុំប្រៀបពៀបកាម
 បែបដែលជាធម៌ លុះប្រៀបពៀបកាមបែបដែលជាធម៌រួចហើយ គប្បី
 រម្ងាប់អធិការណ៍នោះ ដោយវិធីដែលឱ្យរម្ងាប់កាមបែបដែលជាធម៌នោះ ។

ឯវំ ទោ អាណន្ត សម្មតាវិនយោ ហោតិ ។ ឯវំត្ប
បដិទេកញ្ចាដំ អធិការណាដំ វុបសមោ ហោតិ
យទិទំ សម្មតាវិនយេន ។

(៥៧) កថញ្ញាណន្ត យេកុយ្យសិកា ហោតិ ។
តេ បន^(១) អាណន្ត ភិក្ខុ ន សក្កោដ្ឋំ តំ អធិ-
ការណំ ភស្មី អាវាសេ វុបសមេត្តំ ។ តេហិ
អាណន្ត^(២) ភិក្ខុហំ យស្មី អាវាសេ ពហុតក
ភិក្ខុ សោ អាវាសោ តន្តោ ។ តត្ថ សទ្ធិហោវ
សមគ្គហិ សង្ខបតិគតំ សង្ខបតិក្ខា ធម្មទេត្តិ ស-
មនុមជ្ជិត្យា ធម្មទេត្តិ សមនុមជ្ជិត្យា យថា តត្ថ
សមេតិ តថា តំ អធិការណំ វុបសមេត្តំ ។ ឯវំ
ទោ អាណន្ត យេកុយ្យសិកា ហោតិ ។ ឯវំត្ប
បដិទេកញ្ចាដំ អធិការណាដំ វុបសមោ ហោតិ
យទិទំ យេកុយ្យសិកាយ ។

១. ម. 10 ។ ២. ម. 10 មានន្ត ។

ម្ចាស់អាណន្ត សម្មតាវិនយ យ៉ាងនេះឯង ។ ការរៀបរាប់អធិការណ៍ត្រូវ
ក្នុងសាសនានេះ វែមនិមានដោយសម្មតាវិនយ យ៉ាងនេះឯង ។

(៥៧) ម្ចាស់អាណន្ត ចុះយេកុយ្យសិកាគឺដូចម្តេច ។ ម្ចាស់អាណន្ត
បើភិក្ខុទាំងនោះ មិនអាចរៀបរាប់អធិការណ៍នោះក្នុងភាវសាសនាបានទេ ។
ម្ចាស់អាណន្ត ក្នុងភាវសាសនា មានភិក្ខុច្រើន ភិក្ខុទាំងនោះ គប្បីទៅកាន់
ភាវសាសនា ។ ភិក្ខុទាំងអស់នោះ គួរមកប្រជុំគ្នាក្នុងភាវសាសនា លុះ
ប្រជុំគ្នាហើយ គួរប្រៀបធៀបតាមបែបដែលជាធម៌ លុះប្រៀបធៀបតាម
បែបដែលជាធម៌ហើយ គប្បីរៀបរាប់អធិការណ៍នោះដោយវិធីដែលឱ្យរៀបរាប់
តាមបែបដែលជាធម៌នោះ ។ ម្ចាស់អាណន្ត យេកុយ្យសិកា យ៉ាង
នេះឯង ។ ការរៀបរាប់អធិការណ៍ត្រូវ ក្នុងសាសនានេះ វែមនិមាន
ដោយយេកុយ្យសិកា យ៉ាងនេះឯង ។

(៦០) កាថក្យានន្ទ សតិវិនយោ ហោតិ ។

នំដានន្ទ កិក្កុ កិក្កុំ វិវុទ្ធាយ កុក្កាយ អាបត្តិយា

ចោនដ្ឋិ ចារាជិកេន វា ចារាជិកាសាមន្តេន វា

សរតាយស្មា វិវុទ្ធិ កុក្កំ អាបត្តិ អាបដ្ឋិតា ចា-

រាជិកំ វា ចារាជិកាសាមន្តំ វាតិ ។ សោ វិវុទ្ធារា

ន ចោ អហំ អាវុសោ សរាមិ វិវុទ្ធិ កុក្កំ អាបត្តិ

អាបដ្ឋិតា ចារាជិកំ វា ចារាជិកាសាមន្តំ វាតិ ។

តស្ស ចោ វិវុទ្ធិ អាទន្ទ កិក្កុចោ សតិវិនយោ

នោតញោ ។ វិវុទ្ធិ ចោ អាទន្ទ សតិវិនយោ ហោតិ ។

វិវុទ្ធិ ចនិទេកោច្ឆានំ អនិកោណានំ វុបសមោ ហោតិ

យនិទំ សតិវិនយេន ។

(៦០) ម្ចាស់អាទន្ទ ចុះសតិវិនយោកិវុទ្ធិចម្ពេច ។ ម្ចាស់អាទន្ទ

ក្នុងសាសនានេះ ភិក្ខុទាំងឡាយ ចោទភិក្ខុដោយកុក្កាបត្តិ មានសភាព

យ៉ាងនេះ គឺអាបត្តិបារាជិកក្តី អាបត្តិវេន្តិ^(១)បារាជិកក្តីថា លោកមាន

អាយុ លើកនូវកុក្កាបត្តិមានសភាពយ៉ាងនេះ គឺអាបត្តិបារាជិកក្តី អាបត្តិ

វេន្តិបារាជិកក្តី ដែលលោកក្រវ៉ាហើយ ឃើញទ្រទ ។ ភិក្ខុនោះនិយាយ

យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អាវុសោ ខ្ញុំលើកនូវកុក្កាបត្តិមានសភាពយ៉ាងនេះ

គឺអាបត្តិបារាជិកក្តី អាបត្តិវេន្តិបារាជិកក្តី ដែលខ្ញុំក្រវ៉ាហើយមិនឃើញទ្រទ ។

ម្ចាស់អាទន្ទ យ៉ាងនេះ សន្សំគប្បីឱ្យសតិវិនយោដល់ភិក្ខុនោះ ។ ម្ចាស់

អាទន្ទ សតិវិនយោ យ៉ាងនេះឯង ។ ការម្រាប់អនិកោណានំពួកខ្លះ ក្នុង

សាសនានេះ ក៏មិនមាន ដោយសតិវិនយោ យ៉ាងនេះឯង ។

១ ពាក្យថា វេន្តិ ក្នុងទំនេះ សំដៅសេចក្តីថា បន្ទាប់គ្នា ពីយោង គឺ វេន្តិកាបត្តិ ១ វេន្តិ-
បត្តិ ១ រាប់អាបត្តិគ្រឿងកាមលំដាប់ទ្វីចេះ គឺ កងអាបត្តិបារាជិក កងអាបត្តិសង្ក្រានិទេសេ កង
អាបត្តិឱល្លច្ឆិយ ចាបិច្ឆិយៈ ចានិទេសនិយៈ ឡាន ឡោសិក ឡោនិកា វេន្តិកាបត្តិ ។ អាបតិ
ឡាន ឱល្លច្ឆិយ ទេសក្រវ៉ាមុនកុក្កាបត្តិ ឡោនិកា វេន្តិកាបត្តិ ។

[៦០] កថក្កាណ្ណ អម្ពជ្ឈវិទយោ ហោតិ ។ នីតា-
 ណ្ណ កិក្ខុ កិក្ខុំ ឯវុរុបាយ តុកាយ អាបត្តិយា ចោ-
 ធន្តិ ពាកដិកេន វា ពាកដិកសាមន្តេន វា សាវតា-
 យស្ថា ឯវុរុបំ តុកំ អាបត្តិ អាបជ្ជិតា ពាកដិកំ វា
 ពាកដិកសាមន្តំ វាតិ ។ សោ ឯវុរុបាយា ន ទោ អហំ
 អាវុសោ សវមំ ឯវុរុបំ តុកំ អាបត្តិ អាបជ្ជិតា
 ពាកដិកំ វា ពាកដិកសាមន្តំ វាតិ ។ តមេនំ សោ
 ធិត្យោធន្តំ អធិវេទេតិ^(១) នធិវុយស្ថា សាធុកមេវ
 ជាយាហិ យធិ សវសំ ឯវុរុបំ តុកំ អាបត្តិ
 អាបជ្ជិតា ពាកដិកំ វា ពាកដិកសាមន្តំ វាតិ ។
 សោ ឯវុរុបាយា អហំ ទោ អាវុសោ ឧម្មាទំ ចាបុ-
 ណី ចេតសោ វិបរិយេសំ តេន^(២) មេ ឧម្មត្តកេន
 តហំ អស្សមណាតំ អជ្ឈាទិណ្ឌំ កាសិភបរិកន្តំ

១ ឧ. ម. អតិវេទតិ ។ ២ ឧ. វិបរិយេសំ តេន ។ ម. វិបរិយេសន្តេន ។

[៦១] ម្ចាស់កានខ្ពុ ចុះអម្ពជ្ឈវិទយោដើម្បីចាម្ពច ។ ម្ចាស់កានខ្ពុ
 ក្នុងសាសនានេះ ភិក្ខុជាតិទ្បាយ ចោទភិក្ខុដោយគុកាបក្ខិមានសភាព
 យ៉ាងនេះ គឺកាបក្ខិបាណិក្ខិ កាបក្ខិដើបាណិក្ខិថា លោកមានកាយ
 លើកនូវគុកាបក្ខិមានសភាពយ៉ាងនេះ គឺកាបក្ខិបាណិក្ខិ កាបក្ខិដើ
 បាណិក្ខិ ដែលលោកគ្រូវហើយ ឃើញប្តូរទេ ។ ភិក្ខុនោះនិយាយ
 យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់កាវុសោ ខ្ញុំលើកនូវគុកាបក្ខិមានសភាពយ៉ាងនេះ
 គឺកាបក្ខិបាណិក្ខិ កាបក្ខិដើបាណិក្ខិ ដែលខ្ញុំគ្រូវហើយ មិនឃើញទេ ។
 ភិក្ខុនោះញ៉ាំងភិក្ខុនេះ ដែលកំពុងបណ្តោះបរិណា មិនឲ្យបណ្តោះបរិណា
 បានថា លោកដ៏មានកាយ ល្អើយ លោកចូរទទួលដឹងដោយស្រួលចុះ
 បើលោកលើកឃើញនូវគុកាបក្ខិមានសភាពយ៉ាងនេះ គឺកាបក្ខិបាណិក្ខិ
 កាបក្ខិដើបាណិក្ខិ ដែលលោកគ្រូវហើយ ។ ភិក្ខុនោះនិយាយយ៉ាង
 នេះថា ម្ចាស់កាវុសោ ខ្ញុំជាមនុស្សឆ្លាត មានចិត្តវិបល្លាស ប្រែប្រួល
 កាលដែលខ្ញុំឆ្លាត មានចិត្តវិបល្លាសប្រែប្រួលនោះ បានប្រព្រឹត្តអនាចារ
 បានកាល បានព្យាយាមល្មើស ខ្ញុំភិក្ខុដែលមិនមែនជាបេសសមណៈជា

ចារឹក តំ សកមិ ម្យោឡាន មេ ឯតំ កកត្តិ ។
តស្ស ទោ ឯវំ អាណន្ត កិក្កុចោ អម្ពុទ្ធកិរិយោ
ធានតោ ។ ឯវំ ទោ អាណន្ត អម្ពុទ្ធកិរិយោ ហោតិ ។
ឯវំ ឡា បដិទេកច្ចាធំ អធិការណ៍ វុបសមោ ហោតិ
យទិធំ អម្ពុទ្ធកិរិយោ ។

(៦២) កតញ្ញានន្ត បដិញ្ញាតការណំ ហោតិ ។
នីទានន្ត កិក្កុ ចុដិទោ វំ អទុដិទោ វំ^(១) អាបត្តិ
សវនំ វិវាតិ ទុត្តាដិ^(២) ករោតិ ។ តេជ អាណន្ត កិក្កុចា
វុទ្ធករោ កិក្កុ^(៣) ឧបសន្តមិត្តា ឯតំសំ ចិវំ កត្តា
ចានេ វុទ្ធកា ទុក្កដិតំ ទិសិទិត្តា អញ្ញាណំ បត្តហេត្វា
ឯវំ ឡា វិទំ យោ អហំ កន្ត វុទ្ធកា អាបត្តិ អាបត្តោ
តំ បដិទេសេមិតិ ។ សោ ឯវំ មាហា បស្សសីតិ ។
បស្សមិតិ^(៤) ។ អាយតិ សំវំ អាបទ្ទេយ្យាសីតិ ។
សំវំ អាបទ្ទិស្សមិតិ ។ ឯវំ ទោ អាណន្ត បដិញ្ញាតការ-
ណំ ហោតិ ។ ឯវំ ឡា បដិទេកច្ចាធំ អធិការណ៍
វុបសមោ ហោតិ យទិធំ បដិញ្ញាតការណោ ។

១ ឧ. ម. ចោទិទោ វំ អរោទិទោ វំ ។ ២ ម. ទុត្តាដិ ។ ៣ ឧ. ទុត្តកោ កិក្កុ ។ ម.
ត្រូវតែ កិក្កុ ។ ៤ ម. អាប បរាប្បវិតិ ទិស្សតិ ។

ច្រើន ខ្ញុំរលឹកមិនឃើញអំពើនោះទេ អំពើខ្លះ ខ្ញុំបានធ្វើដោយសេចក្តី
រាជ្ជ ។ ម្ចាស់កាន់ យ៉ាងនេះឯង សន្សំឯង ម្យ៉ាងម្យ៉ាង វិទ្ធិយដល់កិក្កុ
នោះ ។ ម្ចាស់កាន់ អម្ពុទ្ធកិរិយោ យ៉ាងនេះឯង ។ ការរម្ងាប់អធិការណ៍
ពួកខ្លះ ក្នុងសាសនានេះ វែមនិមាទដោយអម្ពុទ្ធកិរិយោ យ៉ាងនេះឯង ។

(៦២) ម្ចាស់កាន់ ចុះបដិញ្ញាតការណៈ ភិក្ខុចម្ពុច ។ ម្ចាស់
កាន់ កិក្កុក្នុងសាសនានេះ ត្រូវគេចាទក្តី មិនត្រូវគេចាទក្តី តែង
រលឹក តែងបើក តែងធ្វើទ្វិកកំរិតកំរិត ។ ម្ចាស់កាន់ កិក្កុនោះ
គួរចូលមករកកិក្កុចាស់ជាទីខ្លួន ហើយធ្វើចីរភោជន៍ ភ្នំម្យ៉ាង ដូចបដិ
បាទា អង្គុយច្រហោងផ្គងអញ្ញាល្អច គួរពោលយ៉ាងនេះថា បពិត្រ
លោកដ៏ចម្រើន ខ្ញុំត្រូវកាបកិរិយានេះ ខ្ញុំសូមសំដែនខ្ញុំកាបកិរិយា ។
កិក្កុចាស់នោះ ពោលយ៉ាងនេះថា លោកឃើញឬ ។ កិក្កុខ្ញុំធ្វើដោយ
ខ្ញុំឃើញ ។ កិក្កុចាស់ពោលថា លោកត្រូវសង្រួមកៅ ។ កិក្កុខ្ញុំ
ធ្វើដោយ ខ្ញុំនឹងសង្រួម ។ ម្ចាស់កាន់ បដិញ្ញាតការណៈ យ៉ាង
នេះឯង ។ ការរម្ងាប់អធិការណ៍ពួកខ្លះ ក្នុងសាសនានេះ វែមនិមាទ
ដោយបដិញ្ញាតការណៈ យ៉ាងនេះឯង ។

(៦៣) កាថញ្ញាទន្ធិ ឧស្ស័យបិយសិកា ហោតិ ។
 វិទានទន្ធិ កិក្ខុ កិក្ខុ វិវរុយ ឥរុកាយ អាបត្តិយា
 ចោទេន្តំ ចារាជិកោ វា ចារាជិកសាមន្តំ វា
 សវតាយស្នា វិវរុយ ឥរុកំ អាបត្តិ អាបជ្ជិតា ចារា-
 ជិកំ វា ចារាជិកសាមន្តំ វាតិ ។ សោ វិវរុយា
 ទ ទោ អហំ អាវុសោ សវមិ វិវរុយ ឥរុកំ អាបត្តិ អា-
 បជ្ជិតា ចារាជិកំ វា ចារាជិកសាមន្តំ វាតិ ។ ឧទេនំ
 សោ ជិទ្វេន្តំ អវិវេនតិ វិវរុយស្នា សាធុកមេវ
 ជាហោយិ យនំ សវសិ វិវរុយ ឥរុកំ អាបត្តិ អាបជ្ជិតា
 ចារាជិកំ វា ចារាជិកសាមន្តំ វាតិ ។ សោ វិវរុយា
 ទ ទោ អហំ អាវុសោ សវមិ វិវរុយ ឥរុកំ
 អាបត្តិ អាបជ្ជិតា ចារាជិកំ វា ចារាជិកសាមន្តំ
 វា សវមិ ធ^(១) ទោ អហំ^(២) អាវុសោ វិវរុយ
 អប្បមត្តិកំ អាបជ្ជិតាតិ ។ ឧទេនំ សោ^(៣)

១ ឧ. ចសរោ ១ ទិស្សតិ ។ ២ ឧ. អនន្តំ ១ ទិស្សតិ ។ ៣ ឧ. វោ ។

(៦៣) ម្នាលអាទន្ត ចុះឧស្ស័យបិយសិកាភិក្ខុចម្តង ។ ម្នាល
 អាទន្ត ក្នុងសាសនានេះ ភិក្ខុបំរើឡាយ ចោទកិក្ខុដោយឥរុកាបត្តិ មាន
 សភាពយ៉ាងនេះ គឺអាបត្តិបារាជិកត្តិ អាបត្តិវេបារាជិកត្តិថា លោកដ៏
 មានកាយ ចូរលើកឡើងឥរុកាបត្តិមានសភាពយ៉ាងនេះ គឺអាបត្តិបារាជិកត្តិ
 អាបត្តិវេបារាជិកត្តិ ដែលលោកត្រូវហើយ ។ ភិក្ខុនោះនិយាយយ៉ាង
 នេះថា ម្នាលអាវុសោ ខ្ញុំលើកឡើងឥរុកាបត្តិមានសភាពយ៉ាងនេះ គឺអាបត្តិ
 បារាជិកត្តិ អាបត្តិវេបារាជិកត្តិ ដែលខ្ញុំត្រូវហើយ មិនឃើញទេ ។
 ភិក្ខុនោះញ៉ាំងភិក្ខុនេះ ដែលកំពុងបណ្តោះបរិណា មិនឲ្យបណ្តោះបរិណា
 បានថា ម្នាលលោកដ៏មានកាយ ល្អឺយ លោកចូរទទួលដឹងដោយ
 ស្រួលចុះ បើលោកលើកឡើងឥរុកាបត្តិមានសភាពយ៉ាងនេះ គឺអាបត្តិ
 បារាជិកត្តិ អាបត្តិវេបារាជិកត្តិ ដែលលោកត្រូវហើយបាន ។ ភិក្ខុ
 នោះនិយាយយ៉ាងនេះថា ម្នាលអាវុសោ ខ្ញុំលើកឡើងឥរុកាបត្តិមានសភាព
 យ៉ាងនេះ គឺអាបត្តិបារាជិកត្តិ អាបត្តិវេបារាជិកត្តិ ដែលខ្ញុំត្រូវហើយ
 មិនឃើញទេ ម្នាលអាវុសោ តែខ្ញុំលើកឃើញខ្លះ ឡើងអាបត្តិភិក្ខុ
 មានសភាពយ៉ាងនេះ ដែលខ្ញុំត្រូវហើយ ។ ភិក្ខុនោះញ៉ាំងភិក្ខុនេះ

និក្ខេទេន្តំ អនិវេទនតិ វស្សាយស្សា សាធុកម្មេវ
 ជាតាហិ យេនិ សរសិ វវរុបំ តុកុកំ អាបត្តិ
 អាបដ្ឋិតា ចារាជិកំ វា ចារាជិកសាមន្តំ វាតិ ។
 សោ វវេសាហ វសំ ហិ ចាមាហំ អាវុសោ
 អប្បមត្តិកំ អាបត្តិ អាបដ្ឋិតា^(១) អបុដ្ឋោ បដិជា-
 និស្សាមិ កិម្មនាហំ វវរុបំ តុកុកំ អាបត្តិ អាបដ្ឋិតា
 ចារាជិកំ វា ចារាជិកសាមន្តំ វា បុដ្ឋោ ន
 បដិជានិស្សាមិ ។ សោ វវេសាហ វសញ្ចា^(២) ចាម
 ត្ថំ អាវុសោ អប្បមត្តិកំ អាបត្តិ អាបដ្ឋិតា អបុដ្ឋោ
 ន បដិជានិស្សាសិ កិ បន ត្ថំ វវរុបំ តុកុកំ អាបត្តិ
 អាបដ្ឋិតា ចារាជិកំ វា ចារាជិកសាមន្តំ វា អបុដ្ឋោ
 បដិជានិស្សាសិ វស្សាយស្សា សាធុកម្មេវ ជាតាហិ
 យេនិ សរសិ វវរុបំ តុកុកំ អាបត្តិ អាបដ្ឋិតា
 ចារាជិកំ វា ចារាជិកសាមន្តំ វាតិ ។ សោ

១ ១. អាបដ្ឋិតា ។ ២ ១. វសំ ហិ ។ ៣. វសញ្ចា ។

ដែលកំលាំងបណ្តោះបណ្តា មិនឱ្យបណ្តោះបណ្តាបានថា ម្ចាស់លោក
 មានកាយ ល្បីយ លោកចូរទទួលដឹងដោយស្រួលចុះ បើលោកលើក
 នូវគុកបក្តិមានសភាពយ៉ាងនេះ គឺអាបត្តិបាណិកក្តិ អាបត្តិវេបាណិកក្តិ
 ដែលលោកត្រូវហើយបាន ។ ភិក្ខុពោះនិយាយយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់
 អាវុសោ អប្បលខ្ញុំ ត្រូវអាបត្តិបន្តិចបន្តួចប៉ុណ្ណោះ ដែលលោកមិនសូវ
 សោះ ក៏គង់ភរទទួលដឹងបាន ចំណង់បើខ្ញុំត្រូវគុកបក្តិមានសភាពយ៉ាង
 នេះ គឺអាបត្តិបាណិកក្តិ អាបត្តិវេបាណិកក្តិ ដែលលោកសូវហើយ ដឹង
 មិនទទួលដឹងដូចម្តេចបាន ។ ភិក្ខុអុកចោទពោះ និយាយយ៉ាងនេះថា
 ម្ចាស់អាវុសោ អប្បលលោកត្រូវអាបត្តិបន្តិចបន្តួចប៉ុណ្ណោះ ដែលខ្ញុំមិនសូវ
 ក៏នឹងមិនទទួលដឹង ចំណង់បើលោក ត្រូវគុកបក្តិមានសភាពយ៉ាងនេះ
 គឺអាបត្តិបាណិកក្តិ អាបត្តិវេបាណិកក្តិ ដែលខ្ញុំមិនសូវ ដឹងទទួលដឹងដូច
 ម្តេចបាន ម្ចាស់លោកមានកាយ ល្បីយ លោកចូរទទួលដឹងដោយ
 ស្រួលចុះ បើលោកលើកនូវគុកបក្តិមានសភាពយ៉ាងនេះ គឺអាបត្តិ
 បាណិកក្តិ អាបត្តិវេបាណិកក្តិ ដែលលោកត្រូវហើយបាន ។ ភិក្ខុពោះ

ឯវាហ សភាមិ ទោ អហំ អារុសោ ឯវរុបំ កុក្កំ
អាមត្តិ អាមជ្ជិតា ចារាជិកំ វា ចារាជិកាសាមន្តំ វា ធរ
មេ ឯតំ វុត្តំ វា មេ ឯតំ វុត្តំ ចាហន្តំ សភាមិ ឯវរុបំ
កុក្កំ អាមត្តិ អាមជ្ជិតា ចារាជិកំ វា ចារាជិកាសា-
មន្តំ វាតិ ។ ឯវំ ទោ អាទន្ធ តស្សចាបិយសិកា
ហោតិ ។ ឯវត្ថា បនំ ធរតោចំ អធិកាវណាចំ វុប-
សមោ ហោតិ យនិចំ តស្សចាបិយសិកាយ ។

(៦៤) កាតញ្ចន្ធ ឥណទ្ធារកៈ ហោតិ ។
ននាទន្ធ កិក្ខុចំ កណ្ណាទជាតាចំ កាលហជាតាចំ
វិវាចាបន្ទាចំ វិហារតំ តហំ អស្សាមណាតំ អជ្ឈា-
ចិណ្ណំ ហោតិ ភាសិតបរិកាចំ តេហាទន្ធ កិក្ខុហិ
សត្រេហោ សឌត្តេហំ សន្និបតិកតំ សន្និបតិកា
ឯកតោបត្តិកាចំ កិក្ខុចំ ឡត្តេន^(១) កិក្ខុចា
ឧដ្ឋាយាសនា ឯកំសំ ចិវំ កត្តា អញ្ច-
លំឡណាមេត្តា សន្ន្រោ ញាបេតតោ សុណាតុ
មេ កន្លេ សន្ន្រោ នន្ទត្តា^(២) កណ្ណាទជាតាចំ

១ ឧ. ម. ព្យាសន ។ ២ ឧ. ម. នវំ អម្ពរំ ។

និយាយយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អារុសោ ខ្ញុំរលឹកឃើញនូវកុក្កាបក្តិមាន
សភាពយ៉ាងនេះ គឺអាមត្តិបុគ្គលិកក្តិ អាមជ្ជិតបុគ្គលិកក្តិ ដែលខ្ញុំគ្រូ
ហើយ ពាក្យនេះខ្ញុំនិយាយលេងទេ ពាក្យនេះខ្ញុំនិយាយក្នុងទេ ខ្ញុំ
រលឹកនូវកុក្កាបក្តិ មានសភាពយ៉ាងនេះ គឺអាមត្តិបុគ្គលិកក្តិ អាមជ្ជិត
បុគ្គលិកក្តិ ដែលខ្ញុំគ្រូហើយ មិនឃើញឡើយ ។ ម្ចាស់អាទន្ធ
តស្សចាបិយសិកា យ៉ាងនេះឯង ។ ការរម្ងាប់អធិកាវណ៍កុក្កុះ ក្នុង
សាសនានេះ រមែងមាន ដោយតស្សចាបិយសិកា យ៉ាងនេះឯង ។

(៦៤) ម្ចាស់អាទន្ធ ចុះឥណទ្ធារកៈតើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់អាទន្ធ
ក្នុងសាសនានេះ កំពុងទុក្ខយោធិកាបន្តិហេតុ ឈ្មោះពាសវិនិកា
ហើយបានប្រព្រឹត្តអនាចារ បានពាល បានព្យាយាមល្មើស នូវកិច្ច
មិនមែនជាចាស់សមណៈជាច្រើន ម្ចាស់អាទន្ធ កំពុងទុក្ខអសាវនាឯង
គប្បីព្រមព្រៀងប្រជុំគ្នា លុះប្រជុំគ្នាហើយ កិក្ខុ ទ រូប ដែលជាអ្នក
ល្អាសជាតិកិក្ខុដែលជាបុគ្គលិកជាមួយគ្នា គប្បីក្រោកអធិតាសនៈ ធ្វើ
ចិវរង្វៀនស្នាម្នាក់ ប្រណម្យអញ្ចលំផ្លៀងសន្សំថា បពិត្រព្រះសេន្យ
ដ៏ចាច្រើន សូមសន្សំស្តាប់ខ្ញុំ យើងខ្ញុំទាំងឡាយក្នុងទីនេះ ទាំងអស់ហេតុ

កាលហជាតានំ វិវាទាបន្ទានំ វិហារតំ តហំ អស្សា
 មណកំ អជ្ឈាចិណ្ណំ កាសិភបរិកន្តំ យ
 សង្ឃស្ស បន្តកល្មំ អហំ យា ចេវ ឥមេស
 អាយស្មន្តានំ អាបត្តិ យា ច អន្តរោ អាប្ប
 ឥមេសញ្ចវំ អាយស្មន្តានំ អត្តាយ អន្តរោ
 អត្តាយេ សង្ឃមជ្ឈេ តិណវត្តារកោល ធនេសយុ
 វមេត្តា ធុល្មវន្តំ វមេត្តា តិហិប្បជិសំយុត្តន្តិ
 អជាបរេសំ ឯកតោបត្តិកានំ កិក្ខុនំ ឡត្តេន កិក្ខុន
 ឧដ្ឋាយាសនា ឥកំសំ ចិវំ កត្តា អញ្ញាណិម្យណា
 មេត្តា សង្ឃោ ញាបេតញោ សុណាតុ មេ ក
 សង្ឃោ ឥច្ឆាន្តកំ កណ្ណានជាតានំ កាលហជាតា
 វិវាទាបន្ទានំ វិហារតំ តហំ អស្សាមណកំ អជ្ឈា
 ចិណ្ណំ កាសិភបរិកន្តំ យទិ សង្ឃស្ស បន្តកល

ឃោរោសំខន្តត្ថា ហើយបានប្រព្រឹត្តអនាថា បាទភោល បាទព្យា-
 យាមល្មើស ខ្ញុំកិច្ចមិនមែនជាបេសសមណៈជាច្រើន បើកម្មមានកាល
 ជំសមគួរដល់សង្ឃហើយ ខ្ញុំសូមសំដែងអាបត្តិរបស់លោកមានអាយុពុំឆ្លង
 នេះផង អាបត្តិរបស់ខ្លួនខ្ញុំផង ដោយគំណាវត្តាកៈ ក្នុងកណ្តាលជំនុំ
 សង្ឃ ជំនួសលោកមានអាយុពុំឆ្លង ដើម្បីខ្លួនខ្ញុំផង វៀរ-
 លែងតែអាបត្តិដែលមានរោសច្ងន់ ឯងអាបត្តិដែលជាគិហិប្បជិសំយុត្ត ។
 លំដាប់នោះ ភិក្ខុ ១ រូប ជាអ្នកឈ្លាសជាន់ភិក្ខុពុំឆ្លង ដែលជាបក្ខ
 ក្នុងមួយគ្នាដទៃទៀត គប្បីក្រោកកំពីអាសនៈ ធ្វើចំរើនៀងស្មាម្នាក់
 ប្រណម្យអញ្ជាលំដៀងសង្ឃថា បពិត្រព្រះសង្ឃដ៏ចម្រើន សូមសង្ឃស្តាប់
 ខ្ញុំ យើងខ្ញុំពុំឆ្លងក្នុងទីនេះ នាំគ្នាបង្កហេតុ ឃោរោសំខន្តត្ថា
 បាទប្រព្រឹត្តអនាថា បាទភោល បាទព្យាយាមល្មើស ខ្ញុំកិច្ចមិន
 មែនជាបេសសមណៈជាច្រើន បើកម្មមានកាលជំសមគួរដល់សង្ឃហើយ

អហំ យា ទេវ វមេសំ អាយស្មត្តានំ អាបត្តិ
 យា ច អត្តទោ អាបត្តិ វមេសញ្ចេវ អាយស្មត្តានំ
 អត្តាយ អត្តទោ ច អត្តាយ សង្ឃមន្តេ តិណវត្តា
 រកេន ទេសេយ្យំ វេយ្យា វេយ្យា វេយ្យា វេយ្យា
 តិហិប្បដិសំយុត្តន្តិ ។ ឯវំ ទោ អាទទ្ធ តិណវត្តារកោ
 ហោតិ ។ ឯវំ ព្វា បដិទេតន្តានំ អធិការណាទំ
 វុបសមោ ហោតិ យទិទំ តិណវត្តារកេន ។

[៦៥] ធម៌មេ អាទទ្ធ ធម៌ សារណិយា
 បិយការណា តុការណា សង្ឃហាយ វិវាទាយ
 សាមគ្គិយា ឯតិការាយ សំវត្តន្តិ កកមេ ធម
 តំនាទទ្ធ កិក្កទោ មេត្តំ កាយកម្មំ បទ្ធពដ្ឋិតំ
 ហោតិ សទ្ធព្វាចារិសុ អរិ ទេវ រហោ ច អយម្យំ
 ធម៌ សារណិយោ បិយការណា តុការណា
 សង្ឃហាយ វិវាទាយ សាមគ្គិយា ឯតិការាយ សំ
 វត្តន្តិ បុន ធម៌ អាទទ្ធ កិក្កទោ មេត្តំ វិចិត្តម្មំ
 បទ្ធពដ្ឋិតំ ហោតិ ។ បេ ។ ឯតិការាយ សំវត្តន្តិ ។

ខ្ញុំសូមសំដែងតាមភ្នំ របស់លោកមានកាយុទាំងឡាយនេះផង អាបត្តិ
 របស់ខ្ញុំផង ដោយគំណិតការកៈ ក្នុងកណ្តាលជំនុំសង្ឃ ជំនុំសាលាក
 មានកាយុទាំងឡាយនេះផង ដើម្បីខ្លួនខ្ញុំផង រឿវលែនវិភក្តិអាបត្តិដែល
 បានទោសច្បាប់ និងតាមភ្នំដែលជាភិប្បដិសំយុត្ត ។ ម្ចាស់អាទទ្ធ
 គំណិតការកៈ យ៉ាងនេះឯង ។ ការរាប់អំពីការណ៍ពួកខ្លះក្នុងសាសនា
 នេះ វាមិនមានដោយគំណិតការកៈ យ៉ាងនេះឯង ។

[៦៥] ម្ចាស់អាទទ្ធ ធម៌ ៦ ប្រការនេះ ជាសារណិយធម៌ (ធម៌
 តំទ្រលើកកេត្តា) ជាធម៌ធ្វើសេចក្តីស្រឡាញ់គ្នា ជាធម៌ធ្វើសេចក្តីគោរព
 គ្នា ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីសង្រ្គោះគ្នា ដើម្បីមិនទាស់ទែនគ្នា ដើម្បី
 ព្រមព្រៀងគ្នា ដើម្បីសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ ធម៌ ៦ ប្រការ ក៏ដូចម្តេចខ្លះ
 ម្ចាស់អាទទ្ធ ក៏ក្នុងសាសនានេះ បានតាំងកាយកម្ម ប្រកបដោយ
 មេត្តា ក្នុងពួកសម្រេចហ្មតាវិបុល តាំងក្នុងទីបំពេញមុខ តាំងក្នុងទីកំបាំង
 មុខ នេះឯង ឈ្មោះជាសារណិយធម៌ ជាធម៌ធ្វើសេចក្តីស្រឡាញ់
 គ្នា ជាធម៌ធ្វើសេចក្តីគោរពគ្នា ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីសង្រ្គោះ
 គ្នា ដើម្បីមិនទាស់ទែនគ្នា ដើម្បីព្រមព្រៀងគ្នា ដើម្បីសេចក្តីស្ងប់
 ស្ងាត់ ១ ។ ម្ចាស់អាទទ្ធ មួយទៀត ក៏ក្នុងព្រះវិចិត្តម្ម ប្រកប
 ដោយមេត្តា ។ បេ ។ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ ១ ។

បុទ ចប់ អាទន្ទ ភិក្ខុ ហោតិ មេត្តំ មហោកម្មំ
 បទុបដ្ឋិតំ ហោតិ សព្វាហ្មចារិសុ អាវិ ចេវ មហោ
 ច អយម្យំ ធម្មោ សារាណីយោ បិយតករណោ តុក្ក-
 រណោ សន្តំណាយ អវិកតាយ សាមគ្គិយោ ឯកីកា-
 វាយ សំវត្តតិ ។ បុទ ចប់ អាទន្ទ ភិក្ខុ យេ
 តេ លាភា ធម្មីតា ធម្មលទ្ធា អន្តមសោ បត្តបរិ-
 យាបន្តមត្តម្យំ តថាវុមេហំ លាភេហំ អប្បដិវិកត្ត-
 ភោតិ ហោតិ សីលវិទ្ធិហំ សព្វាហ្មចារិហំ សាធារ-
 ណភោតិ អយម្យំ ធម្មោ សារាណីយោ បិយតករ-
 ណោ តុក្ករណោ សន្តំណាយ អវិកតាយ សាមគ្គិយោ
 ឯកីកាវាយ សំវត្តតិ ។ បុទ ចប់ អាទន្ទ

ម្នាលអាទន្ទ មួយទៀត ភិក្ខុបានតាំងមនោកម្ម ប្រកបដោយមេត្តា
 ក្នុងពួកសព្វាហ្មចារិបុគ្គល តាំងក្នុងទីចំពោះមុខ តាំងក្នុងទីកំបាំងមុខ នេះ
 ឯង ឈ្មោះថាសារាណីយធម៌ ជាធម៌ធ្វើសេចក្តីស្រឡាញ់គ្នា ជាធម៌ធ្វើ
 សេចក្តីគោរពគ្នា ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីសង្គ្រោះគ្នា ដើម្បីមិនពាស
 ខែនគ្នា ដើម្បីព្រមព្រៀងគ្នា ដើម្បីសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ ១ ។ ម្នាលអាទន្ទ
 មួយទៀត លោកតាំងឡាយណាដែលប្រកបដោយធម៌ បុគ្គល ដោយធម៌
 ដោយហោចទៅ សូម្បីត្រឹមតែតាហាបេណុបុត ភិក្ខុមិនជាអ្នកហ្មត់ខែន
 បរិភោគលោកមានសភាពដូច្នោះឡើយ ជាអ្នកបរិភោគសាធារណ៍ (ជា
 មួយ) ឯងសព្វាហ្មចារិបុគ្គល អ្នកមានសីលតាំងឡាយ នេះឯង ឈ្មោះ
 ថាសារាណីយធម៌ ជាធម៌ធ្វើសេចក្តីស្រឡាញ់គ្នា ជាធម៌ធ្វើសេចក្តីគោរព
 គ្នា ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីសង្គ្រោះគ្នា ដើម្បីមិនពាសខែនគ្នា ដើម្បី
 ព្រមព្រៀងគ្នា ដើម្បីសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ ១ ។ ម្នាលអាទន្ទ មួយទៀត

កិក្កុ យាធំ កាធំ សីលាធំ អទណ្ណាធំ អន្ធិញ្ញាធំ អស-
 តលាធំ អកម្មាសាធំ កុដិស្សាធំ វិញ្ញមសត្វាធំ អប-
 រាមដ្ឋាធំ សមាធំសំវត្តធំកាធំ តថារុបេសុ សីលេ-
 សុ សីលសាមញ្ញតតោ វិហារតិ សព្វតប្បញ្ញាវិហា អារី
 ចេវ រហោ ច អយម្យំ ធន្នោ សារណីយោ បិយក-
 រណោ តុក្ករណោ សន្តិហាយ អវិវាទាយ សាមគ្គិយា
 ឯកីកាវាយ សំវត្តតិ ។ បុន ចបរិ អាទន្ត
 កិក្កុ យាយំ ធិដ្ឋិ អរិយា ធិយ្យាធិកា ធិយ្យាតិ
 តត្តរស្ស សម្មាទុក្ខកុយាយ តថារុបាយ ធិដ្ឋិយា
 ធិដ្ឋិសាមញ្ញតតោ វិហារតិ សព្វតប្បញ្ញាវិហា អារី ចេវ
 រហោ ច អយម្យំ ធន្នោ សារណីយោ បិយករណោ
 តុក្ករណោ សន្តិហាយ អវិវាទាយ សាមគ្គិយា

សីលទាំងឡាយណា ដែលមិនដាច់ មិនចុះ មិនពាល មិនព្រុះ
 ជាសីលដែលអ្នកប្រាជ្ញតែងសរសើរ ជាសីលដែលគណ្តានិងទិដ្ឋិមិនបាន
 ប៉ះពាល់ ជាសីលប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសមាធិ កិក្កុជាអ្នកមានសីលស្មើគ្នា
 ក្នុងសីលទាំងឡាយ មានសភាពដូច្នោះ (ជាមួយ) នឹងសព្វហ្មតាវិ-
 បុគ្គល ទាំងក្នុងទីចំពោះមុខ ទាំងក្នុងទីកំបាំងមុខ នេះឯង ឈ្មោះថា
 សារណីយដម្ភ ជាធម៌ធ្វើសេចក្តីស្រឡាញ់គ្នា ជាធម៌ធ្វើសេចក្តីគោរពគ្នា
 ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីសង្រ្គោះគ្នា ដើម្បីមិនពស់ទែនគ្នា ដើម្បីព្រម
 ព្រៀនគ្នា ដើម្បីសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ ១ ៧ ខ្នាលអាទន្ត មួយវិញ្ញទៀត
 ទិដ្ឋិណាដ៏ប្រសើរ ជាទិដ្ឋិទាំងសក្តិចេញចាកផ្តុះ តែងដឹកទាំបុគ្គលអ្នកធ្វើ
 កាមនោះឲ្យអស់កងទុក្ខដោយប្រវៃ កិក្កុប្រកបដោយសេចក្តីយល់ឃើញ
 ស្មើគ្នា ដោយទិដ្ឋិមានសភាពដូច្នោះ (ជាមួយ) នឹងសព្វហ្មតាវិបុគ្គល
 ទាំងក្នុងទីចំពោះមុខ ទាំងក្នុងទីកំបាំងមុខ នេះឯង ឈ្មោះថាសារណីយ-
 ដម្ភ ជាធម៌ធ្វើសេចក្តីស្រឡាញ់គ្នា ជាធម៌ធ្វើសេចក្តីគោរពគ្នា ប្រព្រឹត្ត
 ទៅដើម្បីសេចក្តីសង្រ្គោះគ្នា ដើម្បីមិនពស់ទែនគ្នា ដើម្បីព្រមព្រៀនគ្នា

ឯកំភារាយ សំវត្តតិ ។ នំមេ ទោ អាទទុ
 ឆ សារណីយា ធម្មា មិយករណា កុករណា
 សន្តិហាយ អវិវាទាយ សាមគ្គីយា ឯកំភារាយ
 សំវត្តន្តំ ។

[២៦] នំមេ ទេ កុម្មេ អាទទុ ឆ សារណីយេ
 ធម្មេ សមាទាយ សំវត្តយ្យាដ មស្សដ ទោ កុម្មេ
 អាទទុ តំ^(១) វទេមដំ អណំ វា ខុសំ វា យំ
 កុម្មេ ទាធិវិសេយ្យាជាតិ ។ ទោ មោតំ កន្តេ ។
 តស្មាតិហានទុ នំមេ ឆ សារណីយេ ធម្មេ ស-
 មាទាយ សំវត្តយ្យាដ^(២) តំ វេ កវិស្សតិ ធិយរត្តំ
 ហិតាយ សុទាយាតិ ។ នំមេវេច កតវា អត្តមទោ
 អាយស្មា អាទទោ កតវតោ ភាសិតំ អភិទន្ធិតិ ។

សមណ្ឌមសតំ ធម្មំ ធីទ្ធិតំ ។

១ ឆ កន្តំ ឆ វិ ប្រតំ ។ ២ ឆ វេ កុម្មេ ឆ វិ ប្រតំ ។

ដើម្បីសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ ១ ។ ម្នាលអាទទុ សារណីយធម៌ ឯ ប្រការ
 នេះឯង ជាធម៌ធ្វើសេចក្តីស្រឡាញ់គ្នា ជាធម៌ធ្វើសេចក្តីការពេទ្រ ប្រ-
 ព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីសង្គ្រោះគ្នា ដើម្បីមិនចាស់ទៃនគ្នា ដើម្បីព្រម
 ព្រៀងគ្នា ដើម្បីសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ ។

[២៦] ម្នាលអាទទុ បើអ្នកចាំនិទ្ទាយ បានប្រព្រឹត្តសមាទាន
 នូវសារណីយធម៌ចាំនិ ឯ ប្រការនេះ ដោយប្រវត្តិហើយ ម្នាលអាទទុ
 កើតអ្នកចាំនិទ្ទាយ មិនដែលដួលដួងពាក្យ ជាពាក្យក្នុង ឬពាក្យច្បាស់
 ដែលគួរឱ្យអ្នកចាំនិទ្ទាយ អត់សន្តិសុខបាន ដែរឬទេ ។ បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គចាំនិទ្ទាយ មិនដែលដួលពាក្យខុសៗ ។
 ម្នាលអាទទុ ព្រោះហេតុនោះ អ្នកចាំនិទ្ទាយគួរតែប្រព្រឹត្តសមាទាននូវ
 សារណីយធម៌ចាំនិ ឯ ប្រការនេះ ដោយប្រវត្តិចុះ ព្រោះថា ការ
 ប្រព្រឹត្តសមាទាននូវសារណីយធម៌ របស់អ្នកចាំនិទ្ទាយនោះ គឺមាន
 ប្រយោជន៍ មានសេចក្តីសុខ អស់កាលជាអនិច្ច ។ លុះព្រះមានព្រះ
 ភាគ សំដែងព្រះសូត្រនេះចប់ហើយ ព្រះអាទទុមានអាយុ ក៏មានចិត្ត
 ត្រេកអរ រីករាយហើយ ចំពោះភាសិតរបស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ សមណ្ឌមសុត្ត ទី ២ ។

បញ្ជី សុន្ទរសូត្រ

(២៧) ឯវង្សេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ កកវំ វេសា-
លិយំ វិហារតិ មហារទេ ក្យាណាសាលាយំ ។ ភេទ
ទោ បទ សមយេន សម្មហុនេហិ កិក្ខុហិ កកវតោ
សន្និកោ អញ្ញា ក្យាណតា ហោតិ ទិណា ជាតិ
វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ កតំ កាវណិយំ ធាបរំ នត្តត្តា-
យាតិ បដាធាមាតិ ។

(២៨) អស្សោសិ ទោ សុទក្ខត្តោ លិច្ឆវិបុត្តោ
សម្មហុនេហិ កិក្ខុហិ កកវតោ សន្និកោ អញ្ញា
ក្យាណតា ហោតិ ទិណា ជាតិ វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ
កតំ កាវណិយំ ធាបរំ នត្តត្តាយាតិ បដាធាមាតិ ។
អថទោ សុទក្ខត្តោ លិច្ឆវិបុត្តោ យេន កកវំ
ភេទុបសន្តមិ ឧបសន្តមិត្តា កកវន្តំ អភិវិនេត្តា

សុន្ទរសូត្រ ទី ៥

(២៧) ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះ
ពានព្រះភាគ ក្មេងៗនៅក្នុងក្រុងជាតិសាលាល ជាមហាវិទ ជិតក្រុង
វេសាលី ។ សម័យនោះឯង មានកិក្ខុច្រើនប្រកាសអហេតុផលក្នុង
សំណាក់ព្រះពានព្រះភាគថា ខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយជីវិតច្បាស់ថា ជាតិអស់
ហើយ ព្រហ្មចរិយធម៌ ខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយនៅចប់ហើយ កិច្ចវេល
ក្នុងអំឡុង កំពុងខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយស្រេចហើយ កិច្ចដំរើក្រៅពីនេះ មិន
មានទៀតឡើយ ។

(២៨) សុទក្ខត្តលិច្ឆវិបុត្តោ បានឮថា មានកិក្ខុច្រើនប្រកាស
ព្រះអហេតុផល ក្នុងសំណាក់ព្រះពានព្រះភាគថា ខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយជីវិត
ច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ ព្រហ្មចរិយធម៌ ខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយនៅចប់
ហើយ កិច្ចវេលក្នុងអំឡុង កំពុងខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយស្រេចហើយ កិច្ចដំរើក្រៅ
ពីនេះ មិនមានទៀតឡើយ ។ ទើបសុទក្ខត្តលិច្ឆវិបុត្តោ ចូលទៅកាល
ព្រះពានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះពានព្រះភាគ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស ខបរិយល្ហាសកំ

ឯកាមន្តំ ជិសិទិ ។ ឯកាមន្តំ ជិសិទ្ធា ទោ សុទត្ថុ-
 ត្តោ លិច្ឆវិបុត្តោ ភកវន្តំ ឯតទកោច សុតំ មេតំ
 កន្តុ សម្ពុហុលេហិ កំវ កិក្ខុហិ ភកវតោ សន្តិកោ
 អញ្ញំ ព្យាកតា ទីណា ជាតិ វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ
 តតំ ករណីយេ បាបំ វត្តត្តាយាតិ បដាបាមាតិ
 យេ តេ^(១) កិក្ខុ ភកវតោ សន្តិកោ អញ្ញំ ព្យាក-
 សុ^(២) ទីណា ជាតិ វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ តតំ ក-
 រណីយំ បាបំ វត្តត្តាយាតិ បដាបាមាតិ កុច្ចិ តេ
 កន្តុ កិក្ខុ សម្មនេវ អញ្ញំ ព្យាកសុ ទុណហុ
 សន្តត្ថុកកេច្ច កិក្ខុ អចិមារេន អញ្ញំ ព្យាកសុតិ ។

១ ឧ. ម. ឯត្តន្តរ ភក្កេតំ ទំស្សតិ ។ ២ ព្យាកវិស្សតិយ្យតិ ។

ពេក្ខុយក្ខុវិសមម្ភ ។ លុសុទត្តុសិច្ឆិបុត្ត ក្ខុយក្ខុវិសមម្ភ ហើយ
 បានក្រាបបង្គំរល សិ នីត្រា មា ព្រះភាគយានិះនេះថា បរិក្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គទុក្ខដូច្នោះ មានកិច្ចច្រើនរូប ប្រកាសព្រះ
 អរហត្តផល ក្នុងសំណាក់ព្រះមាតាព្រះភាគថា ខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយដឹង
 ច្បាស់ថា ជាភិក្ខុសំហើយ ព្រហ្មចរិយដមិ ខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយនៅ
 ចប់ហើយ កិច្ចដែលគួរធ្វើ ក៏ពួកខ្ញុំព្រះអង្គបានធ្វើស្រេចហើយ កិច្ច
 ដ៏ទ្រព្យភិក្ខុនេះមិនមានទៀតឡើយ កិច្ចទាំងឡាយណា បានប្រកាស
 ព្រះអរហត្តផល ក្នុងសំណាក់ព្រះមាតាព្រះភាគថា ខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយ
 ដឹងច្បាស់ថា ជាភិក្ខុសំហើយ ព្រហ្មចរិយដមិ ខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយនៅ
 ចប់ហើយ កិច្ចដែលគួរធ្វើ ក៏ពួកខ្ញុំព្រះអង្គបានធ្វើស្រេចហើយ កិច្ច
 ដ៏ទ្រព្យភិក្ខុនេះ មិនមានទៀតឡើយ បរិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កិច្ចទាំង
 នោះ បានប្រកាសព្រះអរហត្តផល ដោយប្រព្រឹត្តិមន្តិក ដូច មាន
 កិច្ចពួកគ្នា ក្នុងទីនោះ បានប្រកាសព្រះអរហត្តផល ដោយការស្ម័គ្រដឹង ។

(៦៤) យេ តេ សុខត្ថត្ថ ភិក្ខុ មម សន្តិកេ
 អញ្ញំ ព្យាគំសុ ទីណា ជាតិ ស្រិតំ ក្រហម្មចាយំ
 កតំ ករណីយំ ឆាបរំ វត្តត្ថាយាតិ បដាទាមាតិ
 សន្តេកេកេច្ច ភិក្ខុ សម្មទេវ អញ្ញំ ព្យាគំសុ សន្តិ
 បទិទេកេច្ច ភិក្ខុ អធិមារទេទមិ អញ្ញំ ព្យាគំសុ ។
 ត្រុត សុខត្ថត្ថ យេ តេ ភិក្ខុ សម្មទេវ អញ្ញំ
 ព្យាគំសុ តេសន្តិ កដេវ ហោតិ ។ យេ បទ តេ
 ភិក្ខុ អធិមារទេទ អញ្ញំ ព្យាគំសុ ត្រុត សុខត្ថត្ថ
 តថាគតស្ស ឯវំ ហោតិ ធម្មំ ទេសំ ទេ-
 សេស្សន្តិ^(១) ។ ឯវំពោត្ត សុខត្ថត្ថ តថាគតស្ស
 ហោតិ ធម្មំ ទេសំ ទេសេស្សន្តិ^(២) ។ អថ ច បទិ-
 ទេកេច្ច មោយមុវិសា បញ្ញំ អភិសន្តិវិគា អភិសន្តិ-
 វិគា តថាគតំ ទុបសន្តិវិគា បុច្ឆន្តិ ត្រុត សុខត្ថត្ថ
 យស្ស តថាគតស្ស ឯវំ ហោតិ ធម្មំ ទេសំ
 ទេសេស្សន្តិ តស្សមិ ហោតិ អញ្ញដត្តន្តិ ។

១-២ ទ. ម. ទេសេស្សន្តិ ទិស្សនិ ។

(៦៤) ម្ចាស់សុខត្ថត្ថ ពួកភិក្ខុ ដែលប្រកាសអរហេត្តផល ក្នុង
 សំណាក់គង្គកថា ខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយដឹងច្បាស់ថា ជាអិសវហើយ
 ក្រហម្មចាយមិ ខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយខាងចំហើយ ក៏ចូរដែលគួរធ្វើ ក៏ពួក
 ខ្ញុំព្រះអង្គបានធ្វើស្រេចហើយ ក៏ចូរទៅក្រៅពីទេវមេឌេនាខ្សែទេ ទោះ
 ភិក្ខុខ្លះក្នុងខ្ញុំ ប្រកាសអរហេត្តផល ដោយប្រពៃមែនក៏បាន ភិក្ខុខ្លះក្នុង
 ខ្ញុំ ប្រកាសអរហេត្តផលដោយការស្មានក៏បាន ។ ម្ចាស់សុខត្ថត្ថ បណ្តា
 ភិក្ខុអម្បាលនោះ ភិក្ខុពួកណា ប្រកាសអរហេត្តផលដោយប្រពៃ ការប្រ-
 កាសនាបបសំភិក្ខុក្នុងនោះ លើកខ្លះមួយអង្គចុះ ។ តែចំណែកទាន
 ភិក្ខុពួកណា ប្រកាសអរហេត្តផលដោយការស្មាន ម្ចាស់សុខត្ថត្ថ ក្នុង
 រឿងនេះ គង្គកថា មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា គង្គកថាដឹងសំដែង
 ធម៌ ដល់ភិក្ខុក្នុងនោះ ។ ម្ចាស់សុខត្ថត្ថ គង្គកថាមានសេចក្តីត្រិះរិះ
 ក្នុងហេតុនេះយ៉ាងនេះថា គង្គកថាដឹងសំដែងធម៌ដល់ភិក្ខុក្នុងនោះ ដោយ
 ទុបាយដូចគ្នាទៅនេះ ។ កាលបើភិក្ខុខ្លះ ជាមោឃបុរសក្នុងខ្ញុំនេះ
 កាក់តែសម្រឹកសម្រាំងទូរ្យបញ្ញាចូលមកសួរគង្គកថា ម្ចាស់សុខត្ថត្ថ ក្នុង
 រឿងនោះ គង្គកថាមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា គង្គកថាដឹងសំដែងធម៌
 ដល់ភិក្ខុទាំងនោះ ដោយប្រការដ៏ទេ (អំពីបញ្ញាបបសំភិក្ខុទាំងនោះ) ។

ឯតស្ស កតតំ កាលោ ឯតស្ស សុតត កាលោ
 យំ កតតំ ធម្មំ ទេសេយ្យំ កតតំតា សុត្តា ភិក្ខុ
 ទារេស្សន្តិកំ ។ តេធម៌ សុទត្តុត្ត សុណាហិ^(១)
 សាទុកំ មទសិករេហិ កាសិស្សានិកំ ។ ឯ
 កន្តេតិ ទោ សុទត្តុត្តោ លិច្ឆិមុត្តោ កតតំតា
 បច្ចុស្សាសិ ។

[៧០] កតតំ ឯតទរេច បញ្ច ទោ នំមេៈ

សុទត្តុត្ត កាមតុណា កាតមេ បញ្ច ធម្មារិញ្ញេយ្យា
 រុទា នំដ្ឋា កត្តា មហាតា បិយរុទា កាម្មបសន្តិ-
 តា រជិយោ សោតរិញ្ញេយ្យា សត្តា ... យានរិញ្ញេយ្យា
 តត្តា ... ជិញ្ញរិញ្ញេយ្យា រសា ... កាយរិញ្ញេយ្យា
 ដោដ្ឋត្តា នំដ្ឋា កត្តា មហាតា បិយរុទា កាម្មប-
 សន្តិកា រជិយោ នំមេ ទោ សុទត្តុត្ត បញ្ច
 កាមតុណា ។

១ ឧ. សុណាហិ ។

សុទត្តុត្តលិច្ឆិមុត្តោ ក្រាបបន្តិទូលថា បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ កាលនេះ
 ជាពេលដែលព្រះមានព្រះភាគ អូសំដែងធម៌ហើយ បពិត្រព្រះសុតត
 កាលនេះ ជាពេលដែលព្រះមានព្រះភាគ អូសំដែងធម៌ហើយ ពួក
 ភិក្ខុបានស្តាប់ព្រះមានព្រះភាគហើយ ខឹងចង់ចាំទុក ។ ម្ចាស់សុទត្តុត្ត
 បើដូច្នោះ អ្នកចូលប្រតិស្តាប់ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយប្រពៃចុះ កថាគរ
 នឹងសំដែង ។ សុទត្តុត្តលិច្ឆិមុត្តោ ទទួលព្រះពុទ្ធដ៏ក របស់ព្រះមាន
 ព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។

[៧០] ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ក្រាស់ដូច្នោះថា ម្ចាស់សុទត្តុត្ត
 កាមតុណានេះ មាន ៥ ប្រការ កាមតុណ ៥ ប្រការ គឺដូចម្តេចចុះ
 កាមតុណ ៥ ប្រការនោះ គឺ ប្រ ដែលអ្នកដឹងច្បាស់ដោយចក្ខុ ជាទី
 ប្រាថ្នា ជាទីគ្រេកអរ ជាទីគាប់ចិត្ត មានសភាពអស្រ្តឡាញ់ ប្រកប
 ដោយកាម អ្នកជាទីរករយ ១ សំឡេង ដែលអ្នកដឹងច្បាស់ ដោយ
 រសាត ... ១ ក្លិន ដែលអ្នកដឹងច្បាស់ ដោយយានៈ ... ១ រស
 ដែលអ្នកដឹងច្បាស់ ដោយជិវ្ហ ... ១ ដោយដ្ឋត្តា ដែលអ្នកដឹងច្បាស់
 ដោយកាយ ជាទីប្រាថ្នា ជាទីគ្រេកអរ ជាទីគាប់ចិត្ត មានសភាព
 អស្រ្តឡាញ់ ប្រកបដោយកាម អ្នកជាទីរករយ ១ ម្ចាស់សុទត្តុត្ត
 នេះឯង កាមតុណ ៥ ប្រការ ។

(៧០) ហ្នំ ចោ ឃេតំ សុខក្ខត្ត វិជ្ជតិ
 យំ នំទេកោចោ បុរិសបុត្តលោ លោកាមិសាធិបុត្តោ
 អស្ស ។ លោកាមិសាធិបុត្តស្ស ចោ សុខក្ខត្ត
 បុរិសបុត្តលស្ស តប្បជិវ្ជមី ចេវ កតា សណ្ឋិតិ
 តទទុទុម្ពញ្ច អនុវិកត្តោតិ អនុវិចារេតិ តញ្ច បុរិសំ
 កជតិ ភេទ ច ចិត្តិ^(១) អាបជ្ជតិ អាទេញប្បជិសំ-
 យុត្តាយ^(២) ច បទ កតាយេ កត្តមាធាយ ទ
 សុស្សសតិ^(៣) ទ ច^(៤) សោតិ ឱទហតិ ទ អញ្ញា
 ចិត្តំ ឧបជ្ជបេតិ ទ ច តំ បុរិសំ កជតិ
 ទ ច ភេទ ចិត្តិ អាបជ្ជតិ ។ សេយ្យជាមិ
 សុខក្ខត្ត បរិសោ សកម្មា តាមា វា ធិតមា វា
 ចិវិវប្បវុត្តោ អស្ស ។ សោ អញ្ញាតំ បុរិសំ
 បស្សេយ្យ តត្ថា តាមា វា ធិតមា វា អចិ-
 វប្បក្កតិ ។ សោ តំ បុរិសំ តស្ស តាមស្ស វា
 ទេមត្តញ្ច សុភិក្ខុត្តញ្ច អប្បាពាទត្តញ្ច បុច្ឆេយ្យ ។

១ ឧ. ម. វិ ។ ២ អណាញបដិសំយុត្តយាទប្បដិ ។ ៣ ឧ. សុស្សសតិ ។ ៤ ឧ. ម. ចលនោ ឧត្តិ ។

(៧១) ម្នាលសុខក្ខត្ត មួយទៀត ហេតុដែលនាំឲ្យបុរសបុគ្គលពួក
 ខ្លះ ក្នុងរលាកនេះ មានអន្តរាស្រ័យទទេទៅកលោកាមិសៈ រឺមនីមាន ។
 ម្នាលសុខក្ខត្ត ពាក្យសំដីរបស់បុរសបុគ្គលដែលមានអន្តរាស្រ័យទទេទៅ
 កលោកាមិសៈ តែហានិយាយច្រើន រឺមនីប្រមៀលទៅកោមគុណផង
 បុរសបុគ្គលនោះគឺត្រិវិវេរ្យ ។ ធិតាលោករឺយ ។ ខ្លះហេតុដែល
 ប្រព្រឹត្តទៅតាមកាមគុណនោះផង តែគឺគប់កេខុសបែបនោះផង តែគឺ
 ដល់ខ្លះសេចក្តីគោរព ទៅកេបុរសបែបនោះផង ចំណែកទាតែពាក្យសំដី
 ដែលគេនិយាយប្រកបដោយការខោសាមាបក្តិ បុរសបុគ្គលនោះ មិន
 បដិស្តាប់ផង មិនផងក្រចៀកផង មិនកាំងចិត្តដើម្បីផងផង មិនគប់កេខុស
 បុរសបែបនោះផង មិនដល់ខ្លះសេចក្តីគោរព ទៅកេបុរសបែបនោះផង ។
 ម្នាលសុខក្ខត្ត ដូចជាបុរសចេញអំពីស្រុក ឬនិគមរបស់ខ្លួន ដែលជាមិ
 ភ្ជាប់ទៅយូរហើយ ។ បុរសនោះ កាលបើឃើញបុរសណាមួយ ដែល
 ទើបនឹងចេញអំពីស្រុកឬនិគមនោះ ។ បុរសនោះ គប្បីសួរខ្លះភាពនៃ
 ស្រុកឬនិគមនោះ ដែលជាវដេមានសេចក្តីក្សេមក្សាន្តផង ជាវដេ មាន
 ភិក្ខុហារដ៏សម្បូរណីផង ជាវដេ មិនមានភាពផង ចំពោះបុរសនោះ ។

តស្ស លោ បុរិសោ តស្ស តាមស្ស ក ធិតមស្ស
 ក ទេមត្តត្ថ ភិក្ខុត្តត្ថ អប្បាណត្តត្ថ សំសេយ្យ ។
 តំ កំ មញ្ញសិ សុទត្តត្ថ អមិ ទុ លោ
 បុរិសោ តស្ស បុរិសស្ស សុស្សសេយ្យ លោតំ
 ទុទេហេយ្យ អញ្ញា ចិត្តំ ទុបដ្ឋមេយ្យ តត្ថ បុរិសំ
 កដេយ្យ តេន ច ចិត្តំ អាបជ្ជេយ្យាតំ ។ ឯវំ
 កន្ត ។ ឯវមេវ ចោ សុទត្តត្ថ ហិទមេតំ វិជ្ជតិ
 យំ នំនេកចោ បុរិសបុគ្គលោ លោកាមិសាធិមុត្តោ
 អស្ស ។ លោកាមិសាធិមុត្តស្ស ចោ សុទត្តត្ថ
 បុរិសបុគ្គលស្ស ឧប្បជ្ជិយិ ចេវ កថា សណ្ឋាតិ
 តទទុទម្មត្ថ អនុវិគត្តតំ អនុវិចារេតំ តត្ថ បុរិសំ
 កដតំ តេន ច ចិត្តំ អាបជ្ជតិ អាទេញ្ញប្បដិសំយត្តាយ
 ច បទ កថាយ កត្តមាពាយ ទ សុស្សសតិ ម
 លោតំ ទុទេហតិ ទ អញ្ញា ចិត្តំ ទុបដ្ឋមេតិ

បុរសនោះ គប្បនិយាយប្រាប់ដូច្នោះនៃស្រុកបួននោះ ដែលជាដែន
 មានសេចក្តីក្សេមក្សាន្តផង ជាដែនមានកិច្ចការដ៏សម្បូណ៌ផង ជាដែន
 មិនមានភាពធនផង ដល់បុរសនោះ ។ ម្ចាស់សុទត្តត្ថ អ្នកសំគាល់
 សេចក្តីនោះដូចម្តេច តើបុរសនោះ គប្បស្តាប់ពាក្យសំដីរបស់បុរសនោះ
 ផ្តន់ត្រចៀកស្តាប់ កំរិតចិត្តដើម្បីផង គប់កេរ្តិ៍បុរសនោះផង ដល់ដូ
 សេចក្តីគោរពទៅកេបុរសនោះផង ដែរឬ ។ សុទត្តត្ថលំដាប់ប្រក្រត
 បង្គំខ្ញុំលថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។ ព្រះអង្គក្រាស់ថា ម្ចាស់សុទត្ត
 ចោតុដែលនាំឱ្យបុរសបុគ្គលពួកនេះ ក្នុងលោកនេះ មានអច្ចាស្រ័យ
 ទុនទៅក្នុងលោកាមិសៈ វេមន៍មាន ក៏មានទុបមេយ្យយ៉ាងនោះឯង ។
 ម្ចាស់សុទត្តត្ថ បុរសបុគ្គល ដែលមានអច្ចាស្រ័យទុនទៅក្នុងលោកា
 មិសៈ តែមាននិយាយឡើង វេមន៍ប្រាមៀលទៅកកាមគណនផ បុរស
 បុគ្គលនោះ តែងត្រិះរិះរឿយ ។ ពិចារណារឿយ ។ ខ្ញុំហោតដែល
 ប្រព្រឹត្តទៅតាមតាមគុណនោះផង តែងគប់កេ ខ្ញុំបុរសបែបនោះ
 ផង តែងដល់ខ្ញុំសេចក្តីគោរព ទៅកេបុរសបែបនោះផង ឯពាក្យសំដី
 ដែលគេនិយាយ ប្រកបដោយការទោសមាបក្តី បុរសបុគ្គលនោះ
 មិនចង់ស្តាប់ផង មិនផ្តន់ត្រចៀកផង មិនកំរិតចិត្ត ដើម្បីផងផង

ន ច តំ^(១) បុរិសំ ភជតិ ន ច ភេន ចំត្តិ
អាមជ្ជតិ ។ សោ វរាមស្ស វេទិកញោ លោកាមិ-
សាធិមុត្តោ បុរិសបុត្តលោតិ ។

(៧២) ម៉ែ ទោ បទេតំ សុខត្ថុត្ត វិជ្ជតិ បំ
នំនេកញោ បុរិសបុត្តលោ អាណេញ្ញិមុត្តោ អស្ស។
អាណេញ្ញិមុត្តស្ស ទោ សុខត្ថុត្ត បុរិសបុត្តលស្ស
ភប្បជ្ឈិមី ទេវ កថា សណ្ឋាតិ តទទុច្ចញ្ញ អនុវិ-
តត្តោតិ អនុវិចារេតិ តញ្ច បុរិសំ ភជតិ ភេន ច ចំត្តិ
អាមជ្ជតិ លោកាមិសញ្ញដំសំយុត្តាយ ច បទ កថា-
យ កត្តមាបាយ ន សុស្សសតិ ន សោតំ ឡំនហតិ
ន អញ្ញា ចំត្តិ ឧបជ្ឈិបេតិ ន ច តំ បុរិសំ ភជតិ ន
ច ភេន ចំត្តិ អាមជ្ជតិ ។ សេយ្យថាបិ សុខត្ថុត្ត
បណ្ឌបណសោ តទ្ធា បុរត្តោ អតញ្ចោ ហរិតត្តាយ
១ ខ. ១០៧ ។

វេទចារិយ្យ សុខត្ថសុត្ត ភាពនៃធម្មតាមានអន្សាស្រ័យនៃវេទចារិកាណេញ្ញិមុត្ត
មិនគប់កេន្តបុរសបែបនោះផង មិនដល់ខ្ញុំសេចក្តីភាព ទៅកេបុរស
បែបនោះផង ។ បុរសបុគ្គលនោះ បណ្ឌិតប្បវិជ្ជិតថា ជាអ្នកមាន
អន្សាស្រ័យទៅក្នុងលោកាមិសៈ ដោយប្រការដូច្នោះ ។

(៧២) ម្នាលសុខត្ថុត្ត មួយទៀត ហេតុដែលនាំឲ្យបុរសបុគ្គល
ពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ មានអន្សាស្រ័យទៅកេណេញ្ញិមុត្ត
វែមន៍មាន ។ ម្នាលសុខត្ថុត្ត ពាក្យសំដីបុរសបុគ្គលដែលមានអន្សា-
ស្រ័យទៅកេណេញ្ញិមុត្ត កែហានិយាយឡើង វែមន៍ប្រមៀល
ទៅកេណេញ្ញិមុត្តនោះ បុរសបុគ្គលនោះវែមន៍ត្រិះរិះរឿយៗ ពិចា-
រណារឿយៗខ្ញុំហេតុដែលប្រព្រឹត្តទៅភាមកេណេញ្ញិមុត្តនោះផង តែង
គប់កេន្តបុរសនោះផង តែងដល់ខ្ញុំសេចក្តីភាពទៅកេបុរសបែបនោះ
ផង ចំណែកទាំងពាក្យសំដីដែលគេនិយាយ ប្រកបដោយលោកាមិសៈ
បុរសបុគ្គលនោះ មិនចង់ស្តាប់ផង មិនផ្តិតគ្រឿងផង មិនកាំងចិត្ត
ដើម្បីដឹងផង មិនគប់កេន្តបុរសបែបនោះផង មិនដល់ខ្ញុំសេចក្តីភាព
ទៅកេបុរសបែបនោះផង ។ ម្នាលសុខត្ថុត្ត ស្តីកេរឈ័ទី មានពណ៌
លឿង ផ្រូចញញឹមចង់ហើយ មិនគួរដើម្បីទៅទៀតទៀតទុរនឡើយ

ឯវេទ ទោ សុទកុត្ត អាណេញ្ជាជិមុត្តស្ស បុរិសបុត្ត-
លស្ស យេ លោកាមិសសញ្ញាជនេ សេ បុរត្តេ ។
សោ ឯវេមស្ស វេទិតញោ លោកាមិសសញ្ញាជនេ ហិ
ទោ វិសំយុត្តោ អាណេញ្ជាជិមុត្តោ បុរិសបុត្តលោតិ ។

[៧៣] ហំ ទោ បនេតំ សុទកុត្ត វិជ្ជតិ
យំ វេទិតញោ បុរិសបុត្តលោ អាតិញ្ញាយតនាជិ-
មុត្តោ អស្ស ។ អាតិញ្ញាយតនាជិមុត្តស្ស ទោ
សុទកុត្ត បុរិសបុត្តលស្ស តប្បដិវ្យបិ ទេវ កាថា
សណ្ឋាតំ តនននម្មត្វ អនុវិតត្តតិ អនុវិតវេតិ
តត្វ បុរិសំ កជតិ តេន ច ចិត្តំ អាបជ្ជតិ
អាណេញ្ជាប្បដិសំយុត្តាយ ច បទ កាថាយ កច្ច-
មាតាយ ច សុស្សសតិ ទ សោតំ ឡុនហតិ ទ
អញ្ញា ចិត្តំ ឧបដ្ឋមេតិ ទ ច តំ បុរិសំ
កជតិ ទ ច តេន ចិត្តំ អាបជ្ជតិ ។

យំនិណាមិញ ម្នាលសុទកុត្ត បុរសបុគ្គលដែលមានអព្យស្រ័យទេវទៅ
រកការព្រាសមាបក្តិ វេមនិជ្រះចាកការប្រកបក្នុងលោកាមិសៈ ក៏យ៉ាង
នោះដែរ ។ បុរសបុគ្គលនោះ បណ្តិតប្បវិធីថា ជាអ្នកមានអព្យស្រ័យ
ទេវទៅរកការព្រាសមាបក្តិ ប្រាសចាកការប្រកបក្នុងលោកាមិសៈហើយ
ដោយប្រការដូច្នោះ ។

[៧៤] ម្នាលសុទកុត្ត មួយទៀត ហេតុដែលទាំឲ្យបុរសបុគ្គល
ពួកនេះ ក្នុងលោកនេះ មានអព្យស្រ័យទេវទៅរកអាតិញ្ញាយតន-
សមាបក្តិ វេមនិមាន ។ ម្នាលសុទកុត្ត សំដីរបស់បុរសបុគ្គលដែលមាន
អព្យស្រ័យទេវទៅរកអាតិញ្ញាយតនសមាបក្តិ តែហានិយាយឡើង
តែនិប្រមៀលទៅរកអាតិញ្ញាយតនសមាបក្តិនោះផង បុរសបុគ្គលនោះ
តែនិគ្រងវិប្បវិយ ។ ពិចារណារឿយ ។ ខ្លះហេតុដែលប្រព្រឹត្តទៅតាម
អាតិញ្ញាយតនសមាបក្តិនោះផង តែនិគបំកេខុវបុរសបែបនោះផង តែនិ
ដល់ខ្លះសេចក្តីគោរព ទៅរកបុរសបែបនោះផង ចំណែកខាងពាក្យសំដី
ដែលគេនិយាយ ប្រកបដោយការព្រាសមាបក្តិ បុរសបុគ្គលនោះមិនចង់
ស្តាប់ផង មិនផ្តន់ត្រចៀកផង មិនកាំងចិត្តដើម្បីជឿផង មិនគប់រកបុរស
បែបនោះផង មិនដល់ខ្លះសេចក្តីគោរព ទៅរកបុរសបែបនោះផង ។

ទេវតាវង្ស សុទ្ធាសុទ្ធ ទេវសញ្ញាសញ្ញាយនគរមិត្តភាព

សេយ្យជាមិ សុទ្ធាសុទ្ធ បុគ្គលិក ទ្រព្យ កិច្ចា
អប្បជិសដ្ឋិតា ហោតិ វរាមេវ ទោ សុទ្ធាសុទ្ធ អា-
តិក្ខញ្ញាយនគរមិត្តស្ស បុរិសបុគ្គលស្ស យេ អាទេ-
ញ្ញសញ្ញាជនេ សេ កិច្ចេ ។ សោ វរាមស្ស វេទិតញ្ញោ
អាទេញ្ញសញ្ញាជនេ ហិ ទោ វិសំយុត្តោ អាតិក្ខញ្ញា-
យនគរមិត្តោ បុរិសបុគ្គលាតិ ។

(៧៤) ហ្ន៎ ទោ បទេតំ សុទ្ធាសុទ្ធ វិជ្ជតិ យំ
វនេ វញ្ញោ បុរិសបុគ្គលោ ទេវសញ្ញាសញ្ញាយន-
គរមិត្តោ អស្ស ។ ទេវសញ្ញាសញ្ញាយនគរមិត្ត-
មិត្តស្ស ទោ សុទ្ធាសុទ្ធ បុរិសបុគ្គលស្ស កប្បជិវ្របិ
ចេវ កតា សណ្ឋិតិ តទទុជម្មត្វ អនុវិគត្តោតិ
អនុវិចារេតិ ភត្ត បុរិសំ កជតិ តេ ច
ចិត្តំ អាបដ្ឋតិ អាតិក្ខញ្ញាយនគរមិត្តសំយុត្តាយ
ច បទ កតាយ កត្តមាទាយ ទ សុស្សសតិ
ទ សោតំ ឌុទហតិ ទ អញ្ញា ចិត្តំ ឌុបដ្ឋបេតិ

ទេវតាវង្ស សុទ្ធាសុទ្ធ បុគ្គលិកមិត្តភាពទេវសញ្ញាសញ្ញាយនគរមិត្តភាព

ម្ចាស់សុទ្ធាសុទ្ធ ដទដ្ឋិត្រាស់ បែកចេញជាពីរភាគ មិនជាប់គ្នាវិញ
បាន យ៉ាងណាមិញ ម្ចាស់សុទ្ធាសុទ្ធ បុរិសបុគ្គលដែលមានអន្សាស្រ័យ
ទេវតាភាគកិច្ចញ្ញាយនគរមិត្តភាព រមែងបែកចេញក៏ពីការប្រកបក្នុង
ការនាសមាបក្តិ ក៏យ៉ាងនោះឯង ។ បុរិសបុគ្គលនោះ បណ្តែតប្រជុំជុំ
ហ្ន៎ ជាអ្នកមានអន្សាស្រ័យទេវតាភាគកិច្ចញ្ញាយនគរមិត្តភាព ទ្រុស
ចាកការប្រកបក្នុងការនាសមាបក្តិហើយ ដោយប្រការផ្សេងៗ ។

(៧៥) ម្ចាស់សុទ្ធាសុទ្ធ ហេតុ ដែលនាំឱ្យបុរិសបុគ្គលទូទ្រុ ក្នុង
លោកនេះ មានអន្សាស្រ័យទេវតាភាគកិច្ចញ្ញាយនគរមិត្តភាព
មិត្តភាព រមែងមាន ។ ម្ចាស់សុទ្ធាសុទ្ធ បុរិសបុគ្គលដែលមានអន្សាស្រ័យទេវ
តាភាគកិច្ចញ្ញាយនគរមិត្តភាព តែហាមិយាយឡើង តែង
ប្រមៀលទៅកាន់សញ្ញាសញ្ញាយនគរមិត្តភាពនោះផង បុរិសបុគ្គល
នោះ តែងត្រិះរឿយ ។ ពិចារណារឿយ ។ នូវហេតុដែលប្រព្រឹត្តទៅ
ភាពទេវសញ្ញាសញ្ញាយនគរមិត្តភាពនោះផង តែងគប្បីកន្លះបុរិសបែប
នោះផង តែងដល់ខ្លះសត្វគោរពទៅកបុរិសបែបនោះផង ទោបិសំដី
ដែលគេនិយាយ ប្រកបដោយភាគកិច្ចញ្ញាយនគរមិត្តភាព ក៏បុរិសបុគ្គល
នោះ មិនចង់ស្តាប់ផង មិនផ្តន់ត្រាចៀកផង មិនកំលប់ក្តីដើម្បីដឹងផង

ន ច តំ បុរិសំ កជតិ ច ច ភេទ ចិត្តំ អាបជ្ជតិ ។
 សេយ្យោបិ សុទត្តុត បុរិសោ មនុញ្ញោភោជនំ កុត្តារិ
 នទ្កេយ្យ ។ តំ កំ មញ្ញសិ សុទត្តុត អបិ ន
 តស្ស្ច^(១) តស្សី កត្តេ សុទត្តុត កម្យតា អស្សាតិ ។
 ហោ ហោតំ កន្តេ តំ កិស្ស ហោតុ អនុញ្ញា^(២)
 កន្តេ កត្តំ បដិក្កុលសម្មតន្តិ ។ ឯវមេវ ទោ
 សុទត្តុត ទេវសញ្ញាណសញ្ញាយតនាជិម្ពត្តស្ស បុរិស-
 បុគ្គលស្ស យេ អាភិញ្ញាណយតនសញ្ញាជិទេ សេ
 វន្តេ ។ សោ ឯវមស្ស វេទិតញោ អាភិញ្ញាណយត-
 នសញ្ញាជិទេ ហិ ទោ វិសំយុត្តោ ទេវសញ្ញាណ-
 សញ្ញាយតនាជិម្ពត្តោ បុរិសបុគ្គលោតិ ។

[៧៨]- ហំ ទោ បទេតំ សុទត្តុត វិជ្ជតិ
 យំ និទេកញោ បុរិសបុគ្គលោ សម្មាទិញាណិម្ពត្តោ
 អស្ស ។ សម្មាទិញាណិម្ពត្តស្ស ទោ សុទត្តុត
 បុរិសបុគ្គលស្ស តប្បដិវប្បំ ទេវ កថា សណ្ឋាតិ

១ ឧ. ម. កស្ស បុរិសស្ស ។ ២ ឧ. អវុ ហំ ។

មិនកប់កន្ទិបុរសបែបនោះផង មិនដល់ប្តូរសេចក្តីគោរពទៅកេហុសបែប
 នោះផង ។ ម្នាលសុទត្តុត ប្រៀបដូចបុរសបរិភោគរួចហើយ ភប្ប
 ចោលខ្លូរភាវនាដាច់គាប់ចិត្ត ។ ម្នាលសុទត្តុត អ្នកសំគាល់សេចក្តី
 នោះដូចម្តេច ម្នាលសុទត្តុត បុរសនោះ ភើតប្បិមានសេចក្តីប្រាថ្នា
 ក្នុងកត្តានោះទៀត ដូច្នោះ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សេចក្តីប្រាថ្នាក្នុង
 កត្តាបស់បុរសនោះមិនមានទេ ដំណើរនេះ ព្រោះហេតុអ្វី បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន ព្រោះកត្តានោះ គេសន្មតថាជាបស់បដិក្កុល ។ ម្នាលសុទត្តុត
 បុរសបុគ្គល ដែលមានអព្យស្រ័យទទៅកេរ្តិ៍សញ្ញាណសញ្ញាយតន
 សមាបត្តិ វេទិតខ្លាត់ចោលខ្លូរកាប្រកបក្នុងអាភិញ្ញាណយតនសមាបត្តិ
 នោះ ក៏មានទុក្ខមេឃ្យយ៉ាងនេះនឹង ។ បុរសបុគ្គលនោះ បណ្ឌិតភប្ប
 ជីវិត ជាអ្នកមានអព្យស្រ័យទទៅកេរ្តិ៍សញ្ញាណសញ្ញាយតនសមា-
 បត្តិ ប្រាសចាកការប្រកបដោយអាភិញ្ញាណយតនសមាបត្តិហើយ ដោយ
 ប្រការដូច្នោះ ។

[៧៩] ម្នាលសុទត្តុត មួយទៀត ហេតុដែលទំនៀមបុរសបុគ្គល
 ពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ មានអព្យស្រ័យទទៅកេរ្តិ៍ព្រះនិព្វានដោយប្រព័ត
 វេទិតមាន ។ ម្នាលសុទត្តុត បុគ្គលដែលមានអព្យស្រ័យទទៅកេ
 រ្តិ៍ព្រះនិព្វានដោយប្រព័ត កែហានិយាយទៀត តែងប្រមៀលទៅកេរ្តិ៍

គណនាធម្មតា អនុវត្តត្រួត អនុវត្តចារតិ គត្យ ឬវិស័
 ភជិត តេជ ច ចិត្តិ អាមជ្ជតិ ទេវសញ្ញាសញ្ញា-
 យតនសំយត្តាយ ច បទ កាយ កន្ធមាតាយ
 ទ សុស្សសតិ ទ សោតំ ឡុនហតិ ទ អញ្ញា
 ចិត្តិ ឧបជ្ជយេតិ ទ ច តំ ឬវិស័ ភជិតិ ទ ច តេជ
 ចិត្តិ អាមជ្ជតិ ។ សេយ្យថាបិ សុទកុត្ត កាលោ
 មកុត្តាច្ឆិទ្ធោ អកត្តោ បុទ វិទ្ធីយោ វិវេទ ទោ សុ-
 ទកុត្ត សម្មាសម្ពុទ្ធិសុត្តស្ស ឬវិស័បុគ្គលស្ស យេ
 ទេវសញ្ញាសញ្ញាយតនសញ្ញាជិទេ សេ ឧច្ឆិទ្ធោ
 ឧច្ឆិទ្ធម្មលេ កាលាវក្កកតេ អនកាវត្តតេ^(១) អាយតិ
 អនុប្បននម្មេ ។ សោ វិវេស្ស វេទិតត្តោ ទេវ-
 សញ្ញាសញ្ញាយតនសញ្ញាជិទេ ហិ ទោ វិស័យុត្តោ
 សម្មាសម្ពុទ្ធិសុត្តោ ឬវិស័បុគ្គលោតិ ។

១ ១. អនកាវតេ ។ អ. អនកាវតេ ។

ទេវហិណ្ឌូ ឬ សុទ្ធកុស្ត កាលនៃបុគ្គលមានអន្សាស្រ័យទទេទៅក្រុងនិព្វានដោយប្រពៃ
 និព្វាននោះផង ឬសុបុគ្គលនោះវែងក្រិះរឿយ ។ ពិចារណារឿយ ។
 ដូច្នោះដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមព្រះនិព្វាននោះផង គប់កេតុបុស្សបែបនោះ
 ផង តែងដល់ខ្លួនសេចក្តីគោរពទៅកេបុស្សបែបនោះផង ទោះបីសំដីដែល
 គេនិយាយប្រកបដោយទេវសញ្ញាសញ្ញាយតនសមាបត្តិ ក៏ឬសុបុគ្គល
 នោះ មិនចង់ស្តាប់ផង មិនផ្អែកច្រៀងផង មិនកំលំចិត្តដើម្បីដឹងផង
 មិនគប់កេតុបុស្សបែបនោះផង មិនដល់ខ្លួនសេចក្តីគោរពទៅកេបុស្សបែប
 នោះផង ។ ម្នាលសុទកុត្ត ដើមគ្នាភក់បុកចុង មិនគួរដើម្បីជុះលូតលាស់
 ទៀងទាទ យ៉ាងណាមិញ ម្នាលសុទកុត្ត ឬសុបុគ្គលដែលមានអន្សា-
 ស្រ័យទទេទៅក្រុងនិព្វានដោយប្រពៃ វែងផ្តាច់ផ្តិលខ្លួនប្រកបចុង
 ទេវសញ្ញាសញ្ញាយតនសមាបត្តិ ឲ្យអស់លើដីដូចជាដើមគ្នា ដែល
 គេក្របែលគាស់លើដីឲ្យលឿងដុះគេទៅទៀតហើយ កុនាធីឲ្យលឿងបាន
 បែបកាតកទៅទៀតហើយ ឲ្យជាធម៌លឿងមានកំណើត កទៅមុខទៀត
 ហើយ ក៏យ៉ាងនោះឯង ។ ឬសុបុគ្គលនោះ បណ្ឌិតភវីដឹងថា ជា
 អ្នកមានអន្សាស្រ័យទទេទៅក្រុងនិព្វាន ដោយប្រពៃ ប្រាសចាកការ
 ប្រកបចុងទេវសញ្ញាសញ្ញាយតនសមាបត្តិហើយ ដោយប្រការដូច្នោះ។

(៧៦) ហ័ង ទោ បរេតំ សុទ្ធកុត្ត វិជ្ជតិ យំ
 ននេកទ្ធស្ស ភិក្ខុនោ ឋវមស្ស គណ្ណោ ទោ សល្លំ
 សមណោ វុត្តំ អវិជ្ជាវិសេនោសោ ធន្តរាគព្យាគារេ
 ហិ^(១) វុច្ចតិ តំ មេ គណ្ណាសល្លំ បហំនំ អបដិកា
 អវិជ្ជាវិសេនោសោ សម្មាទិញ្ចាណធិមុត្តាហមស្មិតិ ឋវ-
 មាទិ^(២) អស្ស អត្តំ សមាទំ ។ សោ យានិ សម្មាទិ-
 ញ្ចាណធិមុត្តស្ស អសច្ចាយានិ តានិ អនុយុត្តោយ្យ ។
 អសច្ចាយំ ចក្កុនា រូបនស្សំ អនុយុត្តោយ្យ
 អសច្ចាយំ សោភេន សន្នំ អនុយុត្តោយ្យ អសច្ចាយំ
 យារេន គន្ធិ អនុយុត្តោយ្យ អសច្ចាយំ ជិក្ខុយ
 វសំ អនុយុត្តោយ្យ អសច្ចាយំ កាយេន ដោដ្ឋង្គំ
 អនុយុត្តោយ្យ អសច្ចាយំ មនសា ធម្មំ អនុ-
 យុត្តោយ្យ ។ តស្ស អសច្ចាយំ ចក្កុនា រូបនស្សំ
 អនុយុត្តស្ស អសច្ចាយំ សោភេន សន្នំ អនុ-
 យុត្តស្ស អសច្ចាយំ យារេន គន្ធិ អនុយុត្តស្ស ។

១ ឋ. ម. ចន្តរាគព្យាគារេ ។ ២ ឋ. ធាវិ មាទំ ។ ម. ធាវិ មាទំ ។

(៧៦) ខ្មោលសុខកុត្ត ហេតុវេលនាវិទ្យកិច្ចខ្លះ ក្នុងសាសនានេះ
 មានសេចក្តីគ្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា សា ព្រះសមណ គ្រាសំហើយថា
 ជាគណ្ណ ទោសជាតិសគិអវិជ្ជា ភេតិកាម្រិតឡើយ ដោយសារធន្តរា
 ធិនិព្យាបាទ សា គីគណ្ណានោះ ភាគាអញបានលះបង់ហើយ ទោស
 ជាតិសគិអវិជ្ជា ក៏ភាគាអញបានទាំចេញហើយដែរ ភាគាអញមានអន្សា-
 ស្រីយទទៅកេព្រះនិព្វាន ដោយប្រពៃហើយ សេចក្តីគ្រិះរិះយ៉ាងនេះ
 ដូច្នេះជាដើម ជាសេចក្តីគ្រិះរិះមានប្រយោជន៍ ក៏វែមនិមាទ ។ តែភិក្ខុនោះ
 បែរជាប្រកបរឿយ ។ ខ្ញុំការម្នាក់មិនជាទីសប្បាយ សម្រាប់អ្នកវេល
 មានអន្សាស្រីយទទៅកេព្រះនិព្វានដោយប្រពៃ ។ គឺ ប្រកបរឿយ ។
 ខ្ញុំរូបមិនជាទីសប្បាយ ដោយចក្កុ ប្រកបរឿយ ។ ខ្ញុំសំឡេងមិនជាទី
 សប្បាយ ដោយសោភៈ ប្រកបរឿយ ។ ខ្ញុំក្លិនមិនជាទីសប្បាយ ដោយ
 យានៈ ប្រកបរឿយ ។ ខ្ញុំវាសមិនជាទីសប្បាយដោយជិក្ខុ ប្រកបរឿយ ។
 ខ្ញុំដេកមិនជាទីសប្បាយដោយកាយ ប្រកបរឿយ ។ ខ្ញុំធម៌មិនជាទី
 សប្បាយដោយចិត្ត ។ កាលភិក្ខុនោះ ប្រកបរឿយ ។ ខ្ញុំការយំញ្ញប្រ
 មិនជាទីសប្បាយដោយចក្កុ ប្រកបរឿយ ។ ខ្ញុំសំឡេងមិនជាទីសប្បាយ
 ដោយសោភៈ ប្រកបរឿយ ។ ខ្ញុំក្លិនមិនជាទីសប្បាយ ដោយយានៈ

អសប្បាយ ជំងឺយ រស អនុយុត្តស្ស អសប្បាយ
 កាយេន ដោដ្ឋន្តំ អនុយុត្តស្ស អសប្បាយ មនសា
 ធម្មំ អនុយុត្តស្ស វកោ ចិត្តំ អនុត្ថសេយ្យ ។ រសា
 វកាទុត្ថសិតេន ចិត្តេន មរណំ វា ជិត្រេយ្យ
 មរណាមត្តំ វា ទុក្ខំ ។ សេយ្យជាបិ សុទកុត្ត បុរិសោ
 សល្លេន វិន្នោ អស្ស សវិសេន កាជ្ឈបលេបនេន
 តស្ស មិត្តាមត្តា ញាតិសាលាហិតា ភិសញ្ញំ សល្ល-
 កត្តំ ឧបដ្ឋមេយ្យំ ។ តស្ស សោ ភិសញ្ញោ
 សល្លកត្តោ សត្រេន វណមុទំ បរិកន្តេយ្យ សត្រេន
 វណមុទំ បរិកន្តេត្វា វសនិយា សល្លំ វសេយ្យ
 វសនិយា សល្លំ វសិត្វា សល្លំ អត្វាហេយ្យ^(១)
 អប្បនេយ្យ វិសនោសំ សទុតានិសេសំ អនុតានិសេ-
 សោតិ ជាធាតោ^(២) ។ សោ វរំ វិនេយ្យ អន្តោ
 បុរិស ឧត្តហតំ^(៣) ចោ តេ សល្លំ អបនិតោ វិសនោ
 សោ អនុតានិសេសោ អលញ្ច តេ អនុត្តរយាយ

១ ខ. អបរេយ្យ ។ ម អនុរេយ្យ ។ ៤ ខ. មត្តហតោ ។ ៣ ខ. ម. ឧត្តំ ។

ប្រកបរឿយៗ ខ្មុរសមិទដាទិសប្បាយ ដោយជំងឺ ប្រកបរឿយៗ ។ ៤៧
 ដោដ្ឋន្តៈមិនដាទិសប្បាយដោយកាយ ប្រកបរឿយៗ ដូចម្នាម្នាម្នាមិនដា
 ទិសប្បាយដោយចិត្ត ពតៈកិត្របសន្តិក៍ចិត្តំ ។ ភិក្ខុនោះ លុះត្រូវពតៈត្រប
 សន្តិក៍ចិត្តហើយ ក៏ដល់ដូចមរណៈបូជល់ខ្មុរសេចក្តីទុក្ខស្មើ តមរណៈ ។
 ម្នាលសុទកុត្ត ដូចបុរសត្រូវសា ដែលត្រូវដោយជំងឺពិស ប្រហុជាគ
 ជាហើយ មិត្រភាមាត្យ ញាតិសាលាហិត របស់បុរសនោះ ក៏ឲ្យទេឲ្យ
 វៈ ជាអ្នកស្នាក់ជំនាញរក្សា ។ ទេឲ្យវៈអ្នកស្នាក់ជំនាញនោះ វៈមុខដីចៅ
 របស់បុរសនោះ ដោយគ្រឿងសស្រ្តា លុះវៈមុខដីចៅដោយគ្រឿងសស្រ្តា
 រួចហើយ ក៏ពរកសា ដោយគ្រឿងសម្រាប់ពរក (ដង្ហើប) លុះពរ
 កសា ដោយគ្រឿងសម្រាប់ពរកហើយ ក៏ដកចេញវៈសាបានពិសជា
 ពោស ដែលសេសសល់នៅ ក៏ដឹងថា ពិសជាពោសនោះ មិនមាន
 នៅសេសសល់ទេ ។ ទេឲ្យវៈនោះនិយាយយ៉ាងនេះថា នៃបុរសដ៏ចម្រើន
 សាររបស់អ្នក យើងបានដកចេញហើយ ពិសជាពោស យើងបាន
 តាំងចេញ ដកបានសេសសល់រឿយ ល្មមមិនមានអន្តរាយដល់អ្នកហើយ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ចប់បណ្ណសក្ក

សប្បយាទិ ចេវ ភោជនាទិ កុញ្ញយ្យសិ មា
 តេ អសប្បយាទិ ភោជនាទិ កុញ្ញតោ វណោ
 អស្សាវី អស្ស កាលេន កាលត្យ វណំ តោ
 វេយ្យាសិ កាលេន កាលំ វណមុទំ អាលិម្បយ្យាសិ
 មា តេ ច កាលេន កាលំ វណំ តោវតោ កាលេន
 កាលំ វណមុទំ អាលិម្បតោ បុព្វលោហិតំ វណមុទំ
 បរិយោនន្តិ មា ច វតោតេ ចារិត្តំ អនុយុត្តិ
 មា តេ វតោតេ ចារិត្តំ អនុយុត្តស្ស វោសុកំ
 វណមុទំ អនុន្តិសេសិ វណានុវត្តិ ច អន្តោ បុរិស
 វិហារេយ្យាសិ វណាសារោបិទិ ។ តស្ស ឯវេស្ស ឧត្ត-
 ហតំ ទោ មេ សល្យំ អបដំតោ វិសោសោ អនុចាទិ-
 សេសោ អលត្យ មេ អនន្តរាយាយាទិ ។ សោ
 អសប្បយាទិ ចេវ ភោជនាទិ កុញ្ញយ្យ តស្ស
 អសប្បយាទិ ភោជនាទិ កុញ្ញតោ វណោ អស្សាវី
 អស្ស ច ច កាលេន កាលំ វណំ តោវេយ្យ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ចប់បណ្ណសក្ក

អ្នកគួរបរិភោគភោជនដែលជាទីសប្បាយ អ្នកកុំបរិភោគភោជនមិនជាទី
 សប្បាយ ឲ្យដំបៅក្រហាយ អ្នកគួរលាងដំបៅតាមកាលដ៏សមគួរផង
 គួរលាបមុខដំបៅតាមកាលដ៏សមគួរផង អ្នកកុំមិនលាងដំបៅតាមកាលដ៏
 សមគួរ កុំមិនលាបមុខដំបៅតាមកាលដ៏សមគួរ ឲ្យមុខដំបៅដែលមានខ្លះ
 និងឈាមរុំជុំក្រហាយ អ្នកកុំដើរចោលខ្យល់និងកំដៅថ្ងៃ អ្នកកុំដើរចោល
 ខ្យល់និងកំដៅថ្ងៃ ឲ្យលំអនិច្ចលី រុំមុខដំបៅក្រហាយ ខែបុរសដ៏
 ចម្រើន អ្នកគ្រូនៅក្បែរដំបៅ គ្រូនៅជុំដំបៅចុះ ។ បុរសនោះមាន
 សេចក្តីព្រមព្រៀងយ៉ាងនេះថា សារបស់ពាក្យអញ ពេទ្យបានដកយកចេញ
 ហើយ ពិសជាពោស ពេទ្យបានទាំចេញ វតមានសេសសល់ហើយ
 ល្មមមិនមានអន្តរាយដល់ពាក្យអញហើយ ។ បុរសនោះ ក៏បរិភោគ
 ភោជនមិនជាទីសប្បាយផង កាលដែលបុរសនោះ បរិភោគភោជនមិន
 ជាទីសប្បាយ ដំបៅក៏ដំបៅក្រហាយ ទាំងមិនលាងដំបៅតាមកាលដ៏សមគួរ

ទេវហេតុស្ស សុទ្ធកុស្តេ សន្សំបុត

ឧ ច កាលេន កាលំ វណមុំ អាលិម្សយ្យ
 កស្ស ឧ កាលេន កាលំ វណំ ទោវតោ ឧ ច
 កាលេន កាលំ វណមុំ អាលិម្សតោ បុព្វលោហិតំ
 វណមុំ បរិយោនទ្ធស្ស វតតមេ ច ចារិត្តំ
 អនុយុត្តេយ្យ កស្ស វតតមេ ចារិត្តំ អនុយុត្តស្ស
 វជានុតំ វណមុំ អនុន្ទិសេយ្យ ឧ ច
 វណាមុត្តំ វិហរេយ្យ ឧ វណាសារេមី កស្ស
 វមិស្ស វ អសប្បាយកិរិយាយ អសុចិវិសោសោ
 អបដិកោ សទ្ធានិសេសោ កន្តកយេន វណា
 បុជិត្តំ កច្ឆេយ្យ ។ សោ បុជិត្តំ កតេន វណេន
 មរណំ វ និកច្ឆេយ្យ មរណមត្តំ វ ទុក្ខំ វិវេមេ
 ទោ សុទកុត្ត វេនមេតំ វិជ្ជតំ យំ វេនកច្ឆស្ស
 កិក្កុយោ វិវេស្ស កណ្ណា ទោ សន្សំ សមណេន
 វិត្តំ អវិជ្ជាវិសោសោ ឧទ្ធកត្យាតាទេហិ វប្បតំ

ទេវហេតុ សុទ្ធកុស្តេ ឧបសាយចសត្រៃស

ទាំងមិនលាបមុខដំបៅតាមកាលដ៏សមគួរ កាលដែលបុរសនោះ មិន
 លាងមុខដំបៅតាមកាលដ៏សមគួរ មិនលាបដំបៅតាមកាលដ៏សមគួរ ខ្លះ
 ខឹងឈាម ក៏ប្រកែស្ទុះមុខដំបៅ បុរសនោះប្រកបរឿយៗ ខ្ញុំការដើរ
 ហាងរៀននិងកំដៅថ្ងៃ កាលដែលបុរសនោះ ប្រកបរឿយៗ ខ្ញុំការ
 ដើរហាងរៀននិងកំដៅថ្ងៃ លំអង្គល្អក៏មុខដំបៅ បុរសនោះឈ្នះថា
 មិនក្សេងជំនាញផង មិនផ្សះជំនាញផង បុរសនោះមិនបាននាំចេញផ្លូវវិជ្ជាមិន
 ស្អាត និងពិសជាពេលដែលទៅសេសសល់ ព្រោះកិរិយាមិនជាទី
 សប្បាយនេះឯង មុខដំបៅទ័បជំរឿន ដោយហេតុទាំងពីរនោះ ។
 បុរសនោះ ក៏ដល់ខ្ញុំមរណៈ ក្នុងដល់ខ្ញុំទុក្ខស្លឹកវិកមរណៈ ដោយដំបៅ
 ដែលដំរឿន សេចក្តីនេះមានទមហយ៉ាងណា ម្ចាស់សុខកុត្ត មាន
 ទមរេយ្យដូចហេតុដែលនាំឱ្យកិក្កុបទុះ ក្នុងសាសនានេះ មានសេចក្តី
 ត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា សា ព្រះសមណៈក្រាស់ហើយថា ជាគណ្ណ ទោស
 ជាពិស គឺអវិជ្ជា តែងកម្រើកឡើង ដោយសារឧទ្ធកតនិងព្យាបាទ

តំ មេ តណ្ហាសន្តំ បយំនំ អបដិពោ អវិជ្ជាវិសោគោសា
 សម្មាទិញ្ចាណទិមុត្តោហមស្មិតំ វិវាទានិ អស្ស អត្ថំ
 សមាទំ ។ សោ យានិ សម្មាទិញ្ចាណទិមុត្តស្ស
 អសម្មា យានិ កាទិ អនុយុត្តោយ្យ អសម្មាយំ ចក្កុចា
 រូបនស្សនំ អនុយុត្តោយ្យ អសម្មាយំ សោគន
 សន្តំ អនុយុត្តោយ្យ អសម្មាយំ យានេន កន្តំ
 អនុយុត្តោយ្យ អសម្មាយំ ជិក្ខុយ រសំ អនុ-
 យុត្តោយ្យ អសម្មាយំ កាយេន ដោដ្ឋត្ថំ អនុយុត្តោយ្យ
 អសម្មាយំ មនសា ចន្តំ អនុយុត្តោយ្យ ។ តស្ស
 អសម្មាយំ ចក្កុចា រូបនស្សនំ អនុយុត្តស្ស អ-
 សម្មាយំ សោគន សន្តំ អនុយុត្តស្ស អសម្មាយំ
 យានេន កន្តំ អនុយុត្តស្ស អសម្មាយំ ជិក្ខុយ
 រស អនុយុត្តស្ស អសម្មាយំ កាយេន ដោដ្ឋត្ថំ
 អនុយុត្តស្ស អសម្មាយំ មនសា ចន្តំ អនុ-
 យុត្តស្ស សោ^(១) វាតោ ចិត្តំ អនុទ្ធិសយ្យ ។

១១. សោតិ បទំ ៨ ទិស្សតិ ។

សាគីតណ្ហានោ ភាគាអញ្ញានុវេយ្យោ ពោសជាទិសគីអវិជ្ជា
 ភាគាអញ្ញានុវេយ្យោ ភាគាអញ្ញានុវេយ្យោ ភាគាអញ្ញានុវេយ្យោ
 ខិត្តានុវេយ្យោ ភាគាអញ្ញានុវេយ្យោ សេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះដូចជាដើម ជាភា
 ពានប្រយោជន៍ ។ តែភិក្ខុនោះបែបប្រកបរឿយៗ នូវការម្នាក់មិនជា
 ទិសប្បាយ សម្រាប់អ្នកដែលមានអន្សាស្រីយទទៅក្រៅព្រះខិត្តានុវេយ្យោ
 ប្រព្រឹត គឺប្រកបរឿយៗ នូវការឃើញរួម មិនជាទិសប្បាយ ដោយចក្ក
 ប្រកបរឿយៗនូវសំឡេងមិនជាទិសប្បាយ ដោយសោតៈ ប្រកបរឿយៗ
 នូវក្លិនមិនជាទិសប្បាយ ដោយយានៈ ប្រកបរឿយៗ នូវសម័នជាទិ
 សប្បាយ ដោយជិត្តំ ប្រកបរឿយៗនូវដោដ្ឋត្ថៈមិនជាទិសប្បាយ ដោយ
 កាយ ប្រកបរឿយៗនូវធម្មាម្នាក់មិនជាទិសប្បាយ ដោយចិត្ត ។ កាល
 ភិក្ខុនោះប្រកបរឿយៗនូវការឃើញរួមមិនជាទិសប្បាយ ដោយចក្ក ប្រកប
 រឿយៗនូវសំឡេងមិនជាទិសប្បាយដោយសោតៈ ប្រកបរឿយៗនូវក្លិនមិន
 ជាទិសប្បាយ ដោយយានៈ ប្រកបរឿយៗនូវសម័នជាទិសប្បាយដោយ
 ជិត្តំ ប្រកបរឿយៗ នូវដោដ្ឋត្ថៈមិនជាទិសប្បាយ ដោយកាយ ប្រកប
 រឿយៗនូវធម្មាម្នាក់មិនជាទិសប្បាយ ដោយចិត្ត កតៈកំត្របសន្តិកំចិត្ត។

ទេវហវ័ន្តស្ស សុខត្ថស្ស លម្អនិព្វានិមុត្តការា

សោ ភត្តាប្បដ្ឋិសិទេន ចិត្តេន មរណំ វា ជិតិច្ឆេយ្យ
 មរណមត្ត វា ទុក្ខំ ។ មរណញ្ញាតំ សុខត្ថត្ថ
 អរិយស្ស វិនយេ យោ សិក្ខំ បទ្ធក្កាយ
 ហីណយាវត្ថតិ ។ មរណមត្តញ្ញាតំ សុខត្ថត្ថ ទុក្ខំ
 យោ អញ្ញាតំ សង្កិលិដ្ឋំ អាបត្ថិ អាបដ្ឋតិ ។

(៧៧) ហ៊ានំ ទោ បរេតំ សុខត្ថត្ថ វិដ្ឋតិ យំ
 នំនេកត្តស្ស ភិក្កុយោ វរមស្ស តណ្ហា ទោ
 សល្យំ សមណោ វុត្តំ អវិជ្ជាវិសោទោសោ ទទ្ធភត-
 ត្យាភាទេហិ វុប្បតិ តំ មេ តណ្ហាសល្យំ បហិនំ
 អបដិទោ អវិជ្ជាវិសោទោសោ សម្មានិព្វានិមុត្តោហ-
 មស្មិតិ ។ សម្មានិព្វានិមុត្តស្សេវ សតោ សោ

ទេវហវ័ន្ត សុខត្ថស្ស លម្អនិព្វានិមុត្តការា
 ភិក្ខុនោ សុគត្រៃវត គ្របសន្តិកំចិត្តហិយ ភិដលំមរណោ ឫដលំខុ
 ទុក្ខស្មិវិគមណោ ។ ម្នាលសុខត្ថត្ថ ពាក្យថា មរណៈ នេះ សំដៅ
 យកភិក្ខុដែលពោលលាសិក្ខា ក្នុងវិន័យ របស់ព្រះអរិយៈ ហើយទៅ
 ប្រព្រឹត្តខ្លួនជាបុគ្គលថេតាបវិញ ។ ម្នាលសុខត្ថត្ថ ពាក្យថា ទុក្ខ
 ស្មើតែមរណៈ នេះ សំដៅយកភិក្ខុដែលគ្រូតែបុគ្គលកម្ម ដែល
 នាំឱ្យសេចក្តីព្រម ។

(៧៧) ម្នាលសុខត្ថត្ថ មួយទៀត ហេតុដែលនាំឱ្យភិក្ខុខ្លះ ក្នុង
 សាសនានេះ មានសេចក្តីក្រិវិយោទិនេះថា សា ព្រះសមណៈក្រោស
 ហើយថា តណ្ហា ទោសជាពិស គឺវិជ្ជា តែនឹកប្រើក្រទ័និដោយ-
 សារធនកមិនិត្យបាទ សេនីតណ្ហានោះ ពាក្យអញ្ញាបានលម្អើហើយ
 ទោសជាពិសគឺវិជ្ជា ពាក្យអញ្ញាបាននាំចេញហើយ ពាក្យអញ្ញាមានអន្យ-
 ស្រ័យទទៅក្រព្រះនិព្វានដោយប្រៀបហើយ ដូច្នោះ វិមនិនាទ ។ កាល
 ដែលគេកំពុងមានអន្យស្រ័យទទៅក្រព្រះនិព្វានដោយប្រៀប ភិក្ខុនោះ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយសូ ទេវបិណ្ណសកំ

យានិ សឡា និព្វាននិម្មត្តស្ស អសប្បាយានិ
 កានិ ចានុយុត្តោយ្យ អសប្បាយ ចក្កុតា រូប-
 នស្សនំ ចានុយុត្តោយ្យ អសប្បាយំ សោភេន សន្តំ
 ចានុយុត្តោយ្យ អសប្បាយំ យានេន កន្តំ ចានុ-
 យុត្តោយ្យ អសប្បាយំ និព្វាយ រសំ ចានុយុត្តោយ្យ
 អសប្បាយំ កាយេន ដោដ្ឋតំ ចានុយុត្តោយ្យ
 អសប្បាយ មនសា ចម្មំ ចានុយុត្តោយ្យ ។ កស្ស
 អសប្បាយំ ចក្កុតា រូបនស្សនំ អនុយុត្តស្ស
 អសប្បាយំ សោភេន សន្តំ អនុយុត្តស្ស អសប្បាយំ
 យានេន កន្តំ អនុយុត្តស្ស អសប្បាយំ និព្វាយ រសំ
 អនុយុត្តស្ស អសប្បាយំ កាយេន ដោដ្ឋតំ អន-
 ុយុត្តស្ស អសប្បាយំ មនសា ចម្មំ អនុយុត្តស្ស
 កតោ ចិត្តំ ចានុន្ទ្រិសេយ្យ ។ សោ ធម កតានុន្ទ្រិសិកេន
 ចិត្តេន ទេវ មរណំ កំ និកច្ឆេយ្យ ធម មរណមត្តំ កំ
 ទុក្ខំ ។ សេយ្យថាមិ សុខត្តត្ត បុរិសោ សល្លេន
 វិទ្ធោ អស្ស សវិសេន កាឡបលេចនេន ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ទេវបិណ្ណសកំ

មិប្រកបរឿយា ខុវោម្បាណំមិនជាទីសប្បាយ សម្រាប់បុគ្គលអ្នកមាន
 អន្យស្រីយននោះគ្រាន់តែមាន ដោយប្រព្រឹត្តិទៀត គឺមិប្រកបរឿយា
 ខុវោម្បាណំមិនជាទីសប្បាយ ដោយចក្ក មិនប្រកបរឿយា ខុវោម្បាណំ
 មិនជាទីសប្បាយ ដោយសោភៈ មិនប្រកបរឿយា ខុវោម្បាណំមិនជាទីសប្បាយ
 ដោយយានៈ មិនប្រកបរឿយា ខុវោម្បាណំមិនជាទីសប្បាយ ដោយជីវិត មិន
 ប្រកបរឿយា ខុវោម្បាណំមិនជាទីសប្បាយ ដោយកាយ មិនប្រកបរឿយា
 ខុវោម្បាណំមិនជាទីសប្បាយ ដោយចិត្ត ។ កាលកិក្កុតាៈ មិនប្រកប
 រឿយា ខុវោម្បាណំមិនជាទីសប្បាយ ដោយចក្ក មិនប្រកបរឿយា
 ខុវោម្បាណំមិនជាទីសប្បាយ ដោយសោភៈ មិនប្រកបរឿយា ។ ខុវោម្បាណំ
 មិនជាទីសប្បាយ ដោយយានៈ មិនប្រកបរឿយា ខុវោម្បាណំមិនជាទីសប្បាយ
 ដោយជីវិត មិនប្រកបរឿយា ។ ខុវោម្បាណំមិនជាទីសប្បាយ ដោយកាយ
 មិនប្រកបរឿយា ខុវោម្បាណំមិនជាទីសប្បាយ ដោយចិត្ត កតៈកិមិន
 គ្របសន្តិកំចិត្ត ។ លុះកិក្កុតាៈ មិនត្រូវកតៈគ្របសន្តិកំចិត្តហើយ ក៏
 មិនដល់ខុវោម្បាណំ ឬមិនដល់ខុវោម្បាណំស្តីពីកមរណៈទេ ។ ម្នាលសុខត្ត
 ដូចបុរសត្រូវសា ដែលត្រូវដោយច្បាប់និស ប្រថាប់ដាក់ដាំហើយ ។

តស្ស មិគ្គាមទ្ធា ញាតិសាលាហិតា ភិសង្កំ សប្បុក្កត្តំ
 ទុបដ្ឋបេយ្យំ ។ តស្ស លោ ភិសង្កោ សប្បុក្កត្តា
 សត្តេន វណមុទំ បរិកន្តេយ្យ សត្តេន សល្លំ
 វណមុទំ បរិកន្តេត្វ ឯសធិយា សល្លំ ឯសេយ្យ
 ឯសធិយា ឯសិត្តា សល្លំ អត្តាហេយ្យ អបរេយ្យ
 វិសោធនំ អនុចាធិសេសំ អនុចាធិសេសោតិ ជា-
 នមាថោ ។ លោ ឯវំ វេយ្យ អម្ពោ បុរិស
 ទុក្ខហតំ ទោ តេ សល្លំ អបធិតោ វិសោធនោ អនុ-
 ចាធិសេសោ អនត្តេ តេ អនុកយាយ សប្បយាធិ
 ថេវ កោជនាធិ កុញ្ញយ្យាសិ មា តេ អសប្បយាធិ
 កោជនាធិ កុញ្ញតោ វណោ អស្សរិ អស្ស
 កាលេន កាលត្វ វណំ ទោវយ្យាសិ កាលេន
 កាលំ វណមុទំ អនវិធម្យយ្យាសិ មា តេ ន កា-
 លេន កាលំ វណំ ទោវតោ កាលេន កាលំ
 វណមុទំ អនវិធម្យតោ បុត្តលោហិតំ វណមុទំ
 បរិយោទន្តិ មា ច ភិកាតមេ ជាវិត្ត អនុយុត្តិ

ទេវហេតុ សុខត្ថសុត្ត ពាលទេយ្យធម្មត្ថសុត្ត
 មិគ្គាមទ្ធា ញាតិសាលាហិតា បេសបុសេនោ គប្បិទ្ធស្សេនទ្ធស្សេន
 ស្តាភំជំនាញក្ស ។ ទេយ្យវៈ អ្នកស្តាភំជំនាញនោះ គប្បិទ្ធស្សេន
 ជំនុំរបស់បុសេនោះ ដោយស្រ្តា លុះទ្រង់ដំបៅដែលមានសា
 ដោយស្រ្តាចេហើយ គប្បិទ្ធស្សេនដោយគ្រឿងសម្រាប់វារក លុះ
 វារកសាដោយគ្រឿងសម្រាប់វារកចេហើយ គប្បិទ្ធស្សេនដែល
 មានភិសជាវោស មិនឲ្យមានទៅសសសល់ ទេយ្យវៈនោះក៏ដឹងថា
 មិនមានភិសទៅសសសល់ទេ ។ ទេយ្យវៈនោះ និយាយយ៉ាងនេះថា
 ខែបុសេដ៏ចម្រើន សរបស់គួក យើងបានជំនុំចេញហើយ ភិសជាវោស
 យើងបានទាំចេញ អតមានសសសល់ឡើយ ល្មមមិនមានសេចក្តី
 អន្តរាយដល់អ្នកហើយ អ្នកគួរហិកោតភោជនជាទីសប្បាយ អ្នកកុំហិកោត
 ភោជនមិនជាទីសប្បាយ ឲ្យរឹកដំបៅឡើយ អ្នកគប្បិលាងដំបៅភាមកាល
 ដ៏សមគួរផង គប្បិលាបមុខដំបៅភាមកាលដ៏សមគួរផង អ្នកកុំខានលាង
 ដំបៅភាមកាលដ៏សមគួរ កុំខានលាបមុខដំបៅភាមកាលដ៏សមគួរ ឲ្យមុខ
 ដំបៅដែលមានខ្លះនឹងឈាមរុំជំនុំឡើយ អ្នកកុំដើរហាលខ្យល់នឹងកំដៅថ្ងៃ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ បិដកសុត្តន្ត

មា ភោគតមេ ចារិត្តំ អនុយុត្តស្ស រោសុត្តំ
 វណម្មំ អនុទ្ធិសេសិ វណាទុក្ខំ ច អន្តោ បុរិស
 វិហរេយ្យសិ វណសារោមិទិ ។ កស្ស ឯវមស្ស
 ទុក្ខហតំ ទោ មេ សល្លំ អបដិកោ វិសនោសោ
 អនុតាធិសេសោ អលត្វ មេ អនុទ្ធិកយាយាទិ ។
 សោ សម្មាយាទិ ទេវ ភោជនាទិ កុញ្ញយ្យ កស្ស
 សម្មាយាទិ ភោជនាទិ កុញ្ញតោ វណោ ន អស្សវិ
 អស្ស កាលេន កាលត្វ វណំ ទោវេយ្យ កា-
 លេន កាលំ វណម្មំ អាលិម្យេយ្យ កស្ស កាលេន
 កាលំ វណំ ទោវតោ កាលេន កាលំ វណម្មំ
 អាលិម្យតោ បុត្តលោហិតំ វណម្មំ ន បរិយោ-
 ធនេយ្យ ន ច ភោគតមេ ចារិត្តំ អនុយុត្តេយ្យ
 កស្ស ភោគតមេ ចារិត្តំ អនុយុត្តស្ស រោសុត្តំ
 វណម្មំ ចានុទ្ធិសេយ្យ វណាទុក្ខំ ច វិហរេយ្យ
 វណសារោមិ កស្ស វមិស្ស វ សម្មាយកិរិ-
 យាយ អសុចិវិសនោសោ អបដិកោ អនុតាធិសេសោ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ បិដកសុត្តន្ត

អ្នកកុំដើរហាលឡល់និងកំដៅវិថី ឲ្យលំអនិងធូលីមុខដំបៅឡើយ ខែ
 បុរសដ៏ចម្រើន អ្នកគប្បីទៅក្បែរដំបៅផង គប្បីទៅឲ្យដំបៅផង ។
 បុរសនោះបានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា សារបស់ភក្តាអញ ពេទ្យវិ
 បានដកចេញហើយ ពិសជាពោស ពេទ្យវិបាននាំចេញ ដកបាន
 សេសសល់ហើយ ល្មមមិនបានសេចក្តីអន្តរាយដល់ភក្តាអញហើយ ។
 បុរសនោះគប្បីបរិភោគភោជន ជាទីសប្បាយ កាលបុរសនោះបរិភោគ
 រិភោគជាទីសប្បាយ ដំបៅក៏មិនរីករឿន ទាំងលាងទូរដំបៅតាម
 កាលដ៏សមគួរ ទាំងលាងទូរមុខដំបៅតាមកាលដ៏សមគួរ កាលបុរសនោះ
 លាងដំបៅតាមកាលដ៏សមគួរ លាងមុខដំបៅតាមកាលដ៏សមគួរហើយ
 ខ្លះនិងយាម ក៏មិនបរិភោគមុខដំបៅ បុរសនោះមិនប្រកបទូរកាលដើរហាល
 ឡល់និងកំដៅវិថី កាលបុរសនោះមិនប្រកបទូរកាលដើរហាលឡល់និងកំ-
 ដៅវិថីហើយ លំអនិងធូលីក៏មិនបានរុំមុខដំបៅ បុរសនោះឈ្នះជាអ្នក
 ក្បែរដំបៅផង ជាអ្នកឲ្យដំបៅផង បុរសនោះបាននាំចេញទូរពិស
 ជាពោសមិនស្អាតដែលទៅសេសសល់ ព្រោះសេចក្តីសប្បាយនេះឯង

តន្ត្រីយេម វណ្ណា វិញ្ញាណយ្យ ។ សោ រុទ្ធក្រម វណ្ណា
 សញ្ញាវិចា នេវ មរណំ វា ធិតេន្ទយ្យ ន មរណាមត្តំ វា
 ទុក្ខំ វាវមេវ ទោ សុទ្ធកុសល្យ មាណសេតំ វិជ្ជិតិ យំ
 បដិទេកត្វស្ស កិក្កុចោ វាវមស្ស តណ្ហា ទោ សល្យ
 សមណោ វុត្តំ អវិជ្ជាវិសនោសោ ធន្តកត្យា-
 ចានេហិ វុប្បតិ តំ មេ តណ្ហាសល្យ បហំធំ
 អបដិកោ អវិជ្ជាវិសនោសោ សម្មាសម្ពាសន្តិកម្ម-
 ហមស្មិតិ ។ សម្មាសម្ពាសន្តិកម្មស្ស វសោ សោ
 យាធំ សម្មាសម្ពាសន្តិកម្មស្ស អសប្បយាធំ តាធំ
 ចាទុយុត្តោយ្យ អសប្បយំ ធកុចា រុបនស្សធំ
 ចាទុយុត្តោយ្យ អសប្បយំ សោភេន សង្កំ
 ចាទុយុត្តោយ្យ អសប្បយំ យានេន តង្កំ ចាទុ-
 យុត្តោយ្យ អសប្បយំ ជិក្ខុយ វសំ ចាទុយុត្តោយ្យ
 អសប្បយំ កាយេម ដោដ្ឋង្គំ ចាទុយុត្តោយ្យ
 អសប្បយំ មនសា ធម្មំ ចាទុយុត្តោយ្យ ។

ទេវហិរញ្ញ សុទ្ធកុសល្យ ភាវនៃបដិស្ឋានអនុស្រ័យទេវហិរញ្ញនិព្វានដោយប្រពៃ
 មុខដំបៅក៏ដុះឡើង ដោយហេតុទាំងពីរនោះ ។ បុរសនោះក៏មិនដល់
 ខ្លឹមរណៈ ឬមិនដល់ខ្លឹមខ្លួនស្ទើរវិញមរណៈឡើយ ព្រោះដំបៅដែលមាន
 សម្បុរដុះដាលឡើង សេចក្តីនេះមានឧបមាយ៉ាងណា ម្ចាស់សុទ្ធកុសល្យ
 មានឧបមេយ្យដូច ហេតុដែលទាំងឡាយក៏ក្នុងសាសនានេះ មានសេចក្តី
 គ្រិះរិះដូច្នោះថា សា ព្រះសមណៈ ក្រាស់ហើយដា ជាតណ្ហា ទោស
 ជាតិសតិអវិជ្ជា តែងកម្រើកឡើងដោយធន្តកតិក្យាពុទ្ធ សតិកណ្ហា
 នោះ កត្តាអញ្ញបានលះបង់ហើយ ទោសជាតិសតិអវិជ្ជា កត្តាអញ្ញបាន
 ទាំងចេញហើយ កត្តាអញ្ញមានអនុស្រ័យទេវហិរញ្ញនិព្វាន ដោយ
 ប្រពៃហើយ ដូច្នោះ វេមនិមាន ។ កាលគេកំពុងមានអនុស្រ័យទេវហិរញ្ញ
 ក៏ព្រះនិព្វានដោយប្រពៃ ក៏ក្នុងនោះ មិនប្រកបរឿយ ។ វេហិរញ្ញនិព្វាន
 ជាទីសប្បាយ សម្រាប់អ្នកមានអនុស្រ័យទេវហិរញ្ញនិព្វាន ដោយ
 ប្រពៃ ក៏មិនប្រកបរឿយ។ ខ្លឹមរណៈឬមិនជាទីសប្បាយ ដោយចក្ខុ
 មិនប្រកបរឿយ។ ខ្លឹមរណៈឬមិនជាទីសប្បាយ ដោយសោតៈ មិនប្រកប
 រឿយ។ ខ្លឹមរណៈឬមិនជាទីសប្បាយ ដោយយានៈ មិនប្រកបរឿយ។ ខ្លឹមរណៈឬមិន
 ជាទីសប្បាយ ដោយជីវិត មិនប្រកបរឿយ ។ ខ្លឹមរណៈឬមិនជាទីសប្បាយ
 ដោយកាយ មិនប្រកបរឿយ។ ខ្លឹមរណៈឬមិនជាទីសប្បាយដោយចិត្ត ។

ភស្តុ អសប្បាយំ ចក្កុយ រូបនស្សនំ អននុយុត្តស្ស
 អសប្បាយំ សោភេន សន្តំ អននុយុត្តស្ស អសប្បាយំ
 យាលេម កន្តំ អននុយុត្តស្ស អសប្បាយំ ជិវ្ហិយ
 រសំ អននុយុត្តស្ស អសប្បាយំ កាយេន
 ដោដ្ឋតំ អននុយុត្តស្ស អសប្បាយំ មនសា ធម្មំ
 អននុយុត្តស្ស វាតោ ចិត្តំ ចាទុន្តសេយ្យ ។
 សោ ន វាតាទុន្តសិគេន ចិត្តេន ទេវ មរណំ
 វា ធិតច្ឆេយ្យ ន មរណមត្តំ វា ទុក្ខំ ។
 ទុបមា ទោ មេ អយំ សុទត្តុត្ត កតតា អត្តវិញ្ញា-
 បធាយ^(១) ។ អយមេវេតុ អតោ ។ វណោតិ ទោ
 សុទត្តុត្ត ធម្មេតំ អជ្ឈត្តំកាណំ អាយតនាណំ អជិវចនំ ។
 វិសនោសោតិ ទោ សុទត្តុត្ត អវិជ្ជាយេតំ អជិវចនំ ។
 សល្លង្គិ ទោ សុទត្តុត្ត តណ្ហាយេតំ អជិវចនំ ។ ឋស-
 ធិតិ ទោ សុទត្តុត្ត សតិយេតំ អជិវចនំ ។ សត្តង្គិ
 ទោ សុទត្តុត្ត អវិយាយេតំ បញ្ញាយ អជិវចនំ ។

១ ម. អនុស្ស វិញ្ញាបធាយ ។

កាលភិក្ខុនោះ មិនប្រកបរឿយៗ ដេកឃើញរូបមិនជាវិសហ្សយ ដោយ
 ចក្កុ មិនប្រកបរឿយៗ ខ្ញុំសំទេរនិមិនជាវិសហ្សយ ដោយសោភៈ មិន
 ប្រកបរឿយៗ ខ្ញុំក្នុងមិនជាវិសហ្សយ ដោយយានៈ មិនប្រកបរឿយៗ ខ្ញុំ
 សេមិនជាវិសហ្សយ ដោយជិវ្ហិ មិនប្រកបរឿយៗ ខ្ញុំជាជួញ្ចុះមិនជាវិ
 សហ្សយ ដោយកាយ មិនប្រកបរឿយៗ ខ្ញុំធម្មាម្មណ៍មិនជាវិសហ្សយ
 ដោយចិត្ត ពតៈក៏មិនពេញប្រសព្វក៏ចិត្តបាន ។ លុះភិក្ខុនោះ មិនត្រូវពតៈ
 ប្រសព្វក៏ចិត្តហើយ ក៏មិនដល់ខ្ញុំមរណៈ ឬមិនដល់ខ្ញុំទុក្ខ ស្មើវិភ
 មរណៈទៀយ ។ ម្នាលសុទត្តុត្ត សេចក្តីទុបមាទេន អថាភកបានធ្វើដើម្បី
 ដឹងញ្ញាវិជនឱ្យដឹងសេចក្តី ។ ឯសេចក្តីក្នុងទុបមាខ្ញុំដូចគេទៅទេន ។ ម្នាល
 សុទត្តុត្ត ពាក្យថា ដំបៅ ខ្ញុំ ជាឈ្មោះនៃកាយតនៈ ដែលប្រព្រឹត្តទៅ
 ខាងក្នុងទាំង ៦ ។ ម្នាលសុទត្តុត្ត ពាក្យថា ពិសជាទោស ខ្ញុំ ជាឈ្មោះ
 នៃអវិជ្ជា ។ ម្នាលសុទត្តុត្ត ពាក្យថា សរ ខ្ញុំ ជាឈ្មោះនៃតណ្ហា ។
 ម្នាលសុទត្តុត្ត ពាក្យថា គ្រឿងសម្រាប់កែវក ខ្ញុំ ជាឈ្មោះនៃស្មារតី ។
 ម្នាលសុទត្តុត្ត ពាក្យថា សស្រ្តា ខ្ញុំ ជាឈ្មោះនៃបញ្ញាដ៏ប្រសើរ ។

កិសក្កោ សស្សកក្កោតំ ទោ សុខត្ថត្ថ តថាគតាស្សកំ
 អនិវចនំ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ។ សោ វត
 សុបក្ខត្ថ កិក្ខ ធម្ម ដស្សាយតនេសុ សំវតការី
 ឧបទិ ទុក្ខមូលន្តិ^(១) ឥតិ វិនិកា ធិបទិ ឧបទិសន្តិយេ
 វិមុត្តោ ឧបទិស្មិ ក កាយំ ឧបសំហារិស្សតិ ចិត្តំ ក
 អទុច្ឆនស្សតិ^(២) ទេតំ ហំ វិនិកា ។ សេយ្យថាបិ សុ-
 ខត្ថត្ថ អាចារិយកំសោ វណ្ណសម្មាញោ តទ្ធសម្មាញោ
 វសសម្មាញោ សោ ច ទោ វិសេន សំសង្ខោ ។ អដ
 បុរិសោ អាតច្ឆេយ្យ ធីវិគុកាមោ អមវិគុកាមោ សុខ-
 កាមោ ទុក្ខប្បដិក្ខុលោ ។ តំ កិ មញ្ញសិ សុ-
 ខត្ថត្ថ អបិ ទុ សោ បុរិសោ អមុំ អាចារិយកំសំ
 បិវេយ្យ យំ ជញ្ញា ឥហាហំ បិក្ខា មរណំ ក
 ធិតន្តាមិ មរណមត្តំ ក ទុក្ខន្តិ ។ នោ ហេតំ កន្តេ ។

[៧៨] ឋវិមេវទោ សុខត្ថត្ថ សោ វត កិក្ខ ធម្ម
 ដស្សាយតនេសុ សំវតការី ឧបទិ ទុក្ខស្ស មូលន្តិ
 ។ មេ ។ ទេតំ ហំ វិនិកា ។ សេយ្យថាបិ សុខត្ថត្ថ

១ ១ ម. ទុក្ខស្ស មូលន្តិ ។ ២ ១. ឧប្បទេស្សតិ ។ ម. ឧប្បទេស្សតិ ។

ម្ចាស់សុខត្ថត្ថ ពាក្យថា ពេទ្យវិជ្ជាជំនាញ ខ្លះ ជាឈ្មោះនៃព្រះគថាគត
 អហេតុសម្មាសម្ពុទ្ធ ។ ម្ចាស់សុខត្ថត្ថ កិក្ខុនោះឯង ជាអ្នកធ្វើខ្ញុំការ
 សង្រួមក្នុងដស្សាយតនៈទាំង ៦ ដឹងច្បាស់ថា កិលេសជាមូលនៃសេចក្តី
 ទុក្ខ លុះដឹងដូច្នោះហើយ ក៏ជាអ្នកមិនមានកិលេស ជាអ្នកចូលស្រឡះ
 ហើយ ព្រោះការអស់ទៅនៃកិលេស ដឹងបង្ហាញកាយ ច្រើនផ្តុំផ្តួល
 ចិត្តទៅក្នុងកិលេស ពាក្យដូច្នោះនេះ មិនសមហេតុឡើយ ។ ម្ចាស់សុខត្ថត្ថ
 ដូចផ្តួលសិរិទ្ធ ដល់ព្រមដោយពណ៌ ដោយក្លិន ដោយសេ តែថា
 ផ្តួលសិរិទ្ធានាប្រឡាក់ដោយថ្នាំពិស ។ កាលបើមានបុរសអ្នកចង់រស់
 មិនចង់ស្លាប់ ចង់សុខ ទ្រើមទុក្ខ មកដល់ ។ ម្ចាស់សុខត្ថត្ថ អ្នក
 សំគាល់សេចក្តីនោះថាដូចម្តេច កើបុរសនោះ គួរដឹកទឹក ទឹកផ្តួលសិរិទ្ធ
 ឯណោះ ដែលខ្លួនដឹងថា អាត្មាអញដឹកទឹកនេះទៅហើយ ទឹកផ្តួលសិរិទ្ធ
 មរណៈ ចូលដល់ផ្លូវសេចក្តីទុក្ខស្មើវិគមណៈដែរឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន មិនដឹកទឹកផ្តួលសិរិទ្ធក្នុងខ្លួនទេ ។

[៧៨] ម្ចាស់សុខត្ថត្ថ សេចក្តីនេះមានទេវមេយ្យដូចកិក្ខុនោះឯង ជា
 អ្នកធ្វើខ្ញុំការសង្រួមក្នុងដស្សាយតនៈ ៦ ដឹងថាកិលេសជាមូលនៃសេចក្តី
 ទុក្ខ ។ មេ ។ ពាក្យដូច្នោះខ្លះ មិនសមហេតុឡើយ ។ ម្ចាស់សុខត្ថត្ថ ដូចជា

អាសិវិសោ យោវិសោ ។ អថ បុរិសោ អាគារ្យយ
 ជិវិតុកាមោ អមរិតុកាមោ សុខកាមោ ទុក្ខប្ប-
 ជិត្តិលោ ។ តំ កំ មញ្ញាសិ សុខក្ខត្ត អថ
 ទុ សោ បុរិសោ អមុស្ស អាសិវិសស្ស យោវិ-
 សស្ស ហត្ថេ វា អន្តម្ពំ វា ទដ្ឋា យំ ជញ្ញា វ-
 មិធាវំ ទដ្ឋា មរណំ វា ជិតប្រាមិ មរណមត្តំ វា
 ទុក្ខត្តំ ។ នោ ហេតុំ ករុណំ ។

(៧៧) ឯវមេវ ចោ សុខក្ខត្ត សេណ វត កិក្ខ
 ធសុ ជស្សាយតទេសុ សុតកាវិ ឧបជំ ទុក្ខប្ប-
 លន្តំ ឥតិ វិទិត្តា ឯវមជំ ឧបជំសន្តិយេ វិធម្មត្តា
 ឧបជំស្មី វា កាយំ ឧបសំហវិស្សតិ ចិត្តំ វា
 អនុប្បទស្សតិធិ ទេតំ ហិណំ វិជ្ជតិធិ ។ ឥទមរោច
 កតវា អត្តមយោ សុខក្ខត្តោ លិច្ឆវិធម្មត្តា កតវតោ
 កាសិកំ អភិទដ្ឋិតិ ។

សុត្តន្តសុត្តិ បក្សមំ ឥន្ទិកំ ។

កាសិវិសោ មានពិសដ៏ពន្លឹក ។ កាលបើបុរសអ្នកចង់រស់ មិនចង់
 ស្លាប់ ចង់សុខ ធ្វើមនុស្ស មកដល់ ។ ម្ចាស់សុខក្ខត្ត អ្នកសំគាល់សេចក្តី
 ទោរដូចម្តេច កើបុរសនោះ គួរហុចដៃចំណីឡាយ ឬហុចមេដៃឲ្យដល់
 កាសិវិសោមានពិសដ៏ពន្លឹកឯណោះ ដែលខ្លួនដឹងថា កាសិវិសោនេះចឹក
 កាត្តាអញហើយ នឹងដល់ខ្លួនណោះ ឬដល់ខ្លួនសេចក្តីខ្លួនស្ទើរតែមរណៈ
 ដែរឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មិនហុចឲ្យកាសិវិសោនោះទេ ។

(៧៨) ម្ចាស់សុខក្ខត្ត សេចក្តីនេះមានបេយ្យជចកិច្ចាទារឯង ជា
 អ្នកធ្វើឲ្យការសង្រួមក្នុងស្បាយភទៈ ៦ ដឹងច្បាស់ថា កិលេសជាចូល
 នៃសេចក្តីខ្ពុត លុះដឹងដូច្នោះហើយ ក៏ជាអ្នកមិនមានកិលេស ច្រប្រសរ្យៈ
 ហើយ ត្រាវតែការអស់ទៅនៃកិលេស នឹងបង្ហោះកាយ ឬផ្អែកផ្អល
 ចិត្តទៅរកកិលេស ពាក្យដូច្នោះខ្លះ មិនសមហេតុទេវ័យ ។ លុះព្រះ
 មានព្រះភាគសំដែងព្រះសូត្រនេះចប់ហើយ សុខក្ខត្តលិច្ឆវិធម្មត្រ មាន
 ចិត្តត្រេកអរ រីករាយហើយ ចំពោះកាសិក របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ សុត្តន្តសុត្តិ ទំ ៥ ។

ឆ្លង អាណេញសប្បាយសុត្តំ

[៨០] ឃុំខ្មែរ សុត្តំ ។ ឃុំកំ សមយំ កកវា
កក្កសុ វិហារតិ កក្កសុធម្ម ធាម កក្កបំ ធិកមោ ។
កក្កត ចោ កកវា កិក្ក អាមន្តសិ កិក្ករោតិ ។
កកន្តតំ កេ កិក្ក កកវតោ បច្ចុស្សសុំ ។

[៨១] កកវា ឃុំកកវា អធិប្បា កិក្កវេ កាមា
កុញ្ញា មុសា មោសធម្ម^(១) មាយាតកមេតំ កិក្កវេ
កាលលាមងំ យេ ច ធិដ្ឋធម្មិកា កាមា យេ
ច សម្បកយិកា កាមា យា ច ធិដ្ឋធម្មិកា
កាមសញ្ញា យា ច សម្បកយិកា កាមសញ្ញា
ឧកយមេតំ មារធម្យំ មារស្សស^(២) វិសយោ
មារស្សស ធិវចោ មារស្សស តោចរោ ឃុំគេតេ
ចាបកា អកសសា មាធសា អកិដ្ឋាបិ ក្យាទាធាបិ

១. មោសធម្ម ។ ២. ម. មារស្ស ។

អាណេញសប្បាយសុត្ត ទី ៦

[៨០] ខ្ញុំបាទស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះនាម
ព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងកម្មាសធម្មធិគម របស់អ្នកកុំចាំនិទ្ទាយ ក្នុង
កុរុជនបទ ។ នៅទីនោះឯង ព្រះនាមព្រះភាគ ទ្រង់ប្រាសហៅកិក្ក
ចាំនិទ្ទាយមកថា ម្ចាស់កិក្កចាំនិទ្ទាយ ។ កិក្កចាំនិទ្ទាយ ទទួលព្រះ
ព្យាដ៏ការនៃព្រះនាមព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ។

[៨១] ព្រះនាមព្រះភាគ ទ្រង់ប្រាសដូច្នោះថា ម្ចាស់កិក្កចាំនិ-
ទ្ទាយ តាមចាំនិទ្ទាយជាសភាវៈមិនទៀង ជារបស់ទេវ ជារបស់កុហក
នាមការវិទាសជាធម្មតា ម្ចាស់កិក្កចាំនិទ្ទាយ ពាក្យថា កាមនេះ ដូចជា
វិក្កដែលគេធ្វើដោយទុបាយកល^(១) ជាសំដី របស់ជនពាល កាមណា
ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបច្ចុប្បន្ន កាមណាដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបរលោកក្តី
កាមសញ្ញាណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបច្ចុប្បន្ន កាមសញ្ញាណា ដែល
ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបរលោកក្តី ចាំនិមួយភ្លុំ ជាទីនៅនៃមារ ភ្នុះជាវិស័យ
របស់មារ ភ្នុះជាចំណីរបស់មារ ភ្នុះជាទីគោចររបស់មារ អកុសល
ដ៏លាមកចាំនិភ្នុះ ដែលកើតអំពីចក្ក ចោទជាអភិដ្ឋក្តី ក្យាទាទក្តី

១ ឧបាយកលដែលគេធ្វើឲ្យទៅជាតែម្នាក់ ស្តីកតព្រាឲ្យទៅជាប្រាកដ បង្ហាញអ្នកនៃ
ចាទ យ៉ាងណាមិញ កាមកុំប្រោះឆន ។

សារត្តាបិ សំវត្តន្តិ តេវ^(១) អរិយស្សន្តវគ្គស្ស ឥទមនុ-
សិក្ខុតោ អន្តរាយាយ សម្ពុវន្តិ ។

(៨២) ត្រួត កិក្ខុវេ អរិយស្សន្តវគ្គោ ឥតិ បដិ-
សក្ខិក្ខតិ យេ ច និដ្ឋធម្មិកា កាមា យេ ច
សម្សរយិកា កាមា យា ច និដ្ឋធម្មិកា កាមសញ្ញា
យា ច សម្សរយិកា កាមសញ្ញា ទុកយមេតំ
មារាធម្យំ មារស្សេស វិសយោ មារស្សេស និវាចោ
មារស្សេស តោចរោ ឯតេតេ ចាបតោ អកុសលាមា-
នសា អភិជ្ឈាបិ ព្យាចាណបិ សារត្តាបិ សំវត្តន្តិ តេវអរិ-
យស្សន្តវគ្គស្ស ឥទមនុសិក្ខុតោ អន្តរាយាយ សម្ពុវន្តិ
យន្តុចាហំ វិបុលេន មហត្ថតេន ចេតសា វិហរេយ្យំ
អភិកុយ្យេ លោកំ អធិដ្ឋាយ មនសា វិបុលេន ហិ មេ
មហត្ថតេន ចេតសា វិហរតោ អភិកុយ្យេ លោកំ

១ រោចនិយ្យតិ ។

សារម្ពៈ (ការប្រណាំងប្រជែង) ក្តី រមែនប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងកាមទាំងនេះ
ឯកិលសទាំង ៣ នោះ រមែនកើត ដើម្បីអន្តរាយដល់អរិយសាវ័ក អ្នក
កំពុងសិក្សារឿយ ។ ក្នុងសាសនានេះ ។

(៨២) ម្នាលកិក្ខុទាំងឡាយ អរិយសាវ័ក តែងពិចារណាក្នុងកាម
នោះដូច្នោះថា កាមណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបច្ចុប្បន្នក្តី កាមណា ដែល
ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបរលោកក្តី កាមសញ្ញាណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបច្ចុប្បន្ន
ក្តី កាមសញ្ញាណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបរលោកក្តី ទាំងមួយទាំងនេះ ជា
ទីទៅខែមារ ខ្លះជាវិសយរបស់មារ ខ្លះជាចំណីរបស់មារ ខ្លះជាទីគាចា
របស់មារ អកុសលដ៏លាមកទាំងនេះដែលកើតអំពីចិត្ត រោះជាអភិជ្ឈក្តី
ព្យាបាទក្តី សារម្ពៈក្តី រមែនប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាមទាំងនេះ ឯកិលស
ទាំង ៣ នោះ រមែនកើតដើម្បីអន្តរាយដល់អរិយសាវ័ក អ្នកកំពុងសិក្សា

(១)
រឿយ ។ ក្នុងសាសនានេះ បើដូច្នោះ គួរតែអាត្មាអញ្ជ្រាមក មហត្ថកចិត្ត
ដ៏ទូលាយ ទៅគ្របសន្តិក៍ ខ្ញុំវាលោកគិកាមគុណា អធិដ្ឋាន (ដូរឈាម-
រម្មណ៍) ដោយចិត្ត ហើយសម្រេចសម្រាន្តទៅ ព្រោះថា កាលបើកា-
ត្មាអញ យកមហត្ថកចិត្តដ៏ទូលាយ ទៅគ្របសន្តិក៍ខ្ញុំវាលោកគិកាមគុណា

១ ប្រាថវចិត្ត និងអប្រាថវចិត្ត ។

អធិដ្ឋាយ មនសា យេ ចាបកា អកុសលា
 មនសា អភិជ្ឈាបិ ព្យាចាតាបិ សារម្ហាបិ តេ ទ
 កវិស្សន្តិ តេសំ បហាណា^(១) អបរិក្កត្យ មេ ចិត្តំ
 កវិស្សតិ អប្បមាលំ សុករិត្តិ ។ តស្ស វរិ
 បដិបទ្ធស្ស តត្ថហុលវិហារិយោ អាយតនេ ចិត្តំ ប-
 សីនតិ សម្បសារេ សតិ វិហារិ ក អាណេត្ត
 សមាបជ្ជតិ បញ្ញាយ ក អធិមុច្ឆតិ ។ កាយស្ស
 គេតា បរម្មរណា វាទមេតំ វិជ្ជតិ យន្តំ សំវត្តនីកំ
 វិញ្ញាណំ អស្ស អាណេត្តបតំ ។ អយំ ភិក្ខុវេ បប-
 មា អាណេត្តសប្បយា បដិបទា អក្កាយតិ ។

១ ម. បហានំ ។

អធិដ្ឋាន (នូវឃាតាម្បណ៍) ដោយចិត្តហើយ អកុសលដ៏លាមកទាំង-
 ឡាយណា ដែលកើតពីចិត្ត ចោះជាអភិជ្ឈាបិ ព្យាចាទក្កំ សារម្ហៈក្កិ
 អកុសលទាំងនោះ នឹងមិនមានទេ មួយទៀត ចិត្តរបស់អាក្ខាអញ
 នឹងមិនមែនជាចិត្តចិត្តផង^(១) ជាចិត្តប្រមាណមិនបានផង^(២) ជាចិត្តដែល
 អាក្ខាអញចម្រើនដោយល្អផង^(៣) ព្រោះលមេនីនូវអកុសលទាំងនោះ ។
 កាលបើអរិយសាវ័កនោះ ប្រតិបត្តិយ៉ាងនេះ មានកិរិយានៅក្នុងសេចក្តី
 ប្រតិបត្តិនោះដោយច្រើនហើយ ចិត្តវែងជ្រះថ្លាក្នុងអាយតនៈគឺហេតុ^(៤)
 កាលបើសេចក្តីជ្រះថ្លាមានហើយ អរិយសាវ័កនោះ ក៏ដល់នូវការនញ្ច-
 ធម៌^(៥) ក្នុងកាលវេទន៍នេះផង ចុះចិត្តសិប្បដោយបញ្ញាផង^(៦) ។ លុះ
 មានកាយបែកគ្នាយទៅ បន្ទាប់អំពីមរណៈ សំវត្តនីកវិញ្ញាណនោះ
 ក៏នឹងដល់នូវការនញ្ចធម៌ ដោយហេតុណា ហេតុនេះ វែងមាន ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះអាណេត្តសប្បយប្បដិបត ^(៧) ទី ១ ។

១-២-៣ កាលវេទន៍ ហៅថា បរិក្កម្ត ពាក្យថា មិនមែនជាចិត្តចិត្ត បានទាំងឡាយចា-
 រិត្តនឹងអរុណាចរិត តែទាំង ៣ បទនេះ សំដៅយករណក្កត្តរចិត ។ ៤ ហេតុក្នុងទីនេះសំដៅ
 យកព្រះអរហត្ត វិបស្សនា ចក្កត្តិក្កន ឬឧបទារនៃចក្កត្តិក្កន ។ ៥ ធម៌និមិត្តាចម្រើន ក្នុងទី
 នេះសំដៅយកចក្កត្តិក្កន ។ ៦ បានសម្រេច ព្រះអរហត ។ ៧ លេខក្តីប្រតិបត្តិទាំងស្រុង យនៃ
 អាណេត្តធម៌ ។

[៨១] មុន ចប់ ភិក្ខុវេ អរិយស្សវគោ ភតិ
 បដិសត្តិក្ខតិ យេ ច ទិដ្ឋនម្មិកា កាមា យេ ច
 សម្បកយិកា កាមា យា ច ទិដ្ឋនម្មិកា កាម-
 សញ្ញា យា ច សម្បកយិកា កាមសញ្ញា យំ^(១)
 កិក្ខុ រូបំ សត្វំ រូបំ ចត្តារិ មហាក្ខតាដិ ច-
 ត្ថន្តញ្ច មហាក្ខតាដំ ឧបាទាយ រូបន្តំ ។ កស្ស
 វរំ បដិបទ្ធស្ស តត្ថហុលវិហារិវោ អាយតនេ ចិត្តំ
 បស្ថិនតិ សម្បសារេ សតិ វត្ថវហិ វា អាទេញ្ចំ
 សមាបដ្ឋតិ បញ្ញាយ វា អដិមុច្ចតិ ។ កាយស្ស
 កេណ បរម្មវណ មាទមេតំ វិជ្ជតិ យន្តំ សំវត្ថដំកំ
 វិញ្ញាណំ អស្ស អាទេញ្ចបតំ ។ អបេ ភិក្ខុវេ
 ទុតិយា អាទេញ្ចសម្មាយា បដិបទា អក្កាយតិ ។

១ ឧ. យំ កិក្ខុ រូបំ ចត្តារិ មហាក្ខតាដំ ទិស្សន្តំ ។

[៨២] ម្នាលភិក្ខុបំណងឡាយ មួយទៀត អរិយសាវ័ក ភតិ
 ភិចារណាដូច្នោះថា កាមណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបច្ចុប្បន្នក្តី កាមណា
 ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបរលោកក្តី កាមសញ្ញាណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុង
 បច្ចុប្បន្នក្តី កាមសញ្ញាណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបរលោកក្តី រូបណា
 និមួយ រូបទាំងអស់ (នោះ) គឺមហាក្ខតុបេ ៤ និងរូប^(១) ដែលពាស្រ័យ
 នូវមហាក្ខតុបេ ៤ ក្តី ។ កាលបើអរិយសាវ័កនោះប្រតិបត្តិយ៉ាងនេះ មាន
 កិរិយាទៅក្នុងសេចក្តីប្រតិបត្តិនោះ ដោយច្រើនហើយ ចិត្តមែនជ្រះថ្លា
 ក្នុងអាយតនៈគឺហេតុ កាលបើសេចក្តីជ្រះថ្លាមានហើយ អរិយសាវ័កនោះ
 ក៏ដល់ការនេញធម៌^(២) ក្នុងកាលវេទនាផង ចុះចិត្តសិប្បដោយបញ្ញាផង ។
 សុះមានក្នុងកាយវិបកត្តាយទៅ បន្ទាប់អំពីមរណៈ សិវក្ខនិកវិញ្ញាណា
 នោះ ក៏នឹងដល់នូវការនេញធម៌ ដោយហេតុណា ហេតុមុខងង ភតិ
 មាន ។ ម្នាលភិក្ខុបំណងឡាយ នេះការនេញសប្បាយប្បដិបទា ទី ២ ។

១ បាធានតពត្ថបេ ៤ ។ ២ ក្នុងទំនេសំដៅយកអាកាសាវត្តយននេញ្ចន ។

(៨៤) បុទ ចមរំ ភិក្ខុវេ អរិយស្សាវតោ
 នតិ បដិសត្តិកុតិ យេ ច និដ្ឋនម្មិកា កាមា
 យេ ច សម្បរាយិកា កាមា យា ច និដ្ឋនម្មិកា
 កាមសញ្ញា យា ច សម្បរាយិកា កាមសញ្ញា
 យេ ច និដ្ឋនម្មិកា រូបា យេ ច សម្បរាយិ-
 កា រូបា យា ច និដ្ឋនម្មិកា រូបសញ្ញា
 យា ច សម្បរាយិកា រូបសញ្ញា ឧកយមេតំ
 អនិច្ចំ យននិច្ចំ ភិ^(១) ចាលំ អភិទម្មិកុំ ចាលំ
 អភិវនិកុំ ចាលំ អន្លោសិកុដ្ឋិ ។ តស្ស ឃរិ
 បដិបទ្ធស្ស តត្ថហុលវិហារិយោ អាយតនេ ចិត្តំ
 បស័នតិ សម្បសារុទេ សតិ ឯតរហិ កំ អាណេត្តិ
 សមាបដ្ឋតិ បញ្ញាយ កំ អនិម្មច្ចតិ កាយស្ស
 កេនា បរម្មរណា ហំ នមេតំ វិជ្ជតិ យន្តំ សិវត្តនិកំ
 វិញ្ញាណំ អស្ស អាណេត្តបតំ ។ អយំ ភិក្ខុវេ
 តតិយា អាណេត្តសច្ចាយា បដិបទា អក្កាយតិ ។

១ ម. យននិច្ចំ ភិក្ខុ ច វិស្សតិ ។

(៨៤) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត អរិយសាវ័ក តែង
 ពិចារណាដូច្នោះថា កាមណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងបច្ចុប្បន្នក្តី កាម
 ណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបរលោកក្តី កាមសញ្ញាណា ដែលប្រព្រឹត្ត
 ទៅក្នុងបច្ចុប្បន្នក្តី កាមសញ្ញាណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងបរលោកក្តី
 រូបណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបច្ចុប្បន្នក្តី រូបណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុង
 បរលោកក្តី រូបសញ្ញាណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបច្ចុប្បន្នក្តី រូបសញ្ញា
 ណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបរលោកក្តី ទាំងមួយគូនេះ ជាបសមិទៀន
 ធម្មជាតិណាមិនទៀន ធម្មជាតិទោះ មិនគួរដើម្បីត្រេកអរទេវ័យ មិនគួរ
 ដើម្បីសរសើរ មិនគួរដើម្បីចូលចិត្តទេវ័យ ។ កាលបើអរិយសាវ័កនោះ
 ប្រតិបត្តិយ៉ាងនេះ មានកិរិយាទៅក្នុងសេចក្តីប្រតិបត្តិទោះ ដោយច្រើន
 ហើយ ចិត្តក៏រមែងជ្រះថ្លាក្នុងកាយនេះគឺហេតុ កាលបើសេចក្តីជ្រះ
 មានហើយ អរិយសាវ័កនោះ ក៏ដល់នូវអាណេត្តធម៌^(១) ក្នុងកាល
 ឥឡូវនេះផង ចុះចិត្តសិប្បដោយបញ្ញាផង ។ លុះមានពន្លឺកាយបែកត្តាយ
 ទៅ បន្ទាប់អំពីមរណៈ សិវត្តនិកិញ្ញាណនោះ ក៏នឹងដល់នូវអាណេត្តធម៌
 ដោយហេតុណា ហេតុនេះ រមែងមាន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះ
 អាណេត្តសច្ចយប្បដិបត ចំ ៣ ។

១ ក្នុងទំនេរសំដៅយក វិញ្ញាណក្លាយកន្សែង ។

(៨៨) បុន ចមរំ កិក្ខុវេ អរិយស្សវគោ ភិក្ខុ
 បដិសក្កិក្ខុតិ យេ ច និដ្ឋងខ្ញុំកា កាមា យេ
 ច សម្បរាយិកា កាមា យា ច និដ្ឋងខ្ញុំកា
 កាមសញ្ញា យា ច សម្បរាយិកា កាមសញ្ញា
 យេ ច និដ្ឋងខ្ញុំកា រូបា យេ ច សម្បរាយិកា
 រូបា យា ច និដ្ឋងខ្ញុំកា រូបសញ្ញា យា ច
 សម្បរាយិកា រូបសញ្ញា យា ច អាទេញ្ញសញ្ញា
 សត្វា សញ្ញា យត្តេតា អចរិសេសា ជិវ្ហ្ល្លិ ឯតំ
 សន្តំ ឯតំ បណិតំ យនិទំ អាភិក្ខុញ្ញាយតទន្តិ ។
 តស្ស ឯវំ បដិបទ្ធស្ស តត្វហុលវិហារិចោ អាយតនេ
 ចិត្តំ មសីទតិ សម្បសារេ ភតិ ឯតរហិ វា
 អាភិក្ខុញ្ញាយតទំ សមាបទ្ធកិ បញ្ញាយ វា អនិ-
 ម្ពុទ្ធកិ ។ កាយស្ស កេតា បរម្មវណា ហិទមេតំ
 វិជ្ជតិ យន្តំ សំវត្តនិកំ វិញ្ញាណំ អស្ស អាភិក្ខុញ្ញា-
 យតទ្ធបតំ ។ អយំ កិក្ខុវេ បឋមា អាភិក្ខុញ្ញា-
 យតទសម្បយា បដិបទា អក្កាយតំ ។

(៨៩) ម្ចាស់កិក្ខុចាំនិទ្យាយ មួយទៀត អរិយសាវ័ក តែង
 ពិចារណាដូច្នោះថា កាមណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងបច្ចុប្បន្នក្តី កាម
 ណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបរលោកក្តី កាមសញ្ញាណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅ
 ក្នុងបច្ចុប្បន្នក្តី កាមសញ្ញាណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបរលោកក្តី រូបណា
 ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបច្ចុប្បន្នក្តី រូបណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងបរលោក
 ក្តី រូបសញ្ញាណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបច្ចុប្បន្នក្តី រូបសញ្ញាណា ដែល
 ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបរលោកក្តី តារេញ្ញសញ្ញាណក្តី សញ្ញាចាំនិអសំខេ
 លេតំវត្តមានសសសលំ ក្នុងធម្មជាតិណា ធម្មជាតិខ្ពស់ដ៏ល្អិត ធម្មជាតិខ្ពស់
 ដ៏ទុក្ខម គឺភាគិក្ខុញ្ញាយតទជ្ជ្ជ្ជ ។ កាលបើអរិយសាវ័កនោះ ប្រតិបត្តិ
 យ៉ាងនេះ មានកិរិយាទៅក្នុងសេចក្តីប្រតិបត្តិនោះដោយច្រើនហើយ ចិត្ត
 កិរិមនិជ្រះថ្លា ក្នុងអាយតនៈកិរិហេតុ កាលបើសេចក្តីជ្រះថ្លាមានហើយ
 អរិយសាវ័កនោះ ក៏ដល់ទៅភាគិក្ខុញ្ញាយតទជ្ជ្ជ្ជ ក្នុងកាលដទៃនេះផង
 ចុះចិត្តសិបដោយបញ្ញាផង ។ លុះមានភស្តុភាយបែកគ្នាយទៅ បន្ទាប់
 អំពីមរណៈ សំវត្តនិកិញ្ញាណនោះ ក៏ដល់ទៅភាគិក្ខុញ្ញាយតទជ្ជ្ជ្ជ
 ដោយហេតុណា ហេតុនេះ ក៏មនិមាន ។ ម្ចាស់កិក្ខុចាំនិទ្យាយ នេះ
 ភាគិក្ខុញ្ញាយតទសប្បយប្បដិបទា ខំ ១ ។

ទៅទៅឆ្នាំ ការព្រួយបារម្ភ អាត្មាញាយកសេចក្តីប្រដាប់

(៨៦) ចុះ ចប់ កិច្ចការ អរិយស្មារតីការ

អរិយស្មារតី កិច្ចការ អរិយស្មារតី កិច្ចការ

កិច្ចការ អរិយស្មារតី កិច្ចការ អរិយស្មារតី

អរិយស្មារតី កិច្ចការ អរិយស្មារតី កិច្ចការ

កិច្ចការ អរិយស្មារតី កិច្ចការ អរិយស្មារតី

អរិយស្មារតី កិច្ចការ អរិយស្មារតី កិច្ចការ

កិច្ចការ អរិយស្មារតី កិច្ចការ អរិយស្មារតី

អរិយស្មារតី កិច្ចការ អរិយស្មារតី កិច្ចការ

កិច្ចការ អរិយស្មារតី កិច្ចការ អរិយស្មារតី

អរិយស្មារតី កិច្ចការ អរិយស្មារតី កិច្ចការ

កិច្ចការ អរិយស្មារតី កិច្ចការ អរិយស្មារតី

ទៅទៅឆ្នាំ ការព្រួយបារម្ភ អាត្មាញាយកសេចក្តីប្រដាប់

(៨៦) ម្ចាស់កិច្ចការ មួយទៀត អរិយស្មារតី ទៅទៅក្នុង

ក្រែង ទៅទៅក្រោមម្លប់ឈើក្តី ទៅទៅក្នុងផ្ទះដីស្ងាត់ក្តី កែងកិច្ចការ

ដូច្នោះ ធម្មជាតិ នេះ សូម្បី ចាកខ្លួន ឬចាកលើដៃលាស្រីយ

នឹងខ្លួនក្តី ។ កាលបើអរិយស្មារតីនោះ ប្រតិបត្តិយ៉ាងនេះ មាន

កិច្ចការទៅក្នុងសេចក្តីប្រតិបត្តិការដោយច្រើនហើយ ចិត្តក៏រឹមជ្រុះថ្លា

ក្នុងអាយតនៈភ័យខ្លាច កាលបើសេចក្តីជ្រុះថ្លាមានហើយ អរិយស្មារតីនោះ

ក៏ដល់ខ្លួនអាត្មាញាយកសេចក្តីប្រដាប់កាលដំបូងនេះផង ចុះចិត្តសិប្បដោយ

ចញ្ញាផង ។ លុះមានភស្តុតាងបែកផ្តាច់ទៅ បន្ទាប់អំពីមរណៈ សំរុំ

នឹកវិញណាោះ ក៏នឹងដល់ខ្លួនអាត្មាញាយកសេចក្តីប្រដាប់ ដោយហេតុណា

ហេតុនេះ វាមិនមាន ។ ម្ចាស់កិច្ចការ មួយទៀត នេះអាត្មាញាយក

សច្ចៈប្រដាប់ ទី ២ ។

(៨៧) បុន ចបរំ ភិក្ខុវេ អរិយស្ស(កោ) នតិ

បដិសត្យក្កុតំ ធាហំ ក្សតិចិ ឯ កស្មុចិ^(១) កំត្យ-

នកស្មី ឯ ច មម ក្សតិចិ កំស្មិត្យំ កំត្យនំ

នត្ថំ ។ កស្មុ ឯ បដិបទ្ធស្ស តត្យហុលវិហារិយោ

អាយតនេ ចិត្តំ បសីនតិ សម្មសារនេ សតិ ឯត-

រហំ វា អាភិក្ខុញ្ញាយតនំ សមាបន្តតំ បញ្ញាយ

វា អនិម្មច្ចតំ ។ កាយស្ស ភេតា បរម្មរណា

ហំ នមេតំ វិជ្ជតិ យេនំ សំវត្តនិកំ វិញ្ញាណំ អស្ស

អាភិក្ខុញ្ញាយតន្តបតំ ។ អយំ ភិក្ខុវេ តតិយោ

អាភិក្ខុញ្ញាយតននសប្បាយា បដិបទា អក្កាយតិ ។

១ ឧ. ម. ក្ខតនិ កស្មុចិ ទិស្សតិ ។

(៨៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត អរិយសាវ័ក តែងពិចារ-

ណាដូច្នោះថា អាក្កអញមិនបានឃើញ (ខ្ញុំខ្លួន) ក្នុងវិបត្តិបធម្មច មិន

បានឃើញ (ខ្ញុំខ្លួន) ដែលគួរបញ្ជូនទៅរកកន្លែង របស់បុគ្គល

និមួយទេ មួយទៀត មិនបានឃើញ (ខ្ញុំខ្លួន) របស់បុគ្គលដទៃក្នុងទី

និមួយ ឯកន្លែងរបស់អាក្កអញមិនមានឡើយ ។ កាលបើអរិយសាវ័ក

នោះ ប្រតិបត្តិយ៉ាងនេះ មានកិរិយានៅក្នុងសេចក្តីប្រតិបត្តិនោះ ដោយ

ច្រើនហើយ ចិត្តក៏រមែងជ្រះថ្លា ក្នុងអាយតនៈគឺហេតុ កាលបើសេចក្តី

ជ្រះថ្លាមានហើយ អរិយសាវ័កនោះ ក៏ដល់ខ្ញុំអាភិក្ខុញ្ញាយតនន្តបត្តិ

កាលឥឡូវនេះផង ចុះចិត្តស៊ប់ដោយបញ្ញាផង ។ លុះមានពន្លឺកាយ

បែកពុយទៅ បន្ទាប់អំពីមរណៈ សំវត្តនិកវិញ្ញាណនោះ ក៏នឹងដល់ខ្ញុំ

អាភិក្ខុញ្ញាយតនន្តបត្តិ ដោយហេតុណា ហេតុនេះ រមែងមាន ។ ម្នាល

ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះអាភិក្ខុញ្ញាយតននសប្បាយប្បដិបទា ទី ៣ ។

(៨៨) មុន ចប់ កិច្ចវេ អរិយស្សវកោ ឥតិ
 បដិសញ្ញាតិ យេ ច ទិដ្ឋទម្មីកា កាមា យេ ច
 សម្បវយីកា កាមា យា ច ទិដ្ឋទម្មីកា កាម-
 សញ្ញា យា ច សម្បវយីកា កាមសញ្ញា យេ ច
 ទិដ្ឋទម្មីកា រុទា យេ ច សម្បវយីកា រុទា យា
 ច ទិដ្ឋទម្មីកា រុបសញ្ញា យា ច សម្បវយីកា
 រុបសញ្ញា យា ច អាណេត្តសញ្ញា យា ច
 អាតិញ្ញញ្ញាយកនសញ្ញា សញ្ញា សញ្ញា យតុតា
 អបរិសេសា ទិវុជ្ឈន្តិ ឯតំ សន្តំ ឯតំ បណ្ឌិតំ យទិទំ
 ទេវសញ្ញាសញ្ញាយកនទន្តិ ។ ភស្ស ឯវំ បដិបទ្ធស្ស
 តត្ថហុនវិហារិទោ អាយតនេ ចិត្តំ បសិទតិ សម្ប-
 សារេ សតិ ឯតរហិ វា ទេវសញ្ញាសញ្ញាយកនំ
 សមាបដ្ឋតិ បញ្ញាយ វា អទិម្បតិ ។ កាយស្ស
 ភេតា បរាជ្ជវណា ហិទមេតំ វិជ្ជតិ យន្តំ សំវត្តនិកំ
 វិញ្ញាណំ អស្ស ទេវសញ្ញាសញ្ញាយកនុបតំ ។ អយំ
 កិច្ចវេ ទេវសញ្ញាសញ្ញាយកនសច្ចយា បដិបទា
 អកាយតីតិ ។

(៨៨) ម្នាលភិក្ខុវាំងឡាយ មួយទៀត អរិយសាវ័ក ភគវតិចារ-
 ណាដូច្នោះថា កាមណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងបច្ចុប្បន្នក្តី កាមណា
 ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបរលោកក្តី កាមសញ្ញាណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុង
 បច្ចុប្បន្នក្តី កាមសញ្ញាណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបរលោកក្តី រូបណា
 ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបច្ចុប្បន្នក្តី រូបណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបរលោកក្តី
 រូបសញ្ញាណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបច្ចុប្បន្នក្តី រូបសញ្ញាណា ដែល
 ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបរលោកក្តី អាណេត្តសញ្ញាណក្តី អាតិញ្ញញ្ញាយកន-
 សញ្ញាណក្តី សញ្ញាទាំងអស់នោះឯង ភគវិលកំភកមាទាសសសល់
 ក្នុងធម្មជាតិណា ធម្មជាតិដ៏ល្អិត ធម្មជាតិដ៏ទុក្ខម គឺទេវសញ្ញា-
 សញ្ញាយកនជ្ជាន ។ កាលបើអរិយសាវ័កនោះប្រកបក្តីយ៉ាងនេះ មាន
 កិរិយាទៅក្នុងសេចក្តីប្រកិច្ចនោះដោយច្រើនហើយ ចិត្តក៏មិនជ្រះថ្លា
 ក្នុងអាយតនៈគឺហេតុ កាលបើសេចក្តីជ្រះថ្លាមានហើយ អរិយសាវ័កនោះ
 ក៏ផល់រូរទេវសញ្ញាសញ្ញាយកនជ្ជាន ក្នុងកាលវេទនៈផង ចុះចិត្ត
 សិបដោយបញ្ញាផង ។ លុះមានព័កាយបែកប្រាយទៅ បន្ទាប់អំពី
 មរណៈ សំវត្តនិកវិញ្ញាណនោះ ក៏ផល់ផល់ផ្លូវទេវសញ្ញាសញ្ញាយក-
 នជ្ជាន ដោយហេតុណា ហេតុដូច្នោះមែនមាន ។ ម្នាលភិក្ខុវាំងឡាយ
 នេះទេវសញ្ញាសញ្ញាយកនសច្ចយច្បដិបទ ។

(៨៤) ឯវំ វុត្តោ អាយស្សា អាណន្ទោ កកវន្តំ ឯ-
តណសេច វេទ កន្តោ ភិក្ខុ ឯវំ បដិបត្តោ ហោតិ
នោទស្ស ចោ ច មេ សិយោ ទ មេ កវិស្សតិ^(១)
យទត្ថិ យម្ពុតំ^(២) តំ បដិហាមីតិ^(៣) ទុបេត្តំ បដិស-
កតិ បរិធិញ្ចយេយ្យ ទុ ចោ សោ កន្តោ ភិក្ខុ ទ
វា បរិធិញ្ចយេយ្យតិ ។ អបេត្តកាច្ឆោ អាណន្ត ភិក្ខុ
បរិធិញ្ចយេយ្យ អបេត្តកាច្ឆោ ភិក្ខុ ទ បរិធិញ្ច-
យេយ្យតិ ។ កោ ទុ ចោ កន្តោ ហេតុ កោ បព្វយោ
យេនាបេត្តកាច្ឆោ ភិក្ខុ បរិធិញ្ចយេយ្យ អបេត្តកាច្ឆោ
ភិក្ខុ ទ បរិធិញ្ចយេយ្យតិ ។

១ ឧ. ម. ១ កវិស្សតិ ១ មេ កវិស្សតិ វិស្សតិ ។ ២ ឧ. ម. យំ ក្នុង ។ ៣ ឧ. ម.
ឯត្តន្តរេ ឯវន្តិ វិស្សតិ ។

(៨៥) កាលបើព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ
ព្រះអាណន្តមានអាយុ ក៏ក្រាបបង្គំទូលចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នោះថា
បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកប្រតិបត្តិយ៉ាងនេះថា
បើអាត្មាអញមិនបានទ្រឹកម្មវដ្ត៖ ក្នុងកាលមុនទេ វិបាកវដ្ត៖ ក៏មិនធម្មីមាន
ដល់អាត្មាអញក្នុងកាលឥឡូវនេះ បើអាត្មាអញមិនបានទ្រឹកម្មវដ្ត៖ ក្នុងកាល
ឥឡូវនេះទេ វិបាកវដ្ត៖ ក៏មិនមែនមានដល់អាត្មាអញក្នុងអនាគតកាល ទទ្ធ-
បញ្ចកៈណា ដែលមាន ដែលកើត ក្នុងកាលឥឡូវនេះ អាត្មាអញលះ
បង្គំនូវទទ្ធបញ្ចកៈនោះ ភិក្ខុនោះបាននូវទេវបច្ចុយ៉ាងនេះ បពិត្រព្រះអង្គ
ដ៏ចម្រើន ភិក្ខុនោះ គួររំលងកំលែសបាន ឬមិនគួររំលងកំលែសបានទេ ។
ម្នាលអាណន្ត ភិក្ខុនេះគួររំលងកំលែសបាន ក្នុងទេវបច្ចុនេះ ភិក្ខុនេះមិនគួរ
រំលងកំលែសបានក្នុងទេវបច្ចុនេះទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះហេតុ
ដូចម្តេច បច្ច័យដូចម្តេច ដែលទាញភិក្ខុនេះ គួររំលងកំលែសបានក្នុង
ទេវបច្ចុនេះ ភិក្ខុនេះមិនគួររំលងកំលែសបាន ក្នុងទេវបច្ចុនេះ ។

[៧០] វេទានុ កិក្ក ឃិ បដិបន្តោ ហោតិ

លោចស្ស លោ ច មេ សិយា ន មេ កវិស្សតិ

យនត្ថុ យន្តតំ តំ បដិហាមីតិ ឧបេត្តំ បដិលភតិ

សោ តំ ឧបេត្តំ អកំទន្តតិ អកិវនតិ អន្ន្យោសាយ

តិដ្ឋតិ តស្ស តំ ឧបេត្តំ អកំទន្តតោ អកិវនតោ

អន្ន្យោសាយ តិដ្ឋតោ តន្តិស្សតំ ហោតិ វិញ្ញាណំ

តទុចាណំ សទុចាណោ អាណុ កិក្ក ន បរិ-

ចិត្តាយតិ ។ កាហំ បន សោ កន្ត កិក្ក

ទុចាទិយមាណោ ទុចាទិយតិ ។ វេទសញ្ញាណ-

សញ្ញាយតនំ អាណុតិ ។ ទុចាណានសេដ្ឋំ កិវ

សោ កន្ត កិក្ក ទុចាទិយមាណោ ទុចាទិយតិ ។

[៧០] ម្ចាស់កានន្ត កិក្កក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកប្រតិបត្តិយ៉ាងនេះ

ថា បើភាគអញមិនបានធ្វើកម្មវិធីៈ ក្នុងកាលមុនទេ វិបាកវិធីៈក៏មិន

ឆប្បីមានផលភាគអញ ក្នុងកាលអន្សវនេះ បើភាគអញមិនបានធ្វើ

កម្មវិធីៈក្នុងកាលអន្សវនេះទេ វិបាកវិធីៈនឹងមិនមានផលភាគអញក្នុងអ-

នាគកាល ទន្ធបញ្ចកៈណាដែលមាន ដែលកើត ក្នុងកាលអន្សវនេះ

ភាគអញលះបង់ខ្លះទន្ធបញ្ចកៈនោះ កិក្កនោះបានឡើយហោ (យ៉ាងនេះ)

កិក្កនោះក៏ក្រេកអរសេសសើរឡើយហោនោះ កំនិទៅដោយសេចក្តីចូលចិត្ត

សិបំ កាលបើកិក្កនោះ ក្រេកអរសេសសើរឡើយហោនោះ កំនិទៅដោយ

សេចក្តីចូលចិត្តសិបំហើយ វិញ្ញាណណាដែលអាស្រ័យឡើយស្សនោះនោះ

វិញ្ញាណនោះ ជាទុចាណ^(១) របស់កិក្កនោះ ម្ចាស់កានន្ត កិក្កដែល

ប្រគល់ដោយទុចាណ វិមនិវលកំតិលសមិនបានឡើយ ។ បពិត្រ

ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះកិក្កនោះ កាលបើកាន់យកឡើយបដិសន្ធិ តែងកាន់

យកក្នុងវិណា ។ ម្ចាស់កានន្ត កិក្កនោះកាន់យកឡើយបដិសន្ធិ ក្នុង

វេទសញ្ញាសញ្ញាយន្ត ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បានឮថា

១ សេចក្តីប្រកាន់ វេទសញ្ញាសញ្ញាយន្ត ។

ឧបាសានសេដ្ឋំ សោ អាណន្ត ភិក្ខុ ឧបាទិយមាថា
 ឧបាទិយតំ ឧបាសានសេដ្ឋំ ហោតំ អាណន្ត យទិទំ
 ទេវសញ្ញាបាសញ្ញាយតទំ ។

(៧១) នំនានន្ត ភិក្ខុ ឯវំ បដិបន្នោ ហោតិ
 ថោចស្ស ថោ ច មេ សិយោ ន មេ ភវិស្សតិ
 យនត្ថំ យម្បតំ តំ បដិហាមីតិ ឧបេត្តំ បដិលភតិ
 សោ តំ ឧបេត្តំ នាភិណន្តតិ នាភិវន្តតិ ន អន្លោសាយ
 តិដ្ឋតិ តស្ស តំ ឧបេត្តំ អនភិណន្តតោ អនភិវន្តតោ
 អនន្លោសាយ តិដ្ឋតោ ន តន្តិស្សតំ ហោតិ វិញ្ញា-

ណំ^(១) តនន្តុបាសានំ អនបាសានោ អាណន្ត ភិក្ខុ
 ១ ១. ម. ឯត្តន្តរេ ៩ សាទ្ធា ទំល្យកំ ។

ម្នាលអាណន្ត ភិក្ខុនោះ កាលកាន់យកនូវបដិសន្ធិ តែងកាន់យកក្នុងភិក្ខុ
 ដ៏ប្រសើរ ម្នាលអាណន្ត ឯភពដ៏ប្រសើរនេះ បានដល់ទេវសញ្ញាបា-
 សញ្ញាយតទភព ។

(៧១) ម្នាលអាណន្ត ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកប្រតិបត្តិយ៉ាងនេះ
 ថា បើភាគអញមិនបានធ្វើកម្មវិជ្ជុះក្នុងកាលមុនទេ វិបាកវិជ្ជុះក៏មិនកម្ម
 មានដល់ភាគអញ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ បើភាគអញមិនបានធ្វើកម្មវិជ្ជុះ
 ក្នុងកាលឥឡូវនេះទេ វិបាកវិជ្ជុះក៏មិនមែនមាន ដល់ភាគអញ ក្នុង
 អនាគតកាល ឧបញ្ចកៈណា ដែលមាន ដែលកើត ក្នុងកាលឥឡូវនេះ
 ភាគអញលះបង់នូវឧបញ្ចកៈនោះ ភិក្ខុនោះបាននូវទេវតា (យ៉ាងនេះ)
 តែភិក្ខុនោះមិនបានក្រែកអរ មិនបានសរសើរនូវទេវតានោះ មិនបាន
 កាំងនៅដោយសេចក្តីចូលចិត្តសិបំ កាលបើភិក្ខុនោះ មិនបានក្រែកអរ
 មិនបានសរសើរនូវទេវតានោះ មិនបានកាំងនៅដោយសេចក្តីចូលចិត្ត
 សិបំ វិញ្ញាណណាដែលមិនតស្រូវយនូវបិសុទ្ធានោះ វិញ្ញាណនោះមិន
 មែនជាទុក្ខបានរបស់ភិក្ខុនោះឡើយ ម្នាលអាណន្ត ភិក្ខុមិនមានទុក្ខបាន

ចរិយិត្តាយេតិ ។ អច្ឆរិយំ កន្លៃ អក្ខតំ កន្លៃ
 ធិស្សយេ ធិស្សយេ កិរ យោ កន្លៃ កតវតា
 ឱយធិត្តវណា^(១) អត្តាតា កតមោ បទ កន្លៃ
 អរិយោ វិហោត្តោតិ ។

[៧២] ឥតាទន្ធិ អរិយស្សវតោ ឥតិ បដិសត្តិក្ក-

តិ យេ ច ធិដ្ឋធម្មិកា កាមា យេ ច សម្មរាយិកា
 កាមា យា ច ធិដ្ឋធម្មិកា កាមសញ្ញា យា ច
 សម្មរាយិកា កាមសញ្ញា យេ ច ធិដ្ឋធម្មិកា រូថា
 យេ ច សម្មរាយិកា រូថា យា ច ធិដ្ឋធម្មិកា រូថសញ្ញា
 យា ច សម រាយិកា រូថសញ្ញា យា ច អាណេត្យសញ្ញា
 យា ច អតិញ្ញាញយន្តនសញ្ញា យា ច ទេវ-
 សញ្ញា ធាសញ្ញា យេន្តនសញ្ញា ឯស សញ្ញាយោ យោវតា

១ ឧ. ម. ឃេស្សន្តវណា ។

វេមនីវលភកិលេសបាន ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន អសារ្យណាស់
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចំពោះណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពួង
 ព្រះមាតាព្រះភាគទ្រង់សំដែងធម៌ ជាគ្រឿងធុនចាកឈៈ ដល់ខ្ញុំ
 ព្រះអង្គទាំងឡាយ ព្រោះពេស្រីយេរឿយៗ (ទូសមាបក្កិពោ) បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះអរិយវិហោត្ត កើដូចម្តេច ។

[៧២] ម្នាលអាទន្ត អរិយសាវ័ក ក្នុងសាសនានេះ តែធិពិចារ-

ណាដូច្នោះថា កាមណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបច្ចុប្បន្នក្តី កាមណា
 ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបរលោកក្តី កាមសញ្ញាណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុង
 បច្ចុប្បន្នក្តី កាមសញ្ញាណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបរលោកក្តី រូថណា
 ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបច្ចុប្បន្នក្តី រូថណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបរលោក
 ក្តី រូថសញ្ញាណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបច្ចុប្បន្នក្តី រូថសញ្ញាណា
 ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបរលោកក្តី អាណេត្យសញ្ញាណក្តី អតិញ្ញាញយ-
 នសញ្ញាណក្តី ទេវសញ្ញាធាសញ្ញាញយន្តនសញ្ញាណក្តី ទាំងអស់នេះ
 ឈ្មោះថាសក្កាយៈ (ចំពោះណាភក្កិមិត្តវង្ស) ទាំងអម្បាលមាណកិណ្ណោះថា

សញ្ញាយោ ឯតំ អមតំ យទំទំ អនុនាទា ចិត្តស្ស
 វិមោក្ខោ ។ នតិ ទោ អាទទ្ធ ទេសិតា មយា
 អាទេញសប្បាយា បដិមទា ទេសិតា អាតិញ្ញញ្ញាយ-
 តនសប្បយកំ បដិមទា ទេសិតា ទេវសញ្ញាទា-
 សញ្ញាយតនសប្បាយា បដិមទា ទេសិតា ទិស្សាយ
 ទិស្សាយ ឱយទិញ្ញវណា អរិយោ វិមោក្ខោ ។ យំ
 ទោ អាទទ្ធ សត្តារា ករណីយំ សាវកានំ ហិទេសិតា
 អនុកម្មកេន អនុកម្មំ ឧបាទាយ កតំ វេ តំ មយា
 ឯតានំ អាទទ្ធ រុក្ខម្មណានំ ឯតានំ សុញ្ញតារានំ ។
 យាយថាទទ្ធ មា បមាទត្ថ មា បច្ឆា វិប្បដិ-
 សារិទោ អហុវត្ថ អយំ វេ អម្ពាតំ អនុសាសនំតិ ។
 នទមវេច ភគវា អត្តមទោ អាយស្សា អាទទ្ធា
 ភគវទោ កាសីតំ អភិទទ្ធិតិ ។

អាទេញសប្បាយសុត្តំ ធ្មំ ទំដ្ឋំ ។

សញ្ញាយោ វិមោក្ខោ ដែលធ្វើចិត្តឱ្យចេញពីលើស ព្រោះមិនមានប្រ-
 កាន់ចាំ គ្មានឈ្មោះថា អមតៈ ។ ម្ចាស់អាទទ្ធ អាទេញសប្បាយប្បដិមទា
 ដែលភថាភកបានសំដែងហើយក្តី កាកំតាញ្ញាយតនសប្បាយប្បដិមទា
 ដែលភថាភកបានសំដែងហើយក្តី ទេវសញ្ញាទាសញ្ញាយតនសប្បាយប្ប-
 ដិមទា ដែលភថាភកបានសំដែងហើយក្តី ធម៌ជាគ្រឿងធ្វើចាកធម៌
 ព្រោះអាស្រ័យរឿយ ។ (ខ្ញុំសមាបត្តិទោះ) ដែលភថាភកបានសំដែង
 ហើយក្តី ដោយប្រការដូច្នោះ ឈ្មោះថា អរិយវិមោក្ខ ។ ម្ចាស់អាទទ្ធ
 អំពើលក្ខណ៍ដែលព្រះសាស្ត្រាចារ្យស្មោះត្រង់ប្រយោជន៍ ជាអ្នកគ្រោះ
 ភប្បិធ្វើដល់ពួកសាវ័ក ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីអនុគ្រោះ អំពើនោះ
 ភថាភកបានធ្វើហើយដល់អ្នកទាំងឡាយ ម្ចាស់អាទទ្ធ ទីទាំងអម្បាលនេះ
 ហៅថា រុក្ខមូល ទីទាំងអម្បាលនេះ ហៅថា សុញ្ញតារាដ្ឋាន ។ ម្ចាស់
 អាទទ្ធ អ្នកទាំងឡាយ ចូរចម្រើនឈាន ចូរកុំប្រមាទ ចូរកុំមានសេចក្តី
 ស្តាយក្រោយ គួរតែលាងខ្លាចក្រោយទើយ នេះជាពាក្យប្រៀន
 ប្រដៅឱ្យអ្នកទាំងឡាយ របស់ភថាភក ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ
 ច្រើនសំដែងសូត្រនេះចប់ហើយ ព្រះអាទទ្ធមានអាយុ មានសេចក្តី
 ក្រេកករ រីករាយហើយនឹងកាសិក របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ អាទេញសប្បាយសុត្តំ ទំ ៣ ។

សត្វមី គណកមោក្ខណ្ឌនស្តុតិ

(៧៣) ឯវេទ្ធ សុតំ ។ ឯតំ សមយំ កតតំ
សាវត្ថុយំ វិហារតិ បុព្វារមេ មិការមាតុ ពាសានេ ។
អថតោ គណកមោក្ខណ្ឌោ ព្រាហ្មណោ យេន
កតតំ តេនុបសន្តិមិ ឧបសន្តិមិត្វា កតតំ តា សន្តិ
សម្ពោទិ សម្ពោទម័យំ កថំ សាកណ័យំ វិតិសារេត្វា
ឯកមន្តំ ឯសិទំ ។ ឯកមន្តំ ឯសិទ្ធា ទោ គណក-
មោក្ខណ្ឌោ ព្រាហ្មណោ កតតំ ឯកនកេច សេយ្យ-
ថាមិ កោ កោតម សំស្ស មិការមាតុ ពាសានស្ស ទិ-
ស្សតិ អនុបុព្វសិក្ខា អនុបុព្វតិវិយា អនុបុព្វប្បដិបទា
យទិទំ យាវ បច្ឆិមា សោ ពាណកធឿវក^(១) វមេសម្បិ
ហិ កោ កោតម ព្រាហ្មណាទំ ទិស្សតិ អនុបុព្វសិក្ខា
អនុបុព្វតិវិយា អនុបុព្វប្បដិបទា យទិទំ អធឿនេ
វមេសម្បិ ហិ កោ កោតម សំស្សានាទំ ទិស្សតិ

១ ឧ. សោយនកប្បេតក ។

គណកមោក្ខណ្ឌនស្តុតិ ទី ៧

(៧៣) ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះ
ពាក្យទ្រង់នឹងព្រះមិការមាតុព្រាហ្មណ៍^(១) ក្នុងបុព្វារមេ ដ៏ក្រសួងសាវត្ថុ ។
ព្រះនារីនី ព្រាហ្មណ៍ឈ្មោះគណកមោក្ខណ្ឌ ចូលទៅគាល់ព្រះ
មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ គំរើសេចក្តីកេរយជាមួយនឹង
ព្រះមានព្រះភាគ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលសួរកេរយ និងពាក្យដែលសួរ
លើក ហើយអន្តិយក្នុងទិសមគួរ ។ លុះគណកមោក្ខណ្ឌព្រាហ្មណ៍
អន្តិយក្នុងទិសមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នោះ
ថា បពិត្រព្រះភាគមជ្ជិមេន្ទ្រ មិការមាតុព្រាហ្មណ៍នេះ ប្រាកដជាមាន
ការសិក្សាជាលំដាប់ មានការធ្វើជាលំដាប់ មានផ្លូវសម្រាប់ដើរទៅ
ជាលំដាប់ គឺគណកមោក្ខណ៍ជាទីកេរយជាទីក្រាបបង្គំផុតទៀតទៅ បពិត្រ
ព្រះភាគមជ្ជិមេន្ទ្រ ឯពួកព្រាហ្មណ៍ទាំងនេះ ក៏ប្រាកដជាមានការ
សិក្សាជាលំដាប់ មានការធ្វើជាលំដាប់ មានបដិបទាជាលំដាប់ក្នុងការ
រៀនសូត្រវេទមន្ត បពិត្រព្រះភាគមជ្ជិមេន្ទ្រ ឯពួកខ្មាត់ព្រាហ្មណ៍នេះប្រាកដ

១ ព្រាហ្មណ៍របស់នាងសោតា ជាមាតាមិការមាតុ ។

អនុបុត្តសិក្ខា អនុបុត្តកិរិយា អនុបុត្តប្បដិបទា យទិ-
 ទំ ឥស្សត្តេ អដ្ឋាភម្មិ ហិ ភោ ភោតម គណាណាទំ
 គណាណាទំ ទិស្សតិ អនុបុត្តសិក្ខា អនុបុត្តកិរិយា
 អនុបុត្តប្បដិបទា យទិទំ សង្ខារេ មយ ហិ ភោ
 ភោតម អន្តោវសី លភិក្ខា លមមំ ឯវិ គណារមម
 ឯកំ ឯកកំ ទ្វេ ទុកា តិណិ តិកា ចន្តាវិ ចតុក្កា
 បញ្ច បញ្ចកា ធ ក្កា សត្ត សត្តកា អដ្ឋ អដ្ឋកា
 ទវ ទវកា ទស ទសកាតិ សតម្មិ មយំ ភោ ភោ-
 តម គណារមម^(១) សក្កា ទុ ទោ ភោ ភោតម ឥម-
 ស្មិបំ ធម្មវិទយេ ឯវមេវ អនុបុត្តសិក្ខា អនុបុត្តកិរិយា
 អនុបុត្តប្បដិបទា បញ្ញា បេតុទិ ។

១ ឧត្តរា ពិយ្យាបំ គណារមមាទំ កុស្តំ អដ្ឋកំ ធម្មាណ ទំស្សតិ ។

ជាមានការសិក្សាជាលំដាប់ មានការធ្វើជាលំដាប់ មានបដិបទាជាលំដាប់
 ក្នុងវិជ្ជាវេទនាខ្ពង់ខ្ពស់ បពិត្រព្រះភាគមជ្ឈិមប្រិម យេនិទំនិទ្ធក្សយ
 ជាអ្នករាប់^(១) អ្នកចិញ្ចឹមជីវិតដោយការរាប់ ក៏ប្រាកដជាមានការសិក្សា
 ជាលំដាប់ មានការធ្វើជាលំដាប់ មានបដិបទាជាលំដាប់ ក្នុងការរាប់
 បពិត្រព្រះភាគមជ្ឈិមប្រិម ព្រោះថា យេនិទំនិទ្ធក្សយបានខ្លឹមស្មារ
 ទំនិទ្ធក្សយ វេមនិបរិទ្រៀនទ្យករណ៍ជាដំបូងយ៉ាងនេះថា មួយ ចំនួនមួយ
 ពីរ ចំនួនពីរ បី ចំនួនបី បួន ចំនួនបួន ប្រាំ ចំនួនប្រាំ ប្រាំមួយ
 ចំនួនប្រាំមួយ ប្រាំពីរ ចំនួនប្រាំពីរ ប្រាំបី ចំនួនប្រាំបី ប្រាំបួន ចំនួន
 ប្រាំបួន ដប់ ចំនួនដប់ បពិត្រព្រះភាគមជ្ឈិមប្រិម យេនិទំនិទ្ធក្សយ
 បរិទ្រៀនទ្យករណ៍ដល់មួយរយក៏មាន យ៉ាងណាមិញ បពិត្រព្រះភាគម
 ជ្ឈិមប្រិម ចុះព្រះអង្គអាចដើម្បីបញ្ញាក្នុងការសិក្សាជាលំដាប់ ការធ្វើជា
 លំដាប់ បដិបទាជាលំដាប់ ក្នុងធម្មវិទយានេះបាន យ៉ាងនោះដែរឬ ។

១ ជាអ្នកចេះនិងដឹងរាប់ ។

(៧៤) សក្កា ព្រាហ្មណ ឥមស្មី ធម្មវិទយេ
 អនុបុត្រសិក្ខា អនុបុត្រភិរិយា អនុបុត្រប្បដិបតា
 បញ្ញាបេត្តំ ។ សេយ្យថាបិ ព្រាហ្មណ នេត្តា
 អស្សនមកោ កង្កំ^(*) អស្សនជាជ័យំ លភិត្វា បឋ-
 មេនេវ មុទាទានេ ការណំ ការេតិ អធិ ឧត្តរិ
 ការណំ ការេតិ ឯវិមេវ ទោ ព្រាហ្មណ គថាគតោ
 បុរិសនង្គំ លភិត្វា បឋមំ ឯវិ វិទេតិ ឯហិ ភំ កិក្កុ
 សីលវា ហោហិ ចាតិមោក្ខសំវាសំវុតោ វិហារហិ
 អាចារតោចរសម្បន្នោ អណ្តមត្តេសុ វិជ្ជេសុ កយ-
 នស្សរិ សមាទាយ សិក្ខាសុ សិក្ខាបទេស្មតិ ។

(៧៥) យតោ ទោ ព្រាហ្មណ កិក្កុ សីលវា
 ហោតិ ចាតិមោក្ខសំវាសំវុតោ វិហារតិ អាចារតោចរ-
 សម្បន្នោ អណ្តមត្តេសុ វិជ្ជេសុ កយនស្សរិ សមា-
 ទាយ សិក្ខាតិ សិក្ខាបទេស្ម គមេនំ គថាគ-
 តោ ឧត្តរិ វិទេតិ ឯហិ ភំ កិក្កុ ឥន្ទ្រជិ-
 យេសុ កុត្តន្តារេ ហោហិ ចត្តាចា រូបំ ជិស្វា

* ខ. កម្រំ ។

(៧៤) ព្រាហ្មណ៍ គថាគតាចដើម្បី
 បញ្ញាក្នុងការសិក្សាជាដំបូង ការធ្វើជាដំបូង បដិបតាជាដំបូង ក្នុង
 ធម្មវិទយានេះទាន ។ ព្រាហ្មណ៍ បុរសអ្នកបញ្ជាក់សុខជាអ្នកល្អាស
 វិ បានខ្ញុំសេវាជាខេយ្យជីវ្ហ កែលម្អកិច្ចបញ្ជាក់ដោយវិទ្យុបន្តិ្យដោ
 ដំបូង រួមនឹងបញ្ជាក់ទៅជាដំបូង យ៉ាងណាមិញ ព្រាហ្មណ៍
 គថាគត បានខ្ញុំបុរសវិជ្ជាខ្លាំង វិមន្តខ្លាំងជាដំបូង យ៉ាង
 នេះថា ព្រាហ្មណ៍ អ្នកចូរមក ចូរជាបុគ្គលមានសីល ចូរជាអ្នកសង្រួមក្នុង
 បុគ្គលិកភាពសំរិះ ជាអ្នកចម្រើនដោយអាចារៈនិងគាថាៈ ជាអ្នកឃើញខ្ញុំ
 ភ័យក្នុងវិទ្យាសំរិះខ្លាំង ឧប្បវិកបន្តិចបន្តួច ចូរសមាទានសិក្សាក្នុង
 សិក្ខាបទទាំងឡាយ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។

(៧៥) ព្រាហ្មណ៍ កាលណាបើកិក្កុជាអ្នកមានសីលសង្រួម
 ក្នុងបុគ្គលិកភាពសំរិះ ចម្រើនដោយអាចារៈនិងគាថាៈ ឃើញខ្ញុំភ័យក្នុង
 វិទ្យាសំរិះខ្លាំង ឧប្បវិកបន្តិចបន្តួច សមាទានសិក្សាក្នុងសិក្ខាបទទាំង
 ឡាយច្រើនយ គថាគត ក៏ខ្លាំងក្លានោះទៅថា ព្រាហ្មណ៍ អ្នកចូរ
 មក ចូរជាអ្នកក្សត្រក្នុងវិទ្យាសំរិះខ្លាំង បើបានឃើញប្រដោយ

មា និមិត្តត្តាហិ ហោហិ មា អនុត្តរញ្ញនត្តាហិ
 យត្វាធិការណមេធំ មជ្ជត្តិយំ អសំវតំ វិហារន្តំ
 អភិជ្ឈានោមនស្សា ចាបកា អកុសលា ធម្មា
 អន្តរាស្សវេយ្យំ តស្ស សំវាយ មជ្ជិយដ្ឋាហិ កកាហិ
 ចក្កត្តិយំ ចក្កត្តិយេ សំវរំ អាមជ្ជាហិ^(១) ។
 សោតេន សង្កំ សុត្វា... យានេន កន្តំ យាយិត្វា...
 ជិវ្ហាយ រសំ សាយិត្វា... កាយេន ដោម្ពំ ធុសិត្វា...
 មនសា ធម្មំ វិញ្ញាយ មា និមិត្តត្តាហិ ហោហិ មា
 អនុត្តរញ្ញនត្តាហិ យត្វាធិការណមេធំ មជ្ជត្តិយំ អសំវតំ
 វិហារន្តំ អភិជ្ឈានោមនស្សា ចាបកា អកុសលា
 ធម្មា អន្តរាស្សវេយ្យំ តស្ស សំវាយ មជ្ជិយដ្ឋាហិ កកា
 ហិ មជ្ជត្តិយំ មជ្ជត្តិយេ សំវរំ អាមជ្ជាហិតិ

១. ចក្កត្តិយសំវរំ អាមជ្ជាហិតិ វិស្សតិ ។

ចក្ក កុំកាន់យកនូវនិមិត្ត កុំកាន់យកនូវអនុត្តរញ្ញនៈ ទៀយ អភិជ្ឈានិធិ
 រោមនស្សទាំងឡាយ ដែលជាអកុសលធម៌ដ៏លាមក គប្បីជាប់ភាម
 នូវបុគ្គលដែលមិនបានសង្រួមនូវអង្រ្និយគឺចក្កនុ៎ះ ព្រោះហេតុតែមិនបាន
 សង្រួមនូវអង្រ្និយគឺចក្កណា អ្នកចូរប្រតិបត្តិដើម្បីសង្រួមនូវអង្រ្និយគឺចក្ក
 នោះ ចូររក្សានូវអង្រ្និយគឺចក្ក ចូរដល់ខ្ញុំសេចក្តីសង្រួមក្នុងអង្រ្និយគឺចក្ក ។
 បានឮសំឡេងដោយក្រចៀក ... បានឮក្លិនដោយច្រមុះ ... បានទទួល
 សេដោយអណ្តាត ... បានពាល់ក្រៅសម្ព័ន្ធដោយកាយ ... បានដឹង
 ច្បាស់ធម្មារម្មណ៍ដោយចិត្ត កុំកាន់យកនូវនិមិត្ត កុំកាន់យកនូវអនុត្តរញ្ញនៈ
 ទៀយ អភិជ្ឈានិធិរោមនស្ស ដែលជាអកុសលធម៌ដ៏លាមក គប្បី
 ជាប់ភាមនូវបុគ្គលដែលមិនបានសង្រួមនូវអង្រ្និយគឺចក្កនុ៎ះ ព្រោះហេតុ
 តែមិនបានសង្រួមនូវអង្រ្និយគឺចក្កណា អ្នកចូរប្រតិបត្តិដើម្បីសង្រួមនូវ
 អង្រ្និយគឺចក្កនោះ ចូររក្សានូវអង្រ្និយគឺចក្ក ចូរដល់ខ្ញុំសេចក្តីសង្រួមក្នុង
 អង្រ្និយគឺចក្ក ។

(៧៦) យតោ ចោ ព្រាហ្មណ ភិក្ខុ វេទន្តិយេ-
 សុ កុត្តន្តារោ ហោតិ តទេនំ តថាគតោ ឧត្តរិ
 វិទេតិ ឯហិ ត្វំ ភិក្ខុ កោជនេ មត្តញ្ញ ហោហិ
 បដិសង្កា យោធិសោ អាហារំ អាហារេយ្យសិ នេវ
 នភយ ន មនាយ ន មណ្ឌាយ ន វិក្កុសាយ
 យាវនេវ នមស្ស កាយស្ស បិតិយា យាបាយ
 វិហិសុបរតិយា ព្រាហ្មចរិយាឧត្តរោយ នតិ បុរណាញ
 វេនំ បដិហង្កាមិ នវញ វេនំ ន ឧប្បនេស្សាមិ
 យាតោ ច មេ កវិស្សតិ អនវជ្ជតា ច ជាសុវិហា-
 រោ ចាតិ ។

(៧៧) យតោ ចោ ព្រាហ្មណ ភិក្ខុ កោជនេ មត្តញ្ញ
 ហោតិ តទេនំ តថាគតោ ឧត្តរិ វិទេតិ ឯហិ ត្វំ ភិក្ខុ
 ជាតិយំ អនុយេត្តោ វិហារហិ និវសំ ចន្តិមេន
 ធិសង្កាយ អាវណិយេហិ ចម្មេហិ ចិត្តំ បរិសោធនហិ

(៧៦) ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ កាលណាបើភិក្ខុបានរក្សាទុកក្នុងគ្រូនិយ
 ព័ន្ធច្បាយហើយ គថាគត ក៏ទូន្មានភិក្ខុនោះទៅថា ម្ចាស់ភិក្ខុ អ្នក
 ចូរមក ចូរជាអ្នកដឹកនាំប្រមាណក្នុងកោជន អ្នកគប្បីពិចារណាដោយ
 ទុបាយ ហើយបរិភោគអាហារ មិនគប្បីបរិភោគ ដើម្បីលេង មិនគប្បី
 បរិភោគ ដើម្បីសេចក្តីស្រវឹង មិនគប្បីបរិភោគ ដើម្បីប្រដាប់កាយ មិន
 គប្បីបរិភោគ ដើម្បីស្អិតស្អាតកាយ គប្បីបរិភោគ ដើម្បីកំនើនៅ ដើម្បី
 សេវនៅនៃកាយនេះដាក់ណាត់ ដើម្បីបំបាក់ទូរសេចក្តីលំបាក ដើម្បីទុក
 បំរុងដល់ព្រាហ្មចារ្យ គប្បីបរិភោគដោយគិតថា អាត្មាអញនឹងកំចាត់បដិ
 ទូរវេទនាចាស់ គឺសេចក្តីឃ្នានដែលមានហើយផង ព័ន្ធច្បាយវេទនាថ្មី
 គឺវេទក្នុងស្សន្ទប្រមាណ មិនឲ្យកើតរឿងបានផង កិរិយាប្រព្រឹត្តិទៅនៃ
 អរិយាបថព័ន្ធិ ៤ ក្តី សេចក្តីមិនមានទោស មានការមិនច្រអូសកាយ
 ច្រអូសចិត្តជាដើមក្តី កិរិយានៅសប្បាយ នឹងមានដល់អាត្មាអញ ។

(៧៧) ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ កាលណាបើ ភិក្ខុជាអ្នកដឹកនាំប្រមាណ
 ក្នុងកោជនហើយ គថាគត ក៏ទូន្មានភិក្ខុនោះទៅថា ម្ចាស់ភិក្ខុ អ្នក
 ចូរមក ចូរប្រកបរឿយៗ ទូរសេចក្តីកាត់លើក ចូរធ្វើចិត្តឲ្យស្អាតចាក
 ការណ៍យ ធម៌ព័ន្ធច្បាយ^(១) ដោយការច្រៀម ឬការក្រុយក្នុងវេលាថ្ងៃ

១ ធម៌ជាគ្រឿងកំរិតចិត្ត ទូចគ្នានឹងវេលានៃ ។

រត្តិយា បឋមំ យាមំ ចន្ទ្រមេន ជិសង្កាយ អាវ-
 រណីយេហំ ធម្មេហំ ចិត្តំ បរិសោធនេហំ រត្តិយា
 មជ្ឈិមំ យាមំ នត្តិលោន បស្សន សីហសេយ្យំ
 កល្យោយ្យាសិ តានេន តានំ អត្តាជាយ សតោ
 សម្មជាទោ ទុដ្ឋានសញ្ញំ មនសិកត្តា រត្តិយា
 អន្តរំ អាមំ បច្ចុដ្ឋាយ ចន្ទ្រមេន ជិសង្កាយ
 អាវរណីយេហំ ធម្មេហំ ចិត្តំ បរិសោធនេហំ ។

(៧៧) យតោ ខោ ប្រាហ្មណំ ភិក្ខុ ជានិយំ
 អនុយ្យត្តោ ហោតិ នមេនំ នថាគតោ ទុត្តរំ វិនេតិ
 ឯហំ ត្ថំ ភិក្ខុ សតិសម្មជញ្ញាន សមញ្ញាគតោ ហោហំ
 អភិក្កន្តេ បជិក្កន្តេ សម្មជាទការំ អាណាគិកេ
 វិណាគិកេ សម្មជាទការំ សម្មញ្ញកេ បសាវិកេ
 សម្មជាទការំ សង្ខត្តិមត្តិវិវាទាណោ សម្មជាទការំ
 អសិកេ មិកេ ទាយិកេ សាយិកេ សម្មជាទការំ

ចូរធ្វើចិត្តឲ្យស្អាតចាកអាវរណីយេនិទាំងឡាយ ដោយការច្រៀម ឬការ
 អង្គុយក្នុងបឋមយាមវិធីក្រី គប្បីសម្រេចខ្លួនសីហសេយ្យ ផ្អៀងទៅ
 ខាងស្តាំ យកដើមគ្រូមកលើដីនី មានសតិសម្មជញ្ញាៈ ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត
 ខ្លួនដូចសញ្ញា (សំគាល់ថាដីនីក្រោកច្រើន) ក្នុងមជ្ឈិមយាមវិធីក្រី
 លុះដល់បច្ចុមយាមវិធីក្រី ចូរក្រោកច្រើន ធ្វើចិត្តឲ្យស្អាតចាក
 អាវរណីយេនិទាំងឡាយ ដោយការច្រៀម ឬការអង្គុយ ។

(៧៨) ម្ចាស់ព្រាហ្មណំ កាលណាបើ ភិក្ខុបានប្រកបរឿយៗ

ខ្លួនសេចក្តីភ្ញាក់លើកហើយ គឺថាគេ ក៏ទូន្មានភិក្ខុខាតទៅថា ម្ចាស់
 ភិក្ខុ អ្នកចូរមក ចូរប្រកបដោយសតិសម្មជញ្ញាៈ គឺធ្វើសេចក្តីដឹងខ្លួន
 ក្នុងការដើរឈានទៅមុខ ឈានថយក្រោយ ធ្វើសេចក្តីដឹងខ្លួន ក្នុងការ
 ក្រឡេកមើលគ្រង់ ក្រឡេកមើលចំហៀង ធ្វើសេចក្តីដឹងខ្លួន ក្នុងការ
 បត់អវយវៈចូល លាអវយវៈចេញ ធ្វើសេចក្តីដឹងខ្លួន ក្នុងការប្រើប្រាស់
 សន្សំដី បាត្រ ចំរៃ ធ្វើសេចក្តីដឹងខ្លួន ក្នុងការស៊ី ផឹក ទំពា ក្របដណ្តុំ

ឧប្បាសន្តស្សវកោម្មេ សម្មជាធនាគារី តតេ បិវេត
ចំសិទ្ធន្ត សុត្ត ជាតវិគេ ភាសិវេត តុណ្ហិការេ
សម្មជាធនាគារីតិ ។

(៧៧) យតោ ទោ ព្រាហ្មណ ភិក្ខុ សតិសម្ម-
ជញ្ញន សមញ្ញតតោ ហោតិ តមេធំ តថាតតោ ឧត្តរ
វិទេតិ ឯហិ ភ្នំ ភិក្ខុ វិវិក្ខំ សេតាសធំ កជ អរញ្ញ
ក្រុម្ភលំ បទ្ធកំ កត្តរំ តិវត្តហិ សុសាធំ វេបត្ត
អញ្ញោកាសំ បលាលបុញ្ញំ ។ សោ វិវិក្ខំ សេតាសធំ
កជតិ អរញ្ញំ ក្រុម្ភលំ បទ្ធកំ កត្តរំ តិវត្តហិ សុសាធំ
វេបត្ត អញ្ញោកាសំ បលាលបុញ្ញំ ។ សោ បញ្ញាតត្ត
បិណ្ឌាចាតប្បដិក្កញ្ញោ ចំសិទតិ បល្ល្លំ អាគុជិត្តា ឧជ្ជ
កាយំ បណិជាយ បរិមុធំ សតិ ឧបដ្ឋបេត្តា ។ សោ
អភិជ្ឈំ លោកេ បហាយ វិគតាភិជ្ឈន ចេតសា
វិហរតិ អភិជ្ឈាយ ចិត្តំ បរិសោដេតិ ព្យាចានប្បដោសំ
បហាយ អព្យាបន្តចិត្តោ វិហរតិ សព្វប្បណាកុតហិ-
តាមុកម្យំ ព្យាចានប្បដោសា ចិត្តំ បរិសោដេតិ

ធ្វើសចក្កីដ៏ធំខ្លួន ក្នុងការបោះបង់ចុះចុះ បស្សៈ ធ្វើសចក្កីដ៏ធំខ្លួនក្នុង
ការ ដើរ ឈរ អង្គុយ ដេកលក់ ភ្ញាក់ រលឹក និងយាយ ស្រៀម ។

(៧៧) ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ កាលណាបើ ភិក្ខុបានប្រកបដោយសតិ-
សម្មជញ្ញៈហើយ គាត់អភិក្ខុនានាភិក្ខុនោះទៅជា ម្ចាស់ភិក្ខុ អ្នក
ចូរមក ចូរប្រើប្រាស់នូវសេនាសនៈស្ងាត់ គឺ ព្រៃ^(១) ម្លប់ឈើ ភ្នំ
ជ្រោះភ្នំ គុហាភ្នំ ព្រៃខ្ទេច ព្រៃត្រាយ^(២) ទីវាលស្រឡះ ទីគំនរ
ចំបើង ។ ភិក្ខុនោះ ក៏ប្រើប្រាស់នូវសេនាសនៈស្ងាត់ គឺព្រៃ ម្លប់ឈើ ភ្នំ
ជ្រោះភ្នំ គុហាភ្នំ ព្រៃខ្ទេច ព្រៃត្រាយ ទីវាលស្រឡះ ទីគំនរចំបើង ។
ភិក្ខុនោះ ត្រឡប់មកអំពីបិណ្ឌាចាត ក្នុងវេលាព្រាយភក្ត អង្គុយផ្តុំក្នុង
កម្លប់កាយឱ្យត្រង់ ហើយផ្តុំស្មារតី ឱ្យមានមុខនោះទៅកេកម្លង ។
ភិក្ខុនោះ ក៏លះបង់នូវអភិជ្ឈា (កាមច្ចនៈ) ក្នុងវេលាភក្តិកាយ មានចិត្ត
ប្រាសចាកអភិជ្ឈា ធ្វើចិត្តឱ្យស្អាតចាកអភិជ្ឈា លះបង់នូវសចក្កីប្រទ្ធស្ត
គឺព្យាបាទ មានចិត្តមិនព្យាបាទ មានការផ្តុំផ្តើមនឹងសេចក្តីអនុប្រា
ដល់សត្វមានជីវិតទាំងពួង ធ្វើចិត្តឱ្យស្អាតចាកសេចក្តីប្រទ្ធស្តគឺព្យាបាទ

១ ពិព្រៃដែលនៅទាបក្រៅសណនាលរបប្រក ។ ព្រៃត្រាយ ព្រៃបក ព្រៃភ័ន្ទ
ព្រៃសេចក្តីខ្លាច ព្រៃភ័ន្ទព្រៃបេក ព្រៃភ័ន្ទ ព្រៃភ័ន្ទ ព្រៃភ័ន្ទ របបមនស្ស ព្រៃកម្រ
មានមនុស្សចូលទៅ ។ ព្រៃភ្នំ អត្តម្ម ។

ដឹងមិច្ឆំ បហាយ វិភក្កមីនមិច្ឆា^(១) វិហារតិ អាណោកា-
 សញ្ញំ សតោ សម្មាសម្ពាសោ ដឹងមិច្ឆា ចិត្តំ បរិសោធនតិ
 ឧទ្ធចកុក្កុច្ចំ បហាយ អនុទ្ធតោ វិហារតិ អជ្ឈិត្តំ
 វុបសន្តចិត្តោ ឧទ្ធចកុក្កុច្ចា ចិត្តំ បរិសោធនតិ វិចិត្តិច្ចំ
 បហាយ តិណ្ណវិចិត្តិច្ឆោ វិហារតិ អកាមំកាមី កុស-
 លេសុ ធម្មេសុ វិចិត្តិច្ឆាយ ចិត្តំ បរិសោធនតិ ។

[១០០] សោ នីមេ បញ្ច នីវរណោ បហាយ
 ចេតសោ ឧបត្តិលេសេ បញ្ញាយ ធុន្ធលីកាវណោ
 វិវិទ្ធោ កាមេហំ វិវិទ្ធ អកុសលេហំ ធម្មេហំ សវិតត្តំ
 សវិចារំ វិវេកាដំ បិតិសុទំ បឋមំ ណាដំ ឧបសម្មជ្ជ
 វិហារតិ វិតត្តវិចារាដំ វុបសមា ។ បេ ។ ធុតិយំ ណាដំ
 ឧបសម្មជ្ជ វិហារតិ បិតិយោ ច វិវាតា ។ បេ ។ ធុតិយំ
 ណាដំ ឧបសម្មជ្ជ វិហារតិ សុទសុ ច បហាណ
 ។ បេ ។ ចតុត្ថំ ណាដំ ឧបសម្មជ្ជ វិហារតិ ។

១ កត្តចំ អត្តកំ បាណោ វិភក្កមីនមិច្ឆោ ចេតសាតិ ទិស្សេតិ ។

លះបេនិម្ពុវិចិត្តិច្ឆា៖ គិសេចក្កិច្ឆិលច្រកុស មានចិត្តប្រាសចាកដឹងមិច្ឆា៖
 មានសេចក្តីសំគាល់នូវធានី មានសភីសម្បជញ្ញា៖ ធ្វើចិត្តឱ្យស្អាតចាក
 ដឹងមិច្ឆា៖ លះបេនិម្ពុវិចិត្តិច្ឆា៖ គិសេចក្តីពេយមាយនិវិសេចក្តីវិមានចិត្ត
 មានចិត្តមិនបាទពេយមាយ មានចិត្តវាងក្នុងស្រប់ម្រាប់ហើយ ធ្វើចិត្តឱ្យ
 ស្អាតចាកឧទ្ធចកុកុច្ច៖ លះបេនិម្ពុវិចិត្តិច្ឆាគិសេចក្តីសន្សំយ គួនផុតសេចក្តី
 សន្សំយហើយ អតមានសេចក្តីឡើងឆ្ងល់ គួនកុសលធម៌ចាំឡាយ
 ធ្វើចិត្តឱ្យស្អាតចាកវិចិត្តិច្ឆា ។

[១០០] ភិកុទោ៖ កិលះបេនិម្ពុវិចិត្តិច្ឆា៖ ចំនី ៥ ខេ៖ ដែលជា
 គ្រឿងសៅហ្មងនៃចិត្ត ជាធម្មជាតិធ្វើបញ្ញាឱ្យមានកំឡាំងថយ ហើយក៏
 ស្លាប់ចាកកាយចាំឡាយ ស្លាប់ចាកអកុសលធម៌ចាំឡាយ បានដល់នូវ
 បឋមជ្ឈានប្រកបដោយវិភក្តៈ ប្រកបដោយវិចារៈ មានបិកនិវិសុទ្ធវិសេ
 កើតអំពីសេចក្តីស្ងាត់ ព្រោះម្រាប់នូវវិភក្តៈនិងវិចារៈ ។ បេ ។ បានដល់
 នូវទុក្ខិយជ្ឈាន ព្រោះមានចិត្តឡើយណាយចាកបិកិ ។ បេ ។ បានដល់
 នូវភតិយជ្ឈាន ព្រោះលះបេនិម្ពុវិចិត្តិច្ឆា៖ ។ បេ ។ បានដល់នូវចកុកុកុច្ចាន ។

យេ តេ ទោ ប្រាហ្មណ៍ កិក្ខុ សេត្តា អប្បត្តមាណសា
 អនុត្តរំ យោគក្កេមំ បត្តយមាតា វិហារន្តំ តេសុ មេ
 អយំ ឯវុមី អនុសាសនំ ហោតិ ។ យេ បន តេ
 កិក្ខុ អរហន្តោ ទីណាសវា វុសិតវន្តោ កាតករណីយា
 ឱហិតភារា អនុប្បត្តសនត្តា បរិក្ខិណាភវសញ្ញាជិតា
 សម្មជញ្ញា វិមុត្តា តេសំ ឥមេ ធម្មា ធិដ្ឋធម្មសុខវិហា-
 រាយ ចេវ សំវត្តន្តំ សតិសម្មជញ្ញាយ ចាតិ ។

(១០០) ឯវុ វុត្ត គណកមោត្តល្លានោ ប្រាហ្មណ៍
 កតវន្តំ ឯតនភោច កិក្ខុ ទោ ភោតោ តោតមស្ស សាវកា
 ភោតោ តោតមេន ឯវុ ឱវធិយមាតា ឯវុ អនុសាសនយ-
 មាតា សត្វេវ អនុត្តធិដ្ឋំ ធិព្វានំ អារាធន្តំ ឱនាហុ

ខ្នាលប្រាហ្មណ៍ កិក្ខុទាំងឡាយណា ជាសត្វបុគ្គល មានអរហន្ត-
 ផលចិត្ត មិនទាន់បានសម្រេចទៅឡើយ ក៏ពុទ្ធិប្រាថ្នាឱ្យព្រះនិព្វានជាទី
 ក្រូមចាកយោគៈ រកគុណជាដទៃក្រែលែងជាងគ្នា ភវជាភក្តិភែនី
 ប្រើវិចារនេះ ដែលជាភក្តិប្រៀនប្រដៅមានទំនងបែបនេះ ចំពោះកិក្ខុ
 ទាំងនោះ ។ តែបើកិក្ខុទាំងឡាយណា ជាអរហន្ត មានសាស្ត្រៈអស់
 ហើយ មានព្រហ្មចរិយៈបានប្រព្រឹត្តគ្រប់គ្រាន់ហើយ មានសាឡស-
 កិច្ចបានធ្វើស្រេចហើយ មានការងារកំចុះហើយ មានប្រយោជន៍របស់
 ខ្លួនបានសម្រេចហើយ មានការសញ្ញាជនៈគុណអស់លើនិហើយ មាន
 ចិត្តច្រសែច្រងហើយ ព្រោះជើងច្បាស់ដោយប្រពៃ កិក្ខុទាំងនោះ ឈ្មោះ
 ជាមានធម៌ទាំងឡាយនេះ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីទៅជាសុខក្នុងបច្ចុប្បន្នផង
 ដើម្បីសតិសម្មជញ្ញៈផង (ភវជាភក្តិបានប្រៀនប្រដៅកិក្ខុទាំងនោះទេ) ។

(១០១) កាលបើព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់មានព្រះពុទ្ធដីកយ៉ាង
 នេះហើយ គណកមោត្តល្លានប្រាហ្មណ៍ ក៏ក្រាបបង្គំទូលសូត្រមាន
 ព្រះភាគដូច្នោះថា ចុះពួកសាវក របស់ព្រះភាគដ៏ចម្រើន ដែលព្រះ
 ភាគដ៏ចម្រើនខ្លួនយ៉ាងនេះ ប្រៀនប្រដៅយ៉ាងនេះ សុទ្ធតែបាន
 ព្រះនិព្វាន ដែលជាគុណជាតបបំកិច្ចដោយពិត ទាំងអស់គ្នា ឬថា

ឯកទេ ធារាទេដ្ឋិតិ ។ អប្បេកទេ ទោ ក្រាហ្មណ
 មម សាវកា មយា ឯវំ ឡុវទិយមាតា ឯវំ
 អនុសាសិយមាតា អទុទ្ធនិដ្ឋំ ធិញ្ចំ អារាទេដ្ឋិ
 ឯកទេ ធារាទេដ្ឋិតិ ។ កោ ទុ ទោ កោតម
 ហេតុ កោ បច្ចុយោ យន្តិដ្ឋតេវ ធិញ្ចំ តិដ្ឋតិ
 ធិញ្ចំតាមិមត្តោ តិដ្ឋតិ កវំ តោតមោ សមាទមេតា
 អថ ច មទ កោតោ កោតមស្ស សាវកា កោតា
 កោតមេទ ឯវំ ឡុវទិយមាតា ឯវំ អនុសាសិយមាតា
 អប្បេកទេ អទុទ្ធនិដ្ឋំ ធិញ្ចំ អារាទេដ្ឋិ ឯកទេ
 ធារាទេដ្ឋិតិ ។

(១០៦) តេនហិ ក្រាហ្មណ តត្រាវេតុ បដិ-
 មុដ្ឋិស្សាមិ យថា តេ ទមេយ្យ តថា ំ ទ្យាតា-
 វយ្យាសិ តំ កី មញ្ញាសិ ក្រាហ្មណ កុសលោ
 ភំ រាជតហតាមិស្ស មត្តស្សាតិ ។ ឯវំ កោ
 កុសលោ អហំ រាជតហតាមិស្ស មត្តស្សាតិ ។ តំ
 កី មញ្ញាសិ ក្រាហ្មណ ឥទ បុរិសោ អាតទ្ធកយ្យ
 រាជតហំ តទុកាមោ សោ តំ ទុបសន្តមិត្តា

ពួកខ្លះមិនបានដែរ ។ ម្ចាស់ក្រាហ្មណ៍ ពួកសាវ័ក របស់គាត់គ
 ដែលគាត់គប្បខ្លួនយ៉ាងនេះ ប្រៀបប្រដៅយ៉ាងនេះ ពួកខ្លះក៏បាន
 ព្រះនិព្វាន ដែលជាគុណជាគបបំភិច្ចដោយពិត ពួកខ្លះ ក៏មិនបាន
 ដែរ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ហេតុដូចម្តេច បច្ចុយដូចម្តេច
 បានជាព្រះនិព្វានក៏មាន ឬវ័ជាទីទៅកាន់ព្រះនិព្វានក៏មាន ព្រះគោតម
 ដ៏ចម្រើន ជាអ្នកកៀរគរ ប្រមូលសត្វក៏មាន ប៉ុន្តែពួកសាវ័ករបស់ព្រះ
 គោតមដ៏ចម្រើន ដែលព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ខ្លួនយ៉ាងនេះ ប្រៀប
 ប្រដៅយ៉ាងនេះ ពួកខ្លះក៏បានព្រះនិព្វាន ដែលជាគុណជាគបបំភិច្ច
 ដោយពិត ពួកខ្លះក៏មិនបាន ។

(១០៦) ម្ចាស់ក្រាហ្មណ៍ បើដូច្នោះ គាត់គន់នឹងសួរគបចំពោះ
 អ្នកវិញ្ញក្ខន្ធប្រស្នាខ្លះ បើអ្នកវិញ្ញក្ខន្ធយ៉ាងណា គប្បិវេជ្ជស្រាយខ្លួន
 ប្រស្នាខ្លះយ៉ាងនោះចុះ ម្ចាស់ក្រាហ្មណ៍ អ្នកសំគាល់នូវដំណើរនោះ
 ដូចម្តេច ខ្លួនអ្នកជាបុគ្គលឈ្លាស ក្នុងផ្លូវទៅកាន់ក្រុងរាជគហៈដែរឬ ។
 ព្រះករុណាព្រះអង្គ ខ្ញុំព្រះអង្គជាអ្នកឈ្លាស ក្នុងផ្លូវទៅកាន់ក្រុងរាជគហៈ
 ដែរ ។ ម្ចាស់ក្រាហ្មណ៍ អ្នកសំគាល់ដំណើរនោះដូចម្តេច បុរសប្រាថ្នា
 នឹងទៅកាន់ក្រុងរាជគហៈ គប្បិមកក្នុងទីនេះ បុរសនោះចូលមករកអ្នក

ឃឹរ វេយ្យេ វង្សាមហំ កន្ត រាជតហំ តន្តំ តស្ស
 មេ រាជតហស្ស មត្តំ ឧបទិសាភិ ។ តមេធំ ត្តំ ឃឹរ
 វេយ្យេសិ ឃិហេត្តោ បុរិស អយំ មត្តោ រាជតហំ
 តទ្ធតិ តេន ឌុហ្មត្តំ តទ្ធក តេន ឌុហ្មត្តំ តទ្ធក
 ធន្តិស្សសិ អមុកំ ធាម តាមំ តេន ឌុហ្មត្តំ តទ្ធក
 តេន ឌុហ្មត្តំ តទ្ធក ធន្តិស្សសិ អមុកំ ធាម
 ធន្តិ តេន ឌុហ្មត្តំ តទ្ធក តេន ឌុហ្មត្តំ
 តទ្ធក ធន្តិស្សសិ រាជតហស្ស អារាមរាមណេយ្យកំ
 វេនរាមណេយ្យកំ កូមរាមណេយ្យកំ ចោត្តារណិរាម
 ណេយ្យតន្តិ ។ សោ តយា ឃឹរ ឌុវទិយេមាចោ
 ឃឹរ អនុសាសិយេមាចោ ឌុឌត្តំ តហេត្តា បទ្ធាឌុចោ
 តទ្ធយ្យ ។ អថ ឌុតិយោ បុរិសោ អាតទ្ធយ្យ
 រាជតហំ តទ្ធកតាមោ ។ សោ តំ ឌុបសង្កមិត្តា ឃឹរ
 វេយ្យេ វង្សាមហំ កន្ត រាជតហំ តន្តំ តស្ស មេ
 រាជតហស្ស មត្តំ ឧបទិសាភិ ។ តមេធំ ត្តំ ឃឹរ
 វេយ្យេសិ ឃិហេត្តោ បុរិស អយំ មត្តោ រាជតហំ តទ្ធតិ

ហើយស្រ្តីយ៉ាងនេះថា ខ្មែរអ្នកដំបូង ខ្ញុំបាទចង់ទៅក្រុងរាជធានី
 អ្នកចូលមកក្រុង របស់ក្រុងរាជធានី ដល់ខ្ញុំបាទ ។ អ្នកប្រើប្រាស់
 បុរសនោះ យ៉ាងនេះថា ខ្មែរបុរសដំបូង អ្នកចូលមក នេះផ្លូវទៅក្រុង
 រាជធានី អ្នកចូលទៅក្រុងនោះមួយរំពេចចុះ លុះអ្នកដើរទៅក្រុង
 ផ្លូវនោះមួយរំពេចហើយ ទើបបានឃើញស្រុកឯណោះ អ្នកចូលទៅក្រុង
 ផ្លូវនោះមួយរំពេចចុះ លុះអ្នកដើរទៅក្រុងផ្លូវនោះមួយរំពេចហើយ ទើប
 បានឃើញទីកន្លែងណោះទៀត អ្នកចូលទៅក្រុងផ្លូវនោះមួយរំពេចចុះ
 លុះអ្នកដើរទៅក្រុងផ្លូវនោះមួយរំពេចហើយ ទើបបានឃើញស្រុកច្បារជាទី
 សប្បាយ ត្រៃឈើជាទីសប្បាយ កូមជាទីសប្បាយ ស្រះបាតុរណីជាទី
 សប្បាយ របស់ក្រុងរាជធានី មិទាន ។ បុរសនោះ កាលដែលអ្នកចូល
 យ៉ាងនេះ ប្រៀបប្រដៅយ៉ាងនេះ ក៏កាន់យកផ្លូវទុរិស ហើយដើរឆ្ពោះទៅ
 ភាគក្រោយវិញ ។ លំដាប់នោះ បុរសជាគំរប់ពីរ ប្រាថ្នាទើបទៅកាន់
 ក្រុងរាជធានី អប្បមកទៀត ។ បុរសនោះចូលមកក្រុង ហើយស្រ្តី
 យ៉ាងនេះថា ខ្មែរអ្នកដំបូង ខ្ញុំបាទចង់ទៅក្រុងរាជធានី អ្នកចូលមកក្រុង
 ផ្លូវទៅក្រុងរាជធានី ដល់ខ្ញុំបាទផង ។ អ្នកប្រើប្រាស់បុរសនោះយ៉ាង
 នេះថា ខ្មែរបុរសដំបូង អ្នកចូលមក នេះផ្លូវទៅកាន់ក្រុងរាជធានី

តេជ មុហុត្តំ កច្ច តេជ មុហុត្តំ កច្ច ទត្តិស្សសិ
អមុកំ ធាម កាមំ តេជ មុហុត្តំ កច្ច តេជ
មុហុត្តំ កច្ច ទត្តិស្សសិ អមុកំ ធាម ទិកមំ
តេជ មុហុត្តំ កច្ច តេជ មុហុត្តំ កច្ច ទត្តិស្សសិ
រាជកហស្ស អាភមរាមណោយ្យកំ វណមណោយ្យកំ
ក្ខមិកមណោយ្យកំ ចោត្តារណិកមណោយ្យកច្ចំ ។ សោ
តយា ឯវំ ឱវទិយមាថោ ឯវំ អនុសាសិយមាថោ
សោត្តិថា រាជកហំ កច្ចយ្យ ។ កោ ទុ ទោ
ក្រកម្មាណា ហេតុ កោ បច្ចយោ យន្តិដ្ឋតេវ
រាជកហំ តិដ្ឋតិ រាជកហកាមិមត្តោ តិដ្ឋតិ ត្ថំ សមា-
នមេតា អមិ ច បទ តយា ឯវំ ឱវទិយមាថោ ឯវំ
អនុសាសិយមាថោ ឯកោ បុរិសោ ឧម្មត្តំ តហេត្វា
បច្ឆាទុទោ កច្ចយ្យ ឯកោ សោត្តិថា រាជកហំ
កច្ចយ្យតិ ។ ឯត្ថ ក្សាហំ^(១) កោ តោតម កោរមិ
មត្តក្ខាយាហំ កោ តោតមាតិ ។

១. ខ. ក្សាហំ ។

អ្នកចូរដើរទៅកាមវ្យុះនោះមួយរំពេចចុះ លុះដើរទៅកាមវ្យុះនោះមួយរំពេច
ហើយ នឹងបានឃើញស្រុកឯណោះ អ្នកចូរដើរទៅកាមវ្យុះនោះមួយ
រំពេចចុះ លុះដើរទៅកាមវ្យុះនោះមួយរំពេចហើយ នឹងបានឃើញទិកមឯ
ណោះទៀត អ្នកចូរដើរទៅកាមវ្យុះនោះមួយរំពេចចុះ លុះអ្នកដើរទៅកាម
វ្យុះនោះមួយរំពេចហើយ នឹងបានឃើញខ្ញុំស្នូឧច្យរជាទីសប្បាយ ក្រៃ
ឈើជាទីសប្បាយ ក្នុងទីសប្បាយ ស្រះបាតុណីជាទីសប្បាយ របស់
ក្រសិកជនហៈមិនទាន់ ។ បុរសនោះ កាលបើអ្នកខ្ញុំខ្លានយ៉ាងនេះ ប្រៀន
ប្រដៅយ៉ាងនេះ ក៏ដើរទៅកាន់ក្រសិកជនហៈ ដោយស្នូស្តី ។ ម្ចាស់
ក្រាហ្មណ៍ ចុះហេតុដូចម្តេច បច្ច័យដូចម្តេច បានជាក្រសិកជនហៈក៏មាន
ផ្លូវសម្រាប់ទៅក្រសិកជនហៈក៏មាន អ្នកជាអ្នកបង្ហាញផ្លូវក៏មាន ប៉ុន្តែកាល
ដែលអ្នកខ្ញុំខ្លានយ៉ាងនេះ ប្រៀនប្រដៅយ៉ាងនេះ បុរសម្នាក់វែរជាកាន់
យកផ្លូវខុស ដើរឆ្កោះមុខទៅទាន់ក្រោយវិញ ឯបុរសម្នាក់ទៀតបាន
ដើរទៅដល់ក្រសិកជនហៈដោយស្នូស្តី ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន
ក្នុងក្រឹត្យនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងធ្វើដូចម្តេចកើត បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន
ព្រោះខ្ញុំព្រះអង្គ គ្រាន់តែជាអ្នកប្រាប់ផ្លូវប៉ុណ្ណោះទេ ។

(១០៣) ឃ្រាត ចោ ព្រាហ្មណ ភិដ្ឋតេវ ធិត្វាធិ
 ភិដ្ឋតិ ធិត្វាធិកាមិមត្តោ ភិដ្ឋាមហំ សមាទបេតា
 អថ ច មន មម សាវកា មយា ឃី ឡិទិយមាតា
 ឃី អនុសាសិយមាតា អប្បេតេ អច្ឆន្តិធិដ្ឋិ ធិត្វាធិ
 អាណេន្តិ ឃកេច្ច ធាណេន្តិ ឃត្ត ក្យាហំ ព្រាហ្មណ
 ករោមិ មត្តត្វាយិ ព្រាហ្មណ តថាតោតិ ។

(១០៤) ឃី វត្តេ គណកោត្តល្លាស្សត្រ ព្រា-
 ហ្មណេ កតវន្តំ ឃតនកោច យេម កោ កោតម
 ធុត្តលា អសន្តា ជីវិតត្តា អាតារស្មា អនការិយំ
 មន្តជិតា សហំ មាយារិយោ កេធុកិយោ ធុត្តតា
 ធុត្តន្យា ចមលា មុទរា វិកិណ្ណាវតា វិទ្ធិយេសុ
 អត្តត្តារា កោជនេ អមត្តត្តា ជាតិយំ អនុ-
 យុត្តា សាមញ្ញេ អនបេត្តវន្តោ សិទ្ធាយេ ន ភិព្វការាវ

(១០៧) ខ្លាសព្រាហ្មណំ សេចក្តីនេះ មានចម្រើយដូច
 ព្រះនិព្វានក៏មាន ដូចសម្រាប់ទៅកាន់ព្រះនិព្វានក៏មាន គឺថាគឺជាអ្នកកៀរ
 គរ ប្រមូលសក្តិក៏មាន ប៉ុន្តែគួរសារកែរបស់គឺជាគរ កាលបើគឺជាគរ
 ទូន្មានយ៉ាងនេះ ប្រៀបប្រដៅ យ៉ាងនេះ ពួកខ្លះ ក៏បាននូវព្រះនិព្វាន
 ដែលជាធម្មជាតិចប់ពីចុងដោយពិត ពួកខ្លះ ក៏មិនបាន ខ្លាសព្រាហ្មណំ
 ក្នុងរឿងនេះ គឺជាគរនឹងធ្វើដូចម្តេចក៏គរ ខ្លាសព្រាហ្មណំ ព្រោះថា
 គឺជាគរគ្រាន់តែជាអ្នកប្រាប់ដូចម្តេចក៏គរ ។

(១០៤) កាលបើព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់មានព្រះពុទ្ធដីកាយ៉ាង
 នេះហើយ គណកោត្តល្លាស្សត្រហ្មណំ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះ
 ភាគដូច្នោះថា បតិក្រព្រះភាគមជ្ឈិមម្រឹម បុគ្គលទាំងឡាយណា ជា
 អ្នកមិនមានសព្វ ត្រូវការតែចំពឹងជីវិត ចេញចាកផ្ទះទៅចូលកាន់ផ្នួស
 ជាអ្នកលេង^(១) ជាអ្នកបិទបាំងទោសខ្លួន ជាអ្នកបញ្ឆោត ជាអ្នកមាន
 ចិត្តពេញមាយ មានមានដុះឡើង មានចិត្តរយ្យន្តរយ្យន្ត មានមារិក
 មានវិចារពេញពេញ មិនបានរក្សាទុក ក្នុងវង្សិយទាំងឡាយ មិនដឹង
 ប្រមាណក្នុងកោដិ មិនប្រកបរឿយៗ នូវសេចក្តីត្រូវការលើក មិនមើល
 មើល^(២) ក្នុងសមណធម៌ (ផ្នួស) មិនមានការគោរពដ៏រឿវវ្រក្នុងសិក្ខា

១ អ្នកលេងនូវទុណវិសេសមិនមានព្រះខ្លួន ២ មិនប្រាថ្នា មិនត្រូវការ ។

ពាហុន្តិកា សាមិលិកា ឡិក្កមនេ បុព្វន្តមា
 បរិវេកេ ធិក្កិក្កុទ្ធក កុសីកា ហិណវិយា មុដ្ឋស្សតិទោ
 អសម្មជាតា អសមាហិតា វិក្កន្តចិត្តា ធម្មញ្ញា
 ឯលម្មតា ន តេហិ កវំ កោតមោ សន្និ សំវសតិ ។
 យេ បន តេ កុលបុត្តា សន្នា អការស្មា
 អនការិយំ បព្វជិតា អសហិ អមាយារិទោ អកេដ្ឋ-
 ភិទោ អនុទ្ធតា អនុទ្ធក្ក អចមលា អមុទក
 អវិកិណ្ណិវចា វស្មិយេសុ កុត្តន្តារា កោជនេ
 មត្តញ្ញាទោ ជាភិវិយំ អនុយុត្តា សាមញ្ញោ អបេក្កវន្តោ
 សិក្ខាយ តិទ្ធការវំ ន ពាហុន្តិកា ន សាមិលិកា
 ឡិក្កមនេ ធិក្កិក្កុទ្ធក បរិវេកេ បុព្វន្តមា អារទ្ធវិយា
 បហិតត្តា ឧបដ្ឋិតស្សតិទោ សម្មជាតា សមាហិតា
 ឯកក្កចិត្តា បញ្ញវន្តោ អនេលម្មតា តេហិ កវំ កោតមោ
 សន្និ សំវសតិ ។ សេយ្យជាបិ កោ កោតម

ជាអ្នកល្មើសច្រើន ជាអ្នកប្រព្រឹត្តិកិច្ច ជាប្រធានក្នុងការបន្ទូលបន្ថយព្យា-
 យាម ជាកំចុះចោលក្នុងវិស្វាភំ ជាអ្នកទិសច្រអូស មានព្យាយាមក្នុង
 អំពើជាក្រាប ក្រេបស្មារតី មិនដឹងខ្លួន មានចិត្តមិនប្រាកដម្តង មាន
 ចិត្តវិលខុស ឥតបញ្ញា ជាអ្នកល្ងង់ទៅ ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន មិនបានទៅ
 ម្តេជាមួយនឹងកុលបុត្រទាំងនោះទេ ។ ឯកុលបុត្រទាំងឡាយណា ដែល
 ចេញចាកផ្ទះចូលទៅកាន់ផ្លូវ ដោយសព្វ មិនជាអ្នកលេង មិនបាន
 បំពេញទោសខ្លួន មិនជាអ្នកបញ្ឆោត មានចិត្តមិនប្រាកដមាយ មិន
 មានមានផ្ទះច្រើន មិនមានចិត្តយូន្យោង មិនមានមាត់វិល មិនមាន
 កំចៅរយកយ ជាអ្នករក្សាទារក្នុងអំឡុងទាំងឡាយ ជាអ្នកដឹងប្រមាណ
 ក្នុងកោដន ប្រកបរឿយ ។ នូវសច្ចិត្តិក្ការលីត ជាអ្នកមើលមើលក្នុង
 សមណធម៌ មានសច្ច័រការពដ៏ភ្លឺភ្លាមក្នុងសិក្ខា មិនជាអ្នកល្មើសច្រើន
 មិនបានប្រព្រឹត្តិកិច្ច ជាកំចុះក្នុងការបន្ទូលបន្ថយព្យាយាមចោល ជាប្រ-
 ធានក្នុងវិស្វាភំ មានព្យាយាមក្នុងតែង មានចិត្តបញ្ឆោតទៅកាន់ព្រះនិព្វាន
 មានសក្តិកម្មលំដាប់ ដឹងខ្លួន មានចិត្តកម្មលំដាប់ មានចិត្តប្រកបដោយ
 ការម្នាក់តែមួយ មានបញ្ញា មិនល្ងង់ទៅ ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន រមែងទៅ
 ម្តេជាមួយនឹងកុលបុត្រទាំងនោះ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ដូចជា

យេ កេចិ ម្ភលក្ខណ្ឌ កាណ្ឌុទុសារិកំ ភេសំ អត្ត-
មក្កាយតិ យេ កេចិ សារក្ខណ្ឌ លោហិតចន្ទំ ភេសំ
អត្តមក្កាយតិ យេ កេចិ បុប្ផក្ខណ្ឌ វស្សុកំ ភេសំ
អត្តមក្កាយតិ ឯវមេវ ចោ ភោតោ ភោតមស្ស
ឱវនោ បរមជ្ឈិមម្ភេសុ អភិក្កន្ធិ ភោ ភោតម អភិក្កន្ធិ
ភោ ភោតម សេយ្យថាបិ ភោ ភោតម ធិក្កន្ធិតំ វា
ឡក្កេយ្យ បដិច្ចន្ធិ វា វិវរយ្យ ម្ភ្យស្ស វា មត្ត
ភាចិក្ខេយ្យ អន្តការេ វា ភេលឲ្យដ្ឋោតំ ជារយ្យ
ចក្កមន្តោ រូបាធិ ធិក្កន្ធិតំ ឯវមេវ ភោតោ ភោតមេធន
អនេកបរិយាយេន ធិក្កោ បកាសិកោ ឯសាហំ
កវន្តំ ភោតមំ សារណំ ក្ខណ្ឌមិ ធិក្កត្យ ភិក្កុសធិក្កត្យ
ឧបាសកំ មំ ភវំ ភោតមោ ជារេតុ អដ្ឋកត្តេ ចា-
ណ្ឌបេតំ សារណាន្តិកន្តិ ។

ក្នុងនៃបុស បូមីម ណាមីមួយ បុសស្តារ ប្រាកដជាប្រសើរជាងក្នុងនៃ
បុសបូមីម ទាំងអម្បាលនោះ ក្នុងនៃខ្លឹម ណាមីមួយ ខ្លឹមចន្ទ៍ព្រហម
ប្រាកដជាប្រសើរជាងក្នុងនៃខ្លឹម ទាំងអម្បាលនោះ ក្នុងនៃអាយុ ដ្ឋា
ម្លុះលា ប្រាកដជាប្រសើរជាងក្នុងនៃអាយុទាំងអម្បាលនោះ យ៉ាងណាមិញ
ឡើយ ប្រះភោតមដ៏ចម្រើន ក្នុងនៃជីវិតគ្រឿងដុសទាក់ចិត្តនៃសក្ខីខ
(ឲ្យស្តារ) ក៏យ៉ាងនោះឯង បពិត្រព្រះភោតមដ៏ចម្រើន ភាសិតរបស់
ព្រះអង្គច្បាស់ពោលពោល បពិត្រព្រះភោតមដ៏ចម្រើន ភាសិតរបស់ព្រះ
អង្គច្បាស់ពោលពោល បពិត្រព្រះភោតមដ៏ចម្រើន ដូចបុគ្គលជាទៀង
ខ្លឹមក្នុងលក្ខណ៍ បូមីមក្នុងក្នុងលក្ខណ៍ទាំង ពុំនោះ ដូចគេប្រាប់ផ្លូវដល់
មនុស្សដែលវិនិច្ឆ័យ ពុំនោះសោត ដូចគេប្រោលប្រឌិចប្រឌិច បំភ្លឺក្នុង
និទិត ដោយគិតថា បុសអ្នកមានភ្នែកវែងមើលឃើញប្រទាំងឡាយបាន
យ៉ាងណាមិញ ធម៌ដែលព្រះភោតមដ៏ចម្រើន ទ្រង់សំដែងហើយ ដោយ
អនេកបរិយាយ ក៏យ៉ាងនោះឯង ខ្ញុំព្រះអង្គសូមដល់ខ្ញុំព្រះភោតមដ៏ចម្រើន
ទាំងព្រះធម៌ ទាំងព្រះភិក្កុសធិក្ក ជាទីគិតទីរលឹក សូមព្រះភោតមដ៏ចម្រើន
ចាំទុកខ្ញុំព្រះអង្គ ជាជាទុកសក អ្នកដល់ខ្ញុំសារណៈ ស្មើដោយជីវិត
ក្នុងកាលមានវិជ្ជាជាដើមទៅ ។

អង្គប្រឹក្សា គោបកមោក្ខណ្ឌស្សត្ថំ

[១០៥] ឯវេទ្ធ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ អាយស្មា
អាណេត្តោ រាជគហោ វិហារតំ វេទ្ធវិទេ កលទ្ធករិកំ បេ
អថិវបរិវិទិត្តេ កតវតិ ។ តេជ ទោ ចន សមយេន
រាជា មាតតោ អជាតសត្តុ វេទេហិបុត្តោ រាជគហំ
បដិសង្ខារមេតិ វញ្ញា បដ្ឋោតស្ស អសង្កមាតោ ។
អថទោ អាយស្មា អាណេត្តោ បុព្វណ្ណសមយំ ធិរិសេត្ត
បត្តិវិវាណាយ រាជគហំ មិណ្ណាយ ចារិសិ ។ អថទោ
អាយស្មតោ អាណេត្តស្ស ឯតនហោសិ អតិប្បតោ ទោ
តាវ រាជគហោ មិណ្ណាយ ចារិកុ យទ្ធាតាហំ យេន តោ-
បកមោក្ខណ្ឌស្ស ព្រាហ្មណស្ស កម្មតោ យេន
គោបកមោក្ខណ្ឌោ ព្រាហ្មណោ តេជុបសង្កមេយ្យ-
ង្គំ ។ អថទោ អាយស្មា អាណេត្តោ យេន គោបក-
មោក្ខណ្ឌស្ស ព្រាហ្មណស្ស កម្មតោ យេន
គោបកមោក្ខណ្ឌោ ព្រាហ្មណោ តេជុបសង្កមិ ។
អទ្ធិសា ទោ គោបកមោក្ខណ្ឌោ ព្រាហ្មណោ

គោបកមោក្ខណ្ឌស្សត្ថំ ទី ៨

[១០៥] ខ្ញុំបាទស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ កាល
ព្រះបាទព្រះរាជទ្រង់បរិវិញ្ញាណទៅ មិនទាន់បានយូរប៉ុន្មាន ព្រះអាទន្ទ
មានកាយ ភវីនៅក្នុងវិទ្យុវិទ្យា ជាតលទ្ធករិកំ បណ្ឌិត ជិតព្រ័ត្ត
រាជគហោ ។ សម័យនោះឯង ព្រះរាជាទ្រង់ព្រះនាម អជាតសត្តុ
វេទេហិបុត្រ ជាធុក្នុងវេទមគពៈ ទ្រង់រត្នៀសនឹងព្រះរាជាទ្រង់ព្រះនាម
បង្កោក ក៏ទ្រង់ត្រាស់ឱ្យរៀបចំក្រុងរាជគហោ ។ លំដាប់នោះ ព្រះ
អាទន្ទមានកាយ ស្មៀកស្សន៍ប្រដាប់ដោយបាត្រចិវិ ក្នុងបុព្វណ្ណសម័យ
ចូលទៅក្រុងរាជគហោ ដើម្បីបិណ្ឌបាត ។ គ្រានោះ ព្រះអាទន្ទមានកាយ
មានសេចក្តីត្រិះរិះផ្សំច្នោះថា ការគ្រាប់ទៅដើម្បីបិណ្ឌបាត ក្នុងក្រុងរាជ-
គហោ នៅព្រឹកពេលណាស់ បើផ្សំច្នោះ គួរតែកាតាសញ្ញាចូលទៅក្រុងទីធ្លី
ការងាររបស់គោបកមោក្ខណ្ឌស្សព្រាហ្មណ៍ និងទីដែលគោបកមោក្ខណ្ឌ-
ស្សព្រាហ្មណ៍នៅសិន ។ ព្រះអាទន្ទមានកាយ ក៏ចូលទៅ ក្រុងទីធ្លី
ការងាររបស់គោបកមោក្ខណ្ឌស្សព្រាហ្មណ៍ និងទីដែលគោបកមោក្ខណ្ឌ-
ស្សព្រាហ្មណ៍នៅ ។ ឯគោបកមោក្ខណ្ឌស្សព្រាហ្មណ៍ បានឃើញព្រះ

ទេវហិរ្ន្យ គោបកោត្តល្លាសុត្តេ គោបកោត្តល្លាបុស្កមនំ

អាយស្មន្តំ អាទន្តំ ធូរតោ អាទន្តន្តំ វិស្វាទ អាយស្មន្តំ
អាទន្តំ ឯតនកោច ឯតុ ទោ កវំ អាទន្តោ ស្វាតតំ
គោតោ អាទន្តស្ស ចិវស្សំ ទោ កវំ អាទន្តោ វមំ
បរិយាយមកាសិ យទិទំ វតាមនាយ វិសិទតុ កវំ
អាទន្តោ វទមាសទំ បញ្ញត្តន្តំ ។ វិសិទំ ទោ
អាយស្មា អាទន្តោ បញ្ញត្តេ អាសនេ ។ គោបកោត្ត-
ល្លាទោមិ ទោ ព្រាហ្មណោ អញ្ញតវំ វិទំ អាសទំ
តហោត្វា វិសិទំ ។

(១០៦) ឯតមន្តំ វិសិទ្ធា ទោ គោបកោត្ត-
ល្លាទោ ព្រាហ្មណោ អាយស្មន្តំ អាទន្តំ ឯតនកោច
អត្តំ ទុ ទោ គោ អាទន្ត ឯតតកុមិ តេហិ
ទទ្មេហិ សទ្ធន សត្វំ សត្វជា សត្វំ សមញ្ញា-
តតោ យេហិ ទទ្មេហិ សមញ្ញតតោ សោ កវំ
គោតោ អយោសិ អរហំ សម្មាសម្មុទ្ធាតិ ។

ទេវហិរ្ន្យ គោបកោត្តល្លាសុត្តេ ព្រះភានន្តលទៅរកគោបកោត្តល្លាត្រាហ្មណំ

ភានន្តមានាយុ មកអំព័ចម្លាយ លុះបានឃើញហើយ ក៏កាល
ទៅនឹងព្រះភានន្តមានាយុដូច្នោះថា សូមព្រះភានន្តដ៏ចម្រើន ឯមន្តមក
ព្រះភានន្តដ៏ចម្រើន ឯមន្តមកជាការល្អ ព្រោះព្រះភានន្តដ៏ចម្រើន បានធ្វើ
បរិយាយដើម្បីឱ្យមន្តមកក្នុងទីនេះ អស់កាលយូរហើយ សូមព្រះភានន្ត
ដ៏ចម្រើនគង់ចុះ នេះភាសនៈដែលខ្ញុំក្រាលទុក ។ ព្រះភានន្តមានាយុ
ក៏គង់លើភាសនៈ ដែលត្រាហ្មណ៍ក្រាលទុក ។ ឯគោបកោត្តល្លា ខ-
ត្រាហ្មណ៍ ក៏កាន់យកទូរភាសនៈដ៏វាបមួយ ហើយអង្គុយទៅ ។

(១០៦) លុះគោបកោត្តល្លាត្រាហ្មណ៍ អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ
ហើយ ក៏សូមព្រះភានន្តមានាយុដូច្នោះថា បពិត្រព្រះភានន្តដ៏ចម្រើន
ព្រះភោគមដ៏ចម្រើនអង្គុយនោះ ជាអហេតុសម្មាសម្ពុទ្ធ ប្រកបដោយ
ធម៌^(១) ទាំងឡាយណា ក៏កុម្មុយរូប ដែលប្រកបដោយធម៌ទាំងឡាយ
នោះ ដោយការពិនិត្យ ដោយប្រការពិនិត្យ បានដែរឬទេ ។

១ សំដៅយកសព្វញ្ញត្តណា ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស ខេមរិយស្ថាន

នត្ថំ ទោ ព្រាហ្មណ ឯកកំកុម្មិ តេហំ នម្មេហំ
 សទ្ធន សត្វំ សទ្ធជា សត្វំ សមន្តាគតោ យេហំ
 នម្មេហំ សមន្តាគតោ សោ ភក្កវា អហោសិ អរហំ
 សម្មាសម្ពុទ្ធា សោ ហិ ព្រាហ្មណ ភក្កវា អនុប្បន្នស្ស
 មគ្គស្ស ឧប្បាទេតា អសញ្ញាតស្ស មគ្គស្ស
 សញ្ញាទេតា អនុត្តាតស្ស មគ្គស្ស អត្តាតា មគ្គញ្ញ
 មគ្គវិជ្ជ មគ្គកោវិទោ មគ្គានុតា ច បទ ឯករហំ
 សាវកា វិហារន្តិ បន្ទា សមន្តាគតាតិ ។ អយេត្ត
 ហំនិ អាយស្មតោ អាទន្នស្ស តោបកោមោត្តល្លាននន
 ព្រាហ្មណោ ឯ សន្និ អន្តរកតា វិប្បកតា អហោសិ ។

(១០៧) អថទោ វិស្សការោ ព្រាហ្មណោ មគ-
 នមហាមត្តោ រាជកហោ កម្មន្តោ អនុសញ្ញាយមា-
 លោ យេន តោបកោមោត្តល្លានស្ស ព្រាហ្មណស្ស
 កម្មន្តោ យេនាយស្មា អាទេត្តា តេនុបសន្តមិ ឧប-
 សន្តមិត្តា អាយស្មតា អាទន្នេន សន្និ សម្មោ-
 និ សម្មោននិយំ កមំ សារាណិយំ វិតិសារេត្តា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ខេមរិយស្ថាន

ព្រះអាទន្នត្ថិយថា ខ្នាលព្រាហ្មណំ ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ជា
 អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ប្រកបដោយធម៌ទាំងឡាយណា សូម្បីភិក្ខុ មួយរូប
 ដែលប្រកបដោយធម៌ទាំងឡាយនោះ ដោយអាការទាំងពួង ដោយប្រ-
 ការទាំងពួង មិនទាន់ទ ខ្នាលព្រាហ្មណំ ព្រោះថា ព្រះមានព្រះភាគ
 អង្គនោះ ជាអ្នកបង្កើតផ្លូវដែលមិនទាន់កើតឡើង ជាអ្នករៀបចំផ្លូវដែល
 គេមិនទាន់រៀបចំ ជាអ្នកប្រាប់ផ្លូវដែលគេមិនដែលប្រាប់ ជាអ្នកស្តាប់ផ្លូវ
 ដ៏ឆ្លងផ្លូវ ល្អាសវៃក្នុងផ្លូវ ពួកសាវ័កក្នុងកាលវេទន្តនេះ គ្រាន់តែជាអ្នកដើរ
 តាមផ្លូវ ប្រកបតាមជាទាន់ក្រោយ ។ នេះឯងពាក្យជាចម្លោះ ដែល
 ព្រះអាទន្នមានអាយុ ធ្វើមិនទាន់ស្រេច ជាមួយនឹងគោបកោមោត្តល្លាន-
 ព្រាហ្មណំនៅឡើយ ។

(១០៧) លំដាប់នោះ វិស្សការព្រាហ្មណំ ជាមហាមាត្រក្នុងដែល
 មគ្គនៈ កាលដែលត្រូវត្រាការងារក្នុងរាជគហៈ កំដៅចូលទៅត្រង់ទីធ្វើ
 ការងារ របស់គោបកោមោត្តល្លានព្រាហ្មណំ នឹងទីដែលព្រះអាទន្នមាន
 អាយុគង់នៅ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ធ្វើសេចក្តីរករាយ ជាមួយនឹង
 ព្រះអាទន្នមានអាយុ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររើករាយ នឹងពាក្យដែលគួរ

ឯកមន្តំ ធិសិទិ ។ ឯកមន្តំ ធិសិទ្ធោ ទោ វស្សការោ
 ត្រាហ្មណោ មគទមហាមត្តោ អាយស្មន្តំ អាទន្តំ
 ឯកទភោច កាយ ទុក្ខ ភោ អាទន្ត ឯកវហិ ក-
 ងាយ សន្តិសិទ្ធា កា ច បទ ភេ^(១) អន្តរកថា
 វិប្បកតាតិ ។ និទ មំ ត្រាហ្មណោ គោបកោត្តន្ត-
 យោ ត្រាហ្មណោ ឯវមាហា អន្តិ ទុ ទោ ភោ អាទន្ត
 ឯកភិក្កុបំ តេហិ ធម្មេហិ សទ្ធន សត្វំ សត្វថ
 សត្វំ សមន្តាគតោ យេហិ ធម្មេហិ សមន្តាគតោ សេ
 កវំ តោតមោ អហោសិ អហំ សម្មាសម្ពុទ្ធាតិ ឯ
 វុត្ត អហំ ត្រាហ្មណោ គោបកោត្តន្តយោ ត្រាហ្មណ៍
 ឯកទភោចំ ធីត្តិ ទោ ត្រាហ្មណោ ឯកភិក្កុបំ តេហិ
 ធម្មេហិ សទ្ធន សត្វំ សត្វថា សត្វំ សមន្តាគតោ
 យេហិ ធម្មេហិ សមន្តាគតោ សោ កតវំ អហោស
 អហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា សោ ហិ ត្រាហ្មណោ កត
 អទុប្បន្នស្ស មត្តស្ស ឧប្បន្នេតា អសញ្ញាតស្ស មត្តស
 សញ្ញាតេតា អទក្កាតស្ស មត្តស្ស អក្កាតា មត្ត

លើកហើយ ក៏អន្តិយក្នុងទិសមគ្គ ។ លុះវស្សការត្រាហ្មណ៍ ជា
 មហាមាត្រក្នុងដែនមគទៈ អន្តិយក្នុងទិសមគ្គហើយ ក៏ស្មោះព្រះអាទន្ត
 ទានអាយុដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអាទន្តដ៏ចម្រើន ក្នុងកាលអម្បាញ់មិញ្ញោះ
 លោកម្ចាស់ប្រជុំគ្នាពោល អំពីរឿងអ្វីហ្ន៎ មួយទៀត ពាក្យជាចម្លោះ
 ដូចម្តេច ដែលលោកម្ចាស់ច្រើនចាត់ស្រេច ។ ព្រះអាទន្តឆ្លើយថា
 ម្ចាស់ត្រាហ្មណ៍ គោបកោត្តន្តយោត្រាហ្មណ៍ បានស្មោះភ្នក្នុងទិស
 យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអាទន្តដ៏ចម្រើន ព្រះភាគដ៏ចម្រើនអន្តិទោះ ជា
 អហោសម្មាសម្ពុទ្ធ ប្រកបដោយធម៌ទាំងឡាយណា ក៏កុម្មុយរូប ដែល
 ប្រកបដោយធម៌ទាំងឡាយនោះ ដោយអាការៈទាំងពួង ដោយប្រការ
 ទាំងពួង មានវិជ្ជាទេ ម្ចាស់ត្រាហ្មណ៍ កាលបើគោបកោត្តន្ត-
 យោត្រាហ្មណ៍ សូយ៉ាងនេះហើយ ភាគក៏បានប្រាប់ ទៅគោបកោត្ត-
 ន្តយោត្រាហ្មណ៍វិញ ដូច្នោះថា ម្ចាស់ត្រាហ្មណ៍ ព្រះមានព្រះភាគអន្ត
 នោះ ជាអហោសម្មាសម្ពុទ្ធ ប្រកបដោយធម៌ទាំងឡាយណា សូម្បី
 ក៏កុម្មុយរូប ដែលប្រកបដោយធម៌ទាំងឡាយនោះ ដោយអាការៈទាំងពួង
 ដោយប្រការទាំងពួង មិនមានទេ ព្រោះថា ព្រះមានព្រះភាគអន្ត
 នោះ ជាអ្នកបង្កើតផ្លូវដែលមិនចាត់កើតឡើង ជាអ្នករៀបចំផ្លូវដែល
 មិនចាត់រៀបចំ ជាអ្នកប្រាប់ផ្លូវដែលគេមិនបានប្រាប់ ជាអ្នកស្គាល់ផ្លូវ

មគ្គវិទូ មគ្គកោវិទោ មគ្គានុតា ច បទ ឯតរហិ
សាវកា វិហារន្តិ បន្ទា សមម្ពាតតាតិ អយំ ទោ
នោ ក្រាហ្មណ កោមកោមាត្តល្លាទេន ក្រាហ្មណោន
សន្តិ អន្តរាគជា វិប្បតតា អថ ភំ អនុប្បត្តា-
តិ ។

[១១៨] អត្ថំ ន ទោ កោ អាទន្ធ ឯតភិក្ខុ
បិ តេន កោតា កោតមេន វេយ្យាសោ អយំ វេ
មមទ្ធកយេន បដិសរណំ ភវិស្សតិតិ យំ តុម្ពេ ឯត
រហិ បដិណវេយ្យាមាតិ^(១) ។ នត្ថំ ទោ ក្រាហ្មណ
ឯតភិក្ខុបិ តេន កតវតា ជាទតា បស្សតា អរ
ហតា សម្មាសម្ពុទ្ធន វេយ្យាសោ អយំ វោ មមទ្ធក
យេន បដិសរណំ ភវិស្សតិតិ យំ អយំ ឯតរហ
បដិណវេយ្យាមាតិ ។

១ ម. បដិណវេយ្យាមាតិ ។

ជីវិត្តំ ល្មាសវិក្កន្ត្តំ ភ្នកសាវិក្កន្ត្តកាលវទ្ធក្រះ គ្រាន់តែជាអ្នក
ដើរតាមផ្លូវ ប្រកបតាមជាតិក្រោយប៉ុណ្ណោះ ម្ចាស់ក្រាហ្មណ៍ ពាក្យ
ជាចន្លោះនេះឯង ដែលយើងធ្វើមិនទាន់សម្រេច ជាមួយនឹងភាព
រោគល្លាទ្រាហ្មណ៍នៅឡើយ ក៏ស្រាប់តែអ្នកមកដល់ ។

[១១៨] បពិត្រព្រះអាទន្តជីវិត្តម្រឹម ក្នុងកាលវទ្ធក្រះ លោក
ម្ចាស់ទាំងឡាយ គប្បីប្រតិបត្តិតាមបុគ្គលណា បុគ្គលនោះ សូម្បី
ជាកិច្ចមួយរូប ដែលព្រះគោតមដឹងម្រឹមអង្គនោះ បានកាន់ទុកហើយថា
ភិក្ខុនេះ អំណើអំពីភព្វគពៅ មិនបានជាទីពឹងនៃអ្នកទាំងឡាយ ដូច្នេះ
ទានដែរឬទេ ។ ម្ចាស់ក្រាហ្មណ៍ ក្នុងកាលវទ្ធក្រះ យើងទាំងឡាយ
គប្បីប្រតិបត្តិតាមបុគ្គលណា បុគ្គលនោះ សូម្បីជាកិច្ចមួយរូប ដែល
ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ជាអហេតុសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់
ឃើញច្បាស់ បានកាន់ទុកហើយថា ភិក្ខុនេះ អំណើអំពីភព្វគពៅ
មិនបានជាទីពឹងនៃអ្នកទាំងឡាយ ដូច្នេះ មិនទាន់ទេ ។

(១០៧) អត្ថិ បទ កោ អាណន្ត ឯកភិក្ខុបិ
 សង្ខេប សម្មតោ សម្មហុលេហិ ដេវេហិ ភិក្ខុហិ
 បដិគោ អយំ នោ កកវតោ អច្ចយេន បដិសរណំ
 កវិស្សត្តិ យំ តុម្ពេ ឯតវេហិ បដិគោយ្យោមាតិ ។
 ធម្មិ ទោ ត្រាហ្មណ ឯកភិក្ខុបិ សង្ខេប សម្មតោ
 សម្មហុលេហិ ដេវេហិ ភិក្ខុហិ បដិគោ អយំ នោ
 កកវតោ អច្ចយេន បដិសរណំ កវិស្សត្តិ យំ មយំ
 ឯតវេហិ បដិគោយ្យោមាតិ ។ ឯវំ អប្បដិសរណោ
 ច បទ កោ អាណន្ត កោ ហេតុ ធម្មសាមគ្គិយាតិ^(១) ។
 ធម្មិ ទោ មយំ ត្រាហ្មណ អប្បដិសរណោ សប្បដិស-

១. ឧ. ម. សាមគ្គិយាតិ ។

(១០៨) បពិត្រព្រះអាណន្តជីវចម្រើន ភ្នំកាលឥឡូវនេះ លោក
 ម្ចាស់ទាំងឡាយ គប្បីប្រតិបត្តិការបុគ្គលណា បុគ្គលនោះ សូម្បីជា
 ភិក្ខុមួយរូប ដែលសន្សំបានសន្មតហើយ ឬដែលពួកភិក្ខុជាដទៃច្រើនអង្គ
 បានកាំងទុកហើយថា ភិក្ខុនេះ អំណើអំពីព្រះមានព្រះភាគរាវ ទ័ន្ធ
 បានជាទីពឹងនៃយើងទាំងឡាយ ដូច្នោះ មានវិធីដទៃទេ ។ ម្ចាស់ក្រាហ្មណ៍
 ភ្នំកាលឥឡូវនេះ យើងទាំងឡាយ គប្បីប្រតិបត្តិការបុគ្គលណា បុគ្គល
 នោះ សូម្បីជាភិក្ខុមួយរូប ដែលសន្សំបានសន្មតហើយ ឬដែលពួកភិក្ខុ
 ជាដទៃច្រើនអង្គ បានកាំងទុកហើយថា ភិក្ខុនេះ អំណើអំពីព្រះមាន
 ព្រះភាគរាវ ទ័ន្ធបានទៅទីពឹងនៃយើងទាំងឡាយ ដូច្នោះ មិនមានទេ ។
 បពិត្រព្រះអាណន្តជីវចម្រើន កាលបើមិនមានទីពឹងយ៉ាងនេះហើយ ចុះធម៌
 ដូចម្តេច ដែលជាហេតុនាំឱ្យកើតធម៌សាមគ្គិយាន ។ ម្ចាស់ក្រាហ្មណ៍
 យើងទាំងឡាយ មិនមែនជាឥតទីពឹងទេ ម្ចាស់ក្រាហ្មណ៍ យើងទាំង
 ឡាយប្រកបដោយទីពឹង គឺមានធម៌ជាទីពឹង ។

[១១០] អត្ថំ ទុ ទោ ភោ អាណន្ត ឯកកិក្កុប្បិ
 ភេទ ភោតា ភោតមេទ ឋយិភោ អយំ វេ មមច្ច-
 យេទ បដិសរណំ ភវិស្សតីតិ យំ គុម្មេ ឯតរហំ
 បដិជាវេយ្យាមាតិ នីតិ បុដ្ឋា សមាធា ទត្ថិ ទោ
 ព្រាហ្មណ ឯកកិក្កុប្បិ ភេទ ភកវតា ជាទតា
 បស្សតា អរហតា សម្មាសម្មុទ្ធន ឋយិភោ អយំ វេ
 មមច្ចយេទ បដិសរណំ ភវិស្សតីតិ យំ មយំ ឯត-
 រហំ បដិជាវេយ្យាមាតិ វេទសិ ។ អត្ថំ បទ ភោ^(១)
 អាណន្ត ឯកកិក្កុប្បិ សាវ្យន សម្មតោ សម្មហ-
 លេហំ ថេរេហំ កិក្កុប្បិ ឋយិភោ អយំ វោ
 ភកវតោ អច្ចយេទ បដិសរណំ ភវិស្សតីតិ យំ គុម្មេ
 ឯតរហំ បដិជាវេយ្យាមាតិ នីតិ បុដ្ឋា សមាធា

១ ឧ. បទ វេ ភោតិ ទំស្សតិ ។

[១១០] កាលខ្ញុំស្នេហា បពិត្រព្រះភាទន្តដ៏ចម្រើន ក្នុងកាល
 ឥឡូវនេះ លោកម្ចាស់ទាំងឡាយ គប្បីប្រតិបត្តិតាមបុគ្គលណា បុគ្គល
 នោះ សូម្បីជាកិត្តិយ្យបូ ដែលព្រះមាតាមជ្ឈិមនិកាយនោះ បានកាំងទុក
 ហើយថា កិត្តនេះ អំណើអំពីគឺជាគភ៌ទៅ នឹងបានជាទីពឹងនៃអ្នកទាំង-
 ឡាយ ដូច្នោះ មានដែរឬទេ លោកម្ចាស់ឆ្លើយថា ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍
 ក្នុងកាលឥឡូវនេះ យើងទាំងឡាយគប្បីប្រតិបត្តិតាមបុគ្គលណា បុគ្គល
 នោះ សូម្បីជាកិត្តិយ្យបូ ដែលព្រះមាតាព្រះភាគអង្គនោះ ជាអរហន្ត-
 សម្មាសម្មុទ្ធ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ បានកាំងទុកហើយថា
 កិត្តនេះ អំណើអំពីគឺជាគភ៌ទៅ នឹងបានជាទីពឹងនៃអ្នកទាំងឡាយ ដូច្នោះ
 មិនមានទេ ។ កាលដែលខ្ញុំស្នេហា បពិត្រព្រះភាទន្តដ៏ចម្រើន ក្នុង
 កាលឥឡូវនេះ លោកម្ចាស់ទាំងឡាយ គប្បីប្រតិបត្តិតាមបុគ្គលណា
 បុគ្គលនោះ សូម្បីជាកិត្តិយ្យបូ ដែលសង្ឃសម្មាសម្មុទ្ធហើយ ឬដែលពួកកិត្តិ
 ជាថេរៈច្រើនអង្គ បានកាំងទុកហើយថា កិត្តនេះ អំណើអំពីព្រះមាតា
 ព្រះភាគទៅ នឹងបានជាទីពឹងនៃអ្នកទាំងឡាយ ដូច្នោះ មានដែរឬទេ

នក្ខំ ទោ ព្រាហ្មណ ឯកកិក្ខុយិ សង្កេន សម្មតោ
 សម្មហុលេហិ ដេវេហិ កិក្ខុយិ ឋមិតោ អយំ ហោ
 កតវតោ អច្ចយេន បដិសវណំ ភវិស្សត្តិ យំ អយំ
 ឯតវហិ បដិណវេយ្យោមាតិ វនេសិ ។ ឯវិ អច្ចដិសវណោ
 ច បដ កោ អាណន្ត កោ ហេតុ ធម្មសាមគ្គិយោតិ
 នតិ បុដ្ឋា សមាធា ន ទោ ព្រាហ្មណ អច្ចដិ-
 សវណា សច្ចដិសវណា មយំ ព្រាហ្មណ ធម្មច្ចដិ-
 សវណាតិ វនេសិ ។ នមស្ស បដ កោ អាណន្ត ។
 ភាសិតស្ស កុដិ អត្តោ ធម្មតោតិ ។

[១១១] អត្ថំ ទោ ព្រាហ្មណ តេន កតវតា
 ជាតតា បស្សតា អវហតា សម្មាសម្ពុទ្ធន កិក្ខុយំ
 សិក្ខាបនំ បញ្ញត្តំ ពាតិមោក្ខំ ឧដ្ឋដំ តេ មយំ
 ធម្មហុតោសថេ យាវតីកា ឯកំ តាមក្ខេត្តំ ឧប-
 ដិស្សយេ វិហារម តេ សវេ ឯកជ្ឈិ សង្ខិបតាម
 សង្ខិបតិក្ខា យស្ស តំ វត្តតិ តំ អដ្ឋេសាម

លោកម្ចាស់ឆ្ងៃយថា ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ក្នុងកាលវេទនាខ្លះ យើងទាំង
 ខ្សោយ គប្បីប្រតិបត្តិភាមបុគ្គលណា បុគ្គលនោះ សូម្បីជាកិក្ខុមួយរូប
 ដែលសង្ឃបានសន្មតហើយ ឬដែលល្អកិក្ខុជាដោះច្រើនអង្គ បានទាំង
 ទុកហើយថា កិក្ខុនេះ អំណើអំពីព្រះមានព្រះភាគទៅ នឹងបានជាទីពឹង
 នៃយើងទាំងខ្សោយ ដូច្នោះ មិនមានទេ ។ កាលខ្ញុំសួរថា បពិត្រព្រះ
 អាណន្តដ៏ចម្រើន កាលលើមិនមានទីពឹងយ៉ាងនេះហើយ ចុះធម៌ដូចម្តេច
 ដែលជាហេតុនាំឲ្យកើតធម៌សាមគ្គីបាន លោកម្ចាស់ឆ្ងៃយថា ម្ចាស់
 ព្រាហ្មណ៍ យើងទាំងខ្សោយ មិនមែនជាវត្តទីពឹងទេ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍
 យើងទាំងខ្សោយ ប្រកបដោយទីពឹង គឺមានធម៌ជាទីពឹង ។ បពិត្រព្រះ
 អាណន្តដ៏ចម្រើន សេចក្តីនៃភាសិតនេះ ត្រូវយល់ដូចម្តេច ។

[១១១] ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ជា
 អបោន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ បានបញ្ញត្តិកុ-
 បទទុកហើយ បានសំដែងពាក្យដល់កិក្ខុទាំងខ្សោយរួចហើយ យើង
 ទាំងខ្សោយនោះ មានប៉ុន្មានរូប ក៏ចូលទៅអាស្រ័យនៅនឹងតាមក្ខេត្តមួយ
 ប្រជុំគ្នាទាំងអស់ក្នុងកន្លែងមួយ នៅជុំទេពុសថ លុះប្រជុំគ្នាហើយ កិក្ខុ
 ណាចាំស្តាប់ឲ្យពាក្យនោះ ក៏នាំគ្នាពោធិកិក្ខុនោះ (ឲ្យស្តាប់)

ភស្មី ខេ ភត្តាមារេ ហោតិ ភិក្ខុស្ស អាបត្តិ ហោតិ
 វិភិក្កុមោ តំ មយំ យថាទម្មំ យថានុសិទ្ធីំ ការេមាតិ
 ន ភិវ លោ កវុដ្ឋោ ការេដ្ឋិ នម្មោ លោ
 ការេភីតិ ។ អត្ថំ នុ ទោ ភោ អាទទ្ធ ឯកភិក្ខុមិ យំ
 តុម្ហេ ឯតវហំ សក្ការោម កុកុការោម មារេម បូជេម
 សក្កត្វា កុកុកត្វា ឧបទិស្សាយ វិហារមាតិ ។ អត្ថំ
 ទោ ក្រាញាលា ឯកភិក្ខុមិ យំ មយំ ឯតវហំ សក្កា-
 រោម កុកុការោម មារេម បូជេម សក្កត្វា កុកុកត្វា
 ឧបទិស្សាយ វិហារមាតិ ។

[១១២] អត្ថំ នុ ទោ ភោ អាទទ្ធ ឯកភិក្ខុមិ
 ភេទ ភោតា ភោតមេន វេយ្យោ អយំ កេ មមទូយេន
 បទិសវណំ កវិស្សតិ យំ តុម្ហេ ឯតវហំ បដិទាយ្យា-
 មាតិ វតិ បុដ្ឋោ សមារោ នត្ថំ ទោ ក្រាញាលា

កាលេបិបាតិមោក្ខនោះ ភិក្ខុកំណុំសូត្រ ភិក្ខុណាត្រូវតែបត្តិ ឬប្រព្រឹត្ត
 កន្លង (បញ្ញត្តិ) យើងទាំងឡាយតែងញ៉ាំងភិក្ខុនោះ ឲ្យធ្វើតាមធម៌ តាម
 ពាក្យប្រៀនប្រដៅ ព្រោះហេតុនោះ តាមពិត លោកដ៏ចម្រើនទាំង
 ឡាយមិនបានញ៉ាំងភិក្ខុនោះឲ្យធ្វើទេ គឺធម៌ (ច្បាប់) ញ៉ាំងភិក្ខុនោះឲ្យ
 ធ្វើ ។ បពិត្រព្រះអាទន្តដ៏ចម្រើន ចុះភិក្ខុសូម្បីមួយរូប ដែលលោក
 ម្ចាស់ទាំងឡាយ ធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន ឬជា ក្នុងកាលវេទន្យនេះ
 លុះធ្វើសក្ការៈ គោរពហើយ តែងនៅអាស្រ័យផង តើមានដែរឬទេ ។
 ម្ចាស់ក្រាញាលំ ភិក្ខុសូម្បីមួយរូប ដែលយើងទាំងឡាយ ធ្វើសក្ការៈ
 គោរព រាប់អាន ឬជា ក្នុងកាលវេទន្យនេះ លុះធ្វើសក្ការៈ គោរព
 ហើយ តែងនៅអាស្រ័យផង មានដែរ ។

[១១២] កាលដែលខ្ញុំស្នេហា បពិត្រព្រះអាទន្តដ៏ចម្រើន ក្នុងកាល
 វេទន្យនេះ លោកម្ចាស់ទាំងឡាយ ភ័យប្រតិបត្តិតាមបុគ្គលណា បុគ្គល
 នោះ សូម្បីជាភិក្ខុមួយរូប ដែលព្រះតាមដ៏ចម្រើនអង្គនោះ បានទាំង
 ទុកហើយថា ភិក្ខុនេះ អំណើអំពិតជាគរាវេ មិនបានជាទីពឹងខ្លួន
 ទាំងឡាយ ដូច្នោះ មានដែរឬទេ លោកម្ចាស់ឆ្លើយថា ម្ចាស់ក្រាញាលំ

ឯកភិក្ខុបិ តេន កតវតោ ជាតតា បស្សតា អរហតា
 សម្មាសម្ពុទ្ធន វេទិតោ អយំ វេ មមច្ចយេន បដិស-
 រណំ កវិស្សតីតិ យំ មយំ ឯតវហិ បដិជាវេយ្យាមាតិ
 វិទេសិ ។ អត្ថំ បទ កោ អាទទ្ធ ឯកភិក្ខុបិ សង្ឃេន
 សម្មតោ សម្មហុលេហិ ថេរេហិ ភិក្ខុហិ វេទិតោ
 អយំ ឆោ កតវតោ អច្ចយេន បដិសរណំ កវិស្សតីតិ
 យំ តុម្ពេ ឯតវហិ បដិជាវេយ្យាមាតិ វតី បុថុដ្ឋា
 សមាធា ធម្មំ ទោ ព្រាហ្មណ ឯកភិក្ខុបិ សង្ឃេន
 សម្មតោ សម្មហុលេហិ ថេរេហិ ភិក្ខុហិ វេទិតោ អយំ
 ឆោ កតវតោ អច្ចយេន បដិសរណំ កវិស្សតីតិ យំ
 មយំ ឯតវហិ បដិជាវេយ្យាមាតិ វិទេសិ ។ អត្ថំ ទុ ទោ
 កោ អាទទ្ធ ឯកភិក្ខុបិ យំ តុម្ពេ ឯតវហិ សក្ការោ

ក្នុងកាលវេទនៈ យើងទាំងឡាយ គប្បីប្រតិបត្តិ ភាមបុគ្គលណា
 បុគ្គលនោះ សូម្បីជាកិក្ខុមួយរូប ដែលព្រះមានព្រះភាគអង្គីនោះ ជា
 អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ បានកាំងទុកហើយ
 ថា ភិក្ខុនេះ អំណើអំពីភពភក្កវេ ខឹងបានជាទីពឹងអ្នកទាំងឡាយ
 ដូច្នោះ មិនទាន់ទេ ។ កាលដែលខ្ញុំសួរថា បពិត្រព្រះពានន្តជីវម្រឹម
 ក្នុងកាលវេទនៈ លោកម្ចាស់ទាំងឡាយ គប្បីប្រតិបត្តិភាមបុគ្គលណា
 បុគ្គលនោះ សូម្បីជាកិក្ខុមួយរូប ដែលសង្ឃបានសន្មតហើយ ឬដែល
 ពួកភិក្ខុជាវេទនៈច្រើនអង្គ បានកាំងទុកហើយថា ភិក្ខុនេះ អំណើអំពីព្រះ
 មានព្រះភាគទៅ ខឹងបានជាទីពឹងនៃយើងទាំងឡាយ ដូច្នោះ មានដែរ
 ឬទេ លោកម្ចាស់ឆ្លើយថា ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ក្នុងកាលវេទនៈ យើង
 ទាំងឡាយ គប្បីប្រតិបត្តិភាមបុគ្គលណា បុគ្គលនោះ សូម្បីជាកិក្ខុមួយរូប
 ដែលសង្ឃបានសន្មតហើយ ឬដែលពួកភិក្ខុជាវេទនៈច្រើនអង្គ បានកាំង
 ទុកហើយថា ភិក្ខុនេះ អំណើអំពីព្រះមានព្រះភាគទៅ ខឹងបានជាទី
 ពឹងនៃយើងទាំងឡាយ ដូច្នោះ មិនទាន់ទេ ។ កាលដែលខ្ញុំសួរថា បពិត្រ
 ព្រះពានន្តជីវម្រឹម ចុះភិក្ខុសូម្បីមួយរូប ដែលលោកម្ចាស់ទាំងឡាយ

កុក្ករោម មារេម បូជេម សក្កត្តា កុក្កត្តា
 ឧបទិស្សាយ វិហារោតិ នតិ បុដ្ឋា សមាលោ អត្ថិ
 ទោ ព្រាហ្មណ ឯកកិក្កុមំ យំ មយំ ឯកវហិ
 សក្ករោម កុក្ករោម មារេម បូជេម សក្កត្តា
 កុក្កត្តា ឧបទិស្សាយ វិហារោតិ វេទេសិ ។ នមស្ស
 កោ អាណន្ទ គាសិកស្ស កងំ អត្តោ ធម្មត្រោតិ ។

[១១៣] អត្ថិ ទោ ព្រាហ្មណ តេជ កក្ករោ
 ជាណតា បស្សតា អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធន ធន
 បសាទដិយា ធម្មា អត្តាតា យស្មី លោ តេ^(១) ធម្មា
 សំវិជ្ជន្តំ តំ មយំ ឯកវហិ សក្ករោម កុក្ករោម
 មារេម បូជេម សក្កត្តា កុក្កត្តា ឧប-
 ទិស្សាយ វិហារម កុក្ករោម ធន នត ព្រាហ្មណ
 កិក្កុ សិលវំ ហោតិ ចាតិមោក្កសំវរសំវុតោ
 វិហារតិ អាចារកោចរសម្មុទ្ទោ អណ្តមត្តេសុ វេជ្ជេសុ
 កយធន្សរិ សមាធាយ សិក្ខតិ សិក្ខាបទេសុ ។

១ ១. ធម្មតិ ទិស្សតិ ។

ធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជា ក្នុងកាលវេទនា លុះធ្វើសក្ការៈ
 គោរពហើយ តែងទៅអាស្រ័យផង តើមានដែរឬទេ លោកម្ចាស់
 ធ្វើយថា ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ កិត្តសុម្បជ្ជយុបេ ដែលយើងទាំងឡាយ
 ធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជា ក្នុងកាលវេទនា លុះធ្វើសក្ការៈ
 គោរពហើយ តែងទៅអាស្រ័យផង មានដែរ ។ បពិត្រព្រះភានន្ត
 ដ៏ចម្រើន សេចក្តីនៃកាសិករៈ ក្រវែយលំដូចម្តេច ។

[១១៣] ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ បសាទនិយធម៌ (ធម៌ជាទីគាំទ្រ
 នៃសចក្តីជ្រះថ្លា) ១០ យ៉ាង ដែលព្រះមានព្រះភាគ អង្គីនោះ ជា
 អហោន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ បានសំដែងហើយ
 វេទនា បសាទនិយធម៌ទាំងនោះផង មាននៅក្នុងកិក្ខណា ក្នុងកាល
 វេទនា យើងទាំងឡាយ តែងធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជា
 លុះធ្វើសក្ការៈ គោរពហើយ ក៏តែងទៅអាស្រ័យនឹងកិត្តនោះ ឯបសាទ-
 និយធម៌ ទាំង ១០ យ៉ាងនោះ តើដូចម្តេច ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ កិត្តក្នុង
 សាសនានេះ ជាអ្នកមានសីល សង្រួមក្នុងបាតិមោក្កសំវរៈ បរិបូណ៌
 ដោយពពារៈនឹងនាពារៈ ជាអ្នកឃើញខ្ញុំភ័យ ក្នុងពោសទាំងឡាយ
 សូម្បីបន្តិចបន្តួច តែងសមាទានសិក្សា ក្នុងសិក្ខាបទទាំងឡាយ ១ ។

តហុស្សតោ ហោតិ សុតនិរោ សុតសន្និទយោ យេ គេ
 ធម្មា អាទិកាល្យណា មន្ទិកាល្យណា បរិយោសាន-
 កាល្យណា សាត្តា សត្យញ្ញា^(១) កេវលបរិបុណ្ណំ
 បរិសុទ្ធិ ព្រហ្មចរិយំ អភិវធន្តិ ភជារូបស្ស ធម្មា
 តហុស្សតោ ហោតិ ធនា វចសា បរិចិតា មន-
 សនុបេត្តិកា ធិដ្ឋិយា សុប្បដិវិទ្ធា ។ សន្តុដ្ឋោ
 ហោតិ ចិវរិបិណ្ណាចាតសេនាសនិលានប្បច្ចយកេសន្ត-
 បរិក្កាហេហិ ។ ចតុដ្ឋំ យាទានំ អាតិចេតសិកានំ ធិដ្ឋ-
 ធម្មសុខវិហារានំ ធិកាមលាភី ហោតិ អភិច្ឆលាភី
 អភិសិវលាភី ។ អនេកវិហិតំ វធិវិជំ បច្ចុទុកោតិ
 ឯកោបិ ហុត្តា តហុតា ហោតិ តហុតាបិ ហុត្តា
 ឯកោ ហោតិ អាវិការិ តិរោការិ តិរោក្កុដ្ឋំ តិរោនាការិ
 តិរោបទ្ធាតិ អស្សដ្ឋមាទោ តត្ថតិ សេយ្យជាបិ អាតាសេ
 បវរិយាបិ ឧដ្ឋដ្ឋនិដ្ឋដ្ឋំ ករោតិ សេយ្យជាបិ ឧទុកេបិ

១ ឧ. ម. ណត្តំ សព្វញ្ញំ ។

ភិក្ខុជាតហុស្សតោ ទ្រទ្រង់ខ្ញុំត្រូវចេះ សន្សំខ្ញុំត្រូវចេះ ធម៌ទាំង
 ឡាយណា ដែលមានលំអទាំងដើម មានលំអកណ្តាល មានលំអទាំងចុង
 បរិបូណ៌ដោយអត្ថ បរិបូណ៌ដោយព្យញ្ជនៈ វេទន៍ប្រកាសនូវព្រហ្មចរិយៈ
 ដ៏បរិសុទ្ធ បរិបូណ៌គ្រប់គ្រាន់ ធម៌ទាំងឡាយមានសភាពដូច្នោះ ភិក្ខុនោះ
 បានចេះចាំ ដោយច្រើន បានទ្រង់ទុក ចាំស្តាប់ រក់រក់ ចូលចិត្ត
 ច្បាស់លាស់ យល់ជ្រាលជ្រៅ ដោយខ្ញុំ គឺបញ្ញា ១ ។ ភិក្ខុជាអ្នក
 សន្តោស ដោយចិវរិ ចិណ្ណបាត សេនាសនៈ គិលានប្បច្ចយកេសន្ត-
 បរិក្កា ១ ។ ភិក្ខុជាអ្នកបានដូចសេចក្តីប្រាថ្នា បានដោយមិនលំបាក
 បានដោយមិនទុរសកាលវេលា នូវឈានទាំង ៤ ដែលជាធម្មជាតិស្រីយ
 នូវចិត្តដ៏វៃថ្លា ជាគ្រឿងទៅជាសុខ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ១ ។ ភិក្ខុបាននូវ
 ច្នៃ ជាច្រើនប្រការ គឺមនុស្សម្នាក់ ធ្វើឲ្យទៅជាច្រើននាក់ក៏បាន
 មនុស្សច្រើននាក់ ធ្វើឲ្យទៅជាម្នាក់ក៏បាន ដើរ (ចេញពីទីកន្លែង)
 ទៅកាន់ទីវាល ចំទាំងក្រៅក៏បាន ដើរទម្ងន់ទៅ ទាំងក្រៅដំញ៉ាង
 ទាំងក្រៅកំពែង ទាំងក្រៅភ្នំក៏បាន អភិចេតសាលំ ដូចជាដើរទៅក្នុង
 ភាកាស ធ្វើនូវការដើរទ្រង់នឹងមុជចុះក្នុងវែងដី ដូចមុជក្នុងទឹកក៏បាន

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបបទស្កន្ត

ឧទេតោ អភិជ្ជមាណេ កច្ឆតិ សេយ្យជាមិ មហិវេរិ
 អាណាសេមិ មល្លត្តេយ កមតិ^(១) សេយ្យជាមិ មត្តិ
 សក្កុណោ នមេមិ ចន្ទិមសុរិយេ ឯវមហិជ្ជិកេ
 ឯវមហាធុកាវេ ណាណិចា មវមសតិ មវមជ្ជតិ យាវ
 ក្រហ្មលោកាមិ កាយេន វសំ វត្តតិ ។ ទិញាយ
 សោតនាគុយា វិសុទ្ធាយ អតិក្កន្តមាធុសិកាយ ឧរោ
 សន្នេ សុណាតិ ទិញេ ច មាធុសេ ច យេ ធូវ សន្និកេ
 ច ។ មរសត្តានំ មរមុត្តលានំ ចេតសា ចេតា មវិច្ឆ
 មជាធាតិ ។ សរាតំ វា ចិត្តំ សរាតំ ចិត្តន្តិ មជា-
 ធាតិ វិគរាតំ វា ចិត្តំ វិគរាតំ ចិត្តន្តិ មជាតិ ។
 សនោសំ វា ចិត្តំ សនោសំ ចិត្តន្តិ មជាធាតិ វិគនោសំ
 វា ចិត្តំ វិគនោសំ ចិត្តន្តិ មជាធាតិ ។ សមោហំ វា
 ចិត្តំ សមោហំ ចិត្តន្តិ មជាធាតិ វិគមោហំ វា ចិត្តំ

១ ១. ច្បមនិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបទស្កន្ត

ដើរទៅលើទឹកក៏មិនហែកងាយទេ ដូចជាដើរលើផែនដីក៏បាន ហោរទៅ
 ក្នុងភាពសំខាន់ក្នុង ដូចជាបក្សីសកុណាដាក់ក៏បាន យកវាទៅស្លាប់
 អំឡុងរបស់ពាល់នៅព្រះចន្ទនិងព្រះព័ក្សទាំងនេះ ដែលមានច្បាប់ច្រើន
 យ៉ាងនេះ មានតម្លៃក្នុងច្រើនយ៉ាងនេះក៏បាន ញ៉ាំងអំណាចឲ្យប្រព្រឹត្ត
 ទៅដោយកាយ ឯករាជ្យព្រហ្មលោកក៏បាន ១ ។ ភិក្ខុមានសោតនាគុ
 ជាទិញដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងឲ្យសោតនាគុ ជាបរសមនុស្សធម្មតា តែងឲ្យ
 សំឡេងទាំងពីរ គឺសំឡេងជាទិញ និងសំឡេង ជាបរសមនុស្សធម្មតា
 ដែលនៅក្នុងទីផ្ទាយក្តី ក្នុងទីជិតក្តី ១ ។ ភិក្ខុកំណត់ដឹងចិត្តខណ្ឌកសត្វ
 ដទៃ ខែបុគ្គលដទៃ ដោយចិត្តរបស់ខ្លួនបាន ។ ចិត្តដែលប្រកបដោយ
 ពន្លឺ ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តប្រកបដោយពន្លឺ ចិត្តដែលប្រាសចាកពន្លឺ
 ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តប្រាសចាកពន្លឺ ។ ចិត្តដែលប្រកបដោយទោសៈក្តី
 ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តប្រកបដោយទោសៈ ចិត្តដែលប្រាសចាកទោសៈក្តី
 ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តប្រាសចាកទោសៈ ។ ចិត្តដែលប្រកបដោយមហា
 ក្តី ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តប្រកបដោយមហា ចិត្តដែលប្រាសចាកមហា ក្តី

វិគោលំ ចិត្តំ បដាបាតិ ។ សទ្ធិត្តំ វា ចិត្តំ
 សទ្ធិត្តំ ចិត្តំ បដាបាតិ វិគោត្តំ វា ចិត្តំ វិគោត្តំ ចិត្តំ
 បដាបាតិ ។ មហាត្តំ វា ចិត្តំ មហាត្តំ ចិត្តំ
 បដាបាតិ អមហាត្តំ វា ចិត្តំ អមហាត្តំ ចិត្តំ បដា-
 បាតិ ។ សទ្ធិត្តំ វា ចិត្តំ សទ្ធិត្តំ ចិត្តំ បដាបាតិ
 អទ្ធិត្តំ វា ចិត្តំ អទ្ធិត្តំ ចិត្តំ បដាបាតិ ។
 សមាបាតិ វា ចិត្តំ សមាបាតិ ចិត្តំ បដាបាតិ
 អសមាបាតិ វា ចិត្តំ អសមាបាតិ ចិត្តំ បដា-
 បាតិ ។ វិមុត្តំ វា ចិត្តំ វិមុត្តំ ចិត្តំ បដាបាតិ អវិមុត្តំ
 វា ចិត្តំ អវិមុត្តំ ចិត្តំ បដាបាតិ ។ អនេកវិហិតំ
 បុត្រោនិវាសំ អនុស្សាតិ សេយ្យនិទំ ឯកម្យំ ជាតិ
 ទ្រេមិ ជាតិយោ តិស្សោមិ ជាតិយោ ចតិស្សោមិ
 ជាតិយោ ចក្ខុមិ ជាតិយោ ឧសមិ ជាតិយោ វិសម្យិ
 ជាតិយោ តិសម្យិ ជាតិយោ ចត្តាឡិសម្យិ ជាតិយោ
 បញ្ញាសម្យិ ជាតិយោ ជាតិសតម្យិ ជាតិសហស្សម្យិ

កិដិដិច្ចាសំ ចិត្តព្រាសតាកោហា ។ ចិត្តវេល្លាត្តិ កិដិដិច្ចាសំ
 ថា ចិត្តព្រា ចិត្តវេលកយមាយត្តិ កិដិដិច្ចាសំ ចិត្តកយមាយ ។
 ចិត្តវេលជាមហាត្តៈ (ចិត្តវេលនូវភាពជាធំ បានដល់រូបាវចារនិទ្ធិអរូបា-
 វចារ) ក្តី កិដិដិច្ចាសំ ចិត្តជាមហាត្តៈ ចិត្តវេលមិនមែនជាមហាត្តៈ
 ភិកាវាវចារក្តី កិដិដិច្ចាសំ ចិត្តមិនមែនជាមហាត្តៈ ។ ចិត្តវេលជា
 សទ្ធិត្តៈ ភិកាវាវចារក្តី កិដិដិច្ចាសំ ចិត្តជាសទ្ធិត្តៈ ចិត្តវេលជាអទ្ធិត្តៈ
 ភិកាវាវចារនិទ្ធិអរូបាវចារក្តី កិដិដិច្ចាសំ ចិត្តជាអទ្ធិត្តៈ ។ ចិត្តវេលកាន់
 មាំក្តី កិដិដិច្ចាសំ ចិត្តកាន់មាំ ចិត្តវេលមិនកាន់មាំក្តី កិដិដិច្ចាសំ ថា
 ចិត្តមិនកាន់មាំ ។ ចិត្តវេលរូបស្រឡះក្តី កិដិដិច្ចាសំ ចិត្តរូបស្រឡះ
 ចិត្តវេលមិនទាន់រូបស្រឡះក្តី កិដិដិច្ចាសំ ចិត្តមិនទាន់រូបស្រឡះ ។
 ភិកុលំ កាយេញ្ញនុវបុត្រោនិវាសំ ភិលំ កាយេញ្ញនុវទ្ធិវេលនូវម្លប់អស្រ័យ
 ទៅហើយក្នុងភពមុន ជាច្រើនប្រការ ភិលំ កុំបាន ១ ជាភិខ្លះ ២
 ជាភិខ្លះ ៣ ជាភិខ្លះ ៤ ជាភិខ្លះ ៥ ជាភិខ្លះ ១០ ជាភិខ្លះ ២០ ជាភិខ្លះ
 ៣០ ជាភិខ្លះ ៤០ ជាភិខ្លះ ៥០ ជាភិខ្លះ ១០០ ជាភិខ្លះ ១ ពាន់ជាភិខ្លះ

ជាតិសតសហស្សម្បិ អនេកេចិ សំវដ្តកាយ្យ អនេ-
 កេចិ វិវដ្តកាយ្យ អនេកេ សំវដ្តវិវដ្តកាយ្យ អម្បតាសី
 ឯសំវេទី ឯសំវេទី ឯសំវេទី ឯសំវេទី ឯសំវេទី ឯសំវេទី
 ឯសំវេទី ឯសំវេទី ឯសំវេទី ឯសំវេទី ឯសំវេទី ឯសំវេទី
 ឯសំវេទី ឯសំវេទី ឯសំវេទី ឯសំវេទី ឯសំវេទី ឯសំវេទី
 ឯសំវេទី ឯសំវេទី ឯសំវេទី ឯសំវេទី ឯសំវេទី ឯសំវេទី
 ឯសំវេទី ឯសំវេទី ឯសំវេទី ឯសំវេទី ឯសំវេទី ឯសំវេទី
 ឯសំវេទី ឯសំវេទី ឯសំវេទី ឯសំវេទី ឯសំវេទី ឯសំវេទី
 ឯសំវេទី ឯសំវេទី ឯសំវេទី ឯសំវេទី ឯសំវេទី ឯសំវេទី
 ឯសំវេទី ឯសំវេទី ឯសំវេទី ឯសំវេទី ឯសំវេទី ឯសំវេទី

ទស្សនាគិរុៈ សំវដ្តកាយ្យជាច្រើនខ្លះ វិវដ្តកាយ្យជាច្រើនខ្លះ សំវដ្តវិវដ្តកាយ្យ
 ជាច្រើនខ្លះថា អាក្ខអញបានកើតក្នុងភពឯណោះ មានឈ្មោះយ៉ាងនេះ
 មានតាត្រយ៉ាងនេះ មានសម្បុរយ៉ាងនេះ មានភាហារយ៉ាងនេះ បាន
 ទទួលសុខនិងទុក្ខយ៉ាងនេះ មានកំណត់អាយុក្រឹមប៉ុណ្ណោះ លុះអាក្ខ
 អញច្យុតចាកភពនោះទៅហើយ បានទៅកើត ក្នុងភពឯណោះទៀត
 ដែលអាក្ខអញបានកើតក្នុងភពនោះ មានឈ្មោះយ៉ាងនេះ មានតាត្រ
 យ៉ាងនេះ មានសម្បុរយ៉ាងនេះ មានភាហារយ៉ាងនេះ បានទទួល
 សុខនិងទុក្ខយ៉ាងនេះ មានកំណត់អាយុក្រឹមប៉ុណ្ណោះ លុះអាក្ខអញ
 ច្យុតចាកភពនោះហើយ ទើបបានមកកើតក្នុងភពនេះ ។ ភិក្ខុសិក
 ឃើញនូវបុគ្គលិកសជាច្រើនប្រការ ព្រមទាំងពាក្យ ព្រមទាំងទទួល
 ដោយប្រការដូច្នោះ ។ ភិក្ខុមានចក្ខុទិព្យ ដំបើស្មុំ កន្លងនូវចក្ខុ
 របស់មនុស្សធម្មតា បានឃើញនូវសត្វទាំងឡាយ ដែលច្យុត ដែល
 កើត ជាសត្វថោកថាប ទុក្ខម មានសម្បុរល្អ មានសម្បុរអាក្រក់

ទេវតាវង្ស គោយន្តោន្តរាស្ត្រ វិស្សការវ្យា ឧបសម្ព័ន្ធ

សុគតេ ទុក្ខតេ ។ មេ ។ យ ជា កម្ម មតេ សត្តេ បដា ជា-
 តិ ។ អាសវាធំ ទយា អនាសវំ ចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ
 ធិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្ព័ន្ធ
 វិហារតិ ។ វង្សេ ទោ ព្រាហ្មណ តេន កតវតា
 ជា ធាត បស្សតា អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធន ទស
 បសាទនីយោ ធម្មា អច្ចាតា យស្មី ទោ វង្សេ
 ធម្មា សវិជ្ជន្តំ តំ មយំ ឯតវហិ សត្តកោម កុ-
 ករោម ករោម មូដេម សត្តកត្វា កុកត្វា ឧប-
 វំស្សាយ វិហារមាតិ ។

[១១២] ឯវំ វត្តេ វស្សការោ ព្រាហ្មណោ
 មតេ ធម្មាមត្តោ ឧបទន្ធិ សេចាមតិ អាមន្តេសិ តំ
 កី មញ្ញសិ ឯវំ សេចាមតិ យធិមេ គោន្តោ សត្តកតត្វំ
 សត្តកោន្តំ កុកតតត្វំ កុកកោន្តំ មាទេតត្វំ មាទេន្តំ

ទេវតាវង្ស គោយន្តោន្តរាស្ត្រ វិស្សការព្រាហ្មណំ ព្រឹក្សាធិន្តបន្ទសេនាបតិ

មានភិក្ខុ មានភិក្ខុក្រក់ ។ មេ ។ តែនីធិនិច្ចាសំ ខុវត្តសត្វដែល
 ប្រព្រឹត្តទៅតាមកម្មរបស់ខ្លួន ។ កិក្ខុបាទធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយ
 បញ្ញាដ៏ទុក្ខម ខែន្ទនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ខ្ញុំវាចោរវិមុត្តិ ធិនិបញ្ញាវិមុត្តិ
 ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់ទៅ ខែអាសវៈទាំងឡាយ ហើយ
 សម្រេចសម្រាន្តទៅ ដោយវិហារបថទាំងបួន ។ ខ្លាលព្រាហ្មណ៍
 នេះឯង បសាទនីយធម៌ ១០ ប្រការ ដែលព្រះមានព្រះភាគ ជាអរ-
 ហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ បានសំដែង
 ហើយ បសាទនីយធម៌ទាំងនេះ មាននៅក្នុងកិក្ខុណា ក្នុងកាលវេទ្យនេះ
 យើងទាំងឡាយ តែងធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន ឬជា លុះធ្វើសក្ការៈ
 គោរពហើយ ក៏នៅពង្រឹងយើងកិក្ខុនោះ ។

[១១៤] កាលព្រះមានខ្លួនអាយុ ពោលយ៉ាងនេះហើយ
 វិស្សការព្រាហ្មណ៍ ជាមហាមាត្រ ក្នុងដែនមគធៈ ក៏ប្រឹក្សាធិន្តឧបទន្ធសេនាបតិ
 ជា ខ្លាលសេនាបតិ អ្នកសំគាល់ខ្ញុំវាសចក្កីនោះ ដូចម្តេច
 ប៉ុណ្ណោះដ៏ចម្រើនទាំងនេះ ធ្វើសក្ការៈខ្ញុំបុគ្គល ដែលគួរធ្វើសក្ការៈ
 ធ្វើការគោរពទៅបុគ្គលដែលគួរគោរព រាប់អានខ្ញុំបុគ្គល ដែលគួររាប់អាន

បូជេតត្ថំ បូជេន្ទំ ភក្ខិមេ កោត្តោ សក្កាតត្ថំ
 សក្ការោន្ទំ កុក្កាតត្ថំ កុក្ការោន្ទំ មារទេតត្ថំ មារទេន្ទំ
 បូជេតត្ថំ បូជេន្ទំ ឥមញ្ច ហិ តេ កោត្តោ ន
 សក្ការេយ្យំ ន កុក្ការេយ្យំ ន មារទេយ្យំ ន មូ-
 ជេយ្យំ អថ កិញ្ចវហិ តេ កោត្តោ សក្ការេយ្យំ
 កុក្ការេយ្យំ មារទេយ្យំ បូជេយ្យំ សក្កិត្វា កុក្កិត្វា
 ឧបនិស្សាយ វិហារេយ្យន្តំ ។

(១១៥) អថេតោ វស្សការោ ព្រាហ្មណោ មគ-
 ទមហាមត្តោ អាយស្មន្តំ អាទន្តំ ឯតទភោច កហំ
 បន អាទត្តោ ឯតវហិ វិហារមិត្តិ ។ វេឡុវនេ ទ្វាហំ
 ព្រាហ្មណា ឯតវហិ វិហារមិត្តិ ។ កត្ថំ បន
 ភោ អាទន្ត វេឡុវនំ វេណិយញ្ចេវ អប្បសន្តញ្ច
 អប្បនិក្ខេបសញ្ច វិជនភតំ មនុស្សភហសេយ្យតំ
 បដិសល្យានសារុប្បន្តំ ។ ភក្ខិ ព្រាហ្មណា វេឡុវនំ
 វេណិយញ្ចេវ អប្បសន្តញ្ច អប្បនិក្ខេបសញ្ច វិជនភតំ

បូជាខ្ញុំបុគ្គលដែលគួរបូជា យ៉ាងនេះ ឧក្រុវណាស់ហើយ ដែលលោក
 ដ៏ចម្រើនទាំងនេះ ធ្វើសក្ការៈខ្ញុំបុគ្គលដែលគួរធ្វើសក្ការៈ ធ្វើការគោរពខ្ញុំ
 បុគ្គលដែលគួរគោរព រាប់អានខ្ញុំបុគ្គលដែលគួររាប់អាន បូជាខ្ញុំបុគ្គល
 ដែលគួរបូជា ព្រោះថា បើ លោកដ៏ចម្រើនទាំងនោះ មិនធ្វើសក្ការៈ
 មិនគោរព មិនរាប់អាន មិនបូជាខ្ញុំបុគ្គលរបស់ខ្ញុំទេ ក៏ឱ្យលោកដ៏
 ចម្រើនទាំងនោះ ធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជា លុះធ្វើសក្ការៈ
 គោរពហើយ នៅតស្រវ័យនឹងបុគ្គលរបស់ខ្ញុំវិញ ។

(១១៥) ព្រាហ្មណោ វស្សការព្រាហ្មណំ ជាមហាមាត្រក្នុងដៃ
 មគធៈ កិស្ថព្រះអាទន្តមានអាយុ ដូច្នោះថា ចុះព្រះអាទន្ត នៅក្នុង
 ទ័ណា ឥឡូវនេះ ។ ព្រះអាទន្តឆ្លើយថា ម្ចាស់ព្រាហ្មណំ ឥឡូវនេះ
 ពាក្យនៅក្នុងវត្តវេទ្យវ័ន ។ បពិត្រព្រះអាទន្តដ៏ចម្រើន ចុះវត្តវេទ្យវ័ន
 ជាវត្តក្រេតអរជេន មានសំឡេងភិចជេន មានសេចក្តីកីកកងភិចជេន
 មានទ្យលវិភេយ ។ (១) ជាវត្តក្រេតសេម្មាតំរបស់មនុស្ស ជាវត្តសម្មា
 នឹងពួនសម្បជែរេ ។ ក៏ ព្រាហ្មណំ វត្តវេទ្យវ័ន ជាវត្តក្រេតអរជេន
 មានសំឡេងភិចជេន មានសេចក្តីកីកកងភិចជេន មានទ្យលវិភេយ ។

១ ព្រាហ្មណាទ្យ លនៃសង្ឃវាយចេញ អំពីសិរីនៃទិស ។ អន្តរា ។

មនុស្សកមាសេយ្យកំ បដិសល្លានសារុប្បំ យថាតំ
កុម្មានិសេហិ រក្ខិតិកេហិ តោបកេហិតំ ។

[១១៦] ភក្ខុ កោ អាទន្ទ វេបុនិយ្យសំណ វេបុនិយ្យសំណ
អប្បសន្ធិញ្ច អប្បនិក្ខេបសញ្ច វិជេណតំ មនុស្សក-
មាសេយ្យកំ បដិសល្លានសារុប្បំ យថាតំ កវន្តេហិ
ឈាយិហិ ឈានសិលេហិ ឈាយិយោ ចេវ កវន្តោ
ឈានសិលេហោ ច ឯកមិធាហំ កោ អាទន្ទ សម-
យ សោ កវំ តោតមោ វេសាលិយេ វិហារតំ មហា-
វនេ ក្កដាតារសាលាយិ អនិទ្ធាហំ កោ អាទន្ទ
យេន មហាវនំ ក្កដាតារសាលាយេន សោ កវំ
តោតមោ តេនុបសន្តមី ភ្នត ច បន សោ កវំ
តោតមោ អនេកបរិយាយេន ឈានកមំ តេថេសិ
ណាយិ ចេវ សោ កវំ តោតមោ អបោសិ ឈានសិ-
លោ ច សទ្ធាញ្ច បន សោ កវំ តោតមោ ឈានំ
វណ្ណសិទិ ។

ជាវិគ្គុធ្វើការសម្ងាត់ របស់មនុស្ស ជាវិសមគួរដល់ការព្រួសម្នំ ថែម
តាំងមានបុគ្គលទាំងឡាយ ប្រហែលនឹងអ្នក ជាអ្នកគ្រូ គ្រប់គ្រង
ដោយពិត ។

[១១៦] អើ ព្រះអាទន្ទដ៏ចម្រើន វង្សវង្សនៃ ជាវិគ្គុក្រែកអរជន
មានសិទ្ធិតិចផង មានសេចក្តីគំនិតតិចផង មានទ្យល់កើយ ។
ជាវិគ្គុធ្វើការសម្ងាត់របស់មនុស្ស ជាវិសមគួរដល់ការព្រួសម្នំ ថែម
តាំងមានលោកដ៏ចម្រើនទាំងឡាយ ជាអ្នកប្រកបដោយឈាន មានឈាន
ជាប្រក្រតី ដោយពិត ព្រោះលោកដ៏ចម្រើនទាំងឡាយ ជាអ្នកប្រកប
ដោយឈានផង មានឈានជាប្រក្រតីផង បពិត្រព្រះអាទន្ទដ៏ចម្រើន
សម័យមួយ ខ្ញុំមកក្នុងទីនេះ ព្រះតោតមដ៏ចម្រើនអង្គនោះ គង់នៅ
ក្នុងក្កដាតារសាលា នាមហារិទ្ធ ជិតគ្រងវេសាលី បពិត្រព្រះអាទន្ទ
ដ៏ចម្រើន ព្រះនាងឯង ខ្ញុំបានចូលទៅក្រព្រះតោតមដ៏ចម្រើននោះ ក្នុង
ក្កដាតារសាលា នាមហារិទ្ធ ព្រះតោតមដ៏ចម្រើនអង្គនោះ ទ្រង់ពោល
នូវឈានកថាជាអនេកបរិយាយ ក្នុងក្កដាតារសាលានោះ ព្រោះព្រះ
តោតមដ៏ចម្រើនអង្គនោះ ជាអ្នកប្រកបដោយឈានផង មានឈានជា
ប្រក្រតីផង មិនតប៉ុន្តោះ ព្រះតោតមដ៏ចម្រើនអង្គនោះ ទ្រង់សរសើរ
នូវឈានទាំងអស់ផង ។

[១១៧] ន ទោ ព្រាហ្មណ សោ ភគវា សត្វំ
 ឈានំ វណ្ណសិ ធាមិ សោ ភគវា សត្វំ ឈានំ
 ន វណ្ណសិ ន កតិរុបត្តា ព្រាហ្មណ សោ ភគវា
 ឈានំ ន វណ្ណសិ ។ នំន ព្រាហ្មណ ឯកោ
 កាមរាគបរិយុដ្ឋិតេន ចេតសា វិហារតិ កាមរាគបរេ-
 តេន ឧប្បន្ទស្ស ច កាមរាគស្ស ជិស្សវណំ យថាក្ខតំ
 នប្បជាធាតិ សោ កាមរាគំយេវ អន្តរំ ករិត្តា ឈា-
 យតិ បដ្ឋាយតិ និដ្ឋាយតិ អបដ្ឋាយតិ ។ ព្យាតា-
 នបរិយុដ្ឋិតេន ចេតសា វិហារតិ ព្យាតានបរេតេន
 ឧប្បន្ទស្ស ច ព្យាតានស្ស ជិស្សវណំ យថាក្ខតំ
 នប្បជាធាតិ សោ ព្យាតានំយេវ អន្តរំ ករិត្តា
 ឈាយតិ បដ្ឋាយតិ និដ្ឋាយតិ អបដ្ឋាយតិ ។
 ជីនមិទ្ធិបរិយុដ្ឋិតេន ចេតសា វិហារតិ ជីនមិទ្ធិប-
 រេតេន ឧប្បន្ទស្ស ច ជីនមិទ្ធិស្ស ជិស្សវណំ
 យថាក្ខតំ នប្បជាធាតិ សោ ជីនមិទ្ធិយេវ អន្តរំ
 ករិត្តា ឈាយតិ បដ្ឋាយតិ និដ្ឋាយតិ អបដ្ឋាយ-
 យតិ ។ ឧទ្ធចក្កក្កុបរិយុដ្ឋិតេន ចេតសា វិហារតិ

[១១៧] ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ មិនទ្រង់
 សរសើរ ខ្ញុំឈានទាំងអស់ទេ ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ មិនមែន
 ជាមិនទ្រង់សរសើរ ខ្ញុំឈានទាំងអស់ឡើយ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ព្រះ
 មានព្រះភាគអង្គនោះ មិនមែនជាមិនទ្រង់សរសើរខ្ញុំឈានទានសភាព
 ដូចម្តេចទេ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ក្នុងលោកនេះ បុគ្គលភូត្ត្រៈ មាន
 ចិត្តក្រៅកាមរាគប្រើរកហើយ ក្រៅកាមរាគគ្របសន្តិកៈហើយ ក៏មិនដឹង
 ច្បាស់តាមពិត ខ្ញុំធម៌ជាគ្រឿងរលាស់ចោល ខ្ញុំកាមរាគដែលកើត
 ឡើង បុគ្គលនោះ ធ្វើខ្ញុំកាមរាគឲ្យបិទនៅក្នុងចិត្ត ហើយក៏ស្នូតស្នប់
 ជ្រប់ សញ្ជប់សញ្ជឹង ។ មានចិត្តក្រៅព្យាបាទប្រើរកហើយ ក្រៅ
 ព្យាបាទគ្របសន្តិកៈហើយ ក៏មិនដឹងច្បាស់តាមពិត ខ្ញុំធម៌ជាគ្រឿង
 រលាស់ចោល ខ្ញុំព្យាបាទដែលកើតឡើង បុគ្គលនោះ ធ្វើខ្ញុំព្យាបាទ
 ឲ្យបិទនៅក្នុងចិត្ត ហើយក៏ស្នូតស្នប់ ជ្រប់ សញ្ជប់សញ្ជឹង ។
 មានចិត្តក្រៅថ្មីមិទ្ធិប្រើរកហើយ ក្រៅថ្មីមិទ្ធិគ្របសន្តិកៈហើយ ក៏មិន
 ដឹងច្បាស់តាមពិត ខ្ញុំធម៌ជាគ្រឿងរលាស់ចោល ខ្ញុំថ្មីមិទ្ធិដែល
 កើតឡើង បុគ្គលនោះ ធ្វើខ្ញុំថ្មីមិទ្ធិឲ្យបិទនៅក្នុងចិត្ត ហើយក៏ស្នូត
 ស្នប់ ជ្រប់ សញ្ជប់សញ្ជឹង ។ មានចិត្តក្រៅទទួលកុច្ចៈប្រើរកហើយ

ឧទ្ធចក្កក្កុដ្ឋបរោគន ឧប្បន្ទស្ស ច ឧទ្ធចក្កក្កុដ្ឋស្ស
 ជិស្សរណំ យថាក្កតំ នប្បជាតាតិ សោ ឧទ្ធច-
 ក្កុដ្ឋយេវ អន្តរំ ករិត្តា ណាយតិ បដ្ឋាយតិ
 ជិដ្ឋាយតិ អបដ្ឋាយតិ ។ វិចិត្តិញ្ញាបរោគន
 ចេតសា វិហារតិ វិចិត្តិញ្ញាបរោគន ឧប្បន្ទាយ ច
 វិចិត្តិញ្ញាយ ជិស្សរណំ យថាក្កតំ នប្បជាតាតិ សោ
 វិចិត្តិញ្ញយេវ អន្តរំ ករិត្តា ណាយតិ បដ្ឋាយតិ
 ជិដ្ឋាយតិ អបដ្ឋាយតិ ។ ន វរុបំ ទោ ព្រាហ្មណ
 សោ កតវំ ណាជំ វណ្ណសិ ។ កតំរូបញ្ច ព្រាហ្មណ
 សោ កតវំ ណាជំ វណ្ណសិ ។ នេន ព្រាហ្មណ កិក្កុ
 វិវិច្ឆេវ កាមេហិ វិវិច្ឆ អកុសលេហិ ធម្មេហិ សវិត្តកំ
 សវិចារំ វិវេកជំ បិតិសុទំ បវេមំ ណាជំ ឧបសម្បដ្ឋ

ត្រូវទុច្ចកក្កុដ្ឋប្រសន្តតំហើយ ក៏មិនដឹងច្បាស់ ភាមតិក ខ្ញុំធម៌ជា
 គ្រឿងរលាស់ចោល ខ្ញុំទុច្ចកក្កុដ្ឋ ដែលកើតឡើង បុគ្គលនោះធ្វើ
 ខ្ញុំទុច្ចកក្កុដ្ឋ ឲ្យបំភាន់ក្នុងចិត្ត ហើយក៏ស្ងួតស្ងប់ ជ្រប់ សញ្ញប់
 សញ្ញីនី ។ មានចិត្តត្រូវវិចិត្តិញ្ញាបរោគហើយ ត្រូវវិចិត្តិញ្ញាប្រសន្តតំហើយ
 ក៏មិនដឹងច្បាស់ភាមតិក ខ្ញុំធម៌ជាគ្រឿងរលាស់ចោល ខ្ញុំវិចិត្តិញ្ញាដែល
 កើតឡើង បុគ្គលនោះ ធ្វើខ្ញុំវិចិត្តិញ្ញាឲ្យបំភាន់ក្នុងចិត្ត ហើយក៏
 ស្ងួតស្ងប់ ជ្រប់ សញ្ញប់សញ្ញីនី ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ព្រះមានព្រះ
 ភាគអង្គនោះ មិនប្រឹងសរសើរនូវណានមានសភាពដូច្នោះទេ ។ ម្ចាស់
 ព្រាហ្មណ៍ ចុះព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ប្រឹងសរសើរនូវណានមាន
 សភាពដូចម្តេចវិញ ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ កិក្កុដ្ឋសាសនានេះ ស្ងួត
 ចាតកាម ស្ងួតចាកអកុសលធម៌ទាំងឡាយ ហើយបានដល់នូវបឋមដ្ឋាន
 ប្រកបដោយវិត្តក្កុដ្ឋនីវិចារ មានបិតិសុទ្ធនៃកតិកាសេចក្តីស្ងួតហើយ

វិហារតិ វិភក្កិវិចារាណំ វុបសមា អជ្ឈត្តំ សឡសាធនំ
 ពេតសោ ឯកោទិការំ អវិភក្កំ អវិហារំ សមាធិដំ
 បិភិសុខំ ធុតិយំ ឈានំ... តតិយំ ឈានំ... ចកុក្កំ
 ឈានំ ឧបសម្បជ្ឈ វិហារតិ ។ ឯវរុបំ ទោ ព្រាហ្មណ
 សោ ភកកំ ឈានំ វណ្ណសីតិ ។

[១១៨] ការយ្ហំ កិរ កោ អាទទ្ធ សោ កវំ
 កោតមោ ឈានំ តរហិ ចាសំសំ បសំសិ ហទ្ធ ចនាធិ
 មយំ កោ អាទទ្ធ តត្វាម តហុកិច្ចា មយំ តហុកា-
 ណីយាតិ ។ យស្សនាធិ ត្វំ ព្រាហ្មណ កាលំ
 មញ្ញសីតិ ។ អថទោ វិស្សការោ ព្រាហ្មណោ
 មកធមហាមត្តោ អាយស្មតោ អាទទ្ធស្ស កាសិកំ
 អភិទទ្ធិត្វា អនុមោទិត្វា ឧត្តាយាសនា ចក្កាមិ ។

សម្រាទ្តនៅ ដោយអវិយាបថចំនី ៤ (បានដល់) ខ្ញុំចុកិយជ្ជាន
 ជាធម្មជាតិកើតមានក្នុងសន្តានខ្ញុំខ្លួន ប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លាគឺសព្វ
 មានសភាពជាចិត្តខ្ពស់ឯក មិនមានវិកត្តៈ មិនមានវិចារៈ មានតែបីភិ
 ខិនសុខៈ កើតអំពីសមាធិគឺបឋមជ្ជាន ព្រោះម្យ៉ាង ខ្ញុំវិកត្តៈខិនវិចារៈ
 បានដល់ខ្ញុំតកិយជ្ជាន... បានដល់ខ្ញុំចកុក្កជ្ជាន ហើយសម្រាទ្តនៅ
 ដោយអវិយាបថចំនី ៤ ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ព្រះមានព្រះភាគអង្គ
 នោះ ទ្រង់សរសើរខ្ញុំឈានមានសភាពដូច្នោះឯង ។

[១១៨] ចតិក្រព្រះភាទន្តដ៏ចម្រើន បានព្រា ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន
 អង្គនោះ ទ្រង់កិរដៀលខ្ញុំឈានវេលាក្នុងកិរដៀល ទ្រង់សរសើរខ្ញុំ
 ឈានវេលាក្នុងសរសើរ ចតិក្រព្រះភាទន្តដ៏ចម្រើន ឈ្លើយចុះ យើង
 ខ្ញុំ ខឹងសូមលាទៅ ក្នុងកាលវេលានោះ ព្រោះយើងខ្ញុំមានកិច្ចច្រើន
 មានការងារច្រើន ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ អ្នកចូលសំគាល់ ខ្ញុំកាល
 វេលាក្នុងនឹងអញ្ជើញទៅ វេលានោះចុះ ។ ព្រោះនោះ វិស្សការព្រាហ្មណ៍
 ជាមហាមាត្យ ក្នុងវេលាមគធៈ ត្រេកអរក្នុងយើងកាសិក របស់ព្រះ
 ភាទន្តមានអាយុ ហើយកំស្រោកចាកភាសនៈ ចៀសចេញទៅ ។

[១១៧] អថេតោ គោបកោត្តលានោ ព្រាហ្មណោ
 អចិរបក្កន្តេ វស្សកាវេ ព្រាហ្មណោ មគទមហាមត្តេ
 អាឃេស្មន្តំ អាឈន្តំ ឯតទរោច យំ ពោ មយំ កវន្តំ
 អាឈន្តំ អប្បច្ចិម្ហា តំ ពោ កវំ អាឈន្តោ ន ព្យាគា-
 សីតិ ។ នន្ត តេ ព្រាហ្មណា អរោចម្ហា នត្ថិ ទោ
 ព្រាហ្មណា ឯកកិត្តមិ តេហិ នម្មេហិ សទ្ធិម
 សត្វំ សត្វាសំ សត្វំ សមន្តាគតោ យេហិ នម្មេហិ
 សមន្តាគតោ សោ កគវំ អហោសំ អរហំ សម្មា-
 សម្មុទ្ធា សោ ហិ ព្រាហ្មណា កគវំ អនុប្បន្តស្ស
 មត្តស្ស ឧប្បាទេតា អសញ្ញាតស្ស មត្តស្ស សញ្ញា-
 ទេតា អនត្តាតស្ស មត្តស្ស អត្តាតា មត្តញ្ញំ មត្តវិទូ
 មត្តកោវិទោ មត្តាទុតា ច បទ ឯតវហិ សាវកា
 វិហារន្តិ បដ្ឋា សមន្តាគតាតិ ។

គោបកោត្តលានសូត្រ អដ្ឋមិ និទ្ទិកំ ។

[១១៧] លំដាប់នោះ គោបកោត្តលានព្រាហ្មណំ កាលដែល
 វស្សកាព្រាហ្មណំ ជាមហាមាត្រ ក្នុងដៃមគទៈ ចៀសចេញទៅមិន
 យូរប៉ុន្មាន ក៏ពោលទៅព្រះអាទិត្យមានអាយុ ដូច្នោះថា យើងបានសួរ
 ព្រះអាទិត្យដ៏ចម្រើម ចំពោះរឿងណា ព្រះអាទិត្យដ៏ចម្រើមមិនទាន់ដោះ
 ហ្វាយរឿងនោះឡើយ ។ ព្រះអាទិត្យរូបថា ម្ចាស់ព្រាហ្មណំ ព្រះមាន
 ព្រះភាគ ជាអហេតុសម្មាសម្ពុទ្ធ ឆ្លើនោះ ប្រកបហើយដោយធម៌ទាំង
 ឡាយណា ក៏កុស្តម្យមួយរូប ដែលប្រកបហើយដោយធម៌ទាំងឡាយនោះ
 ដោយអាការៈទាំងពួង ដោយប្រការទាំងពួង មិនមានទេ ម្ចាស់ព្រាហ្មណំ
 ព្រោះថា ព្រះមានព្រះភាគអន្លើនោះ ជាអ្នកបង្កើតផ្លូវដែលមិនទាន់កើតឡើង
 ជាអ្នករៀបចំផ្លូវដែលមិនទាន់រៀបចំ ជាអ្នកប្រាប់ផ្លូវដែលគេមិនដែលប្រាប់
 ជាអ្នកស្គាល់ផ្លូវ ដឹងផ្លូវ ល្ងាសវៃក្នុងផ្លូវ ពួកសាវ័ក ក្នុងកាលឥឡូវ
 នេះ គ្រាន់តែជាអ្នកដើរតាមផ្លូវ ប្រកបតាមក្រោយប៉ុណ្ណោះ ទេតើ ។

ឃប់ គោបកោត្តលានសូត្រ ទី ៧ ។

នវិមំ មហាបុណ្ណមស្កតំ

(១២៤) ឯវុឌ្ឍ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា
សាវត្ថុយំ វិហារតិ បុព្វារមេ មិការោតុ ណាសានេ ។
គេន ខោ បន សមយេន ភគវា ភនហុតោសថ
បណ្ណិកសេ បុណ្ណាយ បុណ្ណាយ រត្តិយា ភិក្ខុសង្ឃ-
បវិវុតោ អញ្ញោកាសេ មិសិដ្ឋោ ហោតិ ។ អថខោ
អញ្ញាតោ ភិក្ខុ ឧដ្ឋាយាសនា ឯកំសំ ចិវំ កត្វា
យេន ភគវា គេនញ្ញាវិម្សណារមេត្វា ភគវន្តំ ឯតន-
រោច បុច្ឆេយ្យាហំ កន្តេ ភគវន្តំ កតិញ្ចិវេវ ទេសិ
សថេ មេ ភគវា ឧកាសំ កកោតិ មញ្ញាស្ស វេយ្យា-
កាវណាយាតិ ។ គេនហិ ត្ថំ^(១) ភិក្ខុ សតោ អា-
សានេ មិសិទិក្វា បុច្ឆ យនាតន្តសិទិ ។

(១២៥) អថខោ សោ ភិក្ខុ សតោ អាសានេ
មិសិទិក្វា ភគវន្តំ ឯតនរោច វេមេ ធុ ខោ កន្តេ បញ្ចុ-
តាណាតក្ខត្វា សេយ្យេនីទំ រូប្យនាណាតក្ខត្វោ វេនទុតា-

១ ម. តំ ។

មហាបុណ្ណមស្កតំ ទី ៨

(១២៦) ខ្ញុំបាខស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះពោធិ
ព្រះភាគ គង់ក្នុងមិការោតុក្រាសា ក្នុងបុព្វារមេ ជិតគ្រួសារភិក្ខុ ។
សម័យនោះឯង ព្រះពោធិព្រះភាគ មានភិក្ខុសង្ឃបាយមកម ច្រើនគង់
ក្នុងទំរាល ក្នុងក្រីវែលមានព្រះចន្ទ្រពេញវង់ ជាថ្ងៃទេហសថ រ
១៥ ។ ព្រះនោះ ភិក្ខុមួយរូប ក្រោកអំពីអាសនៈ ធ្វើចិវំទៀងស្មាមាន
ប្រណម្យអញ្ញាលី ឆ្ពោះទៅក្រោមព្រះពោធិព្រះភាគហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូល
សួរព្រះពោធិព្រះភាគ ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ពម្រើម បើព្រះពោធិ
ព្រះភាគ ធ្វើទោសដើម្បីដោះស្រាយប្រស្នា របស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ។ ទីង
សួរទៅហេតុបង្គំបង្គំច ចំពោះព្រះពោធិព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គក្រាស់ថា
ខ្លាលភិក្ខុ បើដូច្នោះ អ្នកចង់សួរប្រស្នាណា ចូរអង្គុយលើអាសនៈ
របស់ខ្លួន សួរប្រស្នានោះចុះ ។

(១២៧) លំដាប់នោះ ភិក្ខុនោះ អង្គុយលើអាសនៈរបស់ខ្លួនហើយ
ក៏ក្រាបបង្គំទូលសួរព្រះពោធិព្រះភាគ ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ពម្រើម
ព័ន្ធនេះ ទេព្វ ដែលឈ្មោះថាទេព្វានក្ខន្ធ ភិក្ខុបុព្វានក្ខន្ធ ១ វេទខ្ញុំបា-

នវិមំ មហាបុណ្ណមស្កតំ

(១២៤) ឯវុឌ្ឍ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា
សាវត្ថុយំ វិហារតិ បុព្វារមេ មិការោតុ ណាសានេ ។
តេជ ទោ បទ សមយេជ ភគវា ភទហុតោសថ
បណ្ណិកសេ បុណ្ណាយ បុណ្ណាយ រត្តិយា ភិក្ខុសង្ឃ-
បវិវុតោ អញ្ញោកាសេ មិសិដ្ឋោ ហោតិ ។ អថទោ
អញ្ញាតោ ភិក្ខុ ឧដ្ឋាយាសនា ឯកំសំ ចិវំ កត្វា
យេជ ភគវា តេជញ្ញាសិម្បណាមេត្វា ភគវន្តំ ឯតទ-
រោច បុច្ឆេយ្យាហំ ភន្ត ភគវន្តំ កំត្វានេវ ទេសិ
សថេ មេ ភគវា ឧកាសំ ករោតិ មញ្ញស្ស វេយ្យា-
កាណយាតិ ។ តេជហិ ត្ថំ^(១) ភិក្ខុ សតោ អា-
សនេ មិសិទិត្វា បុច្ឆ យនាតន្តសិទិ ។

(១២៥) អថទោ សោ ភិក្ខុ សតោ អាសនេ
មិសិទិត្វា ភគវន្តំ ឯតទរោច វិមេ ធុ ទោ ភន្ត បញ្ច-
តានានក្ខត្វា សេយ្យេនិទំ រូប្យនានានក្ខត្វោ វេទទូតា-

១ ម. វិ ។

មហាបុណ្ណមស្កតំ ទី ៨

(១២៦) ខ្ញុំបាខស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះពោធិ
ព្រះភាគ គង់ក្នុងមិការោតុប្រាសាទ ក្នុងបុព្វារមេ ជិតគ្រួសារភិក្ខុ ។
សម័យនោះឯង ព្រះពោធិព្រះភាគ មានភិក្ខុសង្ឃប្រមាណ ច្រើនគង់
ក្នុងទំរាល ក្នុងក្រីវិលមានព្រះចន្ទពេញវង់ ជាថ្ងៃទេពាសថ ៧
១៥ ។ ព្រះនោះ ភិក្ខុមួយរូប ក្រោកអំពីអាសនៈ ធ្វើចិវំទៀងស្នាម្នាង
ប្រណម្យអញ្ញាលី ឆ្ពោះទៅក្រោមព្រះពោធិព្រះភាគហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូល
សួរព្រះពោធិព្រះភាគ ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ពម្រើម បើព្រះពោធិ
ព្រះភាគ ធ្វើទោសដើម្បីដោះស្រាយប្រស្នា របស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ។ ទីង
សួរទៅហេតុបង្គំបង្គំ ចំពោះព្រះពោធិព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គក្រាស់ថា
ខ្មោលភិក្ខុ បើដូច្នោះ អ្នកចង់សួរប្រស្នាណា ចូរអង្គុយលើអាសនៈ
របស់ខ្លួន សួរប្រស្នានោះចុះ ។

(១២៧) លំដាប់នោះ ភិក្ខុនោះ អង្គុយលើអាសនៈរបស់ខ្លួនហើយ
ក៏ក្រាបបង្គំទូលសួរព្រះពោធិព្រះភាគ ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ពម្រើម
ព័ន្ធនេះ ទេព្វ ដែលឈ្មោះថាទេពាតនក្ខន្ធ ភិក្ខុបាទានក្ខន្ធ ១ វេទទូតា-

នាណគុដ្ឋោ សញ្ញាណនាណគុដ្ឋោ សង្ខារនាណគុដ្ឋោ
 វិញ្ញាណនាណគុដ្ឋោតិ ។ នមេ ទោ ភិក្ខុ បញ្ច-
 កោណគុដ្ឋោ សេយ្យដីដំ រុប្បនាណគុដ្ឋោ វេទន្តនា-
 នាណគុដ្ឋោ សញ្ញាណនាណគុដ្ឋោ សង្ខារនាណគុដ្ឋោ
 វិញ្ញាណនាណគុដ្ឋោតិ ។ សាទុ កន្តេតិ ទោ សោ
 ភិក្ខុ កតវតោ កាសិទ្ធំ អភិទន្ធិត្តា អនុមោទិត្តា
 កតវន្តំ ឧត្តវំ បញ្ញំ បុព្វំ នមេ បដ កន្តេ បញ្ច-
 កោណគុដ្ឋោ កិម្មលកាតិ ។ នមេ ទោ ភិក្ខុ
 បញ្ចកោណគុដ្ឋោ ទន្ធម្មលកាតិ ។ កញ្ញាវ^(១) ទុ
 ទោ កន្តេ ឧបាណាមំ ភេ បញ្ចកោណគុដ្ឋោ ឧបាហុ
 អញ្ញាវ្រត^(២) បញ្ចកោណគុដ្ឋោហិ ឧបាណាមន្តំ ។ ម
 ទោ ភិក្ខុ កញ្ញាវ ឧបាណាមំ ភេ បញ្ចកោណគុដ្ឋោ
 ហិ អញ្ញាវ្រត បញ្ចកោណគុដ្ឋោហិ ឧបាណាមំ យោ
 ទោ ភិក្ខុ បញ្ចកោណគុដ្ឋោសុ ទន្ធកតោ ភំ ភត្ត
 ឧបាណាមន្តំ ។

១ ឃ. ម. ភិយោ ។ ២ ម. អញ្ញា ។

ពានក្ខន្ធទ សញ្ញាណនក្ខន្ធទ សង្ខារពានក្ខន្ធទ វិញ្ញាណពានក្ខន្ធទ ។
 ម្កាលភិក្ខុ ទាំង ៥ នេះហើយ ដែលឈ្មោះថា ពានក្ខន្ធទ គឺប្រែប្រា-
 នក្ខន្ធទ វេទន្តពានក្ខន្ធទ សញ្ញាណពានក្ខន្ធទ សង្ខារពានក្ខន្ធទ
 វិញ្ញាណពានក្ខន្ធទ ។ ភិក្ខុនោះ ត្រេកអរក្រៃយង់ខឹងកាសិរបស
 ព្រះមានព្រះភាគថា គឺពោះហើយព្រះអង្គ ហើយក៏ស្ម័គ្រស្មាចំពោះព្រះ
 មានព្រះភាគកៅទៀតថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះពានក្ខន្ធទ
 ទាំង ៥ នេះ មានអ្វីជាមូលហេតុ ។ ម្កាលភិក្ខុ ពានក្ខន្ធទទាំង ៥ នេះ
 មានទន្ធទៈ (សេចក្តីប្រាថ្នា) ជាមូលហេតុ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ពានក្ខន្ធទនោះឯង គឺពានក្ខន្ធទទាំង ៥ នោះឬ ឬថាពានក្ខន្ធទដ៏អំពី
 ពានក្ខន្ធទទាំង ៥ ។ ម្កាលភិក្ខុ ពានក្ខន្ធទនោះឯង មិនមែនជាពានក្ខ-
 នក្ខន្ធទទាំង ៥ នោះទេ មួយទៀត ពានក្ខន្ធទមិនមែនជាដទៃ អំពី
 ពានក្ខន្ធទទាំង ៥ ទៀយ ម្កាលភិក្ខុ សេចក្តីត្រេកត្រអាល ក្នុង
 ពានក្ខន្ធទទាំង ៥ ណា សេចក្តីត្រេកត្រអាលនោះ ក្នុងពានក្ខន្ធទ
 ទាំង ៥ នោះ ឈ្មោះថា ពានក្ខន្ធទ ។

(១២២) សិយា បទ កន្លែ សា^(១) បញ្ចាណា-
 នក្កន្តេសុ ធន្តរាតវេមត្តតាតិ ។ សិយា ភិក្ខុតិ
 ភតវា អភេទ វេទ ភិក្ខុ ឯកទ្វយ្យ ឃី ហោតិ
 ឃីវុចោ សិយំ អនាគតមន្ទានំ ឃីវុទេនោ សិយំ
 អនាគតមន្ទានំ ឃីវុសញ្ញា សិយំ អនាគតមន្ទានំ
 ឃីវុសង្ខារោ សិយំ អនាគតមន្ទានំ ឃីវុញ្ញាលោ
 សិយំ អនាគតមន្ទានំ ឃីវុ ទោ ភិក្ខុ សិយា^(២)
 បញ្ចាណានក្កន្តេសុ ធន្តរាតវេមត្តតាតិ ។

(១២៣) តិក្ខាវតា បទ កន្លែ ទន្ទានំ ទន្ទា-
 ជិវេនំ ហោតិ ។ យំ តិក្ខុ ភិក្ខុ រូបំ អតីតាណា-
 តតប្បុប្បន្នំ អជ្ឈត្តំ វា ធម៌ាណា វា ឱឡារតំ វា
 សុខមំ វា ហិំនំ វា បណីតំ វា យំ ធូរេ សន្តិកេ វា
 អយំ រូបត្តន្តោ យោ កាចិ វេទនា ... យោ កាចិ
 សញ្ញា ... យេ កេចិ សង្ខារោ ... យំ តិក្ខុ វិញ្ញាលំ

១ ឧ. ម. សាតិ បទី ៩ ទិស្សតិ ។ ២ ឧ. សិយាតិ ៩ ទិស្សតិ ។

(១២៤) បពិត្រព្រះអង្គជីវម្រឹម ចុះសេចក្តីក្រែកក្រអាលរេជ្រង
 ត្នា ក្នុងទុបាទានក្នុងទាំង ៥ នោះ មានដៃវ្យ ។ ព្រះមានព្រះភាគ
 ទ្រង់ត្រាស់ថា ម្ចាស់ភិក្ខុ មាន ដូច្នោះ ហើយទ្រង់ត្រាស់តទៅទៀតថា
 ម្ចាស់ភិក្ខុ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ មានសេចក្តីប្រាថ្នាយ៉ាងនេះថា
 អាត្មាអញ គប្បីមានរូបយ៉ាងនេះ ក្នុងអនាគតកាល គប្បីមានវេទនា
 យ៉ាងនេះក្នុង អនាគតកាល គប្បីមានសញ្ញាយ៉ាងនេះ ក្នុងអនាគត-
 កាល គប្បីមានសង្ខារយ៉ាងនេះ ក្នុងអនាគតកាល គប្បីមានវិញ្ញាណ
 យ៉ាងនេះ ក្នុងអនាគតកាល ម្ចាស់ភិក្ខុ សេចក្តីក្រែកក្រអាលរេជ្រងត្នា
 ក្នុងទុបាទានក្នុងទាំង ៥ មាន យ៉ាងនេះឯង ។

(១២៥) បពិត្រព្រះអង្គជីវម្រឹម ចុះឈ្មោះរបស់ខ្លួនមានបំន្កាន
 យ៉ាង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ រូបណាមួយ ទោះជាអតីត អនាគត បច្ចុប្បន្ន
 ជាខាងក្នុងក្តី ខាងក្រៅក្តី ក្រោកក្រោកក្តី ល្អិតក្តី ថោកទាបក្តី ទុក្ខមក្តី
 ទោះរូបណាមួយក្តី ជិតក្តី ឃេះ ឈ្មោះថា រូបខ្លួន វេទនា ណា
 មួយ... សញ្ញា ណាមួយ, ឱវា ណាមួយ វិញ្ញាណ ណាមួយ...

អតីតាបិដកបិដកបិដក អដ្ឋិតំ វា ធម៌តា វា
ឧទ្ធចារិតំ វា សុទ្ធិមំ វា ហិំ វា បណីតំ វា
យំ ធូរេ សង្កតេ វា អយំ វិញ្ញាណក្ខន្ធា ឯត្តា-
វតា ទោ ភិក្ខុ ទន្ធាមំ ទន្ធាមិវចមំ ហោតិភិ ។

(១២២) កោ ទុ ទោ កន្តេ ហេតុ កោ បច្ចយោ
រូបត្ថទ្ធស្ស បញ្ញាបនាយ កោ ហេតុ កោ បច្ចយោ
វេទនាទ្ធស្ស បញ្ញាបនាយ កោ ហេតុ កោ បច្ច-
យោ សញ្ញាទ្ធស្ស បញ្ញាបនាយ កោ ហេតុ កោ
បច្ចយោ សង្ខារត្ថទ្ធស្ស បញ្ញាបនាយ កោ ហេតុ
កោ បច្ចយោ វិញ្ញាណក្ខន្ធស្ស បញ្ញាបនាយាតិ ។
ចត្តារោ ទោ ភិក្ខុ មហាក្កតា ហេតុ ចត្តារោ ម-
ហាក្កតា បច្ចយោ រូបត្ថទ្ធស្ស បញ្ញាបនាយ ដស្សោ
ហេតុ ដស្សោ បច្ចយោ វេទនាទ្ធស្ស បញ្ញាបនា-
យ ដស្សោ ហេតុ ដស្សោ បច្ចយោ សញ្ញាទ្ធស្ស
បញ្ញាបនាយ ដស្សោ ហេតុ ដស្សោ បច្ចយោ សង្ខា-
រត្ថទ្ធស្ស បញ្ញាបនាយ ធាមរុមំ ទោ ភិក្ខុ ហេតុ
ធាមរុមំ បច្ចយោ វិញ្ញាណក្ខន្ធស្ស បញ្ញាបនាយាតិ ។

ពោះជាអភិក អនាគត បច្ចប្បន្តក្តី ជាខានក្តី ខានក្តី គ្រោក-
គ្រោកក្តី ល្អិតក្តី ជោកចាបក្តី ទុក្ខមក្តី ពោវិញ្ញាណណា ឆ្ងាយក្តី
ជិតក្តី ខេ ឈ្មោះជាវិញ្ញាណក្ខន្ធ ម្នាលភិក្ខុ ឈ្មោះរបស់ខ្លួន មានកែ
ប៉ុណ្ណះឯង ។

(១២២) បតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន អ្វីហ្ន៎ ជាហេតុ អ្វីហ្ន៎ ជាបច្ច័យ
ដែលនាំឲ្យបញ្ញាក្នុងរូបក្នុង អ្វី ជាហេតុ អ្វី ជាបច្ច័យ ដែលនាំឲ្យបញ្ញា
ក្នុងវេទនាខ្លួន អ្វី ជាហេតុ អ្វី ជាបច្ច័យ ដែលនាំឲ្យបញ្ញាក្នុងសញ្ញាខ្លួន
អ្វី ជាហេតុ អ្វី ជាបច្ច័យ ដែលនាំឲ្យបញ្ញាក្នុងសង្ខារក្នុង អ្វី ជាហេតុ អ្វី
ជាបច្ច័យ ដែលនាំឲ្យបញ្ញាក្នុងវិញ្ញាណក្នុង ។ ម្នាលភិក្ខុ មហាក្កតាទាំង២
ជាហេតុ មហាក្កតាទាំង ២ ជាបច្ច័យ ដែលនាំឲ្យបញ្ញាក្នុងរូបក្នុង ផស្សៈ
ជាហេតុ ផស្សៈជាបច្ច័យ ដែលនាំឲ្យបញ្ញាក្នុងវេទនាខ្លួន ផស្សៈជាហេតុ
ផស្សៈជាបច្ច័យ ដែលនាំឲ្យបញ្ញាក្នុងសញ្ញាខ្លួន ផស្សៈជាហេតុ ផស្សៈ
ជាបច្ច័យ ដែលនាំឲ្យបញ្ញាក្នុងសង្ខារក្នុង ម្នាលភិក្ខុ ធាមរុបជាហេតុ
ធាមរុបជាបច្ច័យ ដែលនាំឲ្យបញ្ញាក្នុងវិញ្ញាណក្នុង ។

(១២៥) កង់ បទ កន្ល កស្តាយទិដ្ឋិ ហោតិ-
 តិ ។ ឥទ កិក្កុ អស្សុតវា បុត្តុដ្ឋោ អរិយានំ អ-
 នស្សវី អរិយទម្មស្ស អតោវិទោ អរិយទម្ម អវិទំតោ
 សប្បវិសានំ អនស្សវី សប្បវិសទម្មស្ស អតោវិទោ
 សប្បវិសទម្ម អវិទំតោ រូបំ អត្តតោ សមនុបស្សតិ
 រូបវន្តំ វា អត្តានំ អត្តនំ វា រូបំ រូបស្មី វា
 អត្តានំ វេទនំ អត្តតោ សមនុបស្សតិ វេទនាវន្តំ វា
 អត្តានំ អត្តនំ វា វេទនំ វេទនាយ វា អត្តានំ
 វា អត្តតោ សមនុបស្សតិ សញ្ញាវន្តំ វា អត្តានំ
 អត្តនំ វា សញ្ញា សញ្ញាយ វា អត្តានំ សង្ខារ
 អត្តតោ សមនុបស្សតិ សង្ខារវន្តំ វា អត្តានំ អត្តនំ
 វា សង្ខារ សង្ខារេសុ វា អត្តានំ វិញ្ញាណំ អត្តតោ
 សមនុបស្សតិ វិញ្ញាណវន្តំ វា អត្តានំ អត្តនំ វា
 វិញ្ញាណំ វិញ្ញាណស្មី វា អត្តានំ ឃីវិ ទោ កិក្កុ
 សក្កាយទិដ្ឋិ ហោតិ ។

(១២៥) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះសក្កាយទិដ្ឋិ កើតមានដោយ
 ប្រការដូចម្តេច ។ ម្ចាស់កិក្កុ បុត្តុដ្ឋនក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមិនចេះដឹង
 មិនបានឃើញ ខ្ញុំព្រះអរិយបុគ្គល មិនល្អាសវី ក្នុងអរិយធម៌ មិន
 បានសិក្សា ក្នុងអរិយធម៌ មិនបានឃើញខ្ញុំសប្បវិស មិនល្អាសវី
 ក្នុងសប្បវិសធម៌ មិនបានសិក្សាក្នុងសប្បវិសធម៌ តែងពិចារណាឃើញ
 ខ្ញុំរូបថាជាខ្លួន ឬឃើញខ្ញុំថាមានរូប ឬឃើញខ្ញុំរូបថាមានក្នុងខ្លួន
 ឬឃើញខ្ញុំថាមានក្នុងរូប តែងពិចារណាឃើញខ្ញុំវេទនាថាជាខ្លួន ឬ
 ឃើញខ្ញុំវេទនាថាមានវេទនា ឬឃើញខ្ញុំវេទនាថាមានក្នុងខ្លួន ឬឃើញខ្ញុំ
 ខ្លួនថាមានក្នុងវេទនា តែងពិចារណាឃើញខ្ញុំសញ្ញាថាជាខ្លួន ឬឃើញ
 ខ្ញុំសញ្ញាថាមានសញ្ញា ឬឃើញខ្ញុំសញ្ញាថាមានក្នុងខ្លួន ឬឃើញខ្ញុំ
 ថាមានក្នុងសញ្ញា តែងពិចារណាឃើញខ្ញុំសង្ខារថាជាខ្លួន ឬឃើញខ្ញុំ
 ខ្លួនថាមានសង្ខារ ឬឃើញខ្ញុំសង្ខារថាមានក្នុងខ្លួន ឬឃើញខ្ញុំខ្លួនថា
 មានក្នុងសង្ខារ តែងពិចារណាឃើញខ្ញុំវិញ្ញាណថាជាខ្លួន ឬឃើញខ្ញុំ
 ខ្លួនថាមានវិញ្ញាណ ឬឃើញខ្ញុំវិញ្ញាណថាមានក្នុងខ្លួន ឬឃើញខ្ញុំខ្លួន
 ថាមានក្នុងវិញ្ញាណ ម្ចាស់កិក្កុ សក្កាយទិដ្ឋិ តែងកើតមានយ៉ាងនេះឯង ។

(១៤៦) កង់ បទ កន្ល កន្លាយទិដ្ឋិ ទ
 ហោតិភិ ។ នន ភិក្ខុ សុត្តា អរិយស្សវកោ អ-
 រិយានំ ទស្សវិ អរិយទម្មស្ស កោវិទោ អរិយទម្ម
 សុវិទោ កសិយានំ ទស្សវិ កសិយានទម្មស្ស
 កោវិទោ កសិយានទម្ម សុវិទោ ទ រូបំ អត្តតោ
 សមនុបស្សតិ ទ រូបវន្តំ វ អត្តានំ ទ អត្តនិ វ
 រូបំ ទ រូបស្មី វ អត្តានំ ទ វេទនំ អត្តតោ
 សមនុបស្សតិ ទ វេទនាវន្តំ វ អត្តានំ ទ អត្តនិ
 វ វេទនំ ទ វេទនាយ វ អត្តានំ ទ សញ្ញា
 អត្តតោ សមនុបស្សតិ ទ សញ្ញាវន្តំ វ អត្តានំ
 ទ អត្តនិ វ សញ្ញា ទ សញ្ញាយ វ អត្តានំ ទ
 សង្ខារ អត្តតោ សមនុបស្សតិ ទ សង្ខារវន្តំ វ
 អត្តានំ ទ អត្តនិ វ សង្ខារ ទ សង្ខារសុ វ
 អត្តានំ ទ វិញ្ញាណំ អត្តតោ សមនុបស្សតិ ទ
 វិញ្ញាណវន្តំ វ អត្តានំ ទ អត្តនិ វ វិញ្ញាណំ ទ
 វិញ្ញាណស្មី វ អត្តានំ វិវ ទោ ភិក្ខុ សក្កាយ-
 ទិដ្ឋិ ទ ហោតិភិ ។

(១៤៦) បរិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សក្កាយទិដ្ឋិ តែងមិនកើតមាន
 ដោយប្រការដូចម្តេច ។ មាលភិក្ខុ អរិយសាវ័កក្នុងលោកនេះ ជាអ្នក
 ចេះដឹង បានឃើញនូវអរិយបុគ្គល ល្អាស់វៃក្នុងអរិយធម៌ បានសិក្សា
 ដោយល្អក្នុងអរិយធម៌ បានឃើញនូវសប្បុរស ល្អាស់វៃក្នុងសប្បុរស-
 ធម៌ បានសិក្សាដោយល្អ ក្នុងសប្បុរសធម៌ រមែងមិនឃើញរូបជាដំបូង
 ឬមិនឃើញនូវខ្លួនជាដំបូង ឬមិនឃើញនូវរូបជាដំបូងក្នុងខ្លួន ឬមិនឃើញ
 នូវខ្លួនជាដំបូងក្នុងរូប រមែងមិនឃើញនូវវេទនាជាដំបូង ឬមិនឃើញនូវខ្លួន
 ជាដំបូងវេទនា ឬមិនឃើញនូវវេទនាជាដំបូង ក្នុងខ្លួន ឬមិនឃើញនូវខ្លួន
 ជាដំបូងក្នុងវេទនា រមែងមិនឃើញនូវសញ្ញាជាដំបូង ឬមិនឃើញនូវខ្លួន
 ជាដំបូងសញ្ញា ឬមិនឃើញនូវសញ្ញាជាដំបូងក្នុងខ្លួន ឬមិនឃើញនូវខ្លួន
 ជាដំបូងក្នុងសញ្ញា រមែងមិនឃើញនូវសង្ខារជាដំបូង ឬមិនឃើញនូវខ្លួន
 ជាដំបូងសង្ខារ ឬមិនឃើញនូវសង្ខារជាដំបូងក្នុងខ្លួន ឬមិនឃើញនូវខ្លួន
 ជាដំបូងក្នុងសង្ខារ រមែងមិនឃើញនូវវិញ្ញាណជាដំបូង ឬមិនឃើញនូវ
 ខ្លួនជាដំបូងវិញ្ញាណ ឬមិនឃើញនូវវិញ្ញាណជាដំបូងក្នុងខ្លួន ឬមិនឃើញ
 នូវខ្លួនជាដំបូងក្នុងវិញ្ញាណ មាលភិក្ខុ សក្កាយទិដ្ឋិ រមែងមិនកើតមាន
 យ៉ាងនេះឯង ។

(១២៧) កោ ទុ ទោ កន្ត រូប អស្សនោ
 កោ អាទិទេវេ ភី វិស្សាណំ កោ វេទនាយ
 អស្សនោ កោ អាទិទេវេ ភី វិស្សាណំ កោ
 សញ្ញាយ អស្សនោ កោ អាទិទេវេ ភី វិស្សា-
 ណំ កោ សង្ខារេសុ អស្សនោ កោ អាទិទេវេ
 ភី វិស្សាណំ កោ វិញ្ញាណោ អស្សនោ កោ
 អាទិទេវេ ភី វិស្សាណាភិ ។ យំ ទោ ភិក្ខុ
 រូបំ បដិច្ច ឧប្បជ្ជតិ សុខំ សោមនស្សំ អយំ រូប
 អស្សនោ យំ រូបំ អនិច្ចំ ទុក្ខំ វិបរិណាមនម្ហំ
 អយំ រូប អាទិទេវេ យោ រូប ធន្តរកវនយោ
 ធន្តរកប្បហានំ វនំ រូប វិស្សាណំ យញ្ចំ^(១)
 ភិក្ខុ វេទនំ បដិច្ច ឧប្បជ្ជតិ សុខំ សោមនស្សំ
 អយំ វេទនាយ អស្សនោ យា វេទនា អនិច្ចា
 ទុក្ខា វិបរិណាមនម្ហា អយំ វេទនាយ អាទិទេវេ

១ ទ. ម. យំ ទោ ។

(១២៧) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន អ្វី ជាគុណ^(១) អ្វី ជាវោស
 ក្នុងរូប អ្វី ជាគ្រឿងរលាស់ចោលរូប អ្វី ជាគុណ អ្វី ជាវោស^(២)
 ក្នុងវេទនា អ្វី ជាគ្រឿងរលាស់ចោលរូបវេទនា អ្វី ជាគុណ អ្វី ជាវោស
 ក្នុងសញ្ញា អ្វី ជាគ្រឿងរលាស់ចោលរូបសញ្ញា អ្វី ជាគុណ អ្វី ជាវោស
 ក្នុងសង្ខារ អ្វី ជាគ្រឿងរលាស់ចោលរូបសង្ខារ អ្វី ជាគុណ អ្វី ជាវោស
 ក្នុងវិញ្ញាណ អ្វី ជាគ្រឿងរលាស់ចោលរូបវិញ្ញាណ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ សេចក្តី
 សុខ សោមនស្ស ណា តែងកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យរូប នេះជា
 គុណក្នុងរូប រូបណា មិនទៀង ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា
 នេះជាវោសក្នុងរូប ការបន្ថោមផ្ទះសេចក្តីត្រេកត្រអាល ខឹងការលមើល
 រូបសេចក្តីត្រេកត្រអាល ក្នុងរូបណា នេះជាគ្រឿងរលាស់ចោលរូប
 ម្ចាស់ភិក្ខុ មួយទៀត សេចក្តីសុខ សោមនស្ស ណា តែងកើតឡើង
 ព្រោះអាស្រ័យវេទនា នេះជាគុណក្នុងវេទនា វេទនាណា មិនទៀង
 ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា នេះ ជាវោសក្នុងវេទនា

១ ប្រែជាសេចក្តីជាប់ជិត ឬគេឃើញវាជាង ។ ២ សេចក្តីវាស់ចិត្តវាជាង ។

ទេវតាវិញ្ញាណមស្ស មហាបុណ្ណមស្ស បញ្ចក្កុស្តរាជវិញ្ញាណមស្ស

យោ វេទនាយ ធន្តរាគរិយោ ធន្តរាគប្បហានំ នំ
 វេទនាយ ធន្តរាគរិយោ យញ្ច កិក្កុ សញ្ញំ បដិច្ច ឧប្បជ្ជតិ
 សុខំ សោមនស្សំ អយំ សញ្ញាយ អស្សនោ យោ
 សញ្ញា អនិច្ចា ធន្តរា វិបវិណាមធម្មា អយំ សញ្ញាយ
 អនិច្ចោ យោ សញ្ញាយ ធន្តរាគរិយោ ធន្តរា-
 គប្បហានំ នំ សញ្ញាយ ធន្តរាគរិយោ យញ្ច កិក្កុ
 សង្ខារេ បដិច្ច ឧប្បជ្ជតិ សុខំ សោមនស្សំ អយំ
 សង្ខារេសុ អស្សនោ យេ សង្ខារា អនិច្ចា ធន្តរា
 វិបវិណាមធម្មា អយំ សង្ខារេសុ អនិច្ចោ យោ
 សង្ខារេសុ ធន្តរាគរិយោ ធន្តរាគប្បហានំ នំ
 សង្ខារេសុ ធន្តរាគរិយោ យញ្ច កិក្កុ វិញ្ញាណំ បដិច្ច
 ឧប្បជ្ជតិ សុខំ សោមនស្សំ អយំ វិញ្ញាណោ អស្សនោ
 យំ វិញ្ញាណំ អនិច្ចំ ធន្តរា វិបវិណាមធម្មំ អយំ
 វិញ្ញាណោ អនិច្ចោ យោ វិញ្ញាណោ ធន្តរាគរិយោ
 ធន្តរាគប្បហានំ នំ វិញ្ញាណោ ធន្តរាគរិយោ ។

ទេវតាវិញ្ញាណមស្ស មហាបុណ្ណមស្ស កាលនៃតុណ្ណោទោសនិកការណសបញ្ចក្កុ

ការបេត្តាបដិច្ចវិសេចក្តីក្រេក្រហល និងការលះបង់វិសេចក្តីក្រេក្រ-
 ហល ក្នុងវេទនាណា នេះជាគ្រឿងរលាស់ចោលនូវវេទនា ម្ចាស់ភិក្ខុ
 មួយទៀត សេចក្តីសុខ សោមនស្សណា តែងកើតឡើង ព្រោះ
 អស្រ័យសញ្ញា នេះជាគុណក្នុងសញ្ញា សញ្ញាណា មិនទៀង ជា
 ទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា នេះជាហេតុក្នុងសញ្ញា ការបេត្តា-
 បដិច្ចវិសេចក្តីក្រេក្រហល និងការលះបង់វិសេចក្តីក្រេក្រហល ក្នុង
 សញ្ញាណា នេះជាគ្រឿងរលាស់ចោលនូវសញ្ញា ម្ចាស់ភិក្ខុ មួយទៀត
 សេចក្តីសុខ សោមនស្សណា តែងកើតឡើង ព្រោះអស្រ័យសង្ខារ
 នេះជាគុណក្នុងសង្ខារ សង្ខារណា មិនទៀង ជាទុក្ខ មានសេចក្តី
 ប្រែប្រួលជាធម្មតា នេះជាហេតុក្នុងសង្ខារ ការបេត្តាបដិច្ចវិសេចក្តី
 ក្រេក្រហល និងការលះបង់វិសេចក្តីក្រេក្រហល ក្នុងសង្ខារណា
 នេះជាគ្រឿងរលាស់ចោលនូវសង្ខារ ម្ចាស់ភិក្ខុ មួយទៀត សេចក្តី
 សុខ សោមនស្សណា តែងកើតឡើង ព្រោះអស្រ័យវិញ្ញាណ
 នេះជាគុណក្នុងវិញ្ញាណ វិញ្ញាណណា មិនទៀង ជាទុក្ខ មានសេចក្តី
 ប្រែប្រួលជាធម្មតា នេះជាហេតុក្នុងវិញ្ញាណ ការបេត្តាបដិច្ចវិសេចក្តី
 ក្រេក្រហល និងការលះបង់វិសេចក្តីក្រេក្រហល ក្នុងវិញ្ញាណណា
 នេះជាគ្រឿងរលាស់ចោលនូវវិញ្ញាណ ។

[១២៨] កេតិ មន កន្ត ជាទតោ កេតិ
 បស្សតោ និមន្តិញ សវិញ្ញាណោ កាយេ ពហិទ្ធា
 ច សត្វនិមិត្តសុ អហត្តារមមត្តារមាណុសយា ន
 ហោម្ពិតិ ។ យំ កិញ្ចំ កិក្ក រូបំ អតីតាណា-
 តប្បទ្ធុប្បន្នំ អជ្ឈន្តំ វា ពហិទ្ធា វា ឌុណ្ហវិកំ វា
 សុខុមំ វា ហិំ វា បណីតំ វា យំ ទ្វេវ សន្និ-
 កោ វា សត្វំ រូបំ ទេតំ មម ទេសោហមស្មិ ន
 មេសោ អត្តាតិ វិវាមេតំ យថាក្កំ សឌ្ឍប្បញ្ញាយ
 បស្សតិ យា កាចិ វេទនា ... យា កាចិ សញ្ញា ...
 យេ កេតិ សង្ខារា ... យំ កិញ្ចំ វិញ្ញាណំ អតីតាណា-
 តប្បទ្ធុប្បន្នំ អជ្ឈន្តំ វា ពហិទ្ធា វា ឌុណ្ហវិកំ វា
 សុខុមំ វា ហិំ វា បណីតំ វា យំ ទ្វេវ សន្និកោ វា
 សត្វំ វិញ្ញាណំ ទេតំ មម ទេសោហមស្មិ ន មេសោ
 អត្តាតិ វិវាមេតំ យថាក្កំ សឌ្ឍប្បញ្ញាយ បស្សតិ

[១២៨] បពិត្រព្រះអង្គជីវចម្រើន កាលបុគ្គលជំនីដុំដុំម្តេច
 ឃើញដុំដុំម្តេច អនុស័យភិក្ខុវាមានៈ^(១) និងមមត្តារមានៈ^(២) ក្នុង
 កាយ ដែលប្រកបដោយវិញ្ញាណនេះផង ក្នុងនិមិត្តទាំងពួងជាខាងក្រៅ
 ផង មិនមាន ។ ខ្លាលភិក្ខុ រូបណាមួយ ទោះជាអភិក អនាគត
 បច្ចុប្បន្ន ជាខាងក្នុងក្តី ខាងក្រៅក្តី ត្រោកត្រានក្តី ល្អិតក្តី ថោកទាបក្តី
 ទុក្ខមក្តី ទោះរូបណាដែលឆ្ងាយក្តី ជិតក្តី ទាំងអស់នោះ ឈ្មោះថាប្រ បុគ្គល
 ឃើញនូវរូបនុ៎ះ ដោយបញ្ញាប្រវែងតាមពិត យ៉ាងនេះថា ខ្ញុំមិនមែន
 ជាបេសកញ្ច ខ្ញុំមិនមែនជាអាត្មាអញ ខ្ញុំមិនមែនជាទូនអញ វេទនា
 ណាមួយ ... សញ្ញា ណាមួយ ... សង្ខារ ណាមួយ ... វិញ្ញាណ
 ណាមួយ ទោះជាអភិក អនាគត បច្ចុប្បន្ន ជាខាងក្នុងក្តី ខាង
 ក្រៅក្តី ត្រោកត្រានក្តី ល្អិតក្តី ថោកទាបក្តី ទុក្ខមក្តី ទោះវិញ្ញាណ
 ណាដែលឆ្ងាយក្តី ជិតក្តី ទាំងអស់នោះ ឈ្មោះថាវិញ្ញាណ បុគ្គលឃើញ
 នូវវិញ្ញាណនុ៎ះ ដោយបញ្ញាដ៏ប្រវែងតាមពិត យ៉ាងនេះថា ខ្ញុំមិន
 មែនជាបេសកញ្ច ខ្ញុំមិនមែនជាអាត្មាអញ ខ្ញុំមិនមែនជាទូនបេសកញ្ច

១ សេចក្តីច្រកាន់ថាអញ ។ ២ សេចក្តីច្រកាន់ថា និមិត្តទាំងពួងជាបេសកញ្ច ។

ឯវំ ទោ ភិក្ខុ ជាធាតោ ឯវំ បស្សតោ នមស្មិត្តា
សវិញ្ញាណោកោ កាយេ តហិទ្ធា ច សព្វនិមិត្តេសុ
អហត្តិវមមត្តិវមាណទុសយា ធម្មោ ធម្មិតិ ។

(១២៧) អថទោ អញ្ញាតវស្ស ភិក្ខុនោ ឯវំ ចេ-
តសោ បរិវិតក្កោ ឧទទានំ នតិ តិវ កោ រូបំ អនត្តា
វេទនា អនត្តា សញ្ញា អនត្តា សង្ខារ អនត្តា វិញ្ញាណំ
អនត្តា អនត្តកតាមំ កម្មាមំ កមត្តាមំ ដុសិស្សន្តិ-
តិ^(១) ។ អថទោ កតវា តស្ស ភិក្ខុនោ ចេតសា
ចេតោ បរិវិតក្កមញ្ញាយ ភិក្ខុ អាមន្តសិ ហិមំ ទោ
បទេតំ ភិក្ខុវេ វិជ្ជតិ យំ នទេកថោ មោយបុរិសោ អ-
វិទ្ធា^(២) អវិជ្ជាតតោ តណ្ហានិចតោយ្យេ ចេតសា សត្ត
សាសនំ អភិការិតតំ^(៣) មញ្ញោយ្យ នតិ តិវ កោ រូបំ
អនត្តា វេទនា អនត្តា សញ្ញា អនត្តា សង្ខារ

១ ម. ដុសិយន្តិ ។ ២ ម. អវិជ្ជា ។ ៣ ម. អភិការិតតំ ។

ម្ចាស់ភិក្ខុ កាលបុគ្គលជីវយ៉ាងនេះ ឃើញយ៉ាងនេះឯង អនុស័យ
និហត្តិវមាខៈ និងមមត្តិវមាខៈ ក្នុងកាយដែលប្រកបដោយវិញ្ញាណ
នេះផង ក្នុងនិមិត្តទាំងពួងជាខាងក្រៅផង មិនមាន ។

(១២៧) គ្រាពោះ ភិក្ខុយុវវេ មានសេចក្តីត្រិះរិះក្នុងចិត្តកើតរឿង
យ៉ាងនេះថា អើហ្ន៎ បាទពួង រូបជាអនត្តា វេទនាជាអនត្តា សញ្ញាជា
អនត្តា សង្ខារជាអនត្តា វិញ្ញាណជាអនត្តា កម្មដែលអនត្តាធ្វើហើយ
នឹងកាលស្រូវខ្លួនដូចម្តេចបាន ។ លុំជាប់ពោះ ព្រះពោះព្រះភាគទ្រង់
បានជ្រាបនូវសេចក្តីត្រិះរិះ ខែចិត្តរបស់ភិក្ខុនោះ ដោយព្រះហឫទ័យ
របស់ព្រះអង្គហើយ គិត្រាស់នឹងភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
ការណ៍នេះ មែនមានពិត គឺត្រង់ដែលមោឃបុរសខ្លះ ក្នុងលោកនេះ
ជាអ្នកមិនដឹង ប្រកបដោយអវិជ្ជា សំគាល់នូវសាសនា របស់ព្រះ
សាស្ត ថាជាពាក្យគួរប្រព្រឹត្តកន្លងដោយចិត្តដែលមានគណ្តាជំងឺថា អើ
ហ្ន៎ បាទពួង រូបជាអនត្តា វេទនាជាអនត្តា សញ្ញាជាអនត្តា សង្ខារ

អនត្តា វិញ្ញាណំ អនត្តា អនត្តកាតាមិ កម្មាមិ
 កមត្តាមិ ធុសិស្សន្តិកំ បដិប្បាមិ វិជីតា^(១) ។ មេ
 តុម្ពេ ភិក្ខុវេ ត្រុត ត្រុត ធម្មេសុ តំ កី មញ្ញាមិ
 ភិក្ខុវេ រូបំ ជិច្ចំ វា អជិច្ចំ វាតិ ។ អជិច្ចំ កន្តេ ។
 យម្បនាជិច្ចំ ទុក្ខំ វា តំ សុខំ វាតិ ។ ទុក្ខំ កន្តេ ។
 យម្បនាជិច្ចំ ទុក្ខំ វិបវណាមធម្មំ កាណិ ទុ តំ
 សមទុបស្សុកុំ ឯតំ មម ឯសោហាមស្មិ ឯសោ
 មេ អត្តាតិ ។ យោ ហេតំ កន្តេ ។ តំ កី
 មញ្ញាមិ ភិក្ខុវេ វេទនា ។ មេ ។ សញ្ញា ... សង្ខារ ...
 វិញ្ញាណំ ជិច្ចំ វា អជិច្ចំ វាតិ ។ អជិច្ចំ
 កន្តេ ។ យម្បនាជិច្ចំ ទុក្ខំ វា តំ សុខំ វាតិ ។
 ទុក្ខំ កន្តេ ។ យម្បនាជិច្ចំ ទុក្ខំ វិបវណាមធម្មំ

១ ខ. បដិច្ច វិជីតា ។ ម. បដិវិជីតា ។

ជាអនត្តា វិញ្ញាណជាអនត្តា កម្មដែលអនត្តាធ្វើហើយ នឹងគាល់ត្រូវខ្ញុំ
 ខ្លួនដូចម្តេចបាន ឥឡូវនេះ គឺជាគភ៌នឹងសួរអ្នកវិញ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 អ្នកទាំងឡាយ ដែលគឺជាគភ៌ខ្លួនហើយ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយនោះ ។
 ថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ សំគាល់ខ្ញុំវេហុតុនោះដូចម្តេច
 ប្រេទៀន ឬមិនទៀនទេ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលថា សូមទ្រង់ព្រះ
 មេត្តាប្រោស មិនទៀនទេ ។ ចុះរបស់ណាដែលមិនទៀន របស់នោះ
 ជាទុក្ខ ឬជាសុខ ។ សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ជាទុក្ខ ។ របស់ណា
 ដែលមិនទៀន ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា របស់នោះគួរ
 ដើម្បីពិចារណាយើញថា ខ្ញុំជារបស់អញ ខ្ញុំជាអត្តាអញ ខ្ញុំជាខ្លួន
 របស់អញដែរឬ ។ សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស មិនគួរយើញដូច្នោះទេ ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយសំគាល់ខ្ញុំវេហុតុនោះដូចម្តេច វេទនា
 ។ មេ ។ សញ្ញា... សង្ខារ ... វិញ្ញាណ ជារបស់ទៀន ឬមិនទៀន ។
 សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស មិនទៀនទេ ។ ចុះរបស់ណា ដែលមិនទៀន
 របស់នោះជាទុក្ខ ឬជាសុខ ។ សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ជាទុក្ខ ។
 ចុះរបស់ណា ដែលមិនទៀន ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា

កស្សំ ទុ កំ សមទុបស្សិតំ ឯតំ មម ឯសោហមស្មិ
 ឯសោ មេ អត្តាតិ ។ យោ យោតំ កន្តោ ។ កស្សាតិហ
 កិក្ខុវេ យំ កិក្ខុ រូបំ អតីតាចាតតប្បុរ្បុរ្បំ អដ្ឋង្គំ វា
 ពហិទ្ធា វា ឡិទ្ធពរិកំ វា សុខុមំ វា ហំ វំ វា បណ្ឌិតំ
 វា យំ ទូរេ សន្តិកេ វា សត្វំ រូបំ ទេតំ មម ទេ-
 សោហមស្មិ ទ មេសោ អត្តាតិ ឯវមេតំ យថាក្កតំ
 សម្មប្បញ្ញាយ ទដ្ឋតំ ។ យោ កាចិ វេទនា ... យា
 កាចិ សញ្ញា ... យេ កេចិ សង្ខារ ... យំ កិក្ខុ
 វិញ្ញាណំ អតីតាចាតតប្បុរ្បុរ្បំ អដ្ឋង្គំ វា ពហិទ្ធា វា
 ឡិទ្ធពរិកំ វា សុខុមំ វា ហំ វំ វា បណ្ឌិតំ វា យំ
 ទូរេ សន្តិកេ វា សត្វំ វិញ្ញាណំ ទេតំ មម
 ទេសោហមស្មិ ទ មេសោ អត្តាតិ ឯវមេតំ យថាក្កតំ
 សម្មប្បញ្ញាយ ទដ្ឋតំ ។ ឯវិ បស្សិ កិក្ខុវេ សុតំ
 អរិយស្សារិកោ រូបស្មិមិ ជិត្តំ វេទនាយមិ ជិត្តំ ទុតំ

របស់នោះគួរដើម្បីពិចារណាយើញថា ខ្ញុំជាអស់អញ ខ្ញុំជាអត្តាអញ
 ខ្ញុំជាខ្លួនរបស់អញ ដែល ។ សូមទ្រង់ព្រះមត្តាប្រោស មិន
 គួរឃើញដូច្នោះទេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ រូប
 ណាមួយក្នុងលោកនេះ ទោះជាអតីត អនាគត បច្ចុប្បន្ន ជាទាន់
 ក្នុងក្តី ទាន់ក្រៅក្តី គ្រោតគ្រោតក្តី ល្អិតក្តី ថោកទាបក្តី ទុក្ខមក្តី ទោះរូប
 ណាដែលឆ្ងាយក្តី ជិតក្តី ឈ្លោះថា រូបទាំងអស់ រូបនោះបុគ្គលគប្បីឃើញ
 ដោយបញ្ញាដ៏ប្រៃសីត តាមពិតយ៉ាងនេះ ដូច្នោះថា ខ្ញុំមិនមែនជាអស់
 អញ ខ្ញុំមិនមែនជាអត្តាអញ ខ្ញុំមិនមែនជាខ្លួនរបស់អញទេ ។ វេទ-
 នា ណាមួយ ... សញ្ញាណាមួយ ... សង្ខារណាមួយ ... វិញ្ញាណណា
 មួយ ទោះជាអតីត អនាគត បច្ចុប្បន្ន ជាទាន់ក្នុងក្តី ទាន់ក្រៅក្តី
 គ្រោតគ្រោតក្តី ល្អិតក្តី ថោកទាបក្តី ទុក្ខមក្តី ទោះវិញ្ញាណណាដែល
 ឆ្ងាយក្តី ជិតក្តី ឈ្លោះថា វិញ្ញាណទាំងអស់ វិញ្ញាណខ្ញុំបុគ្គលគប្បីឃើញ
 ដោយបញ្ញាដ៏ប្រៃសីត តាមពិតយ៉ាងនេះដូច្នោះថា ខ្ញុំមិនមែនជាអស់អញ
 ខ្ញុំមិនមែនជាអត្តាអញ ខ្ញុំមិនមែនជាខ្លួនរបស់អញទេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ អរិយសាវ័កដែលជាអ្នកចេះដឹង កាលបើបានឃើញយ៉ាង
 នេះហើយ វាមនឿយណាយក្នុងរូបផង ឡើយណាយក្នុងវេទនាផង

សញ្ញាយថិ ធិត្តិទ្ធីតិ សម្មារេសុថិ ធិត្តិទ្ធីតិ វិញ្ញាណស្មីថិ
 ធិត្តិទ្ធីតិ ធិត្តិទ្ធី វិវដ្តិតិ វិវាតា វិមុច្ចតិ វិមុត្តស្មី
 វិមុត្តមិតិ ញាណំ ហោតិ ទិណា ជាតិ វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ
 កតំ ករណីយំ ធាបរំ វត្តត្តាយាតិ បដាបាតីតិ ។
 វេទមរោច ភត្តវា អត្តមទា តេ ភិក្ខុ ភត្តវតោ
 ភាសិតំ អភិទទ្ធី ។ វេទស្មីញ បទ វេយ្យាករ-
 ណស្មី ភត្តមារេ សម្មីមត្តាដំ ភិក្ខុដំ អនុបាធាយ
 អាសវេហិ ធិត្តាធិ វិមុត្តិស្មតិ ។

មហេបុណ្ណមស្ស ខេរិ ធិត្តិ ។

ខៀយណាយក្នុងសញ្ញាផង ខៀយណាយក្នុងសម្មារេសុផង ខៀយណាយ
 ក្នុងវិញ្ញាណផង កាលបើមានចិត្តខៀយណាយហើយ វេទន៍ប្រាសចាក
 កម្រិត កាលបើមានចិត្តប្រាសចាកកម្រិតហើយ វេទន៍ចូលស្រឡះ
 កាលបើមានចិត្តចូលស្រឡះហើយ សេចក្តីដឹងថា ចិត្តចូលស្រឡះហើយ
 ក៏កើតឡើង មួយទៀត ដឹងច្បាស់ថា ជាភិក្ខុហើយ មគ្គព្រហ្មចរិយៈ
 ពាក្យអញ ក៏បានប្រព្រឹត្តគ្រប់គ្រាន់ហើយ សោឡសតិច្ចតាមអញបាន
 ធ្វើស្រេចហើយ មគ្គការវិនិច្ឆ័យ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡសតិច្ចទះ
 ទៀត មិនមានឡើយ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ច្រើនក្រាស់សូត្រានេះ
 ចប់ហើយ ភិក្ខុទាំងនោះដែលជាអ្នកមានសេចក្តីក្រអៅ ក៏បានក្រេកករ
 ចំពោះភាសិត របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។ កាលដែលព្រះមានព្រះភាគ
 កំពុងសំដែងវេយ្យាករណ៍នេះ ភ្នកភិក្ខុប្រមាណ ៦០ ប្រ ក៏មានចិត្តចូល
 ស្រឡះចាកភាសិតាំងឡាយ ព្រោះមិនមានឧបាទាន ។

ចប់ មហេបុណ្ណមស្ស ទី ៩ ។

ទស្សន៍ បុព្វបណ្ឌិត

[១៣០] ឯវេទ្ធ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ កតតំ
សាវត្ថុយ វិហារតិ បុព្វានមេ មិការមាតុ ចាសារេ ។
... ។ ឯ សមយំ កតតំ តទហុចោសថេ
... ។ ឯ ឧត្តាយ ឧត្តាយ រត្តិយា កិក្ខុសង្ឃ-
បរិវេតា អត្តោកាសេ ទិសិទ្ធា ហោតិ ។

[១៣១] អមិទោ កតតំ តុណ្ហិក្ខុតំ^(១) កិក្ខុសង្ឃ
អនុវិលោកេត្តា កិក្ខុ អាមន្តសិ ជាឈយ្យ ទុ ទោ
កិក្ខុវេ អសប្បវិសោ អសប្បវិសំ អសប្បវិសោ អយម្ព-
វន្តំ ។ ទោ ហោតិ កន្តេ ។ សាទុ កិក្ខុវេ អដ្ឋានមេតំ
កិក្ខុវេ អនវកាសោ យំ អសប្បវិសោ អសប្បវិសំ
ជាឈយ្យ អសប្បវិសោ អយម្ពវន្តំ ជាឈយ្យ

១ ឧ. ម. តុណ្ហិក្ខុតំ តុណ្ហិក្ខុតំ អាមន្តសិ វិល្យតំ ។

បុព្វបណ្ឌិត ទី ១០

[១៣២] ខ្ញុំបាទស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន
ព្រះភាគ ទ្រង់គង់ក្នុងមិការមាតុប្រាសាទក្នុងបញ្ចម ជិតក្រុងសាវត្ថុ ។
សមយោធាវង្ស ព្រះមានព្រះភាគ មានកិក្ខុសង្ឃបាយមាម ទ្រង់គង់
ក្នុងវិហារស្រះ ក្នុងវិហារត្រី ដែលមានព្រះចន្ទពញាវង្ស ជាវជ្ជ
ទេពាសថ ទី ១៩ ។

[១៣៣] គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ទៅចំពោះព្រះកិក្ខុ
សង្ឃដែលនៅស្ងៀម ក៏មានព្រះបន្ទូលសួរកិក្ខុទាំងឡាយថា ម្ចាស់
កិក្ខុទាំងឡាយ អសប្បវេស តាមស្តាប់ខ្ញុំអសប្បវេសថា អ្នកនេះ
ជាអសប្បវេសដែរឬហ្ន៎ ។ កិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលថា សូមទ្រង់ព្រះ
មេត្តាប្រាស មិនស្តាប់ដូច្នោះទេ ។ ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ ត្រូវហើយ
ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាឧកាសទេ ត្រង់
ដែលអសប្បវេស តាមស្តាប់ខ្ញុំអសប្បវេសថា អ្នកនេះ ជាអសប្បវេស

មន ភិក្ខុវេ អសប្បវិសោ សប្បវិសំ សប្បវិសោ អ-
យម្ពវន្តំ ។ យោ ហោតិ កន្តោ ។ សាទុ ភិក្ខុវេ ឯ-
កម្មិ^(១) ភិក្ខុវេ អដ្ឋានំ អវត្តានសោ យំ អសប្បវិ-
សោ សប្បវិសំ ជាទេយ្យ សប្បវិសោ អយម្ពវន្តំ ។

(១៣២) អសប្បវិសោ ភិក្ខុវេ អសទ្ធម្មសម្ពន្ធ
តតោ ហោតិ អសប្បវិសកត្តិ ហោតិ អសប្បវិសធិន្តិ
ហោតិ អសប្បវិសមន្តិ ហោតិ អសប្បវិសវាចោ
ហោតិ អសប្បវិសកម្មត្តោ ហោតិ អសប្បវិសធិដ្ឋិ
ហោតិ អសប្បវិសនាទំ ទេតិ ។

(១៣៣) កថញ្ច ភិក្ខុវេ អសប្បវិសោ អសទ្ធម្ម
សម្ពន្ធតតោ ហោតិ ។ នន ភិក្ខុវេ អសប្បវិសោ
អស្សត្តោ ហោតិ អហិវតោ ហោតិ អចោត្តប្បិ
ហោតិ អប្បស្សតោ ហោតិ កុសីតោ ហោតិ
មុដ្ឋស្សតិ ហោតិ ទុប្បត្តោ ហោតិ ឯវំ ចោ ភិក្ខុវេ
អសប្បវិសោ អសទ្ធម្មសម្ពន្ធតតោ ហោតិ ។

១ ខ. ឯកម្មិ ភោ ។ ម. ឯតិចិ ភោ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត អសប្បវេស កាចស្គាល់នូវសប្បវេសថា
អ្នកនេះ ជាសប្បវេសដែរឬ ។ សូមប្រន្ថំព្រះមត្តាប្រោស មិនកាច
ស្គាល់ដូច្នោះទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្រវហើយ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
ឡាយ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាឧបាសវដៃ ក្រងីវដលអសប្បវេស
កាចស្គាល់នូវសប្បវេសថា អ្នកនេះ ជាសប្បវេស ។

(១៣៤) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អសប្បវេស ជាអ្នកប្រកបដោយ
អសទ្ធម្ម (ធម៌ដ៏លាមក) មានការសន្តតបំជាអសប្បវេស មានគំនិត
ជាអសប្បវេស មានសេចក្តីប្រឹក្សាជាអសប្បវេស មានវិចារជាអសប្បវេស
មានការងារជាអសប្បវេស មានទិដ្ឋិជាអសប្បវេស តែងឲ្យបានជា
អសប្បវេស ។

(១៣៥) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះអសប្បវេស ប្រកបដោយ
អសទ្ធម្ម ដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អសប្បវេស គួរិលោក
នេះ មិនមានសព្វ មិនមានសេចក្តីខ្មាសបាច មិនមានសេចក្តីខ្លាច
បាច ជាអ្នកចេះដឹងគិត ខ្ញុំលប្រមូល ក្រេចស្មារតី អភបញ្ញា ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ អសប្បវេស ប្រកបដោយអសទ្ធម្ម យ៉ាងនេះឯង ។

[១៣២] កាថត្ថា កិក្ខុវេ អសប្បវិសោ អ-
សប្បវិសភត្តិ ហោតិ ។ នំ កិក្ខុវេ អសប្បវិសស្ម-
យេ តេ សមណាប្រាជ្ញាណា អស្សត្ថា អហិវិកា
អនោត្តម្យិចោ អប្បស្សតា កុសីតា មុដ្ឋស្សតិចោ
ឧប្បញ្ញា គ្យស្ស មិត្តា ហោន្តិ តេ សហាយា វិ
ទោ កិក្ខុវេ អសប្បវិសោ អសប្បវិសភត្តិ ហោតិ ។

[១៣៣] កាថត្ថា កិក្ខុវេ អសប្បវិសោ អ-
សប្បវិសចិដ្ឋិ ហោតិ ។ នំ កិក្ខុវេ អសប្បវិសោ
អត្តព្យាពាធាយមិ ទេតេតិ បរព្យាពាធាយតិ ទេតេតិ
ឧកយព្យាពាធាយមិ ទេតេតិ វិ ទោ កិក្ខុវេ អ-
សប្បវិសោ អសប្បវិសចិដ្ឋិ ហោតិ ។

[១៣៤] កាថត្ថា កិក្ខុវេ អសប្បវិសោ អសប្ប-
វិសមន្តិ ហោតិ ។ នំ កិក្ខុវេ អសប្បវិសោ
អត្តព្យាពាធាយមិ មន្តេតិ បរព្យាពាធាយមិ មន្តេតិ
ឧកយព្យាពាធាយមិ មន្តេតិ វិ ទោ កិក្ខុវេ អ-
សប្បវិសោ អសប្បវិសមន្តិ ហោតិ ។

[១៣២] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះអសប្បវិសោ មានការសេចក្តី
ជាអសប្បវិសោ តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសមណ-
ព្រាហ្មណ៍ណា ក្នុងលោកនេះ ដែលមិនមានសព្វ មិនខ្មាសបាប
មិនខ្លាចបាប ចេះដឹងតិច ខ្លួនច្រមុស ក្មេចស្មារតី ឥតបញ្ញា សមណ-
ព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ វែងបានជាមិត្ត ជាសំឡាញ់ របស់អសប្បវិសោនោះ
ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អសប្បវិសោ សេចក្តីរបស់អសប្បវិសោ យ៉ាងនេះឯង ។

[១៣៣] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះអសប្បវិសោ មានគំនិតជា
អសប្បវិសោ តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អសប្បវិសោ ក្នុងលោក
នេះ គិតដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនឯងផង គិតដើម្បីបៀតបៀនអ្នកដទៃផង
គិតដើម្បីបៀតបៀនទាំងពីរខាងផង ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អសប្បវិសោ
មានគំនិតជាអសប្បវិសោ យ៉ាងនេះឯង ។

[១៣៤] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះអសប្បវិសោ មានសេចក្តីប្រឹក្សា
ជាអសប្បវិសោ តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អសប្បវិសោ ក្នុង
លោកនេះ ប្រឹក្សាដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនឯងផង ប្រឹក្សាដើម្បីបៀតបៀន
អ្នកដទៃផង ប្រឹក្សាដើម្បីបៀតបៀនទាំងពីរខាងផង ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង-
ឡាយ អសប្បវិសោ មានសេចក្តីប្រឹក្សាជាអសប្បវិសោ យ៉ាងនេះឯង ។

[១៣៧] កថេត្វ ភិក្ខុវេ អសប្បវិសោ អ-
សប្បវិសវំវោ ហោតិ ។ នំ ភិក្ខុវេ អសប្បវិសោ
មុសាវាទិ ហោតិ មិសុណាវាទោ ហោតិ មុសាវាទោ
ហោតិ សម្មប្បណាមិ ហោតិ ឃិវំ ទោ ភិក្ខុវេ
អសប្បវិសោ អសប្បវិសវំវោ ហោតិ ។

[១៣៨] កថេត្វ ភិក្ខុវេ អសប្បវិសោ អសប្ប-
វិសកម្មត្តោ ហោតិ ។ នំ ភិក្ខុវេ អសប្បវិសោ
ចាណាតិចាតិ ហោតិ អទិន្នាធាយិ ហោតិ កាមេសុ
មិច្ឆាចារិ ហោតិ ឃិវំ ទោ ភិក្ខុវេ អសប្បវិសោ
អសប្បវិសកម្មត្តោ ហោតិ ។

[១៣៩] កថេត្វ ភិក្ខុវេ អសប្បវិសោ អសប្ប-
វិសទិដ្ឋិ ហោតិ ។ នំ ភិក្ខុវេ អសប្បវិសោ ឃិវំ-
ទិដ្ឋិកោ^(១) ហោតិ ទត្ថិ ទិដ្ឋំ ទត្ថិ យិដ្ឋំ ទត្ថិ
ហុតំ ទត្ថិ សុក្កនុក្កដាទំ កម្មាទំ ផលំ វិចា-
កោ ទត្ថិ អយំ លោកោ ទត្ថិ មរោ លោកោ

១ ទ. ម. ឯទ្ធិត្ថិ ។

[១៣៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះអសប្បវិសោ មានវាចាជាអ-
សប្បវិសោ កើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អសប្បវិសោក្នុងលោកនេះ
មានពាក្យកុហក ពាក្យញុះញង់ ពាក្យទ្រុឌោះ ពាក្យរាយរយកេរ
ប្រយោជន៍ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អសប្បវិសោ មានវាចាជាអសប្បវិសោ
យ៉ាងនេះឯង ។

[១៣៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះអសប្បវិសោ មានការងារជា
អសប្បវិសោ កើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អសប្បវិសោក្នុងលោក
នេះ ជាអ្នកសម្លាប់សត្វ លួចប្រព្រឹត្តទេ ប្រព្រឹត្តទុក្ខសក្កន៍កាម ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ អសប្បវិសោមានការងារជាអសប្បវិសោ យ៉ាងនេះឯង ។

[១៣៩] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះអសប្បវិសោ មានទិដ្ឋិជាអសប្ប-
វិសោ កើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អសប្បវិសោក្នុងលោកនេះ មាន
សេចក្តីយល់ឃើញយ៉ាងនេះថា ពាន់ផលបុគ្គលឱ្យរហឹម មិនមានផល
ការប្តេជ្ញាទំ មិនមានផល ការប្តេជ្ញាគួប មិនមានផល ផលវិបាកនៃកម្ម
ល្អនិងពាក្រក់ មិនមាន លោកនេះ មិនមាន លោកទាំងមុខ មិនមាន

នត្ថំ មាតា នត្ថំ មិតា នត្ថំ សត្តា ឱបនាតិកា
 នត្ថំ លោកេ សមណ្ឌិតាហ្មណា សម្មត្តតា សម្មា-
 បដិបដ្ឋា យេ នមេត្យ លោកំ មរត្យ លោកំ
 សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្តា មវេទេដ្ឋិតិ វវិ ទោ
 ភិក្ខុវេ អសប្បវិសោ អសប្បវិសទិដ្ឋិ មោតិ ។

(១២០) កនេត្យ ភិក្ខុវេ អសប្បវិសោ អសប្ប-
 វិសនាធំ ទេតិ ។ នំធិ ភិក្ខុវេ អសប្បវិសោ អ-
 សត្តកំ ទានំ ទេតិ អសហត្តា ទានំ ទេតិ អ-
 ចិត្តំ កត្តា ទានំ ទេតិ អប្បវិដ្ឋំ ទានំ ទេតិ
 អនាគមទទិដ្ឋិកោ ទានំ ទេតិ វវិ ទោ ភិក្ខុ-
 អសប្បវិសោ អសប្បវិសទានំ ទេតិ ។

ការប្រតិបត្តិកិច្ចការក្នុងភិក្ខុភិក្ខុវេ មិនមានផល ការប្រតិបត្តិកិច្ចការក្នុង
 បិកា មិនមានផល សត្វដែលជាឧបហារិកៈ មិនមាន សមណព្រាហ្មណ៍
 ក្នុងលោកានេះ ដែលប្រព្រឹត្តិកិច្ច ប្រតិបត្តិកិច្ច ធ្វើឲ្យដាក់ច្បាប់ដោយបញ្ញា
 ដ៏គួរម នៃខ្លួនឯង ខ្លួនលោកានេះផង លោកទានិមុខផង ហើយអាច
 ប្រកាសបាន មិនមានឡើយ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អសប្បវេស មាន
 ទិដ្ឋិជាអសប្បវេស យ៉ាងនេះឯង ។

(១២០) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះអសប្បវេស ឲ្យអសប្បវិសទាន
 តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អសប្បវេសក្នុងលោកានេះ ឲ្យ
 ទានដោយមិនគោរព^(១) ឲ្យទានមិនមែនឲ្យដោយវិធីរបស់ខ្លួន ឲ្យទាន
 មិនធ្វើសេចក្តីកោតក្រែក ឲ្យទានចុះគ្រវែងចោល មិនបោះយល់
 ឃើញផលហើយឲ្យទាន ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អសប្បវេស ឲ្យអសប្ប-
 វិសទាន យ៉ាងនេះឯង ។

១ មិនគោរពឲ្យឆ្ងល់ ១ មិនគោរពចំពោះភាពបច្ចុប្បន្ន ១ ។

(១៤១) ស ទោ សោ ភិក្ខុវេ អសប្បវិសោ
 ឯវំ អសន្នម្មសមន្តាគតោ ឯវំ អសប្បវិសភត្តិ ឯវំ
 អសប្បវិសទិដ្ឋិ ឯវំ អសប្បវិសមន្តិ ឯវំ អសប្បវិស-
 វាចោ ឯវំ អសប្បវិសកម្មត្តោ ឯវំ អសប្បវិសទិដ្ឋិ
 ឯវំ អសប្បវិសនាមំ ទត្តា កាយសន្ន កេតា មាម្ម-
 វណា យា អសប្បវិសាមំ គតិ ភត្ត ទុប្បជ្ជតិ ។

កា ច ភិក្ខុវេ អសប្បវិសាមំ គតិ ធិរយោ វា
 តិវត្តានយោធិ វា ។

(១៤២) ជាឈយ្យ ទុ ទោ ភិក្ខុវេ សប្បវិសោ
 សប្បវិសំ សប្បវិសោ អយម្កវន្តិ ។ ឯវំ កន្ត ។
 សាទុ ភិក្ខុវេ ហំនមេតំ ភិក្ខុវេ វិជ្ជតិ យំ សប្ប-
 វិសោ សប្បវិសំ ជាឈយ្យ សប្បវិសោ អយម្កវន្តិ
 ជាឈយ្យ បទ ភិក្ខុវេ សប្បវិសោ អសប្បវិសំ អ-
 សប្បវិសោ អយម្កវន្តិ ។ ឯវំ កន្ត ។ សាទុ ភិក្ខុវេ
 ឯតម្ប ទោ ភិក្ខុវេ ហំនំ វិជ្ជតិ យំ សប្បវិសោ
 អសប្បវិសំ ជាឈយ្យ អសប្បវិសោ អយម្កវន្តិ ។

(១៤១) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អសប្បវិសនោះឯង ប្រកថាដោយ
 អសប្បវិសនោះ មានការសេចក្តីដូចអសប្បវិសនោះ មានគំនិតជា
 អសប្បវិសនោះ មានសេចក្តីប្រឹក្សាជាអសប្បវិសនោះ មានវិចារ
 ជាអសប្បវិសនោះ មានការងារជាអសប្បវិសនោះ មានទិដ្ឋ
 ជាអសប្បវិសនោះ ឲ្យបានជាអសប្បវិសនោះហើយ លុះមាន
 ពន្លឺកាយបែកប្តាយទៅ ខាងមុខបញ្ចប់អំពីមរណៈ តែងទៅកើតក្នុងគិក
 របស់ពួកអសប្បវិស ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ឯគិករបស់ពួកអសប្បវិស
 គឺដូចម្តេច គតិរបស់ពួកអសប្បវិស គឺ នរក ឬកំណើតវិញបាន ។

(១៤២) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សប្បវិស អាចស្គាល់នូវសប្បវិស
 ថា អ្នកនេះជាសប្បវិសដែរឬ ។ ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ត្រូវហើយ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ការណ៍នុ៎ះក៏មែនមានពិត
 គឺត្រង់ដែលសប្បវិស អាចស្គាល់នូវសប្បវិសថា អ្នកនេះ ជាសប្បវិស
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត សប្បវិស អាចស្គាល់នូវអសប្បវិសថា
 អ្នកនេះជាអសប្បវិសដែរឬ ។ ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ត្រូវហើយ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ការណ៍នុ៎ះក៏មែន
 មានពិត គឺត្រង់ដែលសប្បវិស អាចស្គាល់នូវអសប្បវិសថា អ្នកនេះ
 ជាអសប្បវិស ។

(១២៣) សម្បវសោ ភិក្ខុវេ សទ្ធម្មសមន្តាគតោ
ហោតិ សម្បវសកត្តិ ហោតិ សម្បវសទិដ្ឋិ ហោតិ
សម្បវសមន្តិ ហោតិ សម្បវសវិទោ ហោតិ សម្បវ-
សតម្កន្តោ ហោតិ សម្បវសទិដ្ឋិ ហោតិ សម្បវស-
នាមំ ទេតិ ។

(១២៤) កាថញ្ច ភិក្ខុវេ សម្បវសោ សទ្ធម្ម-
សមន្តាគតោ ហោតិ ។ នន ភិក្ខុវេ សម្បវសោ
សន្តោ ហោតិ ហិរិមា ហោតិ ឱត្តប្បិ ហោតិ ព-
ហុស្សតោ ហោតិ អាទ្ធវិយោ ហោតិ ឧបដ្ឋិតស្សតិ
ហោតិ បញ្ញវា ហោតិ ឃិរិ ទោ ភិក្ខុវេ សម្បវសោ
សទ្ធម្មសមន្តាគតោ ហោតិ ។

(១២៥) កាថញ្ច ភិក្ខុវេ សម្បវសោ សម្បវស-
កត្តិ ហោតិ ។ នន ភិក្ខុវេ សម្បវសស្ស យេ
តេ សមណាទ្ធរាហ្មណា សន្តា ហិរិមន្តោ ឱត្តប្បិទោ
ពហុស្សតោ អាទ្ធវិយោ ឧបដ្ឋិតស្សតិទោ បញ្ញវន្តោ
គ្យស្ស មិត្តា ហោតិ តេ សហាយា ឃិរិ ទោ ភិក្ខុវេ
សម្បវសោ សម្បវសកត្តិ ហោតិ ។

(១២៦) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សប្បវស វែមនីប្រកបដោយព្រះ
សទ្ធម្ម ជាអ្នកមានការសេពគប់ជាសប្បវស មានគំនិតជាសប្បវស
មានសេចក្តីប្រឹក្សាជាសប្បវស មានវិចារជាសប្បវស មានការងារជា
សប្បវស មានទិដ្ឋិជាសប្បវស តែងឱ្យទុំទាមជាសប្បវស ។

(១២៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសប្បវស ប្រកបដោយព្រះសទ្ធម្ម
ភើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សប្បវសក្នុងលោកនេះ ជាអ្នក
មានសព្វ មានសេចក្តីខ្មាសបាប មានសេចក្តីខ្លាចបាប ជាអ្នកចេះដឹង
ច្រើន មានព្យាយាមគំនិតតែង មានស្មារតីកម្រល់ខ្លាច មានចញ្ញា ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ សប្បវស វែមនីប្រកបដោយព្រះសទ្ធម្ម យ៉ាងនេះឯង ។

(១២៨) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសប្បវស មានការសេពគប់
ជាសប្បវស ភើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងលោកនេះ ពួក
សមណាព្រាហ្មណ៍ណា ដែលមានសព្វ មានសេចក្តីខ្មាសបាប មាន
សេចក្តីខ្លាចបាប ជាអ្នកចេះដឹងច្រើន មានព្យាយាមគំនិតតែង មាន
ស្មារតីកម្រល់ខ្លាច មានចញ្ញា ពួកសមណាព្រាហ្មណ៍នោះ វែមនីប្រកបជា
មិត្ត ជាសំឡេង វៃសប្បវសនោះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សប្បវស
មានការសេពគប់ជាសប្បវស យ៉ាងនេះឯង ។

[១៤៦] កាថេត្វ កិក្ខុវេ សម្មវិសោ សម្មវិស-
ចិន្តិ ហោតិ ។ នំធន កិក្ខុវេ សម្មវិសោ ទេវត្ត-
ពាណយ ទេវតេតិ ន បរត្សាពាណយ ទេវតេតិ ន
ឧកយត្សាពាណយ ទេវតេតិ ឯវំ ទោ កិក្ខុវេ សម្ម-
វិសោ សម្មវិសចិន្តិ ហោតិ ។

[១៤៧] កាថេត្វ កិក្ខុវេ សម្មវិសោ សម្មវិ-
សមន្តិ ហោតិ ។ នំធន កិក្ខុវេ សម្មវិសោ ទេវត្ត-
ពាណយ មន្តេតិ ន បរត្សាពាណយ មន្តេតិ ន
ឧកយត្សាពាណយ មន្តេតិ ឯវំ ទោ កិក្ខុវេ សម្មវិ-
សោ សម្មវិសមន្តិ ហោតិ ។

[១៤៨] កាថេត្វ កិក្ខុវេ សម្មវិសោ សម្មវិស-
កំចោ ហោតិ ។ នំធន កិក្ខុវេ សម្មវិសោ មុសាភំចា
បដិវិរតោ ហោតិ មិសុណាយ ភំចាយ បដិវិរតោ
ហោតិ ឝុសាយ ភំចាយ បដិវិរតោ ហោតិ សម្មម្ស-
ណចា បដិវិរតោ ហោតិ ឯវំ ទោ កិក្ខុវេ សម្មវិ-
សោ សម្មវិសកំចោ ហោតិ ។

[១៤៦] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសប្បុរស មានភិក្ខុជា
សប្បុរស កើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សប្បុរសក្នុងលោកនេះ
មិនភិក្ខុដើម្បីចៀកចៀនខ្លួនឯង មិនភិក្ខុដើម្បីចៀកចៀនអ្នកដទៃ មិន
ភិក្ខុដើម្បីចៀកចៀនទាំងពីរភាគ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សប្បុរស មាន
ភិក្ខុជាសប្បុរស យ៉ាងនេះឯង ។

[១៤៧] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសប្បុរស មានសេចក្តីប្រឹក្សា
ជាសប្បុរស កើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សប្បុរសក្នុងលោកនេះ
មិនប្រឹក្សាដើម្បីចៀកចៀនខ្លួនឯង មិនប្រឹក្សាដើម្បីចៀកចៀនអ្នកដទៃ
មិនប្រឹក្សាដើម្បីចៀកចៀនទាំងពីរភាគ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សប្បុរស
មានសេចក្តីប្រឹក្សាជាសប្បុរស យ៉ាងនេះឯង ។

[១៤៨] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសប្បុរស មានវាចាជាសប្បុរស
កើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សប្បុរសក្នុងលោកនេះ វៀរចាក
ពាក្យកុហក វៀរចាកពាក្យញុញធំ វៀរចាកពាក្យច្រឡោះ វៀរចាក
ពាក្យរលេចពយឥកប្រយោជន៍ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សប្បុរស មាន
វាចាជាសប្បុរស យ៉ាងនេះឯង ។

ទេវហោរិយ ព្រហ្មបុណ្ណមសុត្ត សម្មវិសោធន

[១២៧] កតំពុ ភិក្ខុវេ សម្មវិសោ សម្មវិស-
 កម្មត្ថោ ហោតិ ។ នំច ភិក្ខុវេ សម្មវិសោ
 ចាណាភិបាតា បដិវិរតោ ហោតិ អធិដ្ឋាទាទា បដិ-
 វិរតោ ហោតិ កាមេសុ មិដ្ឋាទាម បដិវិរតោ ហោតិ
 ឃីវំ ទោ ភិក្ខុវេ សម្មវិសោ សម្មវិសកម្មត្ថោ
 ហោតិ ។

[១២៨] កតំពុ ភិក្ខុវេ សម្មវិសោ សម្មវិសធិដ្ឋិ
 ហោតិ ។ នំច ភិក្ខុវេ សម្មវិសោ ឃីវំ ធិដ្ឋិកោ
 ហោតិ អត្ថំ ធិដ្ឋំ អត្ថំ យិដ្ឋំ អត្ថំ ហតំ អត្ថំ
 សុត្តកុត្តយាជំ កម្មាជំ ដលំ វិហាកោ អត្ថំ
 អយំ លោកោ អត្ថំ បរោ លោកោ អត្ថំ
 មាតា អត្ថំ បិតា អត្ថំ សត្តា ឱបទាតិកា

ទេវហោរិយ ព្រហ្មបុណ្ណមសុត្ត ពាលសយ្យស

[១២៩] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសម្បវស មានការស្នាក់
 សម្បវស ភើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សម្បវសក្នុងលោក
 នេះ វៀរចាកការសម្រាប់សក្ខ វៀរចាកការល្មើច្រព្រួត វៀរចាកការ
 ប្រព្រឹត្តិទុសក្នុងកាមទាំងឡាយ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សម្បវសមានការ
 ស្នាក់សម្បវស យ៉ាងនេះឯង ។

[១៣០] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសម្បវស មានទិដ្ឋិជាសម្បវស
 ភើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សម្បវស ក្នុងលោកនេះ
 មានសេចក្តីយល់ឃើញ យ៉ាងនេះថា មាន ដែលបុគ្គលឱ្យហើយ
 មានផល ការបូជាធំ មានផល ការបូជាក្នុង មានផល ផលនឹង
 វិបាកវៃធម្ម ដែលល្អនឹងក្រក់ មាន លោកនេះ មាន លោក
 ទាំងមុខ មាន ការប្រតិបត្តិល្អក្រក់ក្នុងមាតា មានផល ការ
 ប្រតិបត្តិល្អក្រក់ ក្នុងបិតា មានផល សក្ខជាឧបទាតិកៈ មាន

អភិ លោកេ សមណ្ឌតាហ្មណា សឌ្ឍត្តតា
សម្មាសម្ពុទ្ធិសម្មា យេ នំមត្ត លោកំ ចរត្ត
លោកំ សយំ អភិញ្ញា សឌ្ឍត្តតា បដេនេន្តិគំ ឃំ
ទោ ភិក្ខុវេ សប្បវិសោ សប្បវិសនិដ្ឋិ ហោតិ ។

[១៥១] កថត្ត ភិក្ខុវេ សប្បវិសោ សប្បវិ-
សនាធំ នេតិ ។ នំច ភិក្ខុវេ សប្បវិសោ សក្កិច្ចំ
នាធំ នេតិ ចិត្តំ កត្តា នាធំ នេតិ បរិសុទ្ធី នាធំ
នេតិ អាគមននិដ្ឋិកោ នាធំ នេតិ ឃំ ទោ ភិក្ខុវេ
សប្បវិសោ សប្បវិសនាធំ នេតិ ។

[១៥២] ស ទោ សោ ភិក្ខុវេ សប្បវិសោ
ឃំ សទ្ធម្មសម្មាគកោ ឃំ សប្បវិសកត្តិ ឃំ
សប្បវិសចិត្តិ ឃំ សប្បវិសមន្តិ ឃំ សប្បវិសវិទោ ឃំ
សប្បវិសត្តម្ពោ ឃំ សប្បវិសនិដ្ឋិ ឃំ សប្បវិសនាធំ
នត្តា កាយស្ស កេនា បរម្មរណា យា សប្បវិសាធំ
កតិ តត្ថ ទុប្បជ្ជតិ កា ច ភិក្ខុវេ សប្បវិសាធំ
កតិ នេវមហាត្តតា វា មនុស្សមហាត្តតា វាតិ ។

ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ ក្នុងលោក ដែលប្រព្រឹត្តល្អ ប្រតិបត្តិល្អ
ធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់ ដោយបញ្ញាដ៏ទុក្ខម ខែន្ទ្រឯង នូវលោកនេះផង
លោកខាងមុខផង ហើយភាពដ៏ប្រកាសបាន រមែងមាន ម្ចាស់ភិក្ខុ
ទាំងឡាយ សប្បវេស មានទំដួងសប្បវេស យ៉ាងនេះឯង ។

[១៥១] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសប្បវេស តែឲ្យបានជា
សប្បវេស តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សប្បវេស ក្នុងលោក
នេះ ឲ្យបានដោយគោរព ធ្វើខ្មៅសចក្តិកោកក្រែងហើយឲ្យបាន ឲ្យ
បានដ៏បរិសុទ្ធ មានសេចក្តីយល់ឃើញនូវផលហើយឲ្យបាន ម្ចាស់ភិក្ខុ
ទាំងឡាយ សប្បវេស តែឲ្យបានជាសប្បវេស យ៉ាងនេះឯង ។

[១៥២] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សប្បវេសនោះឯង ប្រកបដោយ
ព្រះសុខ្មយ៉ាងនេះ មានការសព្វគប់ជាសប្បវេសយ៉ាងនេះ មានគំនិត
ជាសប្បវេសយ៉ាងនេះ មានសេចក្តីប្រឹក្សាជាសប្បវេសយ៉ាងនេះ មានវិចារ
ជាសប្បវេសយ៉ាងនេះ មានការងារជាសប្បវេសយ៉ាងនេះ មានទំដួងជា
សប្បវេសយ៉ាងនេះ ឲ្យបានជាសប្បវេសយ៉ាងនេះ លុះមានព័កាយបែក
ប្លាយទៅ ខាងមុខបញ្ចប់អំពីមរណៈ តែងទៅកើតក្នុងគតិរបស់សប្បវេស
ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះគតិរបស់សប្បវេស តើដូចម្តេច គតិរបស់សប្ប-
វេសនោះ គឺសភាពជាទៅភាស្តុកស្តម្ភ ឬសភាពជាមនុស្សដ៏ស្តុកស្តម្ភ ។

ទេវហិរញ្ញ ចូលបណ្ណមស្សត្រ ឧទាន

នំ ឧទានំ កត្តា អត្តមយា តេ ភិក្ខុ កត្តា តោ
កាសិណំ អភិទទ្គំ ។

ចូលបណ្ណមស្សត្រ ទសមំ ធិន្ទំ ។

ទេវហិរញ្ញ បវហេ

ធិស្សន្ទានិ

ទេវទយា បញ្ចក្កយ ធិន្ទំ

ធិន្ទោ អញ្ញវេយ្យា តេ វណោ

ក្សត្រណ តេ តោ បតំ បុណ្ណមយោ

ទេវទយា ត្ថោ បវហោ បវហេ^(១) ។

១. ឧ. ឧទានំ ធិន្ទំ ។ ឃ. ធិស្សន្ទានិ ឧទានំ ទេវហិរញ្ញ បញ្ចក្កយធិន្ទំ សាមសុទ្ធជំ សប្បយនណតោចក មហាបណ្ណចូលបណ្ណាធិ បវហោ បវហោធិន្ទំ ទិស្សន្ទំ ។

ទេវហិរញ្ញ ចូលបណ្ណមស្សត្រ ឧទាន

លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ប្រាសស្រុកនេះចប់ហើយ ភិក្ខុទាំងនោះ
ជាអ្នកមានសេចក្តីត្រេកអរ ក៏បានត្រេកអរចំពោះកាសិណ របស់ព្រះ
មានព្រះភាគ ។

ចប់ ចូលបណ្ណមស្សត្រ ទី ១០ ។

ចប់ ទេវហិរញ្ញ ទី ១ ។

ឧទាននៃទេវហិរញ្ញនោះ ដូច្នោះ

ទេវទយាស្រុក ១ បញ្ចក្កយស្រុក ១ ធិន្ទស្រុក ១ រឿង
និគទ្ធនាដបុត្រ ក្នុងសាមគ្គីមស្រុក ១ ការព្យាគណ៍ខ្ញុំ
អរហត្តវល ក្នុងសុទ្ធក្ខស្រុក ១ ដំណើរព្រះអង្គគង់ក្នុង
កម្មាសធម្មនិគម ក្នុងជំនក្រុ ក្នុងការបញ្ជូនបណ្ណមស្រុក ១
គណករោត្តិល្លាស្រុក ១ គោបករោត្តិល្លាស្រុក ១ រឿង
ព្រះអង្គគង់ក្នុងទីវាលក្នុងក្រុង មានព្រះចម្រុះពញាវង្ស ក្នុង
មហាបណ្ណមស្រុក ១ ចូលបណ្ណមស្រុក ១ ឈ្មោះថា
ទេវហិរញ្ញ ដ៏ប្រសើរជាវិគ្គដ៏បួន ។

អនុបទវគ្គ

បឋម អនុបទសុត្តិ

(១៥៣) ឯវង្សេ សុតំ ។ ឯតំ សមយំ កត-
តំ សាវត្ថុយំ វិហារតិ ជេតវនេ អយាដមិណ្ឌិកស្ស
អាណមេ ។ ក្រុត ទោ កតតំ ភិក្ខុ អាមន្តេសិ
ភិក្ខុភោតិ ។ កនន្តេតិ តេ ភិក្ខុ កតវតោ បទ្ធា-
ស្សោសុំ ។

(១៥៤) កតតំ ឯតនភោច បណ្ឌិតោ ភិក្ខុវេ
សាវិបុត្តោ មហាបញ្ញោ ភិក្ខុវេ សាវិបុត្តោ មុធិប្បញ្ញោ
ភិក្ខុវេ សាវិបុត្តោ ហាសប្បញ្ញោ ភិក្ខុវេ សាវិបុត្តោ
ជវនប្បញ្ញោ ភិក្ខុវេ សាវិបុត្តោ ភិក្ខុប្បញ្ញោ ភិក្ខុវេ
សាវិបុត្តោ ចិត្តេតិកប្បញ្ញោ ភិក្ខុវេ សាវិបុត្តោ សាវិ-
បុត្តោ ភិក្ខុវេ អន្តរមាសំ អនុបទទម្មវិបស្សនំ វិ-
បស្សិ ។ ក្រុតិទំ ភិក្ខុវេ សាវិបុត្តស្ស អនុបទទម្មវិ-
បស្សនាយ ហោតិ ។

អនុបទវគ្គ

អនុបទសូត្រ ទី ១

(១៥៧) ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន
ព្រះភោគ គង្គីក្នុងវត្តជេតវន លេសំអនាថបណ្ឌិតសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថិ ។
ក្នុងទីនោះឯង ព្រះមានព្រះភោគ ក្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្ចាស់
ភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលព្រះពុទ្ធដ៏តា ព្រះមានព្រះភោគ
ថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ។

(១៥៨) ព្រះមានព្រះភោគ បានក្រាស់ដូច្នោះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង-
ឡាយ សាវិបុត្រ ជាអ្នកប្រាជ្ញ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សាវិបុត្រ មាន
ប្រាជ្ញាច្រើន ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សាវិបុត្រ មានប្រាជ្ញាក្រាស់ ម្ចាស់
ភិក្ខុទាំងឡាយ សាវិបុត្រ មានប្រាជ្ញាវិស ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សាវិ-
បុត្រ មានប្រាជ្ញាវិនិវេ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សាវិបុត្រ មានប្រាជ្ញាមុក
ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សាវិបុត្រ មានប្រាជ្ញាជាគ្រឿងទម្ងាយនូវកិលេស
ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សាវិបុត្រយេញច្បាស់ នូវធម្មវិបស្សនាភាមលំដាប់
អស់កន្លង (ក៏បានសម្រេចព្រះអរហត្ត) ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
ការណ៍នេះ សាវិបុត្រវែងមាន ក្នុងធម្មវិបស្សនាជាលំដាប់នោះ ។

(១៥៥) វេទ កំត្រុវ សាវ័យុត្តោ វិវិច្ឆោ កាមេ-
 ហិ វិវិច្ឆោ អកុសលេហិ ធម្មេហិ សវិតត្តំ សវិចារិ
 វិវេកដំ មិតិសុទំ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជំ វិហា-
 រតិ ។ យេ ច បឋមេ ឈានេ^(១) ធម្មា វិតត្តោ
 ច វិចារេ ច មិតិ ច សុទត្វ ចិត្តោកត្តតា ច
 ដស្សោ វេទនា សញ្ញា ចេតនា វិញ្ញាណំ^(២) ធម្មោ
 អធិមោត្តោ វិវិយំ សតិ ឧបេត្តា មនសិការោ
 ត្សស្ស ធម្មា អនុបវេទិតា ហោន្តិ ត្សស្ស ធម្មា
 វិទិតា ឧប្បជ្ជន្តិ វិទិតា ឧបជ្ជហន្តិ វិទិតា អន្តត្ថំ
 តន្តន្តិ ។ សោ ឃរំ បដាហតិ ឃរំ តិរ មេ ធម្មា
 អហុតា សម្ពោន្តិ ហុតា បតិវេន្តិ^(៣) ។ សោ តេសុ
 ធម្មេសុ អនុបាយោ^(៤) អនុបាយោ អធិស្ឋិតោ អម្ប-
 ជិតោត្តោ វិប្បមុត្តោ វិសំយុត្តោ វិមរិយានិកតេន ចេ-
 តសា វិហារតិ ។ សោ អត្ថំ ឧត្តរំ ចិស្សរណន្តិ
 បដាហតិ ។ តត្ថហុលីការោ អត្ថំ ត្រូវស្ស ហោតិ ។

១ ឧ. ម. បឋមច្បាប់ ។ ២ ឧ. ម. ចិត្ត ។ ៣ ពន្លឺ អន្តរ ឈាន បតិវេន្តិ ព័តិ
 ទំស្ស ។ ៤ អនុបាយោ ។

(១៥៦) ម្នាលកិក្ខុបាំង ឡាយ ក្នុងទីនេះ សាវ័យុត្តស្តាភ័យក
 កមបាំងឡាយ ស្តាភ័យកអកុសលធម៌បាំងឡាយ ហើយចូលបឋមជ្ឈាន
 មានវិតត្តៈវិចារៈបិតិវិតិសុទៈដែលកើតអំពីវិវេក ។ ធម៌បាំងឡាយ វិតត្តៈ
 វិចារៈ បិតិ សុទៈ ចិត្តកត្តតា ផស្សៈ វេទនា សញ្ញា ចេតនា វិញ្ញាណ
 ធម្មៈ អធិមោត្តៈ វិវិយៈ សតិ ឧបេត្តា មនសិការៈ ណា ដែល
 មានក្នុងបឋមជ្ឈាន ធម៌បាំងនោះ សាវ័យុត្តប្រទានកំណត់តាមលំដាប់ហើយ
 ធម៌បាំងនោះ ដែលសាវ័យុត្តដឹងច្បាស់ កំភើតឡើង ដឹងច្បាស់កំភើត
 នៅ ដឹងច្បាស់កំដល់ខ្ញុំវិវិយាលភ័ ។ សាវ័យុត្តនោះ ដឹងច្បាស់
 យ៉ាងនេះថា ធម៌បាំងនេះមិនដែលមាន ត្រឡប់ជាមាន មានហើយ
 ត្រឡប់ជាគ្មានវិញយ៉ាងនេះ ។ សាវ័យុត្តនោះ មិនលុះក្នុងធម៌បាំងនោះ
 (ដោយអំណាចករៈ) មិនលំចលន៍ក្នុងធម៌បាំងនោះ (ដោយបដិមៈ) មិន
 តស្រ័យក្នុងធម៌បាំងនោះ (ដោយភណ្ឌៈស្ស័យ មិនចំផ្លិនស្ស័យ) មិន
 ជាប់ក្នុងធម៌បាំងនោះ (ដោយធម្មករៈ) ច្រើនស្រឡះ (ចាកករៈ) ប្រាស
 ចាក (យោធា) មានចិត្តមិនរោតរោត ។ សាវ័យុត្តនោះ ដឹងច្បាស់
 ថា និស្សរណធម៌ គឺការចេញចាកភព នៅមានក្រៅទៀត ។ ការចេញ
 ចេញ ។ ខ្ញុំនិស្សរណធម៌នោះ គឺមានដល់សាវ័យុត្តនោះ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស ខបរិបណ្ណសកំ

(១៥៦) បុទ ចបរិ កិក្ខុវេ សារីបុត្តោ វិតក្កវិ-
 តារាជំ វុបសមា អជ្ឈត្តំ សម្បសារាជំ ចេតសោ
 ឯកោទិការិ អវិតក្កំ អវិចារិ សមាទិជំ បិទិសុទ្ធំ
 ទុតិយំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជំ វិហារតិ ។ យេ ច ទុ-
 តិយេ ឈានេ ធម្មា អជ្ឈត្តំ សម្បសារោ ច បិទិ-
 ច សុខញ្ច ចិត្តេកក្កតា ច ជស្សោ វេននា សញ្ញា
 ចេតនា វិញ្ញាណំ ធម្មោ អទិមោក្ខោ វិរិយំ សតិ
 ឧបេក្ខា មទសិការោ ក្យស្ស ធម្មា អទុបទវវត្ថុតា
 ហោន្តិ ក្យស្ស ធម្មា វិនិកា ឧប្បជ្ជន្តិ វិនិកា ឧប្ប-
 ហន្តិ វិនិកា អន្តត្តំ គច្ឆន្តិ ។ សោ ឯវិ បដាបាតិ
 ឯវិ កិរមេ ធម្មា អហត្ថា សម្មោទិ ហត្ថា បតិវេន្តិ-
 តិ ។ សោ តេសុ ធម្មេសុ អទុចាយោ អទតាយោ
 អទិស្សិតោ អប្បដិទេនោ វិប្បមុត្តោ វិសំយុត្តោ វិម-
 វិយានិកតេន ចេតសា វិហារតិ ។ សោ អត្ថំ ទុត្តរិ
 ទិស្សរណាន្តិ បដាបាតិ ។ គត្វហុលីការា អត្ថំ
 ត្រេស្ស ហោតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ខបរិបណ្ណសកំ

(១៥៦) ម្ចាស់កិក្ខុវាំងឡាយ មួយទៀត សារីបុត្រាព្រះម្ចាស់
 ទូរិកក្កៈនិងវិចារៈគស់ហើយ បានដល់ទុតិយជ្ឈាន ជាធម្មជាតិកក្កត្ត
 សន្តាននៃខ្លួន ប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លា គឺសព្វ មានសភាពជាចិត្ត
 ទូលំទូលាយ មិនមានវិកក្កៈ មិនមានវិចារៈទេ មានតែបិទិនិស្សៈដែលកើត
 អំពីសមាទិគបវមជ្ឈានប្បណ្ណៈ គឺសម្រាន្តនៅដោយវិរិយាបថទាំង ២ ។
 ធម៌ទាំងឡាយគឺសេចក្តីជ្រះថ្លា ក្នុងសន្តាន បិទិ សុខៈ ចិត្តកក្កតា ជស្សៈ
 វេទនា សញ្ញា ចេតនា វិញ្ញាណ ធម្មៈ អទិមោក្កៈ វិរិយៈ សតិ ឧបេក្កា
 និងមទសិការៈណា ដែលមានក្នុងទុតិយជ្ឈាន ធម៌ទាំងនោះ សារីបុត្រ
 បានកំណត់រាមលំដាប់ហើយ ធម៌ទាំងនោះ ដែលសារីបុត្រដឹងច្បាស់
 កំតើតឡើង ដឹងច្បាស់កំណត់នៅ ដឹងច្បាស់កំណត់ដល់ទូរិកិយាលេក ។
 សារីបុត្រនោះ ដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា ធម៌ទាំងនេះ មិនដែលមាន ត្រ-
 ឡប់ជាមាន មានហើយ ត្រឡប់ជាក្នុងវិញ ។ សារីបុត្រនោះ មិនលុះ
 មិនលិចលង់ មិនអស្រ័យ មិនជាប់នៅ ក្នុងធម៌ទាំងនោះ ជាអ្នករួច
 ស្រឡះ (ចាកតាមរកៈ) ប្រាសចាក (យោគៈ) មានចិត្តមិនរំពើករពើង ។
 សារីបុត្រនោះ ដឹងច្បាស់ថា និស្សរណធម៌ គឺការរលាស់ខ្លួនចេញ
 ចាកគត នៅមាននៅទៀត ។ ការផ្ទុំឲ្យរឿយ ។ វេទិស្សរណធម៌
 នោះ រមែងមានដល់សារីបុត្រនោះ ។

(១៥៧) បុណ្ណ ចបរំ ភិក្ខុវេ សារីបុត្តោ បិភិយោ ច
 វិហារា ឧបេត្តុកោ ច វិហារតិ សតោ ច សម្មជាតោ
 សុទត្ត កាយេន បដិសំវេទេតិ យន្តំ អវិយា
 អាចិក្ខុន្តំ ឧបេត្តុកោ សតិមា សុទវិហារតិ តតិយំ
 យានំ ឧបសម្មជ្ជំ វិហារតិ ។ យេ ច តតិយេ
 យានេ ធម្មា ឧបេត្តា ច សុទត្ត សតិ ច
 សម្មជញ្ញញ្ច ចិត្តកក្កតា ច ជស្សោ វេទនា
 សញ្ញា ចេតនា វិញ្ញាណំ ធម្មោ អដំមោក្ខោ វិរិយំ
 សតិ ឧបេត្តា មនសិការោ ឡស្ស ធម្មា អនុប-
 ទវវត្ថុតា ហោន្តិ ឡស្ស ធម្មា វិទិតា ឧប្បជ្ជន្តិ
 វិទិតា ឧបដ្ឋហន្តិ វិទិតា អត្តត្ថំ តទ្ធន្តិ ។ សោ
 ឃី បដាបាតិ ឃី តិវមេ ធម្មា អហុត្តា សម្ពោ
 ហុត្តា បតិវេន្តិ ។ សោ តេសុ ធម្មេសុ អនុបាយេ
 អនបាយោ អដិស្សតោ អប្បដិមន្តោ វិប្បមុត្តោ
 វិសំយុត្តោ វិមវិយាទិកាតេន ចេតសា វិហារតិ ។
 សោ អត្ថំ ឧត្តរំ ទិស្សរណន្តិ បដាបាតិ
 តទ្ធិហុលីការា អត្ថំ ត្រេវិស្ស ហោតិ ។

(១៥៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត សារីបុត្រ ព្រោះ
 ទៀយណាយចាកបិភិយេន ជាអ្នកប្រកបដោយទេវក្ខាន មានស្មារតីផង
 មានសម្មជញ្ញៈផង ទទួលខ្ញុំសុខដោយនាមកាយផង ព្រោះអាយៈទាំង
 ឡាយ តែងសរសើរនូវបុគ្គលដែលបាននូវភតិយដ្ឋាននោះថា ប្រកប
 ដោយទេវក្ខា មានស្មារតី មានធម៌ជាគ្រឿងនៅជាសុខផ្លូវច្នោះ ។ ធម៌
 ទាំងឡាយ គឺទេវក្ខា សុខៈ សតិ សម្មជញ្ញៈ ចិត្តកក្កតា ជស្សៈ វេ-
 ទនា សញ្ញា ចេតនា វិញ្ញាណ ធន្នៈ អដិមាត្ថៈ វិរិយៈ សតិ ទេវក្ខា
 ទិវមនសិការៈណា ដែលមានក្នុងភតិយដ្ឋាន ធម៌ទាំងនោះ សារីបុត្រ
 បានកំណត់តាមលំដាប់ហើយ ធម៌ទាំងនោះ ដែលសារីបុត្រដឹងច្បាស់
 កំភើតឡើង ដឹងច្បាស់កំភាំងឡើង ដឹងច្បាស់កំផលនូវកិរិយាលេភ ។
 សារីបុត្រនោះ ដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា ធម៌ទាំងនេះ មិនដែលមាន
 ត្រឡប់ជាមាន មានហើយ ត្រឡប់ជាគ្មានវិញ ។ សារីបុត្រនោះ
 មិនលុះ មិនលិចលន់ មិនអាស្រ័យទៅ មិនជាប់ទៅ ក្នុងធម៌ទាំង
 នោះ ជាអ្នកច្របូចច្របួន (ចាកកាមាភៈ) ប្រាសចាក (យោភៈ) មាន
 ចិត្តមិនរពើករពើន ។ សារីបុត្រនោះ ដឹងច្បាស់ថា ទិស្សរណធម៌
 គឺការលាស់ខ្លួនចេញចាកគណ ទៅមានភទៅទៀត ។ ការធ្វើឲ្យ
 រឿយៗនូវទិស្សរណធម៌នោះ តែងមានផលសារីបុត្រនោះ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស ខបរិបណ្ណាសកំ

(១៩៨) បុទ ចបរំ ភិក្ខុវេ សារិបុត្តោ សុទ្ធស្ស
 ច បហាថា ទុក្ខស្ស ច បហាថា បុត្តោ សោមទស្ស-
 ទោមទស្សនំ អត្តន្តំ មទុក្ខមសុទំ ឧបេក្ខាសតិ
 ចារិសុទ្ធិ ចតុត្ថំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជំ វិហារតិ ។ យេ ច
 ចតុត្ថំ ឈានេ ធម្មា ឧបេក្ខា មទុក្ខមសុទា វេទនា
 បរិសុទ្ធា ចេតសោ អនាគោតោ សតិចារិសុទ្ធិ ចិត្ត-
 កត្តតា ច ជស្សោ វេទនា សញ្ញា ចេតនា វិញ្ញា-
 ណំ ធម្មោ អធិមាត្តោ វិរិយំ សតិ ឧបេក្ខា មន-
 សិកាណ ក្សប្ប ធម្មា អនុបទវវត្ថុតា ហោន្តិ ក្សស្ស
 ធម្មា វិទិតា ឧប្បជ្ជន្តិ វិទិតា ឧប្បហន្តិ វិទិតា
 អត្តន្តំ កច្ឆន្តិ ។ សោ ឯវំ បដាធាតិ ឯវំ កំរម
 ធម្មា អហត្តា សម្ពោន្តិ ហត្តា បតិវេន្តិតិ ។ សោ
 តេសុ ធម្មេសុ អនុចាយោ អនុចាយោ អនិស្សិតោ
 អប្បដិតោ វិប្បធុតោ វិសំយុតោ វិមរិយានិកេតេន
 ចេតសា វិហារតិ ។ សោ អត្ថំ ឧត្តរំ ជិស្សរណាន្តិ
 បដាធាតិ ។ តត្ថហុនិកាណ អត្ថំ ត្រូវស្ស ហោតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ខបរិបណ្ណាសកំ

(១៩៨) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត សារិបុត្រនោះ-
 ចង់នូវសុខផង លះបង់នូវទុក្ខផង ដល់នូវសេចក្តីវិនាសវេទនាមនស្ស
 និងពោមនស្ស ក្នុងកាលមុនផង ចូលកាន់ចក្ខុក្នុងដួង មិនមានទុក្ខ
 មិនមានសុខ មានភស្តុតាងបរិសុទ្ធ ដោយទេវតា ។ ធម៌ទាំងឡាយ
 គឺទេវតា អទុក្ខមសុខវេទនា សេចក្តីបរិសុទ្ធ ការមិនចង់ចិត្ត សតិ-
 បរិសុទ្ធ ចិត្តកត្តតា ជស្ស វេទនា សញ្ញា ចេតនា វិញ្ញាណ ធម្មៈ
 អធិមាត្រៈ វិរិយៈ សតិ ទេវតា និងមនសិការៈ ណា ដែលមាន
 ក្នុងចក្ខុក្នុងដួង ធម៌ទាំងនោះ ដែលសារិបុត្រនោះ បានកំណត់តាមលំ-
 ដាប់ហើយ ធម៌ទាំងនោះ ដែលសារិបុត្រនោះ ដឹងច្បាស់ក៏កើតឡើង
 ដឹងច្បាស់ក៏តាំងនៅ ដឹងច្បាស់ក៏ដល់ នូវកិរិយាលេភំ ។ សារិបុត្រ
 នោះ ដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា ធម៌ទាំងនេះ មិនដែលមាន ត្រឡប់ទៅ
 ជាមាន មានហើយ ត្រឡប់ទៅជាគ្មានវិញយ៉ាងនេះ ។ សារិបុត្រ
 នោះ មិនលុះ មិនលិចលង់ មិនអស្រ័យទៅ មិនដាច់នៅក្នុង
 ធម៌ទាំងនោះ ជាអ្នកចូលស្រឡះ (ពាក្យពាក្យ) ច្រាសចាក(យោគៈ)
 មានចិត្តមិនពើករពើង ។ សារិបុត្រនោះ ដឹងច្បាស់ថា និស្សរណធម៌
 គឺការរលស់ខ្លួនចេញចាកគត នៅមាននៅទៀត ។ ការធ្វើឲ្យ
 រឿយៗ នូវនិស្សរណធម៌នោះ វែងមានដល់សារិបុត្រនោះ ។

[១៥៧] បុណ្ណ ចប្បំ កិញ្ចុវេ សារីបុត្តោ សត្វ-
 សោ រូបសញ្ញាណំ សមតិក្កមា បដិយសញ្ញាណំ
 អត្តន្តំ ធានត្តសញ្ញាណំ អមនសិកាវេ អនន្តោ
 អាកាសោតិ អាកាសានញាយតន៍ ឧបសម្បជ្ជំ វិហរ-
 តិ ។ យេ ច អាកាសានញាយតនេ ធម្មា អ-
 កាសានញាយតនសញ្ញា ច ចិត្តេកត្តតា ច ដស្ស្ប
 វេទនា សញ្ញា ចេតនា វិញ្ញាណំ ធម្មា អធិមោត្តោ
 វិទេ ភវតិ ឧបត្តា មនសិកាវេ ក្សស្ស ធម្មា
 វិទេ ច ចរិតំ ហោតិ ក្សស្ស ធម្មា វិទិតា ឧប្បជ្ជន្តិ
 វិទិតា ឧប្បជ្ជន្តិ វិទិតំ អត្តកំ តត្ថន្តិ ។ សោ
 ឃី បដាធាតិ ឃី កិរមេ ធម្មា អហត្តា សន្តោន្តិ
 ហត្តា បតិវេន្តិ ។ សោ តេសុ ធម្មេសុ អនុបាយោ
 អនកាយោ អនិស្សិតោ អប្បដិពន្ធា វិប្បមុត្តោ វិស្ស-
 យុត្តោ វិមរិយាទិកតេន ចេតសា វិហរតិ ។ សោ
 អត្តំ ឧត្តំ វិស្សរណន្តិ បដាធាតិ ។ តត្ថហុលី-
 កាវា អត្តំ ត្រូវស្ស ហោតិ ។

[១៥៧] ម្ចាស់កិក្ខុវិទ្យាយ មួយទៀត សារីបុត្រ កន្លងចង
 ខ្ញុំរូបសញ្ញាវិទ្យាយ ដោយសព្វគ្រប់ ដល់ខ្ញុំវិសចក្ខុវិទ្យាសៈរបដិ-
 យសញ្ញា មិនច្នៃខ្ញុំក្នុងចិត្តខ្ញុំនានក្នុងសញ្ញា ហើយចូលកាន់អាកាស-
 នញាយតន៍ជ្រួន ដោយបំពេញថា អាកាសមិនមានចំបីដុំក្នុងច្រើន ។
 ធម៌វិទ្យាយ គឺអាកាសានញាយតនសញ្ញា ចិត្តកត្តតា ដស្ស្ប
 វេទនា សញ្ញា ចេតនា វិញ្ញាណ ចន្ទៈ អធិមោត្តៈ វិរយៈ សតិ
 ក្សេមក្សានុបព្វន៍ ដែលមានក្នុងអាកាសានញាយតន៍ជ្រួន
 ធម៌វិទ្យានោះ ដែលសារីបុត្រនោះ បានកំណត់កាមលីដាច់ហើយ ធម៌
 វិទ្យានោះ ដែលសារីបុត្រនោះ ដឹងច្បាស់ហើយ ក៏កើតឡើង ដឹង
 ច្បាស់ហើយក៏កាន់ទៅ ដឹងច្បាស់ហើយក៏ដល់ ខ្ញុំកិរិយាលតៈវេ ។
 សារីបុត្រនោះ ដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា ធម៌វិទ្យានេះ មិនដែលមាន
 គ្រឿងច្របំទៅជាមាន គ្រាប់មាន គ្រឿងច្របំទៅជាគ្នានិញ យ៉ាងនេះ ។
 សារីបុត្រនោះ មិនលុះ មិនលំចលង មិនអស្រ័យទៅ មិនជាប់ទៅក្នុង
 ធម៌វិទ្យានោះ ជាអ្នករូបស្រឡះ(បាតកាមរតៈ) ប្រាសចាក(យោគៈ) មាន
 ចិត្តមិនពើករពើង ។ សារីបុត្រនោះ ដឹងច្បាស់ថា វិស្សរណធម៌ គឺ
 ការរលាស់ខ្លួនចេញចាកកត ទៅមានភ្នំទៀត ។ ការធ្វើឲ្យ
 រឿយៗ ខ្ញុំវិស្សរណធម៌នោះ តែងមានដល់សារីបុត្រនោះ ។

(១២០) បុន ធម៌ ភិក្ខុវេ សារីបុត្តោ សត្វសោ
 ណត្តាសាទណ្ណាយននំ សមតិក្កុដ្ឋ អនន្តំ វិញ្ញាណន្តិ
 វិញ្ញាណញ្ញាយននំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ ។ យេ ច
 វិញ្ញាណញ្ញាយននេ ចរា វិញ្ញាណញ្ញាយននសញ្ញា
 ច ចិត្តកក្កតា ច វិស្សោ វេទនា សញ្ញា ចេតនា
 វិញ្ញាណំ ធម្មោ អធិហោត្តោ វិយំ សតិ ឧបេត្តា
 មនសិការោ ក្សស្ស ធម្មា អនុបដវវត្ថុតា ហោន្តិ
 ក្សស្ស ធម្មា វិទិតា ឧប្បជ្ជន្តិ វិទិតា ឧបជ្ជហន្តិ
 វិទិតា អន្តក្កំ កច្ឆន្តិ ។ សោ ឯវំ បដាចាតិ ឯវំ
 តិរមេ ធម្មា អហុត្តា សម្ពោន្តិ ហុត្តា បតិវេន្តិកិ ។
 សោ តេសុ ធម្មេសុ អនុចាយោ អនតាយោ អធិស្សៈ
 តោ អប្បដិទេដ្ឋោ វិប្បមុត្តោ វិសំយុត្តោ វិវាវិយាទិក-
 តេន ចេតសា វិហារតិ ។ សោ អត្ថំ ឧត្តរំ ចិស្សវណ្ណន្តិ
 បដាចាតិ ។ ភក្ខហុលីការា អត្ថំ ត្រូវស្ស ហោតិ ។

(១២០) ខ្លួនភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត សារីបុត្រ កន្លងផុត
 ខ្ញុំភាពសាមញ្ញាយនន្តរោ ដោយប្រការទាំងពួង ហើយចូលកាន់
 វិញ្ញាណញ្ញាយនន្តរោ ដោយបរិកម្មថា វិញ្ញាណមិនមានទីបំផុត ។
 ធម៌ទាំងឡាយ គឺវិញ្ញាណញ្ញាយននសញ្ញា ចិត្តកក្កតា វិស្សោ វេទនា
 សញ្ញា ចេតនា វិញ្ញាណ នេះ អធិហោត្ថុ វិយៈ សតិ ឧបេត្តា
 មនសិការៈ ណា ដែលមានក្នុងវិញ្ញាណញ្ញាយនន្តរោ ដែល
 សារីបុត្រនោះ បានកំណត់តាមលំដាប់ហើយ ធម៌ទាំងនោះ ដែល
 សារីបុត្រនោះ ដឹងច្បាស់ហើយក៏កើតឡើង ដឹងច្បាស់ហើយក៏កំរើនទៅ
 ដឹងច្បាស់ហើយ ក៏ដល់ខ្ញុំវិញ្ញាណនេះ ។ សារីបុត្រនោះ ដឹង
 ច្បាស់យ៉ាងនេះថា ធម៌ទាំងនេះ មិនដែលមាន ត្រូវរាប់ទៅជាមាន
 ដែលចាប់មានហើយ ត្រូវរាប់ទៅជាគ្មានវិញ ។ សារីបុត្រនោះ មិន
 លុះ មិនលិចលង់ មិនអាស្រ័យទៅ មិនជាប់បំពាក់ទៅ ក្នុងធម៌ទាំង
 នោះ ជាអ្នកច្របូចចេញចាកតាមពិត ប្រាសចាកយោគៈ មានចិត្តមិន
 រលឹករលង់ ។ សារីបុត្រនោះ ដឹងច្បាស់ថា និស្សរណធម៌ គឺការ
 រលាស់ខ្លួនចេញចាក ទានៅមានក្រៅទៀត ។ ការធ្វើឲ្យរឿយ ។
 ខ្ញុំនិស្សរណធម៌នោះ វាមិនមានដល់សារីបុត្រនោះ ។

(១៦១) បុរេ ចមរំ កិក្ខុវេ សារីបុត្រោ សព្វសោ
 វិញ្ញាណញ្ញាយកថំ សមតិក្កម្មំ នត្ថិ កិក្ខុវេ អា-
 កិក្ខុញ្ញាយកថំ ឧបសម្បជ្ជំ វិហរតិ ។ យេ ច
 អាភិក្ខុញ្ញាយកថេ ធម្មា អាភិក្ខុញ្ញាយកថសញ្ញា
 ច ចិត្តកត្តតា ច ជិស្សោ វេទនា សញ្ញា ចេតនា
 វិញ្ញាណំ ចន្ទោ អធិមោក្ខោ វិយំ សតិ ឧបេក្ខា
 មនសីការោ ក្យស្ស ធម្មា អនុបទវត្ថុតា ហោត្ថិ
 ក្យស្ស ធម្មា វិទិតា ឧប្បជ្ជត្ថិ វិទិតា ឧបដ្ឋហត្ថិ
 វិទិតា អន្តត្ថំ កច្ឆត្ថំ ។ សោ ឯវំ បដាបាតិ ឯវំ
 កិរមេ ធម្មា អហត្ថា សម្ពោត្ថិ ហត្ថា បតិវេត្ថិតិ ។
 សោ តេសុ ធម្មេសុ អនុបទាយោ អនុបទាយោ អ-
 ធិស្សិតោ អប្បវេទនោ វិប្បមុត្តោ វិសំយុត្តោ វិមរិយក-
 ទិតតេជេ ចេតសា វិហរតិ ។ សោ អត្ថិ ឧត្តរិ
 ធិស្សរណត្ថិ បដាបាតិ ។ តត្ថហុលីការោ អត្ថិ
 ត្រៃវិស្ស ហោតិ ។

(១៦១) ខាលភិក្ខុវាំងឡាយ មួយទៀត សារីបុត្រ កន្លងផុតខ្ញុំ
 វិញ្ញាណញ្ញាយកថជ្យាន ដោយសត្វគ្រប់ ហើយចូលកាន់អាភិក្ខុញ្ញា-
 យកថជ្យាន ដោយបរិកម្មថា វិត្ថិចត្ថមិទោនដ្ឋច្ឆោះ ។ ធម៌វាំងឡាយ
 គឺអាភិក្ខុញ្ញាយកថសញ្ញា ចិត្តកត្តតា ជិស្ស វេទនា សញ្ញា ចេតនា
 វិញ្ញាណ ចន្ទៈ អធិមោក្ខៈ វិយៈ សតិ ឧបេក្ខា និងមនសីការណា
 ដែលមានក្នុងអាភិក្ខុញ្ញាយកថជ្យាន ធម៌វាំងនោះ គឺសារីបុត្រនោះ
 បានកំណត់តាមលំដាប់ហើយ ធម៌វាំងនោះ ដែលសារីបុត្រនោះ ដឹង
 ច្បាស់ហើយក៏កើតឡើង ដឹងច្បាស់ហើយក៏តាំងនៅ ដឹងច្បាស់ហើយ
 ក៏ដល់ខ្ញុំវិញយាលត់ ។ សារីបុត្រនោះ ដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា ធម៌វាំង
 នោះ មិនដែលមាន គ្រឿងរំលោភជាមាន ចាប់មានហើយ គ្រឿងរំលោភ
 ជាគ្មានវិញ ។ សារីបុត្រនោះ មិនល្អៈ មិនលិចលង់ មិនពន្លឺយេន
 មិនដាច់នៅក្នុងធម៌វាំងនោះ ជាអ្នកច្របូចចៃដន្យៈចាកកាមរកៈ ប្រាសចាក
 យោគៈ មានចិត្តមិនរើតរើង ។ សារីបុត្រនោះដឹងច្បាស់ថា ជិស្ស-
 រណធម៌ គឺការរលាស់ខ្លួនចេញចាកគណ នៅមានគរទៀត ។ ការ
 ធ្វើឱ្យរឿយ ខ្ញុំជិស្សរណធម៌នោះ វែមនឹងមានដល់សារីបុត្រនោះ ។

[១២២] ធុន ចម្រ កំបូរ ភស្តុតា ភស្តុសោ
 ភកិញ្ញញ្ញាយតមំ ភស្តុតា ភស្តុតា ភស្តុតា
 យតមំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតំ ។ សោ តាយ សមាបត្តិ-
 យា សុតោ វុដ្ឋាតិ^១ ។ សោ តាយ សមាបត្តិយា
 សុតោ វុដ្ឋាតិ យេ ធម្មា អតីតា វិបត្តា វិបត្ត-
 ណាតា តេ ធម្មេ សមមុចស្សតំ ឃិ ភិរមេ ធម្ម
 អហត្តា សុត្តាភិ ហត្តា ចតិវុដ្ឋតំ ។ សោ តេស
 ធម្មេសុ អនុតាយោ អនុតាយោ អនិស្សិតោ អនុ
 ជំនោ វិប្បមុត្តោ វិសិយុត្តោ វិមរិយាទិកតេន ចេន
 សា វិហារតំ ។ សោ អត្ថំ ឧត្តរំ ជិស្សរណ
 ចជាបាតំ ។ ភស្តុតា ភស្តុតា ភស្តុតា ភស្តុតា ភស្តុតា

១ ខ. វុដ្ឋាតិ ។

[១២២] ម្នាលភិក្ខុបំណងខ្យាយ មួយទៀត សារីបុត្រក្នុងគុណដ៏
 ភកិញ្ញញ្ញាយតនធុន ដោយសត្វគ្រប់ ហើយចូលកាន់ទៅសញ្ញាតា-
 សញ្ញាយតនធុន ។ សារីបុត្រនោះ ជាអ្នកមានស្មារតីចេញចាកសមា-
 បត្តិនោះ ។ លុះសារីបុត្រនោះ មានស្មារតីចេញចាកសមាបត្តិនោះហើយ
 ក៏វិចារណាយេញ ទៅក្នុងធម៌ ដែលកន្លងទៅ លេក់ទៅ ប្រែប្រួល
 ទៅហើយថា ក្នុងធម៌ទាំងនោះ មិនដែលមាន គ្រឿងទៅជាមាន
 ដែលភ្ជាប់មានហើយ គ្រឿងទៅជាគ្មានវិញ យ៉ាងនេះ ។ សារីបុត្រ
 នោះ មិនលុះ មិនលំចលន៍ មិនអាស្រ័យទៅ មិនជាប់ទាក់ក្នុងធម៌
 ទាំងនោះឡើយ ជាអ្នកចូលស្រឡះចាកកាមពន្ធ ប្រាសចាកយោគៈ
 មានចិត្តមិនរាពិករពើន ។ សារីបុត្រនោះ ដឹងច្បាស់ថា ជិស្សរណធម៌
 គឺការលាស់ខ្លួនចេញចាកកត ទៅមានភទៅទៀត ។ ការធ្វើឱ្យរឿយ
 ទៅជិស្សរណធម៌នោះ រមែងមានដល់សារីបុត្រនោះ ។

[១២៥] ធម្ម ធារិ កិ រេ សារិយុត្តោ សទ្ធិសោ
 ខេវសញ្ញាសញ្ញាយកដំ លមតិកម្ម សញ្ញាវេទយិ-
 តដំកេដំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ ។ បញ្ញាយបស្ស្តិ^១
 វិស្សា អាសវា បរិក្ខិណា ហោដ្ឋិ ។ សោ តាយ
 សមាបន្តិយា សុតា វុដ្ឋាតិ ។ សោ តាយ សមា-
 បន្តិយា សុតា វុដ្ឋាតិ យេ ធម្មា អតីតា បិដ្ឋា
 វិបវណាតា ភេ ធម្ម សមមុខស្សតិ ឯវំ តិវមេ
 ធម្មា អហត្ថា សម្ពោដ្ឋិ ហត្ថា បតិវេដ្ឋិតិ ។ សោ
 តេសុ ធម្មេសុ អនុបាយោ វេទមាយោ អដិស្សតា
 អប្បដិទេស្តោ វិច្ឆេស្តោ វិសំយេស្តោ វិមរិយាវិកាភេទ
 ចេតសា វិហារតិ ។ សោ អត្ថំ ឧត្តរំ វិស្សរណដ្ឋិ
 បដិយាតិ ។ តទ្ធិហុលីតារា អត្ថំ ត្រូវស្ស ហោតិ ។

[១២៦] យំ ទោ តំ ភិក្ខុវេ សម្មា វេទមាយោ
 វេទយ្យ វិសិប្បត្តោ ចារមិប្បត្តោ អរិយស្មី សីលស្មី
 វិសិប្បត្តោ ចារមិប្បត្តោ អរិយស្មី សមាធិស្មី

១ ឧ. បញ្ញាយ ចស្ស ។

[១២៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត សារីបុត្រកន្លង់ជុកទូរ
 ខេវសញ្ញាសញ្ញាយកដំ ដោយសត្វគ្រប់ ហើយចូលកាន់សញ្ញា-
 វេទយិតិវេទ ។ អាសវេទមិអសំទៅទាន ព្រោះសារីបុត្រនោះ ឃើញ
 ច្បាស់ដោយប្រាថ្នា ។ សារីបុត្រនោះ មានស្មារតី ចេញចាកសមា-
 បន្តិក្ខនោះ ។ លុះសារីបុត្រនោះ មានស្មារតី ចេញចាកសមាបន្តិក្ខនោះ
 ហើយ ភិក្ខុវិហារឃើញនូវភ្នកធម៌ ដែលកន្លង់ទៅ រលត់ទៅ ប្រែ-
 ប្រួលទៅហើយថា ភ្នកធម៌ទាំងនេះ មិនដែលមាន គ្រឿងទៅជាមាន
 មានហើយ គ្រឿងទៅជាគ្មានវិញ យ៉ាងនេះ ។ សារីបុត្រនោះ
 មិនលុះ មិនលិចលង់ មិនអស្រ័យទៅ មិនជាប់នៅក្នុងធម៌ទាំងនោះ
 ឡើយ ជាអ្នកច្រឡំច្រឡោះចាកកាមរកៈ ប្រាសចាកយោគៈ មិនមានជិត
 រោគរោគី ។ សារីបុត្រនោះ ដឹងច្បាស់ថា ខិត្តសម្រេចមិននៅមាន
 កទៅទៀត ។ ការធ្វើឲ្យរឿយៗ នូវខិត្តសម្រេចមិននោះ វេទមិចានដល់
 សារីបុត្រនោះ ។

[១២៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បចារដេន តែងវិយាយសរសើរ
 ភិក្ខុណាថា ភិក្ខុនេះដល់ខ្ញុំការស្តាន ដល់ខ្ញុំវិយាយសម្រេចក្នុងសីល
 ដ៏ប្រសើរ ដល់ខ្ញុំការស្តាន ដល់ខ្ញុំវិយាយសម្រេចក្នុងសមាធិដ៏ប្រសើរ

វសិប្បត្តោ ចារមិប្បត្តោ អរិយាយ បញ្ញាយ វសិប្បត្តោ
 ចារមិប្បត្តោ អរិយាយ វិមុត្តិយាតិ សារិបុត្តមេវ តំ
 សម្មា វទមាដោ វទេយ្យ វសិប្បត្តោ ចារមិប្បត្តោ
 អរិយស្មី សីលស្មី វសិប្បត្តោ ចារមិប្បត្តោ អរិយស្មី
 សមាធិស្មី វសិប្បត្តោ ចារមិប្បត្តោ អរិយាយ បញ្ញា-
 យ វសិប្បត្តោ ចារមិប្បត្តោ អរិយាយ វិមុត្តិយាតិ ។

(១៦២) យំ ទោ តំ គិក្កុវេ សម្មា វទមាដោ វទេយ្យ

កតវតោ បុត្តោ ឱវសោ មុទតោ ជាតោ ធម្មជា ធម្ម

ចិម្ពិតោ ធម្មតាយាដោ យោ អាមិសុដាយាតោតិ សារិ

បុត្តមេវ តំ សម្មា-វទមាដោ វទេយ្យ កតវតោ បុ-

ដល់ខ្ញុំការស្តាប់ ដល់ខ្ញុំកិរិយាសម្រេចក្នុងបញ្ញាដ៏ប្រសើរ ដល់ខ្ញុំការ
 ស្តាប់ ដល់ខ្ញុំកិរិយាសម្រេច ក្នុងវិមុត្តិដ៏ប្រសើរ ដែលមហាជនវៃគង
 និយាយសរសើរ ខ្ញុំគិតនោះ គឺសារិបុត្តហ្នឹងឯងថា (សារិបុត្តនេះ)
 ដល់ខ្ញុំការស្តាប់ ដល់ខ្ញុំកិរិយាសម្រេចក្នុងសីលដ៏ប្រសើរ ដល់ខ្ញុំការ
 ស្តាប់ ដល់ខ្ញុំកិរិយាសម្រេចក្នុងសមាធិដ៏ប្រសើរ ដល់ខ្ញុំការស្តាប់
 ដល់ខ្ញុំកិរិយាសម្រេចក្នុងបញ្ញាដ៏ប្រសើរ ដល់ខ្ញុំការស្តាប់ ដល់ខ្ញុំ
 កិរិយាសម្រេចក្នុងវិមុត្តិដ៏ប្រសើរ ។

(១៦៤) ខ្នាលគិក្កុវាំងឡាយ មហាជន វៃគងនិយាយសរសើរ

គិក្កុណាថា (គិក្កុនេះ) ជាបុត្រ ជាទេសរបស់ព្រះមានព្រះភាគ កើតពី

ព្រះទស្សរបស់ព្រះមានព្រះភាគ កើតអំពីធម៌ ធម៌ដ៏ម្នាក់ទៀត មានធម៌

ជាមតិក មិនមែនមានអាមិសៈជាមតិកទៀត ដែលមហាជនវៃគងនិយាយ

សរសើរ ខ្ញុំគិតនោះ គឺសារិបុត្តហ្នឹងឯងថា (សារិបុត្តនេះ) ជាបុត្រ

អនុចរណ៍ អនុចរណ៍ ព្រះព្រះ កសិករណ៍

ទិវសា មុខតោ ជាតោ ធម្មជា ធម្មទិញ្ញតោ

ធម្មណាយោ នោ អាមិសនាយោ នោតិ ។ សារីបុត្តោ

ភិក្ខុវេ តថាគតេន អនុត្តរំ ធម្មចត្តំ បរិត្តំ

សម្មនេវ អនុប្បវត្តតិ ។ ននមកេច ភគវ

អន្តមហ េត ភិក្ខុ ភគវតោ ភាសិតំ អតិណ្ណុត្តំ

អនុចរណ៍ បឋមំ ចិន្ទិតំ ។

អនុចរណ៍ អនុចរណ៍ ព្រះព្រះអរិយកសិករណ៍

ជាទសរបស់ព្រះព្រះភាគ កើតពីព្រះស្រីរបស់ព្រះព្រះភាគ

កើតពីធម៌ ធម៌ធម៌ធម៌ មានធម៌ជាមក មិនមែនមានកសិករ ជា

មកឡើយ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុវាងឡាយ សារីបុត្តបានញ៉ាំងធម្មចត្តដ៏ប្រសើរ

ដែលកសិករឲ្យប្រព្រឹត្តទៅហើយ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅតាមដោយប្រព្រឹត្តទៅ ។

ព្រះព្រះភាគ បានគ្រប់គ្រាន់ទេចប់ហើយ ភិក្ខុវាងនោះ ក៏

មានចិត្តក្រេកអរ រីករាយហើយចំពោះកសិករ របស់ព្រះព្រះភាគ ។

ចប់ អនុចរណ៍ ទី ១ ។

ទុតិយំ ឆវិសោធនសុត្តំ^(១)

[១៦៦] ឯកេធិ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ កកវំ សា-

វត្ថុយំ វិហារតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកាសន្និ អាណមេ ។

តត្រ វេ កកវំ កិក្ខុ អាមន្តេសិ កិក្ខុវេតិ ។

កនន្តេតិ តេ កិក្ខុ កតវតោ បទ្ធស្សោសុំ ។

[១៦៧] កកវំ ឯនតវេច វេ កិក្ខុវេ កិក្ខុ

ស្និ ក្នុង កកវំ វិហារ ធាវិ ស្រិតិ ព្រហ្មចរិយំ

កកវាយំ ធាវិ វិក្ខុត្តាវេតិ បដាបាមិតិ ។

តិស្ស កិក្ខុវេ កិក្ខុវេ កាសិវំ យេ អភិទម្ពិតិ

ធម្មជីក្កោសិកតំ ។ អនតិទម្ពិតា អប្បជីក្កោសិក

បញ្ញា បុច្ឆិតតា ចត្តាណមេ អាវុសោ វេហា

១ ឧ. ឆវិសោធនសុត្តំ ឧទ្ទិកថាយម្បិ ឧវេរិ ។

ឆវិសោធនសុត្ត ទី ២

[១៦៦] ខ្ញុំបាទស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន

ព្រះភាគ គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកាសន្និ វិក្ខុក្នុង

សាវ្វិ ។ ក្នុងទីនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហៅភិក្ខុ

មកថា ម្ចាស់ភិក្ខុព័ន្ធភ្យ ។ ភិក្ខុព័ន្ធភ្យ បានខ្យល់ព្រះអង្គដឹក

របស់ព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ។

[១៦៧] ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះថា ម្ចាស់ភិក្ខុ

ព័ន្ធភ្យ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ និយាយអ្នកអរហន្តក្នុងសិវិការភិក្ខុ

ព័ន្ធភ្យថា ខ្ញុំដឹងច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ ព្រហ្មចរិយៈ ខ្ញុំបាទ

ប្រព្រឹត្តហើយ សោច្យសតិចខ្ញុំបាទធ្វើចោហើយ មិនមានភិក្ខុអ្វីស្រដៀង

នេះទៀតទេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុព័ន្ធភ្យ ភិក្ខុមិនត្រូវត្រេកអរ មិនត្រូវហាម

យាត់កាសិករបស់ភិក្ខុនោះទេ ។ បើភិក្ខុមិនត្រេកអរ មិនហាមយាត់

ហើយ ត្រូវស្នូប្រសូរព័ន្ធភ្យថា ម្ចាស់អាវុសោ វេហារ ៤ ម៉ាត់នេះ

តេជ ភតវតា ជាធាតា បស្សតា អរហតា សម្មា-
 សម្មុទ្ធន សម្មទត្តាតា ភតមេ ចត្តារោ ធិដ្ឋេ
 ធិដ្ឋវធិតា សុតេ សុតវធិតា មុតេ មុតវធិតា
 វិញ្ញាតេ វិញ្ញាតវធិតា ភមេ ទោ អារុសោ ចត្តារោ
 វេយ្យាករណ តេជ ភតវតា ជាធាតា បស្សតា អរហតា
 សម្មាសម្មុទ្ធន សម្មទត្តាតា ។ ភតមេ ជាធាតោ មណ-
 យស្មតោ ភតមេ បស្សតោ ភមេសុ ចតុសុ វេយ្យាករណសុ
 អនុតតាយ អាសវេហិ ចត្តំ វិមុត្តន្តំ ។

(១២៨) ទិណកសវស្ស កិក្ខុវេ កិក្ខុយោ វុសិកវតេ
 ភតភតវលីយស្ស ទិហិកភតវស្ស អនុប្បត្តសនត្តស្ស
 បរិក្ខិណាភវសញ្ញាធនស្ស សម្មទត្តាវិមុត្តស្ស អយម-
 នុទម្មោ មោតិ វេយ្យាករណាយ ធិដ្ឋេ ទោ អប័
 អារុសោ អនុតាយោ អនតាយោ អបិស្សុតោ អប្បជិតទ្កេ

ត្រមានព្រះភាគអរហន្តសម្មាសម្មុទ្ធអន្តរោ ទ្រង់ប្រាប ទ្រង់ឃើញ ទ្រង់
 បំផុសខុសគ្នាដោយប្រពៃហើយ វេយ្យាក ៤ ម៉ត់តែដូចម្តេច ទិកាវិប
 ុត្តលនិយាយថាឃើញក្នុងវិញ្ញាណដែលឃើញហើយ ១ ភាវិវិបុត្តល
 និយាយថាពួកនិស្សាម្នាក់ដែលចុះហើយ ១ ភាវិវិបុត្តលនិយាយ
 ថាវុត្តលសារម្នាក់ដែលបានខ្លួនហើយ ១ ភាវិវិបុត្តលនិយាយថា
 ជីវិតច្បាស់ក្នុងអាម្នាក់ដែលជីវិតច្បាស់ហើយ ១ ម្ចាស់អារុសោ វេយ្យាក
 រាំង ៤ ម៉ត់តែនេះ ដែលព្រះមានព្រះភាគអរហន្តសម្មាសម្មុទ្ធអន្តរោ
 ទ្រង់ប្រាប ទ្រង់ឃើញ ទ្រង់សិដ្ឋនិខុសគ្នាដោយប្រពៃ ។ កិក្ខុនោះ
 ស្រដៀងចុះលោកមានតាយជីវិតដូចម្តេចចុះ ឃើញដូចម្តេចចុះ បានជាចិត្តរួច
 ស្រទះចាកភាសវិ ភិក្ខុទ្យាយ មិនប្រកាន់ក្នុងវេយ្យាក រាំង ៤ ម៉ត់តែនេះ ។

(១២៩) ម្ចាស់កិក្ខុទ្យាយ កិក្ខុជាទិណស្រព អ្នកមាន
 ព្រហ្មចរិយៈប្រព្រឹត្តហើយ មានកិច្ចការធ្វើរួចហើយ មានការងារចុះ
 ហើយ មានប្រយោជន៍សម្រាប់ខ្លួនសម្រេចហើយ មានភវិសញ្ញាជនៈ
 គស់ហើយ ល្អស្រទះចាកអកុសលធម៌ ព្រោះជីវិតដោយប្រពៃ វិមជ
 មានអនុបបរិទេវ^(១) ដើម្បីព្យាករណ៍ថា ម្ចាស់អារុសោ ខ្ញុំមិនលុះ មិនលិច
 លន៍ មិនអស្រ័យ មិនជាប់ចំពាក់នៅក្នុងវិញ្ញាណ ដែលឃើញហើយ ។

១ សុរិរិ ។

វិប្បមុត្តោ វិសំយុត្តោ វិមរិយានិកតេន ចេតសា
 វិហារមិ សុតេ ចោ អហំ អារុសោ... មុតេ ចោ
 អហំ អារុសោ វិញ្ញតេ ចោ អារុសោ... អនុចាយោ
 អនុចាយោ អនិស្សិតោ អប្បជិតោ វិប្បមុត្តោ
 វិសំយុត្តោ វិមរិយានិកតេន ចេតសា វិហារមិ ឯវិ
 ចោ នមេ អារុសោ ជាទតោ ឯវិ បស្សតោ នមេសុ
 ចក្ខុសុ វេហារេសុ អនុចាយោ អាសវេហិ ចិត្ត
 វិមុត្តន្តំ ។ ភស្តុ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុវោ សាទុតិ ភាសិត
 អភិទន្ធិតតំ អនុមោទិតតំ ។ សាទុតិ ភាសិត
 អភិទន្ធិតា អនុមោទិតា ទុត្តិ បញ្ញោ បុច្ឆិតោ បញ្ញ
 ចោ នមេ អារុសោ ទុតានានកុដ្ឋោ តេន ភតវត ជា
 ទតា បស្សតា អវហតា សម្មាសម្មុទ្ធន បស្មុទ្ធកុតា
 តាតមេ បញ្ញ សេយ្យដីធំ រូប្យតានានកុដ្ឋោ វេទនុ
 តានានកុដ្ឋោ សញ្ញតានានកុដ្ឋោ សង្ហារូតានានកុដ្ឋោ

ច្រស្រុ ចោកកាមពត ប្រាសចាកយោគៈ វគមានចិត្តវេទិតវិទីវ័យ
 ម្នាលអារុសោ ខ្ញុំ (មិនលុះ) ក្នុងសកម្មណ៍ដែលទទួលហើយទេ... ម្នាល
 អារុសោ ខ្ញុំ (មិនលុះ) ក្នុងសកម្មណ៍ដែលចុះហើយទេ... ម្នាល
 អារុសោ ខ្ញុំមិនលុះ មិនលិចលនី មិនតាស្រ័យ មិនជាប់ចំពាក់នៅ
 ក្នុងសកម្មណ៍ដែលដឹងច្បាស់ហើយទេ ច្រស្រុ ចោកកាមពត ប្រាស-
 ចាកយោគៈ វគមានចិត្តវេទិតវិទីវ័យ ម្នាលអារុសោ ខ្ញុំដឹងយ៉ាង
 នេះ ឃើញយ៉ាងនេះ មិនជាប់ក្នុងច្រស្រុ ចោកកាសវិមរិយានិកទូក្យ
 មិនប្រកាន់ក្នុងវេហារវាទិ មិនលេចនិ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុ
 ត្រូវត្រេកអរ អនុមោទនា តោ ភិក្ខុបសិក្ខុភារេថា សាមុ ជេច្ឆេ ។
 លុះភិក្ខុត្រេកអរ អនុមោទនា ភាសិតថា សាមុ ជេច្ឆេហើយ ត្រូវសួរ
 ប្រស្នាតទៅទៀតថា ម្នាលអារុសោ ទុតានានកុដ្ឋ ៥ នេះ ព្រះមាន
 ព្រះភាគអាយុសម្មាសម្មុទ្ធនោះ ត្រង់ត្រាប ត្រង់ឃើញ ត្រង់សំដែង
 ទុកមកហើយដោយប្រពៃ ទុតានានកុដ្ឋទាំង ៥ តើដូចម្តេចចុះ គឺប្រដា
 ទុតានានកុដ្ឋ ១ វេទនុបុតានានកុដ្ឋ ១ សញ្ញបុតានានកុដ្ឋ ១ សង្ហាបុតានានកុដ្ឋ ១

វិញ្ញាណនាគាននក្ខត្តោ នមេ ចោ អាវុសោ បញ្ចត្តា-
នានក្ខត្តោ តេន ភកវតា ជាទតា បស្សតា អាហតា
សម្មាសម្មុទ្ធន សម្មនក្ខតា ។ កថំ ជាទតោ
បនាយស្មតោ កថំ បស្សតោ នមេសុ បញ្ចសុតាណា-
នក្ខត្តេសុ អនុចានាយ អាសវេហិ ចិត្តំ វិមុត្តន្តិ ។

(១២៧) ចិណ្ណាសវស្ស កិក្ខុវេ កិក្ខុយោ វុសិ-
កវតោ កកកាណិយស្ស ធិហិកការស្ស អនុប្បន្ត-
សនក្ខស្ស បរិក្ខិណាភវសញ្ញោននស្ស សម្មនក្ខាវិ-
មុត្តស្ស អយមនុទេសោ ហោតិ វេយ្យាករណាយ រូបំ
ចោ អហំ អាវុសោ អាលំ វិវត្តំ អនស្សាសិក្ខន្តិ^(១)
វិទិត្តា យេ រូបេ ធិនាយុតាណា ចេតសោ អធិដ្ឋា-
នាកិច្ចវេសានុសយា តេសំ ឧយា វិវតា និរោតា ចាតា
បដិទិស្សត្តា វិមុត្តំ មេ ចិត្តន្តិ បជាចាមិ វេទនំ
ចោ អហំ អាវុសោ ... សញ្ញំ ចោ អហំ អាវុសោ ...

១ ឃ. វិទិត្តំ អនស្សាសិក្ខំ ។

វិញ្ញាណនាគាននក្ខត្តោ ម្នាលភារុសោ ចេន ភានក្ខត្តាចំនី ថៈ ទេ វេស
ព្រះមាត្រេភាគ អរហន្តុសម្មាសម្មុទ្ធនោ ច្រងំប្រាប ច្រងំយិញ្ញ
ច្រងំសិវិដិទុកមកហើយដោយប្រវិត ។ ចុរណាគមានកាយ ដឹងដូច-
ម្តេច យិញ្ញដូចម្តេច មេជាចិត្តច្រស្រះចោកភាសវិចារិទ្ធក្រយមិទ
ប្រកានក្ខនិទុកភានក្ខត្តាចំនី ថៈ ទេ ។

(១២៨) ម្នាលភារុសោ ចុរណាគមាន អ្នកមាន
ព្រហ្មចរិយ ប្រព្រឹត្តស្រេចហើយ មានកិច្ចការច្រើនស្រេចហើយ មានការ
ដាក់ចុរហើយ មានប្រយោជន៍ចិរៈភារុសសម្រេចហើយ មានកវិសញ្ញា-
ននៈអសវហើយ មានចិត្តច្រស្រះចោហើយ ព្រោះដឹងទុក្ខដឹងដោយ
ប្រវិត ដឹងមានអនុធម៌ខេមដ៍ឡើយករណីថា ម្នាលភារុសោ ខ្ញុំដឹង
ច្បាស់ទូរូបថា មានកម្លាំងថយ ដល់ទូរសេចក្តីវិចារស មិនជាទិព្រក-
អេ ហើយដឹងច្បាស់ថា ការប្រកាន់មាំ ការអធិដ្ឋាន ការចូលចិត្ត
សិច ទិវិការដេកនោរបស់ចិត្ត ណា ក្នុងរូប ចិត្តរបស់ខ្ញុំ ដុតស្រឡះ
ព្រោះអសវេ ព្រោះឡើយណាយ ព្រោះរលក់ ព្រោះលះបង់ ព្រោះ
កំបាំងដំ ខ្ញុំសេចក្តីប្រកាន់មាំដាវដើមនោះ ម្នាលភារុសោ ខ្ញុំ (ដឹង
ច្បាស់) ចុរវិទេនា ... ម្នាលភារុសោ ខ្ញុំ (ដឹងច្បាស់) ទូរសញ្ញា ...

អនុបទ្រព្យ ជិវសោធនសូត្រ អនុបទ្រព្យសំ

អាណាបាតុ មេត្តាបាតុ វិញ្ញាណបាតុ អាណាបាតុ
វិញ្ញាណបាតុ នមោ ទោ អាវុសោ ធន បាតុយោ
នេម កតវតា ជាមតា បស្សតា អរហតា សម្មា-
សម្ពុប្បេ ធម្មមត្តាតា ។ កេចំ ជាមតោ បតា-
យស្សតោ កេចំ បស្សតោ នមោសុ ធនុ បាតុសុ
អនុបទ្រព្យ អាសវេហិ ចិត្ត វិមុត្តន្តិ ។

[១៧០] ទិណាសវស្ស ភិក្ខុវេ ភិក្ខុយោ វុសិតវតោ
កេតករណីយស្ស ទិហិតការស្ស អនុប្បត្តសនុស្ស
បរិភិណាកវសញ្ញាធនស្ស សម្មមត្តាវិមុត្តស្ស អយ-
មនុធម្មោ យោតិ វេយ្យោ ករណាយ បបវីបាតុ
ទោ អហំ អាវុសោ អនត្តុតា ឧបតថ្មិ ធន
ច បបវីបាតុនិស្សិតំ អត្តានំ យេ ច បបវីបាតុ-
និស្សិតា ឧបាទាយុបាទាទា ចេតសោ អនិច្ចា-
តាភិជិវសោទុសយោ តេសំ ឧយោ វិភតា ធិរេតា
ចាតា បដិជិស្សត្តា វិមុត្តំ មេ ចិត្តន្តិ បជាបាមិ

អនុបទ្រព្យ ជិវសោធនសូត្រ ការព្យាបាលវិទ្យាអនុបទ្រព្យ

អាណាបាតុ មេត្តាបាតុ វិញ្ញាណបាតុ អាណាបាតុ វិញ្ញាណ-
បាតុ មូលអាវុសោ បាតុបាំង ៦ នេះឯង ដែលព្រះមោទ្រព្យ
ភាគ អរហត្តសម្មាសម្ពុ ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ ទ្រង់ក្រាស់
សំដែងដោយប្រពៃហើយ ។ ចុះលោកមានអាយុ ជីវិតដូចម្តេច ឃើញ
ដូចម្តេច បានជាចិត្តស្រឡះចាកអាសវៈទាំងឡាយ ព្រោះមិនប្រកាន់
ក្នុងភាគទាំង ៦ នេះ ។

[១៧០] មូលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាទិណស្រព ដែលមាន
ព្រហ្មចរិយធម៌ប្រព្រឹត្តគ្រប់គ្រាន់ហើយ មានភិក្ខុធ្វើចូរហើយ មានការ
ដាក់ចុះហើយ មានប្រយោជន៍ចិញ្ចែងខ្លួនសម្រេចហើយ មានសញ្ញា-
ជនៈក្នុងភកាអស់ហើយ មានចិត្តស្រឡះហើយ ព្រោះជីវិតទូលែមិ
ដោយប្រពៃ តែងមានអនុបទ្រព្យនេះ ដើម្បីព្យាបាលវិទ្យា មូលអាវុសោ
ខ្ញុំចូលចិត្ត ត្រូវបរិបាតុ ជាមិនមែនខ្លួនផង មិនចូលចិត្ត ខ្ញុំខ្លួន
ដែលអាស្រ័យនៅនឹងបរិបាតុផង មួយទៀត សេចក្តីប្រកាន់មាំ
ការអធិដ្ឋាន ការចូលចិត្តសិបំ និងការជេតនៅរបស់ចិត្តណា ដែល
អាស្រ័យនឹងបរិបាតុ ខ្ញុំជីវិតច្បាស់ថា ចិត្តរបស់ពេញអញ ផុត
ស្រឡះហើយ ព្រោះអស់ ព្រោះឡើយណាយ ព្រោះលេង
ព្រោះលេបផង ព្រោះកំចាត់បង់ ខ្ញុំសេចក្តីប្រកាន់មាំជាដើម នោះ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបេស្កស្កនិកាយ

អាចេនាតតុំ ទោ អហំ អារុសោ... តេជេនាតតុំ ទោ
អហំ អារុសោ... វិញ្ញាណាតតុំ ទោ អហំ អារុសោ...
អាកាសនាតតុំ ទោ អហំ អារុសោ... វិញ្ញាណនាតតុំ
ទោ អហំ អារុសោ អនត្តតោ ឧបេស្កំ ទ ច
វិញ្ញាណនាតតុំសិស្សតំ អត្តាធំ យេ ច វិញ្ញាណនា-
តតុំសិស្សតោ ឧបេស្កនាតតុំ^(១) ចេតសោ អធិដ្ឋាបា-
តិធំវេសាមុសយោ តេសំ ទយា វិភកា ចិរេនា
បាតា បដិធំសុត្តា វិមុត្តំ មេ ចិត្តំ បដាបាមិ
ឃី ទោ មេ អារុសោ ជាទតោ ឃី ចស្សតោ
នំសាសុ ចសុ ជាតុសុ អនុបាទាយ អាសវេហិ
ចិត្តំ វិមុត្តំ ។ កស្ស ភិក្ខុវេ ភិក្ខុវោ សាទុតិ
កាសិកំ អភិមជ្ជិតតំ អនុមោទិតតំ ។ សាទុតិ កាសិកំ
អភិមជ្ជិតតា អនុមោទិតតា ឧត្តិ បញ្ញា បុច្ឆិតតោ

១ ឧ: ឧបេស្កនាតតុំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបេស្កស្កនិកាយ

ម្ចាស់ភារុសោ ខ្ញុំចូលចិត្តនូវភារុសោ... ម្ចាស់ភារុសោ ខ្ញុំចូលចិត្តនូវ
ភារុសោ... ម្ចាស់ភារុសោ ខ្ញុំចូលចិត្តនូវវាយោនាតតុំ... ម្ចាស់
ភារុសោ ខ្ញុំចូលចិត្តនូវភាកាសនាតតុំ... ម្ចាស់ភារុសោ ខ្ញុំចូលចិត្តនូវ
វិញ្ញាណនាតតុំ ថាមិនមែនខ្លួនផង មិនចូលចិត្តខ្លួនដែលអាស្រ័យនៅនឹង
វិញ្ញាណនាតតុំផង មួយទៀត ខ្ញុំដឹងច្បាស់ថា ការប្រកាន់ចំ
ចំដួង ការចូលចិត្តសិបំ នឹងការដេកនៅរបស់ចិត្តណា ដែលអាស្រ័យ
នឹងវិញ្ញាណ ចិត្តរបស់ខ្ញុំផុតស្រឡះហើយ ព្រោះអស់ ព្រោះនឿយ-
ណាយ ព្រោះវេលា ព្រោះលះបង់ ព្រោះកំចាត់បង់ នូវសេចក្តីប្រកាន់
ចំដួងដើមនោះ ម្ចាស់ភារុសោ កាលបើខ្ញុំដឹងយ៉ាងនេះ ឃើញយ៉ាង
នេះហើយ ចិត្តក៏ផុតចាកភាសវៈទាំងឡាយ ព្រោះមិនប្រកាន់ក្នុងនាតតុំ
ទាំង ៦ នេះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្រូកក្រា អនុមោទនា
នឹងកាសិករបស់ភិក្ខុនោះថា សាទុ ដូច្នោះចុះ ។ លុះភិក្ខុក្រូកក្រាអនុ-
មោទនានូវកាសិកថា សាទុ ដូច្នោះហើយ ត្រូវសូម្រស្តាភារុសោទៀតថា

ធិ ទោ បដិមាធិ អាវុសោ អន្ល្ហិត្តិកាធិ តាហិកធិ
 អាយតនាធិ តេជ កកវតា ជាធិតា បស្សតា
 អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធន បម្មនក្កាតាធិ កតតមាធិ
 ធិ ចក្ក ចេវ រូតា ធិ សោតំ សទ្ធា ធិ យាធិ
 ធិ កង្វា ធិ ជីក្ខុ ធិ រសា ធិ កាយោ ធិ ដោដ្ឋតា
 ធិ មរោ ធិ ធម្មា ធិ វិហារិ ទោ អាវុសោ ធិ
 អន្ល្ហិត្តិកាធិ តាហិកធិ អាយតនាធិ តេជ កកវតា
 ជាធិតា បស្សតា អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធន បម្មនក្កា-
 តាធិ ។ កតំ ជាធិតា បទាយស្សតា កតំ បស្សតា
 វមេស្ស ធស្ស អន្ល្ហិត្តិកតាហិវេស្ស អាយតនេស្ស
 អនុបទន្តាយ អាសវេហិ ចិត្តំ វិមុត្តន្តិ ។

(១៧១) ទីណាសវស្ស ភិក្ខុវេ ភិក្ខុវោ វសិ-
 កវតោ កតករណីយស្ស ឱហិតការស្ស អនុប្បក្ក-

ម្នាលអាវុសោ ចុះតាមកខ្លះខាងក្នុង ខាងក្រៅក៏ដ ៦ នេះ ដែលព្រះ
 មានព្រះភាគអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់គ្រាប់ច្បាស់ ឃើញច្បាស់ ទ្រង់
 សិរីផលដោយប្រវត្តិហើយ អាយតនៈ ៦ ដឹងដូចម្តេច គឺចក្ក ១ រូប ១
 សោតៈ ១ សទ្ធាៈ ១ យាធាៈ ១ កង្វាៈ ១ ជីក្ខុ ១ សេវា ១ កាយៈ ១ ដោដ្ឋតាៈ ១
 មនៈ ១ ធម្មៈ ១ ម្នាលអាវុសោ អាយតនៈខាងក្នុងខាងក្រៅ ៦ នេះហើយ
 ដែលព្រះមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់គ្រាប់ច្បាស់ ឃើញ
 ច្បាស់ ទ្រង់គ្រាប់សិរីផលដោយប្រវត្តិហើយ ។ ភិក្ខុសួរថា ចុះលោក
 មានអាយុ ដឹងដូចម្តេច ឃើញដូចម្តេច ទើបចិត្តផុតស្រឡះចាកអាសវៈ
 ពិនិត្យយ ព្រោះមិនប្រកាន់ក្នុងអាយតនៈខាងក្នុង ៦ ខាងក្រៅ ៦ នេះ។

(១៧១) ម្នាលភិក្ខុពិនិត្យយ ភិក្ខុជាវិណាស្រត ដែល
 មានព្រហ្មចរិយធម៌ ប្រព្រឹត្តគ្រប់គ្រាន់ហើយ មានភិច្ចេស្រច
 ហើយ មានការដាក់ចុះហើយ មានប្រយោជន៍ ៦ ពាន្តខ្ល

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបេសណ្ណសកំ

សទ្ធកុស្ត្តំ បរិក្កំណាភវសញ្ញាជនស្ស សម្មទញ្ញា
 វិមុត្តស្ស អយមទុដម្មោ ហោតិ វេយ្យាករណាយ
 ចក្កស្មី អាវុសោ រូបេ ចក្កវិញ្ញាណោ ចក្កវិញ្ញាណា-
 វិញ្ញាតទ្រេសុ ធម្មេសុ យោ ធម្មោ យោ រាគោ យា
 ទុដ្ឋិ យា តណ្ហា យេ ទុតាណយុតាណា ចេតសោ
 អធិដ្ឋាតកិច្ចវេសាទុសយា តេសំ ទយា វិរាតា
 ជិរោតា ចាតា បដិជិស្សត្តា វិមុត្តំ មេ ចិត្តន្តិ
 បដាធមិ សោតស្មី អាវុសោ សទ្ធន្ធ សោតវិញ្ញាណោ ...
 យាទស្មី អាវុសោ តទ្ធន្ធ យាទវិញ្ញាណោ ... ជិវ្ហាយ
 អាវុសោ រាសេ ជិវ្ហាវិញ្ញាណោ ... កាយស្មី អាវុសោ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបេសណ្ណសកំ

សម្រេចហើយ មានកវសញ្ញាជនអស់ហើយ មានចំរុះស្រឡះហើយ
 ព្រោះជើងខ្សែកម្រងដោយប្រវែង តែងមានអនុធមិទេ ដើម្បីស្វករណ៍ថា
 ម្ចាស់អាវុសោ ខ្ញុំជើងច្បាស់ថា ទុះ រាតៈ ទន្ធិ កណ្តា សេចក្តី
 ប្រកាន់ចាំ ការអធិដ្ឋាន ការចូលចិត្តសិប្ប ខ័ណ្ឌការដកថៅ របស់
 ចិត្តណា ក្នុងចក្ក ក្នុងរូប ក្នុងចក្កវិញ្ញាណ ក្នុងធម្មាម្នេស្ត ទាំងឡាយ
 ដែលបុគ្គលគប្បីជើងច្បាស់ដោយចក្កវិញ្ញាណ ចិត្តរបស់អង្គាអញ ក៏ដុត
 ស្រឡះហើយ ព្រោះអស់ ព្រោះខ្សើយណាយ ព្រោះរលត់ ព្រោះលះ
 បង់ ព្រោះកំចាត់បង់ ខ្លួនសកាវមានទុះជាដើមនោះ ម្ចាស់អាវុសោ
 ខ្ញុំជើងច្បាស់ថា ទុះ រាតៈ ទន្ធិ កណ្តា សេចក្តីប្រកាន់ចាំ ការ
 អធិដ្ឋាន ការចូលចិត្តសិប្ប ខ័ណ្ឌការដកថៅ របស់ចិត្ត ណា ។
 ក្នុងសោតៈ ក្នុងសទ្ធន្ធ ក្នុងសោតវិញ្ញាណ ... ក្នុងយានៈ ក្នុងអន្ធ
 ក្នុងយានវិញ្ញាណ ... ក្នុងជិវ្ហា ក្នុងរាសេ ក្នុងជិវ្ហាវិញ្ញាណ ... ក្នុងកាយ

អនុបទ្បស្ស ចរិសោធនសុត្ត អនុមម្ពត្តកាលំ

ដោត្តត្រេ កាយវិញ្ញាណោ ... មនស្សី អាវុសោ ធម្មេ
 មហោវិញ្ញាណោ មហោវិញ្ញាណាវិញ្ញាតត្រេសុ ធម្មេសុ
 យោ ធម្មោ យោ វាតោ យា នន្ទិ យា ភណ្ណា
 យេ ទុតានាយុតានាថា ចេតសោ អចិដ្ឋានាភិ-
 ធិវេសានុសយា តេសំ ទយា វិភត្តា ធិរោតា បាតា
 មចិដិស្សត្តា វិមុត្តំ មេ ចិត្តន្ទិ មដាបាមិ ឃំ
 ចោ មេ អាវុសោ ជាធមតោ ឃំ មស្សតោ
 នមេសុ ធម្មេ អជ្ឈតិកាតាហិមេសុ អាយតនេសុ
 អនុកាយេ អាសវេហិ ចិត្តំ វិមុត្តន្ទិ ។ តស្ស
 ភិក្ខុវេ ភិក្ខុវោ សាទុតិ កាសិតំ អភិទន្ទិកត្តំ
 អនុមោទិតត្តំ ។ សាទុតិ កាសិតំ អភិទន្ទិកត្តា អនុ-
 មោទិតត្តា ទុត្តំ បញ្ញា បុច្ឆិតត្រោ កតំ ជាធមតោ
 បទាយស្សតោ កតំ មស្សតោ នមស្សិត្ត វិញ្ញា-
 ណាតោ កាយេ តហិទ្ធា ច សត្តចិមិត្តេសុ អហត្តិរ-
 មមដ្ឋានមាតានុសយា សុសមុហានាភិ ។

អនុបទ្ប ចរិសោធនសុត្ត កាល្យកាលំនុអនធមំ

កុនិជាដ្ឋានៈ កុនិកាយវិញ្ញាណោ ... កុនិមនៈ កុនិធម្មៈ កុនិមហោ-
 វិញ្ញាណោ កុនិធម្មទានិទ្ធកាយ វេសបុគ្គលក្រវដិទិដោយមហោវិញ្ញាណោ
 ចិត្តយេសំ ភាគ្នាអញ ភិក្ខុស្រវនៈ ព្រោះតេសំ ព្រោះឡើយណាយ
 ព្រោះលេតំ ព្រោះលះបនី ព្រោះកំបាតំបនី មុវិទុនៈជាដើមនោះ
 ម្នាលអាវុសោ កាលបច្ចុំដិទិយានិទេ ឃើញយ៉ាងនេះហើយ ចិត្ត
 យេសំច្ចំ កិច្ចចោកតាសវិទានិទ្ធកាយ ព្រោះមេប្រកាន់នូវអាយតនៈ
 ទានិកុនិ ឯ ទានិក្រវ ឯ ទេវទៀយ ម្នាលភិក្ខុវិទានិទ្ធកាយ ភិក្ខុក្រវ
 ក្រេតកា អនុមោទនា ធីតាសិកយេសំភិក្ខុនោះថា សាទុ ដូច្នោះចុះ ។
 លុះភិក្ខុក្រេតកា អនុមោទនា ធីតាសិកថា សាទុ ដូច្នោះហើយ
 ក្រវិស្សប្រស្នាតទៅទៀតថា ចុះលោកមានអាយុ ដឹងដូចម្តេច ឃើញ
 ដូចម្តេច បានជះលាភជកនូវអហត្តិរមាតានុសយ ធីតិមមដ្ឋានភណ្ណា-
 នុសយ កុនិកាយវេសប្រកបដោយវិញ្ញាណទេវេន កុនិមិត្តទានិ-
 អសំជាទានិក្រវនេះផង ។

(១៧២) ចំណាសវស្ស កិច្ចុវេ កិច្ចុយោ វុសិកវតោ
 កាតករណិយស្ស ឱហិតការស្ស អនុប្បត្តសនត្តស្ស
 បរិក្ខំណាសវសញ្ញាជនស្ស សម្មនញ្ញាវិមុត្តស្ស អយម-
 នុនម្មោ កោតិ វេយ្យាករណាយ បុត្រោ ទោ
 អហំ អាវុសោ អាតារិយកុតោ សមាមោ អវិនុស្ស
 អហោសី តស្ស មេ តថាតតោ វា តថាតតស្សវតោ
 វា ទន្ទំ ទេសេតិ តាហំ ទន្ទំ សុត្វា តថាតតេ
 សន្ទំ បដិវេកី ។ សោ តេន សម្មាបដិណ-
 តេន សមម្មាតតោ នតិ បដិសញ្ញក្កិ សម្មាណា^(១)
 យវវាសោ វជាបដោ អញ្ញោកាសោ បព្វដ្ឋា ធម៌ទំ
 សុតារំ អតារំ អដ្ឋារសតា ឯកានុបរិបុណ្ណំ ឯកានុ-
 បរិសន្ទំ សន្ទុលិទិតំ ព្រាហ្មចរិយំ ចរិតំ យន្តរា-

១ ម. បដិសញ្ញក្កម សិទ្ធាចោតិ ទិស្សតំ ។

(១៧២) ប្រាអន្តិគ្រាសំ ថា ម្នាលភិក្ខុវិនិច្ឆ័យ ភិក្ខុណា
 ចំណាស្រតា ដែលមានគ្រហស្ថ យធម៌ប្រតិក្កត្រប់គ្រាន់ហើយ
 មានកិច្ចការធ្វើចេះហើយ មានការជាតិចេះហើយ មានប្រយោជន៍
 របស់ខ្លួនសម្រេចហើយ មានវិសញ្ញាធម៌អស់រលីងហើយ មាន
 ចិត្តអុតហើយ ព្រោះដឹងធម៌ដោយប្រពៃ គេធម៌អនុធម៌នេះ ដើម្បី
 ព្យាគារណំ ម្នាលអាវុសោ កាលពីដើម ខ្ញុំទៅជាគ្រហស្ថ ព្រោះ
 តថាភក្កិ សាវិត្រានេតថាភក្កិ គេនិសិទ្ធិធម៌ដល់ខ្ញុំនោះ លុះខ្ញុំ
 ស្តាប់ធម៌នោះហើយ ក៏បានខ្មុសខ្មាច់ពោះព្រះភថាភក ។ ខ្ញុំនោះ
 បរិច្ចណិដោយការបានខ្មុសខ្មាច់ពោះហើយ ក៏ពិចារណាយើញដូច្នោះថា
 យកវិស ចាន្ត្រីកណាសំ ជាដូរឫក្សានិច្ចលីតិកតៈ បព្វដ្ឋា រើប
 មានទំនេរច្រើន កាលបើវា ក្នុងអញ នៅគ្រប់គ្រងផ្ទះហើយ មិន
 ងាយនឹងប្រតិក្កត្រហូចារ្យ ឲ្យបរិច្ចណិដោយចំណែកមួយ ឲ្យបរិសុទ្ធ
 ដោយចំណែកមួយ ដូចជាសិទ្ធិដែលបុគ្គលដុសខាត់បានឡើយ បើដូច្នោះ

ហិ កេសសមម្បំ ឱហារត្រា កាសាយាដិ វត្តាដិ
 អប្បាទត្តា អតារស្នា អនកាវិយំ បទ្ធវេយ្យដិ ។
 សោ ទោ អហំ អនុស្សិ អបរេន សមាយេ អប្បំ
 វិ កោតត្តុដ្ឋ បហាយ មហន្តំ វិ កោតត្តុដ្ឋ
 បហាយ អប្បំ វិ ញាតិបរិវន្តំ បហាយ មហន្តំ
 វិ ញាតិបរិវន្តំ បហាយ កេសមម្បំ ឱហារត្រា
 កាសាយាដិ វត្តាដិ អប្បាទត្តា អតារស្នា អនកាវិយំ
 បទ្ធវេ ។ សោ ឃិ បទ្ធវេតោ សមារោ ភិក្ខុដំ
 សិក្កាសាជីវសមាបន្នោ ចាណាទិចាតិ បហាយ ចា-
 ណាទិចាតា បជិវិតោ អហោសី ដិហិតទណ្ណោ
 ដិហិតសត្តោ លទ្ធិ ធម្មាបន្នោ សត្វប្បណាក្ខតហិ-
 តានុកម្មិ អហោសី ។ អនិទ្ធានាដំ បហាយ
 អនិទ្ធានាថា បជិវិតោ អហោសី ទិទ្ធានាយិ
 ទិទ្ធានាដិកម្មំ អថេនេន សុចិក្ខុតេន អត្តោ វិ-
 ហោសី ។ អប្បញ្ញចរិយំ បហាយ ប្រញ្ញចារិ អហោសី

មានតែការព្រាញកោសក់ ពុកមាត់ ពុកចង្កា ហើយស្លៀក
 សំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះ ចូលទៅកាន់ផ្នួស ។ ម្ចាស់អាវុសោ
 លុះសម័យជាខាងក្រោយមក ខ្ញុំនោះ បានលរបង់គំនេទ្រព្យភិច្ចក្តិ
 លរបង់គំនេទ្រព្យច្រើនក្តិ លរបង់ញាតិវិន្យភិច្ចក្តិ លរបង់ញាតិវិន្យ
 ច្រើនក្តិ ហើយកោសក់ ពុកមាត់ ពុកចង្កា ស្លៀកសំពត់
 កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះ ចូលទៅកាន់ផ្នួស ។ លុះខ្ញុំបានបួស
 យ៉ាងនេះហើយ គឺបរិច្ចារៈដោយសិក្ខានិសាដិវរបស់ភិក្ខុ លរបង់
 បាណាភិបាត វៀរចាកបាណាភិបាត ដាក់ចុះខ្លួនកម្រា ដាក់ចុះ
 នូវសស្រ្តា ជាអ្នកអៀនខ្លាស មានចិត្តកាលិកអាស្ស ខឹងមានសេចក្តី
 អនុគ្រោះដល់សត្វ ដោយប្រយោជន៍ ។ ជាអ្នកលរបង់អទិទ្ធានា
 វៀរចាកអទិទ្ធានា កាន់យកវត្ថុទ្រព្យវេលគេឲ្យ ប្រាថ្នាចំពោះវត្ថុ
 ទ្រព្យវេលគេឲ្យ មានខ្លួនដ៏ស្អាត មិនមែនជាអ្នកល្មុច ។ ជាអ្នក
 លរបង់នូវអត្រាប្រយោជន៍ គឺធម៌ប្រសើរ ប្រព្រឹត្តនូវធម៌ប្រសើរ

អាណាថា^(១) វិរតោ មេដ្ឋោ តាមធម្មា ។ មុសាភិ
 បហាយ មុសាភិណា បដិវិរតោ អហោសី សច្ចភិ
 សច្ចសន្នោ ថេតោ បច្ចយេតោ អវិសំវាទតោ លោ-
 កស្ស ។ មិសុណំ វាចំ បហាយ មិសុណាយ
 វាចាយ បដិវិរតោ អហោសី វតោ សុត្វា ។
 អម្បត្ត អត្តាតា វាមេសំ ភេតាយ អម្បត្ត វា
 សុត្វា ។ វាមេសំ អត្តាតា អម្បសំ ភេតាយ វតំ
 ភិញ្ញាចំ វា សន្នាតា សហិតាចំ វា អនុប្បធាតា
 សមត្តារោ សមត្តរោ សមត្តន្នំ សមត្ត-
 ការណី វាចំ កាសិកា អហោសី ។ ឧសំ វាចំ
 បហាយ ឧសាយ វាចាយ បដិវិរតោ អហោសី
 យា សា វាចា លោ កណ្ណិសុទា បេមជ្ជិយា
 ហនយន្ត្តោ តោវី តហុជនកត្តា តហុជនមនាតា

^១ អាណាថាវិប្បត្តិ ។

ជាអ្នកចៀសវាង វៀរស្រឡះចាកមេដ្ឋេ ដែលជាធម៌សម្រាប់អ្នកស្រុក ។
 ជាអ្នកលះបង់មុសាភិទ វៀរចាកមុសាភិទ មិនយាយតែពាក្យពិត កត្ត
 ពាក្យពិត ជាអ្នកទៀងត្រង់ គួរគេជឿបាន មិនមិនយាយបំភ្លាក់សក្ក-
 លោកទៀយ ។ ជាអ្នកលះបង់មិសុណាវាចា វៀរចាកមិសុណាវាចា
 គិតសំដីអំពីសំណាក់ផ្ទះនេះ មិនប្រាប់ដល់ផ្ទះឯណោះ ដើម្បីនឹងបំបក
 ផ្ទះវាំងពីរនេះឡើយ ឬពូជសំណាក់អ្នកឯណោះ មិនយកមកនិយាយ
 ប្រាប់អ្នកនេះ ដើម្បីនឹងបំបែកផ្ទះឯណោះឡើយ តែនឹកដូយបង្រួប
 បង្រួមដូរតួកផ្ទះដែលបែកបាក់គ្នាហើយផង ជាអ្នកជួយទំនុកបម្រុងទុក
 តួកផ្ទះដែលត្រូវការនឹងប្រយោជន៍ផង ជាអ្នកគ្រូកអាទិ៍និសេចក្តីព្រម-
 ព្រៀង ពេញចិត្តនឹងនិសេចក្តីព្រមព្រៀង ចូលចិត្តនឹងនិសេចក្តីព្រម-
 ព្រៀង មិនយាយតែពាក្យដែលទាំឲ្យកើតនិសេចក្តីព្រមព្រៀងដូច្នោះឯង ។
 ជាអ្នកលះបង់ឧសាវាចា វៀរចាកឧសាវាចា ពិចារណាមិនមានពោស
 ជានុទដល់គ្រូចៀក គួរឲ្យស្រឡាញ់ គួរឲ្យកម្ពស់ទុកក្នុងហឫទ័យ ជា
 សំដីអ្នកត្រង់ ជាច្រើនស្រឡាញ់ដល់ផ្ទះច្រើន ជាច្រើនពេញចិត្តដល់ផ្ទះច្រើន

អនុបទេស្ស ជីវេសោទេស្សត្ថេ អនុបម្បក្ការណំ

តថាវុប្បី វាចំ ភាសិតា អយោសី ។ សម្មប្ប្រលាបំ
 បហាយ សម្មប្ប្រលាចា បដិវិរតោ អយោសី កាលវាទំ
 ក្ខតវាទំ អត្តវាទំ ធម្មវាទំ វិជយវាទំ ធិតាទេវតំ វាចំ
 ភាសិតា អយោសី កាលេន សាមទេសំ បរិយទ្គ-
 វតី អត្តសញ្ញិតំ ។ សោ ភីជតាមក្ខតតាមសមារម្ភា
 បដិវិរតោ អយោសី ឯកកត្តិកោ អយោសី ត្រូបរតោ
 វិរតោ វិកាលគោជនា ទច្ចតិកវាទិតវិស្សកទស្សនា
 បដិវិរតោ អយោសី មាលាតន្តវិលេបទទាវលាមណ្ឌទ-
 វិក្ខុសទដ្ឋានា បដិវិរតោ អយោសី ទុប្ភាសយទមហា-
 សយនា បដិវិរតោ អយោសី ជាត្រូបរជតប្បដិក្កហណា
 បដិវិរតោ អយោសី អាមកទញ្ញប្បដិក្កហណា បដិវិ-
 រតោ អយោសី អាមកទំសប្បដិក្កហណា បដិវិរតោ
 អយោសី ឥត្តិក្កមារិកាបដិក្កហណា បដិវិរតោ អ-
 យោសី ធាសិធាសប្បដិក្កហណា បដិវិរតោ អយោសី

អនុបទេស្ស ជីវេសោទេស្សត្ថេ កាលក្ការណំអនុបម្ប

កំនិយាយតវពាខានសភាពដូច្នោះ ។ លះបង់សម្មប្ប្រលាបៈ វៀរចាក
 សម្មប្ប្រលាបៈ និយាយតាមកាល និយាយតែពាក្យពិត និយាយតែ
 ពាក្យនាំឱ្យគិតប្រយោជន៍ និយាយព័ត៌មិ និយាយពិវិទយ និយាយ
 តែពាក្យដែលគួរឱ្យគេម្តងទៀតម្តងចិត្ត និយាយតែពាក្យមានគ្រឿងអាង
 កាមកាល ពាក្យមានទីបំផុត ពាក្យមានប្រយោជន៍ ។ ខ្ញុំនោះ ជា
 គវៀរចាកការផ្តល់ផ្តាំចំខ្លួនតាមនឹងគូគភាម ជាអ្នកបរិភោគក្នុងកម្ពុជ
 វៀរចាកការបរិភោគក្នុងកម្រិត វៀរចាកការបរិភោគក្នុងវេលាវិកាល វៀរ
 ចាកការពំ ច្រៀង ប្រគំ និងការមើលខ្លួនល្បីនិដែលជាសត្រូវដល់កុសល-
 ធម៌ វៀរចាកការប្រដាប់ភាក់តែង ស្អិតស្អាង (ពន្ធកាយ) ដោយផ្តាំ
 កម្រងគ្រឿងក្រអូប និងគ្រឿងលាបផ្សេងៗ វៀរចាកការដេកអង្គុយលើ
 សេនាសនៈធំខ្ពស់ និងសេនាសនៈធំប្រសើរ វៀរចាកការទទួលមាស
 និងប្រាក់ វៀរចាកការទទួលស្រូវស្រស់ វៀរចាកការទទួលសាច់ទៅ
 វៀរចាកការទទួលស្រីនិងក្មេងស្រី វៀរចាកការទទួលខ្ញុំស្រីនិងខ្ញុំប្រុស

[១៧៣] សោ នមិធា អរិយេន សីលក្នុងន្ទេន
 សមម្ពាគតោ អជ្ឈត្តំ អនវជ្ឈសុទ្ធំ បដិសំវេទេសី ។
 សោ ចក្កុចា រូបំ ជិស្វា ន ជិមិត្តត្តាហិ អយោសី
 ធានុត្យញ្ញនត្តាហិ យត្តាជិករណមេធំ^(១) ចក្កុទ្ធិយំ
 អសំវុតំ វិហារន្តំ អភិជ្ឈោនោមនស្សា ចាបកា អក្កុ-
 សលា ធម្មា អប្បាស្សវេយ្យំ តស្ស សំវាយ បដិបដ្ឋិ
 រក្ខំ ចក្កុទ្ធិយំ ចក្កុទ្ធិយេ សំវរំ អាបដ្ឋិ សោតេន
 សន្តំ សុត្វា ... យានេន គង្គំ យាយិត្វា ... ជិក្ខុយ
 រសំ សាយិត្វា ... កាយេន ដោជ្ឈន្តំ ធុសិត្វា ... មនសា
 ធម្មំ វិញ្ញាយ ន ជិមិត្តត្តាហិ អយោសី ធានុត្យញ្ញ-
 នត្តាហិ យត្តាជិករណមេធំ មជ្ឈិទ្ធិយំ អសំវុតំ
 វិហារន្តំ អភិជ្ឈោនោមនស្សា ចាបកា អក្កុសលា
 ធម្មា អប្បាស្សវេយ្យំ តស្ស សំវាយ បដិបដ្ឋិ រក្ខំ
 មជ្ឈិទ្ធិយំ មជ្ឈិទ្ធិយេ សំវរំ អាបដ្ឋិ ។

១ ១. យកោជិករណមេធំ ។

[១៧៤] ខ្ញុំនោះ ហិបណិវដោយសីលក្នុងប្រាសាទនេះ ហើយ
 ទទួលរសចក្ខុសុទ្ធដែលមិនមានទោសក្នុងសន្តាន ។ ខ្ញុំនោះ ឃើញរូប
 ដោយភ្នែក ក៏មិនប្រកាន់ខ្ញុំនិមិត្ត មិនប្រកាន់ខ្ញុំអនុត្យញ្ញនៈឡើយ
 អកុសលធម៌ទាំងឡាយដំណាចក គឺអភិជ្ឈន៍និងទោមនស្ស គប្បីជាប់
 កាមនូវបុគ្គល ព្រោះហេតុមិនសង្រួមនូវចក្ខុទ្រិយណា ខ្ញុំក៏ប្រតិបត្តិ
 ដើម្បីសង្រួមនូវចក្ខុទ្រិយនោះ រក្សានូវចក្ខុទ្រិយ ដល់នូវការសង្រួមក្នុង
 ចក្ខុទ្រិយ ពូសំលៀងដោយគ្រចៀក... គុំគុំនដោយច្រមុះ... ទទួល
 សេដោយអណ្តាត... ពាល់ត្រូវខ្ញុំដោយដៃដូរដោយកាយ... ដឹងធម្មាធម្មណ៍
 ដោយចក្ខុ ក៏មិនប្រកាន់ខ្ញុំនិមិត្ត មិនប្រកាន់ខ្ញុំអនុត្យញ្ញនៈឡើយ ធម៌
 ទាំងឡាយជាអកុសលដំណាចក គឺអភិជ្ឈន៍និងទោមនស្ស គប្បីជាប់កាម
 នូវបុគ្គល ព្រោះហេតុមិនសង្រួមនូវចក្ខុទ្រិយណា ខ្ញុំក៏ប្រតិបត្តិ ដើម្បី
 សង្រួមនូវចក្ខុទ្រិយនោះ រក្សានូវចក្ខុទ្រិយ ដល់នូវការសង្រួម ក្នុង
 មន្ត្រីទ្រិយ ។

(១៧២) សោ នមិចា អរិយេន នន្ទ្រិយសំវារេន
 សមន្តាគតោ អជ្ជត្តំ អត្យាសេកសុទំ បដិសិវេនេសី ។
 អភិក្កន្តេ^(១) បដិក្កន្តេ សម្បជានកាវិ អហោសិ
 អាលោកិកេ វិលោកិកេ សម្បជានកាវិ អហោសិ
 សម្មត្ថិកេ បសាវិកេ សម្បជានកាវិ អហោសិ សង្ក-
 ដិបត្តចិវេនារណេ សម្បជានកាវិ អហោសិ អសិគ
 បិកេ ចាយិកេ សាយិកេ សម្បជានកាវិ អហោសិ
 ទុត្តារប្បស្សាវតនម្មេ សម្បជានកាវិ អហោសិ តត
 បិកេ ធិសិទ្ធតេ សុត្តេ ជាតិកេ កាលិកេ តុណ្ណិកាវេ
 សម្បជានកាវិ អហោសិ ។

(១៧៣) សោ នមិចា ច អរិយេន សីលត្តន្តេន ស-
 មន្តាគតោ នមិចា ច អរិយេន នន្ទ្រិយសំវារេន សមន្តា-
 គតោ នមិចា ច អរិយេន សតិសម្បជញ្ញនេន សមន្តាគ-
 តោ វិវិត្តំ សេនាសនំ គដិ អរញ្ញំ វុត្តម្ហំ បត្តតំ កុដ្ឋំ
 ភិវត្តមំ សុសានំ វេបត្តំ អញ្ញាកាសំ បលាល-
 មុត្តំ ។ សោ បន្ទាគត្តំ បិណ្ឌនាគប្បដិក្កន្តោ ធិសិទ្ធិ

១ វ. អ. សោ អភិក្កន្តេ ។

(១៧៤) ខ្ញុំនោះ បរិបូណ៌ ដោយការសង្រួមក្នុងអន្តរាយដ៏ប្រសើរ
 នេះ ហើយបានទទួលខ្លឹមសារចក្ខុសុខមិនមានទុកក្នុងសត្វាន ។ ខ្ញុំមាន
 កិរិយាដ៏ធូលី ក្នុងការឈានទៅមុខ ឈានថយក្រោយ ខ្ញុំមាន
 កិរិយាដ៏ធូលី ក្នុងការមើលទៅមុខ ក្នុងការមើលទៅខាង ខ្ញុំមាន
 កិរិយាដ៏ធូលី ក្នុងការបត់ដៃចូល និងលាវដៃចេញ ខ្ញុំមានកិរិយាដ៏
 ធូលី ក្នុងការប្រើប្រាស់សត្វដ៏ បាត្រ បិវារ ខ្ញុំមានកិរិយាដ៏ធូលី
 ក្នុងការស៊ី ផឹក ទំពា ទទួលរស ខ្ញុំមានកិរិយាដ៏ធូលី ក្នុងការធ្វើ
 ទូច្បារ ចស្សាវៈ ខ្ញុំមានកិរិយាដ៏ធូលី ក្នុងការដើរ ឈរ អង្គុយ
 ដេកលក់ ក្រក់ និងយាយ ទៅស្ងៀម ។

(១៧៥) ខ្ញុំនោះ បរិបូណ៌ ដោយសីលក្នុងដ៏ប្រសើរនេះផង
 បរិបូណ៌ ដោយអន្តរាយសំវារៈដ៏ប្រសើរនេះផង បរិបូណ៌ ដោយសតិ និង
 សម្បជញ្ញៈដ៏ប្រសើរនេះផង ក៏ពង្រឹងយោធន៍និងសេនាសនៈដ៏ស្ងាត់ គឺ
 ព្រៃ ម្លប់ឈើ ភ្នំ ញកភ្នំ ព្រៃស្នួសាន ផងព្រៃ ចិវល គំនាចំបើង ។
 ខ្ញុំនោះ ក្រឡប់មកពីបិណ្ឌបាភវិញ ក្នុងវេលាក្រោយភក្ត ក៏អង្គុយ

បល្ល័ង្កំ អាកុដិញ្ចា ធុដំ កាយំ បណិទាយ បរិមុទំ
 សតំ ឧបដ្ឋមេត្វា ។ សោ អភំជ្យំ លោកេ
 បហាយ វិភតាភំស្សេន ចេតសា វិហាសី អភំជ្ឈាយ
 ចិត្តំ បរិសោធនសី ព្យាចាធម្មនោសំ បហាយ អព្យា-
 បន្តចិត្តោ វិហាសី សព្វប្បណាក្ខតហិតានុកម្យី ព្យាចា-
 ធម្មនោសា ចិត្តំ បរិសោធនសី ជីនមិទ្ធី បហាយ
 វិភតជីនមិទ្ធា វិហាសី អាណោកសញ្ញី សតោ សម្ម-
 ជាតោ ជីនមិទ្ធា ចិត្តំ បរិសោធនសី ឧទ្ធចក្កក្កុដ្ឋំ
 បហាយ អនុទ្ធតោ វិហាសី អជ្ឈតំ វុបសន្តចិត្តោ
 ឧទ្ធចក្កក្កុដ្ឋា ចិត្តំ បរិសោធនសី វិចិត្តិច្ឆំ បហាយ
 តិណ្ណិវិចិត្តិច្ឆោ វិហាសី អកម៌កម៌ី កុសលេសុ
 ធម្មេសុ វិចិត្តិច្ឆាយ ចិត្តំ បរិសោធនសី ។

(១៧៦) សោ បញ្ច^(១) ជីវណោ បហាយ ចេតសា

ឧបត្ថិណេសេ បញ្ញាយ ធុទ្ធលីករណោ វិចិត្តោ កាយមហំ

១. ម. ឧ. ធម្ម ចក្ក ឥតិ វិស្សតិ ។ ម. សោ ឥម បញ្ច ឥតិ វិស្សតិ ។

ពានវក្កេនតម្រដិកាយឡត្រដិ តាំងសតិចិពារេចៅរកកម្មដ្ឋាន ។ ខ្ញុំនោះ
 លរបដិខ្ញុំអភិជ្ឈកុនិលាកបេញ មានចិត្តប្រាសចាកអភិជ្ឈា ជម្រះចិត្ត
 ចាកអភិជ្ឈា លរបដិខ្ញុំព្យាបាទខ្ញុំនិសេចក្តីប្រទូស្ត មានចិត្តមិនព្យាបាទ
 ជាអ្នកអនុគ្រោះដោយប្រយោជន៍ដល់ពួកសត្វ ជម្រះចិត្តចាកព្យាបាទខ្ញុំនិ
 សេចក្តីប្រទូស្ត លរបដិជីនមិទ្ធិៈ ប្រាសចាកជីនមិទ្ធិៈ មានសេចក្តី
 សីគាល់នូវពន្ធិ មានសតិនិសម្បជញ្ញៈ ជម្រះចិត្តចាកជីនមិទ្ធិៈ លរបដិ
 ឧទ្ធចក្កកុដ្ឋៈ មិនមានចិត្តអវិណាកអណ្ណន មានចិត្តស្ងប់រម្ងាប់ក្នុងសន្តាន
 ជម្រះចិត្តចាកឧទ្ធចក្កកុដ្ឋៈ លរបដិវិចិត្តិច្ឆា គ្រងផ្សំវិចិត្តិច្ឆា មិនឆ្កើង-
 គ្រល់ គ្រងធម៌ទាំងឡាយជាកុសល ជម្រះចិត្តចាកវិចិត្តិច្ឆា ។

(១៧៦) ខ្ញុំនោះ លរបដិខ្ញុំវិវរណៈទាំងដល់ជាបេក្ខិលេសរបស់

ចិត្ត ជាធម្មជាតិធ្វើប្រាថ្នាឱ្យមានកម្លាំងថយចុះ ស្ងាត់ចាកកាយទាំងឡាយ

វិវិទូ អកុសលេហិ ធម្មេហិ សវិតក្កំ សវិតារិ
 វិវេកេនំ បីតិសុខំ បធមំ ឈានំ ទុបសម្បជ្ជ វិហាសី
 វិតក្កវិចារេនំ វុបសមា អជ្ឈត្តំ សម្បសានេនំ ចេតសោ
 ឯកោណិការិ អវិតក្កំ អវិចារិ សមាធនំ បីតិសុខំ
 ទុតិយំ ឈានំ ... តតិយំ ឈានំ ... ចតុត្តំ ឈានំ
 ទុបសម្បជ្ជ វិហាសី ។

(១៧៧) សោ^(១) ឯវិ សមាហិតេ ចិត្តេ បរិសុទ្ធ
 បរិយោជានេ អនត្តិណា វិតត្ថបក្កិលេសេ មុទុក្ខេត
 កម្មជ័យេ បិតេ អាណេញប្បុត្តេ អាសវានំ ទយញ្ញា-
 ណាយ ចិត្តំ អភិជំន្វាមេសី ។ សោ នំ ទុក្ខត្តិ-
 យថាក្ខតំ អន្តញ្ញាសី អយំ ទុក្ខសមុទយោតិ យថាក្ខតំ
 អន្តញ្ញាសី អយំ ទុក្ខនិរោធាតិ យថាក្ខតំ អន្តញ្ញា-
 សី អយំ ទុក្ខនិរោធាតិ បដិបទាតិ យថាក្ខតំ
 អន្តញ្ញាសី និមេ អាសវានំ យថាក្ខតំ អន្តញ្ញាសី
 អយំ អាសវសមុទយោតិ យថាក្ខតំ អន្តញ្ញាសី
 អយំ អាសវនិរោធាតិ យថាក្ខតំ អន្តញ្ញាសី

១. សោតិ ឧទ្ទិស្សតិ ។

ស្មាត់ពាកអកុសលធម៌ទាំងឡាយ ក៏ចូលដល់បធម៌ដ្ឋាន ដែលមានវិភក្តៈ
 វិចារៈ និងបីតិ សុខៈ ដែលកើតពីវិវេក ព្រោះម្តាប់ខ្មែរវិភក្តៈ និង
 វិចារៈ ក៏ចូលដល់គុតិយដ្ឋាន ប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លាក្នុងសន្តាន
 មានសភាពជាចិត្តស្រស់ស្អាត មិនមានវិភក្តៈនិងវិចារៈទេ មានតែបីតិ និង
 សុខៈ ដែលកើតពីសមាធិប៉ុណ្ណោះ... ចូលដល់ភតិយដ្ឋាន... ចូល
 ដល់ចតុត្តដ្ឋាន សម្រេចសម្រាញ់ទៅដោយភវិយាបថ ។

(១៧៧) កាលបើចិត្តកាំងមាំ បរិសុទ្ធ ឥរិយាបថ មិនមានទីចូល
 គិតលេស ប្រាសចាករបត់លេស មានសភាពជាចិត្តទន់ គួរដល់
 ការងារកម្ម ជាចិត្តនឹងដឹង មិនផ្ទុយដោយការម្តងយ៉ាងនេះហើយ ខ្ញុំ
 នោះ ក៏បង្កើនចិត្តទៅដើម្បីប្រាថ្នាជាជ្រៀនអស់នៃកាសវៈទាំងឡាយ ។
 ខ្ញុំនោះដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជា
 ហេតុនាំឱ្យកើតទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាសេចក្តីលេត់ទុក្ខ ដឹង
 ច្បាស់តាមពិតថា នេះបដិបទាជាដំណើរទៅកាន់សេចក្តីលេត់ទុក្ខ ដឹង
 ច្បាស់តាមពិតថា នេះជាពួកកាសវៈ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជា
 ហេតុនាំឱ្យកើតកាសវៈ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាសេចក្តីលេត់កាសវៈ

អយំ អាសវដិរោធតាមិធិ បដិបត្តានិ យេជាក្កតំ
 អត្តញ្ញាសី ។ តស្ស មេ ឃី ជាធរតោ ឃី បស្សតោ
 កាមាសវាមិ ចិត្តំ វិមុច្ចិត្តំ ភវាសវាមិ ចិត្តំ វិមុច្ចិត្តំ
 អវិជ្ជាសវាមិ ចិត្តំ វិមុច្ចិត្តំ វិមុត្តស្មី វិមុត្តមិតិ ញ្ញាណំ
 អយោសី ទំណា ជាតិ វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ កតំ
 កាណិយំ ហេថិ វិទុត្តាយាតិ អត្តញ្ញាសី ។
 ឃី ចោ មេ អាវុសោ ជាធរតោ ឃី បស្សតោ
 វិមុត្តស្មី វិញ្ញាណោ កាយេ ពហំឆា ច
 (១)
 សព្វនិមិត្តសុ អហត្តិវមមត្តិវមាធានុសយា សុស-
 ម្មហតានិ ។ តស្ស ភិក្ខុវេ ភិក្ខុវោ សាទុតិ
 កាសិតំ អភិទទ្ធិតត្ថំ អនុមោទិតត្ថំ ។ សាទុតិ
 កាសិតំ អភិទទ្ធិត្តា អនុមោទិត្តា ឃីមស្ស វចនិយោ
 លាភា ចោ អាវុសោ សុលទ្ធិ ហេ អាវុសោ

ម. សុតិ ១ វិល្យតិ ។

ជីនិច្ចាសំតាមពិតថា នេរបដិបត្តាជាដំណើរទៅកាន់សេចក្តីលក់កាស-
 វៈ ។ កាលខ្ញុំនោះ ជីនិយ៉ាងនេះ ឃើញយ៉ាងនេះ ចិត្តក៏ចេតាកាមា-
 សវៈផង ចិត្តក៏ចេតាកកវៈផង ចិត្តក៏ចេតាកអវិជ្ជាសវៈផង កាលបើ
 ចិត្តចេស្រឡះហើយ ខ្ញុំក៏មានញ្ញាណ (ជីនិច្ចាសំ) ថា ចិត្តរបស់អញ
 អញចេស្រឡះហើយ ខ្ញុំបានជីនិច្ចាសំថា ជាភិក្ខុសំហើយ ព្រហ្មចរិយៈ
 អញអញបានទៅចេហើយ ក៏ចូរដែលក្រូកទ្រូកអញបានចេរហើយ
 មិនមានកិច្ចវិវាទក្រៅពីនេះទៀតទេ ។ ភិក្ខុនោះនិយាយថា ម្ចាស់អាវុសោ
 កាលបើខ្ញុំជីនិយ៉ាងនេះ ឃើញយ៉ាងនេះ ខ្ញុំក៏ដកខ្ញុំអហត្តិវមមត្តិវមាធា-
 នុសយ ក្នុងកាយដែលប្រកបដោយវិញ្ញាណនេះផង ក្នុងនិមិត្តទាំងអស់
 រាងក្រៅនេះផង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្រូកក្រូកអរ អនុមោទនា
 នឹងភាសិតរបស់ភិក្ខុនោះថា សាទុ ។ លុះភិក្ខុក្រូកអរ អនុមោទនា
 នឹងភាសិតថា សាទុ ហើយ ក្រូកនិយាយថា ម្ចាស់អាវុសោ យើង
 គេញជាមានលាភ ម្ចាស់អាវុសោ អត្តតាមជាមនុស្សយើងបានល្អហើយ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបទ្ទេសស្កន្ត

យេ មយំ អាយស្មន្តំ កាសិវំ សុត្តេហ្មចារិ សម-
មុបស្សាមាតិ^(១) ។ នំធម៌វេច កកវំ អន្តមនា តេ
ភិក្ខុ កកវតោ កាសិវំ អភិទទ្ធកំ ។

ចរិសោធនស្ស ទុតិយំ នំទ្ធិតំ ។

១ ១. ព្រហ្មចារិ ឧបស្សាមាតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបទ្ទេសស្កន្ត

ដោយយើងបានឃើញលោកមានអាយុ ជាអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ល្អប្រាកដ
ដូច្នោះ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ បានសំដែងសូត្រនេះចប់ហើយ ក៏កុ
បំនំទោះ ក៏មានសេចក្តីពញ្ញាចិត្ត ត្រេកអរនឹងកាសិវរបស់ព្រះបាទ
ព្រះភាគ ។

ចប់ ចរិសោធនស្ស ទី ២ ។

ពពិយំ សប្បុរិសសុត្តំ

[១៧៨] ឯវខ្មេ សុតំ ។ ឯវតំ សមយំ កតតា
សាវត្ថិយំ វិហារតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អា-
ណមេ ។ ត្រួតទោ កតតា កិក្ខុ អាមន្តេសិ កិក្ខុវេតិ ។
កនន្តេតិ តេ កិក្ខុ កតតា បច្ចុស្សោសុំ ។ កតតា
ឯតនវេច សប្បុរិសធម្មញ្ញ វេ កិក្ខុវេ ទេសេស្សោមិ
អសប្បុរិសធម្មញ្ញ តំ សុណាថ សាធុតំ មនសិករោថ
កាសិស្សោមិ ។ ឯវ កន្តេតិ ទោ តេ កិក្ខុ កតតា
បច្ចុស្សោសុំ ។

[១៧៩] កតតា ឯតនវេច កតមោ ច
កិក្ខុវេ អសប្បុរិសធម្មោ ។ នន កិក្ខុវេ អ-
សប្បុរិសោ ទុច្ឆាគុណា បច្ចុដិសោ ហោតិ ។ សោ
នតិ បដិសញ្ញក្ខតិ អហំ ទោម្ហិ ទុច្ឆាគុណា

សប្បុរិសសូត្រ ទី ៣

[១៧៨] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះ
ភាគ គង់ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថិ ។
សម័យនោះ ព្រះមានព្រះភាគ ក្រាស់ហៅពួកភិក្ខុថា ម្នាលភិក្ខុទាំង
ឡាយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ បានទទួលព្រះពុទ្ធវិញ របស់ព្រះមានព្រះ
ភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គជីវិតម្រឹម ។ ព្រះមានព្រះភាគបានក្រាស់
ពាក្យនេះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គឺជាគត ទើបសំដែងនូវសប្បុរិសធម៌
ទើបអសប្បុរិសធម៌ដល់អ្នកទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរស្តាប់ធម៌នោះ
ចុះ ច្រើនក្នុងចិត្តឲ្យប្រៀបចុះ គឺជាគតទើបសំដែង ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួល
គ្រងក្រាបកាសិរបស់ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។

[១៧៩] ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ក្រាស់ដូច្នេះថា ម្នាលភិក្ខុទាំង
ឡាយ ចុះអសប្បុរិសធម៌ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុង
លោកនេះ មានមនុស្សអសប្បុរិស ចេញចាកក្រកូលខ្ពស់^(១) ហើយបួស
អសប្បុរិសនោះ វិចារណាឃើញដូច្នេះថា អញចេញពីក្រកូលខ្ពស់

១ ក្រកូលខ្ពស់ មាន ២ ជំនួយក្រកូល ១ ព្រហ្មណក្រកូល ១ ។ អដ្ឋិកា ។

បទ្ធជីតោ វមេ បដញ្ញោ ភិក្ខុ ធន ឧទ្ធាកុលា
 បទ្ធជីតាភិ ។ សោ តាយ ឧទ្ធាកុលីនតាយ
 អត្តានុក្កំសេតិ បរំ វម្ពេតិ អយំ ភិក្ខុវេ អសប្បុ-
 រិសធម្មោ ។ សប្បុរិសោ ច ទោ ភិក្ខុវេ វតិ
 បដិសញ្ញាតុតិ ធន ទោ ឧទ្ធាកុលីនតាយ លោក-
 ធម្មា វ បរិក្ខយំ កច្ឆន្តិ ទោសធម្មា វ បរិក្ខយំ
 កច្ឆន្តិ មោហធម្មា វ បរិក្ខយំ កច្ឆន្តិ ទោ ចេមិ
 ឧទ្ធាកុលា បទ្ធជីតោ ហោតិ សោ ច ហោតិ ធម្មា-
 នុធម្មប្បដិបន្នោ សាមិច្ចប្បដិបន្នោអ នុធម្មទារិ សោ
 តត្ថ បុរោ សោ តត្ថ ភាសំសោតិ ។ សោ បដិបទំយេវ
 អន្តរំ ករិត្យា តាយ ឧទ្ធាកុលីនតាយ ទេវត្តានុក្កំសេតិ
 ធន បរំ វម្ពេតិ អយំ ភិក្ខុវេ សប្បុរិសធម្មោ ។

មកប្បស ឯពួកភិក្ខុវេទ ទាំងនោះ មិនមែនចេញពីក្រុមលទ្ធសមក
 ប្បសទេ ។ អសប្បុរសនោះ វម៌លើកខ្លួនឯង បន្តបង្ហាបង្ហាវិទ
 ព្រោះក្នុងមានក្រុមលទ្ធសមោះ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯងឈ្មោះថា
 អសប្បុរិសធមិ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ឯសប្បុរសភីនិពិចារណាយេញ
 ដូច្នោះថា លោកធមិទាំងឡាយ អស់ទៅក្តី ទោសធមិទាំងឡាយ អស់
 ទៅក្តី មោហធមិទាំងឡាយ អស់ទៅក្តី មិនមែនព្រោះតែកើតក្នុងក្រុម
 លទ្ធសម ប្រសិនបើ បុគ្គលមិនចេញចាកក្រុមលទ្ធសមកប្បសទេ តែអ្នក
 នោះប្រតិបត្តិធមិភាមធមិ ប្រតិបត្តិគ្រូដល់សេចក្តីកោតក្រែង ប្រតិបត្តិ
 សមគួរតាមធមិ ភិក្ខុនោះ គួរជាទីបូជារបស់ភិក្ខុទាំងនោះ ភិក្ខុនោះ
 គួរជាទីសរសើររបស់ភិក្ខុទាំងនោះ ។ ភិក្ខុនោះដូច្នោះបដិបទាឲ្យកាំង
 នៅទាំងក្នុង ហើយមិនតម្កើងខ្លួនឯង មិនបន្តបង្ហាបង្ហាវិទ ព្រោះ
 ហេតុក្នុងកើតក្នុងក្រុមលទ្ធសមោះឡើយ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះ
 ឯង ឈ្មោះថាសប្បុរិសធមិ ។

១៨០) បុព្វ ចបរំ ភិក្ខុវេ អសប្បវិសោ មហា-
 កុលា បព្វជិតោ ហោតិ មហាកោតកុលា បព្វជិតោ
 ហោតិ ឧទ្យានកោតកុលា បព្វជិតោ ហោតិ ។ សោ
 ភតិ បដិសញ្ញិត្តាតិ អហំ ទោម្មិ ឧទ្យានកោតកុលា
 បព្វជិតោ វមេ បដស្សោ ឧ ឧទ្យានកោតកុលា បព្វជិ-
 តាតិ ។ សោ តាយ ឧទ្យានកោតតាយ អត្តានុក្កំសេតិ
 បរិ វម្កតិ អយេម្យំ ភិក្ខុវេ អសប្បវិសោ ។
 សប្បវិសោ ច ទោ ភិក្ខុវេ ភតិ បដិសញ្ញិត្តាតិ
 ឧ ទោ ឧទ្យានកោតតាយ លោកធម្មា វ បរិក្ខុ-
 យំ កច្ឆន្តិ ទោសធម្មា វ បរិក្ខុយំ កច្ឆន្តិ
 មេហធម្មា វ បរិក្ខុយំ កច្ឆន្តិ ទោ ចេមិ ឧទ្យាន-
 កោតកុលា បព្វជិតោ ហោតិ សោ ច ហោតិ
 ធម្មានុធម្មប្បដិបទ្ធោ សាមិចិប្បដិបទ្ធោ អនុធម្មចារិ
 សោ កត្ត បុរោ សោ កត្ត ទាសំសោតិ ។

(១៨០) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត មនុស្សអសប្បវិសោចេញ
 ចាកមហាប្រក្ខល^(១) មកបួស ចេញចាកមហាកោតក្រុង^(២) មកបួស
 ចេញចាកឧទ្យានកោតក្រុង^(៣) មកបួស ។ អសប្បវិសោនោះ ពិចារ-
 ណាយើញដូច្នោះ អញ្ជើញចាកឧទ្យានកោតក្រុងមកបួស ឯពួកភិក្ខុ
 ដទៃទាំងនេះ មិនមែនចេញចាកឧទ្យានកោតក្រុងមកបួសទេ ។ អសប្ប-
 វិសោនោះ វាមនិលើកតម្កើងខ្លួនឯង បន្តបង្កប់អ្នកដទៃ ព្រោះវាក្នុង
 កើតក្នុងឧទ្យានកោតក្រុងនោះ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឈ្មោះថាអ-
 សប្បវិសោធមិ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សប្បវិសោតិពិចារណាយើញដូច្នោះ
 ថា លោកធម៌ទាំងឡាយ អស់ទៅក្តី ហេតុធម៌ទាំងឡាយ អស់ទៅក្តី
 មោហធម៌ទាំងឡាយ អស់ទៅក្តី មិនមែនព្រោះវាកើតក្នុងឧទ្យានកោត-
 ក្រុងនោះទេ ប្រសិនបើបុគ្គល មិនចេញចាកឧទ្យានកោតក្រុង
 មកបួសទេ តែជាមនុស្សប្រតិបត្តិភាមធម៌ សមគួរដល់ធម៌ ប្រតិបត្តិ
 ដោយសេចក្តីកោតក្រែង ប្រព្រឹត្តភាមធម៌ ភិក្ខុនោះ គួរជាទីបូជា
 របស់ភិក្ខុទាំងនោះ ភិក្ខុនោះ គួរជាទីសរសើររបស់ភិក្ខុទាំងនោះ ។

១ មហាប្រក្ខល គឺទ្រុងប្រក្ខល ។ ព្រហ្មណប្រក្ខល ។ វិស្សប្រក្ខល ។ ២ មហាកោត-
 ក្រុង គឺប្រក្ខលនៃសមិប្បវិសោដោយកោតព្រង ។ ៣ ឧទ្យានកោតក្រុង គឺប្រក្ខលនៃស
 ចេញដោយកោតព្រងនៃសមិប្បវិសោ ។ អន្តិកា ។

សោ បដិបទំយេវ អន្តរំ ករិញ្ចា កាយ ឧទ្យានភោគ-
តាយ ទេវត្តានុត្តរសេតិ ទ បរំ វម្មេតិ អយម្បិ
ភិក្ខុវេ សម្បុរិសទម្មោ ។

[១៧១] បុទ ធម៌ ភិក្ខុវេ អសម្បុរិសោ ញាតោ

ហោតិ យសស្សី ។ សោ វតិ បដិសញ្ចិត្តតិ
អហំ ទោត្តិ ញាតោ យសស្សី វមេ បទញ្ញ
ភិក្ខុ អប្បញ្ញតា អប្បេសត្តាតិ ។ សោ តទ
ញាតត្ថន អត្តានុត្តរសេតិ បរំ វម្មេតិ អយម្បិ
ភិក្ខុវេ អសម្បុរិសទម្មោ ។ សម្បុរិសោ ទ ទោ
ភិក្ខុវេ វតិ បដិសញ្ចិត្តតិ ទ ទោ ញាតត្ថន
លោកទម្មា វ បរិក្ខយំ គទ្គន្តិ ទោសទម្មា វ
បរិក្ខយំ គទ្គន្តិ មោហទម្មា វ បរិក្ខយំ គទ្គន្តិ
ទោ ចេមិ ញាតោ ហោតិ យសស្សី សោ
ទ ហោតិ ទម្មានុទម្មប្បដិបទ្មោ សាមិច្ឆប្បដិបទ្មោ

ភិក្ខុនោ ធ្វើទ្រុឌិបទិបទាទ្យតាំងនៅភាវិក្ខុនិ ហើយមិនលើកតម្កើង
ខ្លួនឯង មិនបន្តបង្ហាប់អ្នកដទៃ ព្រោះវិក្ខុនកើតក្នុងទ្យានភោគក្រកូល
នោះទេ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯង ឈ្មោះថាសម្បុរិសធម៌ ។

[១៧២] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត អសប្បុរស ជាអ្នកមាន

កេរ្តិ៍ឈ្មោះ មានយសបរិវារ ។ អសប្បុរសនោះ តែងពិចារណាយើញ
ដូច្នោះថា អញអញជាអ្នកមានកេរ្តិ៍ឈ្មោះ មានយសបរិវារ ឯភូតភិក្ខុ
ដទៃទាំងនេះ មិនមានកេរ្តិ៍ឈ្មោះ មានបុណ្យសក្តិភិប ។ អសប្បុរស
នោះ វេមនិលើកតម្កើងខ្លួនឯង បន្តបង្ហាប់អ្នកដទៃ ព្រោះវិក្ខុនមាន
កេរ្តិ៍ឈ្មោះនោះ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯង ឈ្មោះថាសម្បុរិស-
ធម៌ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ឯសប្បុរស តែងពិចារណាយើញដូច្នោះថា
លោកធម៌ទាំងឡាយ អស់ទៅក្តី ទោសធម៌ទាំងឡាយ អស់ទៅក្តី មោហ-
ធម៌ទាំងឡាយ អស់ទៅក្តី មិនមែនព្រោះវិក្ខុនមានកេរ្តិ៍ឈ្មោះឡើយ
ប្រសិនបើបុគ្គលមិនមានកេរ្តិ៍ឈ្មោះ មិនមានយសបរិវារទេ តែគេជា
អ្នកប្រតិបត្តិភាវិក្ខុធម៌ សមគ្នាដល់ធម៌ ប្រតិបត្តិដោយសច្ច័កោតក្រែង

អប្បវិស័យ សម្បវិស័យ អប្បវិស័យ

អប្បវិស័យ ១ គត្ត បុណ្ណ ១ គត្ត បាសិ-
សោតិ ។ សោ បដិបទិយេវ អប្បវិ កាវិញ គេន
ញាតត្ថេន លេវត្តានុត្តិសេតិ ន បរិ វម្ពេតិ អយម្ប
កិក្ខុវេ សម្បវិស័យ ។

(១៨២) ចុន ចបរិ កិក្ខុវេ អសម្បវិសោ លាភិ
ហោតិ ចិវិបិណ្ណាតាតសេនាសនតិលានប្បច្ចយកេសដ្ឋ-
បរិក្ការាណំ ។ សោ វតិ បដិសញ្ញក្កុតិ អហំ វោម្ពិ
លាភិ ចិវិបិណ្ណាតាតសេនាសនតិលានប្បច្ចយកេសដ្ឋ-
បរិក្ការាណំ វេម បនញ្ញ កិក្ខុ ន លាភិវោ ចិ-
វិបិណ្ណាតាតសេនាសនតិលានប្បច្ចយកេសដ្ឋបរិក្ការា-
ណំ ។ សោ គេន លាភេន អត្តានុត្តិសេតិ បរិ
វម្ពេតិ អយម្ប កិក្ខុវេ អសម្បវិស័យ ។ សម្បវិ-
សោ ច វោ កិក្ខុវេ វតិ បដិសញ្ញក្កុតិ ន
វោ លាភេន លោកធម្មា វិ បរិក្កាយំ គុច្ឆន្តិ

អប្បវិស័យ សម្បវិស័យ អប្បវិស័យ

ប្រព្រឹត្តភាមធម៌ កិក្ខុវេនា ដូជាវិបជាបេសកិក្ខុវេនា កិក្ខុវេនា គួរ
ជាវិសេសវេសកិក្ខុវេនា ។ កិក្ខុវេនា ធ្វើវេបដិបទិយេវ
វេវាសិក្ខុវេ មិនលេកកម្មនិទ្ធិនិ មិនបុប្ផិប្បក្កដ ។ ព្រោ
ហេតុវេនា ឆានេក្កុណ្ណាវោនាវិយ ម្នាលកិក្ខុវេនា ខេន
ឆានេវេសម្បវិស័យ ។

(១៨២) ម្នាលកិក្ខុវេនា មួយទៀត អសម្បវិស ដែល
ជាអ្នកបានឆ្លុះចិវិ បិណ្ណបុត សេនាសនៈ គិលានប្បច្ចយកេសដ្ឋបរិក្ការ
ចាំនិទ្ធិ ។ អសម្បវិសនោះ តែងពិចារណាយេញដូច្នោះថា អាក្ខ
អញ ជាអ្នកបានឆ្លុះចិវិ បិណ្ណបុត សេនាសនៈ គិលានប្បច្ចយកេ-
សដ្ឋបរិក្ការចាំនិទ្ធិ ឯអ្នកកិក្ខុវេនា មិនដែលបានចិវិ បិណ្ណបុត
សេនាសនៈ គិលានប្បច្ចយកេសដ្ឋបរិក្ការចាំនិទ្ធិទេ ។ កិក្ខុវេ
លើកកម្មនិទ្ធិនិ បុប្ផិប្បក្កដ ព្រោហេតុវេនា ម្នាល
កិក្ខុវេនា ខេនឆានេវេសម្បវិស័យ ។ ម្នាលកិក្ខុវេនា
សម្បវិស តែងពិចារណាយេញដូច្នោះថា លោកធម៌វិស័យ អស់ទៅក្តី

តោសទម្ពា វា បរិក្ខាយំ កុច្ឆន្តិ មោហទម្ពា វា
 បរិក្ខាយំ កុច្ឆន្តិ មោ ចេបិ លាភី រោភតិ ចីវរបណ្ណា-
 មាតសេនាសទគីលានប្បច្ចយកេសន្តបរិក្ខាកំ សោ
 ច យោតិ ទម្ពាទុទម្មប្បដិបទ្ធោ សាមិចិប្បដិបទ្ធោ
 អទុទម្មចារិ សោ ភត្ត បុន្នោ សោ ភត្ត ចាសិសោតិ ។
 សោ បដិបទំយេវ អន្តរំ ករិទ្ធា តេន លាភេន
 ទេវត្តានុក្កំសេតិ ន បរិ វម្ពេតិ អយម្បិ ភិក្ខុវេ
 សប្បវិសទម្ពោ ។

[១៨៣] បុន ចបរិ ភិក្ខុវេ អសប្បវិសោ ពហុស្ស-

តោ យោតិ ។ សោ វតិ បដិសញ្ញត្តតិ អហំ ទោម្ពិ
 ពហុស្សតោ វមេ បទញ្ញោ ភិក្ខុ ន ពហុស្ស-
 តាតិ ។ សោ តេន ពហុសច្ចេន អត្តានុក្កំសេតិ
 បរិ វម្ពេតិ អយម្បិ ភិក្ខុវេ អសប្បវិសទម្ពោ ។

តោសទមិទាំងឡាយ អស់ទៅក្តី មោហទមិទាំងឡាយ អស់ទៅក្តី មិន
 មែនព្រោះគេលាភទេ បើភិក្ខុមិនដាច់បាចេវិវ បិណ្ណបាត សេនាសនៈ
 គីលានប្បច្ចយកេសន្តបរិក្ខាកាំងឡាយទេ ភិក្ខុនោះ ជាអកប្រតិបត្តិ
 ភាមធមិសមស្វដល់ធមិ ជាអកប្រតិបត្តិដោយសេចក្តីកាត់ក្រែង ជាអក
 ប្រត្រិក្ខុភាមធមិ ភិក្ខុនោះ ក៏ដូចជាវិបុលរបស់ភិក្ខុទាំងនោះ ភិក្ខុនោះ
 គួរជាវិសេសរបស់ភិក្ខុទាំងនោះ ។ ភិក្ខុនោះ ធ្វើខ្លួនដិបទាទ្វកាំង
 ទៅទានក្នុង ហើយមិនលើកកម្តើងខ្លួនឯង មិនបន្តបង្កាប់អ្នកដទៃ
 ព្រោះហេតុគេលាភនោះទេ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯង ឈ្មោះថា
 សប្បវិសធមិ ។

[១៨៣] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត អសប្បវិសេ ជា

ពហុស្ស ។ អសប្បវិសនោះ គេនិពិចារណាយិញដូច្នោះថា ពាក្យ
 អញជាពហុស្ស ឯពួកភិក្ខុទៀតទាំងនេះ មិនមែនជាពហុស្សទេ ។
 អសប្បវិសនោះ លើកកម្តើងខ្លួនឯង បន្តបង្កាប់អ្នកដទៃ ព្រោះហេតុគេ
 ពហុស្សនោះ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯង ឈ្មោះថាអសប្បវិសធមិ ។

អប្បបរមា សប្បវិសេស ឧបសម្ព័ន្ធសប្បវិសេស

សប្បវិសេស ច ទោ ភិក្ខុវេ វេនិ បដិសញ្ញាតំ ឆ
 ទោ ពាហុស្ករោ លោកធម្មា វា បរិក្ខយំ កច្ឆន្តិ
 លោកធម្មា វា បរិក្ខយំ កច្ឆន្តិ មោហធម្មា វា
 បរិក្ខយំ កច្ឆន្តិ ដោ ទេមិ ពហុស្ករោ ហោតិ
 សោ ច ហោតិ ធម្មាបុព្វប្បដិបន្នោ សាមិទិប្បដិបន្នោ
 អបុព្វប្បដិ លោ តត្ថ បុន្នោ លោ តត្ថ ចាសំសោតិ ។
 សោ បដិបទំយេវ អន្តរំ ករិត្តា តេន ពាហុស្ករោ
 យេវត្តានុត្តរសេតិ ឆ បរិ វស្សេតិ អយម្យំ ភិក្ខុវេ
 សប្បវិសេស ។

(១៨២) បុន ចបរិ ភិក្ខុវេ អសប្បវិសេស
 វិទយនេ ហោតិ ។ សោ វេនិ បដិសញ្ញាតិ

អប្បបរមា សប្បវិសេស ឧបសម្ព័ន្ធសប្បវិសេស

ម្ចាស់ភិក្ខុទាយ សប្បវេ វេនិពិចារណាយេញដូច្នោះថា លោក-
 ធម៌ទាយ អស់ទៅក្តី ទោសធម៌ទាយ អស់ទៅក្តី មោហធម៌
 ទាយ អស់ទៅក្តី មិនព្រោះតែពហុស្ករោ បើភិក្ខុមិនមែនជា
 ពហុស្ករោ តែភិក្ខុនោះប្រតិបត្តិតាមធម៌សមគួរដល់ធម៌ ប្រតិបត្តិវាយ
 សេចក្តីកោតក្រែង ជាអ្នកប្រព្រឹត្តតាមធម៌ ភិក្ខុនោះ គួរជាទីបូជា
 របស់ភិក្ខុទាំងនោះ ភិក្ខុនោះ គួរជាទីសរសើររបស់ភិក្ខុទាំងនោះ ។
 ភិក្ខុនោះ ធ្វើខ្លួនដិបទាយទៅទាំងក្នុង ហើយមិនលើកកម្ពស់ខ្លួន
 ឯង មិនបន្តបង្ហាញអ្នកដទៃ ព្រោះហេតុតែពហុស្ករោនោះ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាយ នេះឯង ឈ្មោះថាសប្បវិសេស ។

(១៨២) ម្ចាស់ភិក្ខុទាយ មួយទៀត អសប្បវេ ជាអ្នក
 ខ្មែរខ្លួនខ្លួន ។ អសប្បវេនោះ វេនិពិចារណាយេញដូច្នោះថា

អហំ ទោម្ពំ វិទយនពេ ឥមេ បដេញ្ច ភិក្ខុ ទ
 វិទយនពតិ ។ សោ តេន វិទយនពត្តេន អត្តានុក្កំសេតិ
 បរំ វង្កេតិ អយម្បំ ភិក្ខុវេ អសប្បុរិសទម្មោ ។
 សប្បុរិសោ ច ទោ ភិក្ខុវេ ឥតិ បដិសញ្ញិត្តតិ ទ
 ទោ វិទយនពត្តេន លោកទម្មា វា បរិក្ខយំ តច្ឆន្តិ
 ទោសទម្មា វា បរិក្ខយំ តច្ឆន្តិ មោហទម្មា វា
 បរិក្ខយំ តច្ឆន្តិ ទោ ចេមិ វិទយនពេ ហោតិ សោ
 ច ហោតិ ទម្មានុទម្មប្បដិបទ្ធោ សាមិចិប្បដិបទ្ធោ
 អនុទម្មបារិ សោ តត្ថ បុទ្ធោ សោ តត្ថ ចាសំសោតិ ។
 សោ បដិបទំយេវ អន្តរំ ករិត្តា តេន វិទយនពត្តេន
 ទេវត្តានុក្កំសេតិ ទ បរំ វង្កេតិ អយម្បំ ភិក្ខុវេ
 សប្បុរិសទម្មោ ។

ពាក្យអញ្ចជាអ្នកទ្រទ្រង់នូវវិន័យ ឯពួកភិក្ខុវេទចាំនេះ មិនមែនជាអ្នក
 ទ្រទ្រង់នូវវិន័យទេ ។ ភិក្ខុនោះ លើកតម្កើងខ្លួនឯង បន្តបន្ទាប់អ្នកវេទ
 ព្រោះហេតុតែការទ្រទ្រង់នូវវិន័យនោះ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្ធាយ ទេនឯង
 ឈ្មោះថាអសប្បុរិសធម៌ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្ធាយ ឯសប្បុរិស តែង
 ពិចារណាឃើញដូច្នោះថា លោកធម៌ចាំនិទ្ធាយ អស់ទៅក្តី វោសធម៌
 ចាំនិទ្ធាយ អស់ទៅក្តី មោហធម៌ចាំនិទ្ធាយ អស់ទៅក្តី មិនមែនព្រោះ
 ហេតុតែការទ្រទ្រង់នូវវិន័យទេ លើកតម្កើងទ្រទ្រង់នូវវិន័យពិតមែន តែ
 ភិក្ខុនោះ ជាអ្នកប្រតិបត្តិកាមធម៌សមត្ថរវលំធម៌ ប្រតិបត្តិដោយសេចក្តី
 កោតក្រែង ជាអ្នកប្រតិបត្តិកាមធម៌ ភិក្ខុនោះ គួរជាទីបូជារបស់ភិក្ខុចាំនិទ្ធានោះ
 ភិក្ខុនោះ គួរជាទីសរសើររបស់ភិក្ខុចាំនិទ្ធានោះ ។ ភិក្ខុនោះ ធ្វើខ្ញុំបដិបទា
 ឱ្យកាន់នៅខាងក្នុង ហើយមិនលើកតម្កើងខ្លួនឯង មិនបន្តបន្ទាប់អ្នក
 វេទ ព្រោះហេតុតែការទ្រទ្រង់នូវវិន័យនោះទេ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្ធាយ
 ទេនឯង ឈ្មោះថាសប្បុរិសធម៌ ។

អនុបទវចនស្ស សប្បវិសសុត្តន្ត សប្បវិសសប្បវិសទន្ត

(១៨៤) បុទ ចមរំ កិក្ខុវេ អសប្បវិសោ ធម្ម-
 កថិកោ ហោតិ ។ សោ វតិ បដិសញ្ញក្កតិ អហំ
 ខោម្ហិ ធម្មកថិកោ វមេ បទេញ្ញ កិក្ខុ ឬ ធម្ម-
 កថិកាតិ ។ សោ តេន ធម្មកថិកាន្តេន អត្តា-
 នុក្កំសេតិ បរំ វម្តេតិ អយម្បិ កិក្ខុវេ អសប្បវិស-
 ទន្តោ ។ សប្បវិសោ ច ខោ កិក្ខុវេ វតិ បដិសញ្ញក្កតិ
 ន ខោ ធម្មកថិកាន្តេន លោកទន្តោ វា បរិក្កយំ
 កច្ឆន្តិ នោសទន្តោ វា បរិក្កយំ កច្ឆន្តិ មោហទន្តោ
 វា បរិក្កយំ កច្ឆន្តិ ខោ ចេមិ ធម្មកថិកោ ហោតិ
 សោ ច ហោតិ ទន្តាទុធម្មប្បដិបទ្ធោ សាមិច្ចប្បដិបទ្ធោ
 អនុធម្មចារិ សោ កត្ត បុរិសោ កត្ត ចាសំសោតិ ។
 សោ បដិបទំយេវ អន្តរំ ករិកា តេន ធម្មកថិកាន្តេន
 ទេវតានុក្កំសេតិ ន បរំ វម្តេតិ អយម្បិ កិក្ខុវេ
 សប្បវិសទន្តោ ។

អនុបទវចន សប្បវិសសុត្តន្ត ធម៌ចេសំសប្បវិសទន្តសប្បវេស

(១៨៥) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត អសប្បវេស ជា
 ធម្មកថិក ។ អសប្បវេសនោះ គឺចារណារឿយៗច្រើនជា អញ្ញជា
 ធម្មកថិក ឯពួកភិក្ខុឯទៀតទាំងនេះ មិនមែនជាធម្មកថិកទេ ។ ភិក្ខុនោះ
 លើកគំរើន្ទូងឯង បន្តបង្ហាញអ្នកដទៃ ព្រោះហេតុតែខ្លួនជាធម្មកថិក
 នោះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯង ឈ្មោះថាអសប្បវិសធម៌ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ឯសប្បវេស តែងតែចារណារឿយៗច្រើនជា លោកធម៌ទាំង-
 ឡាយ អស់ទៅក្តី ចោលធម៌ទាំងឡាយ អស់ទៅក្តី មោហធម៌ទាំងឡាយ
 អស់ទៅក្តី មិនមែនព្រោះហេតុតែខ្លួនជាធម្មកថិកទេ បើភិក្ខុមិនមែនជា
 ធម្មកថិកទេ តែភិក្ខុនោះប្រតិបត្តិកាមធម៌សមគួរដល់ធម៌ ប្រតិបត្តិដោយ
 សេចក្តីកោតក្រែង ប្រព្រឹត្តកាមធម៌ ភិក្ខុនោះ គួរជាទីបូជាលេស
 ភិក្ខុទាំងនោះ ភិក្ខុនោះ គួរជាទីសរសើរលេសភិក្ខុទាំងនោះ ។ ភិក្ខុនោះ
 ធ្វើខ្លួនដល់បទាឱ្យទាំងនៅទាំងក្នុង ហើយមិនលើកគំរើន្ទូងឯង មិន
 បន្តបង្ហាញអ្នកដទៃ ព្រោះហេតុតែខ្លួនជាធម្មកថិកនោះទេ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ នេះឯង ឈ្មោះថាសប្បវិសធម៌ ។

(១៨៦) ចុន ចប់ ភិក្ខុវេ អសប្បវិសោ អារត្ត-
 កោ ហោតិ ។ សោ នតិ បដិសញ្ញត្តតិ អហំ
 ទោម្ហំ អារត្តកោ នមេ បទញ្ញោ ភិក្ខុ ទ អារត្ត-
 កាតិ ។ សោ តេន អារត្តកត្តេន អត្តាទុក្ខំសេតិ
 បរំ វម្ពេតិ អយម្យំ ភិក្ខុវេ អសប្បវិសទម្មោ ។
 សប្បវិសោ ច ទោ ភិក្ខុវេ នតិ បដិសញ្ញត្តតិ
 ទ ទោ អារត្តកត្តេន លោភទម្មា វា បរិក្ខយំ
 តច្ឆន្តិ ទោសទម្មា វា បរិក្ខយំ តច្ឆន្តិ មោហទម្មា
 វា បរិក្ខយំ តច្ឆន្តិ ទោ អារត្តកោ ហោតិ សោ
 ច ហោតិ ទ្មោទុទ្ទម្យដិបទ្ធោ សាមីចិប្បដិបទ្ធោ
 អនុទម្មហិ សោ តត្ថ បុដ្ឋោ សោ តត្ថ ចាសំសោតិ ។
 សោ បដិបទ្ទយេវ អន្តរំ កាវិកា តេន អារត្តកត្តេន
 ទេវត្តាទុក្ខំសេតិ ទ បរំ វម្ពេតិ អយម្យំ ភិក្ខុវេ
 សប្បវិសទម្មោ ។

(១៨៦) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត អសប្បវិស ជាអ្នក
 ប្រព្រឹត្តនៅភិក្ខុវេព្រៃ ។ អសប្បវិសនោះ ពិចារណាយើញដូច្នោះ
 ថា ភាគអញជាអ្នកនៅភិក្ខុវេព្រៃ ឯភិក្ខុវេទៀតទាំងនេះ មិនមែនជា
 អ្នកប្រព្រឹត្តនៅភិក្ខុវេព្រៃទេ ។ ភិក្ខុនោះលើកកំភើនខ្លួនឯង បន្ទុះបង្ហាបំ
 អ្នកដទៃ ព្រោះហេតុតែខ្លួនជាអ្នកនៅភិក្ខុវេព្រៃនោះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 នេះឯង ឈ្មោះថាអសប្បវិសធម៌ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឯសប្បវិស
 តែងពិចារណាយើញដូច្នោះថា លោកធម៌ទាំងឡាយ អស់ទៅក្តី ទោស-
 ធម៌ទាំងឡាយ អស់ទៅក្តី មោហធម៌ទាំងឡាយ អស់ទៅក្តី មិនមែន
 ព្រោះហេតុតែខ្លួនជាអ្នកនៅភិក្ខុវេព្រៃទេ បើភិក្ខុមិនមែនជាអ្នកនៅភិក្ខុវេព្រៃ
 ទេ ភិក្ខុនោះ ប្រតិបត្តិភាមធម៌សមគួរដល់ធម៌ ប្រតិបត្តិដោយសេចក្តី
 កោតស្រែក ប្រព្រឹត្តភាមធម៌ ភិក្ខុនោះ គួរជាទីបូជា របស់ភិក្ខុទាំងនោះ
 ភិក្ខុនោះ គួរជាទីសរសើរ របស់ភិក្ខុទាំងនោះ ។ ភិក្ខុនោះ ធ្វើទៅ
 បដិបទ្ធិទាំង នៅភិក្ខុវេព្រៃ ហើយមិនលើកកំភើនខ្លួនឯង មិនបន្ទុះបង្ហាបំ
 អ្នកដទៃ ព្រោះហេតុតែខ្លួននៅភិក្ខុវេព្រៃនោះឡើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 នេះឯង ឈ្មោះថាសប្បវិសធម៌ ។

[១៨៧] បុទ ចមរំ ភិក្ខុវេ អសប្បវិសោ បំ-
 សុត្តុណិកោ ហោតិ ។ សោ ឥតិ បដិសត្តិក្កតិ
 អហំ ចោម្ពិ បំសុត្តុណិកោ ឥមេ បទញ្ញោ ភិក្ខុ
 ទ បំសុត្តុលីកាតិ ។ សោ ភេទ បំសុត្តុណិកាត្តេន
 អត្តានុក្កំសេតិ បរំ វិម្ពេតិ អយម្បិ ភិក្ខុវេ អសប្ប-
 វិសទម្ពា ។ សប្បវិសោ ទ ទោ ភិក្ខុវេ ឥតិ
 បដិសត្តិក្កតិ ទ ទោ បំសុត្តុលីកាត្តេន លោកទម្ពា
 វា បរិក្ខយំ កច្ឆន្តិ ទោសទម្ពា វា បរិក្ខយំ កច្ឆន្តិ
 មោហទម្ពា វា បរិក្ខយំ កច្ឆន្តិ ទោ ចេបិ បំសុត្តុលី-
 កោ ហោតិ សោ ទ កោតិ ទម្ពានុទម្ពប្បដិបន្នោ
 សាមិចិប្បដិបន្នោ អទុទម្ពាវិ សោ ភត្តុ បុន្នោ សោ
 ភត្តុ ទាសិសោតិ ។ សោ បដិបទិយេវ អន្តរំ ករិកា
 ភេទ បំសុត្តុលីកាត្តេន ទេវត្តានុក្កំសេតិ ទ បរំ
 វិម្ពេតិ អយម្បិ ភិក្ខុវេ សប្បវិសទម្ពា ។

[១៨៧] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត អសប្បវិស ជាអ្នក
 ប្រព្រឹត្តបដិស្សក្ខណ៍ ។ អសប្បវិសនោះ ពិចារណាយើង ដូច្នោះថា
 ពាក្យអញជាអ្នកប្រព្រឹត្តបដិស្សក្ខណ៍ ឯពួកភិក្ខុទៀតទាំងនេះ មិនមែនជា
 អ្នកប្រព្រឹត្តបដិស្សក្ខណ៍ទេ ។ ភិក្ខុនោះ លើកកំភើន្ទូងឯង បន្ទុះបង្កាច់
 អ្នកដទៃ ព្រោះហេតុតែខ្លួនជាអ្នកប្រព្រឹត្តបដិស្សក្ខណ៍នោះ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ នេះឯង ឈ្មោះថាសប្បវិសទមិ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ឯ
 សប្បវិស តែងពិចារណាយើងដូច្នោះថា លោកទមិទាំងឡាយ អស់
 ទៅក្តី ទោសទមិទាំងឡាយ អស់ទៅក្តី មោហទមិទាំងឡាយ អស់ទៅ
 ក្តី មិនមែនព្រោះហេតុតែខ្លួនប្រព្រឹត្តបដិស្សក្ខណ៍នោះទេ បើមិនមែនជាអ្នក
 ប្រព្រឹត្តបដិស្សក្ខណ៍ទេ តែភិក្ខុនោះប្រព្រឹត្តភាមទមិសមគួរដល់ទមិ ប្រកិ-
 បត្តិដោយសេចក្តីកោត់ត្រង់ ប្រព្រឹត្តភាមទមិ ភិក្ខុនោះ គួរជាទីបូជា
 របស់ភិក្ខុទាំងនោះ ភិក្ខុនោះ គួរជាទីសរសើររបស់ភិក្ខុទាំងនោះ ។
 ភិក្ខុនោះ ធ្វើទូរដិបទាឱ្យកាំងទៅទាំងក្នុង ហើយមិនលើកកំភើន្ទូង
 ឯង មិនបន្ទុះបង្កាច់អ្នកដទៃ ព្រោះហេតុតែខ្លួនប្រព្រឹត្តបដិស្សក្ខណ៍នោះ
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯង ឈ្មោះថាសប្បវិសទមិ ។

(១៨៨) បុទ ចបវំ កិក្កុវេ អសប្បវិសោ បិណ្ឌាតា
 តិកោ ហោតិ ។ សោ ឥតិ បដិសញ្ញក្កតិ អហំ
 ទោម្ហិ បិណ្ឌាតាតិកោ ឥមេ បមេញ្ញ កិក្កុ ធន បិណ្ឌ-
 តាតិកាតិ ។ សោ ភេទ បិណ្ឌាតាតិកាភ្នេទ អក្កានុក្កិ-
 សេតិ បវំ វស្កេតិ អយេម្យិ កិក្កុវេ អសប្បវិសទម្មោ ។
 សប្បវិសោ ច ទោ កិក្កុវេ ឥតិ បដិសញ្ញក្កតិ ធន
 ទោ បិណ្ឌាតាតិកាភ្នេទ លោកទម្មា វា បរិក្កយំ កច្ចន្តិ
 ទោសទម្មា វា បរិក្កយំ កច្ចន្តិ មោហទម្មា វា បរិក្កយំ
 កច្ចន្តិ ទោ ចេមិ បិណ្ឌាតាតិកោ ហោតិ សោ ច
 ហោតិ ទម្មានុទម្មបុដិបទោ សាមិចិប្បដិបទោ អនុ-
 ទម្មទារិ សោ ឥតុ បុដ្ឋោ សោ ឥតុ ទាសំសោតិ ។
 សោ បដិបទំយេវ អន្តរំ កាវិកា ភេទ បិណ្ឌាតាតិ
 កាភ្នេទ ទេវត្តាមុក្កិសេតិ ធន បវំ វស្កេតិ អយេម
 កិក្កុវេ សប្បវិសទម្មោ ។

(១៨៨) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត អសប្បវិស ជាអ្នក
 ប្រព្រឹត្តបិណ្ឌបាត ។ អសប្បវិសនោះ ពិចារណាយេញ ដូច្នោះថា
 ពាក្យអញជាអ្នកប្រព្រឹត្តបិណ្ឌបាត ឯពួកភិក្ខុដទៃទាំងនេះ មិនមែនជា
 អ្នកប្រព្រឹត្តបិណ្ឌបាតទេ ។ ភិក្ខុនោះ លើកគំរើន្ទូងឯង បន្តបង្កប់
 អ្នកដទៃ ព្រោះតែខ្លួនប្រព្រឹត្តបិណ្ឌបាតនោះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 នេះឯង ឈ្មោះថាអសប្បវិសធម៌ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឯសប្បវិស
 តែងពិចារណាយេញដូច្នោះថា លោកធម៌ទាំងឡាយ អស់ទៅក្តី ទោស-
 ធម៌ទាំងឡាយ អស់ទៅក្តី មោហធម៌ទាំងឡាយ អស់ទៅក្តី មិនមែន
 ព្រោះហេតុតែខ្លួនប្រព្រឹត្តបិណ្ឌបាតទេ បើមិនជាអ្នកប្រព្រឹត្តបិណ្ឌបាតទេ
 តែភិក្ខុនោះជាអ្នកប្រតិបត្តិតាមធម៌សមគួរដល់ធម៌ ប្រតិបត្តិជាយេសច-
 ក្តីកាតវិគ្រី ប្រព្រឹត្តតាមធម៌ ភិក្ខុនោះ គួរជាប់ជាប់សំភក្កុទាំង
 នោះ ភិក្ខុនោះ គួរជាប់សរសើររបស់ភិក្ខុទាំងនោះ ។ ភិក្ខុនោះ ធ្វើ
 ដូចដឹងទាន្យកាំងទៅទានិក្ខុន៍ ហើយមិនលើកគំរើន្ទូងឯង មិន
 បន្តបង្កប់អ្នកដទៃ ព្រោះហេតុតែខ្លួនប្រព្រឹត្តបិណ្ឌ បាតនោះ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ នេះឯង ឈ្មោះថាសប្បវិសធម៌ ។

(១៨៩) បុទ ធម៌ កិក្ខុវេ អសប្បវិសោ ក្រុម្ភ-
 ណិកោ ហោតិ ។ សោ ឥតិ បដិសញ្ញក្កតិ អហំ
 ទោម្ហិ ក្រុម្ភណិកោ ឥមេ បទពោ កិក្ខុ ទ ក្រុម្ភ-
 ណិកាតិ ។ សោ ភេទ ក្រុម្ភណិកាភ្នេទ អត្តានុក្ក-
 សេតិ បរំ វម្ពេតិ អយម្សិ កិក្ខុវេ អសប្បវិសទដ្ឋោ ។
 សប្បវិសា ច ទោ កិក្ខុវេ ឥតិ បដិសញ្ញក្កតិ ទ
 ទោ ក្រុម្ភណិកាភ្នេទ លោកទដ្ឋា វា បរិក្ខយំ កច្ចន្តិ
 ទោសទដ្ឋា វា បរិក្ខយំ កច្ចន្តិ មោហទដ្ឋា វា បរិក្ខ-
 យំ កច្ចន្តិ ទោ ចេមិ ក្រុម្ភណិកោ ហោតិ សោ ច
 ហោតិ ទដ្ឋានុម្ពធម្មប្បដិបត្តោ ហេតិចិប្បដិបត្តោ អនុទដ្ឋ-
 ពារិ សោ ភន្ត មុដ្ឋោ សោ ភន្ត ពារិសោតិ ។ សោ
 បដិបទ្ធិយេវ អន្តរិ ករិញ្ញា ភេទ ក្រុម្ភណិកាភ្នេទ
 ទេវត្តានុក្កសេតិ ទ បរំ វម្ពេតិ អយម្សិ កិក្ខុវេ
 សប្បវិសទដ្ឋោ ។

(១៨៩) ខ្លាលភិក្ខុវាទិទ្យាយ មួយទៀត អសប្បវេស ជាអ្នក
 ប្រព្រឹត្តក្រុម្ភល ។ អសប្បវេសនោះ ពិចារណាយើញ ដូច្នោះថា
 អាត្មាអញជាអ្នកប្រព្រឹត្តក្រុម្ភល ឯភិក្ខុវាទិទ្យាយនេះ មិនមែនជាអ្នក
 ប្រព្រឹត្តក្រុម្ភលទេ ។ ភិក្ខុនោះ លើកអំកើន្ទ្រងងង បន្ទុបភ្លាប់អ្នកដទៃ
 ព្រោះហេតុតែខ្លួនប្រព្រឹត្តក្រុម្ភលនោះ ខ្លាលភិក្ខុវាទិទ្យាយ នេះឯង
 ឈ្មោះថាអសប្បវេសធម៌ ។ ខ្លាលភិក្ខុវាទិទ្យាយ ឯសប្បវេស តែង
 ពិចារណាយើញដូច្នោះថា លោកធម៌វាទិទ្យាយ អស់ទៅក្តី ទោសធម៌
 វាទិទ្យាយ អស់ទៅក្តី មោហធម៌វាទិទ្យាយ អស់ទៅក្តី មិនមែនព្រោះ
 ហេតុតែខ្លួនប្រព្រឹត្តក្រុម្ភលទេ បើមិនជាអ្នកប្រព្រឹត្តក្រុម្ភលទេ តែភិក្ខុ
 នោះប្រតិបត្តិការមិនដឹងមធ្យដល់រមិ ប្រតិបត្តិដោយទេ ចក្ខុៈកាភវក្រង
 ប្រព្រឹត្តិការធម៌ ភិក្ខុនោះ ឱ្យវា បរិវេសកុវាទិទ្យាយនោះ ភិក្ខុនោះ
 គួរជាទំលាប់របស់ភិក្ខុវាទិទ្យាយនោះ ។ ភិក្ខុនោះ ធ្វើទៅបដិបាទ្យវាទិ
 ទៅខាងក្នុង ហើយមិនលើកអំកើន្ទ្រងង មិនបន្ទុបភ្លាប់អ្នកដទៃ
 ព្រោះហេតុតែខ្លួនប្រព្រឹត្តក្រុម្ភលនោះ ខ្លាលភិក្ខុវាទិទ្យាយ នេះឯង
 ឈ្មោះថាសប្បវេសធម៌ ។

[១៧០] បុទ ចមរំ ភិក្ខុវេ អសប្បវិសោ សោ-
 សាដិកោ ហោតិ ... អន្តាភាសិកោ ហោតិ ... ទេ-
 សន្តិកោ ហោតិ ... យថាសន្តិកោ ហោតិ ... ឯ-
 កាសដិកោ ហោតិ ។ សោ នតិ បដិសញ្ញត្តតិ
 អហំ ទោម្ហិ ឯកាសដិកោ នមេ បទញ្ញេ ភិក្ខុ
 ឯ ឯកាសដិកាតិ ។ សោ ភេទ ឯកាសដិ-
 កត្តេន អន្តាទុក្ខំសេតិ បរំ វិម្ពតិ អយម្យំ ភិក្ខុវេ
 អសប្បវិសទម្មោ ។ សប្បវិសោ ច ទោ ភិក្ខុវេ
 នតិ បដិសញ្ញត្តតិ ឯ ទោ ឯកាសដិកត្តេន
 លោកទម្មា វា បរិក្ខយំ ឥច្ឆន្តិ ទោសទម្មា វា ប-
 រិក្ខយំ ឥច្ឆន្តិ ទោហទម្មា វា បរិក្ខយំ ឥច្ឆន្តិ ទោ
 ចមិ ឯកាសដិកោ ហោតិ សោ ច ហោតិ
 ទម្មាទុក្ខម្យដិបទ្កោ សាមិច្ចម្យដិបទ្កោ អនុទម្មចារិ
 សោ ឥត្ត បុដ្ឋោ សោ ឥត្ត ចាសសោតិ ។ សោ
 បដិបដំយេវ អន្តរ កាវិគា ភេទ ឯកាសដិកត្តេន
 ទេវត្តាទុក្ខំសេតិ ឯ បរំ វិម្ពតិ អយម្យំ ភិក្ខុវេ
 សប្បវិសទម្មោ ។

[១៧០] មាលភិក្ខុវាទិទ្យាយ មួយទៀត អសប្បវិស ជាអ្នក
 ប្រព្រឹត្តទៅភិក្ខុវាទិទ្យាយ ប្រព្រឹត្តទៅភិក្ខុវាទិទ្យាយ ... ប្រព្រឹត្ត
 ភិក្ខុវាទិទ្យាយ ... ប្រព្រឹត្តភិក្ខុវាទិទ្យាយ ... ប្រព្រឹត្តភិក្ខុវាទិទ្យាយ ... ។
 ភិក្ខុវាទិទ្យាយ យើងដូច្នោះ អញ្ជើញជាអ្នកប្រព្រឹត្តភិក្ខុវាទិទ្យាយ
 ឯកាសដិកត្តេន មិនមែនជាអ្នកប្រព្រឹត្តភិក្ខុវាទិទ្យាយទេ ។ ភិក្ខុ
 នោះ លើកកំភើតខ្លួនឯង បន្តបន្តិចអ្នកដទៃ ព្រោះហេតុភិក្ខុវាទិទ្យាយ
 ឯកាសដិកត្តេននោះ មាលភិក្ខុវាទិទ្យាយ នេះឯង ឈ្មោះថាអសប្ប-
 វិសទមិ ។ មាលភិក្ខុវាទិទ្យាយ ឯសប្បវិស ភិក្ខុវាទិទ្យាយ
 យើង ដូច្នោះ ហេតុមិភិក្ខុវាទិទ្យាយ អស់ទៅក្តី ទោសទមិ
 ភិក្ខុវាទិទ្យាយ អស់ទៅក្តី ទោហទមិភិក្ខុវាទិទ្យាយ អស់ទៅក្តី មិនមែន
 ព្រោះភិក្ខុវាទិទ្យាយឯកាសដិកត្តេនទេ មិនមែនជាអ្នកប្រព្រឹត្តភិក្ខុវាទិទ្យាយ ភិ
 ភិក្ខុវាទិទ្យាយជាអ្នកប្រតិបត្តិការបដិសមគ្នាដល់ទេ ប្រតិបត្តិដោយសេចក្តី
 កោតក្រែង ប្រព្រឹត្តិការបដិ ភិក្ខុវាទិទ្យាយ គួរជាទីបូជាសេសភិក្ខុវាទិទ្យាយ
 ភិក្ខុវាទិទ្យាយ គួរជាទីសរសើររបស់ភិក្ខុវាទិទ្យាយ ។ ភិក្ខុវាទិទ្យាយ ធ្វើបដិបទ
 ទ្យាយទៅទានក្នុង ហើយមិនលើកកំភើតខ្លួនឯង មិនបន្តបន្តិចអ្នក
 ដទៃ ព្រោះហេតុ ភិក្ខុវាទិទ្យាយឯកាសដិកត្តេននោះ មាលភិក្ខុវាទិទ្យាយ
 នេះឯង ឈ្មោះថាសប្បវិសទមិ ។

[១៧០] បុន ចបរំ កិក្ខុវេ អសប្បវិសោ វិវិច្ឆុវ
 កាមេហំ វិវិច្ឆុ អត្តសលេហំ ធម្មេហំ សវិតក្កំ
 សវិតារំ វិវេកដំ បីតសុខំ បឋមំ ណាដំ ឧបសម្បជ្ជ
 វិហរតិ ។ សោ ឥតិ បដិសញ្ញក្កតិ អហំ ខោម្ហិ
 បឋមជ្ឈានសមាបត្តិយា លាភី ឥមេ បទញ្ញ កិក្ខុ
 បឋមជ្ឈានសមាបត្តិយា ន លាភិលោតិ ។ សោ
 តាយ បឋមជ្ឈានសមាបត្តិយា អត្តានុក្កំសេតិ បរំ
 វម្ពេតិ អយម្បិ កិក្ខុវេ អសប្បវិសនន្តោ ។ សប្ប-
 វិសោ ច ខោ កិក្ខុវេ ឥតិ បដិសញ្ញក្កតិ បឋ-
 មជ្ឈានសមាបត្តិយាបិ ខា អតម្មយតា^(១) វុត្តា ភត-
 វតា យេន យេន ហិ មញ្ញន្តិ តតោ តំ ហោតិ
 អញ្ញដាតិ ។ សោ អតម្មយតញ្ញេ អន្តរំ កិក្ខុវេ
 តាយ បឋមជ្ឈានសមាបត្តិយា នេវត្តានុក្កំសេតិ ន
 បរំ វម្ពេតិ អយម្បិ កិក្ខុវេ សប្បវិសនន្តោ ។

១ អនម្មយតាភិ ។

[១៧១] ម្នាលភិក្ខុចាំនិទ្យាយ មួយទៀត អសប្បវេស ស្ងាត់
 ចាកកាមចាំនិទ្យាយ ស្ងាត់ចាកអកុសលធម៌ចាំនិទ្យាយ កិច្ចលកាន់បឋ-
 មជ្ឈាន ប្រកបដោយភក្កៈ វិចារៈ បីតិ សុខៈ ដែលកើតពីវិវេក ។
 ភិក្ខុនោះ ពិចារណាយើញដូច្នោះថា ពាក្យអញបានទូលបឋមជ្ឈានសមា-
 បត្តិ ឯពួកភិក្ខុដទៃចាំនិទ្យាយ មិនមែនបានទូលបឋមជ្ឈានសមាបត្តិទេ ។
 ភិក្ខុនោះ លើកគំរើកំរើខ្លួនឯង បន្តបន្តបន្តបន្ត ព្រោះវាបានទូល
 បឋមជ្ឈានសមាបត្តិនោះ ម្នាលភិក្ខុចាំនិទ្យាយ នេះឯង ឈ្មោះថាអសប្ប-
 វេសធម៌ ។ ម្នាលភិក្ខុចាំនិទ្យាយ ឯសប្បវេស តែនិពិចារណាយើញ
 ដូច្នោះថា សេចក្តីមិនញាប់ញ័រដោយអារម្មណ៍ ដែលព្រះមានព្រះ
 ភាគសំដែងហើយ ដោយបឋមជ្ឈានសមាបត្តិ ពួកភិក្ខុ វ័យនិសំគាល់
 ទូលសេចក្តីមិនញាប់ញ័រនោះ ដោយធម្មជាតិណា ។ ធម្មជាតិនោះ ។
 នឹងរេវេជ្ជវិញ ។ ភិក្ខុនោះ ធ្វើទូលសេចក្តីមិនញាប់ញ័រឲ្យកាំង
 នៅខាងក្នុង ហើយមិនលើកគំរើកំរើខ្លួនឯង មិនបន្តបន្តបន្ត ទេ
 ព្រោះវាបឋមជ្ឈានសមាបត្តិនោះ ម្នាលភិក្ខុចាំនិទ្យាយ នេះឯង ឈ្មោះថា
 សប្បវេសធម៌ ។

(១៧២) មុន ចប់ ភិក្ខុវេ អសប្បវិសោ វិតត្តាវិ-
 ចាកធំ រូបសមា អជ្ឈត្តំ សម្បសាធំ ចេតសោ
 ឯកោធិកាវ អវិតត្តំ អវិចារិ សមាធំដំ បិតិសុទ្ធ
 មុតិយំ ឈានំ... តតិយំ ឈានំ... ចតុត្តំ ឈានំ
 ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ ។ សោ នតិ បដិសញ្ញក្កតិ
 អហំ ចោត្តំ ចតុត្តជ្ឈានសមាបត្តិយា លាភិ នមេ
 បដេញ្ញ ភិក្ខុ ចតុត្តជ្ឈានសមាបត្តិយា ន លាភិ-
 លោតិ ។ សោ តាយ ចតុត្តជ្ឈានសមាបត្តិយា
 អត្តានុក្កំសេតិ បរិ វម្ពតិ អយម្យិ ភិក្ខុវេ អសប្ប-
 វិសទម្មោ ។ សប្បវិសោ ច ចោ ភិក្ខុវេ នតិ
 បដិសញ្ញក្កតិ ចតុត្តជ្ឈានសមាបត្តិយាមិ ចោ អ-
 តម្មយតា វត្តា កតវតា យេន យេន ហិ មញ្ញត្តិ
 កតោ តំ ហោតិ អញ្ញាជាតិ ។ សោ អតម្មយ-
 តញ្ញាវ អន្តរិ ករិត្តា តាយ ចតុត្តជ្ឈានសមាបត្តិយា
 លោត្តានុក្កំសេតិ ន បរិ វម្ពតិ អយម្យិ ភិក្ខុវេ
 សប្បវិសទម្មោ ។

(១៧២) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត អសប្បវិស ព្រោះ
 ម្យ៉ាងវិក្កុវិចារិច្ចតិច្ចលកាន់ទុតិយជ្ឈាន ជាច្រើនក្នុងសត្វាន មាន
 សភាពជាចិត្តស្រងក ឥតមានវិក្កុវិចារិច្ច មានតែប្រតិទិនិសុទ្ធវិជ្ជ
 តើអំពីសមាធិប៉ុណ្ណោះ... ចូលកាន់ភិក្ខុយជ្ឈាន... ចូលកាន់ចតុត្តជ្ឈាន
 សម្រេចសម្រាន្តទៅដោយអវិហារបដំ ៤ ។ អសប្បវិសនោះ ពិ-
 ចារណារឃើញដូច្នោះថា ភាគអញ្ញាអ្នកបានខ្ញុំចតុត្តជ្ឈានសមាបត្តិ ឯ
 ភ្នកភិក្ខុវិទ្ធានៈ មិនបានចតុត្តជ្ឈានសមាបត្តិទេ ។ អសប្បវិស
 នោះ លើកតំកើន្ទូងឯង បន្តបន្តបន្តអ្នកវិទ្ធា ព្រោះឥតបានចតុត្តជ្ឈាន-
 សមាបត្តិនោះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯង ឈ្មោះថាអសប្បវិសធម៌ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឯសប្បវិស គេនិពិចារណារឃើញដូច្នោះថា សេចក្តី
 មិនញាប់ញ័រក្នុងការម្នាល ដែលព្រះអង្គស្រីជំនីដោយចតុត្តជ្ឈានសមា-
 បត្តិ ភ្នកភិក្ខុ វែមនំសំគាល់សេចក្តីមិនញាប់ញ័រដោយធម្មជាតិណា ។
 ធម្មជាតិនោះ ។ នឹងទៅជាវិទ្ធាវិញ ។ ភិក្ខុនោះ ធ្វើសេចក្តីមិន
 ញាប់ញ័រឲ្យតាំងនៅភាគក្នុង ហើយមិនលើកតំកើន្ទូងឯង មិនបន្ត-
 បន្តបន្តអ្នកវិទ្ធា ព្រោះឥតបានចតុត្តជ្ឈានសមាបត្តិនោះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 នេះឯង ឈ្មោះថាសប្បវិសធម៌ ។

(១៧៤) បុទ ចេរិ ភិក្ខុវេ អសប្បុរិសោ
សត្វសោ^(១) អាតាសាទពាយតទំ សមតំក្កុម្ម អនន្តំ
វិញ្ញាណន្តំ វិញ្ញាណពាយតទំ ឧបសម្បជ្ជំ វិហរតិ ។
សោ វតិ បដិសត្តុក្កតិ អហំ ទោម្មិ វិញ្ញាណពាយ-
តទសមាបត្តិយា លាភិ វេមេ បទត្រោ ភិក្ខុ វិញ្ញា-
ណពាយតទសមាបត្តិយា ម លាភិទោតិ ។ សោ
តាយ វិញ្ញាណពាយតទសមាបត្តិយា អត្តានុក្កំសេតិ
ហំ វុម្ពតិ អយម្យំ ភិក្ខុវេ អសប្បុរិសទម្មោ ។
សប្បុរិសោ ច ទោ ភិក្ខុវេ វតិ បដិសត្តុក្កតិ
វិញ្ញាណពាយតទសមាបត្តិយាមិ ទោ អតម្មយតា
វុត្តា ភតវតា យេន យេន ហិ មញ្ញន្តំ ភតោ តំ
ហោតិ អញ្ញាតិ ។ សោ អតម្មយតត្រោ អន្តរិ
ករិត្តា តាយ វិញ្ញាណពាយតទសមាបត្តិយា ទេវត្តា-
នុក្កំសេតិ ម ហំ វុម្ពតិ អយម្យំ ភិក្ខុវេ សប្បុ-
រិសទម្មោ ។

១ ១. សត្វសោតិ ៥ ទំស្សតិ ។

(១៧៤) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ខ្ញុំយទៀត អសប្បុរិស ព្រោះ
កន្លងផុតអាតាសាទពាយតទសមាបត្តិ ដោយសត្វគ្រប់ ហើយចូលកាន់
វិញ្ញាណពាយតទសមាបត្តិ ដោយហិកម្មថា វិញ្ញាណមិនមានចំផុត ។
អសប្បុរិសនោះ ពិចារណាយើងដូច្នោះថា អាត្មាអញជាអ្នកបាននូវវិញ្ញា-
ណពាយតទសមាបត្តិ ឯពួកភិក្ខុវេទាំងនេះ មិនបាននូវវិញ្ញាណ-
ពាយតទសមាបត្តិទេ ។ អសប្បុរិសនោះ លើកកំភើនខ្លួនឯង បន្ទុះ
បង្ហាបង្ហាងទេ ព្រោះហេតុវិញ្ញាណពាយតទសមាបត្តិនោះ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ នេះឯង ឈ្មោះថាអសប្បុរិសទមិ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
ឯសប្បុរិស វែមនិពិចារណាយើងដូច្នោះថា សេចក្តីមិនញាប់ញ័រ ដែល
ព្រះមានបុណ្យសំដែងហើយ ដោយវិញ្ញាណពាយតទសមាបត្តិ ពួក
ភិក្ខុវេគង្គសំគាល់ នូវវិញ្ញាណពាយតទសមាបត្តិ ដោយធម្មជាតិ
ណា ។ ធម្មជាតិនោះ ។ មិនទៅជាដទៃទេ ។ ភិក្ខុនោះ ធ្វើនូវ
សេចក្តីមិនញាប់ញ័រ នូវកំរើទៅកាន់ក្នុង ហើយមិនលើកកំភើនខ្លួន
ឯង មិនបន្ទុះបង្ហាបង្ហាងទេ ព្រោះវិញ្ញាណពាយតទសមាបត្តិនោះ
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯង ឈ្មោះថាសប្បុរិសទមិ ។

[១៧៤] បុណ្ណ ចម្រើ កិក្ខុវេ អសប្បវិសោ សទ្ធាស
 វិញ្ញាណញាយគង់ សមត្ថក្ខត្ត ធន្តិ កិក្ខុវេ អា.
 កិក្ខុញាយគង់ ទុបសម្បជ្ជ វិហារតិ ។ សោ នតិ
 បដិសត្តិក្ខតិ អហំ ទោម្ហិ អាតិក្ខុញាយគងស-
 មាបត្តិយា លាភី នមេ បណ្ណេ កិក្ខុ អាតិក្ខុញា-
 យគងសមាបត្តិយា ធន លាភីនោតិ ។ សោ តាយ
 អាតិក្ខុញាយគងសមាបត្តិយា អត្តានុក្ខតិសេតិ បរិ
 វុត្តតិ អយម្បិ កិក្ខុវេ អសប្បវិសទម្មោ ។ សប្ប-
 វិសោ ច ទោ កិក្ខុវេ នតិ បដិសត្តិក្ខតិ អា-
 តិក្ខុញាយគងសមាបត្តិយាបំ ទោ អត្តម្មយតា វត្តា
 ភតវតា យេន យេន ហិ មញ្ញនិ តតោ តំ ហោតិ
 អញ្ញនាតិ ។ សោ អត្តម្មយតញ្ញោ អន្តរំ កិក្ខុ
 តាយ អាតិក្ខុញាយគងសមាបត្តិយា ទោវត្តានុក្ខតិ-
 សេតិ ធន បរិ វុត្តតិ អយម្បិ កិក្ខុវេ សប្បវិសទម្មោ ។

អរុណវង្ស សម្បវិសយសម្បវិសយ ចម្រើសម្បវិសយសម្បវិសយ
 [១៧៤] ម្ចាស់កិក្ខុវេ ឡាយ មួយទៀត អសប្បវិសោ ព្រោះកន្លង
 ផុតវិញ្ញាណញាយគងសមាបត្តិ ដោយសព្វគ្រប់ ហើយចូលកាន់ភាគិញ-
 ញាយគងសមាបត្តិ ដោយបរិកម្មថា ក្នុងកិក្ខុវេនោះ ។ អសប្បវិសោ
 នោះ តែនិពិចារណារយ័ញ្ញដូច្នោះថា អាត្មាអញ្ញជាអ្នកបាននូវភាគិញ-
 ញាយគងសមាបត្តិ ឯពួកកិក្ខុវេទាំងនេះ មិនមែនជាអ្នកបាននូវភា-
 គិញញាយគងសមាបត្តិទេ ។ អសប្បវិសោនោះ លើកកំភើនខ្លួនឯង
 បន្តបន្តបន្តអ្នកដទៃ ព្រោះតែភាគិញញាយគងសមាបត្តិនោះ ម្ចាស់កិក្ខុ
 វេនោះ ខ្លួនឯង ឈ្មោះថាអសប្បវិសទម្ម ។ ម្ចាស់កិក្ខុវេទាំងឡាយ
 ឯសប្បវិសោ វែមនិពិចារណារយ័ញ្ញដូច្នោះថា សេចក្តីមិនញាប់ញ័រ
 ដែលព្រះមានព្រះភាគសំដែងហើយ ដោយភាគិញញាយគងសមាបត្តិ
 ពួកកិក្ខុវេនិសំគាល់ នូវភាគិញញាយគងសមាបត្តិ ដោយធម្មជាតិណា
 ធម្មជាតិទោះ ៗ ខឹងទៅជាដទៃវិញ ។ កិក្ខុវេនោះ ធ្វើនូវសេចក្តីមិន
 ញាប់ញ័រ ឲ្យកាន់នៅខាងក្នុង ហើយមិនលើកកំភើនខ្លួនឯង មិនបន្ត-
 បន្តបន្តអ្នកដទៃ ព្រោះតែភាគិញញាយគងសមាបត្តិនោះ ម្ចាស់កិក្ខុវេ
 ទាំងឡាយ ខ្លួនឯង ឈ្មោះថាសប្បវិសទម្ម ។

(១៧៦) បុទ ចប់ កិក្ខុវេ អសប្បវិសោ អា-
កិក្ខុញាយតនំ សមគិក្ខុម្ម ទេវសញ្ញាណសញ្ញាយតនំ
ទុបសម្បជ្ជ វិហារតិ ។ សោ វតិ បដិសញ្ញិត្តតិ
អហំ ទោម្ហិ ទេវសញ្ញាណសញ្ញាយតនំសមាបត្តិយា
លាភិ វមេ បទាញ កិក្ខុ ទេវសញ្ញាណសញ្ញា-
យតនំសមាបត្តិយា ន លាភិពោតិ ។ សោ តាយ
ទេវសញ្ញាណសញ្ញាយតនំសមាបត្តិយា អត្តានុក្កំសេតិ
បរំ វម្ពេតិ អយម្បិ កិក្ខុវេ អសប្បវិសោធម្មោ ។
សប្បវិសោ ច ទោ កិក្ខុវេ វតិ បដិសញ្ញិត្តតិ
ទេវសញ្ញាណសញ្ញាយតនំសមាបត្តិយាបិ ទោ អត្ត-
យតា វត្តា កុស្តតា យេន យេន ហិ មញ្ញនិ
តតា តំ ហោតិ អញ្ញាថាតិ ។ សោ អត្តមយ-
តញ្ញាវ អន្តរំ ករិត្តា តាយ ទេវសញ្ញាណសញ្ញាយត-
នំសមាបត្តិយា ទេវត្តានុក្កំសេតិ ន បរំ វម្ពេតិ
អយម្បិ កិក្ខុវេ សប្បវិសោធម្មោ ។

(១៧៦) ខ្នាលភិក្ខុចាំនិទ្សាយ មួយទៀត អសប្បវិសោ ព្រោះ
កន្លងផុតអាភិក្ខុញាយតនំសមាបត្តិ ហើយចូលកាន់ទេវសញ្ញាណសញ្ញា-
យតនំសមាបត្តិ ។ អសប្បវិសោនោះ តែងពិចារណាឃើញដូច្នោះថា អា-
ក្ខុអញ ជាអ្នកបានឡូទៅទេវសញ្ញាណសញ្ញាយតនំសមាបត្តិ ឯពួកភិក្ខុដទៃ
ចាំនិទ្ធ៖ មិនមែនជាអ្នកបានឡូទៅទេវសញ្ញាណសញ្ញាយតនំសមាបត្តិទេ ។
អសប្បវិសោនោះ លើកគំភើនខ្លួនឯង បន្តបន្តបន្តអ្នកដទៃ ព្រោះតែទេវ-
សញ្ញាណសញ្ញាយតនំសមាបត្តិនោះ ខ្នាលភិក្ខុចាំនិទ្សាយ នេះឯង
ឈ្មោះថាអសប្បវិសោ ។ ខ្នាលភិក្ខុចាំនិទ្សាយ ឯសប្បវិសោ វមែន
ពិចារណាឃើញដូច្នោះថា សេចក្តីមិនញាប់ញ័រក្នុងអាម្មណ៍ ដែលព្រះ
មានព្រះភាគសំដែងហើយ ដោយទេវសញ្ញាណសញ្ញាយតនំសមាបត្តិ
ពួកភិក្ខុសំគាល់ ឡូទៅទេវសញ្ញាណសញ្ញាយតនំសមាបត្តិ ដោយធម្មជាតិ
ណា ។ ធម្មជាតិនោះ ។ ទ័និទៅជាដទៃវិញ ។ ភិក្ខុនោះ ធ្វើ
ឡូសេចក្តីមិនញាប់ញ័រ ឲ្យតាំងនៅទាន់ក្នុង ហើយមិនលើកកម្ពើន
ខ្លួនឯង មិនបន្តបន្តអ្នកដទៃ ព្រោះតែទេវសញ្ញាណសញ្ញាយតនំ-
សមាបត្តិនោះ ខ្នាលភិក្ខុចាំនិទ្សាយ នេះឯង ឈ្មោះថា សប្បវិសោ ។

(១៧៧) ប្តូរ ចម្រើន កិច្ចការ សម្បទាន សម្រេច

នៃសញ្ញាណសញ្ញាណយន្តសម្រេច សម្រេចសញ្ញាណយន្ត
នៃសញ្ញាណយន្តសម្រេច ។ បញ្ញាណយន្តសម្រេច សម្រេច
អាស័យដ្ឋាន ប្រតិបត្តិការ ហេតុផល^(១) ។ អយ្យ ទោ^(២) កិច្ចការ
កិច្ច ១ កិច្ច ២ មញ្ញតិ ១ កិច្ច ៣ មញ្ញតិ ១
ក្រុង ១ មញ្ញតិ ១ ។ ឯនេះ ១១ ក្រុង ១ មញ្ញតិ ១
កិច្ច ១ កិច្ច ២ ភាសាខ្មែរ អង្គការស្រុក ។

សម្បទានសម្រេច រាជរដ្ឋាភិបាល ។

១ ១. ប្រតិបត្តិការ ប្រតិបត្តិការ ១ ២ ១. អយ្យ ។

(១៧៧) ខ្លួនកិច្ចការសម្រេច មួយវិញទៀត សម្រេច ព្រោះ
ក្នុងកិច្ចការសម្រេចសម្រេចសម្រេចសម្រេច ដោយសម្រេច កិច្ចការ
កិច្ចការសម្រេចសម្រេច ។ ភាសាខ្មែរសម្រេចសម្រេចសម្រេច រាជរដ្ឋាភិបាល
អង្គការស្រុកសម្រេចសម្រេចសម្រេច ។ ខ្លួនកិច្ចការសម្រេច
កិច្ចការសម្រេច មិនបានសម្រេចសម្រេចសម្រេច មិនបានសម្រេចសម្រេច
សម្រេចសម្រេច ដោយសម្រេចសម្រេចសម្រេច ។ លុះព្រះមហាក្សត្រ
ព្រះភាគបានសម្រេចសម្រេចសម្រេចសម្រេច កិច្ចការសម្រេចសម្រេច
ពេញចិត្ត ព្រះមហាក្សត្រ ចំពោះភាសាខ្មែរសម្រេចសម្រេចសម្រេច ។

ចប់ សម្បទានសម្រេច ១៣ ។

បញ្ជី សេវិតព្យាសេវិតព្យសុត្តិ

(១៧៨) ឯកស្រី សុត្តិ ។ ឯកសមយំ កតក

សាវត្តិយំ វិហារតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អា-

កមេ ។ តត្រ ទោ កតក កិក្ខុ អាមន្តេសិ កិក្ខុកេតិ ។

កនន្តេតិ តេ កិក្ខុ កតកេតោ បច្ចុស្សោសុំ ។ កតក

ឯតនកេត សេវិតព្យាសេវិតព្យ កេ កិក្ខុវេ ធម្មបរិយាយំ

ទេសេស្សាមិ តំ សុណាម សាទុតំ មនសិករោថ

កាសិស្សាមិតិ ។ ឯវំ កន្តេតិ ទោ តេ កិក្ខុ កតកេតោ

បច្ចុស្សោសុំ ។

(១៧៩) កតក ឯតនកេត កាយសមាចារិបថំ

កិក្ខុវេ ទុរិទេន វនាមិ សេវិតព្យម្យិ អសេវិតព្យម្យិ

សេវិតព្យាសេវិតព្យសុត្តិ ទី ៤

(១៧៧) ខ្ញុំបាទស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន

ព្រះភាគទ្រង់គង់ក្នុងវត្តជេតវន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ដ៏កក្រើក

សាវត្តិ ។ ក្នុងទីនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំង-

ឡាយថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលស្តាប់ព្រះមានព្រះ

ភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់

ថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភាគនៃសំដែងទូរធម្មបរិយាយ ដែលគួរ

សេពនិងមិនគួរសេព ដល់អ្នកទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរស្តាប់

ធម្មបរិយាយនោះចុះ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយប្រវែងចុះ ភាគនៃសំដែង ។

ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលស្តាប់ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។

(១៧៨) ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់

ភិក្ខុទាំងឡាយ ភាគនៃសំដែងកាយសមាចារ (សេចក្តីប្រព្រឹត្តិដោយ

កាយ) ថាមានពីរយ៉ាង គឺកាយសមាចារគួរសេព ១ មិនគួរសេព ១

អនុបទេន្ទ សេវិត្តាសេវិត្តសុត្តេ សេវិត្តាសេវិត្តំ

តញ្ច អញ្ញមញ្ញំ កាយសមាចារំ វចិសមាចារំបហំ

កិក្ខុវេ ធុវិទេន វនាមិ សេវិត្តម្យំ អសេវិត្តម្យំ

តញ្ច អញ្ញមញ្ញំ វចិសមាចារំ មនោសមាចារំបហំ

កិក្ខុវេ ធុវិទេន វនាមិ សេវិត្តម្យំ អសេវិត្តម្យំ

តញ្ច អញ្ញមញ្ញំ មនោសមាចារំ ចិត្តប្បាទំបហំ

កិក្ខុវេ ធុវិទេន វនាមិ សេវិត្តម្យំ អសេវិត្តម្យំ

តញ្ច អញ្ញមញ្ញំ ចិត្តប្បាទំ សញ្ញាបដិលាកំបហំ

កិក្ខុវេ ធុវិទេន វនាមិ សេវិត្តម្យំ អសេវិត្តម្យំ

តញ្ច អញ្ញមញ្ញំ សញ្ញាបដិលាកំ ទិដ្ឋិប្បដិលា-

កំបហំ កិក្ខុវេ ធុវិទេន វនាមិ សេវិត្តម្យំ

អនុបទេន្ទ សេវិត្តាសេវិត្តសុត្តេ ធម្មទានុសេតនិមិត្តសេត

មួយទៀត គឺថាគតសំដែងកាយសមាចារៈនោះទៀត ។ ព័ត្តា ម្នាលភិក្ខុ

ពាំងឡាយ គឺថាគតសំដែងខ្ញុំវចិសមាចារ (សេចក្តីប្រព្រឹត្តិដោយវចនា)

ថាមានពីរយ៉ាង គឺវចិសមាចារគួរសេត ១ មិនគួរសេត ១ មួយ

ទៀត គឺថាគតសំដែងវចិសមាចារនោះទៀត ។ ព័ត្តា ម្នាលភិក្ខុពាំងឡាយ

គឺថាគតសំដែងខ្ញុំមនោសមាចារ (សេចក្តីប្រព្រឹត្តិដោយចិត្ត) ថាមាន

ពីរយ៉ាង គឺមនោសមាចារគួរសេត ១ មិនគួរសេត ១ មួយទៀត

គឺថាគតសំដែងខ្ញុំមនោសមាចារនោះ ទៀត ។ ព័ត្តា ម្នាលភិក្ខុពាំង-

ឡាយ គឺថាគតសំដែងខ្ញុំចិត្តប្បាទ (ការកើតឡើងនៃចិត្ត) ថាមាន

ពីរយ៉ាង គឺចិត្តប្បាទគួរសេត ១ មិនគួរសេត ១ មួយទៀត គឺថាគត

សំដែងខ្ញុំចិត្តប្បាទនោះ ទៀត ។ ព័ត្តា ម្នាលភិក្ខុពាំងឡាយ គឺថាគត

សំដែងខ្ញុំការបាទចំពោះខ្ញុំសញ្ញា ថាមានពីរយ៉ាង គឺការបាទចំពោះខ្ញុំ

សញ្ញាគួរសេត ១ មិនគួរសេត ១ មួយទៀត គឺថាគតសំដែងខ្ញុំ

ការបាទចំពោះខ្ញុំសញ្ញានោះទៀត ។ ព័ត្តា ម្នាលភិក្ខុពាំងឡាយ គឺថាគត

សំដែង ខ្ញុំការបាទចំពោះខ្ញុំទិដ្ឋិ ថាមានពីរយ៉ាង គឺទិដ្ឋិគួរសេត ១

អសេវិតត្ថម្យំ ភត្តា អញ្ញមញ្ញំ ទិដ្ឋិយ្យដិលាភំ អត្តកា-

វប្បដិលាភំបហំ ភិក្ខុវេ ទុរិទ្ធន វនាមិ សេវិតត្ថម្យំ

អសេវិតត្ថម្យំ ភត្តា អញ្ញមញ្ញំ អត្តកាវប្បដិលាភន្តិ ។

(២០០) ឋវំ វុត្តោ អាយស្មា សាវិបុត្តោ ភកវន្តំ

ឯតនភេត ឥមស្ស ហោ អហំ កន្លេ ភកវតោ

សុវុត្តេយ កាសិកស្ស វិត្តារេន អត្ថំ អវិកត្តស្ស ឋវំ

វិត្តារេន អត្ថំ អាជាតាមិ កាយសមាចារិបហំ

ភិក្ខុវេ ទុរិទ្ធន វនាមិ សេវិតត្ថម្យំ អសេវិតត្ថម្យំ

ភត្តា អញ្ញមញ្ញំ កាយសមាចារន្តិ ឥតិ ហោ

បនេតំ វុត្តំ ភកវតោ កិញ្ចតំ បដិច្ច វុត្តំ ។

យថារូបំ កន្លេ កាយសមាចារិ សេវិតោ អកុស-

លាភំ ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ កុសលា ធម្មា បរិហាយន្តិ

មិនគួរសេព ១ មួយទៀត គឺជាគភសំដែនឲ្យការបោះចំពោះខ្ញុំដ្ឋិ

ពោះវិវា ពីគ្នា ម្ចាស់ភិក្ខុបាំងឡាយ គឺជាគភសំដែនឲ្យការបោះចំពោះ

ឲ្យអត្តភាព ចាំមានពីយ៉ាង គឺការបោះចំពោះឲ្យអត្តភាពគួរសេព ១

មិនគួរសេព ១ មួយទៀត គឺជាគភសំដែនឲ្យការបោះចំពោះ ឲ្យ

អត្តភាពពោះ វិវា ១ ពីគ្នា ។

(២០១) កាលដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ

ព្រះសាវិបុត្រមានតាយ បានក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា

បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចម្រើនដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែនដោយ

សង្ខេប មិនទ្រង់ចែកសេចក្តីដោយពិស្តារនេះឯង ខ្ញុំព្រះអង្គយល់សេចក្តី

ដោយពិស្តារយ៉ាងនេះ គឺទ្រង់ព្រះពុទ្ធដីតា ដែលព្រះមានព្រះភាគទ្រង់

ត្រាស់ថា ម្ចាស់ភិក្ខុបាំងឡាយ គឺជាគភសំដែនឲ្យកាយសមាចារ ថា

មានពីយ៉ាង គឺកាយសមាចារគួរសេព ១ មិនគួរសេព ១ មួយទៀត

គឺជាគភសំដែនឲ្យកាយសមាចារពោះ វិវា ១ ពីគ្នា ដូច្នេះខ្ញុំឯង អើ

ព្រះពុទ្ធដីតាខ្ញុំ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់សំដៅហេតុអ្វី ។ បពិត្រព្រះអង្គ

ដ៏ចម្រើន កាលបុគ្គលសេពឲ្យកាយសមាចារមានសភាពយ៉ាងណា អកុ-

សលធម៌បាំងឡាយក៏នឹងចម្រើន កុសលធម៌បាំងឡាយ ក៏នឹងសាបសូន្យ

អប្បវេទន្តស្ស សេវិត្តសេវិត្តស្ស កាយសមាចារ

ឯវរុតោ កាយសមាចារេ ឯ សេវិត្តោ ។
យថារុមញ្ច ទោ កន្ត្តេ កាយសមាចារំ សេវិតោ
អកុសលា ធម្មា បរិហាយន្តិ កុសលា ធម្មា
អភិវឌ្ឍន្តិ ឯវរុតោ កាយសមាចារេ សេវិត្តោ ។

(២០០) កន្ត្តេ កាយសមាចារំ សេវិតោ
អកុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ កុសលា ធម្មា បរិហាយ-
ន្តិ ។ ឥធន កន្ត្តេ ឯកន្តោ ចាលាភិទាតិ ហោតិ
លុត្តោ លោហិតទាលី ហតប្បរោតេ ធិរិត្តោ អម-
យោបន្តោ ចាលាក្កតេសុ អធិន្តាធាយិ ទោ មធន
ហោតិ យន្តិ បរស្ស បរិត្តបករណំ តាមតតំ វា
អរត្តាតតំ វា តំ អធិន្តិ វេយ្យសម្ពាតំ អាណតា
ហោតិ កាមេសុមិច្ឆាចារិ ទោ មធន ហោតិ
យា តា មាតុរក្ខិតា បិតុរក្ខិតា មាតាបិតុរក្ខិតា
កាតុរក្ខិតា កតិធិរក្ខិតា^(១) ញាតិរក្ខិតា សស្សមិកា

១ ម. ធិន្តរោ ពោតុរក្ខិតា ទិស្សតិ ។

អប្បវេទន្ត សេវិត្តសេវិត្តស្ស កាយសមាចារ

កាយសមាចារោសភាពយ៉ាងនេះ បុគ្គលមិនគួរសេពឡើយ ។ បពិត្រ
ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបុគ្គលសេពនៅកាយសមាចារ មានសភាពយ៉ាង
ណា អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងសាបសូន្យ កុសលធម៌ទាំងឡាយ
តែងចម្រើនឡើង កាយសមាចារមានសភាពយ៉ាងនេះ បុគ្គលគួរសេព ។
(២០១) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបុគ្គលសេពនៅកាយសមាចារ
មានសភាពដូចម្តេច អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង កុសល-
ធម៌ទាំងឡាយតែងសាបសូន្យ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បុគ្គលពួកខ្លះ
ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកសម្លាប់សត្វ ជាមនុស្សតាមក្រក់ មានជម្រក្រក់
ដោយឈាម ជាបុគ្គលកាំងមាំក្នុងការវាយកាប់សម្លាប់សត្វដទៃ មិនមាន
សេចក្តីអាណិតចំពោះសត្វទាំងឡាយ ជាអ្នកកាន់យករបស់ដែលគេមិន
បានឱ្យ ទ្រព្យណាជារបស់អ្នកដទៃ ជាឧបករណ៍គ្រឿងគ្រេកអររបស់
បុគ្គលដទៃ ដែលនៅក្នុងស្រុកក្តី នៅក្នុងវ័ត្រក្តី ជាអ្នកកាន់យកនូវទ្រព្យ
នោះ ដែលគេមិនបានឱ្យ ដែលរាប់ចូលក្នុងការលួច ជាអ្នកប្រព្រឹត្តទុស
ក្នុងកាមទាំងឡាយ ពួកស្រ្តីណា ដែលមាតារក្សា បិតារក្សា មាតាបិតា
រក្សា បងប្អូនប្រុសរក្សា បងប្អូនស្រ្តីរក្សា ញាតិរក្សា ជាស្រ្តីមានប្តី

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស បេរិបណ្ណសកំ

សបរិទណ្ហា អន្តមរសោ មាលាគុណាបរិក្កិក្ខាបិ^(១)
កងារុចាសុ ចារិក្កំ អាបជ្ជិតា ហោតិ ។ ឯវរុបំ
កន្តេ កាយសមាចារិ សេវតោ អកុសលា ធម្មា
អភិវឌ្ឍន្តិ កុសលា ធម្មា បរិហាយន្តិ ។

(២០២) កងារុបំ កន្តេ កាយសមាចារិ សេវតោ
អកុសលា ធម្មា បរិហាយន្តិ កុសលា ធម្មា អភិ-
វឌ្ឍន្តិ ។ វេទ កន្តេ ឯកោច្ឆោ ចាណាតិចាតំ បហាយ
ចាណាតិចាតា បដិវរតោ ហោតិ ធិហិតនេណ្ហា ធិហិ-
តសត្តោ លឌ្ឍិ នយោបន្នោ សព្វប្បណាភូតហិតានុកម្មី
វិហារតិ អធិដ្ឋានានំ បហាយ អធិដ្ឋានានា បដិវរតោ
ហោតិ យន្តំ បរស្ស បរិក្កុបការណំ តាមកតំ
វា អរញ្ញកតំ វា តំ អធិដ្ឋំ វេយ្យសង្ខតំ
ន អាណាតា ហោតិ កាយសុមិច្ឆាចារិ បហាយ

១ មាលាគុណបរិក្កិក្ខាបិដកំ វិស្សតំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ បេរិបណ្ណសកំ

ជាស្រ្តីប្រកបដោយគុណ ដោយហោចាវ សូម្បីស្រ្តីដែលគេទាវទុក
ដោយក្រុមគ្រូ ជាអ្នកប្រព្រឹត្តកុសលស្រ្តីចាំឱ្យយោធនសភាពដូច្នោះ ។
បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបុគ្គលសេនាឡៅកាយសមាចារ មានសភាព
យ៉ាងនេះ អកុសលធម៌ចាំឱ្យយោ តែងចម្រើនឡើង កុសលធម៌ចាំឱ្យ-
ឡាយ តែងសាបសូន្យ ។

(២០២) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបុគ្គលសេនាឡៅកាយស-
មាចារមានសភាពដូចម្តេច អកុសលធម៌ចាំឱ្យឡាយ តែងសាបសូន្យ កុ-
សលធម៌ចាំឱ្យឡាយ តែងចម្រើនឡើង ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បុគ្គល
ពួកខ្លះក្នុងលោកនេះ លះបង់ខ្លួនបាណាភិបាត វៀរស្រឡះចាកបាណា-
ភិបាត មានកង្វះដាក់ចុះ មានគ្រឿងស្រ្តាដាក់ចុះ មានសេចក្តីភ្នួស
បាប មានសេចក្តីសាណិកអនុគ្រោះដោយប្រយោជន៍ ផលសត្វចាំឱ្យអស់
លះបង់ខ្លួនអចិន្តាចាន វៀរស្រឡះចាកអចិន្តាចាន ទ្រព្យណាជារបស់
បុគ្គលដទៃ ជាឧបការណ៍គ្រឿងក្រេកអររបស់បុគ្គលដទៃ ដែលទៅ
ក្នុងស្រុកក្តី ទៅក្នុងវ្រៃក្តី ជាអ្នកមិនកាន់យកខ្លួនទ្រព្យនោះ ដែល
គេមិនបានឱ្យ ដែលរាប់ចូលក្នុងការលួច លះបង់ខ្លួនការមេសុមិច្ឆាចារ

កាមេសុមិច្ឆាចារា បដិវិគោ ហោតិ យា តា មាគុរក្ខិតា
 បិគុរក្ខិតា មាតាបិគុរក្ខិតា កាគុរក្ខិតា កតំនិវក្ខិតា
 ញាតិវក្ខិតា សស្សមិកា សបរិទណ្ណា អន្តមសោ
 មាលាគុណបរិក្ខិតាបិ ភព្វវិហារសុ ចារិក្ខំ ធន
 អាថ្ន័តា ហោតិ ។ វិវុដំ កន្តេ កាយសមាចារិ
 សេវិតោ អគុសលា ធម្មា បរិហាយន្តិ កុសលា
 ធម្មា អតិវុទ្ធិន្តិ ។ កាយសមាចារិបរិ ភិក្ខុវេ
 ទុរិទេន វនាមិ សេវិតត្ថម្យិ អសេវិតត្ថម្យិ តត្ថ
 អញ្ញមញ្ញំ កាយសមាចារិទ្ធិ វតិ យន្តំ វុត្តំ កតវតា
 ឥនមេតំ បដិច្ច វុត្តំ ។

(២០៣) វេសមាចារិបរិ ភិក្ខុវេ ទុរិទេន វនាមិ
 សេវិតត្ថម្យិ អសេវិតត្ថម្យិ តត្ថ អញ្ញមញ្ញំ វេសមាចារិ
 ទ្ធិ វតិ ហោ បរិទតំ វុត្តំ កតវតា តិញ្ចេតំ បដិច្ច វុត្តំ ។

ជាអ្នករៀនសូត្រចាកការបេសុមិច្ឆាចារា ពួកស្រ្តីណា ដែលមាតារក្ស
 បំភារក្ស មាតាបិភារក្ស បដិប្បុប្បុសារក្ស បដិប្បុស្រ្តីក្ស ញាតិ
 ក្ស ជាស្រ្តីមាតាប្តី ជាស្រ្តីច្រកបដោយអាថ្ន ដោយហោចរេ
 សូម្បីភាវទុកដោយផ្កាកម្រង ជាអ្នកមិនច្រត្រង់ក្នុង ចំពោះស្រ្តីមាន
 សភាពដូច្នោះឡើយ ។ បតិគ្រហ្មះអន្តិដិច្ចម្រើម កាលបុគ្គលសេនា
 កាយសមាចារមានសភាពដូច្នោះ អនុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងសាបសូន្យ
 កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង ។ គ្រង់ព្រះពុទ្ធដីក ដែល
 ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភវាភកសំដែននូវ
 កាយសមាចារ ថាមានពីរយ៉ាង គឺកាយសមាចារក្សសេនា ១ មិនគ្មាន
 សេនា ១ មួយទៀត ភវាភកសំដែននូវកាយសមាចារពោះ ទី១១ ភិក្ខុ
 ដូច្នោះខ្ញុំ គឺព្រះអន្តិគ្រាស់សំដៅយកហេតុនេះឯង ។

(២០៣) គ្រង់ព្រះពុទ្ធដីក ដែលព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភវាភកសំដែននូវវេសមាចារ ថាមានពីរយ៉ាង គឺ
 វេសមាចារក្សសេនា ១ មិនគ្មានសេនា ១ មួយទៀត ភវាភកសំដែននូវ
 វេសមាចារពោះទី១១ ភិក្ខុ ដូច្នោះខ្ញុំឯង គឺព្រង់ត្រាស់សំដៅហេតុអ្វី។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ បិដកបិដក

យថាវុប កន្ល វចីសមាថាវ សេវតោ អកុសលា
 ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ កុសលា ធម្មា បរិហាយ
 វរុ ថា វចីសមាថាវេ ឧ សេវិតោ ។ យថាវុបត
 ថោ កន្ល វចីសមាថាវ សេវតោ អកុសលា ធម្មា
 បរិហាយន្តិ កុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ វរុ ថា វចី-
 សមាថាវេ សេវិតោ ។

(២០២) កថុប្បំ កន្ល វចីសមាថាវ សេវតោ
 អកុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ កុសលា ធម្មា បរិ-
 ហាយន្តិ ។ នំធន កន្ល វចីសមាថាវ មុសាវាទិ ហោតិ
 សកត្តតោ វ បរិសក្កតោ វ ញាតិមជ្ឈត្តតោ វ
 បុតមជ្ឈត្តតោ វ ពជកុលមជ្ឈត្តតោ វ អភិវឌ្ឍន្ត
 សក្កិ បុដ្ឋោ វហោត្តា^(១) បុរិស យំ ជាវាសិ តំ
 វេហិទិ ។ សោ អជា វ អាហ ជាវាសិ ជាវំ

១. វ. ១១៣ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ បិដកបិដក

បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបុគ្គលសេពវិចីសមាថាវ មានសភាព
 យ៉ាងណា អកុសលធម៌តាំងឡើយ តែងចម្រើន កុសលធម៌វាង-
 ឡើយ តែងសាបសូន្យ វិចីសមាថាវមានសភាពយ៉ាងនោះ បុគ្គលម៉ែត្ត
 សេពឡើយ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មួយវិញ្ញាទៀត កាលបុគ្គល
 សេពវិចីសមាថាវមានសភាពយ៉ាងណា អកុសលធម៌តាំងឡើយ
 តែងសាបសូន្យ កុសលធម៌តាំងឡើយ តែងចម្រើន វិចីសមាថា
 វមានសភាពយ៉ាងនោះ បុគ្គលត្រូវសេព ។

(២០៤) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបុគ្គលសេពវិចីសមាថាវ
 មានសភាពដូចម្តេច អកុសលធម៌តាំងឡើយ តែងចម្រើន កុសល-
 ធម៌តាំងឡើយ តែងសាបសូន្យ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បុគ្គលត្រូវ
 ខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកពោលពាក្យកុហក បំពានក្នុងពេទ្យប្រជុំក្តី
 បំពានក្នុងបរិស័ទក្តី បំពានក្នុងកណ្តាលញាតិក្តី បំពានក្នុងពួកសេនីក្តី
 បំពានក្នុងកណ្តាលពជគ្រូក្តី ដែលគេនាំមកសួរដាសាក្សីថា វៃ
 បុរសអើយ អតច្បាមកអោយ អ្នកដឹងខវហតណា ចរព្រាបដុវហេតុ
 នោះ ។ បុរសនោះ កាលម៉ែដឹង ក៏ពោលថា ខ្ញុំដឹងក្តី កាលដឹង

អនុបទ្បេស្ស លោកិយសេវិក្ខន្ធសទ្ប លើសមាហារ

វា អាហា ន ជាបាមីតិ អបស្សំ វា អាហ
 បស្សមីតិ បស្សំ វា អាហ ន បស្សមីតិ វា
 អន្តរាហារ វា បរាហារ វា អាមិសតិញ្ចិញ្ចុហោតុ
 វា សម្មជាធម្មសា កាសិកា ហោតិ បិស្ស-
 ណាវាចោ ទោ បទ ហោតិ ឥតោ សុត្តា អម្បត្ត
 អត្តាតា ឥមេសំ កេនាយ អម្បត្ត វា សុត្តា
 ឥមេសំ អត្តាតា អម្បសំ កេនាយ ឥតិស-
 មត្តាធំ វា កេនេតា^(១) កិញ្ចាធំ វា អនុប្បនាតា
 វត្តារាហោ វត្តារោ វត្តនធំ វត្តារាណី វាធំ កាសិកា
 ហោតិ ឥសវាចោ ទោ បទ ហោតិ យា សា
 វាចា អណ្ណតា^(២) កក្កសា កដុតា^(៣) បរាតិ-
 សដ្ឋធំ កោធនសមត្តា អសមាទិសំវត្តធំតា តដារុបិ
 វាធំ កាសិកា ហោតិ សម្មប្បលាបិ ទោ បទ
 ហោតិ អតាលវាធំ អក្ខតវាធំ អនត្តវាធំ អនម្បវាធំ

១ ឧ. រោតា ១ ម. រោតា ១ ២ ម. រោតា ១ ៣ ឧ. បរាតិ ១ ម. ឥសា បរាតិ ៣

អនុបទ្បេស្ស លោកិយសេវិក្ខន្ធសទ្ប លើសមាហារ

កំពោលថា ខ្ញុំមិនដឹងក្តី កាលមិនឃើញ កំពោលថា ខ្ញុំឃើញក្តី
 កាលឃើញ កំពោលថា ខ្ញុំមិនឃើញក្តី ជាអ្នកពោលសម្បទាធម្មសា-
 វាទ ព្រោះហេតុខ្លះក្តី ព្រោះហេតុម្តង ខ្លះ ព្រោះហេតុអាមិសៈ
 ដែលជាសំណូកបង្កប់បង្កប់ក្តី ដោយប្រការដទៃ មួយទៀត ជាអ្នក
 ពោលពាក្យញ្ចះញង់ គឺពុំអំពីទំនេះ ទៅ យាយក្នុងទីឯណោះ ដើម្បី
 បំបែកពួកដទៃទាំងនេះ ឬក្នុងទីឯណោះ មកប្រាប់ដល់ពួកដទៃទាំង
 នេះ ដើម្បីបំបែកពួកដទៃឯណោះ ឬបំបែកពួកដទៃក្នុងគ្រូមាត្រៀន
 គ្នា ឬជួយជ្រោមជ្រែងពួកដទៃដែលបែកគ្នាហើយ មានពួកជាទី
 ក្រេកអរ ក្រេកអរនឹងពួក រីករាយនឹងពួក ជាអ្នកពោលពាក្យ
 បំបែកពួក ជាអ្នកពោលពាក្យត្រាត់ សំដីណាជាសំដីខាំក្នុងចិត្ត
 ខ្លះខ្លះ គ្រហល់គ្រហាយ ស្លាក់ដំណើរអ្នកដទៃ ជាសំដីជិតគ្នានឹង
 ព្រាត មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសមាធំ ជាអ្នកពោលតែសំដីមានសភាព
 ដូច្នោះ ជាអ្នកពោលពាក្យត្រប្រយោជន៍ និងយាយមិនត្រូវតាមកាល
 និងយាយមិនពិត និងយាយពាក្យត្រប្រយោជន៍ និងយាយពាក្យមិនមែនធម៌

សទ្ធវិធិពេ មន្ត្រីមន្តិកាយស្ស ឧបវិច្ឆ័យសកំ

អវិជយវាទំ អនិចារវតី វាចំ ភាសិតា ហោតិ^(១)
អកាលេន អនប្បនេសំ អបរិយន្តវត អនត្ថសញ្ញិតំ ។
ឯវរុប កន្តេ វចិសមាចារំ សេវតោ អកុសលា ធម្មា
អភិវឌ្ឍន្តិ កុសលា ធម្មា បរិហាយន្តិ ។

(២០៥) កាចំរុបំ កន្តេ វចិសមាចារំ សេវតោ
អកុសលា ធម្មា បរិហាយន្តិ កុសលា ធម្មា អភិ-
វឌ្ឍន្តិ ។ នន កន្តេ ឯកោចោ មុសាវាទំ បហាយ
មុសាវាទា បដិវិរោតោ ហោតិ សកត្តោ វា
បរិសត្តោ វា ញាតិមជ្ឈត្តោ វា បូតមជ្ឈត្តោ វា
វា វាជកុលមជ្ឈត្តោ វា អភិវិរោតោ សក្កំ បុដ្ឋោ
ឯហម្មោ បុរិស យំ ជាបាសិ តំ វិទេហិតិ ។

សោ អជាទំ វា អាហា ឯ ជាបាមិតិ ជាទំ វា
អាហា ជាបាមិតិ អបស វា អាហា ឯ បស្សមិតិ

១ ខ. ហោតិវិ វិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក មន្ត្រីមន្តិកាយ ឧបវិច្ឆ័យសកៈ

មិនមែនវិទ័យ ជាអកាលេន ពាក្យមិនគួរនឹងកាំងទុកក្នុងហឫទ័យ ជា
អ្នកមិនយាយក្នុងកាល ផលមិនគួរនិយាយ និយាយសន្តិគ្នាគ្រឿងកាន់
ជាសំដីរកកំណត់គ្នា បទប្រកប ជាយប្រះយាត ។ បតិក្រព្រះអង្គ
ដ៏ចម្រើន កាល បុគ្គលសេនា នវចសមាចារ មាសភាពយ៉ាងនេះ
អកុសលធម៌ចាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង កុសលធម៌ចាំងឡាយ តែង
សាបសូន្យ ។

(២០៥) បតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបុគ្គលសេនាវិចិស-
មាចារមានសភាពដូចម្តេច អកុសលធម៌ចាំងឡាយ តែងសាបសូន្យ
កុសលធម៌ចាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង ។ បតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ លមេនមុសាវាទ ជាអ្នករៀនសូត្រចាក
មុសាវាទ ទៅបំភានៅក្នុងរោងប្រជុំក្តី បំភានៅក្នុងបរិស័ទក្តី បំភា-
នៅកណ្តាលញាតិក្តី បំភានៅ ក្នុងកណ្តាលសេនីក្តី បំភានៅ ក្នុង
កណ្តាលរាជក្រកុលក្តី ដែលគេនាំមកសួរជាសាក្សីថា នៃបុរសអើយ
អ្នកប្តូរមកអោយ អ្នកដឹងនូវហេតុណា ចូរពោលនូវហេតុនោះចុះ ។
បុរសនោះ កាលមិនដឹង ក៏និយាយថា វិមា អិនតិ កាលដឹង
ក៏និយាយថា ខ្ញុំដឹងក្តី កាលមិនឃើញ ក៏និយាយថា ខ្ញុំមិនឃើញក្តី

អប្បបរមស្ស សេរីភព្វសេរីភព្វស្ស ចំសមាបោ

បស្ស វា អាហា បស្សមីតិ អត្តហេតុ វា បរហេតុ
 វា អាមិសកិញ្ចិក្កហេតុ វា ធម្មសម្មាសាទមុសា
 កាបិកា ហោតិ បិសុណំ វា ធម្មាយ បិសុណាយ
 វា បាយ បដិវិភោ ហោតិ វិភោ សុត្វា ធម្មត្ថ
 អត្តាតា វិភោសំ កេធាយ អម្បត វា សុត្វា ធម្ម
 វិភោសំ អត្តាតា អម្បសំ កេធាយ វិភោ កិញ្ចាចំ វា
 សម្មាតា សហិតាចំ វា អនុប្បនាតា សម្មត្តារោ
 សម្មត្តារោ សម្មត្តន្តិ សម្មត្តករណំ វា កាសិកា
 ហោតិ ជុសំ វា ធម្មាយ ជុសាយ វា បាយ
 បដិវិភោ ហោតិ យា សា វា បាយ ធម្មាយ កណ្តិ-
 សុត្វា បេធមិយា ហោតិ ធម្មាយ ហោតិ កណ្តិ-
 កណ្តា កណ្តិ ធម្មាយ កណ្តិ វា កាសិកា
 ហោតិ សម្មប្បណាមំ ធម្មាយ សម្មប្បណាតា
 បដិវិភោ ហោតិ កាលវាទំ កុសវាទំ អត្តវាទំ
 ធម្មវាទំ វិធម្មវាទំ វិធម្មវាទំ វា កាសិកា ហោតិ
 កាលវាទំ សាបទេសំ បរិយន្តិវតិ អត្តសញ្ញាតំ ។

អនុប្បន្ត សេរីភព្វសេរីភព្វស្ស ចំសមាបោ

កាលយើង ក៏និយាយថា ខ្ញុំយើងក្តី ជាអ្នកមិនពាលសម្បជាន-
 មុសាវាទ ព្រោះហេតុខ្លួនក្តី ព្រោះហេតុអ្នកដទៃក្តី ព្រោះហេតុ
 តាមិសៈ ដែលជាសំណូកចម្រុះចម្រុះ ជាអ្នកលះបង់ខ្ញុំពាក្យញ្ញៈញ្ញ
 វៀរពាក្យញ្ញៈញ្ញ គឺអ្នកវិវាទណៈ មិនប្រាប់ក្នុងវិវាទណៈ ដើម្បី
 បំបែកពួកជនឯណោះ ឬពួកក្នុងវិវាទណោះ មិនប្រាប់ដល់ពួកជនឯណោះ
 ដើម្បីបំបែកពួកជនឯណោះឡើយ ឬជនពួកជនដែលបែកគ្នាហើយ
 ឬជនប្រាប់ប្រែក្នុងពួកជន ដែលប្រកបដោយប្រយោជន៍ មានសេចក្តី
 ព្រមព្រៀងគ្នាជាទីក្រេកអរ ក្រេកអរក្នុងសេចក្តីព្រមព្រៀងគ្នា វិកលយ
 ក្នុងសេចក្តីព្រមព្រៀង ជាអ្នកនិយាយតែសំដីដែលធ្វើ ខ្ញុំសេចក្តីព្រម-
 ព្រៀង លះបង់ខ្ញុំវិវាទវា ជាអ្នកវៀរស្រឡះចាកសេចក្តីវា វា វា
 ណាដែលវាវាស សុខដល់គ្រាចៀក គ្នាជាទីស្រឡាញ់ គេញ
 ហឫទ័យ ជាសំដីអ្នកក្រុន ជាទីក្រេកអរដល់ជនច្រើន ជាទីគេញ
 ចិត្តដល់ជនច្រើន ជាអ្នកនិយាយតែសំដីមានសភាពដូច្នោះ ជាអ្នកល-
 បង្កពាក្យក្រេកអរក្រេកអរ វៀរស្រឡះចាកពាក្យក្រេកអរក្រេកអរ
 ប្រយោជន៍ និយាយក្រៅតាមកាល និយាយពិត និយាយតាម និយាយ
 ធម៌ និយាយវិន័យ ជាអ្នកនិយាយតែសំដី ដែលគួរតែទុកក្នុងចិត្ត
 មានគ្រឿងកាង មានទីបំផុត ប្រកបដោយប្រយោជន៍តាមកាលគួរ ។

ឯវេទ កន្លែ វចិសមាចារំ សេវតោ អកុសលា
 ធម្មា បរិហាយន្តិ កុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ ។
 វចិសមាចារំបដំ ភិក្ខុវេ ធុវិទេន វនាមិ សេវិតត្វម្បិ
 អសេវិតត្វម្បិ តត្វា អញ្ញមញ្ញំ វចិសមាចារន្តិ នតិ
 យន្តំ វត្តំ កតវតា ននមេតំ បដិច្ច វត្តំ ។

(២០៦) មនោសមាចារំបដំ ភិក្ខុវេ ធុវិទេន

វនាមិ សេវិតត្វម្បិ អសេវិតត្វម្បិ តត្វា អញ្ញមញ្ញំ
 មនោសមាចារន្តិ នតិ ទោ បនេតំ វត្តំ កតវតា
 កិញ្ចេតំ បដិច្ច វត្តំ ។ យថាវេ កន្លែ មនោស-
 មាចារំ សេវតោ អកុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ កុស-
 លា ធម្មា បរិហាយន្តិ ឯវេទោ មនោសមាចារេ

បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបុគ្គលសេពនូវវិចិសមាចារ មានសភាព
 យ៉ាងនេះ អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងសោបសូន្យ កុសលធម៌ទាំង
 ឡាយ តែងចម្រើនឡើងបាន ។ គ្រង់ព្រះក្បួនដ៏កា ដែលព្រះមានព្រះ
 ភាគទ្រង់ក្រាស់ថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គង់កសំដែននូវវិចិសមាចារ
 ថាមានពីរយ៉ាង គឺវិចិសមាចារគ្នុសេព ១ មិនគ្នុសេព ១ មួយទៀត
 គង់កសំដែននូវវិចិសមាចារ នោះទី១ ។ ពិត្វា ដូច្នោះនេះ គឺទ្រង់
 ក្រាស់សំដៅហេតុនេះឯង ។

(២០៦) គ្រង់ព្រះក្បួនដ៏កា ដែលព្រះមានព្រះភាគក្រាស់ថា

ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គង់កសំដែននូវមនោសមាចារ ថាមានពីរយ៉ាង
 គឺមនោសមាចារគ្នុសេព ១ មិនគ្នុសេព ១ មួយទៀត គង់កសំ-
 ដែននូវមនោសមាចារនោះទី១ ។ ពិត្វា ដូច្នោះនេះឯង គឺទ្រង់ក្រាស់សំដៅ
 ហេតុអ្វី ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបុគ្គលសេពនូវមនោសមាចារ
 មានសភាពយ៉ាងណា អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង កុ-
 សលធម៌ទាំងឡាយតែងសោបសូន្យ មនោសមាចារមានសភាពយ៉ាងនោះ

ន សេវិត្តោ ។ យងារុបញ្ច ទោ កន្ត មហេស-
មាថា សេវិតា អកុសលា ធម្មា បរិហាយន្តិ
កុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ វរុចោ មហេសមាថា
សេវិត្តោ ។

(២០៧) កង្កិយំ កន្ត មហេសមាថា សេវិតា
អកុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ កុសលា ធម្មា បរិហា-
យន្តិ ។ នន កន្ត វិក្កោ អភិវឌ្ឍន្តិ ហោតិ យន្តិ
បរស្ស បរិវត្តបករណា តំ^(១) អភិវឌ្ឍន្តិ ហោតិ អហោ
តិ យំ បរស្ស តំ មម អស្សាតិ ព្យាបន្តចិត្តោ ទោ
បន ហោតិ បនុដ្ឋមនសន្តិប្បោ នមេ សត្តា ហព្វន្ត
វា ភិវឌ្ឍន្តិ វា ឧដ្ឋន្តិ វា វិទស្សន្តិ វា មា អហេសុ
វាតិ ។ វរុចំ កន្ត មហេសមាថា សេវិតា អកុស-
លា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ កុសលា ធម្មា បរិហាយន្តិ ។

១ ម. ពញ ។

បុគ្គលមិនគួរសេពឡើយ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បុគ្គលសេពខ្ញុំ
មនោសមាថា មានសភាពយ៉ាងណា អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែង
សាបសូន្យ អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង មនោសមាថា
មានសភាពយ៉ាងនោះ បុគ្គលគួរសេព ។

(២០៧) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបុគ្គលសេព ខ្ញុំមនោ-
សមាថា មានសភាពដូចម្តេច អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើន
ឡើង កុសលធម៌ទាំងឡាយតែងសាបសូន្យ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកម្ល៉េះ ជាអ្នកច្រើនដោយអភិជ្ឈា ទ្រព្យណាជា
របស់អ្នកដទៃ ជាឧបការណ៍របស់អ្នកដទៃ ជាអ្នកឈរវែងតែរបស់នោះ
ជា ឧហ្មិ ទ្រព្យណា ជារបស់បុគ្គលដទៃ សូមឲ្យទ្រព្យនោះបានមក
ជាទ្រព្យរបស់ពាក្យអញវិញផ្ទះ ជាអ្នកមានចិត្តក្តីក្តួន មានសេចក្តី
គ្រិនរិះគន្ធិចិត្ត ដែលចោលប្រទូស្តហើយថា សូមសត្វពួកនេះ លំពុក
ឬបែកគ្នាយ សាបសូន្យ វិនាសទៅ កុំមានសល់នៅឡើយ ។ បពិត្រ
ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបុគ្គលសេពខ្ញុំមនោសមាថា មានសភាពយ៉ាង
នេះ អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង កុសលធម៌ទាំង
ឡាយ តែងសាបសូន្យ ។

(២០៤) កាជំរុបំ កន្តេ មហោសមាចារំ សេវតោ
 អកុសលា ធម្មា បរិហាយន្តិ កុសលា ធម្មា អភិ-
 វឌ្ឍន្តិ ។ ឥទ កន្តេ ឯកតោ អនភិជ្ឈានុ ហោតិ
 យន្តំ ធរស្ស បរិភូមករណំ តំ ធាតិជ្ឈិតា ហោតិ
 អហោ វត យំ ធរស្ស តំ មម អស្សាតិ អព្យាបន្ន-
 ចិត្តោ ទោ មទ ហោតិ អប្បនុជ្ជមទសន្តិវ្យោ ឥម
 សត្តា^(១) អព្យាបជ្ឈា អនិយា សុទ្ធំ អត្តានំ បរិ-
 ហានុតិ ។ ឯវជំរុបំ កន្តេ មហោសមាចារំ សេវតោ
 អកុសលា ធម្មា បរិហាយន្តិ កុសលា ធម្មា អភិ-
 វឌ្ឍន្តិ ។ មហោសមាចារំបរិហំ ភិក្ខុវេ ធុរិទេទ វនាមិ
 សេវិតត្បម្បិ អសេវិតត្បម្បិ តញ្ច អញ្ញមញ្ញំ មហោសមា-
 ចារន្តិ ឥតិ បរន្តិ វត្តំ កតវតា ឥទមេតំ បដិច្ច វត្តំ ។

១ ឧ. ម. អរិកំ ឯពុទ្ធបទិស្សតិ ។

(២០៥) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបុគ្គលសេពនូវមាតាស-
 មាមា មានសភាពដូចម្តេច អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងសាបសូន្យ
 កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើងបាន ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 បុគ្គលភ្នែកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមិនបោះអភិជ្ឈា ទ្រព្យណា ជា
 របស់បុគ្គលដទៃ ជាឧបតវណ្ណរបស់បុគ្គលដទៃ ជាអ្នកមិនគយវិភ
 របស់នោះថា ឧប្បិ ទ្រព្យណា ជារបស់បុគ្គលដទៃ សូមឲ្យទ្រព្យនោះ
 បានបកជារបស់តាវាអញវិញ ដូច្នោះទើយ ជាអ្នកមិនបានចិត្តព្យា-
 បាទ មិនបានសេចក្តីគ្រិះរិះក្នុងចិត្ត ដែលទោសច្រឡំស្តីហើយថា សូម
 ពួកសត្វទាំងនេះ កុំព្យាបាទគ្នា កុំឲ្យមានទុក្ខ ឲ្យមានវិភេសចក្តីសុខ
 ចូរក្សាខ្ញុំខ្លួនចុះ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបើបុគ្គលសេពនូវ
 មាតាសមាមាមានសភាពយ៉ាងនេះ អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងសាប-
 សូន្យ កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើងបាន ។ គ្រង់ព្រះតុច្ច-
 ដីតា ដែលព្រះមានព្រះភាគក្រាស់ថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គឺជាគត
 សំដែននូវមាតាសមាមា ថាមានពីរយ៉ាង គឺមាតាសមាមាគួរសេព ១
 មិនគួរសេព ១ មួយទៀត គឺជាគតសំដែននូវមាតាសមាមារនោះទី១ ។
 ព័ត្តា ដូច្នោះម៉្លោះ គឺគ្រង់ក្រាស់សំដៅហេតុនេះដែរ ។

(២០៧) ចិត្តប្បដកំបហំ ភិក្ខុវេ ទុវិធនេ វនាមិ
 សេវិត្តាម្បិ អសេវិត្តាម្បិ តត្ថា អញ្ញាមញ្ញំ ចិត្តប្បដកំ
 ឥតិ ទោ បទេតំ វុត្តំ កតវតា កតិញ្ចតំ បដិទ្ធវុត្តំ ។
 យេវាបំ កន្ត ចិត្តប្បដកំ សេវិតា អកុសលា ធម្មា
 អភិវឌ្ឍន្តិ កុសលា ធម្មា បរិហាយន្តិ វិវុទោ
 ចិត្តប្បដកោ ន សេវិតោ ។ យេវាបត្ថា ទោ កន្ត
 ចិត្តប្បដកំ សេវិតា អកុសលា ធម្មា បរិហាយន្តិ
 កុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ វិវុទោ ចិត្តប្បដកោ សេ-
 វិតោ ។

(២០៨) កាចំរុបំ កន្ត ចិត្តប្បដកំ សេវិតា
 អកុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ កុសលា ធម្មា
 បរិហាយន្តិ ។ ឥន កន្ត វិវុទោ អភិវឌ្ឍន្តិ យោតិ
 អភិវឌ្ឍន្តិ យោតិ ព្យាចានសហគុណេ ចេតសា វិហារតិ ព្យាចាន
 យោតិ ព្យាចានសហគុណេ ចេតសា វិហារតិ

(២០៧) ក្រតិព្រះត្រៃបិដកាវសេវិត្តាសេវិត្តាសំ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ កថាភកសំវេនន្តុចិត្តប្បដកំ ថាមានពំរយ៉ាង គឺចិត្តប្បដកំ
 សេត ១ មិនគួរសេត ១ មួយទៀត កថាភកសំវេនន្តុចិត្តប្បដកំនោះ
 ទី១ ។ ភិក្ខុ ដូច្នោះនូវ កេត្រង្គំក្រាស់សំដៅហេតុអ្វី បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន កាលបុគ្គលសេតនូវចិត្តប្បដកំ មានសភាពយ៉ាងណា អកុ-
 សលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែង
 សាបសូន្យ ចិត្តប្បដកំមានសភាពដូច្នោះ បុគ្គលមិនគួរសេតឡើយ ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបុគ្គលសេតនូវចិត្តប្បដកំ មានសភាពយ៉ាង
 ណា អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងសាបសូន្យ កុសលធម៌ទាំងឡាយ
 តែងចម្រើនឡើង ចិត្តប្បដកំមានសភាពដូច្នោះ បុគ្គលគួរសេត ។

(២០៨) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបុគ្គលសេត នូវ
 ចិត្តប្បដកំ មានសភាពដូចម្តេច អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើន
 ឡើង កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងសាបសូន្យ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏
 ចម្រើន បុគ្គលត្រូវ ក្នុងរណកនេះ ជាអ្នកមានអភិវឌ្ឍន្តិ មានចិត្ត
 ប្រកបដោយអភិវឌ្ឍន្តិ ជាអ្នកមានព្យាចាន មានចិត្តប្រកបដោយព្យាចាន

វិហោសវា ហោតិ វិហោសាសហតតេន ចេតសា
វិហារតិ ។ ឯវរុប កន្តេ ចិត្តប្បានំ សេវតោ
អកុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ កុសលា ធម្មា បរិហោ-
យន្តិ ។

(២០០) កាច់រុបំ កន្តេ ចិត្តប្បានំ សេវតោ
អកុសលា ធម្មា បរិហាយន្តិ កុសលា ធម្មា អភិ-
វឌ្ឍន្តិ ។ នន កន្តេ ឯកកោ អនភិជ្ឈាលុ ហោតិ
អនភិជ្ឈាសហតតេន ចេតសា វិហារតិ អព្យាទានវា
ហោតិ អព្យាទានសហតតេន ចេតសា វិហារតិ អវិ-
ហោសវា ហោតិ អវិហោសាសហតតេន ចេតសា វិហា-
រតិ ។ ឯវរុបំ កន្តេ ចិត្តប្បានំ សេវតោ អកុសលា
ធម្មា បរិហាយន្តិ កុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ ។
ចិត្តប្បានំបរិហារំ ភិក្ខុវេ ទុវិទេន វធាមិ សេវិតព្វម្បិ
អសេវិតព្វម្បិ តព្វ អញ្ញមញ្ញំ ចិត្តប្បានន្តិ នតិ យេន្តិ
វុត្តិ កតវតោ ននមេតំ បដិច្ច វុត្តិ ។

ជាអ្នកមានសេចក្តីបៀតបៀន មានចិត្តប្រកបដោយការបៀតបៀន ។
បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបើបុគ្គលសេពនូវចិត្តប្បាទ មានសភាព
យ៉ាងនេះ អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង កុសលធម៌ទាំង
ឡាយ តែងសាបសូន្យ ។

(២០១) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបុគ្គលសេពនូវចិត្តប្បាទមាន
សភាពដូចម្តេច អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងសាបសូន្យ កុសល-
ធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បុគ្គល
ពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមិនមានអភិជ្ឈា មានចិត្តមិនប្រកបដោយ
អភិជ្ឈា ជាអ្នកមិនមានព្យាបាទ មានចិត្តមិនប្រកបដោយព្យាបាទ
ជាអ្នកមិនមានសេចក្តីបៀតបៀន មានចិត្តមិនប្រកបដោយសេចក្តីបៀត-
បៀន ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបើបុគ្គលសេព នូវចិត្តប្បាទ
មានសភាពយ៉ាងនេះ អកុសលធម៌ទាំងឡាយតែងសាបសូន្យ កុសល-
ធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង ។ ត្រង់ព្រះពុទ្ធដ៏កា ដែលព្រះ
មានព្រះភាគក្រាស់ជា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភវាគគរសំដែននូវចិត្តប្បាទ
ថាមានពីរយ៉ាង គឺចិត្តប្បាទនូវសេព ១ មិននូវសេព ១ មួយទៀត
ភវាគគរសំដែននូវចិត្តប្បាទនោះ ទី១ ។ ភិក្ខុ ដូច្នេះម៉ុះ គឺច្រង
ក្រាស់សំដៅហេតុនេះឯង ។

[២៨២] សញ្ញាបដិលាភំបយំ កិក្ខុវេ ទុរិទេន
 វនាមិ សេវិត្តយុត្តិ អសេវិត្តយុត្តិ ទត្ត អញ្ញាវញ្ញំ
 សញ្ញាបដិលាភង្គំ វតិ ទោ បទេន វត្តំ ភតវតា
 កិក្ខុវេ បដិទ្ធិ វត្តំ ។ យថាវុធំ កន្ថេ សញ្ញាប-
 ដិលាភំ សេវិតោ អកុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ កុសលា
 ធម្មា បរិហាយន្តិ ឯវុតោ សញ្ញាបដិលាភោ ធម-
 សេវិតោ ។ យថាវុធំ ទោ កន្ថេ សញ្ញាបដិ-
 លាភំ សេវិតោ អកុសលា ធម្មា បរិហាយន្តិ កុសលា
 ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ ឯវុតោ សញ្ញាបដិលាភោ សេវិតោ ។

[២៨៣] កម្មវុធំ កន្ថេ សញ្ញាបដិលាភំ សេវិ-
 តោ អកុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ កុសលា ធម្មា
 បរិហាយន្តិ ។ វត កន្ថេ ឯវុតោ អភិវឌ្ឍន្តិ ហោតិ
 អភិវឌ្ឍន្តិសហគតាយ សញ្ញាយ វិហរតិ ព្យាបាទិ
 ហោតិ ព្យាបាទសហគតាយ សញ្ញាយ វិហរតិ

[២៨២] ត្រង់ព្រះពុទ្ធដ៏កាវជសព្រះនាមព្រះកាសត្រាស់ថា ម្ចាស់
 កិក្ខុវេន្សយ ភថាភសំវេនិទុក្ខការបានចំពោះសញ្ញា ថាមានការ
 យ៉ាង គឺការបានចំពោះទូសញ្ញាគួរសេព ១ មិនគួរសេព ១ មួយ
 ទៀត ភថាភសំវេនិទុក្ខការបានចំពោះទូសញ្ញា ពោះ ទី១ ។ គឺគ្នា
 ដូច្នោះម៉្លះ ភើប្រជុំគ្រាប់សំដៅហេតុដូចម្តេច ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 កាលបុគ្គលសេពទូក្រានបានចំពោះសញ្ញា មានសភាពយ៉ាងណា អកុ-
 សលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង កុសលធម៌ទាំងឡាយតែងសាប-
 សូន្យ ការបានចំពោះសញ្ញាមានសភាពយ៉ាងនោះ បុគ្គលមិនគួរសេព
 ទើយ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបើបុគ្គលសេពទូក្រាន
 ចំពោះសញ្ញា មានសភាពយ៉ាងណា អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែង
 សាបសូន្យ កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើងបាន ការបាន
 ចំពោះសញ្ញាមានសភាពដូច្នោះ បុគ្គលគួរសេព ។

[២៨៣] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបុគ្គលសេព ទូក្រា
 បានចំពោះទូសញ្ញាមានសភាពដូចម្តេច អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែង
 ចម្រើនឡើង កុសលធម៌ទាំងឡាយសាបសូន្យ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏
 ចម្រើន បុគ្គលគួរកុំនិរលោកនេះ ជាអ្នកមានអភិវឌ្ឍ មានសញ្ញា
 ប្រកបដោយអភិវឌ្ឍ ជាអ្នកមានព្យាបាទ មានសញ្ញាប្រកបដោយព្យាបាទ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស ទបរិយល្ហាសកំ

វិហារសាវ័ ហោតិ វិហារសាសហគតាយ សញ្ញាយ
វិហារតិ ។ ឯវរូបំ កន្តេ សញ្ញាបដិលាភំ សេវតោ
អកុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ កុសលា ធម្មា
បរិហាយន្តិ ។

(២៨៤) កងរូបំ កន្តេ សញ្ញាបដិលាភំ សេវតោ

អកុសលា ធម្មា បរិហាយន្តិ កុសលា ធម្មា អភិ-
វឌ្ឍន្តិ ។ នំទ កន្តេ ឯកតោ អនភិជ្ឈាលុ ហោតិ
អនភិជ្ឈាសហគតាយ សញ្ញាយ វិហារតិ អន្យាចានា
ហោតិ អន្យាចានសហគតាយ សញ្ញាយ វិហារតិ អវិហា-
សាវ័ ហោតិ អវិហារសាសហគតាយ សញ្ញាយ វិហារតិ ។
ឯវរូបំ កន្តេ សញ្ញាបដិលាភំ សេវតោ អកុសលា
ធម្មា បរិហាយន្តិ កុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ទបរិយល្ហាសកំ

ជាអ្នកមានសេចក្តីបៀតបៀន មានសញ្ញាប្រកបដោយសេចក្តីបៀត
បៀន ។ បតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបើបុគ្គលសេព ខ្ញុំការបាន
ចំពោះសញ្ញា មានសភាពយ៉ាងនេះ អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែង
ចម្រើនឡើង កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងសាបសូន្យ ។

(២៨៥) បតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបើបុគ្គលសេពខ្ញុំការបាន

ចំពោះសញ្ញាមានសភាពដូចម្តេច អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងសាប-
សូន្យ កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង ។ បតិក្រព្រះអង្គ
ដ៏ចម្រើន បុគ្គលពួកខ្លះក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមិនមានអភិវឌ្ឍ មាន
សញ្ញាមិនប្រកបដោយអភិវឌ្ឍ ជាអ្នកមិនមានព្យាបាទ មានសញ្ញា
មិនប្រកបដោយព្យាបាទ ជាអ្នកមិនមានសេចក្តីបៀតបៀន មានសញ្ញា
មិនប្រកបដោយសេចក្តីបៀតបៀន ។ បតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាល
បើបុគ្គលសេព ខ្ញុំការបានចំពោះសញ្ញា មានសភាពយ៉ាងនេះ ពួក
អកុសលធម៌តែងសាបសូន្យ ពួកកុសលធម៌ តែងចម្រើនឡើង ។

សញ្ញាបដិលាភំបហំ គិក្ខុវេ ធុរិទេន វោមិ សេវិត្តម្បិ
អសេវិត្តម្បិ តញ្ច អញ្ញមញ្ញំ សញ្ញាបដិលាភន្តិ
នតិ យន្តំ វុត្តំ ភក្កវតា ននមេតំ បដិច្ច វុត្តំ ។

(២០៥) ធិដ្ឋិប្បដិលាភំបហំ គិក្ខុវេ ធុរិទេន វោមិ

សេវិត្តម្បិ អសេវិត្តម្បិ តញ្ច អញ្ញមញ្ញំ ធិដ្ឋិប្ប-
ដិលាភន្តិ នតិ ទោ បនេតំ វុត្តំ ភក្កវតា កំញោតំ
បដិច្ច វុត្តំ ។ យថារូបំ កន្តេ ធិដ្ឋិប្បដិលាភំ សេវិតោ
អកុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ កុសលា ធម្មា បរិ-
ហាយន្តិ វិវរុទោ ធិដ្ឋិប្បដិលាភោ ន សេវិតោ ។
យថារូបញ្ច ទោ កន្តេ ធិដ្ឋិប្បដិលាភំ សេវិតោ អ-
កុសលា ធម្មា បរិហាយន្តិ កុសលា ធម្មា អភិ-
វឌ្ឍន្តិ វិវរុទោ ធិដ្ឋិប្បដិលាភោ សេវិតោ ។

ត្រង់ព្រះក្នុងដីកា ដែលព្រះមានព្រះភាគក្រាស់ថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
ភថាភកសំផងនូវការបោះចំពោះសញ្ញា ថាមានពីរយ៉ាង គឺការបោះ
ចំពោះសញ្ញាគួរសេព ១ មិនគួរសេព ១ មួយទៀត ភថាភកសំផង
នូវការបោះចំពោះសញ្ញានោះ ទី១ ៗ ព័ត្តា ដូច្នោះទុះ គឺត្រង់ក្រាស់
សំដៅហេតុនេះឯង ។

(២០៤) ត្រង់ព្រះក្នុងដីកា ដែលព្រះមានព្រះភាគក្រាស់ថា
ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភថាភកសំផងនូវការបោះចំពោះផ្ទៃ ថាមានពីរ
យ៉ាង គឺការបោះចំពោះផ្ទៃគួរសេព ១ មិនគួរសេព ១ មួយទៀត
ភថាភកសំផងនូវការបោះចំពោះផ្ទៃនោះទី១ ៗ ព័ត្តា ដូច្នោះទុះ គឺត្រង់
ក្រាស់សំដៅហេតុអ្វី ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបុគ្គលសេពនូវការ
បោះចំពោះផ្ទៃមានសភាពយ៉ាងណា អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើន
ឡើង កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងសាបសូន្យ ការបោះចំពោះផ្ទៃមាន
សភាពដូច្នោះ បុគ្គលមិនគួរសេពឡើយ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
កាលបុគ្គលសេព នូវការបោះចំពោះផ្ទៃមានសភាពយ៉ាងណា អកុសល-
ធម៌ទាំងឡាយ តែងសាបសូន្យ កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើន
ឡើង ការបោះចំពោះផ្ទៃ មានសភាពដូច្នោះ បុគ្គលគួរសេព ។

(២០៦) កាដ្ឋវរ្មំ កន្តេ ទិដ្ឋិប្បដិលាភំ សេវិតោ

អកុសលា ទម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ កុសលា ទម្មា បរិ-

ហាយន្តិ ។ នន កន្តេ ឯកេប្តោ ឯវិទិដ្ឋិកោ ហោនិ

ទត្តិ ទិដ្ឋិ ទត្តិ យន្តិ ទត្តិ ហុតំ ទត្តិ សុតាតមុត្ត-

នាដំ កម្មាដំ ផលំ វិចារោ ទត្តិ អយំ លោកោ

ទត្តិ បរោ លោកោ ទត្តិ មាតា ទត្តិ បិតា ទត្តិ

សត្តា ទុបចាតិកា ទត្តិ លោកោ សមណាត្រាញណា

សម្មត្តតា សម្មាបដិបត្តា យេ នមេត្វ លោកំ

បរេត្វ លោកំ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា បរិទេដ្ឋិ-

តិ ។ ឯវរ្មំ កន្តេ ទិដ្ឋិប្បដិលាភំ សេវិតោ អកុ-

សលា ទម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ កុសលា ទម្មា បរិហាយន្តិ ។

(២០៦) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបុគ្គលសេតនូវការបាទ

ចំពោះវិជ្ជាមានសភាពដូចម្តេច អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង

កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងសាបសូន្យ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បុគ្គល

ពួកនេះ គួរលោកនេះ មានសេចក្តីយល់ឃើញយ៉ាងនេះថា តាមវិជ្ជា

បុគ្គលឲ្យហើយមិនមានផល ការបូជាតូចតាមផល ការបូជាធំតាមផល ផល

វិបាករបស់កម្មវិជ្ជាបុគ្គលធ្វើល្អ ទិដ្ឋិធ្វើការក្រីក្រមិនមាន លោកនេះមើម

មាន លោកទាន់មុនមិនមាន មាតាមិនមានគុណ^(*) បិតាមិនមានគុណ^(*)

សត្វជាឧបបាតិកៈកំណើត មិនមាន សមណាត្រាញណ៍ក្នុងលោក មាន

សេចក្តីព្រមព្រៀង ជាអ្នកប្រតិបត្តិត្រូវ ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវលោកនេះផង

លោកទាន់មុនផង ដោយប្រាជ្ញាជីវិតក្រៅលើដោយខ្លួនឯងក៏មិនមាន ។

បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបើបុគ្គលសេតនូវការបាទចំពោះវិជ្ជា មាន

សភាពយ៉ាងនេះ អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង កុសលធម៌

ទាំងឡាយ តែងសាបសូន្យ ។

* សំដៅយកការប្រតិបត្តិល្អាក្រៃ ចំពោះមាតាបិតានោះ គ្មានគុណ គ្មានគោល ។ អង្គីតថា ។

(២៧៧) កង់រូបំ កន្តេ ទិដ្ឋិយ្យនិលាភំ សេវិតោ
 អកុសលា ធម្មា បរិហាយន្តិ កុសលា ធម្មា អភិ-
 វន្តិ ។ នធិ កន្តេ ឯកាទ្វា ឯវិទិដ្ឋិកោ មោតិ
 អត្ថំ ទិដ្ឋំ អត្ថំ យិដ្ឋំ អត្ថំ ហុតំ អត្ថំ សុត្តាធម្មត្ថំ-
 ដាចំ កម្មាចំ ផលំ វិចារោ អត្ថំ អយំ លោកោ
 អត្ថំ បរោ លោកោ អត្ថំ មាតា អត្ថំ ជិតា អត្ថំ
 សត្តា ខុបចាតិកា អត្ថំ លោកោ សមណ្ឌិតាញ្ញណា
 សម្មត្តតា សម្មាបដិមម្ហា យេ នមត្ត លោកំ បរត្ត
 លោកំ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្តា បរោទន្តិកំ ។
 ឯវរូបំ កន្តេ ទិដ្ឋិយ្យនិលាភំ សេវិតោ អកុសលា ធម្មា
 បរិហាយន្តិ កុសលា ធម្មា អភិវន្តិ ។ ទិដ្ឋិយ្យ-
 និលាភំ បហំ ភិក្ខុវេ ទុរិទេម វនាមិ សេវិត្តុម្បិ
 អសេវិត្តុម្បិ តត្ត អញ្ញមញ្ញំ ទិដ្ឋិយ្យនិលាភន្តិ នតិ
 យន្តំ វុត្តំ កតវតា នធិមេតំ បដិច្ច វុត្តំ ។

(២៧៧) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបុគ្គលសេតន្តុការបាន
 ចំពោះទំន្តិ មានសភាពដូចម្តេច អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែង
 សាបសូន្យ កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងរីករាលដាល ។ បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមានសេចក្តីយល់ឃើញ
 យ៉ាងនេះថា បានដែលបុគ្គលទ្វិយ្យហើយមានផល ការបូជាដូចមានផល
 ការបូជាដ៏មានផល ផលវិបាករបស់កម្មដែលសក្តិក្តិល ទិដ្ឋិក្តិក្រក់
 មានផល លោកនេះមាន លោកទាំងមុខមាម មាមមាន បំពាន
 សក្តិជាឧបបុគ្គិកៈកំណើតមាន ត្រូវសមណព្រះពុទ្ធក្នុងលោក មាន
 សេចក្តីត្រេកទ្រៀង ជាអ្នកប្រតិបត្តិត្រូវ ធ្វើទ្វិយ្យកំច្បាស់នូវលោកនេះទិដ្ឋិ
 លោកទាំងមុខ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ក្រៃលែងដោយខ្លួនឯង មាន ។ បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបុគ្គលសេតន្តុការបានចំពោះទំន្តិ មានសភាព
 យ៉ាងនេះ អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងសាបសូន្យ កុសលធម៌ទាំង-
 ឡាយ តែងចម្រើនទៀត ។ ត្រង់ព្រះពុទ្ធដ៏ការដែលព្រះមានព្រះភាគ
 គ្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភវាគតសំដែននូវការបានចំពោះទំន្តិ
 ថាមានពីរយ៉ាង គឺការបានចំពោះទំន្តិកុសល ១ មិនកុសល ១
 មួយទៀត ភវាគតសំដែននូវការបានចំពោះទំន្តិនោះ ដទៃ ។ ព័ត្ត
 ដូច្នោះទុះ គឺត្រង់គ្រាស់សំដៅហេតុនេះឯង ។

(២០៨) អត្តការវប្បដិលាកំមហំ ភិក្ខុវេ ធុរិទេន

វនាមិ សេវិតទូម្បិ អសេវិតទូម្បិ តត្វ អញ្ញមញ្ញំ

អត្តការវប្បដិលាកន្តិ នតំ ទោ បដេតំ វុត្តំ កតវតា

តិពោតំ បដិទូ វុត្តំ ។ យថារូបំ កន្តេ អត្តការវប្បដិ-

លាកំ សេវិតោ អកុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ កុសលា

ធម្មា បរិហាយន្តិ វិវរុចោ អត្តការវប្បដិលាកោ ន សេ-

វិតញោ ។ យថារូបញ្ច ទោ កន្តេ អត្តការវប្បដិលាកំ

សេវិតោ អកុសលា ធម្មា បរិហាយន្តិ កុសលា ធម្មា

អភិវឌ្ឍន្តិ វិវរុចោ អត្តការវប្បដិលាកោ សេវិតញោ ។

(២០៨) គ្រីត្រាពុទ្ធវិកា ដែលត្រាមានព្រះភាគក្រាស់ថា

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភវតតសំដែនិធម្មំការបាទចំពោះអត្តភាព ថាមាន

ភិវាយ័ន គឺការបាទចំពោះអត្តភាពក្នុងសេព ១ មិនក្នុងសេព ១

មួយទៀត ភវតតសំដែនិធម្មំការបាទចំពោះអត្តភាព មាន ទិវិទ ។ ពី

ត្តា ដូច្នោះនេះ គឺគ្រីត្រាសំដៅវេហកុដូចម្តេច ។ បត់គ្រូត្រាអង្គីដ៏

ចម្រើន កាលបុគ្គលសេពនូវការបាទចំពោះអត្តភាព មានសភាពយ៉ាង

ណា អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង កុសលធម៌ទាំងឡាយ

តែងសាបសូន្យ ការបាទចំពោះអត្តភាពមានសភាពដូច្នោះ បុគ្គលមិន

ក្នុងសេព ។ បត់គ្រូត្រាអង្គីដ៏ចម្រើន កាលបុគ្គលសេពនូវការបាទ

ចំពោះអត្តភាព មានសភាពយ៉ាងណា អកុសលធម៌ទាំងឡាយ

តែងសាបសូន្យ កុសលទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង ការបាទចំពោះ

អត្តភាព មានសភាពដូច្នោះ បុគ្គលក្នុងសេព ។

អនុបទេវត្ថស្ស សេវិតព្វាសេវិតត្ថស្សត្ថេ អន្តការវប្បដិណាភំ

(២១៧) កាចំរុបំ កន្តេ អន្តការវប្បដិណាភំ សេវិតា

អកុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ កុសលា ធម្មា បរិហាយន្តិ ។

យន្តិ ។ ព្យាបជ្ឈិ^(១) កន្តេ អន្តការវប្បដិណាភំ អភិ-

វិទ្ធកុស្តស្ស យតោ^(២) អបរិវិជ្ជិតកាវយ អកុសលា

ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ កុសលា ធម្មា បរិហាយន្តិ ។

(២២០) កាចំរុបំ កន្តេ អន្តការវប្បដិណាភំ សេ-

វិតោ អកុសលា ធម្មា បរិហាយន្តិ កុសលា ធម្មា

អភិវឌ្ឍន្តិ ។ អព្យាបជ្ឈិ កន្តេ អន្តការវប្បដិណាភំ

១ ឧ. សម្រាបជ្ឈិ ។ ឃ. សព្វបជ្ឈិ ។ ២ ឃ. អភិវិទ្ធកុសយតោ ។

អនុបទេវត្ថ សេវិតព្វាសេវិតត្ថស្សត្ថេ ការេធាចំពោះអន្តការ

(២១៧) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបុគ្គលសេព ខ្ញុំការ

បានចំពោះអន្តការ មានសភាពដូចម្តេច អកុសលធម៌ទាំងឡាយ ភែង

ចម្រើនឡើង កុសលធម៌ទាំងឡាយ ភែងសាបសូន្យ ។ បពិត្រព្រះអង្គ

ដ៏ចម្រើន កាលបុគ្គលញ្ញាំងការបានចំពោះអន្តការ ប្រកបដោយទុក្ខ^(១)

ឲ្យកើតឡើង អកុសលធម៌ទាំងឡាយ ភែងចម្រើនឡើង កុសលធម៌

ទាំងឡាយ ភែងសាបសូន្យ ព្រោះមិនទាន់អស់ភពដាច់ស្រឡះ ។

(២២០) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបុគ្គលសេព ខ្ញុំការ

បានចំពោះអន្តការ មានសភាពដូចម្តេច អកុសលធម៌ទាំងឡាយ ភែង

សាបសូន្យ កុសលធម៌ទាំងឡាយ ភែងចម្រើនឡើង ។ បពិត្រព្រះអង្គ

ដ៏ចម្រើន កាលបុគ្គលញ្ញាំងការបានចំពោះអន្តការ ដែលមិនមានទុក្ខ

១ ច្បងដែលឈ្មោះថា មានអន្តការប្រកបដោយទុក្ខនោះ មាន ២ ពួក ដ៏បុព្វន្ត រសាតា-
បន្ត សកតាមី និងអនាធម៌បុគ្គល (ដែលមិនមានសម្រេចអរោហិតភូមិអន្តការនោះ) ឈ្មោះ
ថាអ្នកមិនទាន់អស់ភព អសលធម៌ដែលចម្រើនឡើង កុសលធម៌ដែលសាបសូន្យទៅ បានថា
ឈ្មោះថាញ្ញាំងអន្តការប្រកបដោយទុក្ខឲ្យកើតឡើង ។ ចំណែកព្រះអនាធម៌ ទៅជាបំណង
ពរនៅឡើយ ព្រោះមិនទាន់អស់ភព បានជាមិនទាន់ដុតទុក្ខ ។

អភិធិត្តស្ស យេតោ ចរិទ្ធិដ្ឋិតកាកាយ អកុសលា

ធម្មា ចរិហាយេន្តំ កុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តំ ។

អត្តការប្បដិណកំបយំ កិក្ខុវេ ធុរិទេន វោមិ សេវិ-

តត្ថម្យំ អសេវិតត្ថម្យំ តត្ថ អញ្ញមញ្ញំ អត្តការប្បដិ-

ណាតត្តំ ឥតិ យន្តំ វុត្តំ កកវតា ឥនមេតំ បដិក្ខ-

វុត្តំ ។ ឥមស្ស ទោ^(១) កន្តំ កកវតា សន្និក្ខេន

កាសិទស្ស វិញ្ញារេន អត្តំ អវិកត្តស្ស ឯវំ វិញ្ញារេន

អត្តំ អាណាថ មីតិ ។

១ ខ. វោ អយំ ។

ច្យុក្ខិកាទ្បិក៍^(១) អកុសលធម៌ចាំនិទ្យាយ កែនិសាបស្សឲ្យ កុសលធម៌

ចាំនិទ្យាយ កែនិចម្រើនទ្បិក៍ ព្រោះអស់ភពដាច់ស្រឡះ ។ គ្រង់ព្រៃ-

ពុទ្ធដីកា ដែលព្រះមានព្រះភោគ ក្រាស់ហើយថា ម្ចាស់កំកុចាំនិទ្យាយ

ភថាភស្តសំដែនឲ្យការបានចំពោះអត្តភាព ថាមានវិញ្ញាណ គឺការបាន

ចំពោះអត្តភាពគួរសេព ១ មិនគួរសេព ១ មួយទៀត ភថាភស្តសំដែន

ឲ្យការបានចំពោះអត្តភាពនោះ ទី១ ។ គឺគ្នា ដូច្នោះទុះ គឺគ្រង់ក្រាស់

សំដៅហេតុខេងនិ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខេងនិ កាសិកសាវ្តិច

ដែលព្រះមានព្រះភោគ ត្រង់មិនទាន់ចែកវិលកសេចក្តីទ្បិក៍ស្តារ ខ្ញុំ

ព្រះអង្គយល់សេចក្តីដោយពិស្តារ យ៉ាងនេះ ។

១ បុគ្គលដែលមានអត្តភាពឥតទុក្ខ កំមាន ៤ ច្បងដែរ គឺបុព្វិដ្ឋាន សោតបន្ត សកទាធម៌ ឯងអនាធាមិបុគ្គល គឺសំដៅយកច្បងកើតក្នុងបច្ចុប្បន្ន គួរជាអង្គុលិល ទោះកាប់សម្ងាត់ មនុស្សដល់ទៅ ៧៧៧ ក៏ឈ្មោះថាមានអត្តភាពមិនមានទុក្ខ ព្រោះអស់ភពដាច់ស្រឡះ ក្នុង ពិភពនោះ ។

(២២០) សាធុ សាធុ សារីបុត្ត សាធុ^(១) ភ្នំ
 សារីបុត្ត នមស្ស មយា សង្ខិក្ខេន កាសិកស្ស វិញ្ញាណ
 អភ្នំ អវិកត្តស្ស ឯវំ វិញ្ញាណ អភ្នំ អាណាថាសិ ។
 កាយសមាចារិបហំ កិក្កុវេ ធុរិទេន វនាមិ សេវិ-
 តត្ថម្យំ អសេវិតត្ថម្យំ តត្ថ អញ្ញមញ្ញំ កាយសមា-
 ចារន្តំ នតំ ទោ បនេតំ វុត្តំ មយា តិក្ខេតំ ប-
 ដិច្ច វុត្តំ ។ យថារូបំ សារីបុត្ត កាយសមាចារិ
 សេវិតោ អកុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ កុសលា
 ធម្មា បរិហាយន្តិ ឯវរុចោ កាយសមាចារោ ធម-
 សេវិតតោ ។ យថារូបញ្ច ទោ សារីបុត្ត កាយ-
 សមាចារិ សេវិតោ អកុសលា ធម្មា បរិហាយន្តិ
 កុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ ឯវរុចោ កាយសមាចារ-

រោ សេវិតតោ ។
 ១ វ. សាធុភោ ។

(២២១) ព្រះមានព្រះភោគត្រង្គីត្រាស់ថា ម្ចាស់សារីបុត្រ ត្រូវ
 ហើយ។ ម្ចាស់សារីបុត្រ ត្រូវឆោសំហើយ កាសិកសេន្តិបទេវវេល
 ភថាភកមិទបានវេកវិលករសេ ចង្ហិទ្ធិវិស្សារោ តែអ្នកដឹងច្បាស់សេចក្តី
 ដោយពិស្តារយ៉ាងនេះប៉ុន្មាន ។ ត្រង្គីវាក្យវេលភថាភកសំដែងហើយថា
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភថាភកសំដែងកាយសមាចារ ថាមានពីរយ៉ាង
 គឺកាយសមាចារកុសលេត ១ មិនកុសលេត ១ មួយទៀត ភថាភកសំដែង
 កាយសមាចារនោះ វិទេ ។ ពិត្តា ដូច្នោះខ្លះ ភើភថាភកសំដែងសំដៅ
 ហេតុដូចម្តេច ។ ម្ចាស់សារីបុត្រ កាលបុគ្គលសេតកាយសមាចារមាន
 សភាពយ៉ាងណា អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង កុសលធម៌
 ទាំងឡាយតែងសាបសូន្យ កាយសមាចារមានសភាពយ៉ាងនោះ បុគ្គល
 មិនកុសលឡើយ ។ ម្ចាស់សារីបុត្រ កាលបុគ្គលសេតកាយ-
 សមាចារ មានសភាពយ៉ាងណា អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងសាប
 សូន្យ កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង កាយសមាចារមានសភាព
 យ៉ាងនោះ បុគ្គលកុសលេត ។

(២២២) កតំរូបំ សារីបុត្ត កាយសមាចារិ
 សេវតោ អកុសលា ទង្គា អភិវឌ្ឍន្តំ កុសលា
 ទង្គា បរិហាយន្តំ ។ នំន សារីបុត្ត ឯកទ្វេ ពា-
 ណាតិពាតិ ហោតិ លុទ្ធា លោហិតពាលំ ហតប្ប-
 ហតេ ធិវុដ្ឋោ អនយាបទ្ធា ពាលាក្កុតេសុ អទិដ្ឋា-
 នាបិ ទោ បទ យោតិ យន្តំ បរស្ស បរិត្តបក-
 រណំ កាមតតំ វា អវញ្ញតតំ វា តំ អទិន្តំ ថេយ្យ-
 សង្កាតំ អាធាតា ហោតិ កាមេសុមិដ្ឋាចារិ ទោ
 បទ យោតិ យា តា មាតុរក្ខិតា បិតុរក្ខិតា មា-
 តាបិតុរក្ខិតា ភាតុរក្ខិតា ភតិធិរក្ខិតា ញាតិរក្ខិតា
 សស្សាមិកា សបរិទណ្ណា អន្តមសោ មាលាតុណាម-
 វិត្តិតាបិ ភតិវុដ្ឋាសុ ចារិត្តំ អាបដ្ឋិតា ហោតិ ។
 ឯវរូបំ សារីបុត្ត កាយសមាចារិ សេវតោ អកុសលា
 ទង្គា អភិវឌ្ឍន្តំ កុសលា ទង្គា បរិហាយន្តំ ។

(២២២) មាលសារីបុត្រ កាលបុគ្គលសេតកាយសមាចារិ
 សភាតដូចម្តេច ពេសេនមិច្ឆិតំខ្សោយ ភែតិចម្រើនឡើង កុសលធម៌
 ចំនីខ្សោយភែតិសាបសូន្យ ។ មាលសារីបុត្រ បុគ្គលក្នុងខ្នុរក្នុងរលាក
 នេះ ជាអ្នកសម្រាប់សក្ខ មានវិញ្ញាណក្រក់ មានបាត់ដ្រែច្បាស់ដោយ
 ឈាម ជាបុគ្គលភិនមាំក្នុងការកាប់សម្រាប់អ្នកដទៃ មិនមានសេចក្តីពា-
 ណិតចំពោះសត្វចំនីខ្សោយ ជាអ្នកកាន់យកទ្រព្យផលគេមិនឱ្យ ទ្រព្យ
 ណា ជារបស់អ្នកដទៃ ជាគ្រឿងបែករណីរបស់បុគ្គលដទៃ ដែលនៅ
 ក្នុងស្រុកក្តី នៅក្នុងព្រៃក្តី ជាអ្នកកាន់យកទ្រព្យនោះ ដែលគេមិនឱ្យ
 ដែលកប់ចូលក្នុងការលួច ជាអ្នកប្រព្រឹត្តទុសក្នុងកាមចំនីខ្សោយ ពួក
 ស្រីណា ដែលមារក្ស បិការក្ស មាតាបិការក្ស បដិប្បូនប្រុស
 ក្ស បដិប្បូនស្រីក្ស ញាតិក្ស ជាស្រីមានប្តី ស្រីមានអាជ្ញា
 ដោយហោចៅ សូម្បីស្រីដែលគេនាំទុកដោយផ្អាកម្រង ជាអ្នកផល
 ខ្ញុំការប្រព្រឹត្តិកម្មចំពោះពួកស្រីមានសភាពដូច្នោះ ។ មាលសារីបុត្រ
 កាលបុគ្គលសេតនៃកាយសមាចារិមានសភាពយ៉ាងនេះ អកុសលធម៌
 ចំនីខ្សោយ ភែតិចម្រើនឡើង កុសលធម៌ចំនីខ្សោយ ភែតិសាបសូន្យ ។

[២២១] កុដិវ្យំ សារិបុត្ត កាយសមាចារិ សេ-

វតោ អកុសលា ធម្មា បរិហាយន្តិ កុសលា ធម្មា

អភិវុទ្ធន្តិ ។ វេទ សារិបុត្ត ឯកោ ចាណាតិចាតំ

បហាយ ចាណាតិចាតា បដិវិរោ ហោតិ និហិត-

នណោ និហិតសត្តោ លន្តិ នយោបន្នោ សទ្ធម្ប-

ណកូតហិតាទុកម្យំ វិហារតំ អទិន្នាធានំ បហាយ

អទិន្នាធានា បដិវិរោ ហោតិ យន្តំ បរស្ស បរិវត្ត-

បករណំ តាមតតំ វា អរញ្ញតតំ វា តំ អទិន្តិ

វេយ្យសន្តាតំ ន អាធាតា ហោតិ កាមេសុមិច្ឆាចារិ

បហាយ កាមេសុមិច្ឆាចារា បដិវិរោ ហោតិ

យា តា មាតុរក្ខិតា បិតុរក្ខិតា មាតាបិតុរក្ខិតា

ភាតុរក្ខិតា ភតិវិរក្ខិតា ញាតិរក្ខិតា សស្សនិកា

[២២២] ម្ចាស់សារិបុត្ត កាលបុគ្គលសេតនូវកាយសមាចារ

មានសភាពដូចម្តេច អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងសាមស្មេ កុសល-

ធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង ។ ម្ចាស់សារិបុត្ត បុគ្គលពួកខ្លះក្នុង

វេលានេះ លះបង់បាណាភិបាត ជាអ្នករៀនសូត្រច្រើនចាកបាណាភិបាត

មានភាពដាក់ចុះ មានគ្រឿងស្រ្តាដាក់ចុះ មានសេចក្តីខ្មាសបាច

មានសេចក្តីកាលិតអនុគ្រាមដោយប្រយោជន៍ ដល់សត្វសត្វ លះបង់

អទិន្នាចាន ជាអ្នករៀនសូត្រច្រើនចាកអទិន្នាចាន ច្រព្យណាជាបរស្ស

ដល់ ជាបករណ៍របស់បុគ្គលដទៃ ដែលនៅក្នុងស្រុកក្តី នៅក្នុងស្រុកក្តី

ជាអ្នកមិនកាន់យកច្រព្យនោះ ដែលគេមិនបានឲ្យ ដែលកប់ចូលក្នុង

ការលួច លះបង់នូវកាមេសុមិច្ឆាចារ ជាអ្នករៀនសូត្រច្រើនចាកកាមេសុ-

មិច្ឆាចារ ពួកស្រីណា ដែលមាតារក្ស បិតារក្ស មាតាបិតា

រក្ស បងប្អូនប្រុសរក្ស បងប្អូនស្រីរក្ស ញាតិរក្ស ជាស្រីមានប្តី

សបរិទណ្ណា អន្តមសោ មាលាកុណាបរិក្កិត្តាបិ ត-
 វារុតាសុ ទ ចារិត្តំ អាបដ្ឋិតា ហោតិ ។ ឯវុច្ចំ
 សារីបុត្ត កាយសមាចារិ សេវតោ អកុសលា
 ទម្មា បរិញាយដ្ឋិ កុសលា ទម្មា អភិវឌ្ឍដ្ឋិ ។
 កាយសមាចារិបហំ ភិក្ខុវេ ធុរិទេន វនាមិ សេវិតវុឌ្ឍិ
 អសេវិតវុឌ្ឍិ ភព្វ អត្តាមត្តំ កាយសមាចារិ
 វតិ យដ្ឋំ ត្រិះ មយា វនមេតំ បដិច្ច វត្តំ ។

(២២២) វចីសមាចារិបហំ ភិក្ខុវេ ។ បេ ។ ម-

នោសមាចារិបហំ ភិក្ខុវេ ... ចិត្តប្បាជំបហំ ភិក្ខុវេ...
 សញ្ញាបដិលាកំបហំ ភិក្ខុវេ ... ទិដ្ឋិប្បដិលាកំបហំ
 ភិក្ខុវេ អត្តការិប្បដិលាកំបហំ ភិក្ខុវេ ធុរិទេន វនាមិ

ស្រីមានកង្កែប ដោយហោចទៅ សូម្បីស្រីដែលគេទៅទុកដោយ
 ជ្រកម្រង ជាអ្នកមិនដល់ខ្ញុំការប្រព្រឹត្តិក្នុងមន្តិចារោក្ខេកស្រីមានសភាព
 ដូច្នោះឡើយ ។ ម្នាលសារីបុត្ត កាលបុគ្គលសេពខ្លុំកាយសមា-
 ចារ មានសភាពយ៉ាងនេះ អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងសាបសូន្យ
 កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង ។ ត្រង់ពាក្យដែលគេថាភក-
 សំដែងថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភក្កកសំដែង ខ្លុំកាយសមាចារ
 ថាមានពីរយ៉ាង គឺកាយសមាចារកុសលេត ទ មិនកុសលេត ទ មួយ
 ទៀត ភក្កកសំដែងខ្លុំកាយសមាចារនោះ ទី១ ។ ពិញ្ញា ដូច្នោះមុខ
 ភក្កកសំដែងសំដៅហេតុនេះឯង ។

(២២២) ត្រង់ពាក្យដែលគេថាភក្កកសំដែងថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ភក្កកសំដែងខ្លុំចីសមាចារ ។ បេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភក្កកសំដែង
 សំដែងខ្លុំមនោសមាចារ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភក្កកសំដែងខ្លុំចិត្ត-
 ប្បាទ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភក្កកសំដែងខ្លុំសញ្ញាបដិលាក (ការ
 បានចំពោះខ្លុំសញ្ញា)... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភក្កកសំដែងខ្លុំទិដ្ឋិប្បដិ-
 លាក (ការបានចំពោះខ្លុំទិដ្ឋិ)... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភក្កកសំដែង
 ខ្លុំអត្តការិប្បដិលាក (ការបានចំពោះខ្លុំអត្តភាព) ថាមានពីរយ៉ាង

សេវិតត្ថម្យំ អសេវិតត្ថម្យំ តញ្ច អញ្ញមញ្ញំ អន្តការ-
 វប្បដិណកន្តិំ វតិំ ទោ បដេតំ មយោ កិញ្ចេតំ
 បដិទ្ធ វុត្តិំ ។ យេវាប្បំ សាវិបុត្ត អន្តការវប្បដិណកំ
 សេវិតោ អកុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិំ កុសលា
 ធម្មា បរិហាយន្តិំ វវរុតោ អន្តការវប្បដិណកោ ធន
 សេវិតញោ ។ យេវាប្បញ្ច ទោ សាវិបុត្ត អន្តការ-
 វប្បដិណកំ សេវិតោ អកុសលា ធម្មា បរិហាយន្តិំ
 កុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិំ វវរុតោ អន្តការវប្បដិ-
 ណកោ សេវិតញោ ។

[២២៩] កតំប្បំ សាវិបុត្ត អន្តការវប្បដិណកំ

សេវិតោ អកុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិំ កុសលា
 ធម្មា បរិហាយន្តិំ ។ ព្យាបជ្ឈំ សាវិបុត្ត អន្តការវប្ប-
 ដិណកំ អភិវឌ្ឍន្តស្ស យេតោ អបរិវិជ្ជិតភាវយ
 អកុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិំ កុសលា ធម្មា បរិ-
 ហាយន្តិំ ។

ភិអន្តការវប្បដិណកន្តសទ មិនគ្គុសេនទ មួយទៀត គេជាគតសំដែង
 នូវអន្តការវប្បដិណកនោះ ទី១ ។ ភិញ្ញា ដូច្នោះផ្ទះ កើតជាគតសំដែង
 សំដៅហេតុដូចម្តេច ។ ម្ចាស់សាវិបុត្រ កាលបុគ្គលសេពនូវអន្តការវប្ប-
 ដិណក មានសភាពយ៉ាងណា អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង
 កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងសាបសូន្យ អន្តការវប្បដិណកមានសភាព
 ដូច្នោះ បុគ្គលមិនគ្គុសេនទឡើយ ។ ម្ចាស់សាវិបុត្រ កាលបុគ្គលសេព
 នូវអន្តការវប្បដិណក មានសភាពយ៉ាងណា អកុសលធម៌ទាំងឡាយ
 តែងសាបសូន្យ កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង អន្តការវប្ប-
 ដិណក មានសភាពដូច្នោះ បុគ្គលគ្គុសេនទ ។

[២២៩] ម្ចាស់សាវិបុត្រ កាលបុគ្គលសេពអន្តការវប្បដិណក

មានសភាពដូចម្តេច អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង កុសលធម៌
 ទាំងឡាយតែងសាបសូន្យ ។ ម្ចាស់សាវិបុត្រ កាលបុគ្គលញ្ញាតិអន្តការ-
 វប្បដិណកដែលប្រកបដោយទុក្ខទ្យកើតឡើងហើយ អកុសលធម៌ទាំង-
 ឡាយ តែងចម្រើនឡើង កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងសាបសូន្យ ព្រោះ
 មិនទាន់អស់ភពដាច់ស្រឡះ ។

(២២៦) កាដំរប់ សារីបុត្ត អត្តការប្បដិណាតំ

សេវតោ អកុសលា ធម្មា បរិហាយេន្ឋិ កុសលា ធម្មា

អភិវឌ្ឍន្តិ ។ អព្យាបជ្ឈំ សារីបុត្ត អត្តការប្បដិណាតំ

អភិវឌ្ឍន្តស្ស យតោ បរិវិដ្ឋិតភារាយ អកុសលា

ធម្មា បរិហាយេន្ឋិ កុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ ។ អត្ត-

ការប្បដិណាតំបរិហាយេន្ឋិ កុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ ។ អត្ត-

ការប្បដិណាតំបរិហាយេន្ឋិ កុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ ។ អត្ត-

ការប្បដិណាតំបរិហាយេន្ឋិ កុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ ។ អត្ត-

ការប្បដិណាតំបរិហាយេន្ឋិ កុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ ។ អត្ត-

ការប្បដិណាតំបរិហាយេន្ឋិ កុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ ។ អត្ត-

ការប្បដិណាតំបរិហាយេន្ឋិ កុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ ។ អត្ត-

(២២៦) ម្ចាស់សារីបុត្រ កាលបុគ្គលសេនាទូអត្តការប្បដិណាតំ

មានសភាពដូចម្តេច អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងសាចស្តែង កុសលធម៌

ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង ។ ម្ចាស់សារីបុត្រ កាលបុគ្គលសេនាទូ

អត្តការប្បដិណាតំបរិហាយេន្ឋិ មានទុក្ខ ឱ្យគេក្លាយហើយ អកុសលធម៌ទាំងឡាយ

តែងសាចស្តែង កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង ព្រោះអស់ភាព

ដាច់ស្រឡះ ។ គ្រងិតាគ្យវិជយកថាគតសំដែងហើយថា ម្ចាស់កិត្យវិជយ

ទ្រាយ គង់នៅក្នុងអត្តការប្បដិណាតំ ថាមានទិវយ៉ាង គឺអត្តការ

ប្បដិណាតំ ១ មិនអស្រេច ១ មួយទៀត គង់នៅក្នុងអត្តការ

ប្បដិណាតំនោះ ទី១ ។ គឺគាត់ ផ្តួចផ្តើម គឺគង់នៅក្នុងអត្តការ

ប្បដិណាតំនោះ ។ ម្ចាស់សារីបុត្រ កាលបុគ្គលសេនាទូដែលគង់នៅក្នុង

ប្បដិណាតំនោះ ។ ម្ចាស់សារីបុត្រ កាលបុគ្គលសេនាទូដែលគង់នៅក្នុង

(២២៧) ចក្កវិញ្ញាយ្យំ រូបំបរិស្ថានំ សាវ័បុត្ត ទុរិទេន

វនាមិ សេវិត្តត្ថម្យំ អសេវិត្តត្ថម្យំ សោតវិញ្ញាយ្យំ សម្ពុ-

បរិស្ថានំ សាវ័បុត្ត ទុរិទេន វនាមិ សេវិត្តត្ថម្យំ អសេវិត្តត្ថម្យំ

យានវិញ្ញាយ្យំ តម្ពំបរិស្ថានំ សាវ័បុត្ត ទុរិទេន វនាមិ សេ-

វិត្តត្ថម្យំ អសេវិត្តត្ថម្យំ ជិញ្ញវិញ្ញាយ្យំ រសំបរិស្ថានំ សាវ័បុត្ត

ទុរិទេន វនាមិ សេវិត្តត្ថម្យំ អសេវិត្តត្ថម្យំ កាយវិញ្ញា-

យ្យំ ដោត្តំបរិស្ថានំ សាវ័បុត្ត ទុរិទេន វនាមិ សេវិត្តត្ថម្យំ

អសេវិត្តត្ថម្យំ មនោវិញ្ញាយ្យំ ធម្មំបរិស្ថានំ សាវ័បុត្ត ទុរិទេន

វនាមិ សេវិត្តត្ថម្យំ អសេវិត្តត្ថម្យំតិ ។

(២២៧) ម្នាលសាវ័បុត្ត ភពាភកសំផន្តុវ្យាដលក្រ្រដីនី

ដោយភ្នែក ថាមានពីរយ៉ាង គឺប្រេវដលក្រ្រដីនី ១ មិនក្រ្រដីនី ១

ម្នាលសាវ័បុត្ត ភពាភកសំផន្តុវ្យាដលក្រ្រដីនី ដោយក្រ្រចៀក

ថាមានពីរយ៉ាង គឺសំចៀនដលក្រ្រដីនី ១ មិនក្រ្រដីនី ១ ម្នាល

សាវ័បុត្ត ភពាភកសំផន្តុវ្យាដលក្រ្រដីនីដោយប្រមុះ ថាមានពីរ

យ៉ាង គឺក្រ្រដីនី ១ មិនក្រ្រដីនី ១ ម្នាលសាវ័បុត្ត ភពាភកសំផន្តុវ្យា

សេវដលក្រ្រដីនីដោយអណ្តាត ថាមានពីរយ៉ាង គឺសេវដលក្រ្រដីនី ១

មិនក្រ្រដីនី ១ ម្នាលសាវ័បុត្ត ភពាភកសំផន្តុវ្យាដលក្រ្រដីនី

ដោយកាយ ថាមានពីរយ៉ាង គឺដលក្រ្រដីនី ១ មិនក្រ្រដីនី ១

ម្នាលសាវ័បុត្ត ភពាភកសំផន្តុវ្យាដលក្រ្រដីនីដោយចិត្ត

ថាមានពីរយ៉ាង គឺចិត្តដលក្រ្រដីនី ១ មិនក្រ្រដីនី ១ ។

(២៦៨) ឃី វុត្តំ វាយស្មា សារិបុត្តោ ភកវន្តំ
 ឯតនភិច ឥធស្ស ទោ^(១) កន្ត ភកវតា សន្និគ្គេន
 កាសិកស្ស វិគ្គារេន អត្ថំ អវិភត្តស្ស ឃី វិគ្គារេន
 អត្ថំ អាជាធមិ ចក្កវិញ្ញេយ្យំ រូបំបរិមាណំ សារិបុត្ត ទុរិ-
 ទេន វធមិ សេវិតក្ខម្យំ អសេវិតក្ខម្យំតិ ឥតិ ទោ
 បទេតំ វុត្តំ ភកវតា កិញ្ចេតំ បដិច្ច វុត្តំ ។ យថារូបំ
 កន្ត ចក្កវិញ្ញេយ្យំ រូបំ សេវិតោ អកុសលា ធម្មា
 អភិវឌ្ឍន្តិ កុសលា ធម្មា បរិហាយន្តិ ឯវរូបំ ចក្ក-
 វិញ្ញេយ្យំ រូបំ ន សេវិតំ ។ យថារូបញ្ច ទោ កន្ត
 ចក្កវិញ្ញេយ្យំ រូបំ សេវិតោ អកុសលា ធម្មា បរិ-
 ហាយន្តិ កុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ ឯវរូបំ ចក្ក-
 វិញ្ញេយ្យំ រូបំ សេវិតំ ។ ចក្កវិញ្ញេយ្យំ រូបំបរិមាណំ
 សារិបុត្ត ទុរិទេន វធមិ សេវិតក្ខម្យំ អសេវិតក្ខម្យំតិ

១ ឧ. ម. ភេ. ហំ ។

(២៦៩) កាលព្រះមានព្រះភាគក្រាស់យ៉ាងនេះហើយ ព្រះ
 សារិបុត្តមានកាយ ក្រាបចូលព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាសិកស្សនេះដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់មិន
 បានចែកវិលកសេចក្តីដោយពិស្តារ ខ្ញុំព្រះអង្គយល់សេចក្តី ដោយ
 ពិស្តារយ៉ាងនេះ គឺក្រង់ព្រះពុទ្ធដ៏កា ដែលព្រះមានព្រះភាគក្រាស់ថា
 ម្ចាស់សារិបុត្ត ភថាគភសំវែងនូវរូបដែលត្រូវដឹងដោយភ្នែក ថាមាន
 ពីរយ៉ាង គឺរូបដែលគួរសេព ១ មិនគួរសេព ១ ដូច្នោះមុន ក៏ទ្រង់ក្រាស់
 សំវែងសំដៅចេតុដូចម្តេច ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបុគ្គល
 សេពនូវរូបដែលគួរដឹងដោយភ្នែក មានសភាពយ៉ាងណា អកុសលធម៌
 ចាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង កុសលធម៌ចាំងឡាយ តែងសាបសូន្យ
 រូបដែលគួរដឹងដោយភ្នែក មានសភាពយ៉ាងនេះ បុគ្គលមិនគួរសេព ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបុគ្គលសេពនូវរូបដែលត្រូវដឹងដោយភ្នែក
 មានសភាពយ៉ាងណា អកុសលធម៌ចាំងឡាយ តែងសាបសូន្យ កុសល-
 ធម៌ចាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង រូបដែលត្រូវដឹងដោយភ្នែកមានសភាព
 យ៉ាងនេះ បុគ្គលគួរសេព ។ ក្រង់ព្រះពុទ្ធដ៏កា ដែលព្រះមាន
 ព្រះភាគក្រាស់ថា ម្ចាស់សារិបុត្ត ភថាគភសំវែងនូវរូបដែលត្រូវ
 ដឹងដោយភ្នែក ថាមានពីរយ៉ាង គឺរូបគួរសេព ១ មិនគួរសេព ១

នតិ យន្តំ វត្តំ កតវតា ននេតំ បដិច្ច វត្តំ
 ។ បេ ។ ឯវុទោ សោតវិញ្ញេយ្យោ សន្នោ ន សេ-
 វិតតោ ។ បេ ។ ឯវុទោ សោតវិញ្ញេយ្យោ សន្នោ
 សេវិតតោ ។ បេ ។ ឯវុទោ យានវិញ្ញេយ្យោ តតោ ន
 សេវិតតោ ។ បេ ។ ឯវុទោ យានវិញ្ញេយ្យោ តតោ
 សេវិតតោ ។ បេ ។ ឯវុទោ ធិញ្ញវិញ្ញេយ្យោ រសោ
 ន សេវិតតោ ។ បេ ។ ឯវុទោ ធិញ្ញវិញ្ញេយ្យោ
 សេវិតតោ ។ បេ ។ ឯវុទោ កាយវិញ្ញេយ្យោ
 ដោដ្ឋតោ ន សេវិតតោ ។ បេ ។ ឯវុទោ កាយ-
 វិញ្ញេយ្យោ ដោដ្ឋតោ សេវិតតោ ។ បេ ។ មនោ-
 វិញ្ញេយ្យំ ធម្មំបដំ សាវិប្បត្ត ទុវំនេន វនាតំ សេវិតតុម្បិ
 អសេវិតតុម្បិទំ នតិ ចោ បនេតំ វត្តំ កតវតា កំពោតំ
 បដិច្ច វត្តំ ។ យេ វាវុបំ កន្តំ មនោវិញ្ញេយ្យំ ធម្មំ
 សេវិតោ អកុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ កុសលា
 ធម្មា បរិហាយន្តិ ឯវុទោ មនោវិញ្ញេយ្យោ ធម្មា

ដូច្នោះនេះ គឺគ្រង់ក្រាស់សំដៅហេតុនេះឯង ។ បេ ។ សំឡេងដែលត្រូវ
 ដឹងដោយគ្រឿង មានសភាពយ៉ាងនេះ បុគ្គលមិនគួរសេព ។ បេ ។
 សំឡេងដែលត្រូវដឹងដោយគ្រឿង មានសភាពយ៉ាងនេះ បុគ្គល
 គួរសេព ។ បេ ។ ក្នុងដែលត្រូវដឹងដោយច្រមុះ មានសភាពយ៉ាងនេះ
 បុគ្គលមិនគួរសេព ។ បេ ។ ក្នុងដែលត្រូវដឹងដោយច្រមុះ មានសភាព
 យ៉ាងនេះ បុគ្គលគួរសេព ។ បេ ។ សេដែលត្រូវដឹងដោយអណ្តាត
 មានសភាពយ៉ាងនេះ បុគ្គលមិនគួរសេព ។ បេ ។ សេដែលត្រូវដឹងដោយ
 អណ្តាត មានសភាពយ៉ាងនេះ បុគ្គលគួរសេព ។ បេ ។ ដោដ្ឋត្នៈ
 ដែលត្រូវដឹងដោយកាយ មានសភាពយ៉ាងនេះ បុគ្គលមិនគួរសេព
 ។ បេ ។ ដោដ្ឋត្នៈដែលត្រូវដឹងដោយកាយ មានសភាពយ៉ាងនេះ
 បុគ្គលគួរសេព ។ បេ ។ ត្រង់ព្រះពុទ្ធដីកា ដែលព្រះមានព្រះកាគ
 ក្រាស់ដោយ ខ្លាលសាវិប្បត្ត កថាគកសំដឹងខ្លះធម្មាម្បណ៍ដែលគួរដឹង
 ដោយចិត្ត ដោយនាំយ៉ាង គឺធម្មាម្បណ៍គួរសេព ១ មិនគួរសេព ១
 ដូច្នោះនេះ គឺគ្រង់ក្រាស់សំដៅហេតុដូចម្តេច ។ បេ ។ គ្រឿងដែលត្រូវដឹងដោយច្រមុះ
 កាលបុគ្គលសេពនូវធម្មាម្បណ៍ ដែលគួរដឹងដោយចិត្ត មានសភាពយ៉ាង
 ណា អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង កុសលធម៌ទាំងឡាយ
 តែងសាបសូន្យ ធម្មាម្បណ៍ដែលគួរដឹងដោយចិត្ត មានសភាពយ៉ាងនោះ

ន សេវិតញោ ។ យេវារុបេត្ត ចោ កន្តេ មតោ-
 វិញ្ញេយ្យំ ធម្មំ សេវិតោ អកុសលា ធម្មា បរិហា-
 យន្តំ កុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តំ ឯវុរុចោ មតោ-
 វិញ្ញេយ្យេ ធម្មា សេវិតញោ ។ មតោវិញ្ញេយ្យំ ធម្មំ-
 បហំ សារីបុត្ត ទុរិទេធន វនាមិ សេវិតត្ថម្បិ អសេ-
 វិតត្ថម្បិ ឥតិ យន្តំ វុត្តំ កកវតា ឥទមេតំ បដិច្ច
 វុត្តំ ។ ឥមស្ស ចោ កន្តេ កកវតា សន្និគ្គេន
 កាសិកស្ស វិញ្ញារេន អត្ថំ អវិកត្តស្ស ឯវំ វិញ្ញារេន
 អត្ថំ អាជាតាមិតំ ។

[២២៧] សាទុ សាទុ សារីបុត្ត សាទុ ចោ ភិ
 សារីបុត្ត ឥមស្ស មយា សន្និគ្គេន កាសិកស្ស
 វិញ្ញារេន អត្ថំ អវិកត្តស្ស ឯវំ វិញ្ញារេន អត្ថំ អាជា-
 តាសិ ។ ចក្កុវិញ្ញេយ្យំ រូបំបហំ សារីបុត្ត ទុរិទេធន
 វនាមិ សេវិតត្ថម្បិ អសេវិតត្ថម្បិ ឥតិ ចោ បទេតំ
 វុត្តំ មយា កិញ្ចេតំ បដិច្ច វុត្តំ ។ យេវារុបំ
 សារីបុត្ត ចក្កុវិញ្ញេយ្យំ រូបំ សេវិតោ អកុសលា

បុគ្គលមិនគួរសេពទៀយ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបុគ្គលសេព
 ម្ហូរធម្មាម្នាក់ដែលត្រូវដឹងដោយចិត្ត មានសភាពយ៉ាងណា អកុសល-
 បរិវាទិទ្បាយ វតីសាបស្សន្យ កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង
 ធម្មាម្នាក់ដែលត្រូវដឹងដោយចិត្ត មានសភាពយ៉ាងនោះ បុគ្គលក្ស
 សេព។ ត្រង់ព្រះពុទ្ធដ៏ករដែលព្រះមានព្រះភាគក្រាស់ថា ម្ចាស់សារីបុត្រ
 គឺជាគតសំដែងនូវធម្មាម្នាក់ ដែលត្រូវដឹងដោយចិត្ត ថាមានពីរយ៉ាង
 គឺធម្មាម្នាក់គួរសេព ១ មិនគួរសេព ១ ដូច្នោះនោះ គឺទ្រង់ក្រាស់សំដៅ
 ហេតុនេះឯង ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាសិកសន្តិប ដែលព្រះមាន
 ព្រះភាគ មិនទ្រង់ចែករំលែកសេចក្តីដោយពិស្តារ នេះឯង ខ្ញុំព្រះអង្គ
 យល់សេចក្តីដោយពិស្តារយ៉ាងនេះ ។

[២២៨] ម្ចាស់សារីបុត្រ ត្រូវហើយ ។ ម្ចាស់សារីបុត្រ ត្រូវហើយ
 កាសិកសន្តិបដែលគឺជាគត មិនបានចែករំលែកសេចក្តីដោយពិស្តារនេះ
 អ្នកយល់សេចក្តីដោយពិស្តារយ៉ាងនេះបាទ ។ ត្រង់ពាក្យ ដែលគឺជាគត
 សំដែងថា ម្ចាស់សារីបុត្រ គឺជាគតសំដែងនូវរូបដែលត្រូវឃើញដោយ
 ភ្នែក ថាមានពីរយ៉ាង គឺរូបរូបបទ ១ មិនគួរសេព ១ ដូច្នោះនោះ គឺ
 គឺជាគតសំដែងសំដៅហេតុដូចម្តេច ។ ម្ចាស់សារីបុត្រ កាលបុគ្គលសេព
 រូបដែលត្រូវដឹងដោយភ្នែក មានសភាពយ៉ាងណា អកុសលធម៌ទាំង-

ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ កុសលា ធម្មា បរិហាយន្តិ ឯវុប្បំ
 ចក្កវិញ្ញយ្យំ រូបំ ន សេវិតតំ ។ យថាវុប្បត្ថា ចោ
 សារីបុត្ត ចក្កវិញ្ញយ្យំ រូបំ សេវិតោ អកុសលា
 ធម្មា បរិហាយន្តិ កុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ
 ឯវុប្បំ ចក្កវិញ្ញយ្យំ រូបំ សេវិតតំ ។ ចក្កវិញ្ញ-
 យ្យំ រូបំបហំ សារីបុត្ត ទុរិទ្ធន វនាមិ សេវិតត្ថម្បិ
 អសេវិតតំម្បិ តិ តិ យន្តំ វុត្តំ មយោ ឥនទេមតំ
 បដិច្ច វុត្តំ ។ បេ ។ ឯវុប្បតោ សោតវិញ្ញាយ្យោ
 សន្នោ ន សេវិតតោ ។ បេ ។ ឯវុប្បតោ សោ-
 តវិញ្ញាយ្យោ សន្នោ សេវិតតោ ។ បេ ។ ឯវុប្បតោ
 យានវិញ្ញាយ្យោ តន្នោ ន សេវិតតោ ។ បេ ។
 ឯវុប្បតោ យានវិញ្ញាយ្យោ តន្នោ សេវិតតោ ។ បេ ។
 ឯវុប្បតោ ជីវិតវិញ្ញាយ្យោ អសោ ន សេវិតតោ ។ បេ ។
 ឯវុប្បតោ ជីវិតវិញ្ញាយ្យោ អសោ សេវិតតោ ។ បេ ។
 ឯវុប្បតោ កាយវិញ្ញាយ្យោ ដោដ្ឋតោ ន សេវិតតោ

ទ្រាយគន្ធចម្រើមឡើង កុសលធម៌ទាំងឡាយគន្ធសាបសូន្យ ប្រវេណី
 ត្រូវដឹងដោយវត្តមានសភាពយ៉ាងនេះ បុគ្គលមិនគួរសេពឡើយ ។ ម្នាល
 សារីបុត្រ បុគ្គលសេពនូវរូបដែលត្រូវដឹងដោយវត្តមានសភាពយ៉ាង
 ណា អកុសលធម៌ទាំងឡាយគន្ធសាបសូន្យ កុសលធម៌ទាំងឡាយគន្ធចម្រើមឡើង
 ប្រវេណីត្រូវដឹងដោយវត្តមានសភាពយ៉ាងនេះ បុគ្គល
 គួរសេព ។ ត្រង់ពាក្យដែលកថាភកសំដែងថា ម្នាលសារីបុត្រ កថាភក
 សំដែងនូវរូបដែលត្រូវដឹងដោយវត្តមានសភាពយ៉ាងនេះ គឺបុគ្គលសេព ១
 មិនគួរសេព ១ ដូច្នោះម៉្លោះ ភិកថាភកសំដែងសំដៅហេតុនេះឯង ។ បេ ។
 សំឡេងដែលត្រូវដឹងដោយក្រចៀក មានសភាពយ៉ាងនេះ បុគ្គលមិនគួរ
 សេព ។ បេ ។ សំឡេងដែលត្រូវដឹងដោយក្រចៀក មានសភាពយ៉ាង
 នេះ បុគ្គលគួរសេព ។ បេ ។ កូនដែលត្រូវដឹងដោយច្រមុះ មានសភាព
 យ៉ាងនេះ បុគ្គលមិនគួរសេព ។ បេ ។ កូនដែលត្រូវដឹងដោយច្រមុះមាន
 សភាពយ៉ាងនេះ បុគ្គលគួរសេព ។ បេ ។ សេដែលត្រូវដឹងដោយអណ្តាត
 មានសភាពយ៉ាងនេះ បុគ្គលមិនគួរសេព ។ បេ ។ សេដែលត្រូវដឹង
 ដោយអណ្តាត មានសភាពយ៉ាងនេះ បុគ្គលគួរសេព ។ បេ ។ ដោដ្ឋត្ថៈ
 ដែលត្រូវដឹងដោយកាយ មានសភាពយ៉ាងនេះ បុគ្គលមិនគួរសេព

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស បរិបទស្ថាន

។ បេ ។ ឯវុទ្ធា កាយវិញ្ញាយ្យ ជាដូច្នោះ
 សេវិតោ ។ បេ ។ មនោវិញ្ញាយ្យំ ធម្មំបហំ សា-
 វិបុត្ត ទុរិទេន វនាមិ សេវិតត្ថម្យំ អសេវិតត្ថម្យំតិ
 នតិ ទោ បទេតំ វុត្តំ មយា កំពោតំ បដិច្ច វុត្តំ ។
 យោវុចំ សាវិបុត្ត មនោវិញ្ញាយ្យំ ធម្មំ សេវិតោ
 អកុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ កុសលា ធម្មា បរិហា-
 យន្តិ ឯវុទ្ធា មនោវិញ្ញាយ្យ ធម្មា ន សេវិតោ។
 យោវុចំ ទោ សាវិបុត្ត មនោវិញ្ញាយ្យំ ធម្ម
 សេវិតោ អកុសលា ធម្មា បរិហាយន្តិ កុសលា
 ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ ឯវុទ្ធា មនោវិញ្ញាយ្យ ធម្មា
 សេវិតោ ។ មនោវិញ្ញាយ្យំ ធម្មំបហំ សាវិបុត្ត
 ទុរិទេន វនាមិ សេវិតត្ថម្យំ អសេវិតត្ថម្យំតិ នតិ
 យន្តិ វុត្តំ មយា នទមេតំ បដិច្ច វុត្តំ ។ នមស្ស
 ទោ សាវិបុត្ត មយា សន្និទ្តេន ភាសិតស្ស ឯវុទ្ធា
 អតោ ធម្មតោ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ បរិបទស្ថាន

។ បេ ។ ជាដូច្នោះដែលត្រូវដឹងដោយកាយ មានសភាពយ៉ាងនេះ បុគ្គល
 គួរសេព ។ បេ ។ ត្រង់ពាក្យដែលគេថាគតសំដែងថា ម្ចាស់សាវិបុត្រ
 គេថាគតសំដែងដូចម្នាម្នាដែលត្រូវដឹងដោយចិត្ត ថាមានពីរយ៉ាង គឺ
 ធម្មាម្នាស្រួលសេព ១ មិនគួរសេព ១ ដូច្នោះ តើគេថាគតសំដែង
 សំដៅហេតុដូចម្តេច ។ ម្ចាស់សាវិបុត្រ កាលបុគ្គលសេពដូចម្នាម្នា
 ដែលត្រូវដឹងដោយចិត្ត មានសភាពយ៉ាងណា អកុសលធម៌ទាំងឡាយ
 តែងចម្រើនឡើង កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងសាបសូន្យ ធម្មាម្នាដែល
 ត្រូវដឹងដោយចិត្ត មានសភាពដូច្នោះ បុគ្គលមិនគួរសេពឡើយ ម្ចាស់
 សាវិបុត្រ កាលបុគ្គលសេពដូចម្នាម្នាដែលត្រូវដឹងដោយចិត្ត មាន
 សភាពយ៉ាងណា រឿងអកុសលធម៌ទាំងឡាយសាបសូន្យទៅ កុសល-
 ធម៌ទាំងឡាយតែងចម្រើនឡើង ធម្មាម្នាដែលត្រូវដឹងដោយចិត្ត មាន
 សភាពដូច្នោះ បុគ្គលគួរសេព ។ ត្រង់ពាក្យដែលគេថាគតសំដែងថា
 ម្ចាស់សាវិបុត្រ គេថាគតសំដែងដូចម្នាម្នា ដែលត្រូវដឹងដោយចិត្ត
 ថាមានពីរយ៉ាង គឺធម្មាម្នាស្រួលសេព ១ មិនគួរសេព ១ ដូច្នោះ
 គឺគេថាគតសំដែងសំដៅហេតុនេះឯង ។ ម្ចាស់សាវិបុត្រ កាលគេសេព
 នេះឯង អ្នកត្រូវដឹងសេចក្តីអចិប្បាយ ដោយពិស្តារ យ៉ាងនេះចុះ ។

(២៣០) ចីវរំបហំ សារីបុត្ត ធុរិទេន វនាមិ សេ-
 វិត្តធម្មិ អសេវិត្តធម្មិ មិណ្ឌាណាតំបហំ សារីបុត្ត ធុ-
 រិទេន វនាមិ សេវិត្តធម្មិ អសេវិត្តធម្មិ សេនាសន៍-
 បហំ សារីបុត្ត ធុរិទេន វនាមិ សេវិត្តធម្មិ អសេវិ-
 ត្តធម្មិ កាមំបហំ សារីបុត្ត ធុរិទេន វនាមិ សេវិ-
 ត្តធម្មិ អសេវិត្តធម្មិ មិត្តំបហំ សារីបុត្ត ធុរិទេន
 វនាមិ សេវិត្តធម្មិ អសេវិត្តធម្មិ ធរិយំបហំ សារីបុត្ត
 ធុរិទេន វនាមិ សេវិត្តធម្មិ អសេវិត្តធម្មិ ជនបទំបហំ
 សារីបុត្ត ធុរិទេន វនាមិ សេវិត្តធម្មិ អសេវិត្តធម្មិ
 បុត្តលំបហំ សារីបុត្ត ធុរិទេន វនាមិ សេវិត្តធម្មិ
 អសេវិត្តធម្មិតិ ។

(២៣១) ម្នាលសារីបុត្រ ភថាគភសំដែនខ្ញុំចិវរ ថាមានពិរ
 យ៉ាង ភិចិវរក្សសេន ១ មិច្ឆក្សសេន ១ ម្នាលសារីបុត្រ ភថាគភសំដែន
 ខ្ញុំមិណ្ឌាណា ថាមានពិរយ៉ាង ភិមិណ្ឌាណាក្សសេន ១ មិច្ឆក្សសេន ១
 ម្នាលសារីបុត្រ ភថាគភសំដែនខ្ញុំសេនាសនៈ ថាមានពិរយ៉ាង ភិ
 សេនាសនៈក្សសេន ១ មិច្ឆក្សសេន ១ ម្នាលសារីបុត្រ ភថាគភ
 សំដែនខ្ញុំស្រុក ថាមានពិរយ៉ាង ភិស្រុកក្សសេន ១ មិច្ឆក្សសេន ១
 ម្នាលសារីបុត្រ ភថាគភសំដែនខ្ញុំនិគម ថាមានពិរយ៉ាង ភិនិគម
 ក្សសេន ១ មិច្ឆក្សសេន ១ ម្នាលសារីបុត្រ ភថាគភសំដែនខ្ញុំនគរ
 ថាមានពិរយ៉ាង ភិនគរក្សសេន ១ មិច្ឆក្សសេន ១ ម្នាលសារីបុត្រ
 ភថាគភសំដែនខ្ញុំជនបទ ថាមានពិរយ៉ាង ភិជនបទក្សសេន ១ មិច្ឆ
 ក្សសេន ១ ម្នាលសារីបុត្រ ភថាគភសំដែនខ្ញុំបុគ្គល ថាមានពិរ
 យ៉ាង ភិបុគ្គលក្សសេន ១ មិច្ឆក្សសេន ១ ។

(២៣១) ឃី វុត្តោ ភាយស្មា សារីបុត្តោ កត្ត
 វន្តំ ឯតនកោច វេសស្ស ទោ អហំ កន្លេ កតវតា
 សន្តិក្កេន កសិទស្ស វិត្តារេន អត្ថំ អវិកត្តស្ស ឃី
 វិត្តារេន អត្ថំ អាជាហមិ ចិវិបហំ សារីបុត្ត ធុរិទេន
 វនាមិ សេវិតត្វម្បិ អសេវិតត្វម្បិទិ វតិ ទោ បទេតំ
 វុត្តោ កតវតា តិព្យោតំ បដិច្ច វុត្តំ ។ យថារូបំ កន្លេ
 ចិវិ សេវិតោ អកុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ កុសលា
 ធម្មា បរិហាយន្តិ ឯវរូបំ ចិវិ ធម្ម សេវិតត្វំ ។ យ-
 ថារូបញ្ច ទោ កន្លេ ចិវិ សេវិតោ អកុសលា ធម្មា
 បរិហាយន្តិ កុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ ឯវរូបំ ចិវិ
 សេវិតត្វំ ។ ចិវិបហំ សារីបុត្ត ធុរិទេន វនាមិ សេវិ-
 តត្វម្បិ អសេវិតត្វម្បិទិ វតិ យន្តំ វុត្តោ កតវតា វន-
 មេតំ បដិច្ច វុត្តំ ។ បេ ។ ឯវរូបោ បិណ្ឌិតាតោ ធម្ម
 សេវិតត្វោ ។ បេ ។ ឯវរូបោ បិណ្ឌិតាតោ សេវិតត្វោ

(២៣១) កាលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ក្រាស់យ៉ាងនេះហើយ
 ព្រះសារីបុត្រមានគោរព បានក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបុគ្គលសេពទុវិវា មានសភាពយ៉ាងណា
 មិនទ្រង់ចែកវិលករសេចក្តី ដោយពិស្តារ ខ្ញុំព្រះអង្គយល់សេចក្តីដោយ
 ពិស្តារយ៉ាងនេះ គឺគ្រងព្រះពុទ្ធដ៏កា ដែលព្រះមានព្រះភាគក្រាស់ថា
 ម្ចាស់សារីបុត្រ កថាភកសំវែងនូវចិវិ ថាមានពីរយ៉ាង គឺចិវិគ្មេ
 សេត ១ មិនគ្មេសេត ១ ដូច្នោះ គឺទ្រង់ក្រាស់សំដៅហេតុដូចម្តេច ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបុគ្គលសេពទុវិវា មានសភាពយ៉ាងណា
 អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែធម៌ចម្រើនឡើង កុសលធម៌ទាំងឡាយតែង
 សាបសូន្យ ចិវិមានសភាពយ៉ាងនោះ បុគ្គលមិនគ្មេសេត ។ បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបុគ្គលសេពទុវិវាមានសភាពយ៉ាងណា អកុ-
 សលធម៌ទាំងឡាយសាបសូន្យ កុសលធម៌ទាំងឡាយចម្រើនឡើង ចិវិ
 មានសភាពយ៉ាងនោះ បុគ្គលគ្មេសេត ។ គ្រងព្រះពុទ្ធដ៏កាដែលព្រះ
 មានព្រះភាគទ្រង់ក្រាស់ថា ម្ចាស់សារីបុត្រ កថាភកសំវែងនូវចិវិ
 ថាមានពីរយ៉ាង គឺចិវិគ្មេសេត ១ មិនគ្មេសេត ១ ដូច្នោះ គឺទ្រង់
 ក្រាស់សំដៅហេតុនេះឯង ។ បេ ។ បិណ្ឌិតាតមានសភាពយ៉ាងនេះ បុគ្គល
 មិនគ្មេសេត ។ បេ ។ បិណ្ឌិតាតមានសភាពយ៉ាងនេះ បុគ្គលគ្មេសេត

អនុបទ្ធស្ស លេខិត្តលេខិត្តសុត្ត លេខិត្តលេខិត្ត

។ មេ ។ ឯវរុបំ សេនាសងំ ន សេវិតតំ ។ មេ ។
 ឯវរុបំ សេនាសងំ សេវិតតំ ។ មេ ។ ឯវរុបោ កាមោ
 ន សេវិតតោ ។ មេ ។ ឯវរុបោ កាមោ សេវិតតោ
 ។ មេ ។ ឯវរុបោ ធិតមោ ន សេវិតតោ ។ មេ ។
 ឯវរុបោ ធិតមោ សេវិតតោ ។ មេ ។ ឯវរុបំ នករំ
 ន សេវិតតំ ។ មេ ។ ឯវរុបំ នករំ សេវិតតំ
 ។ មេ ។ ឯវរុបោ ជនបដោ ន សេវិតតោ ។ មេ ។
 ឯវរុបោ ជនបដោ សេវិតតោ ។ មេ ។ បុគ្គលំ បហំ
 សារីបុត្ត បុរិទេន វនាមិ សេវិតត្វធម្មិ អសេវិតត្វធម្មិ
 នតិ ទោ បនេតំ វុត្តំ កកវតា កិញ្ចេតំ បដិច្ច
 វុត្តំ ។ យថាវរុបំ កន្តេ បុគ្គលំ សេវិតោ អកុសលា
 នម្មា អភិវឌ្ឍន្តំ កុសលា នម្មា បរិហាយន្តំ
 ឯវរុបោ បុគ្គលោ ន សេវិតតោ ។ យថាវរុបត្វ
 ទោ កន្តេ បុគ្គលំ សេវិតោ អកុសលា នម្មា

អនុបទ្ធស្ស លេខិត្តលេខិត្តសុត្ត ត្រៃវិមុត្តិសុត្ត

។ មេ ។ សេនាសងំ មានសភាពយ៉ាងនេះ បុគ្គលមិនគួរសេត ។ មេ ។
 សេនាសងំ មានសភាពយ៉ាងនេះ បុគ្គលគួរសេត ។ មេ ។ ស្រុកមាន
 សភាពយ៉ាងនេះ បុគ្គលមិនគួរសេត ។ មេ ។ ស្រុកមានសភាពយ៉ាងនេះ
 បុគ្គលគួរសេត ។ មេ ។ ធិតមមានសភាពយ៉ាងនេះ បុគ្គលមិនគួរសេត
 ។ មេ ។ ធិតមមានសភាពយ៉ាងនេះ បុគ្គលគួរសេត ។ មេ ។ នគរ
 មានសភាពយ៉ាងនេះ បុគ្គលមិនគួរសេត ។ មេ ។ នគរមានសភាព
 យ៉ាងនេះ បុគ្គលគួរសេត ។ មេ ។ ជនបទមានសភាពយ៉ាងនេះ បុគ្គល
 មិនគួរសេត ។ មេ ។ ជនបទមានសភាពយ៉ាងនេះ បុគ្គលគួរសេត
 ។ មេ ។ គ្រង់ព្រះពុទ្ធដីការ័ជលព្រះមានព្រះភាគក្រាស់ថា ម្ចាស់សារី-
 បុត្រ កថាភកសំជន្មិបុគ្គល ថាមានពីរយ៉ាង គឺបុគ្គលគួរសេត ១ មិន
 គួរសេត ១ ដូច្នោះខ្លះ តើគ្រង់ក្រាស់សំដៅហេតុដូចម្តេច ។ បពិត្រព្រះ
 អង្គជីវចម្រើន កាលបុគ្គលសេតនូវបុគ្គលមានសភាពយ៉ាងណា អកុសល-
 ធម៌ទាំងឡាយចម្រើនឡើង កុសលធម៌ទាំងឡាយ សាបសូន្យ បុគ្គល
 មានសភាពយ៉ាងនោះ បុគ្គលមិនគួរសេត ។ បពិត្រព្រះអង្គជីវចម្រើន
 កាលបុគ្គលសេតនូវបុគ្គលមានសភាពយ៉ាងណា អកុសលធម៌ទាំងឡាយ

សុត្តន្តបិដក វជ្ជវង្សកាយស្ស បរិបណ្ណសក្ក

បរិហាយេន្នំ កុសលា ទម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ ឯវុទ្ធា
 បុគ្គលា សេវិតោ ។ បុគ្គលំបហំ សារីបុគ្គ
 ទុរិទេន វនាមិ សេវិតត្វម្យិ អសេវិតត្វម្យិ ឥតិ យន្តំ
 វុត្តំ កតវតា ឥទេវេតំ បដិច្ច វុត្តន្តិ ។ ឥមស្ស
 ទោ អហំ កន្តេ សន្តិគ្គេន ភាសិតស្ស វិគ្គារេន
 អត្ថំ អវិកត្តស្ស ឯវំ វិគ្គារេន អត្ថំ អាជាហមីតិ ។

(២៣២) សាទុ សាទុ សារីបុគ្គ សាទុ ទោ ភ្នំ
 សារីបុគ្គ ឥមស្ស មយា សន្តិគ្គេន ភាសិតស្ស វិគ្គារេន
 អត្ថំ អវិកត្តស្ស ឯវំ វិគ្គារេន អត្ថំ អាជាហសិ ។
 ចិវំបហំ សារីបុគ្គ ទុរិទេន វនាមិ សេវិតត្វម្យិ អសេ-
 វិតត្វម្យិ ឥតិ ទោ បទេតំ វុត្តំ មយា កិញ្ចេតំ
 បដិច្ច វុត្តំ ។ យតារូបំ សារីបុគ្គ ចិវំ សេវិតោ
 អកុសលា ទម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ កុសលា ទម្មា

សុត្តន្តបិដក វជ្ជវង្សកាយ បរិបណ្ណសក្ក

សាបស្ស្យ កុសលធម៌វិនិច្ឆ័យ ចម្រើនឡើង បុគ្គលមានសភាព
 យ៉ាងនោះ បុគ្គលគួរសេព ។ គ្រង់ព្រះពុទ្ធដីការដែលព្រះមានព្រះភាគ
 ត្រាស់ថា ម្ចាស់សារីបុគ្គ គង់គភ៌សំដែងឱ្យបុគ្គល ថាមានពីរយ៉ាង
 គឺបុគ្គលគួរសេព ១ មិនគួរសេព ១ ដូច្នេះទុំ គឺទ្រង់ត្រាស់សំដៅហេតុ
 ទេរេង ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភាសិតសន្តិបទេរេង ដែលព្រះ
 មានព្រះភាគ មិនទ្រង់ចែកវិលកសេចក្តីដោយពិស្តារ ខ្ញុំព្រះអង្គយល់
 សេចក្តីអធិប្បាយ ដោយពិស្តារ យ៉ាងនេះ ។

(២៣២) ម្ចាស់សារីបុគ្គ ត្រូវហើយ ។ ម្ចាស់សារីបុគ្គ ត្រូវហើយ
 ភាសិតសន្តិបទេរេ ដែលគង់គភ៌មិនបានចែកវិលកសេចក្តីដោយពិស្តារ
 អ្នកយល់សេចក្តីអធិប្បាយដោយពិស្តារយ៉ាងនេះបាន ។ គ្រង់ពាក្យដែល
 គង់គភ៌សំដែងថា ម្ចាស់សារីបុគ្គ គង់គភ៌សំដែងឱ្យដឹងថា មានពីរយ៉ាង
 គឺចិវំគួរសេព ១ មិនគួរសេព ១ ដូច្នេះទុំ គឺគង់គភ៌សំដែងតាមស្រ័យ
 ហេតុដូចម្តេច ។ ម្ចាស់សារីបុគ្គ កាលបុគ្គលសេពខ្ញុំចិវំមានសភាព
 យ៉ាងណា អកុសលធម៌វិនិច្ឆ័យ ចម្រើនឡើង កុសលធម៌វិនិច្ឆ័យ

អនុបទវន្តស្ស សេវិត្តាសេវិត្តសុត្តេ សេវិត្តាសេវិត្តំ

បរិហាយន្តំ ឯវរុបំ ចីវរំ ន សេវិត្តំ ។ យថារូបញ្ច
 ទោ សារីមុត្ត ចីវរំ-សេវិតោ អកុសលា ធម្មា បរិហាយន្តំ
 កុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តំ ឯវរុបំ ចីវរំ សេវិត្តំ ។
 ចីវរំបរិហំ សារីមុត្ត ធុរំធន វនាមិ សេវិត្តញ្ចម្បិ អ-
 សេវិត្តញ្ចម្បិ ឥតិ យន្តំ វុត្តំ មយា ឥនមេតំ បដិច្ច
 វុត្តំ ។ មេ ។ ឯវរុបោ បិណ្ឌាណាតោ ន សេវិត្តញ្ច
 ។ មេ ។ ឯវរុបោ បិណ្ឌាណាតោ សេវិត្តញ្ច ។ មេ ។
 ឯវរុបំ សេនាសនំ ន សេវិត្តំ ។ មេ ។ ឯវរុបំ
 សេនាសនំ សេវិត្តំ ។ មេ ។ ឯវរុបោ តាមោ ន
 សេវិត្តញ្ច ។ មេ ។ ឯវរុបោ តាមោ សេវិត្តញ្ច
 ។ មេ ។ ឯវរុបោ ធិតមោ ន សេវិត្តញ្ច ។ មេ ។
 ឯវរុបោ ធិតមោ សេវិត្តញ្ច ។ មេ ។ ឯវរុបោ ជន-
 បដោ ន សេវិត្តញ្ច ។ មេ ។ ឯវរុបោ ជនប-
 ដោ សេវិត្តញ្ច ។ មេ ។ បុត្តរំបរិហំ សារីមុត្ត
 ធុរំធន វនាមិ សេវិត្តញ្ចម្បិ អសេវិត្តញ្ចម្បិ ឥតិ
 ទោ បដេតំ វុត្តំ មយា តិញ្ចតំ បដិច្ច វុត្តំ ។

អនុបទវន្ត សេវិត្តាសេវិត្តសុត្តេ ព្រហ្មសេនាសនំបិណ្ឌសេនា

សាបស្ស្ស ចិវរំមានសភាពយ៉ាងនេះ បុគ្គលមិនគួរសេព ។ ម្ចាស់
 សារីបុត្រ កាលបុគ្គលសេព នូវចិវរំមានសភាពយ៉ាងណា អកុសល-
 ចម្រើននឹងក្លាយ សាបស្ស្ស កុសលចម្រើននឹងក្លាយ ចម្រើនច្រើន ចិវរំ
 មានសភាពយ៉ាងនេះ បុគ្គលគួរសេព ។ គ្រឿងពាក្យដែលគេថាគត
 សិវដ៏ថា ម្ចាស់សារីបុត្រ គេថាគតសិវដ៏នូវចិវរំ ថាមានភិយ៉ាង
 គឺចិវរំគួរសេព ១ មិនគួរសេព ១ ដូច្នោះនេះ គេថាគតសិវដ៏នូវពាក្យ
 ហេតុនេះឯង ។ មេ ។ បិណ្ឌបុគ្គមានសភាពយ៉ាងនេះ បុគ្គលមិនគួរសេព
 ។ មេ ។ បិណ្ឌបុគ្គមានសភាពយ៉ាងនេះ បុគ្គលគួរសេព ។ មេ ។ សេនា-
 សនាមានសភាពយ៉ាងនេះ បុគ្គលមិនគួរសេព ។ មេ ។ សេនាសនា
 មានសភាពយ៉ាងនេះ បុគ្គលគួរសេព ។ មេ ។ ស្រុកមានសភាព
 យ៉ាងនេះ បុគ្គលមិនគួរសេព ។ មេ ។ ស្រុកមានសភាពយ៉ាងនេះ បុគ្គល
 គួរសេព ។ មេ ។ ឧតមមានសភាពយ៉ាងនេះ បុគ្គលមិនគួរសេព ។ មេ ។
 ឧតមមានសភាពយ៉ាងនេះ បុគ្គលគួរសេព ។ មេ ។ ជនបទមានសភាព
 យ៉ាងនេះ បុគ្គលមិនគួរសេព ។ មេ ។ ជនបទមានសភាពយ៉ាងនេះ
 បុគ្គលគួរសេព ។ មេ ។ គ្រឿងពាក្យដែលគេថាគតសិវដ៏ថា ម្ចាស់
 សារីបុត្រ គេថាគតសិវដ៏នូវបុត្រា ថាមានភិយ៉ាង គឺបុគ្គលគួរសេព ១
 មិនគួរសេព ១ ដូច្នោះនេះ គេថាគតសិវដ៏នូវពាក្យហេតុដូច្នោះ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស បរិច្ឆេទស្ក

យ ពារុដំ សារិបុត្ត បុត្តលំ សេវិតោ អកុសលា

ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ កុសលា ធម្មា បរិហាយន្តិ ឯវុតោ

បុត្តលោ ឯ សេវិតោ ។ យ ពារុបត្ត ទោ សារិបុត្ត

បុត្តលំ សេវិតោ អកុសលា ធម្មា បរិហាយន្តិ កុ-

សលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ ឯវុតោ បុត្តលោ សេវិតោ ។

បុត្តលំ បដា សារិបុត្ត ទុវិទេន វនាមិ សេវិតទ្ធម្យំ

អសេវិតទ្ធម្យំតិ នតិ យន្តំ វុត្តំ មយា ននអេតំ បដិច្ច

វុត្តំ ។ នមស្ស ទោ សារិបុត្ត មយា សន្តិគ្គេន

កាសិកស្ស ឯវំ វិត្តារេន អត្តោ ធម្មតោ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ បរិច្ឆេទស្ក

មាលសារិបុត្ត កាលបុត្តលសេនាវុត្តលមានសភាពយ៉ាងណា អក-

សលធម៌ទាំងឡាយ ចម្រើនឡើង កុសលធម៌ទាំងឡាយ សាបសូន្យ

បុត្តលមានសភាពយ៉ាងនោះ បុត្តលមិនគួរសេនាឡើយ ។ មាលសារិបុត្ត

កាលបុត្តលសេនាវុត្តលមានសភាពយ៉ាងណា អកុសលធម៌ទាំងឡាយ

សាបសូន្យ កុសលធម៌ទាំងឡាយ ចម្រើនឡើង បុត្តលមានសភាព

យ៉ាងនោះ បុត្តលគួរសេនា ។ ត្រង់ពាក្យដែលគាត់សំដែងថា មាល

សារិបុត្ត គាត់គិតសំដែងឲ្យបុត្តល ថាមានពីរយ៉ាង គឺបុត្តលគួរសេនា ១

មិនគួរសេនា ១ ដូច្នោះទុះ គឺគាត់សំដែងសំដៅហេតុនេះឯង ។ មាល

សារិបុត្ត ធម៌ដែលគាត់សំដែងដោយសន្តិបរនេះឯង អ្នកត្រូវយល់

សេចក្តី ដោយពិស្តារ យ៉ាងនេះចុះ ។

[២១៣] សត្វេមិ ទេ សារីបុត្ត ទត្តិយា និមស្ស

មយា សត្តិភ្នេន ភាសិតស្ស ឯវំ វិទ្យាវេន អត្តំ អាជា-

នេយ្យំ សត្វេសាឯមស្ស ទត្តិយាឯ ធិយវត្តំ ហិតាយ

សុខាយ ។ សត្វេមិ ទេ សារីបុត្ត ព្រាហ្មណា... សត្វេមិ

ទេ សារីបុត្ត វេស្សា... សត្វេមិ ទេ សារីបុត្ត សុទ្ធា ភ-

មស្ស មយា សត្តិភ្នេន ភាសិតស្ស ឯវំ វិទ្យាវេន អត្តំ

អាជានេយ្យំ សត្វេសាឯមស្ស សុទ្ធាឯ ធិយវត្តំ ហិតា-

យ សុខាយ ។ សនេវកោ ទេមិ សារីបុត្ត លោកោ

សមារកោ សត្រហ្មកោ សស្សមណ្ឌព្រាហ្មណំ មធា

[២១៣] ម្នាលសារីបុត្រ ធម៌ដែលគេថាគតសំដែងហើយដោយ

សត្វេមេនៈ បើពួកគ្រូត្រូវបានទាំងអស់ ដឹងច្បាស់ទូលំទូលាយដោយពិស្តារ

យ៉ាងនេះ ការដឹងច្បាស់របស់ពួកគ្រូត្រូវបានទាំងអស់នោះ វែមនិប្រព្រឹត្តទៅ

ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខអស់កាលជីវិត ។ ម្នាលសារីបុត្រ

ធម៌ដែលគេថាគតសំដែងហើយ ដោយសត្វេមេនៈ បើពួកព្រាហ្មណ៍

ទាំងអស់ក្តី... ម្នាលសារីបុត្រ បើពួកវេស្សៈទាំងអស់ក្តី... ម្នាល

សារីបុត្រ បើពួកសុទ្ធាៈទាំងអស់ក្តី ដឹងច្បាស់ទូលំទូលាយដោយពិស្តារ

យ៉ាងនេះ ការដឹងច្បាស់របស់ពួកសុទ្ធាៈទាំងអស់នោះ វែមនិប្រព្រឹត្តទៅ

ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ អស់កាលជីវិត ។ ម្នាលសារីបុត្រ

ធម៌ដែលគេថាគតសំដែងដោយសត្វេមេនៈ បើលោក ប្រាមទាំងទៅលោក

មារលោក ប្រាមលោក ទាំងពួកសត្វ ប្រាមទាំងសមណៈវិនិច្ឆ័យាហ្មណ៍

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស បរិបទស្ថាសកំ

សនេវមនុស្សា និមស្ស មយា សន្តិគ្គេន ភាសិតស្ស
 ឯវំ វិត្តារេន អត្ថំ អាជានេយ្យំ^(១) សនេវកស្សបស្ស
 លោកស្ស សមាភកស្ស សត្រាហ្មស្ស សស្សមណ-
 ក្រាហ្មណិយា បដាយ សនេវមនុស្សាយ និយរត្តំ
 ហិតាយ សុខាយតិ ។ ននមរាច ភគវា អត្តមចោ
 អាយស្មា សាវ័ទុត្តោ ភគវតោ ភាសិតំ អភិធម្មិតិ ។

សេវិត្តារេនេវិត្តស្តំ ចត្តំ ចំវិទំ ។

១ ឱ. ប. អ ជានេយ្យំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ បរិបទស្ថាសកំ

ចំនិមនុស្សជាសម្មតិទេព និមនុស្សជីសេស ជីនិច្ចាសំសេចក្តីដោយ
 ពិស្តារយ៉ាងនេះ ការជីនិច្ចាសំសេសំលោក ព្រមទាំងទៅលោក ទា-
 លោក ព្រហ្មលោក ចំនិពត្តកសត្វ ព្រមទាំងសមណៈនិក្ខត្រាហ្មណ៍
 ចំនិមនុស្សជាសម្មតិទេព និមនុស្សជីសេសនោះ វេមនិប្រព្រឹត្តទៅ
 ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ អស់កាលជ័យ្យ ។ លុះព្រះ
 មានព្រះភាគ ស្រីជនិស្សក្រនេះចប់ហើយ ព្រះសាវ័បុត្រមានតាយុ ក៏
 មានចិត្តក្រេកអរ រីករាយហើយចំពោះភាសិត របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ សេវិត្តារេនេវិត្តស្តំ ចំ ២ ។

បញ្ជី ពហុធាតុកស្តី

[២៣២] ឯកស្រី សុត្តំ ។ ឯកំ សមយំ កកវា
សាវត្តិយំ វិហារតំ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អាវា-
មេ ។ ត្រួត ទោ កកវា ភិក្ខុ អាមន្តេសិ ភិក្ខុកេ-
តិ ។ កន្ថេតិ តេ ភិក្ខុ កកវតោ ចច្ចុស្ស្រសុំ ។

[២៣៥] កកវា ឯតនភោច យានិ កា-
យិចិ ភិក្ខុវេ កយានិ ឧប្បជ្ឈន្តិ សទ្ធានិ តានិ
ពាលតោ ឧប្បជ្ឈន្តិ ទោ បណ្ឌិតតោ យេ
កេចិ ឧបទ្គវា ឧប្បជ្ឈន្តិ សទ្ធា តេ ពាលតោ
ឧប្បជ្ឈន្តិ ទោ បណ្ឌិតតោ យេ កេចិ ឧបសក្កា
ឧប្បជ្ឈន្តិ សវត តេ ពាលតោ ឧប្បជ្ឈនិ ទោ

ពហុធាតុកស្តី ទី ៥

[២៣២] ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះ
មានព្រះភោគច្រើនគង់ ក្នុងវត្តជេតពន លេសអនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិត
ក្រុងសាវត្តិ ។ ក្នុងទំនោះឯង ព្រះមានព្រះភោគ ទ្រង់ក្រាស់ហៅកិក្ខុ
ទាំងឡាយថា ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ ។ កិក្ខុទាំងនោះ ទូលកបព្រះ
មានព្រះភោគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គជីបម្រើន ។

[២៣៥] ព្រះមានព្រះភោគ បានក្រាស់យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់កិក្ខុ
ទាំងឡាយ ក៏យទាំងឡាយណាមួយកើតឡើង ក៏យទាំងអស់នោះ
កើតឡើងតែអំពីពាល មិនដែលកើតអំពីបណ្ឌិតទេ ទេបទ្រពទាំងឡាយ
ណាមួយកើតឡើង ទេបទ្រពទាំងអស់នោះ កើតឡើងតែអំពីពាល
មិនមែនកើតឡើងអំពីបណ្ឌិតទេ ទេបស្ម័គ្រទាំងឡាយណាមួយ កើត
ឡើង ទេបស្ម័គ្រទាំងអស់នោះ កើតឡើងតែអំពីពាល មិនមែនកើត

សុត្តន្តបិដក បដិដកាយស្ស ខេរិយន្តសក

បណ្ឌិតោ ។ សេយ្យជាបិ កិក្ខុវេ ធន្យាតារា វា
 តិណាតារា វា អត្តិ មុត្តោ^(១) ក្សតារាវិបិ ឧបាតិ
 ឧត្តរាវរិក្ខាវិ ដុសិកត្តន្តាវិ បិហិតវាតាវាវិ ឯវ-
 មេវ ទោ កិក្ខុវេ យាវិ កាវិចិ កយាវិ ឧប្បជ្ឈន្តិ
 សព្វាវិ កាវិ ពាលោតោ ឧប្បជ្ឈន្តិ យោ បណ្ឌិតោ
 យេ កោចិ ឧបទ្កវា ឧប្បជ្ឈន្តិ សទ្ធវេ តេ ពាលោតោ
 ឧប្បជ្ឈន្តិ យោ បណ្ឌិតោ យេ កោចិ ឧបសត្តា
 ឧប្បជ្ឈន្តិ សទ្ធវេ តេ ពាលោតោ ឧប្បជ្ឈន្តិ យោ
 បណ្ឌិតោ ។ វតិ ទោ កិក្ខុវេ សប្បជិកយោ
 ពាលោ អប្បជិកយោ បណ្ឌិតោ សឧបទ្កវា ពាលោ
 អឧបទ្កវា បណ្ឌិតោ សឧបសត្តោ ពាលោ អឧ-
 បសត្តោ បណ្ឌិតោ ។ ធន្តិ កិក្ខុវេ បណ្ឌិតោ
 កយ ធន្តិ បណ្ឌិតោ ឧបទ្កវា ធន្តិ បណ្ឌិតោ
 តោ ឧបសត្តោ ។ តស្មាតិហ កិក្ខុវេ បណ្ឌិតោ
 កវិស្សាមាតិ^(២) ឯវត្តា វេ កិក្ខុវេ សិក្ខិតត្បន្តិ ។

១ ឧ. ឧត្តោ ។ ២ កវិស្សាម វិមិសកាវិមិ វិស្សាមិ ។

សុត្តន្តបិដក បដិដកាយ សេរិយន្តសក

ទៀតអំពីបណ្ឌិតោ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចភ្នំនី គងពលអំពីផ្នូម្រក់
 បុស្សម្នាក់ពីផ្នូម្រក់ស្មៅ ទៅជាបរទេដ្ឋៈមានកិច្ចល ដែលគេលាបទាំង
 ភាគីក្នុងទាំងភាគីក្រៅ មានគន្លឹះជិកស្និទ្ធ មានទ្វារបេក្ខិចបិទជិត យ៉ាង
 ណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភ័យទាំងឡាយណាមួយ កើតឡើង
 ភ័យភ័ន្តិអស់នោះ តែងកើតឡើងតែអំពីពាល មិនមែនកើតឡើងអំពី
 បណ្ឌិតោ ទេ បទ្រពទាំងឡាយណាមួយ តែងកើតឡើង ទេបទ្រព
 ទាំងអស់នោះ តែងកើតឡើងតែអំពីពាល មិនដែលកើតឡើង អំពី
 បណ្ឌិតោ ទេ ទេស្ថិតទាំងឡាយណាមួយ កើតឡើង ទេស្ថិតទាំងអស់
 នោះ តែងកើតឡើងតែអំពីពាល មិនដែលកើតឡើងអំពីបណ្ឌិតោឡើយ
 យ៉ាងនោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពាលប្រកបដោយ
 ភ័យ បណ្ឌិតអំពីប្រកបដោយភ័យទេ បុគ្គលពាលប្រកបដោយទេបទ្រព
 បណ្ឌិតមិនប្រកបដោយទេបទ្រពទេ បុគ្គលពាលប្រកបដោយទេស្ថិត
 បណ្ឌិតមិនប្រកបដោយទេស្ថិតទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភ័យបិទ
 មានអំពីបណ្ឌិតោ ទេ បទ្រពមិនមានអំពីបណ្ឌិតោ ទេ ទេស្ថិតមិនមានអំពី
 បណ្ឌិតោ ទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ អ្នកទាំងឡាយ
 គួរសិក្សាយ៉ាងនេះថា យើងទាំងឡាយសូមឱ្យបានជាអ្នកប្រាជ្ញ មាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ត្រូវសិក្សាយ៉ាងនេះឯង ។

[២៣៦] ឃី វុត្តោ អាយស្មា អាទន្ទោ ភក្កវន្តំ
 ឃតនវេច តិក្កាវតា ទុ ទោ កន្ត បណ្ឌិតោ ភិក្ខុ
 វិមំសកោតិ អលំ វចនាយាតិ ។ យតោ ទោ អាទន្ត
 ភិក្ខុ ធាតុកុសលោ ច ហោតិ អាយតនកុស-
 លោ ច ហោតិ បដិច្ចសមុប្បាទកុសលោ ច ហោតិ
 ឃាណាមំទកុសលោ ច ហោតិ ឃត្តាវតា ទោ អាទន្ត
 បណ្ឌិតោ ភិក្ខុ វិមំសកោតិ អលំ វចនាយាតិ ។

[២៣៧] តិក្កាវតា បទ កន្ត ធាតុកុសលោ
 ភិក្ខុតិ^(១) អលំ វចនាយាតិ ។ អដ្ឋាវស ទោ វិហា
 អាទន្ត ធាតុយោ ចក្កធាតុ ប្រធាតុ ចក្កវិញ្ញា-
 ណធាតុ សោភធាតុ សន្តធាតុ សោភវិញ្ញាណធាតុ
 យាទធាតុ តន្តធាតុ យាទវិញ្ញាណធាតុ ជីវ្ហធាតុ
 វសធាតុ ជីវ្ហវិញ្ញាណធាតុ កាយធាតុ ដោជ្ជត្ថធាតុ

១ ភិក្ខុ ធាតុកុសលោតិ វិស្សតិ ។

[២៣៦] កាលវេសព្រះបានព្រះភាគច្រើនក្រាស់យ៉ាងនេះហើយ
 ព្រះអាទន្តបានកាយ ក្រាច្ចូលសូត្រព្រះបានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រ
 ព្រះអង្គជីវ្ហចម្រើន ការណ៍ដែលគួរហៅថាភិក្ខុជាបណ្ឌិត ជាអ្នកចេះពិចារណា
 ដោយហេតុប៉ុន្មាន ។ ម្ខាងអាទន្ត ភិក្ខុជាអ្នកឈ្លាសក្នុងធាតុ
 ផង ឈ្លាសក្នុងអាយតនៈផង ឈ្លាសក្នុងបដិច្ចសមុប្បាទផង ឈ្លាសក្នុង
 ហេតុក្នុងវិហារក្នុងផង ដោយហេតុណា ម្ខាងអាទន្ត ការណ៍ដែល
 គួរហៅថាភិក្ខុជាបណ្ឌិត ជាអ្នកចេះពិចារណា ដោយហេតុប៉ុណ្ណោះផង ។

[២៣៧] បពិត្រព្រះអង្គជីវ្ហចម្រើន ការណ៍ដែលគួរហៅថា ភិក្ខុ
 អ្នកឈ្លាសក្នុងធាតុ ដោយហេតុប៉ុន្មាន ។ ម្ខាងអាទន្ត ធាតុទាំង
 ច្បុយនេះមាន ១៨ គឺ ចក្កធាតុ ប្រធាតុ ចក្កវិញ្ញាណធាតុ សោភធាតុ
 សន្តធាតុ សោភវិញ្ញាណធាតុ យាទធាតុ តន្តធាតុ យាទវិញ្ញាណ-
 ធាតុ ជីវ្ហធាតុ សេតធាតុ ជីវ្ហវិញ្ញាណធាតុ កាយធាតុ ដោជ្ជត្ថធាតុ

សុត្តន្តបិដក វជ្ជបិដកយស្ស វេទិបណ្ណសកំ

កាយវិញ្ញាណាតតុ មរោចាតតុ ធម្មតាតតុ មរោចិញ្ញាណាតតុ វេទា ទោ អាទទ្ធ អដ្ឋាវស តាតុយោយេតោ ជាតាតិ បស្សតិ ឯត្តាវតាបិ ទោ អាទទ្ធ តាតុកុសលោ ភិក្ខុតិ អលំ វចនាយាតិ ។

[២៣៨] សិយោ ចន កន្ថេ អញ្ញាបិ បរិយាយោយេតោ តាតុកុសលោ ភិក្ខុតិ អលំ វចនាយាតិ ។ សិយោ អាទទ្ធ ធម្មិមា អាទទ្ធ តាតុយោ បរិវិតាតុ អរោចាតតុ តេជោតាតុ វាយោតាតុ អាកាសតាតុ វិញ្ញាណាតតុ វេទា ទោ អាទទ្ធ ធម្ម តាតុយោ យេតោ ជាតាតិ បស្សតិ ឯត្តាវតាបិ ទោ អាទទ្ធ តាតុកុសលោ ភិក្ខុតិ អលំ វចនាយាតិ ។

សុត្តន្តបិដក វជ្ជបិដកយស្ស វេទិបណ្ណសកំ

កាយវិញ្ញាណាតតុ មរោចាតតុ ធម្មតាតតុ មរោចិញ្ញាណាតតុ ម្ចាស កាទទ្ធ ភិក្ខុជីវិត្តវិតាតុទាំង ១៨ នេះ ដោយហេតុណា ម្ចាសកាទទ្ធ ការណ៍ដែលគួរហៅថា ភិក្ខុអ្នកឈាសក្នុងតាតុ ដោយហេតុប៉ុណ្ណោះឯង ។

[២៣៨] បពិត្រព្រះអង្គជីវិត្តវិតាតុ ការណ៍ដែលគួរហៅថា ភិក្ខុអ្នកឈាសក្នុងតាតុ ដោយបរិយាយដ៏ទៃទៀត មានដូច្នោះ ។ មាន កាទទ្ធ ម្ចាសកាទទ្ធ តាតុទាំង ៦ នេះ គឺ បរិវិតាតុ តាពុតាតុ តេជោតាតុ វាយោតាតុ អាកាសតាតុ វិញ្ញាណាតតុ ម្ចាសកាទទ្ធ ភិក្ខុជីវិត្តវិតាតុ ទាំង ៦ នេះ ដោយហេតុណា ម្ចាសកាទទ្ធ ការណ៍ដែលគួរហៅថា ភិក្ខុអ្នកឈាសក្នុងតាតុ ដោយហេតុប៉ុណ្ណោះឯង ។

[២៣៧] សិយា បទ កន្លែ អញ្ញាបិ បរិយាយោ
 យថា ជាតុកុសលោ ភិក្ខុតិ អលំ វចនាយាតិ ។
 សិយោ អាទទ្ធ ធម៌មា អាទទ្ធ ជាតុយោ សុទ្ធជាតុ
 ទុក្ខជាតុ សោមនស្សជាតុ នោមនស្សជាតុ ទុបេត្តា-
 ជាតុ អវិជ្ជាជាតុ សមា ទោ អាទទ្ធ ធម៌ ជាតុយោ
 យតោ ជាតាតិ បស្សតិ ឯត្តាវកាមិ ទោ អាទទ្ធ
 ជាតុកុសលោ ភិក្ខុតិ អលំ វចនាយាបិ ។

[២៤០] សិយា បទ កន្លែ អញ្ញាបិ បរិយាយោ
 យថា ជាតុកុសលោ ភិក្ខុតិ អលំ វចនាយាតិ ។
 សិយា អាទទ្ធ ធម៌មា អាទទ្ធ ជាតុយោ កាមជាតុ
 ទេត្តម្មជាតុ ព្យាបាទជាតុ អព្យាបាទជាតុ វិហឹសា-
 ជាតុ អវិហឹសាជាតុ^(១) សមា ទោ អាទទ្ធ ធម៌ ជាតុ-
 យោ យតោ ជាតាតិ បស្សតិ ឯត្តាវកាមិ ទោ
 អាទទ្ធ ជាតុកុសលោ ភិក្ខុតិ អលំ វចនាយាតិ ។

១. វិហេសាជាតុ អវិហេសាជាតុនិ ទំស្សតិ ។

[២៣៧] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ការណ៍ដែលគួរហៅថា ភិក្ខុអ្នក
 ណ្ឌាសក្ខន្ធជាតុ ដោយបរិយាយដ៏ទៀត មានដៃវេទ ។ មាន កាន់ខ្លួន
 ម្ចាស់កាន់ខ្លួន ជាតុទាំង ៦ នេះ គឺសុខជាតុ ទុក្ខជាតុ សោមនស្សជាតុ
 ទោមនស្សជាតុ ទុបេត្តាជាតុ អវិជ្ជាជាតុ ម្ចាស់កាន់ខ្លួន ភិក្ខុដ៏ដ្ឋន្ត
 កាន់ខ្លួន ៦ នេះឯង ដោយហេតុណា ម្ចាស់កាន់ខ្លួន ការណ៍ដែលគួរ
 ហៅថា ភិក្ខុអ្នកណ្ឌាសក្ខន្ធជាតុ ដោយហេតុប៉ុណ្ណោះឯង ។

[២៤០] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ការណ៍ដែលគួរហៅថា ភិក្ខុអ្នក
 ណ្ឌាសក្ខន្ធជាតុ ដោយបរិយាយដ៏ទៀត មានដៃវេទ ។ មាន កាន់ខ្លួន
 ម្ចាស់កាន់ខ្លួន ជាតុទាំង ៦ នេះ គឺកាមជាតុ ទេត្តម្មជាតុ ព្យាបាទជាតុ
 អព្យាបាទជាតុ វិហឹសាជាតុ អវិហឹសាជាតុ ម្ចាស់កាន់ខ្លួន ភិក្ខុ
 ដ៏ដ្ឋន្តវាតុទាំង ៦ នេះ ដោយហេតុណា ម្ចាស់កាន់ខ្លួន ការណ៍
 ដែលគួរហៅថា ភិក្ខុអ្នកណ្ឌាសក្ខន្ធជាតុ ដោយហេតុប៉ុណ្ណោះឯង ។

[២៤១] សិយា មន កន្ត អន្តោបិ បរិយាយោ
 យថា ធាតុកុសលោ ភិក្ខុតិ អលំ វចនាយាតិ ។
 សិយា អាទន្ត តិស្សេន្ធ សំមា អាទន្ត ធាតុយោ កាម-
 ធាតុ រូបធាតុ អរូបធាតុ សំមា ទោ អាទន្ត តិស្សេន្ធ
 ធាតុយោ យតោ យថាធាតិ បស្សតិ ឯត្តាវតាបិ ទោ
 អាទន្ត ធាតុកុសលោ ភិក្ខុតិ អលំ វចនាយាតិ ។

[២៤២] សិយា មន កន្ត អន្តោបិ បរិយាយោ
 យថា ធាតុកុសលោ ភិក្ខុតិ អលំ វចនាយាតិ ។
 សិយា អាទន្ត ទ្វេ សំមា អាទន្ត ធាតុយោ សន្និ-
 កាធាតុ អសន្និកាធាតុ^(១) សំមា ទោ អាទន្ត ទ្វេ ធាតុ-
 យោ យតោ ធាតាតិ បស្សតិ ឯត្តាវតាបិ ទោ អា-
 ទន្ត ធាតុកុសលោ ភិក្ខុតិ អលំ វចនាយាតិ ។

១ ឧ. សន្និកាធាតុ ឬ អសន្និកាធាតុ ។

[២៤៣] បពិត្រគ្រូព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ការណ៍ដែលគួរហៅថា ភិក្ខុអ្នក
 ឃ្លាសក្ខីធាតុ ដោយបរិយាយដទៃទៀត មានដទៃ ។ មាន កាន់
 ម្ចាស់កាន់ ធាតុចាំទ្បយ ព្យ នេះ ភិក្ខុអ្នកធាតុ រូបធាតុ អរូបធាតុ
 ម្ចាស់កាន់ ភិក្ខុដ៏ទូលំទូលាយចាំទ្ប ព្យ នេះ ដោយហេតុណា ម្ចាស់
 កាន់ ការណ៍ដែលគួរហៅថា ភិក្ខុអ្នកឃ្លាសក្ខីធាតុ ដោយហេតុ
 ប៉ុណ្ណោះឯង ។

[២៤៤] បពិត្រគ្រូព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ការណ៍ដែលគួរហៅថា ភិក្ខុ
 អ្នកឃ្លាសក្ខីធាតុ ដោយបរិយាយដទៃទៀត មានដទៃ ។ មាន
 កាន់ ម្ចាស់កាន់ ធាតុចាំទ្បយពីរនេះ ភិក្ខុអ្នកធាតុ អសន្និ-
 កាធាតុ ម្ចាស់កាន់ ភិក្ខុដ៏ទូលំទូលាយចាំទ្បពីរនេះ ដោយហេតុណា
 ម្ចាស់កាន់ ការណ៍ដែលគួរហៅថា ភិក្ខុអ្នកឃ្លាសក្ខីធាតុ ដោយ
 ហេតុប៉ុណ្ណោះឯង ។

អនុបទវគ្គស្ស ពហុពកុស្យត្ថេ បដិច្ចសមុប្បាទកោសល្យំ

(២២៣) កិក្ខាវតា បទ កន្ត្រៃ អាយតនកុសលោ
 កិក្ខុតិ អលំ វចនាយាតិ ។ ទ ទោ បដិមាទិ អាទន្ត
 អជ្ឈត្តិកតាហិកទិ អាយតនាទិ ចក្ក ចេវ រុតា ច^(១)
 សោតញ្ច សន្នា^(២) ច យាជញ្ច តន្នា^(៣) ច ជីវ្ហា ច
 រសា ច កាយោ ច ដោដ្ឋត្តា^(៤) ច មាថា ច ធម្មា ច
 ឥមាទិ ទោ អាទន្ត ច អជ្ឈត្តិកតាហិកទិ អាយតនា-
 ទិ យតោ ជាថាតិ បស្សតិ ឯត្តាវតា ទោ បទ^(៥)
 អាទន្ត អាយតនកុសលោ កិក្ខុតិ អលំ វចនាយាតិ ។

(២២៤) កិក្ខាវតា បទ កន្ត្រៃ បដិច្ចសមុប្បាទកុ-
 សលោ កិក្ខុតិ អលំ វចនាយាតិ ។ ឥទ អាទន្ត កិក្ក
 ឯវិ ជាថាតិ ឥមស្មី សតិ ឥទិ ហោតិ ឥមស្សប្បាណ
 ឥទិ ឧប្បជ្ឈតិ ឥមស្មី អសតិ ឥទិ ទ ហោតិ ឥមស្ស
 ទិរោថា ឥទិ ឱវជ្ឈតិ យទិទិ អវិញ្ញាបច្ចយា សន្នាវ
 សន្នាវប្បច្ចយា វិញ្ញាណំ វិញ្ញាណាប្បច្ចយា ធាមរូបំ

១ ទ. ច្បញ្ញវប្បញ្ច ។ ២ ទ. យតោ ។ ៣ ទ. ធាតោ ។ ៤ ទ. ដោដ្ឋត្តោ ។ ៥ ទ. ម.
 បទសត្រោ ឥត្ថិ ។

អនុបទវគ្គ សព្វពកុស្យត្ថេ កាលោសក្កិបដិច្ចសមុប្បាទ

(២២៥) បតិក្រព្រះភន្តិដ៏ចម្រើន ការណ៍ដែលគួរហៅថា ភិក្ខុអ្នក
 ល្អាសក្កិកាយននៈ តើដោយហេតុប៉ុន្មាន ។ ម្ចាស់កាន់ខ្លួន អាយតនៈ
 ចាំនិក្ខន្ធចាំនិក្ខន្ធក្រៅដោះមាន ៦ ភិច្ចុខិទ្ធិរូបៈ ១ សោតនិទិ សទ្ធាៈ ១
 យាទៈ ទិទិ គន្ធាៈ ១ ជីវ្ហា ទិទិ សេៈ ១ កាយ ទិទិ ដោដ្ឋត្តាៈ ១ មនោ ទិទិ
 ធម្មាម្មណំ ១ ម្ចាស់កាន់ខ្លួន ភិក្ខុដ៏ខ្ពស់អាយតនៈចាំនិក្ខន្ធចាំនិក្ខន្ធក្រៅ
 ៦ នេះឯង ដោយហេតុណា ម្ចាស់កាន់ខ្លួន ការណ៍ដែលគួរហៅថា
 ភិក្ខុអ្នកល្អាសក្កិកាយននៈ ដោយហេតុប៉ុណ្ណោះឯង ។

(២២៦) បតិក្រព្រះភន្តិដ៏ចម្រើន ការណ៍ដែលគួរហៅថា ភិក្ខុអ្នក
 ល្អាស ក្នុងបដិច្ចសមុប្បាទ តើដោយហេតុប៉ុន្មាន ។ ម្ចាស់កាន់ខ្លួន ភិក្ខុ
 ក្នុងសាសនានេះ ដឹងយ៉ាងនេះថា កាលបើបច្ច័យនេះ មាន ផលនេះ គឺ
 មាន ផលនេះកើត ព្រោះវិភយច័យនេះកើត កាលបើបច្ច័យនេះមិនមាន
 ផលនេះក៏មិនមាន ផលនេះរលត់ ព្រោះវិភយច័យនេះ រលត់ គឺថា
 សន្តិវាចនិទ្ធិយ កើតមាន ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ វិញ្ញាណ កើតមាន
 ព្រោះសន្តិវាជាបច្ច័យ ធាមរូប កើតមាន ព្រោះវិញ្ញាណជាបច្ច័យ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស ចេវិបណ្ណសកំ

នាមរូបប្បច្ចយា សន្មាយតនំ សន្មាយននប្បច្ចយា
 ដស្សនំ ដស្សប្បច្ចយា វេទនា វេទនាបច្ចយា តណ្ហា
 តណ្ហាបច្ចយា ឧបាទានំ ឧបាទានប្បច្ចយា ករណំ ក-
 វប្បច្ចយា ជាតិ ជាតិប្បច្ចយា ជរាមរណំ សោកបរិទេវ-
 ទុក្ខនោមនស្សតាយាសា សម្មវដ្តំ ឃរិមេតស្ស កេវ-
 លស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សមុដយោ ហោតិ អវិជ្ជាយ ត្រូវ
 អសេសវិភគដិវេទនា សង្ខារដិវេទនា សង្ខារដិវេទនា
 វិញ្ញាណដិវេទនា វិញ្ញាណដិវេទនា នាមរូបដិវេទនា នា-
 មរូបដិវេទនា សន្មាយតនដិវេទនា សន្មាយតនដិវេទនា
 ដស្សដិវេទនា ដស្សដិវេទនា វេទនាដិវេទនា វេទនាដិ-
 វេទនា តណ្ហាដិវេទនា តណ្ហាដិវេទនា ឧបាទានដិវេទនា
 ឧបាទានដិវេទនា កវដិវេទនា កវដិវេទនា ជាតិដិវេទនា
 ជាតិដិវេទនា ជរាមរណំ សោកបរិទេវទុក្ខនោមនស្ស-
 តាយាសា ឃរិមេតស្ស កេវលស្ស ទុក្ខ-
 ក្ខន្ធស្ស ដិវេទនា ហោតិ ឃត្តាវតា ចោ អនន្ត បដិច្ច-
 សមុប្បទក្កសុលា ភិក្ខុតិ អលំ វចនាយាតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ចេវិបណ្ណសកំ

សច្ចយកនៈ កើតមាន ព្រោះនាមរូបជាបច្ច័យ ផស្សៈកើតមាន ព្រោះ
 សច្ចយកនៈជាបច្ច័យ វេទនាកើតមាន ព្រោះផស្សៈជាបច្ច័យ តណ្ហា
 កើតមាន ព្រោះវេទនាជាបច្ច័យ ឧបាទានកើតមាន ព្រោះតណ្ហាជា
 បច្ច័យ ភពកើតមាន ព្រោះឧបាទានជាបច្ច័យ ជាតិកើតមាន ព្រោះ
 ភពជាបច្ច័យ ជរាធិមរណៈកើតមាន ព្រោះជាតិជាបច្ច័យ សោកៈ
 ចរិទេវៈ ទុក្ខៈ ចោមនស្សៈ ឧបាយាសៈកើតព្រម ការប្រជុំកើតឡើង
 ព្រមទៅនឹងទុក្ខទាំងអស់នេះ យ៉ាងម៉េចឯង ចំណែកនាវិការលក់សង្ខារ
 ព្រោះអវិជ្ជាហ្នឹងឯង លេក់មិនសល់ ការលក់វិញ្ញាណ ព្រោះលក់
 សង្ខារ ការលក់នាមរូប ព្រោះលក់វិញ្ញាណ ការលក់នាមរូប
 ទាំង ៦ ព្រោះលក់នាមរូប ការលក់ផស្សៈ ព្រោះលក់នាមរូប
 ទាំង ៦ ការលក់វេទនា ព្រោះលក់ផស្សៈ ការលក់តណ្ហា ព្រោះ
 លក់វេទនា ការលក់ឧបាទាន ព្រោះលក់តណ្ហា ការលក់ភព
 ព្រោះលក់ឧបាទាន ការលក់ជាតិ ព្រោះលក់ភព ការលក់ជរាធិ
 មរណៈ ព្រោះលក់ជាតិ សោកៈ ចរិទេវៈ ទុក្ខៈ ចោមនស្សៈ ឧបាយា-
 យាសៈកើត ការលក់នឹងទុក្ខទាំងអស់នេះ យ៉ាងម៉េចឯង ម្ចាស់
 អាទុក្ខ ការណ៍ដែលគួរហៅថា ភិក្ខុអ្នកឈ្លាស ក្នុងបដិច្ចសមុប្បទ
 ដោយហេតុប៉ុណ្ណោះឯង ។

(២៣៥) កិក្ខុវតី មន កន្លែ ឋានឋានកោសល្យ
 កិក្ខុវតី អលំ វេទនាយាតិ ។ វេទនាទន្ធ កិក្ខុ អដ្ឋា-
 មេតំ អនវកោសោ យំ ទិដ្ឋិសម្បន្នោ បុត្តលោ កិក្ខុ^(១)
 សង្ខារំ ទិច្ចតោ ឧបកថ្មេយ្យ ទេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ
 បដាទាតិ ។ ឋានញ ទោ ឯតំ វិជ្ជតិ យំ បុត្តដ្ឋោ
 កិក្ខុ សង្ខារំ ទិច្ចតោ ឧបកថ្មេយ្យ ឋានមេតំ វិជ្ជតិ
 បដាទាតិ ។ អដ្ឋាមេតំ អនវកោសោ យំ ទិដ្ឋិ-
 សម្បន្នោ បុត្តលោ កិក្ខុ សង្ខារំ សុខតោ ឧបកថ្មេយ្យ
 ទេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ បដាទាតិ ។ ឋានញ ទោ
 ឯតំ វិជ្ជតិ យំ បុត្តដ្ឋោ កិក្ខុ សង្ខារំ សុខតោ
 ឧបកថ្មេយ្យ ឋានមេតំ វិជ្ជតិ បដាទាតិ ។
 អដ្ឋាមេតំ អនវកោសោ យំ ទិដ្ឋិសម្បន្នោ បុត្តលោ
 កិក្ខុ ទន្ធ អន្តតោ ឧបកថ្មេយ្យ ទេតំ ឋានំ
 វិជ្ជតិ បដាទាតិ ។ ឋានញ ទោ ឯតំ វិជ្ជតិ

១ កិក្ខុ (?) ។

(២៣៥) បពិត្រព្រះអង្គជីវិតម្តង ការណ៍ដែលស្រប ថា ភិក្ខុក្នុង
 ឃ្លាសក្ការៈបោក្ខន្ធមិនមិនមោក្ខ គឺដោយហេតុប៉ុន្មាន ។ ឃ្លាសក្ការៈ
 ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ដឹងច្បាស់ថា ការណ៍ខ្ពង់ខ្ពស់ហេតុ ឥតបច្ច័យទេ
 ត្រង់ដែលបុគ្គលបរិច្ចណិដោយទិដ្ឋិ^(១) ប្រកាន់ខ្ជាប់សិទ្ធិមួយ ថាទៀង
 ការណ៍ខ្ពង់ មិនសមហេតុឡើយ ។ មួយទៀត ភិក្ខុ ដឹងច្បាស់ថា
 ការណ៍ខ្ពង់ខ្ពស់ត្រូវទំនង ត្រង់ដែលបុគ្គលប្រកាន់ខ្ជាប់សិទ្ធិមួយ ថា
 ទៀង ការណ៍ខ្ពង់ខ្ពស់សមហេតុ ។ ដឹងច្បាស់ថា ការណ៍ខ្ពង់ខ្ពស់ហេតុ
 ឥតបច្ច័យទេ ត្រង់ដែលបុគ្គលបរិច្ចណិដោយទិដ្ឋិ ប្រកាន់ខ្ជាប់សិទ្ធិមួយ
 ថាសុខ ការណ៍ខ្ពង់មិនសមហេតុឡើយ ។ ទាំងដឹងច្បាស់ថា ការណ៍ខ្ពង់
 ខ្ពស់ត្រូវទំនង ត្រង់ដែលបុគ្គលប្រកាន់ខ្ជាប់សិទ្ធិមួយ ថាសុខ ការណ៍
 ខ្ពង់ ខ្ពស់សមហេតុ ។ ដឹងច្បាស់ថា ការណ៍ខ្ពង់ ឥតហេតុ ឥតបច្ច័យទេ
 ត្រង់ដែលបុគ្គលប្រកបដោយទិដ្ឋិ ប្រកាន់ខ្ជាប់មិនមួយ ថាដាច់ស្រឡះ
 ការណ៍ខ្ពង់មិនសមហេតុទេ ។ ទាំងដឹងច្បាស់ថា ការណ៍ខ្ពង់ខ្ពស់ត្រូវទំនង

១ សោតាបទបន្តល ។

ទេតំ ហំ វិជ្ជតិ បដាបាតិ ហំ ទញ្ច ទោ ឯតំ វិជ្ជតិ
 យំ បុត្តុទ្ធិនោ ទុត្តុទ្ធិនោ តថាគតស្ស លោហិតំ ឧប្ប-
 ទេយ្យ ហំ ទមេតំ វិជ្ជតិ បដាបាតិ ។ អដ្ឋានទេតំ
 អនាគតសោ យំ ទិដ្ឋិសម្បទោ បុគ្គលោ សង្ឃ-
 ភិទ្ធកេយ្យ ទេតំ ហំ វិជ្ជតិ បដាបាតិ ។ ហំ ទញ្ច
 ទោ ឯតំ វិជ្ជតិ យំ បុត្តុទ្ធិនោ សង្ឃំ ភិទ្ធកេយ្យ
 ហំ ទមេតំ វិជ្ជតិ បដាបាតិ ។ អដ្ឋានទេតំ អនាគតសោ
 យំ ទិដ្ឋិសម្បទោ បុគ្គលោ អញ្ញំ សត្តារំ ទុត្តិសេយ្យ
 ទេតំ ហំ វិជ្ជតិ បដាបាតិ ។ ហំ ទញ្ច ទោ ឯតំ
 វិជ្ជតិ យំ បុត្តុទ្ធិនោ អញ្ញំ សត្តារំ ទុត្តិសេយ្យ ហំ ទមេតំ
 វិជ្ជតិ បដាបាតិ ។ អដ្ឋានទេតំ អនាគតសោ យំ ឯ-
 កំស្ស លោកតាតុយា ទ្វេ អរហន្តោ សម្មាសម្ពុទ្ធា
 អប្បវុំ អចរិមំ ឧប្បទ្ទេយ្យ ទេតំ ហំ វិជ្ជតិ បដាបា-
 តិ ។ ហំ ទញ្ច ទោ ឯតំ វិជ្ជតិ យំ ឯកំស្ស លោក-
 តាតុយា ឯកោ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា ឧប្បទ្ទេយ្យ

កាលោលក្កខេត្តនិមមិមេហេតុ ។ ទាំងដឹងច្បាស់ថា កាលោលក្កខេត្តនិមមិមេហេតុ
 ត្រង់ដែលបុត្តុទ្ធិនោ ទុត្តុទ្ធិនោ គប្បីញ៉ាំងព្រមលាហិត ព្រះគោតម
 ទ្យតុរោតិ កាលោលក្កខេត្តនិមមិមេហេតុ ។ ដឹងច្បាស់ថា កាលោលក្កខេត្តនិមមិមេហេតុ
 អតបច្ចយំ ទេ ត្រង់ដែលបុគ្គលប្រកបដោយទិដ្ឋិ គប្បីបំបែកសង្ឃ កាលោល-
 ក្កខេត្តនិមមិមេហេតុ ។ ទាំងដឹងច្បាស់ថា កាលោលក្កខេត្តនិមមិមេហេតុ
 ត្រង់ដែលបុត្តុទ្ធិនោ គប្បីបំបែកសង្ឃ កាលោលក្កខេត្តនិមមិមេហេតុ ។ ដឹង
 ច្បាស់ថា កាលោលក្កខេត្តនិមមិមេហេតុ អតបច្ចយំ ទេ ត្រង់ដែលបុគ្គលបរិបូណ៌
 ដោយទិដ្ឋិ គប្បីទុទ្ធិស (ភិក្ខុចក្កាទៅរក) សាស្តាជិទ កាលោលក្កខេត្តនិមមិមេ
 ហេតុ ។ ទាំងដឹងច្បាស់ថា កាលោលក្កខេត្តនិមមិមេហេតុ ត្រង់
 ដែលបុត្តុទ្ធិនោ គប្បីទុទ្ធិស កាលោលក្កខេត្តនិមមិមេហេតុ ។
 ដឹងច្បាស់ថា កាលោលក្កខេត្តនិមមិមេហេតុ អតបច្ចយំ ទេ ត្រង់ដែលព្រះអរហន្ត-
 សម្មាសម្ពុទ្ធា ព្រះអង្គ កើតឡើងមិនមុនមិនក្រោយ ក្នុងលោកពាក្យមួយ
 កាលោលក្កខេត្តនិមមិមេហេតុ ។ ទាំងដឹងច្បាស់ថា កាលោលក្កខេត្តនិមមិមេហេតុ
 ត្រង់ដែលព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធា ព្រះអង្គ កើតឡើងក្នុងលោកពាក្យមួយ

ហំនមេតំ វិជ្ជតិកំ បដាបាតិ ។ អដ្ឋានមេតំ អនរ-
 កាលោ យំ ឯកំស្ស លោកាធាតុមហ ទ្វេ រាជានោ
 ចក្កវត្តិទោ អប្បតំ អចរិមំ ទុប្បន្នេយ្យំ នេតំ ហំនំ
 វិជ្ជតិកំ បដាបាតិ ។ ហំនព្វ ទោ ឯកំ វិជ្ជតិ យំ
 ឯកំស្ស លោកាធាតុយា ឯកោ រាជានោ ចក្កវត្តិ ទុប្ប-
 ន្នេយ្យ ហំនមេតំ វិជ្ជតិកំ បដាបាតិ ។ អដ្ឋានមេតំ
 អនរកាលោ យំ ឥត្តំ អរហំ អស្ស សម្មាសម្មុទ្ធា
 នេតំ ហំនំ វិជ្ជតិកំ បដាបាតិ ។ ហំនព្វ ទោ ឯកំ
 វិជ្ជតិ យំ បុរិសោ អរហំ អស្ស សម្មាសម្មុទ្ធា
 ហំនមេតំ វិជ្ជតិកំ បដាបាតិ ។ អដ្ឋានមេតំ អនរកា-
 លោ យំ ឥត្តំ រាជានោ អស្ស ចក្កវត្តិ នេតំ ហំនំ
 វិជ្ជតិកំ បដាបាតិ ។ ហំនព្វ ទោ ឯកំ វិជ្ជតិ យំ
 បុរិសោ រាជានោ អស្ស ចក្កវត្តិ ហំនមេតំ វិជ្ជតិកំ បដា-
 បាតិ ។ អដ្ឋានមេតំ អនរកាលោ យំ ឥត្តំ សក្កតំ
 ការេយ្យ... មារត្តំ ការេយ្យ... ព្រាហ្មត្តំ ការេយ្យ...

ការណ៍ខុំរេវិបសមហេតុ ។ ដឹងច្បាស់ថា ការណ៍ខុំរេវិបសមហេតុ ឥត
 បច្ច័យទេ ក្រងដែលស្តេចចក្រពត្តិជាព្រះអង្គ កើតឡើងមិនមុន
 មិនក្រោយ ក្នុងលោកធាតុមួយ ការណ៍ខុំរេវិបសមហេតុឡើយ ។ ទាំង
 ដឹងច្បាស់ថា ការណ៍ខុំរេវិបក្រូចំនង ក្រងដែលស្តេចចក្រពត្តិមួយ
 ព្រះអង្គ កើតឡើងក្នុងលោកធាតុមួយ ការណ៍ខុំរេវិបសមហេតុ ។
 ដឹងច្បាស់ថា ការណ៍ខុំរេវិបសមហេតុ ឥតបច្ច័យទេ ក្រងដែលព្រះអោហន្ត-
 សម្មាសម្ពុទ្ធជាស្រ្តី ការណ៍ខុំរេវិបសមហេតុឡើយ ។ ទាំងដឹងច្បាស់
 ថា ការណ៍ខុំរេវិបក្រូចំនង ក្រងដែលព្រះអោហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធជាបុរស
 ការណ៍ខុំរេវិបសមហេតុ ។ ដឹងច្បាស់ថា ការណ៍ខុំរេវិបសមហេតុ ឥត
 បច្ច័យទេ ក្រងដែលស្តេចចក្រពត្តិជាស្រ្តី ការណ៍ខុំរេវិបសមហេតុ
 ឡើយ ។ ទាំងដឹងច្បាស់ថា ការណ៍ខុំរេវិបក្រូចំនង ក្រងដែលស្តេច
 ចក្រពត្តិជាប្រុស ការណ៍ខុំរេវិបសមហេតុ ។ ដឹងច្បាស់ថា ការណ៍
 ខុំរេវិបសមហេតុ ឥតបច្ច័យទេ ក្រងដែលស្រ្តី គប្បីធ្វើខ្លួនជាព្រះអង្គ
 បាន^(១)... គប្បីធ្វើខ្លួនជាមារបាន^(២)... គប្បីធ្វើខ្លួនជាព្រាហ្មបាន^(៣)...

១ ព្រះអង្គ មាន និងព្រាហ្មជាស្រ្តីនោះ កាលណាបើស្រ្តីព្រះអង្គនោះជាព្រះអង្គ
 និងជាព្រាហ្មនោះ ក៏ត្រូវតែក្លាយខ្លួនទៅប្រុសសិន ។ ២-៣ ព្រះអង្គ មាន និងព្រាហ្មជាស្រ្តី
 នោះគ្មានទេ កាលណាបើស្រ្តីព្រះអង្គនោះជាព្រះអង្គនិងជាព្រាហ្មនោះ ក៏ត្រូវតែក្លាយខ្លួន
 ទៅប្រុសសិន ។

ទេវតំ ហំ វិជ្ជតិ បដាបាតិ ។ ហំ ទត្យ ទោ ឯតំ វិជ្ជតិ
 យំ បុរិសោ សត្តត្ថំ ការេយ្យ... មារត្ថំ ការេយ្យ...
 ក្រហត្ថំ ការេយ្យ ហំ ទេវតំ វិជ្ជតិ បដាបាតិ ។
 អដ្ឋាទេវតំ អនុវត្តាសោ យំ កាយទុច្ចរិតស្ស វេទ្ខា
 កត្តោ មហាតោ វិហាកោ ទិព្វត្រេយ្យ ទេវតំ ហំ ទ
 វិជ្ជតិ បដាបាតិ ។ ហំ ទត្យ ទោ ឯតំ វិជ្ជតិ យំ
 កាយទុច្ចរិតស្ស អនិដ្ឋោ អកត្តោ អមហាតោ វិហាកោ
 ទិព្វត្រេយ្យ ហំ ទេវតំ វិជ្ជតិ បដាបាតិ ។ អដ្ឋាទេវតំ
 អនុវត្តាសោ យ វិច្ចុច្ចរិតស្ស... យំ មហេទុច្ចរិតស្ស
 វេទ្ខា កត្តោ មហាតោ វិហាកោ ទិព្វត្រេយ្យ ទេវតំ
 ហំ ទ វិជ្ជតិ បដាបាតិ ។ ហំ ទត្យ ទោ ឯតំ វិជ្ជតិ
 យំ វិច្ចុច្ចរិតស្ស យំ មហេទុច្ចរិតស្ស អនិដ្ឋោ
 អកត្តោ អមហាតោ វិហាកោ ទិព្វត្រេយ្យ ហំ ទ-
 ទេវតំ វិជ្ជតិ បដាបាតិ ។ អដ្ឋាទេវតំ អនុវ-
 ត្តាសោ យំ កាយទុច្ចរិតស្ស អនិដ្ឋោ អកត្តោ

ការណ៍សុខ្ខេបទស្ស ។ ទំនីដ៏ឆ្ងល់ថា ការណ៍សុខ្ខេបទស្ស
 ទំនី ត្រង់ដែលបុរសទើបដឹងត្រូវទ្រទ្រទ្រ... ធ្វើជាហេតុ... ធ្វើជា
 ទ្រទ្រទ្រ ការណ៍សុខ្ខេបទស្ស ។ ដ៏ឆ្ងល់ថា ការណ៍សុខ្ខេបទស្ស
 វេទបទស្ស ត្រង់ដែលកាយទុច្ចរិតស្ស ជាវិប្រាថ្នា ជាវិប្រកាស
 ជាវិភាប័ត្ត ការណ៍សុខ្ខេបទស្ស ។ ទំនីដ៏ឆ្ងល់ថា ការណ៍
 សុខ្ខេបទស្ស ត្រង់ដែលកាយទុច្ចរិតស្ស មិនជាវិប្រាថ្នា មិន
 ជាវិប្រកាស មិនជាវិភាប័ត្ត ការណ៍សុខ្ខេបទស្ស ។ ដ៏ឆ្ងល់
 ថា ការណ៍សុខ្ខេបទស្ស វេទបទស្ស ត្រង់ដែលវិច្ចុច្ចរិត... មហេទុច្ចរិត
 ស្ស ជាវិប្រាថ្នា ជាវិប្រកាស ជាវិភាប័ត្ត ការណ៍សុខ្ខេបទស្ស
 ទើប ។ ទំនីដ៏ឆ្ងល់ថា ការណ៍សុខ្ខេបទស្ស ត្រង់ដែលវិច្ចុច្ចរិត...
 មហេទុច្ចរិតស្ស មិនជាវិប្រាថ្នា មិនជាវិប្រកាស មិនជាវិភាប័ត្ត
 ការណ៍សុខ្ខេបទស្ស ។ ដ៏ឆ្ងល់ថា ការណ៍សុខ្ខេបទស្ស វេទបទស្ស
 ទេ ត្រង់ដែលកាយទុច្ចរិតស្ស មិនជាវិប្រាថ្នា មិនជាវិប្រកាស

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស បឋមបទ្គកាសកំ

អមនាថោ វិចារកោ ធិត្វត្តេយ្យ ធនំ ហំ វិជ្ជតំ ធិ
 បជាធាតំ ។ ហំ ធាតុ ទោ ឯតំ វិជ្ជតំ យំ កាយ-
 សុចរិតស្ស ឥដ្ឋោ កក្កោ មនាថោ វិចារកោ ធិត្វត្តេយ្យ
 ហំ ធាតុ វិជ្ជតំ បជាធាតំ ។ អដ្ឋាធាមតំ អនា-
 កាសោ យំ វិចិត្តចរិតស្ស... យំ មនោសុចរិតស្ស
 អដ្ឋោ អកក្កោ អមនាថោ វិចារកោ ធិត្វត្តេយ្យ
 ធនំ ហំ វិជ្ជតំ បជាធាតំ ។ ហំ ធាតុ ទោ
 ឯតំ វិជ្ជតំ យំ វិចិត្តចរិតស្ស... យំ មនោសុចរិតស្ស
 ឥដ្ឋោ កក្កោ មនាថោ វិចារកោ ធិត្វត្តេយ្យ ហំ ធាតុ
 វិជ្ជតំ បជាធាតំ ។ អដ្ឋាធាមតំ អនាកាសោ យំ
 កាយទុច្ចរិតសមធីតំ ធិត្តាធា ធម្មច្ចយា កាយស្ស
 កេតា បរម្មរណា សុតតិ សត្តំ លោកំ ទុបមដ្ឋេយ្យ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ បឋមបទ្គកាសកៈ

មិនជាវិភាប័ចិត្ត ការណ៍ខ្លះមិនសមហេតុទុយ ។ ពិនិត្តច្បាស់ថា
 ការណ៍ខ្លះរឹបត្រូវទំនង ត្រង់ដែលកាយសុចរិតទ្យផល ជាវិប្រាជ្ញា ជាវិ
 ត្រេកអរ ជាវិភាប័ចិត្ត ការណ៍ខ្លះរឹបសមហេតុ ។ ជិនច្បាស់ថា
 ការណ៍ខ្លះអតហេតុ អតច្ច័យទេ ត្រង់វិចិត្តចរិត ... មនោសុចរិតទ្យ
 ផល មិនជាវិប្រាជ្ញា មិនជាវិត្រេកអរ មិនជាវិភាប័ចិត្ត ការណ៍ខ្លះមិន
 សមហេតុទេ ។ ពិនិត្តច្បាស់ថា ការណ៍ខ្លះរឹបត្រូវទំនង ត្រង់វិចិត្តច-
 រិត ... មនោសុចរិតទ្យផល ជាវិប្រាជ្ញា ជាវិត្រេកអរ ជាវិភាប័ចិត្ត
 ការណ៍ខ្លះរឹបសមហេតុ ។ វិមនជិនច្បាស់ថា ការណ៍ខ្លះអតហេតុ
 អតច្ច័យទេ ត្រង់ដែលចុក្កលនាសេចក្តីបរិបូណ៌ដោយកាយទុច្ចរិត^(១)
 លុះទទួលបានកាយ បន្ទាប់ពីសេចក្តីស្ងប់ ក៏ទៅកើតក្នុងសុតតិស្តិ
 ទៅលោក ព្រោះកាយទុច្ចរិតនោះជាហេតុ កាយទុច្ចរិតនោះជាបច្ច័យ

• ការបរិបូណ៌នោះមាន ៥ ជីការបរិបូណ៌ដោយកុសលកុសលកម្ម • ដោយចេតនា •
 ដោយការកសាង ជិនត្រឡប់មិនទាន់សម្រេចអរហន្តទៅឡើយ ឈ្មោះជាត្រឡៃទុលនិលកម្ម
 នៃលទ្ធផលនោះ • ដោយរលះនៃលោយនិលកម្ម • ដោយឃើញធម្មត្តិមិម្ពិតប្រាកដដូច
 ជាអណ្តាតភ្លឺ ឬកម្មត្រឡប់ទៅដើម • ។ អនិកតា ។

តំនិទាតា តប្បច្ចយា កាយស្ស ភេតា បរម្មរណា
 អនាយំ ទុក្ខតិ វិនិទាតំ និរយំ ឧបបទ្កេយ្យ ទេតំ
 ហំនំ វិជ្ជតិ បដាទាតិ ។ ហំនញ្ច ទោ ឯតំ
 វិជ្ជតំ យំ កាយសុចរិតសមម្ពំ តំនិទាតា តប្បច្ចយា
 កាយស្ស ភេតា បរម្មរណា សុតតិ សត្តំ
 លោកំ ឧបបទ្កេយ្យ ហំនមេតំ វិជ្ជតិ បដាទាតិ ។
 អដ្ឋានមេតំ អនវកាសោ យំ វចិសុចរិតសមម្ពំ... យំ
 មនោសុចរិតសមម្ពំ តំនិទាតា តប្បច្ចយា កាយស្ស
 ភេតា បរម្មរណា អនាយំ ទុក្ខតិ វិនិទាតំ និរយំ
 ឧបបទ្កេយ្យ ទេតំ ហំនំ វិជ្ជតិ បដាទាតិ ។ ហំនញ្ច
 ទោ ឯតំ វិជ្ជតំ យំ វចិសុចរិតសមម្ពំ... យំ មនោ-
 សុចរិតសមម្ពំ តំនិទាតា តប្បច្ចយា កាយស្ស ភេតា
 បរម្មរណា សុតតិ សត្តំ លោកំ ឧបបទ្កេយ្យ ហំនមេតំ
 វិជ្ជតិ បដាទាតិ ។ ឯតំវត ទោ អាណន្ត ហំនា
 ហំនកុសលោ កិ ភូតិ អលំ វចនាយាតិ ។

លុះទម្លាយពន្លឹកាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្តាប់ទៅ ក៏ទៅកើតក្នុងអបាយ
 ទុក្ខតិ វិនិទាត ទរក ព្រោះកាយសុចរិតនោះជាហេតុ កាយសុចរិតនោះ
 ជាបច្ច័យ ការណ៍ខ្លះមិនសមហេតុឡើយ ។ ទាំងដឹងច្បាស់ថា ការណ៍ខ្លះ
 ទើបត្រូវទំនង ត្រង់ដែលបុគ្គលបរិបូណ៌ដោយកាយសុចរិត លុះទម្លាយ
 ពន្លឹកាយបន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្តាប់ ក៏ទៅកើតក្នុងសុតតិ ស្នូតិ ទៅលោក
 ព្រោះកាយសុចរិតនោះជាហេតុ កាយសុចរិតនោះជាបច្ច័យ ការណ៍
 ខ្លះទើបសមហេតុ ។ ដឹងច្បាស់ថា ការណ៍ខ្លះអតហេតុ អតបច្ច័យ
 ទេ ត្រង់ដែលបុគ្គលបរិបូណ៌ដោយវចិសុចរិត ... ត្រង់ដែលបុគ្គលបរិ-
 បូណ៌ដោយមនោសុចរិត លុះទម្លាយពន្លឹកាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្តាប់
 ក៏ទៅកើតក្នុងអបាយ ទុក្ខតិ វិនិទាត ទរក ព្រោះមនោសុចរិតនោះ
 ជាហេតុ មនោសុចរិតនោះជាបច្ច័យ ការណ៍ខ្លះមិនសមហេតុឡើយ ។
 ទាំងដឹងច្បាស់ថា ការណ៍ខ្លះទើបត្រូវទំនង ត្រង់ដែលបុគ្គលបរិបូណ៌
 ដោយវចិសុចរិត ... ត្រង់ដែលបុគ្គលបរិបូណ៌ដោយមនោសុចរិត លុះ
 ទម្លាយពន្លឹកាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្តាប់ ក៏ទៅកើតក្នុងសុតតិ ស្នូតិ
 ទៅលោក ព្រោះមនោសុចរិតនោះជាហេតុ មនោសុចរិតនោះជាបច្ច័យ
 ការណ៍ខ្លះទើបសមហេតុ ។ ម្ចាស់អាណន្ត ការណ៍ដែលគួរហៅថា ភិក្ខុ
 អ្នកឃ្លាសក្នុងហេតុនឹងមិនទើបសមហេតុ ដោយហេតុប៉ុណ្ណោះឯង ។

(២២៦) ឃីវំ វុត្តំ អាយស្មា អាណន្ទោ ភគវដ្ឋិ
 ឯតនកោច អន្តរិយំ កន្ត្ត អន្តតំ កន្ត្ត កោ ធា-
 មាយំ កន្ត្ត ធម្មបរិយាយោតិ ។ ឧស្មានិហ វុត្ត
 អាណន្ត វសំ ធម្មបរិយាយំ ពហុធាតុកោតិមិ ឯ
 ធារេហិ ចតុប្បវិវដ្តានិមិ ឯ ធារេហិ ធម្មាណសោតិមិ
 ឯ ធារេហិ អមតទុក្ខកិលិមិ^(១) ឯ ធារេហិ អមុត្តរោ
 សង្គាមវិជយោតិមិ ឯ ធារេហិតិ ។ វននមកោច
 ភគវា អន្តមនោ អាយស្មា អាណន្ទោ ភគវតោ
 កាសិតំ អភិទដ្ឋិតិ ។

ពហុធាតុពស្យត្ថ បញ្ចមំ ឧទ្ទិសំ ។

១ ម. អមតទុក្ខកិលិមិ ។

(២២៦) កាលវិជេសព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ
 ព្រះភានន្តមានកាយុ បានក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន អស្ចារ្យណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចំរើក្រ
 ណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះធម្មបរិយាយនេះ តើឈ្មោះអ្វី ។
 ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្ចាស់ភានន្ត ព្រោះហេតុនោះ អ្នកចូរចាំទុកនូវធម្ម-
 បរិយាយនេះ ឈ្មោះថាពហុធាតុកៈ^(១) ដូច្នេះក៏បាន ចូរចាំទុកនូវធម្ម-
 បរិយាយនោះ ឈ្មោះថាចតុប្បវិវដ្តៈ^(២) ដូច្នេះក៏បាន ចូរចាំទុកនូវធម្មបរិយាយ
 នោះ ឈ្មោះថាធម្មតាសៈ^(៣) ដូច្នេះក៏បាន ចូរចាំទុកនូវធម្មបរិយាយ
 នោះ ឈ្មោះថាអមតទុក្ខកិ^(៤) ដូច្នេះក៏បាន ចូរចាំទុកនូវធម្មបរិយាយនោះ
 ឈ្មោះថា សង្គាមវិជយដ៏ប្រសើរ^(៥) ដូច្នេះក៏បាន ។ លុះព្រះមាន
 ព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ព្រះសូត្រានេះចប់ហើយ ព្រះភានន្តមានកាយុ ក៏
 មានចិត្តក្រេកអររីករាយហើយ ចំពោះកាសិតរបស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ ពហុធាតុពស្យត្ថ ទី ៥ ។

១ ដែលហៅថាពហុធាតុកៈ ព្រោះសំដែងពីការច្រើនយ៉ាង ។ ២ ប្រព្រឹត្តទៅដោយឈប់ ៤
 យ៉ាង គឺធាតុ អាយតនៈ បដិច្ច.បមុប្បទន្តិកហិថាហិទៈ ។ ៣ កត្តាតមិមំ ។ ៤ ស្មរដ្ឋយេ. ក-
 ធិត្តាន ។ ៥ ជាព្យាសន៍វិជយសង្គ្រាមយោងប្រសើរដ៏ដុត ។

ឆ្លង ពិសិគ្គលិស្សត្តំ

(២២៧) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយ កតក
កតកោ វិហារតិ វិសិគ្គលិស្សិ បទ្ធកតេ ។ ត្បុក ចោ
កតក កិក្ខុ អាមន្តេសិ កិក្ខុកេតិ ។ កន្តេតិ តេ
កិក្ខុ កតកោ បទ្ធស្សេស្សិ ។

(២២៨) កតក ឯតនកេច បស្សេ ឆោ តុម្ពេ
កិក្ខុវេ ឯកំ វេកាវ បទ្ធកត្តិ ។ ឯវម្មេ ។ ឯតស្ស ចោ^(១)
កិក្ខុវេ វេកាវស្ស បទ្ធកស្ស អញ្ញា ។ សមញ្ញា អញ្ញោសិ
អញ្ញា បញ្ញតិ ។ បស្សេ ឆោ តុម្ពេ កិក្ខុវេ ឯកំ
បណ្ឌវ បទ្ធកត្តិ ។ ឯវម្មេ ។ ឯតស្ស ចោ កិក្ខុវេ
បណ្ឌវស្ស បទ្ធកស្ស អញ្ញា ។ សមញ្ញា អញ្ញោសិ
អញ្ញា បញ្ញតិ ។ បស្សេ ឆោ តុម្ពេ កិក្ខុវេ ឯកំ
វេមុល្យ បទ្ធកត្តិ ។ ឯវម្មេ ។ ឯតស្ស ចោ
កិក្ខុវេ វេមុល្យស្ស បទ្ធកស្ស អញ្ញា ។ សមញ្ញា
អញ្ញោសិ អញ្ញា បញ្ញតិ ។ បស្សេ ឆោ តុម្ពេ
កិក្ខុវេ ឯកំ កិក្ខុកត្តិ បទ្ធកត្តិ ។ ឯវម្មេ ។

១ ឧ. ម. ឯតស្ស ចោ ។

ពិសិគ្គលិស្សត្ត ទី ២

(២២៩) ខ្ញុំបាទស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះនាម
ព្រះភាគនឹងលើក្ខិតសិគ្គិ ជិតក្រុងឯជគ្រឹះ ។ ក្នុងខ្ញុំនោះ ព្រះនាម
ព្រះភាគគ្រាស់ហៅកិក្ខុទាំងឡាយថា ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ ។ កិក្ខុទាំង
នោះ ខ្យល់ព្រះវិហារព្រះនាមព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គដ៏បរិសុទ្ធ ។

(២៣០) ព្រះនាមព្រះភាគ ទ្រង់គ្រាស់យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់កិក្ខុ
ទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ឃើញក្នុងវេកាវដុះចុះ ។ កិក្ខុទាំងឡាយ
គ្រាបខ្យល់ថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ឃើញ ។ ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុង
វេកាវដុះឯង មានឈ្មោះផ្សេង មានបញ្ញតិផ្សេង ។ ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ
អ្នកទាំងឡាយឃើញក្នុងបណ្ឌវដុះចុះ ។ ព្រះករុណាព្រះអង្គ ឃើញ ។
ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងបណ្ឌវដុះឯង ក៏មានឈ្មោះផ្សេង មានបញ្ញតិ
ផ្សេង ។ ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយឃើញក្នុងវេមុល្យដុះចុះ ។
ព្រះករុណាព្រះអង្គ ឃើញ ។ ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងវេមុល្យដុះឯង
ក៏មានឈ្មោះផ្សេង មានបញ្ញតិផ្សេងដែរ ។ ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ អ្នក
ទាំងឡាយ ឃើញក្នុងកិក្ខុកត្តិដុះចុះ ។ ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ឃើញ ។

ឯតស្សបិ ខោ កិក្កុវេ តិស្សត្តេ ឯស្ស បទ្កតស្ស អញ្ញា ។
សមញ្ញា អហោសិ អញ្ញា បញ្ញត្តិ ។ បស្សថ ខោ
តុត្តេ កិក្កុវេ ឥមំ ឥសិទិលិ បទ្កតតិ ។ ឯវត្តន្តេ ។
ឥមស្ស ខោ បទ កិក្កុវេ ឥសិទិលិស្ស បទ្កតស្ស
ឯសាវ សមញ្ញា អហោសិ ឯសា បញ្ញត្តិ ។

(២២៧) ក្នុងបុគ្គំ កិក្កុវេ បញ្ច បទ្កតតុទ្ធសតានិ
ឥមស្សី ឥសិទិលិស្សី បទ្កតេ ចិវនិវាសិនោ អហោសុំ ។
តេ ឥមំ បទ្កតំ បវិសន្តា ទិស្សន្តិ បវិដ្ឋា ន ទិស្សន្តិ
តមេនំ មទុស្សា ទិស្សា ឯវហោសុំ អយំ បទ្កតោ ឥម
ឥសិ^(១) តិលតិ ឥសិទិលិ ឥសិទិលិ ត្រូវ សមញ្ញា ទុន-
ចានិ ។ អាចិត្តស្សាមិ^(២) កិក្កុវេ បទ្កតតុទ្ធានំ ធាមានិ
តិក្កុយិស្សាមិ កិក្កុវេ បទ្កតតុទ្ធានំ ធាមានិ ទេ-
សិស្សាមិ កិក្កុវេ បទ្កតតុទ្ធានំ ធាមានិ តំ សុណាម

១ ម. ឥសយោ ។ ២ ម. ឥន វេនំ វស្សតំ ។

ម្នាលកិក្កុវេនិទ្ធកាយ ក្នុងកិក្កុវេនិទ្ធកាយ មានឈ្មោះថ្មីនិ មានបញ្ញត្តិ
ថ្មីនិវេ ។ ម្នាលកិក្កុវេនិទ្ធកាយ អ្នកនិទ្ធកាយ ឃើញក្នុងសិទិលិ
នេះចុះ ។ ព្រះករុណាព្រះគន្ធី ឃើញ ។ ម្នាលកិក្កុវេនិទ្ធកាយ ឯក្នុង
ឥសិទិលិនេះ មានឈ្មោះយំនិហ្មិន មានបញ្ញត្តិយ៉ាងហ្មិនកិក្កុវេនិ ។

(២២៧) ម្នាលកិក្កុវេនិទ្ធកាយ កាលពីព្រេងនាយ មានព្រះបច្ចេក-
ពុទ្ធ ៥០០ គន្ធី នៅតាមឥសិទិលិនេះ អស់កាលដ៏យូរ ។ ព្រះបច្ចេកពុទ្ធ
ទាំងនោះ កាលចូលទៅកាន់ក្នុងនេះ មនុស្សឃើញប្រាសដ លុះចូលសិប
ទៅហើយ មនុស្សមិនឃើញទេ ។ លុះពួកមនុស្សឃើញហេតុនោះហើយ
ក៏នាំគ្នាខំយាយយ៉ាងនេះថា ក្នុងនេះលេបម្ហូបក្នុងសិទិលិនេះ ព្រោះហេតុ
នោះ បានជាមានឈ្មោះក៏គេទៀងថា ឥសិទិលិ ឥសិទិលិ (ក្នុងលេប
ឥសិ) ដូច្នោះ ។ ម្នាលកិក្កុវេនិទ្ធកាយ ភថាគម្របប៉ុណ្ណោះព្រះបច្ចេក-
ពុទ្ធទាំងនាយ ម្នាលកិក្កុវេនិទ្ធកាយ ភថាគក ចង្អុលបង្ហាញឈ្មោះ
ព្រះបច្ចេកពុទ្ធទាំងនាយ ម្នាលកិក្កុវេនិទ្ធកាយ ភថាគកសំដែងឈ្មោះ
ព្រះបច្ចេកពុទ្ធទាំងនាយ អ្នកនិទ្ធកាយ ចូរប្រសិស្តបំប្លែងនោះចុះ

សាមុត្តំ មនសិករោច កាសិស្សន្តម័តិ ។ ឯវត្តន្តតិ
ទោ តេ ភិក្ខុ បច្ចុស្សន្តសំ ។

ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តឱ្យប្រៀបចុះ គឺជាគភ៌នៃសំដែងប្រាប់ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយ
នោះ ទទួលស្តាប់ព្រះវោចនាព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះគោរពព្រះអង្គ ។

[២៨០] ភក្ខវា ឯតនភោច អវិដ្ឋោ ធាម ភិក្ខុ-
វេ បច្ចេកសម្មុទ្ធា^(១) នមស្មី នសិគិលីស្មី បព្វតេ
ចិវធិវាសី អហោសិ ។ ឧបវិដ្ឋោ ធាម ភិក្ខុវេ
បច្ចេកសម្មុទ្ធា នមស្មី នសិគិលីស្មី បព្វតេ ចិវធិ-
វាសី អហោសិ ។ តករសិទ្ធិ ធាម ភិក្ខុវេ បច្ចេក-
សម្មុទ្ធា នមស្មី នសិគិលីស្មី បព្វតេ ចិវធិវាសី
អហោសិ ។ យេសស្សី ធាម ភិក្ខុវេ បច្ចេក-
សម្មុទ្ធា នមស្មី នសិគិលីស្មី បព្វតេ ចិវធិវាសី
អហោសិ ។ សុទិស្សនោ ធាម ភិក្ខុវេ បច្ចេក-
សម្មុទ្ធា នមស្មី នសិគិលីស្មី បព្វតេ ចិវធិវាសី
អហោសិ ។ បិយេនស្សី ធាម ភិក្ខុវេ បច្ចេក-
សម្មុទ្ធា នមស្មី នសិគិលីស្មី បព្វតេ ចិវធិវាសី
អហោសិ ។ តត្ថារោ ធាម ភិក្ខុវេ បច្ចេកសម្មុទ្ធា
នមស្មី នសិគិលីស្មី បព្វតេ ចិវធិវាសី អហោសិ ។

[២៨០] ព្រះមានវោចនាព្រះគោរពព្រះអង្គ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ

ទាំងឡាយ ព្រះបច្ចេកសម្មុទ្ធឈ្នោះអវិដ្ឋោ បាននៅឆាក្នុងសិគិលីនេះ
អស់កាលដ៏យូរ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះបច្ចេកសម្មុទ្ធឈ្នោះឧបវិដ្ឋោ
បាននៅឆាក្នុងសិគិលីនេះអស់កាលដ៏យូរ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះ
បច្ចេកសម្មុទ្ធឈ្នោះតករសិទ្ធិ បាននៅឆាក្នុងសិគិលីនេះអស់កាលដ៏យូរ ។
ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះបច្ចេកសម្មុទ្ធឈ្នោះយេសស្សី បាននៅឆាក្នុង
សិគិលីនេះ អស់កាលដ៏យូរ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះបច្ចេក-
សម្មុទ្ធឈ្នោះសុទិស្សនោ បាននៅឆាក្នុងសិគិលីនេះអស់កាលដ៏យូរ ។
ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះបច្ចេកសម្មុទ្ធឈ្នោះបិយេនស្សី បាននៅ
ឆាក្នុងសិគិលីនេះ អស់កាលដ៏យូរ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះ
បច្ចេកសម្មុទ្ធឈ្នោះតត្ថារោ បាននៅឆាក្នុងសិគិលីនេះអស់កាលដ៏យូរ ។

១ ខ. បច្ចេកសម្មុទ្ធ ។

បិណ្ឌាលោ ធាម កិក្ខុវេ បច្ចេកសម្ពុទ្ធា ឥមស្មី
ឥសិគិលីស្មី បព្វតេ ចិវធិវាសិ អហោសិ ។ ទុត-
សភោ ធាម កិក្ខុវេ បច្ចេកសម្ពុទ្ធា ឥមស្មី
ឥសិគិលីស្មី បព្វតេ ចិវធិវាសិ អហោសិ ។ ធិថា
ធាម កិក្ខុវេ បច្ចេកសម្ពុទ្ធា ឥមស្មី ឥសិគិលីស្មី
បព្វតេ ចិវធិវាសិ អហោសិ ។ តថា ធាម កិក្ខុវេ
បច្ចេកសម្ពុទ្ធា ឥមស្មី ឥសិគិលីស្មី បព្វតេ ចិវធិវាសិ
អហោសិ ។ សុតវា ធាម កិក្ខុវេ បច្ចេកសម្ពុទ្ធា
ឥមស្មី ឥសិគិលីស្មី បព្វតេ ចិវធិវាសិ អហោសិ ។
ភាវិតត្តោ ធាម កិក្ខុវេ បច្ចេកសម្ពុទ្ធា ឥមស្មី ឥសិ-
គិលីស្មី បព្វតេ ចិវធិវាសិ អហោសិ ។

(២៩១) យេ សត្តសាវា អធិយា^(១) ធិវាសា

បច្ចេកមេវជ្ឈតម្មំ សុភោជិ

ធាសំ វិសល្លាទ^(២) ទុក្ខមាជិ

ធាមាជិ មេ កិក្ខុយេតា សុណាជិ

១ ម. អធិយា ។ ២ ទ. វិសល្លាទំ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះបច្ចេកសម្ពុទ្ធឈ្មោះបិណ្ឌាលោ បានទៅទាក់
ឥសិគិលីនេះអស់កាលដ៏យូរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះបច្ចេកសម្ពុទ្ធ
ឈ្មោះទុក្ខសត្វ បានទៅទាក់ឥសិគិលីនេះអស់កាលដ៏យូរ ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ ព្រះបច្ចេកសម្ពុទ្ធឈ្មោះធិថៈ បានទៅទាក់ឥសិគិលីនេះអស់
កាលដ៏យូរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះបច្ចេកសម្ពុទ្ធឈ្មោះតថៈ បាន
ទៅទាក់ឥសិគិលីនេះ អស់កាលដ៏យូរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះ
បច្ចេកសម្ពុទ្ធឈ្មោះសុតវា បានទៅទាក់ឥសិគិលីនេះ អស់កាលដ៏យូរ ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះបច្ចេកសម្ពុទ្ធឈ្មោះភាវិតត្តោ បានទៅទាក់
ឥសិគិលីនេះ អស់កាលដ៏យូរ ។

(២៩១) ព្រះបច្ចេកពុទ្ធទាំងឡាយណា ជាទ្វីមរបស់សត្វ
អស់ទុក្ខ អស់ចំណង់ បានគ្រោសជំងឺហើយ ខ្ញុំបច្ចេក-
សុភោជិញ្ញាណ កាលបើកថាគត សំដែងឈ្មោះរបស់ព្រះ
បច្ចេកពុទ្ធទាំងនោះ ដែលមានសរសេរចេញហើយ ដ៏ទុក្ខម
ជាងជន អ្នកទាំងឡាយចូលរួមចុះ ព្រះបច្ចេកពុទ្ធទាំងឡាយ

អវិជ្ជា ឧបវិជ្ជា ភក្កសិទ្ធំ យសស្សី
 សុទស្សនោ ចិយនស្សី ច តុដ្ឋា
 តត្ថារោ ចិណ្ណារលោ ឧបាសកោ ច
 ដិថោ តថោ សុត្តា ភាវិតត្ថោ
 សុត្តោ សុកោ មេធិលោ អដ្ឋមោ ច
 អថស្សមេយោ អដិយោ សុតារោ
 បច្ឆេតតុដ្ឋា កវិនេត្តិទ័ណា
 ហិវ្វិ ច ហិវ្វោ ច មហានុកាវ
 ទ្រោ ជាសិវោ មុដិវោ អដ្ឋតោ ច
 អថ កោសលោ តុដ្ឋា អថោ សុតាហុ
 ឧបទេមិសោ ទេមិសោ សន្តចិគ្គា
 សច្ឆោ តថោ វិវេថោ បណ្ឌិតោ ច
 កាឡ្យបកាឡ្យ វិជិតោ ជិតោ ច
 អន្តោ ច បណ្ឌោ ច គុតិច្ឆិតោ^(១) ច
 បស្សី ជហិ ឧបទី ធុក្កម្មលំ
 អបរាជិតោ មារាសំ អជេសិ

១ ឧ. ម. ធុត្តិកោ ។

ឈ្មោះកៅដ្ឋៈ ១ ចៅដ្ឋៈ ១ ភក្កសិទ្ធំ ១ យសស្សី ១
 សុទស្សនៈ ១ បច្ឆេតតុដ្ឋឈ្មោះបិយទស្សី ១ គត្តារៈ ១
 ចិណ្ណារលៈ ១ ឧបាសកៈ ១ ដិថៈ ១ ភថៈ ១ សុ-
 ត្តា ១ ភាវិតត្តៈ ១ សុម្ពៈ ១ សុកៈ ១ មេធិ-
 លៈ ១ អដ្ឋមៈ ១ អស្សមេយៈ ១ អដិយៈ ១
 សុតារៈ ១ ជាបច្ឆេតតុដ្ឋមានកណ្តានៅក្នុងភក្កសិវោយ
 ព្រះបច្ឆេតតុដ្ឋឈ្មោះហិវ្វិ ១ ហិវ្វិៈ ១ មាធានុកាពច្រើន
 ព្រះបច្ឆេតតុដ្ឋឈ្មោះ ជាសិ ២ គិច្ចលុជាសិ ១ មហា-
 ជាសិ ១ ជាអ្នកប្រាជ្ញ ឈ្មោះអដ្ឋតៈ ១ ព្រះបច្ឆេតតុដ្ឋឈ្មោះ
 កោសលៈ ១ សុតាហុ ១ ឧបទេមិសៈ ១ ទេមិសៈ ១
 សន្តចិគ្គៈ ១ សច្ឆៈ ១ ភថៈ ១ វិវេថៈ ១ បណ្ឌិតៈ ១
 កាឡ្យៈ ១ ឧបកាឡ្យៈ ១ វិជិតៈ ១ ជិតៈ ១ អន្តៈ ១
 បណ្ឌោ ១ គុតិច្ឆិតៈ ១ ព្រះបច្ឆេតតុដ្ឋឈ្មោះ បស្សី ១ បាឧ
 លឧបទិកិលេស ជាបូសិទេសចក្កិកុហោយ ព្រះបច្ឆេត-
 តុដ្ឋ ឈ្មោះអបរាជិតៈ បាឧដ្ឋាញ្ញ្រ្យុវារទិសិកលវិទេហោហោយ

អនុបវត្តុ សុវិនិច្ឆ័យត្រ បច្ចេកទ្រព្យមាតិ

សត្តា បវត្តា សារកន្ត្រៃ លោមហិសោ
 ទុក្ខន្តិមាយោ អសិកោ អនាសវេ
 មោឃមាយោ មាណសិកោ ច តទ្ធមា
 តណិមត្តោ វិមលោ ច កេតុមា
 កេតុម្ពកោ^(១) ច មាតកន្ត្រៃ អវិយោ
 អដក្កតោ អក្កតតាមត្យាមកោ
 សុមន្តិលោ ធនិលោ សុបតិដ្ឋិតោ
 អសាយ្ហោ ខេហិកិកោ ច សោរតោ
 ទុក្ខយោ សង្ខារោ អដោមិ ទុក្ខយោ
 អបរោ មុនិ សាយ្ហោ អនាមជិក្កមោ
 អនន្តរោ ឧបនន្តរោ ទ្វានស
 ការទ្វាដោ អនិមនេហាធារិ
 តោនិ មហាធានោ អដោមិ ទុក្ខរោ
 កេសិ សិទិ សុន្តរោ ការទ្វាដោ
 វិសុបតិស្សោ កវតទ្ធនច្ឆិទា

១ ឧ. ពាក្យកោ ។ ម. ពេស្សកោ ។

អនុបវត្តុ សុវិនិច្ឆ័យត្រ ព្រះនាមន្ត្រ័យបច្ចេកទ្រ

ព្រះបច្ចេកទ្រព្យៈ ឈ្មោះសេត្ត ១ បវត្តា ១ សារកន្ត្រៃ ១ លោ-
 មហន្ស្រ ១ ទុក្ខន្តិមាយៈ ១ អសិកា ១ អនាសវៈ ១
 មោឃមាយៈ ១ តទ្ធមា ជាអ្នកផ្តាច់បដិដ្ឋានា ១ ឈ្មោះ
 តណិមត្តៈ ១ វិមលៈ ១ កេតុមា ១ កេតុម្ពកៈ ១ មាតកន្ត្រៃ ១
 អវិយៈ ១ អដក្កៈ ១ អក្កតតាមត្យាមកៈ ១ សុមន្តិលៈ ១
 ធនិលៈ ១ សុបតិដ្ឋិតៈ ១ អសាយ្ហៈ ១ ខេហិកិកា ១
 សោរតៈ ១ ទុក្ខយៈ ១ សង្ខារៈ ១ អដោមិ ១ ទុក្ខយោ
 ក្នុងដ៏ ១ ឈ្មោះសាយ្ហៈ ជាអ្នកប្រាជ្ញមាណសិកោមិកោ
 ថយ ព្រះបច្ចេកទ្រព្យ ១២ អន្ត្រៈ ១ ឈ្មោះនាមន្ត្រ័យៈ (៤ អន្ត្រៈ)
 មន្ត្រៈ (៤ អន្ត្រៈ) មន្ត្រៈ (៤ អន្ត្រៈ) ការទ្វាដៈ អ្នកទ្រទ្រង់
 ទ្រព្យកាយមានក្នុងបដិដ្ឋានា ១ កោមិ ១ មហានាមៈ ១
 ទុក្ខរៈ ១ កេសិ ១ សិទិ ១ សុន្តរៈ ១ ការទ្វាដៈ ១
 វិសុបៈ ១ វិសុបៈ ១ ជាអ្នកផ្តាច់បដិដ្ឋានា ១ វិសុបៈ ១

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស វេរបិណ្ណសកំ

ឧបសិទ្ធិ^(១) តណ្ហាច្ឆិណោ ច សិទ្ធិ

ពុទ្ធា អហុ មន្តិលោ វិភវកោ

ឧសកច្ឆិទា ជាលិមី ធុត្តម្ពលំ

សន្តំ បទំ អដ្ឋកម្មបណីកោ

ឧតោសថោ សុទ្ធពោ សច្ចតោ

ធើកោ ជយន្តោ បទុមោ ឧប្បរលោ ច

បដុម្ពគ្គិរោ វន្តិកោ បទ្ធពោ ច

មាណសុទ្ធា សោភិតោ វិភវកោ

កណ្ហោ ច ពុទ្ធា សុវម្ពុត្តចិត្តោ

ឯតេ ច អន្តោ ច មហាបុកាវេ

បច្ឆេកតុទ្ធា កវនេត្តិទំណា

តេ សត្វសង្កាចិត្តតេ មហោសិ

បរិវិទ្ធពតេ វន្តេ អប្បមេយ្យតិ ។

និសំនិសំ ធម្មំ និទ្ធិតំ ។

១ ម. ឧបសិទ្ធិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ វេរបិណ្ណសកំ

ឈ្មោះឧបសិទ្ធិ^១ សិទ្ធិជាអ្នកជាប់បន្តកណ្តា ១ បច្ឆេកតុទ្ធ
 ឈ្មោះមន្តិលៈ មានក្នុងព្រាសហើយ ១ ឈ្មោះសេកៈ
 បានជាប់បន្តកណ្តាជាបូសវន្ត ១ បណីកៈបានដល់ខ្ញុំ
 ចំណែកដ៏ស្ងប់ម្តាប់ ១ ។ បាសថៈ ១ សុទ្ធាៈ ១ សច្ចតាមៈ ១
 ថេរៈ ១ ជយន្តៈ ១ បទុមៈ ១ ឧប្បរលៈ ១ បដុម្ពគ្គិរៈ ១
 វន្តិកៈ ១ បទ្ធពៈ ១ មាណសុទ្ធៈ ១ សោភិតៈ ១ វិភវកៈ ១
 កណ្តាៈ ១ បានគ្រាន់ដឹងហើយ មានចិត្តចរិសសហើយ
 ព្រះបច្ឆេកតុទ្ធ មានឈ្មោះប៉ុណ្ណោះ មិននៅមានឈ្មោះដទៃ
 ទៀត មានអាណាពាច្រើន មានកណ្តាជាគ្រឿងនាំទៅកាន់
 កតអស់ហើយ អ្នកចាំឱ្យយ ចូរថ្វាយបង្គំដូចព្រះបច្ឆេក
 តុទ្ធចាំឱ្យយនោះ ដែលកន្លងខ្ញុំកិលេស ជាគ្រឿងជាប់
 ចំពាក់ចាំឱ្យត្រូវ ស្រួលកេរ្តិ៍កុណាដ៏ប្រសើរ មានកុណាក
 ប្រមាណមិនទាន់ ដែលបរិទេពានៅហើយ ។

ចប់ និសំនិសំសុត្ត ទំ ៦

សត្វមិ មហាចត្តាវិសកស្ត្រី

[២៥២] ឯវេទ្ធ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ កតតំ
សាវត្ថុយំ វិហារតិ ជេតវេទ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អាណ-
មេ ។ ក្សត្រ ទោ កតតំ ភិក្ខុ អាមិដ្ឋេសំ ភិក្ខុភោតិ ។
កណ្តុតិ ទេ ភិក្ខុ កតតោ បច្ចុស្សេសុំ ។ កតតំ
ឯតណ្តោច អរិយំ វោ ភិក្ខុវេ សម្មាសមាធិ ទេ-
សិស្សាមិ សុខបដិសំ សមវត្តាវតំ សុណាម សាធុកំ
មទសិករោម កាសិស្សាមិទំ ។ ឯវេទ្ធតិ ទោ ទេ
ភិក្ខុ កតតោ បច្ចុស្សេសុំ ។

[២៥៣] កតតំ ឯតណ្តោច កតតោ ច ភិក្ខុវេ អរិយោ
សម្មាសមាធិ សុខបដិសោ សមវត្តាវេ សេយ្យមំទំ
សម្មាវិទ្ធិ សម្មាសង្ការោ សម្មាភពា សម្មាកម្មត្តោ

មហាចត្តាវិសកស្ត្រី ទី ៧

[២៥២] ខ្ញុំបាទស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន
ព្រះភាគច្រើនគង់ ក្នុងវត្តជេតពាន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុង
សាវត្ថិ ។ ក្នុងទីនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគច្រើនគ្រាស់ហៅភិក្ខុចាំន័-
ឡាយថា ខ្ញាលភិក្ខុចាំន័ឡាយ ។ ភិក្ខុចាំន័ឡាយនោះ ទទួលស្តាប់
ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះគុណាព្រះអង្គវិចារម្លឹង ។ ព្រះមានព្រះភាគ
ច្រើនគ្រាស់យ៉ាងនេះថា ខ្ញាលភិក្ខុចាំន័ឡាយ គង់កតនីសំដែងខ្ញុំ
សម្មាសមាធិដែលវេតពោស ព្រមទាំងប្តីប្រមាទាំងបារិវារ អ្នក
ចាំន័ឡាយ ចូរស្តាប់ខ្ញុំសម្មាសមាធិនោះប៉ុន្តែ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តឱ្យប្រុងចុះ
គង់កតនីសំដែងគ្រាប់ ។ ភិក្ខុចាំន័នោះទទួលស្តាប់ព្រះមានព្រះភាគ
ថា ព្រះគុណាព្រះអង្គ ។

[២៥៣] ព្រះមានព្រះភាគច្រើនគ្រាស់យ៉ាងនេះថា ខ្ញាលភិក្ខុ
ចាំន័ឡាយ សម្មាសមាធិដែលវេតពោស ព្រមទាំងប្តីប្រមាទាំង
បារិវារ ភើអ្វីខ្លះ ភីសម្មាវិទ្ធិ សម្មាសង្ការៈ សម្មាភពា សម្មាកម្មត្តោ

សម្មាសាសនំ សម្មាសាសនាមា សម្មាសាសនំ យោ ទោ
 កិក្ខុវេ នមេហំ សន្តិទ្រីហិ^(១) ចិក្ខុស្ស ឯកត្តតា
 បរិក្ខុតា អយំ វុច្ចតិ កិក្ខុវេ អវិយោ សម្មាសមាជិ
 សទ្ធបទំសោ នតិបិ សបរិក្ខុវេ នតិបិ^(២) ។

(២៥២) ក្រុត កិក្ខុវេ សម្មាទិដ្ឋិ បុព្វន្តមា
 ហោតិ ។ កាថញ្ច កិក្ខុវេ សម្មាទិដ្ឋិ បុព្វន្តមា
 ហោតិ ។ មិច្ឆាទិដ្ឋិ មិច្ឆាទិដ្ឋិកំ បដាបាតិ សម្មាទិដ្ឋិ
 សម្មាទិដ្ឋិកំ បដាបាតិ ។ សាស្ស ហោតិ សម្មាទិដ្ឋិ ។

(២៥៤) កាតមា ច កិក្ខុវេ មិច្ឆាទិដ្ឋិ ។ ទត្ថំ ទិដ្ឋំ
 ទត្ថំ យេធុ ទត្ថំ ហុតំ ទត្ថំ សុកកតទុក្ខដាជំ
 កម្មាជំ ផល វិចារកោ ទត្ថំ អយំ លោកោ ទត្ថំ
 ១ ប. សុខហេត្ថេន ។ ២ ឧ. ប. ពតិបក្ខេ ទត្ថិ ។

សម្មាសាសនំ សម្មាសាសនាមា សម្មាសាសនំ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភាពនៃ
 ចិក្ខុមានការម្នាក់តែមួយណា មានអង្គទាំង ៧ នេះ ចោមពេមហើយ
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភាពនៃចិក្ខុមានការម្នាក់តែមួយនេះ គឺជាគហោ
 ថា សម្មាសមាជិកភោស ព្រមទាំងបង្វែរដូច្នោះផង ព្រមទាំងបរិវារ
 ដូច្នោះផង ។

(២៥២) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាអង្គមន្តទាំងនោះ សម្មាទិដ្ឋិ
 ជាធម្មជាតិផលមុន (ជាប្រធាន) ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឯសម្មាទិដ្ឋិ
 ជាធម្មជាតិផលមុន កើតដូចម្តេច ។ បុគ្គល ដឹងច្បាស់នូវមិច្ឆាទិដ្ឋិ
 ថាជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ ដឹងច្បាស់នូវសម្មាទិដ្ឋិ ថាជាសម្មាទិដ្ឋិ ។ សេចក្តី
 ដឹងនោះ ជាសម្មាទិដ្ឋិ របស់បុគ្គលនោះ ។

(២៥៤) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មិច្ឆាទិដ្ឋិ កើតដូចម្តេច ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីយល់ថា ពានដែលបុគ្គលឱ្យហើយ មិនមានផល
 គ្រឿងបូជាភូម មិនមានផល គ្រឿងបូជានិ មិនមានផល ផលវិបាក
 របស់កម្ម ដែលសត្វធ្វើល្អនឹងពង្រក់ មិនមាន លោកនៃ មិនមាន

អនុបទ្រព្យ មហាចត្វវិបស្សន្ត សម្មាទិដ្ឋិ

បរោ លោកោ នត្ថំ មាតា នត្ថំ បិតា នត្ថំ
សត្តា ឌីបចាតិកា នត្ថំ លោកេ សមណ្ឌក្ខញ្ញណា
សម្មត្តតា សម្មាបិ បញ្ញា យេ វមេត្យ លោកំ ប-
រេត្យ លោកំ សមយំ អភិញ្ញា សន្និកត្តា បវេទន្តិ
អយំ ភិក្ខុវេ មិច្ឆាទិដ្ឋិ ។

[២៥៦] កាតមា ច ភិក្ខុវេ សម្មាទិដ្ឋិ ។ សម្មា-
ទិដ្ឋិបរិយា ភិក្ខុវេ ទ្ធិយំ វជានំ អត្ថំ ភិក្ខុវេ សម្មាទិដ្ឋិ
សាសវា បុញ្ញភាតិយោ ឧបទិវេបញ្ញា អត្ថំ ភិក្ខុវេ
សម្មាទិដ្ឋិ អរិយោ អមាសវា លោកុត្តរោ ធម្មតិវា ។

[២៥៧] កាតមា ច ភិក្ខុវេ សម្មាទិដ្ឋិ សាសវា
បុញ្ញភាតិយោ ឧបទិវេបញ្ញា ។ អត្ថំ ទិដ្ឋំ អត្ថំ យំដ្ឋំ
អត្ថំ ហុតំ អត្ថំ សុភាតន្តិកាដាចំ កម្មាទំ ផលំ
វិទាតោ អត្ថំ អយំ លោកោ អត្ថំ បរោ លោកំ

អនុបទ្រព្យ មហាចត្វវិបស្សន្ត សម្មាទិដ្ឋិ

លោកោនិមុខមិទោ មាតាមិទោនុណ បិតាមិទោនុណ សក្កជា
ឧបទាភិកៈកំណិកមិទោ ភូតសមណព្រាហ្មណ៍ក្នុងលោកដែលព្រម
ព្រៀន ប្រតិបត្តិត្រូវ ធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់ដោយប្រាជ្ញាដ៏ស្រស់ស្អាត
គ្រាន់ដ៏ស្រស់លោកខេនិលោកោនិមុខមិទោ ខេនិលោកោមិច្ឆាទិដ្ឋិ ។

[២៥៦] ខ្លួនភិក្ខុទាំងឡាយ សម្មាទិដ្ឋិ តើដូចម្តេច ។ ខ្លួន
ភិក្ខុទាំងឡាយ គឺជាភក្តសំដែងនូវសម្មាទិដ្ឋិជាមានវិជ្ជាដ៏ ខ្លួនភិក្ខុ
ទាំងឡាយ ភិសម្មាទិដ្ឋិប្រកបដោយភាសវៈ ជាចំណែកនៃបុណ្យ ឱ្យ
ផលជាបដិក្ខិលសក្តិមាន ខ្លួនភិក្ខុទាំងឡាយ សម្មាទិដ្ឋិប្រាសវៈ
មិទោនុណសវៈ ជាលោកុត្តរៈ ជាអន្តិវេធម្មតិកមាន ។

[២៥៧] ខ្លួនភិក្ខុទាំងឡាយ សម្មាទិដ្ឋិប្រកបដោយភាសវៈ
ជាចំណែកនៃបុណ្យ ឱ្យផលជាបដិក្ខិលស តើដូចម្តេច ។ ខ្លួន
ភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីយល់ថា មានដែលបុគ្គលឱ្យហើយ មានផល
បូជាភូត មានផល បូជាទំ មានផល ផលវិបាកលេសកម្ម ដែល
សក្កម្ពីលិវេរ្យិត្រកំ មាន លោកខេន មាន លោកោនិមុខ មាន

អត្ថំ មាតា អត្ថំ បិតា អត្ថំ សត្តា ទុបពាតិកា អត្ថំ
លោកេ សមណាញាណា សម្មត្តតា សម្មាបដិបត្តា
យេ ភំមត្ត លោកំ បវត្ត លោកំ សយំ អភិញ្ញា
សន្និកត្តា បវេនន្និកំ អយំ ភិក្ខុវេ សម្មាទិដ្ឋិ សាស-
វា បុញ្ញកាតិយា ទុបដិវេបត្តា ។

(២៩៨) កតមា ច ភិក្ខុវេ សម្មាទិដ្ឋិ អរិយា
អនាសវា លោកុត្តកា មត្តង្គំ ។ យា ចេ ភិក្ខុវេ
អរិយចិត្តស្ស អនាសវចិត្តស្ស អរិយមត្តសមន្តិយោ
អរិយមត្តំ កាវយតោ បញ្ញា បញ្ញាច្រៀយំ បញ្ញាពលំ
ធម្មវិចយសម្មោជ្ឈង្គោ សម្មាទិដ្ឋិ មត្តង្គំ អយំ
ភិក្ខុវេ សម្មាទិដ្ឋិ អរិយា អនាសវា លោកុត្តកា
មត្តង្គំ ។ សោ^(១) មិច្ឆាទិដ្ឋិយា បហាទាយ វាយ-
មតំ សម្មាទិដ្ឋិយា ទុបសម្បតាយ ។ ស្វាស្ស^(២)
ហោតិ សម្មាវាយាមោ ។ សោ សតោ មិច្ឆាទិដ្ឋិ
បដហតិ សតោ សម្មាទិដ្ឋិ ទុបសម្បដ្ឋំ វិហារតិ ។

១ ១ យោ ២ ១ សាស្ស ២ ១ ស្វាយ ។

មាតាទទុណ បិតាទទុណ សក្កជាឧបហារិកៈកំណិក មាន ពួក
សមណក្រាហ្មណ៍ក្នុងលោក ដែលព្រមព្រៀង ប្រកបក្តីត្រូវ ធ្វើឲ្យ
ជាក់ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញាជំនាញលើសខ្លួនឯង ក្រាស់ជំនះលោកនេះរឹត
លោកនាងមុខក៏មាន ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឈ្មោះថាសម្មាទិដ្ឋិប្រកប
ដោយភាសវៈ ជាចំណែកនៃបុណ្យ ឲ្យផលជាទុបដិកិលេស ។

(២៩៨) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សម្មាទិដ្ឋិប្រសើរមែនមានភាសវៈ
ជាលោកុត្តរៈ ជាអង្គនៃមត្ត កើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បញ្ញា
បញ្ញាច្រៀយ បញ្ញាពលៈ ធម្មវិចយសម្មោជ្ឈង្គ សម្មាទិដ្ឋិ អង្គនៃមត្ត
របស់បុគ្គលមានចិត្តជាអរិយៈ មានចិត្តមិនមានភាសវៈ អ្នកបរិបូណ៌ដោយ
អរិយមត្ត អ្នកចម្រើនខ្លួនអរិយមត្ត ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឈ្មោះថា
សម្មាទិដ្ឋិប្រសើរមែនមានភាសវៈ ជាលោកុត្តរៈ ជាអង្គនៃមត្ត ។ បុគ្គល
នោះព្យាយាម ដើម្បីលើសខ្លួនមិច្ឆាទិដ្ឋិ បំពេញខ្លួនសម្មាទិដ្ឋិ ។ សេចក្តី
ព្យាយាមនោះ ឈ្មោះថាសម្មាវាយាមរបស់បុគ្គលនោះ ។ បុគ្គលនោះ
បានសតិលះបង្គំមិច្ឆាទិដ្ឋិ មានសតិផ្អែកផ្អល់ចិត្តទៅកេសម្មាទិដ្ឋិ ។

សាស្ត្រ^(១) ហោតិ សម្មាសតិ ។ វតិស្ស្រឹម^(២)

តុយោ ចម្មា សម្មាទិដ្ឋិ អនុចរិត្តាវុដ្ឋិ អនុចរិត្តាវុដ្ឋិ
សេយ្យដិទំ សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាវាយោ មោ សម្មាសតិ ។

[២៥៧] ត្រុត កិក្កុវេ សម្មាទិដ្ឋិ បុព្វត្ថមា
ហោតិ ។ កតត្ថុ កិក្កុវេ សម្មាទិដ្ឋិ បុព្វត្ថមា
ហោតិ ។ មិច្ឆាសន្តិប្បំ មិច្ឆាសន្តិប្បោតិ បដាធាតិ
សម្មាសន្តិប្បំ សម្មាសន្តិប្បោតិ បដាធាតិ ។ សាស្ត្រ
ហោតិ សម្មាទិដ្ឋិ ។

[២៦០] កតតោ ច កិក្កុវេ មិច្ឆាសន្តិប្បោ ។
កាមសន្តិប្បោ ច្យាតានសន្តិប្បោ វិហីសាសន្តិប្បោ
អយំ កិក្កុវេ មិច្ឆាសន្តិប្បោ ។

[២៦១] កតតោ ច កិក្កុវេ សម្មាសន្តិ-
ប្បោ ។ សម្មាសន្តិប្បំបរិហំ កិក្កុវេ ធូយំ វធាមិ អត្ថិ
កិក្កុវេ សម្មាសន្តិប្បោ សាសវោ បុព្វាការិយោ

១ សាយំ ។ ២ ម. វតិយំ ។

សតិភោ ជាសម្មាសតិរបស់បុគ្គលនោះ ។ ធម៌ទាំង ៣ ប្រការនេះ
គឺសម្មាទិដ្ឋិ សម្មាវាយោ សម្មាសតិ តែងតាមចោទរកមនុស្សទិដ្ឋិ
ដោយប្រការដូច្នោះឯង ។

[២៥៧] ម្ចាស់កិក្កុវាំងឡាយ បណ្តាអង្គមនុស្សទាំងនោះ សម្មាទិដ្ឋិ
ជាធម្មជាតិដល់មុន ។ ម្ចាស់កិក្កុវាំងឡាយ សម្មាទិដ្ឋិជាធម្មជាតិដល់មុន
តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលដឹងច្បាស់ខ្ញុំមិច្ឆាសន្តិប្បៈ ថាជាមិច្ឆាសន្តិប្បៈ ដឹង
ច្បាស់ខ្ញុំសម្មាសន្តិប្បៈ ថាជាសម្មាសន្តិប្បៈ ។ សេចក្តីដឹងច្បាស់នោះ
ជាសម្មាទិដ្ឋិរបស់បុគ្គលនោះ ។

[២៦០] ម្ចាស់កិក្កុវាំងឡាយ មិច្ឆាសន្តិប្បៈ តើដូចម្តេច ។
សេចក្តីត្រិះរិះក្នុងកាម សេចក្តីត្រិះរិះក្នុងការព្យាបាទ សេចក្តីត្រិះរិះក្នុងការ
ប្រៀតប្រៀន ម្ចាស់កិក្កុវាំងឡាយ នេះឈ្មោះថា មិច្ឆាសន្តិប្បៈ ។

[២៦១] ម្ចាស់កិក្កុវាំងឡាយ សម្មាសន្តិប្បៈ តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់
កិក្កុវាំងឡាយ គឺជាគតសិវដឹងខ្ញុំសម្មាសន្តិប្បៈ ថាមានពីរយ៉ាង ម្ចាស់
កិក្កុវាំងឡាយ សម្មាសន្តិប្បៈប្រកបដោយភាសវៈ ថាចំណែកខ្ញុំបុណ្យ

ឧបទិវេយកោ ភិក្ខុវេ សម្មាសង្ក្រេយ្យ អរិយោ
អនាសវេ លោកុត្តរេ មត្តន្តោ ។

(២៦២) ភក្ខេវោ ច ភិក្ខុវេ សម្មាសង្ក្រេយ្យ
សាសវេ បុត្តភាគិយោ ឧបទិវេយកោ ។ ទេកុម្ម-
សង្ក្រេយ្យ អន្យាណនិសង្ក្រេយ្យ អវិហិសាសង្ក្រេយ្យ អយំ
ភិក្ខុវេ សម្មាសង្ក្រេយ្យ សាសវេ បុត្តភាគិយោ ឧ-
បទិវេយកោ ។

(២៦៣) ភក្ខេវោ ច ភិក្ខុវេ សម្មាសង្ក្រេយ្យ អរិយោ
អនាសវេ លោកុត្តរេ មត្តន្តោ ។ យោ ចោ ភិក្ខុវេ
អរិយចិត្តស្ស អនាសវចិត្តស្ស អរិយមត្តសមន្តិវោ
អរិយមត្តភាវយតោ តត្តោ វិតត្តោ សង្ក្រេយ្យ អប្បនា-
ព្យប្បថា ចេតសោ អភិដិកេបថា វចីសង្ខារេ អយំ
ភិក្ខុវេ សម្មាសង្ក្រេយ្យ អរិយោ អនាសវេ លោកុត្តរេ
មត្តន្តោ ។ សោ មិច្ឆាសង្ក្រេយ្យស្ស បហានាយ និយមតិ
សម្មាសង្ក្រេយ្យស្ស ឧបសម្បទាយ ។ ស្វាស្ស^(១) ហោតិ
សម្មាវាយាមោ ។ សោ សតោ មិច្ឆាសង្ក្រេយ្យំ បដិហតិ

១ ឧ. លោស្ស ។

ឲ្យផលជាឧបទិក្កិលេសកំមាន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សម្មាសង្ក្រេយ្យ ដ៏
ប្រសើរ មិនមានកាសវៈ ជាលោកុត្តរៈ ជាអន្តិវិធមត្តកំមាន ។

(២៦២) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សម្មាសង្ក្រេយ្យ ប្រកថដោយកាសវៈ
ជាចំណែកខុសឈ្មោះ ឲ្យផលជាឧបទិក្កិលេស តើដូចម្តេច ។ សេចក្តី
គ្រិះរិះក្នុងការចេញចាកាម គ្រិះរិះក្នុងការមិនព្យាបាទ គ្រិះរិះក្នុងការ
មិនបៀតបៀន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឈ្មោះជាសម្មាសង្ក្រេយ្យ ប្រកថ
ដោយកាសវៈ ជាចំណែកខុសឈ្មោះ ឲ្យផលជាឧបទិក្កិលេស ។

(២៦៣) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សម្មាសង្ក្រេយ្យដ៏ប្រសើរ មិនមាន
កាសវៈ ជាលោកុត្តរៈ ជាអន្តិវិធមត្ត តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
សេចក្តីដំណឹង រំពឹង គ្រិះរិះ ការញ៉ាំងចិត្តឲ្យអស់ខែប ការឲ្យជិតស្និទ្ធ
ការលើកចិត្ត សភាវៈភាគីតន្តិវិចារ របស់បុគ្គលមានចិត្តជាអរិយៈ មាន
ចិត្តនកកាសវៈ បរិបូណ៌ដោយអាយមត្ត អ្នកចម្រើនអាយមត្ត ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ នេះឈ្មោះជាសម្មាសង្ក្រេយ្យដ៏ប្រសើរ វតកាសវៈ ជាលោកុត្តរៈ
ជាអន្តិវិធមត្ត ។ បុគ្គលនោះ ព្យាយាមដើម្បីលះបង់ខ្លួនមិច្ឆាសង្ក្រេយ្យ
ដើម្បីបំពេញខ្លួនសម្មាសង្ក្រេយ្យ ។ សេចក្តីព្យាយាមនោះ ជាសម្មាវ-
យាមរបស់បុគ្គលនោះ ។ បុគ្គលនោះ មានសតិលះបង់ខ្លួនមិច្ឆាសង្ក្រេយ្យ

សាគោ សម្មាសន្តិប្បំ ឧបសម្ភរុទ្ធ វិហារតិ ។ សាស្សៈ
ហោតិ សម្មាសតិ ។ នតិវារ្យមេ គយោ ធម្មា
សម្មាសន្តិប្បំ អនុបទវន្តំ អនុបទវន្តំ វេយ្យដិកំ
សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាភយោមោ សម្មាសតិ ។

(២២២) ក្រក កិក្ខវេ សម្មាទិដ្ឋិ បុត្តន្តមា ហោតិ ។
កថញ កិក្ខវេ សម្មាទិដ្ឋិ បុត្តន្តមា ហោតិ ។ មិច្ឆា-
ភំចំ មិច្ឆាភំចានិ បដាហានិ សម្មាភំចំ សម្មាភំចានិ
បដាហានិ ។ សាស្ស ហោតិ សម្មាទិដ្ឋិ ។

(២២៤) កតមា ច កិក្ខវេ មិច្ឆាភំចា ។ ឧសាភ-
ោ មិសុណា ភំចា ឧសា ភំចា សម្មប្បសាគោ
អយំ កិក្ខវេ មិច្ឆាភំចា ។

(២២៦) កតមា ច កិក្ខវេ សម្មាភំចា ។ សម្មា-
ភំចំបដា កិក្ខវេ ទ្វយំ វេទមិ អត្ថំ កិក្ខវេ សម្មាភំចា
សាសភំ បុញ្ញភាតិយោ ឧបទិវេបក្កា អត្ថំ កិក្ខវេ
សម្មាភំចា អវយា អនាសភំ លោកុត្តរា មត្តនិ ។

មានសភិប្បកម្មលចិត្តពៅកាមសម្មាសន្តិប្បំ កិសម្រេចសម្រាទ្តោវ ។
សភិគោះ ឈ្មោះថាសម្មាសភិបស្សបុគ្គលនោះ ។ ធម៌វិនិ ពប្រការ
នេះ គឺសម្មាទិដ្ឋិ សម្មាភយោមៈ សម្មាសតិ វិមនិភាមៈ ពាមពេមទ្ត
សម្មាសន្តិប្បៈ ដោយប្រការដូច្នោះឯង ។

(២២២) ម្នាលភិក្ខុវាំងឡាយ បណ្តាមនុស្សទាំងនោះ សម្មាទិដ្ឋិជា
ធម្មជាតិដល់មុន ។ ម្នាលភិក្ខុវាំងឡាយ សម្មាទិដ្ឋិជាធម្មជាតិដល់មុន
កើតដូចម្តេច ។ បុគ្គល ដឹងច្បាស់វ្តែមិច្ឆាវិចារ ថាជាមិច្ឆាវិចារ ដឹង
ច្បាស់វ្តែសម្មាភំចា ថាជាសម្មាភំចា ។ សេចក្តីដឹងច្បាស់នោះ ជា
សម្មាទិដ្ឋិ របស់បុគ្គលនោះ ។

(២២៤) ម្នាលភិក្ខុវាំងឡាយ មិច្ឆាភំចា កើតដូចម្តេច ។ ការ
និយាយកុហក សំដីញ្ញ្ញាញ្ញំ សំដីកក្រក សំដីសក្រប្រយោជន៍ ម្នាល
ភិក្ខុវាំងឡាយ នេះឈ្មោះថាមិច្ឆាភំចា ។

(២២៦) ម្នាលភិក្ខុវាំងឡាយ សម្មាភំចា កើតដូចម្តេច ។ ម្នាល
ភិក្ខុវាំងឡាយ គង់គភសំដឹងវ្តែសម្មាភំចា ថាមានចំយ៉ាង ម្នាលភិក្ខុ
វាំងឡាយ សម្មាភំចាប្រកបដោយភាសវៈ ជាចំលាក់ខុបណ្យ ឱ្យ
ផលជាឧបទិក្ខិលសភិមាន ម្នាលភិក្ខុវាំងឡាយ សម្មាភំចាប្រសើរ
មិនមានភាសវៈ ជាលោកុត្តរៈ ជាអនិវិទេមភិមាន ។

[២៦៧] កកមា ច ភិក្ខុវេ សម្មាភិចា សាសក
 បុត្តិភាតិយា ឧបដិវេមត្តា ។ មុសាភិចា វេរមណី
 ចិសុណាយ ភិចាយ វេរមណី ធម្មសាយ ភិចាយ វេរ-
 មណី សម្មប្បសាចា វេរមណី អយំ ភិក្ខុវេ សម្មា-
 ភិចា សាសក បុត្តិភាតិយា ឧបដិវេមត្តា ។

[២៦៨] កកមា ច ភិក្ខុវេ សម្មាភិចា អរិយា
 អនាសក លោកុត្តរា មត្តង្គា ។ យា ចោ
 ភិក្ខុវេ អរិយចិត្តស្ស អនាសវចិត្តស្ស អរិយមត្តស-
 មត្តិលោ អរិយមត្តំ ការិយតោ ចត្វាហិចិ វចិត្តចរិ-
 តេហិ អារតិ វិវតំ បដិវិវតិ វេរមណី អយំ
 ភិក្ខុវេ សម្មាភិចា អរិយា អនាសក លោកុត្តរា
 មត្តង្គា ។ សោ មិច្ឆាភិចាយ ចហោតាយ ភិយមតិ

[២៦៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សម្មាភិចាប្រកបដោយភាសវៈ
 ជាចំណែកខុសឆ្គង ឲ្យផលជាបដិក្កិលេស អើដូចម្តេច ។ ការវៀរ
 ចាតមុសាភិច វៀរចាតវចាញ្ញៈញ្ញំ វៀរចាតវចាតក្រកំ វៀរចាត
 ពាក្យវគ្គប្រយោជន៍ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឈ្មោះថា សម្មាភិចាប្រកប
 ដោយភាសវៈ ជាចំណែកខុសឆ្គង ឲ្យផលជាបដិក្កិលេស ។

[២៦៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សម្មាភិចាជ័ប្រសើរ មិនមានតា-
 សវៈ ជាលោកុត្តរៈ ជាអន្តិវិមេត្ត អើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កា
 រម ចៀស គេច វៀរចាតវចិត្តចរិកតាំងប្រការ របស់បុគ្គលមានចិត្តជា
 អរិយៈ មានចិត្តវគ្គភាសវៈ បរិបូណ៌ដោយអរិយមត្ត ចាម្រឹមម្បិអរិយមត្ត
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឈ្មោះថាសម្មាភិចាជ័ប្រសើរ មិនមានតាសវៈ ជា
 លោកុត្តរៈ ជាអន្តិវិមេត្ត ។ បុគ្គលនោះ ព្យាយាមដើម្បីលះបង់ស្រ្តីមិច្ឆាភិចា

អនុវេទន៍ មហោគារិសកស្យន្ត សម្ភារមុន្ត

សម្ភារៈតាយ ឧបសម្បជាយ ។ ស្វាស្ស ហោតិ
សម្ភារៈយាមោ ។ សោ សតោ មិច្ឆារាចំ បដាបាតិ
សតោ សម្ភារាចំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ ។ ស្វាស្ស
ហោតិ សម្ភាសតំ ។ ឥតិស្សិមេ គយោ ចម្មា
សម្ភារាចំ អនុបរិចារដ្ឋំ អនុបរិវត្តន្តំ វេយ្យទំ
សម្ភានិដ្ឋំ សម្ភារិយាមោ សម្ភាសតិ ។

[២៦៧] ត្រក ភិក្ខុវេ សម្ភានិដ្ឋំ បុព្វនិមា
ហោតិ ។ កថត្ត ភិក្ខុវេ សម្ភានិដ្ឋំ បុព្វនិមា
ហោតិ ។ មិច្ឆាកម្មន្តំ មិច្ឆាកម្មន្តោតិ បដាបាតិ
សម្ភាកម្មន្តំ សម្ភាកម្មន្តោតិ បដាបាតិ ។ ស្វាស្ស
ហោតិ សម្ភានិដ្ឋំ ។

[២៧០] កតមោ ច ភិក្ខុវេ មិច្ឆាកម្មន្តោ ។
ចាណាតិចតោ អនិច្ឆាទានំ កាមេសុមិច្ឆាចារោ អយ
ភិក្ខុវេ មិច្ឆាកម្មន្តោ ។

អនុវេទន៍ មហោគារិសកស្យន្ត សម្ភារមុន្ត

បំពេញនូវសម្ភារៈ ។ សេចក្តីព្យាយាមនោះ ជាសម្ភារៈយាមរបស់
បុគ្គលនោះ ។ បុគ្គលនោះ បានសតិលេចនូវមិច្ឆារាចំ មានសតិផ្អែក
ផ្តល់ចិត្តទៅកេសម្ភារៈ ។ សតិនោះ ជាសម្ភាសតិរបស់បុគ្គលនោះ ។
ធម៌ទាំង ៣ ប្រការនេះ គឺសម្ភានិដ្ឋំ សម្ភារិយាមៈ សម្ភាសតិ វែមនី
កាមេតមកេមនូវសម្ភារៈ ដោយប្រការដូច្នោះ ។

[២៦៧] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាមគ្គុទ្ទានោះ សម្ភានិដ្ឋំជា
ធម្មជាតិផលមុន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សម្ភានិដ្ឋំជាធម្មជាតិផលមុន
កើតចម្រើន ។ បុគ្គល ដឹងច្បាស់នូវមិច្ឆាកម្មន្តៈ ជាមិច្ឆាកម្មន្តៈ ដឹង
ច្បាស់នូវសម្ភាកម្មន្តៈ ជាសម្ភាកម្មន្តៈ ។ សេចក្តីដឹងច្បាស់នោះ ជា
សម្ភានិដ្ឋំរបស់បុគ្គលនោះ ។

[២៧០] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មិច្ឆាកម្មន្តៈ កើតចម្រើន ។
ការសម្លាប់សត្វ ការលួចប្រព្រឹត្ត ការប្រព្រឹត្តិខុសក្នុងកាមទាំងឡាយ
ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឈ្មោះជាមិច្ឆាកម្មន្តៈ ។

[២៧០] កតមោ ច ភិក្ខុវេ សម្មាសម្ពុទ្ធា ។
សម្មាសម្ពុទ្ធកំមហំ ភិក្ខុវេ ធូយំ វនាមិ អត្ថំ ភិក្ខុវេ
សម្មាសម្ពុទ្ធា សាសវេ បុត្តាកាតិយោ ឧបទិវេបត្តោ
អត្ថំ ភិក្ខុវេ សម្មាសម្ពុទ្ធា អវិយោ អនាសវេ លោ-
កុត្តរោ មត្តត្ថោ ។

[២៧២] កតមោ ច ភិក្ខុវេ សម្មាសម្ពុទ្ធា សា-
សវេ បុត្តាកាតិយោ ឧបទិវេបត្តោ ។ អត្ថំ ភិក្ខុវេ
នាលាភិទាតា វេរមណី អនិម្មាណោ វេរមណី កាមេ-
សុ មិច្ឆាទារា វេរមណី អយំ ភិក្ខុវេ សម្មាសម្ពុទ្ធា
សាសវេ បុត្តាកាតិយោ ឧបទិវេបត្តោ ។

[២៧៣] កតមោ ច ភិក្ខុវេ សម្មាសម្ពុទ្ធា
អវិយោ អនាសវេ លោកុត្តរោ មត្តត្ថោ ។
យោ ទោ ភិក្ខុវេ អវិយចិត្តស្ស អនាសវចិត្តស្ស
អវិយមត្តសមន្តិទោ អវិយមត្តំ កាវយតោ តិហិមិ
កាយទុទ្ធកិទេហំ អារតិ វិទិ បទិវិទិ វេរមណី
អយំ ភិក្ខុវេ សម្មាសម្ពុទ្ធា អវិយោ អនាសវេ

[២៧១] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សម្មាសម្ពុទ្ធៈ តើដូចម្តេច ។
ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គឺជាអគស់ដែរនូវសម្មាសម្ពុទ្ធាៈជាមានពីរយ៉ាង ម្ចាស់
ភិក្ខុទាំងឡាយ គឺសម្មាសម្ពុទ្ធាៈប្រកបដោយភាសវៈ ជាចំណែកខេបុណ្យ
ឲ្យផលជាឧបទិកិលេសកំមាន ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សម្មាសម្ពុទ្ធាៈ ដ៏
ប្រសើរ មិនមានភាសវៈ ជាលោកុត្តរៈ ជាអន្តិវិទមត្តកំមាន ។

[២៧២] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សម្មាសម្ពុទ្ធាៈប្រកបដោយភាសវៈ
ជាចំណែកខេបុណ្យ ឲ្យផលជាឧបទិកិលេស តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
ទាំងឡាយ ការវៀរចាកសម្បវេសត្ថ វៀរចាកល្អបទ្រព្យតេ វៀរចាក
ប្រព្រឹត្តុសក្កនិកាមទាំងឡាយ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ទេវឈ្មោះថាសម្មា-
សម្ពុទ្ធាៈ ប្រកបដោយភាសវៈ ជាចំណែកខេបុណ្យ ឲ្យផលជាឧបទិកិ-
លេស ។

[២៧៣] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សម្មាសម្ពុទ្ធាៈដ៏ប្រសើរ មិន
មានភាសវៈ ជាលោកុត្តរៈ ជាអន្តិវិទមត្ត តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់
ភិក្ខុទាំងឡាយ ការតម ចៀស គេច វៀរចាកកាយទុច្ចរិត
ទាំង ៣ ប្រការ របស់បុគ្គលមានចិត្តជាអវិយៈ មានចិត្តមិនមាន
ភាសវៈ បរិច្ចណិដោយអវិយមត្ត អ្នកចម្រើននូវអវិយមត្ត ម្ចាស់ភិក្ខុ
ទាំងឡាយ ទេវឈ្មោះថាសម្មាសម្ពុទ្ធាៈ ដ៏ប្រសើរ មិនមានភាសវៈ

អនុបទ្រព្យស្ស មហាចត្វារីបកស្សនេ សម្មាភាជីវោ

លោកុត្តរោ មច្ឆាណោ ។ សោ មិច្ឆាកម្មន្តស្ស បហា-
នាយ វាយមតិ សម្មាកម្មន្តស្ស ឧបសម្បទាយ ។
ស្វាស្ស ហោតិ សម្មាវាយាហោ ។ សោ សិកោ
មិច្ឆាកម្មន្តំ បដហតិ សិកោ សម្មាកម្មន្តំ ឧបសម្បទន្តំ
វិហារតិ សកស្ស ហោតិ សម្មាសតិ ។ នតិស្សិមេ
កយោ ចម្មា សម្មាកម្មន្តំ អនុបទ្រព្យនិ អនុបទ្រព្យនិ
សេយ្យមនំ សម្មានិម្មំ សម្មាវាយាហោ សម្មាសតិ ។

[២៧៤] គ្រូត ភិក្ខុវេ សម្មានិម្មំ បុព្វន្តំមា ហោ-
តិ ។ កាមេវេ ភិក្ខុវេ សម្មានិម្មំ បុព្វន្តំមា ហោតិ ។
មិច្ឆាភាជីវោ មិច្ឆាភាជីវោតិ បដាហតិ សម្មាភាជីវោ
សម្មាភាជីវោតិ បដាហតិ ។ សាស្ស ហោតិ
សម្មានិម្មំ ។

[២៧៥] កាតមោ ច ភិក្ខុវេ មិច្ឆាភាជីវោ ។
ត្យហោនា នរបដា ធម៌ត្តកតា ធម៌ប្រសិកតា លាភេន
លាភំ ធម៌តិសន្តា អយំ ភិក្ខុវេ មិច្ឆាភាជីវោ

អនុបទ្រព្យស្ស មហាចត្វារីបកស្សនេ សម្មាភាជីវោ ។

ជាលោកុត្តរោ ជាអនិវេមត្ត ។ បុគ្គលនោ ព្យាយាមដើម្បីលះបង់ខ្លួន
មិច្ឆាកម្មន្តៈ ដើម្បីបំបាញ់នូវសម្មាកម្មន្តៈ ។ សេចក្តីព្យាយាមនោះ
ជាសម្មាវាយាមរបស់បុគ្គលនោះ ។ បុគ្គលនោះ មានសកលៈបង់
ខ្លួនមិច្ឆាកម្មន្តៈ មានសកលៈផ្គុំផ្សំចិត្តទៅក្នុងសម្មាកម្មន្តៈ ហើយសម្រេច
សម្រេចនៅ ។ សកលៈនោះ ជាសម្មាសតិរបស់បុគ្គលនោះ ។ ធម៌
ទាំង ៣ ប្រការនេះ គឺសម្មាទិដ្ឋិ សម្មាវាយាមៈ សម្មាសតិ តែធាតុ
ពោមពេទ្ធនូវសម្មាកម្មៈ ដោយប្រការដូច្នោះ ។

[២៧៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាមគ្គទាំងនោះ សម្មាទិដ្ឋិជា
ធម្មជាតិដល់មុខ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សម្មាទិដ្ឋិជាធម្មជាតិដល់មុខ
ភើដូចម្តេច ។ បុគ្គលដឹងច្បាស់នូវមិច្ឆាភាជីវោ ថាជាមិច្ឆាភាជីវោ ដឹង
ច្បាស់នូវសម្មាភាជីវោ ថាជាសម្មាភាជីវោ ។ សេចក្តីដឹងច្បាស់នោះ
ជាសម្មាទិដ្ឋិរបស់បុគ្គលនោះ ។

[២៧៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មិច្ឆាភាជីវោ ភើដូចម្តេច ។ ការ
ធ្វើសក្ការៈលាភឱ្យស្តីច មិយាយល្អធនចិត្តគ្រហស្ថ ធ្វើបញ្ចកបារក្សៀន
អ្នក លើកគភ៌ភិក្ខុន វិស្វន័លាភពាក់លាភ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ខ
ឈ្មោះថាមិច្ឆាភាជីវោ ។

[២៧៦] ភាគមោ ច កិក្ខុវេ សម្មាសមីកេ ។
សម្មាសមីវិបកំ កិក្ខុវេ ឡយេ វនាមិ អត្ថំ កិក្ខុវេ
សម្មាសមីកេ សាសកេ បុញ្ញភាគិយោ ឧបទិវេយក្កោ
អត្ថំ កិក្ខុវេ សម្មាសមីកេ អវិយោ អនាសកេ លោ-
ក្យត្តកេ មត្តត្ថោ ។

[២៧៧] ភាគមោ ច កិក្ខុវេ សម្មាសមីកេ សា-
សកេ បុញ្ញភាគិយោ ឧបទិវេយក្កោ ។ នច កិក្ខុវេ
អវិយស្សវកោ មិច្ឆាសមីវិ បរោយេ សម្មាសមីវេច
ជីវិតំ កាយ្យតំ អយំ កិក្ខុវេ សម្មាសមីកេ សាសកេ
បុញ្ញភាគិយោ ឧបទិវេយក្កោ ។

[២៧៨] ភាគមោ ច កិក្ខុវេ សម្មាសមី-
កេ អវិយោ អនាសកេ លោក្យត្តកេ មត្តត្ថោ ។
យោ ចោ កិក្ខុវេ អវិយចិត្តស្ស អនាសវ-
ចិត្តស្ស អវិយមត្តសមត្ថិចោ អវិយមត្តំ ភាវយេតោ
មិច្ឆាសមីវា ភាវតិ វិតិ បជីវិតិ វេមណិ អយំ
កិក្ខុវេ សម្មាសមីកេ អវិយោ អនាសកេ លោក្យត្តកេ

[២៧៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សម្មាសមីវៈ ភីដូចម្តេច ។ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ គឺជាភាវវិជន៍នៃសម្មាសមីវៈ ជាមានពីរយ៉ាង ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ គឺសម្មាសមីវៈប្រកបដោយភាសវៈ ជាចំណែកខុបណ្យ
ឲ្យផលជាឧបទិក្ខុលេសក៏មាន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សម្មាសមីវៈ ដ៏
ប្រសើរ មិនមានភាសវៈ ជាលោក្ខត្តវៈ ជាអត្ថិខមត្តក៏មាន ។

[២៧៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សម្មាសមីវៈប្រកបដោយភាសវៈ
ជាចំណែកខុបណ្យ ឲ្យផលជាឧបទិក្ខុលេស ភីដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ អវិយសាវក្ខុស្ថិសាសនាទៈ លេបនិម្មវមិច្ឆាសមីវៈ ចិញ្ចឹម
ជីវិតដោយសម្មាសមីវៈ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឈ្មោះថា សម្មាសមីវៈ
ប្រកបដោយភាសវៈ ជាចំណែកខុបណ្យ ឲ្យផលជាឧបទិក្ខុលេស ។

[២៧៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សម្មាសមីវៈដ៏ប្រសើរមិនមានភាសវៈ
ជាលោក្ខត្តវៈ ជាអត្ថិខមត្ត ភីដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការកម-
ចៀស គេច វៀរចាកមិច្ឆាសមីវៈរបស់បុគ្គលមានចិត្តជាអវិយៈ មានចិត្ត
មិនមានភាសវៈ បរិច្ចណ៍ ដោយអវិយមត្ត ចាប្រើនូវអវិយមត្ត ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយនេះឈ្មោះថាសម្មាសមីវៈដ៏ប្រសើរមិនមានភាសវៈ ជាលោក្ខត្តវៈ

អនុបវាទស្ស មហោស្សនវិទកសុត្តេ បុព្វបុគ្គលោ

មត្តត្តោ ។ សោ មិត្តភាគីវស្ស បរោសាយ វាយមតិ
សម្មាភិក្ខុវស្ស ឧបសម្បទាយ ។ ស្វាស្ស ហោតិ
សម្មាភិក្ខុវសោ ។ សោ សរោ មិត្តភាគីវ បដិហតិ
សរោ សម្មាភិក្ខុវ ឧបសម្បទ្គំ វិហារតិ ។ សាស្ស
ហោតិ សម្មាសតិ ។ វតិស្សិមេ តយោ ធម្មា
សម្មាភិក្ខុវ អនុបវាទត្ថំ អនុបវាទត្ថំ សេយ្យដំណ
សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាភិក្ខុវសោ សម្មាសតិ ។

(២៧៧) ត្រួត ភិក្ខុវេ សម្មាទិដ្ឋិ បុព្វត្ថិណ ហោតិ។
កតញ្ច ភិក្ខុវេ សម្មាទិដ្ឋិ បុព្វត្ថិណ ហោតិ ។
សម្មាទិដ្ឋិស្ស ភិក្ខុវេ សម្មាសង្កប្បោ បរោសតិ
សម្មាសង្កប្បស្ស សម្មាភិក្ខុ បរោសតិ សម្មាភិក្ខុវស្ស
សម្មាកម្មត្តោ បរោសតិ សម្មាកម្មត្តស្ស សម្មាភិក្ខុវ
បរោសតិ សម្មាភិក្ខុវស្ស សម្មាភិក្ខុវសោ បរោសតិ

អនុបវាទ មហោស្សនវិទកសុត្តេ ពាលនៃធម៌នាប្រដាន

ជាភិក្ខុវមគ្គ ។ បុគ្គលនោះ គ្រូយោមដើម្បីលេបនិទុមិច្ឆាភិក្ខុវ បរោស
និទុមិច្ឆាភិក្ខុវ ។ សេចក្តីព្យាយាមនោះ ជាសម្មាភិក្ខុវយោមរបស់បុគ្គល
នោះ ។ បុគ្គលនោះ មានសកិលៈបដិទុមិច្ឆាភិក្ខុវ មានសកិផ្កេកដ្ឋល
ចិត្តពៅកេសម្មាភិក្ខុវ ហើយសម្រេចសម្រាន្តទៅ ។ សកិវន្ត ជា
សម្មាសតិរបស់បុគ្គលនោះ ។ ធម៌វិនិច្ឆ័យ ប្រការនេះ គឺ សម្មាទិដ្ឋិ
សម្មាភិក្ខុវ តែងតាមពោមរោមនិទុមិច្ឆាភិក្ខុវនោះ ដោយ
ប្រការដូច្នោះ ។

(២៧៧) ម្ចាស់ភិក្ខុវវិនិច្ឆ័យ បណ្តាមគ្គវិនិច្ឆ័យនោះ សម្មាទិដ្ឋិជា
ធម្មជាតិដល់មុន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុវវិនិច្ឆ័យ សម្មាទិដ្ឋិជាធម្មជាតិដល់មុន
តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុវវិនិច្ឆ័យ សម្មាសង្កប្បៈ កើតមានដល់បុគ្គល
មានសម្មាទិដ្ឋិ សម្មាភិក្ខុវ កើតមានដល់បុគ្គលមានសម្មាសង្កប្បៈ សម្មា-
កម្មត្តៈ កើតមានដល់បុគ្គលមានសម្មាភិក្ខុវ សម្មាភិក្ខុវ កើតមានដល់
បុគ្គលមានសម្មាភិក្ខុវ សម្មាភិក្ខុវយោម កើតមានដល់បុគ្គលមានសម្មាភិក្ខុវ

សម្មាសម្ពុទ្ធ សម្មាសាទិ បរោហិតិ សម្មាសាទិស្ស
សម្មាសាទិ បរោហិតិ សម្មាសាទិស្ស សម្មាញាណ
បរោហិតិ សម្មាញាណស្ស សម្មាវម្មត្តិ បរោហិតិ ។
នតិ ។ ខា ភិក្ខុវេ អដ្ឋង្គសមម្មាគតោ សេត្តោ^(១) ឧ-
សហង្គសមម្មាគតោ អរហោ ហោតិ ។

[២៨០] នក្ខត ភិក្ខុវេ សម្មាទិដ្ឋិ បុព្វង្គមា
ហោតិ ។ កាជញ្ច ភិក្ខុវេ សម្មាទិដ្ឋិ បុព្វង្គ-
មា ហោតិ ។ សម្មាទិដ្ឋិស្ស ភិក្ខុវេ មិច្ឆាទិដ្ឋិ
មិច្ឆិណ្ណា ហោតិ ។ យេ ច មិច្ឆាទិដ្ឋិប្បច្ចយា
អនោគោ តាបកា អកុសលា ធម្មា សម្មវដ្ឋិ
តេ ចស្ស មិច្ឆិណ្ណា ហោន្តិ សម្មាទិដ្ឋិប្បច្ចយា ច
អនោគោ កុសលា ធម្មា ភាវនាតាវច្ឆិ កច្ឆង្គិ ។
សម្មាសង្កប្បស្ស ភិក្ខុវេ មិច្ឆាសង្កប្បោ មិច្ឆិណ្ណា
ហោតិ ។ យេ ។ សម្មាភាវនស្ស ភិក្ខុវេ មិច្ឆាភាវ-
នា មិច្ឆិណ្ណា ហោតិ ... សម្មាកម្មន្តស្ស ភិក្ខុវេ មិច្ឆា-
កម្មន្តោ មិច្ឆិណ្ណា ហោតិ ... សម្មាអាជីវស្ស ភិក្ខុវេ

១. សេតោ បរិបកោ ។

សម្មាសាទិ កើតមានផលបុគ្គលមានសម្មាវាយាមៈ សម្មាសាទិ កើត
មានផលបុគ្គលមានសម្មាសាទិ សម្មាញាណៈ កើតមានផលបុគ្គលមាន
សម្មាសាទិ សម្មាវម្មត្តិ កើតមានផលបុគ្គលមានសម្មាញាណៈ ។
ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយអង្គ ៨ ឈ្មោះថាសេខៈ ប្រកប
ដោយអង្គ ១០ ឈ្មោះថាអហេន្តុ ដោយប្រការផ្សេងៗ ។

[២៨១] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាមន្តទាំងនោះ សម្មាទិដ្ឋិ
ជាធម្មជាតិដល់មុខ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សម្មាទិដ្ឋិជាធម្មជាតិដល់មុខ
កើតធម្មតា ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមានសម្មាទិដ្ឋិ មិច្ឆាទិដ្ឋិគែង
សាបសូន្យ ។ អកុសលធម៌ទាំងឡាយណា ដំលាមកច្រើនប្រការ
ដែលកើតឡើង ដោយមិច្ឆាទិដ្ឋិជាបច្ច័យ អកុសលធម៌ទាំងឡាយនោះ
ចេសបុគ្គលនោះ គែងសាបសូន្យ កុសលធម៌ទាំងឡាយដ៏ច្រើន ក៏
ដល់នូវការបរិបូណ៌ដោយភាវនាបាន ព្រោះសម្មាទិដ្ឋិជាបច្ច័យ ។ ម្ចាស់
ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមានសម្មាសង្កប្បៈ មិច្ឆាសង្កប្បៈ គែងសាបសូន្យ
។ យេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមានសម្មាភាវនា មិច្ឆាភាវនា គែង
សាបសូន្យ ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមានសម្មាកម្មន្តៈ មិច្ឆា-
កម្មន្តៈគែងសាបសូន្យ ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមានសម្មាអាជីវៈ

មិច្ឆាភាវីវិភង្គិសាបសូន្យ ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមានសម្មា-
 វាយមៈ មិច្ឆាវាយមៈតៃវិសាបសូន្យ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល
 មានសម្មាសតិ មិច្ឆាសតិ តៃវិសាបសូន្យ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 បុគ្គលមានសម្មាសមាធិ មិច្ឆាសមាធិ តៃវិសាបសូន្យ... ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ បុគ្គលមានសម្មាញាណៈ មិច្ឆាញាណៈ តៃវិសាបសូន្យ...
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមានសម្មាវិមុត្តិ មិច្ឆាវិមុត្តិ តៃវិសាប-
 សូន្យ ។ អកុសលធម៌ទាំងឡាយណា ដំណាច់ច្រើនប្រការ ដែល
 កើតដោយមិច្ឆាវិមុត្តិជាចម្លើយ អកុសលធម៌ទាំងឡាយនោះ របស់បុគ្គល
 នោះ តៃវិសាបសូន្យ កុសលធម៌ទាំងឡាយច្រើនប្រការ ក៏ដល់ដូរ
 ការបរិបូណ៌ដោយការវិនិច្ឆ័យ ព្រោះសម្មាវិមុត្តិជាចម្លើយ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ចំណែកខាងកុសល ២០ ចំណែកខាងអកុសល ២០ ដោយ
 ប្រការដូច្នោះ ។ ធម្មបរិយាយេណ្ណាមហោធាវិសេសៈ ដែលកថាភក
 ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅហើយ សមណៈបុត្រាញាណំ ទេវភា មាវ បុត្រាញា បុគ្គល
 ណាមួយក្នុងលោក ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅមិនបានឡើយ ។

លោកស្ម័គ្រ(១)

១ ៥ គំនើលទៅ ធម្ម ។

មិច្ឆាភាវីវិភង្គិសាបសូន្យ ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមានសម្មា-
 វាយមៈ មិច្ឆាវាយមៈតៃវិសាបសូន្យ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល
 មានសម្មាសតិ មិច្ឆាសតិ តៃវិសាបសូន្យ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 បុគ្គលមានសម្មាសមាធិ មិច្ឆាសមាធិ តៃវិសាបសូន្យ... ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ បុគ្គលមានសម្មាញាណៈ មិច្ឆាញាណៈ តៃវិសាបសូន្យ...
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមានសម្មាវិមុត្តិ មិច្ឆាវិមុត្តិ តៃវិសាប-
 សូន្យ ។ អកុសលធម៌ទាំងឡាយណា ដំណាច់ច្រើនប្រការ ដែល
 កើតដោយមិច្ឆាវិមុត្តិជាចម្លើយ អកុសលធម៌ទាំងឡាយនោះ របស់បុគ្គល
 នោះ តៃវិសាបសូន្យ កុសលធម៌ទាំងឡាយច្រើនប្រការ ក៏ដល់ដូរ
 ការបរិបូណ៌ដោយការវិនិច្ឆ័យ ព្រោះសម្មាវិមុត្តិជាចម្លើយ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ចំណែកខាងកុសល ២០ ចំណែកខាងអកុសល ២០ ដោយ
 ប្រការដូច្នោះ ។ ធម្មបរិយាយេណ្ណាមហោធាវិសេសៈ ដែលកថាភក
 ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅហើយ សមណៈបុត្រាញាណំ ទេវភា មាវ បុត្រាញា បុគ្គល
 ណាមួយក្នុងលោក ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅមិនបានឡើយ ។

(២៨១) យោ ហិ កោចំ ភិក្ខុវេ សមណោ
 ភំ ព្រាហ្មណោ ភំ វិមំ មហាចគ្គាវិសតំ ធម្មបរិ-
 យាយំ ករហិតត្ថំ បដិក្ខាវេតត្ថំ មន្ទ្រយ្យុ ភស្សុ
 វិវេទេវ ធម្មេ មស សហធម្មិកាវ ភំនាទុភនា តា-
 វយ្ហេញ្ញំ^(១) អាគច្ឆន្តិ ។ សម្មាធិដ្ឋិញ្ចេ កវំ ករហិតំ
 យេ ច មិច្ឆាធិដ្ឋិ សមណាព្រាហ្មណោ តេ កោតោ
 បុជ្ជា តេ កោតោ ចាសំសា ។ សម្មាសន្តិច្ឆន្តេ កវំ
 ករហិតំ យេ ច មិច្ឆាសន្តិច្ឆន្តេ សមណាព្រាហ្មណោ
 តេ កោតោ បុជ្ជា តេ កោតោ ចាសំសា ។ សម្មា-
 ភំចញ្ចេ កវំ ករហិតំ... សម្មាភម្មច្ឆន្តញ្ចេ កវំ ករហិតំ...
 សម្មាអាជីវញ្ចេ កវំ ករហិតំ... សម្មាភំយាមញ្ចេ កវំ
 ករហិតំ... សម្មាសតិញ្ចេ កវំ ករហិតំ... សម្មាសមា-
 ធិញ្ចេ កវំ ករហិតំ... សម្មាញាណញ្ចេ កវំ ករហិ-
 តិ... សម្មាវិមុត្តញ្ចេ កវំ ករហិតំ យេ មិច្ឆាវិមុត្តំ

១. ធាយ្ហំ បទំ ។ ម. ធាយ្ហន្តា ។

(២៨១) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សមណៈប្រាហ្មណ៍ណាមួយ
 គប្បីសំគាល់ខ្ញុំធម្មបរិយាយ ឈ្មោះមហាចគ្គាវិសកៈនេះថា គួរកិរិយា
 គួរហាមប្រាម កំចាត់កុំប្រកបដោយធម៌ ១០ ប្រការ របស់បុគ្គលនោះ
 មែនដល់ខ្ញុំវាខ្លះគួរកិរិយា កុំធិបទុច្ចរិត ។ បើអ្នកដឹងវិវេកិរិយា
 ខ្ញុំសម្មាធិដ្ឋិ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា ជាមិច្ឆាធិដ្ឋិ គួរអ្នកដឹងរើមុតា
 ពួកសមណព្រាហ្មណ៍នោះ គួរអ្នកដឹងរើសរសើរពួកសមណព្រាហ្មណ៍
 នោះ ។ បើអ្នកដឹងម្រើមកិរិយាខ្ញុំសម្មាសន្តិច្ឆន្តៈ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍
 ណា ជាមិច្ឆាសន្តិច្ឆន្តៈ គួរអ្នកដឹងម្រើមបូជាពួកសមណព្រាហ្មណ៍នោះ
 គួរអ្នកដឹងម្រើមសរសើរពួកសមណព្រាហ្មណ៍នោះ ។ បើអ្នកដឹងម្រើម
 កិរិយាខ្ញុំសម្មាភំច... បើអ្នកដឹងម្រើមកិរិយាខ្ញុំសម្មាភម្មច្ឆន្តៈ... បើ
 អ្នកដឹងម្រើមកិរិយាខ្ញុំសម្មាអាជីវ... បើអ្នកដឹងម្រើមកិរិយាខ្ញុំសម្មា
 ភំយាម... បើអ្នកដឹងម្រើមកិរិយាខ្ញុំសម្មាសតិ... បើអ្នកដឹងម្រើមកិ-
 រិយាខ្ញុំសម្មាសមាធិ... បើអ្នកដឹងម្រើមកិរិយាខ្ញុំសម្មាញាណ... បើ
 អ្នកដឹងម្រើមកិរិយាខ្ញុំសម្មាវិមុត្តិ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណាជាមិច្ឆាវិមុត្តិ

អនុបទ្រព្យ មហាចត្តវិសកសុត្ត បដិសេដ្ឋ

សមណ្ឌក្ខណ្ឌិយា តេ កោតោ បុត្តា តេ កោតោ
 ភាសិសា ។ យេ កេចិ ភិក្ខុវេ សមណា វា ព្រាហ្ម-
 ណា វា វេទំ មហាចត្តវិសកំ ធម្មបរិយាយំ ករហិតត្បំ
 បដិក្ខោសិតត្បំ មក្ខោយ្យំ កស្ស វិដ្ឋេវ ធម្មេ វេទេ ធស
 សហធម្មិកា វា នាមុវា នា កាយ្យដ្ឋាដ វា កត្តដ្ឋិ ។
 យេចិ តេ ភិក្ខុវេ អហេសំ ឧត្តលា^(១) វស្សកញ្ញា
 អហេតុវា នា អភិវិយវា នា ធម្មិកា វា នា តេចិ មហាចត្តា-
 វិសកំ ធម្មបរិយាយំ ធន ករហិតត្បំ ធម្មវិដ្ឋោសិតត្បំ
 មក្ខោយ្យំ តំ កស្ស ហេតុ វិដ្ឋាត្យុវេស ឧទារម្ពកយា-
 តិ ។ វេទមវេច កតវា អត្តមយា តេ ភិក្ខុ កតវតោ
 ភាសិតំ អភិធម្មដ្ឋិ ។

មហាចត្តវិសកសុត្តំ លក្ខមំ វិដ្ឋិតំ ។

១ ខ. ឧត្តលា ។

អនុបទ្រព្យ មហាចត្តវិសកសុត្ត លេខក្តិសកសំ

អ្នកដឹងប្រើធម្មបរិយាយំ កុសមណ្ឌក្ខណ្ឌិយា តេ កោតោ បុត្តា តេ កោតោ
 បមណ្ឌក្ខណ្ឌិយា ។ ម្នាលភិក្ខុវាងឡាយ កុសមណ្ឌក្ខណ្ឌិ-
 យាមួយ អប្បវិសិកាលំ ម្តីធម្មបរិយាយឈ្មោះមហាចត្តវិសកៈនេះ ថា
 ក្នុងវិជ្ជិល ក្នុងយោគហេម វា ពន្យល់ប្រកបដោយអង្គ ១០ ប្រការនេះ
 របស់បុគ្គលនោះ តែងដល់ម្តីហេតុកិច្ចវិជ្ជិលក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។ ម្នាលភិក្ខុ
 វាងឡាយ ជនទាំងឡាយណា នៅក្នុងឧត្តលវេទម ឈ្មោះវស្សៈ ១
 កញ្ញា ១ ជាអហេតុវា អភិវិយវា ធម្មិកា ជនទាំងឡាយនោះ
 មិនអប្បវិសិកាលំម្តីធម្មបរិយាយឈ្មោះមហាចត្តវិសកៈថា ក្នុងវិជ្ជិល
 មិនសិកាលំថា ក្នុងយោគហេម ជំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះខ្លាច
 ការទំនា ប្រឡូក លើករទាស ។ លុះព្រះមានព្រះភាគទ្រង់
 ត្រាស់ព្រះសូត្រនេះចប់ហើយ ភិក្ខុទាំងនោះ មានចិត្តត្រេកអរ រីករាយ
 ហើយ ចំពោះភាសិតរបស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ មហាចត្តវិសកសុត្ត ទី ៧ ។

អនុបទវិញ្ញ័យ អាណាថាស្សន្តិយ្យោ វេទិកា អាណន៍

អប្បេកកេ ថេរោ ភិក្ខុ វិសម្មិ ភិក្ខុ ឱវទន្តិ អនុសា-
សន្តិ អប្បេកកេ ថេរោ ភិក្ខុ វិសម្មិ ភិក្ខុ ឱវទន្តិ
អនុសាសន្តិ អប្បេកកេ ថេរោ ភិក្ខុ ចត្តាឡីសម្មិ
ភិក្ខុ ឱវទន្តិ អនុសាសន្តិ ។ តេ ច យោ ភិក្ខុ
ថេរោ ភិក្ខុ ឱវទន្តិ អនុសាសន្តិ មនោសិយមាណ
ឱឡារិ បុត្រោយារិ វិសេសំ បដានន្តិ^(១) ។

(២៧៣) តេន ចោ បដ សមយេន កតតំ តទហ-
នោសថេ បណ្ណារសេ បវារណាយ បុណ្ណាយ បុណ្ណ
មាយ វត្តិយោ ភិក្ខុសង្ឃបវរុត្តោ អន្តោកាលេ ចិសិដ្ឋោ
យោតំ ។ អដ ចោ កតតំ តុណ្ណិកុត្តិ^(២) ភិក្ខុសង្ឃ
អនុវិលោកេត្តា ភិក្ខុ អាមន្តេសិ វារវន្តោស្មិ ភិក្ខុវេ
នមាយ បដិបដាយ អាវន្តិចិត្តោស្មិ ភិក្ខុវេ នមាយ
បដិបដាយ តស្មាតំហ ភិក្ខុវេ ភិយ្យោសោ មត្តាយ
វិយំ អាវកថ អប្បកុស្ស បត្តិយា អនិកតតស្ស
អនិកមាយ អសច្ឆិកតតស្ស សច្ឆិកវិយាយ នទេវហិ
សាវត្ថិយំ តោមុទិ បាតុម្មាសិយំ អាតមេស្សមិតិ ។

១. ទ. ធាន្តិ ។ ម. សក្កាន្តិ ។ ឌ. វ. តុណ្ណានំ តុណ្ណិកុត្តិ ទំស្សតិ ។

អនុបទវិញ្ញ័យ អាណាថាស្សន្តិយ្យោ វេទិកា អាណន៍

ភិក្ខុជាថេរោត្ថន្ធ ទុន្តោ ប្រៀប្រាដីភិក្ខុ ២០ បូកំមាន ភិក្ខុជា
ថេរោត្ថន្ធ ទុន្តោ ប្រៀប្រាដីភិក្ខុ ៣០ បូកំមាន ភិក្ខុជាថេរោ
ត្ថន្ធ ទុន្តោ ប្រៀប្រាដីភិក្ខុ ៤០ បូកំមាន ។ ចិវណកតាត
ភិក្ខុម្ព័ស្សាលនោះ កាលភិក្ខុទាំងឡាយជាថេរោ កំភុន្តិទុន្តោ ប្រៀប
ប្រាដី កំដីគុណវិសេសជាឡោកជាដើម ។

(២៧៤) សម័យនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ មានភិក្ខុសង្ឃ
រោមរោម ទ្រង់គង់ក្នុងទីវលស្រវ្យះ ខាថ្មបណ្ណារសេទានុសថានោះ
គឺជាថ្មបណ្ណារសេបិប្បិណ្ឌ ក្នុងក្រីមានព្រះចន្ទ្រតេញ្យានំ ។ លំដាប់
នោះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ទតភិក្ខុសង្ឃ ដែលអន្តិយស្សៀម ហើយ
ត្រាស់នឹងភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភវាតកក្រែកអរ
ចំពោះបដិបទាន្តេ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភវាតកមានចិក្ខុក្រែកអរ
ចំពោះបដិបទាន្តេ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ អ្នក
ទាំងឡាយ ចុះប្រាជ្ញសេចក្តីព្យាយាម ឲ្យលើសជាងប្រមាណចុះ
ដើម្បីឲ្យដល់ចមិ ដែលខ្លះមិនទាន់ដល់ ដើម្បីសម្រេចចមិដែលខ្លះមិន
ទាន់បានសម្រេច ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ខ្លះចមិ ដែលខ្លះមិនទាន់
ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ភវាតកនឹងរំពឹងអ្នកទាំងឡាយក្នុងក្រែកសាវត្ថិខេរេឯង
អស់ទីបំផុតនៃទម្ងន ដែលជាពាលមានផ្កាកុម្មុវិក (នៃកត្តិក) ។

អស្សុសុំ ទោ ជាឧបទា កិក្ខុ កកក កិក កត្រេវ
 សាវត្ថុយំ កោមុទិ ចាគុម្មាសិទិ អាគមេស្សតិភិ ។
 តេ^(១) ជាឧបទា កិក្ខុ សាវត្ថុយំ ឱសវន្តិ កកវន្តិ
 ឧស្សបាយ ។ តេ ច^(២) ដេវ កិក្ខុ កិយេវុសោ
 មក្ខាយ ទេវ កិក្ខុ ឱវន្តិ អនុសាសន្តិ ។ អប្បេកាទ្វេ
 ដេវ កិក្ខុ ឧសមិ កិក្ខុ ឱវន្តិ អនុសាសន្តិ
 អប្បេកាទ្វេ ដេវ កិក្ខុ វិសម្សិ កិក្ខុ ឱវន្តិ
 អនុសាសន្តិ អប្បេកាទ្វេ ដេវ កិក្ខុ តិសម្សិ កិក្ខុ
 ឱវន្តិ អនុសាសន្តិ អប្បេកាទ្វេ ដេវ កិក្ខុ
 ចក្កាឡិសម្សិ កិក្ខុ ឱវន្តិ អនុសាសន្តិ ។ តេ ច
 បក កិក្ខុ ទេវេហិ កិក្ខុហិ ឱវនិយមាណា អនុសា-
 សិយមាណា ឱឡារំ មុត្តោចារំ វិសេសិ បដានន្តិ ។

[២៨៤] តេន ទោ បទ សមយេន កកក
 កនហុចោសវេ បណ្ណាសេ កោមុទិយា ចា-
 គុម្មាសិទិយា មុណ្ណាយ មុណ្ណាយ រត្តិយោ កិក្ខុ-
 សឡិបរិកោ អណ្ណោកាសេ ទិសិច្ឆោ ហោតិ ។

១. ២០១ ២២. ០៣ ។

កិក្ខុចានិ ខ្យាយម្ភុភៈវក្កន្តជឧបទ បាទព្វជំណិនំ ជា ព្រះមានព្រះភាគ
 និនរំ ចាំក្នុងក្រុងសាវត្ថុនោះឯង អស់ទីបំផុតនៃទម្ងន ដែលជាកាល
 មានផ្កាកុម្មុទិក ។ ទើបកិក្ខុអ្នកនៅក្នុងជឧបទចាំនោះ ប្រជុំគ្នាក្នុង
 ក្រុងសាវត្ថុ ដើម្បីរដ្ឋបាលព្រះមានព្រះភាគ ។ ចំណែកកិក្ខុចានិ ខ្យាយ
 ជាថេរនោះ កិខ្មាន ប្រៀបប្រដៅពួកកិក្ខុថ្មីឱ្យលើសជាងប្រមាណ ។
 កិក្ខុជាថេរ ពួកខ្លះ ខ្មាន ប្រៀបប្រដៅកិក្ខុ ១០ ប្រកិមាន កិក្ខុជាថេរ
 ពួកខ្លះ ខ្មាន ប្រៀបប្រដៅកិក្ខុ ២០ ប្រកិមាន កិក្ខុជាថេរ ពួកខ្លះ
 ខ្មាន ប្រៀបប្រដៅកិក្ខុ ៣០ ប្រកិមាន កិក្ខុជាថេរ ពួកខ្លះ ខ្មាន
 ប្រៀបប្រដៅកិក្ខុ ៤០ ប្រកិមាន ។ ចំណែកកិក្ខុថ្មីអម្បាលនោះ កាល
 ពួកកិក្ខុជាថេរ កំពុងខ្មាន ប្រៀបប្រដៅ កិដិនិគុណវិសេសជាទូទៅ
 ជាដើមក៏ចៀក ។

[២៨៥] កិសមិយនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ មានកិក្ខុសន្សំ
 របារពេប ទ្រង់គន់នៅក្នុងទីកាល ក្នុងក្រុងមានព្រះចន្ទ្រពញានី ជា
 ក្រីមានរដៀងគ្រប់គ្រាន់ហើយ ជាទីបំផុតនៃទម្ងន ជាកាល
 មានផ្កាកុម្មុទិក ជាថ្ងៃបុណ្យសធា ១៧ គឺពញាបូណិមិទកកិក្ខុ ។

អដ្ឋោ កកក កុណ្ឌិក្ខតំ កិក្ខុសង្ឃ អបុរិលោកេត្តា
 កិក្ខុ អាមន្តេសិ អបណាចាយំ កិក្ខុវេ បរិសា ធិប្បណា-
 ចាយំ កិក្ខុវេ បរិសា សុទ្ធសារវេ បតិដ្ឋិតា ។ តថាវុចោ
 អយំ កិក្ខុវេ កិក្ខុសង្ឃោ តថាវុចាយំ កិក្ខុវេ
 បរិសា យថាវុចា បរិសា អាហុនេយ្យា តាហុនេយ្យា
 ធិត្តំលោយ្យា អញ្ញាលិកាវណិយា^(១) អនុត្តរំ បុញ្ញត្តេត្តំ
 លោកស្ស^(២) ។ តថាវុចោ អយំ កិក្ខុវេ កិក្ខុសង្ឃោ
 តថាវុចាយំ កិក្ខុវេ បរិសា យថាវុចាយ បរិសាយ អប្ប
 ធិត្តំ តហុ^(៣) ហោតិ តហុ^(៤) ធិត្តំ តហុតវំ ។ តថាវុចោ
 អយំ កិក្ខុវេ កិក្ខុសង្ឃោ តថាវុចាយំ កិក្ខុវេ បរិសា
 យថាវុចា បរិសា ធិប្បណា ធិស្សនាយ លោកស្ស ។

១ ឧ. អាហុនេយ្យា ហុនេយ្យា ទុតិលោយ្យា អញ្ញាលិកាវណិយោតំ ទិស្សតិ ។ ២ ឧ. លោកស្សតិ ទិស្សតិ ។ ៣-៤ ឧ. តហុ ។

សំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភោគទ្រង់ទុកកិក្ខុសង្ឃ ដែលអង្គុយស្ងៀម
 ហើយក្រាស់នីតិកិក្ខុវាងឡាយថា ម្ចាស់កិក្ខុវាងឡាយ បរិស័ទនេះស្ងាត់
 ហើយ ម្ចាស់កិក្ខុវាងឡាយ បរិស័ទនេះស្ងាត់ចាកការចរចា ហើយបិទ
 នៅក្នុងនិមិដែលជាខ្លឹមសារដ៏បរិសុទ្ធ ។ បរិស័ទមានសភាពយ៉ាងណា
 ដែលគួរដល់ការបូជា គួរដល់ពេទ្ធកុំពាន គួរដល់ទុក្ខណាពាន គួរដល់
 អញ្ញាលិកម្ម ជាបុព្វានុក្ខម៍ប្រសើរបស់សក្កលោក ម្ចាស់កិក្ខុវាងឡាយ
 កិក្ខុសង្ឃនេះមានសភាពយ៉ាងនោះ ម្ចាស់កិក្ខុវាងឡាយ បរិស័ទនេះក៏
 មានសភាពយ៉ាងនោះដែរ ។ បានកិច្ចកម្មដែលបុគ្គលទ្វៀបហើយ ទៅជាបាន
 បានផលច្រើន ឬបានច្រើនដែលបុគ្គលទ្វៀបហើយ ក៏វិនិក្ខេបមានផលច្រើន
 ក្នុងបរិស័ទមានសភាពយ៉ាងណា ម្ចាស់កិក្ខុវាងឡាយ កិក្ខុសង្ឃនេះ ក៏
 មានសភាពយ៉ាងនោះ ម្ចាស់កិក្ខុវាងឡាយ បរិស័ទនេះ ក៏មានសភាព
 យ៉ាងនោះដែរ ។ បរិស័ទមានសភាពយ៉ាងណា ដែលសក្កលោកបាន
 ឃើញដោយក្រៃ ម្ចាស់កិក្ខុវាងឡាយ កិក្ខុសង្ឃនេះក៏មានសភាពយ៉ាង
 នោះ ម្ចាស់កិក្ខុវាងឡាយ បរិស័ទនេះ ក៏មានសភាពយ៉ាងនោះដែរ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ បរិបទស្កន្ត

តថាគារោ អយំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុសង្ឃោ តថាគារោ
ភិក្ខុវេ បរិសា យថាគារម បរិសំ អលំ យោជនតិណា-
បាមិ ធស្សនាយ ឥន្ទំ បូជំសេចិ^(១) ។

[២៨៥] សង្ឃំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ឥមស្មិ ភិក្ខុសង្ឃោ

អរហន្តោ ចិណ្ណាសវា វុសិទវន្តោ កាតករណីយា ឱហិ-
តភាវា អនុប្បត្តសន្តោ បរិស្ថិណាវសន្តោ ជនា សម្ម-
ន្តោ វិមុត្តា វរុទ្ធាយំ ភិក្ខុវេ សង្ឃំ ភិក្ខុ ឥមស្មិ
ភិក្ខុសង្ឃោ ។ សង្ឃំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ឥមស្មិ ភិក្ខុសង្ឃោ
បញ្ចន្តំ ឱវន្តាតិយោមំ សន្តោជយាមំ បរិក្ខុយា
ឱបនាតិកា ឥន្ទំ បរិមិត្តាយិទោ អនាវត្តិន្ទ្រា ឥស្សា
លោកា វរុទ្ធាយំ ភិក្ខុវេ សង្ឃំ ភិក្ខុ ឥមស្មិ ភិក្ខុ-
សង្ឃោ ។ សង្ឃំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ឥមស្មិ ភិក្ខុសង្ឃោ
១ ឧ. ម. បូជានេនាមតិ ជំស្យតំ ។ និទោ បរិ តថាគារោ អយំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុសង្ឃោ តថា-
គារោ បរិសា យំ តថាគារម អយំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុសង្ឃោ តថា កត្តចំ យោគ្កេ ជំស្យតំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ បរិបទស្កន្ត

ចរិសិទ្ធិមានសភាពយ៉ាងណា ដែលបុគ្គលក្សត្រាឃោស្យ្យនិ ដើរតាមរក
មើលអស់ទិព្វចំដោយយោជនំ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុសង្ឃៈនេះក៏មាន
សភាពយ៉ាងនោះ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បរិសំទះខះ ក៏មានសភាព
យ៉ាងនោះដែរ ។

[២៨៦] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងភិក្ខុសង្ឃៈនេះ ភិក្ខុមាន

ពួកភិក្ខុជាអរហន្តចិណ្ណាស្រព មានព្រហ្មចរិយជមិទៅចុះហើយ បាម
ធ្វើកិច្ចដែលគួរធ្វើស្រេចហើយ មានការដាក់ចុះហើយ មានច្រ-
យោជនំចំពោះខ្លួនសម្រេចហើយ មានសំយោជនៈក្នុងគណអស់ហើយ
មានចិត្តផុតវិសេសហើយ ព្រោះដឹងដោយច្រៃវែង ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង
ឡាយ ពួកភិក្ខុមានសភាពយ៉ាងនេះ ភិក្ខុមាននៅក្នុងភិក្ខុសង្ឃៈនេះ ។
ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងភិក្ខុសង្ឃៈនេះ មានពួកភិក្ខុជាឧបបាតិកៈ
កំណើត ហើយបរិទិញាឧក្ខន្ធិលោកនោះ មិនមែនក្រឡប់ចាកលោក
នោះមកវិញទេរឿយ (សុទ្ធាវស) ព្រោះអស់សំយោជនៈដាច់ណែកទានី
ក្រោម ៨ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកភិក្ខុមានសភាពយ៉ាងនេះ ភិក្ខុ
មាននៅក្នុងភិក្ខុសង្ឃៈនេះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងភិក្ខុសង្ឃៈនេះ

កិណ្ណំ សាញ្ហាជ័យោ បរិក្ខុយោ វគ្គោសោមោហោ ឯ
 គុដ្ឋា សក្កានិកាមិណោ សាវតិណោ ឥមំ លោកា
 អាត្មា ទុក្ខសង្កតំ ករិស្សន្តំ វរុដោមិ កិក្ខុវេ
 សង្កំ កិក្ខុ ឥមស្មី កិក្ខុសង្កេ ។ សង្កំ កិក្ខុវេ កិក្ខុ
 ឥមស្មី កិក្ខុ បង្កេ កិណ្ណំ សាញ្ហាជ័យោ បរិក្ខុយោ
 លោកាបដា អវិជិតាតទដ្ឋា ឯយេតា សម្មោតិបកយេនា
 វរុដោមិ កិក្ខុវេ សង្កំ កិក្ខុ ឥមស្មី កិក្ខុសង្កេ ។
 សង្កំ កិក្ខុវេ កិក្ខុ ឥមស្មី កិក្ខុសង្កេ ចតុដ្ឋំ
 សតិប្បដ្ឋាតាមំ កាវចានុយោគមទុយុត្តា វិហារដ្ឋំ វរុ-
 ដោមិ កិក្ខុវេ សង្កំ កិក្ខុ ឥមស្មី កិក្ខុសង្កេ ។

(២៨៦) សង្កំ កិក្ខុវេ កិក្ខុ ឥមស្មី កិក្ខុ-

សង្កេ ចតុដ្ឋំ សម្មប្បដ្ឋាតាមំ កាវចានុយោគមទុយុត្តា
 វិហារដ្ឋំ ... ចតុដ្ឋំ ឥដ្ឋិតាតាមំ ... បញ្ចដ្ឋំ វរុដ្ឋំយោមំ ...

មានកិក្ខុជាសក្កានិកាមិ ឯនិមកកាតៈលោកានេះម្តងទៀត ហើយធ្វើទូត
 រឹបដុតខែទុក្ខបាទ ព្រោះអស់សិរិយោជនៈ ៣ ព្រោះមានពកៈចាសៈមិន
 មោហៈស្រាលស្តើង ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ ពួកកិក្ខុមានសភាពយ៉ាងនេះ
 តែងមាននៅក្នុងកិក្ខុសង្ឃនេះ ។ ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងកិក្ខុសង្ឃនេះ
 មានពួកកិក្ខុជាសាគាបន្តៈ មានសភាពមិនពាក់ព័ន្ធក្នុងអបាយ ជាបុគ្គល
 ទៀត មានសម្មាសម្ពុទ្ធកាលប្រព្រឹត្តទៅទាំងមុន ព្រោះអស់សិរិយោ-
 ជនៈ ៣ ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ ពួកកិក្ខុមានសភាពយ៉ាងនេះ តែងមាន
 នៅក្នុងកិក្ខុសង្ឃនេះ ។ ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងកិក្ខុសង្ឃនេះ មាន
 ពួកកិក្ខុជាអ្នកប្រកបរឿយៗ ខ្លះសចក្តំព្យាយាម ជាគ្រឿងចម្រើននូវ
 សតិប្បដ្ឋានទាំង ៤ សម្រាន្តនៅដោយអវិយាបថទាំង ៤ ម្ចាស់កិក្ខុទាំង-
 ឡាយ ពួកកិក្ខុមានសភាពយ៉ាងនេះ តែងមានក្នុងកិក្ខុសង្ឃនេះ ។

(២៨៦) ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងកិក្ខុសង្ឃនេះ មានពួកកិក្ខុជា
 អ្នកប្រកបរឿយៗ ខ្លះសចក្តំព្យាយាមជាគ្រឿងចម្រើននូវសម្មប្បដ្ឋាន ៤
 សម្រាន្តនៅដោយអវិយាបថទាំង ៤ ... វរុដ្ឋាទ ៤... វង្រិយេ ៥ ...

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ចេតិយស្កន្ត

បញ្ចន្តំ កណ្តា ១ ... សុត្តន្តំ ភោជ្ឈន្តា ១ ... អរិយស្ស
 អដ្ឋង្គិកស្ស មគ្គស្ស ភាវនាបុយោគមទុយុត្តា វិហារន្តំ
 វិវុទ្ធាបិ ភិក្ខុវេ សង្ខិ ភិក្ខុ ឥមស្មី ភិក្ខុសង្ឃេ ។
 សង្ខិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ឥមស្មី ភិក្ខុសង្ឃេ មេត្តាភាវនា-
 បុយោគមទុយុត្តា វិហារន្តំ... កុរុណា ភាវនាបុយោគមទុ-
 យុត្តា វិហារន្តំ... មុនិកាភាវនាបុយោគមទុយុត្តា វិហា-
 ន្តំ ឧបេត្តាភាវនាបុយោគមទុយុត្តា វិហារន្តំ... អសុ-
 ភាវនាបុយោគមទុយុត្តា វិហារន្តំ... អនិច្ចសត្តាភាវ-
 នាបុយោគមទុយុត្តា វិហារន្តំ វិវុទ្ធាបិ ភិក្ខុវេ សង្ខិ
 ភិក្ខុ ឥមស្មី ភិក្ខុសង្ឃេ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ចេតិយស្កន្ត

ពាយ ១... ភោជ្ឈន្តំ ៧... ជាអ្នកប្រកបរឿយ ។ ខ្ញុំសេចក្តីព្យាយាម
 ជាគ្រឿងចម្រើនខ្ញុំមគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ ដ៏ប្រសើរ សម្រាន្តទៅដោយ
 អរិយាបថចាំនិ ៤ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិព្យាយ ពួកភិក្ខុមានសភាពយ៉ាងនេះ
 តែងមាននៅក្នុងភិក្ខុសង្ឃនេះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិព្យាយ ក្នុងភិក្ខុសង្ឃនេះ
 មានពួកភិក្ខុជាអ្នកប្រកបរឿយ ។ ខ្ញុំសេចក្តីព្យាយាមជាគ្រឿងចម្រើនខ្ញុំ
 មេត្តា សម្រាន្តទៅដោយអរិយាបថចាំនិ ៤... ជាអ្នកប្រកបរឿយ ។ ខ្ញុំ
 សេចក្តីព្យាយាមជាគ្រឿងចម្រើនខ្ញុំកុរុណា សម្រាន្តទៅដោយអរិយាបថ
 ចាំនិ ៤... ជាអ្នកប្រកបរឿយ ។ ខ្ញុំសេចក្តីព្យាយាមជាគ្រឿងចម្រើនខ្ញុំ
 មុនិកា សម្រាន្តទៅដោយអរិយាបថចាំនិ ៤... ជាអ្នកប្រកបរឿយ ។ ខ្ញុំ
 សេចក្តីព្យាយាមជាគ្រឿងចម្រើនខ្ញុំមេត្តា សម្រាន្តទៅដោយអរិយាបថ
 ចាំនិ ៤... ជាអ្នកប្រកបរឿយ ។ ខ្ញុំសេចក្តីព្យាយាមជាគ្រឿងចម្រើនខ្ញុំ
 អសុភ សម្រាន្តទៅដោយអរិយាបថចាំនិ ៤ .. ជាអ្នកប្រកបរឿយ ។
 ខ្ញុំសេចក្តីព្យាយាមជាគ្រឿងចម្រើនខ្ញុំអនិច្ចសត្តា សម្រាន្តទៅដោយ
 អរិយាបថចាំនិ ៤ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិព្យាយ ពួកភិក្ខុមានសភាពយ៉ាងនេះ
 តែងមាននៅក្នុងភិក្ខុសង្ឃនេះ ។

(២៨៧) សង្ក្រាន្ត កិច្ចការ កិច្ចការ វេទស្ថិ កិច្ចការស្រុក
 អាណាចក្រស្រុកភាវនា យោគី មហាបុណ្យ វិហារន្ត ។ អា-
 នាចក្រស្រុក កិច្ចការ ភាវនា ពហុលីកតា មហាបុណ្យ
 យោគី មហានិស័ស ។ អាណាចក្រស្រុក កិច្ចការ ភា-
 វនា ពហុលីកតា ពន្លាភេ សតិប្បដ្ឋាន បរិបូរណ៍^(១) ។
 ពន្លាភេ សតិប្បដ្ឋាន ភាវនា ពហុលីកតា សន្ត-
 ភោជ្ឈន្ត បរិបូរណ៍ ។ សន្តភោជ្ឈន្ត ភាវនា ពហុ-
 លីកតា វិជ្ជាវិមុត្តិ បរិបូរណ៍ ។

(២៨៨) កង ភាវនា ច កិច្ចការ អាណាចក្រស្រុក
 កង ពហុលីកតា^(២) មហាបុណ្យ យោគី មហានិស័-
 ស ។ វេទ កិច្ចការ កិច្ចការ អន្តរាគមន៍ វិញ្ញាណកម្ម
 វិញ្ញាណកម្ម វិញ្ញាណកម្ម វិញ្ញាណកម្ម វិញ្ញាណកម្ម
 វិញ្ញាណកម្ម វិញ្ញាណកម្ម វិញ្ញាណកម្ម វិញ្ញាណកម្ម ។

១ ១. បរិបូរណ៍ ។ ២ ១. បរិបូរណ៍ វិញ្ញាណកម្ម ។

(២៨៧) ខ្នងកិច្ចការខ្យល់ ក្នុងកិច្ចការនេះ មានកិច្ច-
 ការកិច្ចការប្រកបរឿយ ។ ខ្នងកិច្ចការខ្យល់ មានកិច្ចការ-
 នស្រុក សម្រាប់ទៅដោយវិហារបដតាំង ៤ ។ ខ្នងកិច្ចការខ្យល់
 អាណាចក្រស្រុក ដែលបុគ្គលបានចម្រើន បានធ្វើឲ្យរឿយ ។ ហើយ
 វេទមានផលច្រើន មានអាណិស្សប្រើ ។ ខ្នងកិច្ចការខ្យល់
 អាណាចក្រស្រុកដែលបុគ្គលបានចម្រើន បានធ្វើឲ្យរឿយ ។ ហើយ វេទ
 ញ៉ាំងសតិប្បដ្ឋានតាំង ៤ ឲ្យពេញបរិបូណ៌បាន ។ សតិប្បដ្ឋានតាំង ៤
 ដែលបុគ្គលបានចម្រើន បានធ្វើឲ្យរឿយ ។ ហើយ វេទញ៉ាំងពោជ្ឈន្ត
 តាំង ៧ ឲ្យពេញបរិបូណ៌បាន ។ ពោជ្ឈន្តតាំង ៧ ដែលបុគ្គលបាន
 ចម្រើន បានធ្វើឲ្យរឿយ ។ ហើយ វេទញ៉ាំងវិជ្ជាវិមុត្តិ ឲ្យពេញ
 បរិបូណ៌បាន ។

(២៨៨) ខ្នងកិច្ចការខ្យល់ អាណាចក្រស្រុកដែលបុគ្គលបាន
 ចម្រើនដូចម្តេច បានធ្វើឲ្យរឿយ ។ ដូចម្តេច ទើបមានផលច្រើន មាន
 អាណិស្សប្រើ ។ ខ្នងកិច្ចការខ្យល់ កិច្ចការសាសនានេះ ទៅ
 កាន់ព្រៃក្តី ទៅកាន់ម្លប់ឈើក្តី ទៅកាន់ផ្ទះស្នាក់ក្តី អង្គុយនៅក្នុង
 តាំងកាយឲ្យច្រើន គិតស្មារតីឲ្យមានបុណ្យទោសទៅរក (កម្មវិធី) ។

សោ សុតោ អស្សសាតិ សុតោ ចស្សសាតិ ។
 ធីយំ វា អស្សសុតោ ធីយំ អស្សសាមីតិ បដាបាតិ
 ធីយំ វា មស្សសុតោ ធីយំ មស្សសាមីតិ បដា-
 បាតិ ។ រស្សំ វា អស្សសុតោ រស្សំ អស្សសាមីតិ
 បដាបាតិ រស្សំ វា មស្សសុតោ រស្សំ មស្សសាមីតិ
 បដាបាតិ ។ សត្វកាយប្បដិសំវេទិ អស្សសិស្សា-
 មីតិ សិក្ខតិ សត្វកាយប្បដិសំវេទិ មស្សសិស្សាមីតិ
 សិក្ខតិ ។ មស្សម្តយំ កាយសង្ខារំ អស្សសិស្សាមីតិ
 សិក្ខតិ មស្សម្តយំ កាយសង្ខារំ មស្សសិស្សា-
 មីតិ សិក្ខតិ ។ មិតិប្បដិសំវេទិ អស្សសិស្សាមីតិ
 សិក្ខតិ មិតិប្បដិសំវេទិ មស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ ។
 សុខប្បដិសំវេទិ អស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ សុខប្ប-
 ដិសំវេទិ មស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ ។ ចិត្តសង្ខា-
 រម្បដិសំវេទិ អស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ ចិត្ត-
 សង្ខារម្បដិសំវេទិ មស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ ។
 មស្សម្តយំ ចិត្តសង្ខារំ អស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ

ភិក្ខុនោ មានស្មារតីដកដង្ហើមចេញ មានស្មារតីដកដង្ហើមចូល ។ កាល
 ដកដង្ហើមចេញវែង ក៏ដឹងច្បាស់ថា អាក្ខាអញដកដង្ហើមចេញវែង កាល
 ដកដង្ហើមចូលវែង ក៏ដឹងច្បាស់ថា អាក្ខាអញដកដង្ហើមចូលវែង ។ កាល
 ដកដង្ហើមចេញខ្លី ក៏ដឹងច្បាស់ថា អាក្ខាអញដកដង្ហើមចេញខ្លី កាលដក
 ដង្ហើមចូលខ្លី ក៏ដឹងច្បាស់ថា អាក្ខាអញដកដង្ហើមចូលខ្លី ។ ភិក្ខុសិក្សាថា
 អាក្ខាអញដឹងច្បាស់នូវកាយ គឺដកដង្ហើមចេញទាំងពួង និងដកដង្ហើមចេញ
 សិក្សាថា អាក្ខាអញដឹងច្បាស់នូវកាយ គឺ ដកដង្ហើមចូលទាំងពួង និង
 ដកដង្ហើមចូល ។ សិក្សាថា អាក្ខាអញម្លាប់នូវកាយសង្ខារ គឺដង្ហើម
 ចេញចូល និងដកដង្ហើមចេញ សិក្សាថា អាក្ខាអញម្លាប់នូវកាយសង្ខារ
 និងដកដង្ហើមចូល ។ សិក្សាថា អាក្ខាអញដឹងច្បាស់នូវចិត្ត និងដកដង្ហើម
 ចេញ សិក្សាថា អាក្ខាអញដឹងច្បាស់នូវចិត្ត និងដកដង្ហើមចូល ។ សិក្សា
 ថា អាក្ខាអញដឹងច្បាស់នូវសុខ និងដកដង្ហើមចេញ សិក្សាថា អាក្ខា
 អញដឹងច្បាស់នូវសុខ និងដកដង្ហើមចូល ។ សិក្សាថា អាក្ខាអញដឹង
 ច្បាស់នូវចិត្តសង្ខារ គឺវេទនាខន្ធនិងសញ្ញាខន្ធ និងដកដង្ហើមចេញ សិក្សា
 ថា អាក្ខាអញដឹងច្បាស់នូវចិត្តសង្ខារ និងដកដង្ហើមចូល ។ សិក្សាថា
 អាក្ខាអញម្លាប់នូវចិត្តសង្ខារ (ដែលគ្រោតគ្រោត) និងដកដង្ហើមចេញ

បស្សម្ហយំ ចិត្តសង្ខារំ បស្សសិស្សាមីតំ សិក្ខតំ ។
 ចិត្តប្បដិសំវេទំ អស្សសិស្សាមីតំ សិក្ខតំ ចិត្តប្ប-
 ដិសំវេទំ បស្សសិស្សាមីតំ សិក្ខតំ ។ អភិប្ប-
 មោទយំ ចិត្តំ អស្សសិស្សាមីតំ សិក្ខតំ អភិប្បមោ-
 ទយំ ចិត្តំ បស្សសិស្សាមីតំ សិក្ខតំ ។ សមាទហំ
 ចិត្តំ អស្សសិស្សាមីតំ សិក្ខតំ សមាទហំ ចិត្តំ បស្ស-
 សិស្សាមីតំ សិក្ខតំ ។ វិមោទយំ ចិត្តំ អស្សសិស្សា-
 មីតំ សិក្ខតំ វិមោទយំ ចិត្តំ បស្សសិស្សាមីតំ សិក្ខ-
 តំ ។ អចិច្ចានុបស្សិ អស្សសិស្សាមីតំ សិក្ខតំ អ-
 ចិច្ចានុបស្សិ បស្សសិស្សាមីតំ សិក្ខតំ ។ វិភតានុបស្សិ
 អស្សសិស្សាមីតំ សិក្ខតំ វិភតានុបស្សិ បស្សសិស្សា-
 មីតំ សិក្ខតំ ។ ចិរេនានុបស្សិ អស្សសិស្សាមីតំ
 សិក្ខតំ ចិរេនានុបស្សិ បស្សសិស្សាមីតំ សិក្ខតំ ។

សិក្សថា ភាគអញ្ចម្លាប់ខ្ញុំចិត្តសង្ខារ (ដែលគ្រោកគ្រាត) នឹងដក
 ដង្ហើមចូល ។ សិក្សថា ភាគអញ្ចដឹងច្បាស់ខ្ញុំចិត្ត នឹងដកដង្ហើម
 ចេញ សិក្សថា ភាគអញ្ចដឹងច្បាស់ខ្ញុំចិត្ត នឹងដកដង្ហើមចូល ។
 សិក្សថា ភាគអញ្ចធ្វើចិត្តឱ្យរីករាយ នឹងដកដង្ហើមចេញ សិក្សថា
 ភាគអញ្ចធ្វើចិត្តឱ្យរីករាយ នឹងដកដង្ហើមចូល ។ សិក្សថា ភាគ
 អញ្ចកាំងចិត្តឱ្យស្មើ (ក្នុងការម្នាក់) នឹងដកដង្ហើមចេញ សិក្សថា
 ភាគអញ្ចកាំងចិត្តឱ្យស្មើ (ក្នុងការម្នាក់) នឹងដកដង្ហើមចូល សិក្ស
 ថា ភាគអញ្ចធ្វើចិត្តឱ្យចូលចាកនិវេណធម៌ជាដើម នឹងដកដង្ហើមចេញ
 សិក្សថា ភាគអញ្ចធ្វើចិត្តឱ្យចូលចាកនិវេណធម៌ជាដើម នឹងដកដង្ហើម
 ចូល ។ សិក្សថា ភាគអញ្ចឃើញរឿយ ។ ខ្ញុំបញ្ចក្ខន្ធថាមិន
 ទៀង នឹងដកដង្ហើមចេញ សិក្សថា ភាគអញ្ចឃើញរឿយ ។ ខ្ញុំ
 បញ្ចក្ខន្ធថាមិនទៀង នឹងដកដង្ហើមចូល ។ សិក្សថា ភាគអញ្ចឃើញ
 រឿយ ។ ខ្ញុំធម៌ជាគ្រឿងធ្វើចិត្តឱ្យប្រាសចាកកម្រេក ភិវេស្សនានិងមគ្គ
 នឹងដកដង្ហើមចេញ សិក្សថា ភាគអញ្ចឃើញរឿយ ។ ខ្ញុំធម៌ជាគ្រឿង
 ធ្វើចិត្តឱ្យប្រាសចាកកម្រេក នឹងដកដង្ហើមចូល ។ សិក្សថា ភាគអញ
 ឃើញរឿយ ។ ខ្ញុំសេចក្តីលក់នកន់ទុក្ខ នឹងដកដង្ហើមចេញ សិក្សថា
 ភាគអញ្ចឃើញរឿយ ។ ខ្ញុំសេចក្តីលក់នកន់ទុក្ខ នឹងដកដង្ហើមចូល ។

បដិទិស្សត្តានុបស្សិ អស្សសិស្សាមិទិ សិក្ខុតិ បដិ-
ទិស្សត្តានុបស្សិ បស្សសិស្សាមិទិ សិក្ខុតិ ។ ឯវំ
ភារីតា ទោ ភិក្ខុវេ អាណាណាទស្សតិ ឯវំ ទហុលីកាតា
មហាប្បណា ហោតិ មហានិសំសា ។

[២៨៧] កាដំ ភារីតា ច ភិក្ខុវេ អាណាណា-
ទស្សតិ កាដំ ទហុលីកាតា ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានេ
បរិបូរេន្តិ^(១) ។ យស្មី សមយេ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ទិយំ
វា អស្សសត្តោ ទិយំ អស្សសាមិទិ បដាណាតិ ទិយំ
វា បស្សសត្តោ ទិយំ បស្សសាមិទិ បដាណាតិ រស្សិ
វា អស្សសត្តោ រស្សិ អស្សសាមិទិ បដាណាតិ
រស្សិ វា បស្សសត្តោ រស្សិ បស្សសាមិទិ បដាណា-
តិ សទ្ធកាយប្បដិសំវេទំ អស្សសិស្សាមិទិ សិក្ខុតិ
សទ្ធកាយប្បដិសំវេទំ បស្សសិស្សាមិទិ សិក្ខុតិ
បស្សម្ហយំ កាយសង្ការំ បស្សសិស្សាមិទិ សិក្ខុតិ

១. បរិបូរេន្តិ ។

សិក្ខុថា ភាគាអញ្ញយេញ្ញរឿយ ។ ទ្រវេទិជាត្រៀងវេលាសំចិត្តាចេញ
ចាកកិលេស (ព្រមទាំងទុក្ខនិងអភិសង្ការ បានផលវិបស្សនានិងមគ្គ)
នឹងដកដង្ហើមចេញ សិក្ខុថា ភាគាអញ្ញយេញ្ញរឿយ ។ ទ្រវេទិជា
ត្រៀងវេលាសំចិត្តាចេញចាកកិលេស នឹងដកដង្ហើមចូល ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ អាណាបានស្សតិ ដែលបុគ្គលបានចម្រើនយ៉ាងនេះ បានធ្វើ
ឲ្យរឿយ ។ យ៉ាងនេះ វើបមានផលច្រើន មានអាទិសង្ស្រច្រើន ។

[២៨៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អាណាបានស្សតិដែលបុគ្គលបាន
ចម្រើនដូចម្តេច បានធ្វើឲ្យរឿយ ។ ដូចម្តេច វើបញ្ចាំងសិក្សាដ្ឋានទាំង៤
ឲ្យរលាយបរិបូណ៌បាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសម័យណា ភិក្ខុកាល
ដកដង្ហើមចេញវែង ក៏ដឹងច្បាស់ថា ភាគាអញ្ញដកដង្ហើមចេញវែង កាល
ដកដង្ហើមចូលវែង ក៏ដឹងច្បាស់ថា ភាគាអញ្ញដកដង្ហើមចូលវែង កាលដក
ដង្ហើមចេញខ្លី ក៏ដឹងច្បាស់ថា ភាគាអញ្ញដកដង្ហើមចេញខ្លី កាលដកដង្ហើម
ចូលខ្លី ក៏ដឹងច្បាស់ថា ភាគាអញ្ញដកដង្ហើមចូលខ្លី សិក្ខុថា ភាគាអញ្ញ
ដឹងច្បាស់ខ្លះកាយទាំងពួង នឹងដកដង្ហើមចេញ សិក្ខុថា ភាគាអញ្ញដឹង
ច្បាស់ខ្លះកាយទាំងពួង នឹងដកដង្ហើមចូល សិក្ខុថា ភាគាអញ្ញម្ចាស់ខ្លះ
កាយសង្ការ នឹងដកដង្ហើមចេញ សិក្ខុថា ភាគាអញ្ញម្ចាស់ខ្លះកាយស-
ង្ការ នឹងដកដង្ហើមចូល ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសម័យនោះ ភិក្ខុឈ្មោះ

កាយេ កាយាទុប្បស្សិ ភិក្ខុវេ តស្មី សមយេ ភិក្ខុ
 វិហារតិ អាតាបិ សម្បជានោ សតិមា វិទេយ្យ
 លោកេ អភិជ្ឈានោមទស្សំ ។ កាយេសុ កា-
 យញ្ញត្តភយំ ភិក្ខុវេ ឯតំ វនាមិ យទិធំ អស្សសិស្សា-
 ស្សាសំ ។ តស្មាតិមា ភិក្ខុវេ កាយេ កាយាទុ-
 បស្សំ តស្មី សមយេ ភិក្ខុ វិហារតិ អាតាបិ
 សម្បជានោ សតិមា វិទេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈានោ-
 មទស្សំ ។ យស្មី សមយេ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ បិតិប្ប
 ដិសំវេទិ អស្សសិស្សាមិតិ សិក្ខុតិ បិតិប្បដិសំវេទិ
 បស្សសិស្សាមិតិ សិក្ខុតិ សុទ្ធប្បដិសំវេទិ អស្ស-
 សិស្សាមិតិ សិក្ខុតិ សុទ្ធប្បដិសំវេទិ បស្សសិស្សាមិតិ
 សិក្ខុតិ ចិត្តសម្មារប្បដិសំវេទិ អស្សសិស្សាមិតិ សិក្ខុ-
 តិ ចិត្តសម្មារប្បដិសំវេទិ អស្សសិស្សាមិតិ សិក្ខុ-
 តិ បស្សម្ហយំ ចិត្តសម្មារ អស្សសិស្សាមិតិ សិក្ខុតិ
 បស្សម្ហយំ ចិត្តសម្មារ បស្សសិស្សាមិតិ សិក្ខុតិ

ថាធិបារណាយេញរឿយ ។ នូវកាយក្នុងកាយ មានព្យាយាមជាគ្រឿង
 ដុតកំដៅនូវកិលេស ប្រកបដោយប្រាជ្ញាជីវិតសត្វ មានស្មារតីជាគ្រឿង
 កំណត់ បទ្ទាបដ៏នូវអភិជ្ឈានិវេទនាមនស្សក្នុងលោកចេញ ។ ខ្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ បណ្តាកាយទាំងឡាយ គឺជាគតាពាលចំពោះកាយណា
 នីមួយ ដែលដកដង្ហើមចេញចូលប៉ុណ្ណោះ ។ ខ្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ព្រោះហេតុនោះភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ឈ្មោះថាធិបារណាយេញរឿយ។
 នូវកាយក្នុងកាយ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅនូវកិលេស ប្រកប
 ដោយប្រាជ្ញាជីវិតសត្វ មានស្មារតីជាគ្រឿងកំណត់ បទ្ទាបដ៏នូវអភិជ្ឈា
 និវេទនាមនស្សក្នុងលោកចេញ ក្នុងសម័យនោះ ។ សម័យណា ភិក្ខុ
 សិក្សថា ភាគអញដឹងច្បាស់នូវចិត្ត នឹងដកដង្ហើមចេញ សិក្សថា ភាគ
 អញដឹងច្បាស់នូវចិត្ត នឹងដកដង្ហើមចូល សិក្សថា ភាគអញដឹង
 ច្បាស់នូវសុខ នឹងដកដង្ហើមចេញ សិក្សថា ភាគអញដឹងច្បាស់នូវសុខ
 នឹងដកដង្ហើមចូល សិក្សថា ភាគអញដឹងច្បាស់នូវចិត្តសង្ខារ នឹងដក
 ដង្ហើមចេញ សិក្សថា ភាគអញដឹងច្បាស់នូវចិត្តសង្ខារ នឹងដកដង្ហើម
 ចូល សិក្សថា ភាគអញម្យ៉ាងនូវចិត្តសង្ខារ (ដែលព្រោតព្រាត) នឹងដក
 ដង្ហើមចេញ សិក្សថា ភាគអញម្យ៉ាងនូវចិត្តសង្ខារ នឹងដកដង្ហើមចូល

វេទនាសុ វេទនាទុបស្សី ភិក្ខុវេ ឥស្សី សមយេ ភិក្ខុ
 វិហារតិ អាតាបិ សម្មជាតោ សតិមា វិទេយ្យ លោក-
 កោ អភិជ្ឈានោមទស្សំ ។ វេទនាសុ វេទនាញ្ញត្តកហំ
 ភិក្ខុវេ ឯតំ វនាមំ យទិទំ អស្សសប្បស្សសាធនំ
 សាទុកំ មទសិការំ ។ ឥស្សតិមា ភិក្ខុវេ វេទនាសុ
 វេទនាទុបស្សី ឥស្សី សមយេ ភិក្ខុ វិហារតិ អាតាបិ
 សម្មជាតោ សតិមា វិទេយ្យ លោកោ អភិជ្ឈានោ-
 មទស្សំ ។ យស្សី សមយេ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ចិត្តប្ប-
 ដិសំវេទិ អស្សសិស្សាម័តិ សិក្ខុតិ ចិត្តប្បដិសំវេទិ
 បស្សសិស្សាម័តិ សិក្ខុតិ អភិប្បមោទយំ ចិត្តំ អស្ស-
 សិស្សាម័តិ សិក្ខុតិ អភិប្បមោទយំ ចិត្តំ បស្ស-
 សិស្សាម័តិ សិក្ខុតិ សមាទហំ ចិត្តំ អស្សសិស្សាម័តិ
 សិក្ខុតិ សមាទហំ ចិត្តំ បស្សសិស្សាម័តិ សិក្ខុតិ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសម័យនោះ ភិក្ខុឈ្មោះជាពិចារណារយេញ
 រឿយ ។ ខ្ញុំវេទនាក្នុងវេទនាទាំងឡាយ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅ
 កិលេស ប្រកបដោយប្រាជ្ញាដឹងសព្វ មានស្មារតីជាគ្រឿងកំណត់ បន្ទា-
 បន៍ខ្ញុំភិក្ខុខ័ន្តិវេទនាមស្សក្នុងលោក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តា
 វេទនាទាំងឡាយ គឺជាគតិពាលចំពោះវេទនាណាមួយ គឺវេទនា
 ដែលដកដង្ហើមចេញចូល ធ្វើទុក្ខក្នុងចិត្តឲ្យសម្រេចប្រយោជន៍ប៉ុណ្ណោះ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ឈ្មោះជា
 ពិចារណារយេញរឿយ ។ ខ្ញុំវេទនាក្នុងវេទនាទាំងឡាយ មានព្យាយាម
 ជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស ប្រកបដោយប្រាជ្ញាដឹងសព្វ មានស្មារតី
 ជាគ្រឿងកំណត់ បន្ទាបន៍ ខ្ញុំភិក្ខុខ័ន្តិវេទនាមស្សក្នុងលោក ក្នុង
 សម័យនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសម័យណា ភិក្ខុសិក្សាថា អាត្មា
 អញដឹងច្បាស់ខ្ញុំចិត្ត ខឹងដកដង្ហើមចេញ សិក្សាថា អាត្មាអញដឹង
 ច្បាស់ខ្ញុំចិត្ត ខឹងដកដង្ហើមចូល សិក្សាថា អាត្មាអញធ្វើចិត្តឲ្យរីករាយ
 ដកដង្ហើមចេញ សិក្សាថា អាត្មាអញធ្វើចិត្តឲ្យរីករាយ ខឹងដកដង្ហើមចូល
 សិក្សាថា អាត្មាអញកាំងចិត្តឲ្យស្មើក្នុងការម្នាក់ ខឹងដកដង្ហើមចេញ
 សិក្សាថា អាត្មាអញកាំងចិត្តឲ្យស្មើក្នុងការម្នាក់ ខឹងដកដង្ហើមចូល

វិមោធយំ ចិត្តំ អស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ វិមោធយំ
 ចិត្តំ បស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ ចិត្តំ ចិត្តាទុបស្សំ
 កិក្ខវេ តស្មី សមយេ កិក្ខវេ វិហារតិ អាតាបិ សម្មជា-
 លោ សតិមា វិទេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាណោមទស្សំ ។
 យាហំ កិក្ខវេ មុដ្ឋស្សតិស្ស អសម្មជាទស្សំ អាតា-
 ចានស្សតិ^(១) វិទាមិ ។ តស្មាភិមា កិក្ខវេ ចិត្តំ ចិត្តាទុ-
 បស្សំ តស្មី សមយេ កិក្ខវេ វិហារតិ អាតាបិ សម្មជាលោ
 សតិមា វិទេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាណោមទស្សំ ។
 យស្មី សមយេ កិក្ខវេ កិក្ខវេ អនិច្ចាទុបស្សំ អស្ស-
 សិស្សាមីតិ សិក្ខតិ អនិច្ចាទុបស្សំ បស្សសិស្សាមីតិ
 សិក្ខតិ វិវាតាទុបស្សំ អស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ

១. អាណាចក្រស្រុកសុទ្ធ ។

សិក្ខតា អាត្មាអញ ដូច្នោះច្បាប់ចាកនិរណាមិជាដើម ខឹងដកដង្ហើម
 ចេញ សិក្ខតា អាត្មាអញដូច្នោះច្បាប់ចាកនិរណាមិជាដើម ខឹងដក
 ដង្ហើមចូល ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសម័យនោះ កិក្ខុឈ្មោះថាពិចារ-
 ណា ឃើញរឿយ ។ ខ្ញុំចិត្តក្នុងចិត្ត មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅ
 កិលេស ប្រកបដោយប្រាជ្ញាជីវិតសព្វ មានស្មារតីជាគ្រឿងកំណត់ បទ្ទា
 បង់ខ្ញុំអភិជ្ឈានិរោចនស្សក្នុងលោក ។ ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ គឺថាគត
 មិនបានពោល ខ្ញុំអាណាចក្រស្រុកសុទ្ធដែលវិនិច្ឆ័យស្មារតី មិនប្រកប
 ដោយប្រាជ្ញាជីវិតសព្វ ។ ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ
 កិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ឈ្មោះថាពិចារណាឃើញរឿយ ។ ខ្ញុំចិត្តក្នុងចិត្ត
 មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស ប្រកបដោយប្រាជ្ញាជីវិតសព្វ
 មានស្មារតីជាគ្រឿងកំណត់ បទ្ទាបង់ខ្ញុំអភិជ្ឈានិរោចនស្ស ក្នុង
 លោក ក្នុងសម័យនោះ ។ ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសម័យណា កិក្ខុ
 សិក្ខតា អាត្មាអញឃើញរឿយ ។ ខ្ញុំបញ្ចក្ខន្ធជាមិនទៀង ខឹងដក
 ដង្ហើមចេញ សិក្ខតា អាត្មាអញឃើញរឿយ ។ ខ្ញុំបញ្ចក្ខន្ធជាមិន
 ទៀង ខឹងដកដង្ហើមចូល សិក្ខតា អាត្មាអញឃើញរឿយ ។ ខ្ញុំវេទិកា
 គ្រឿងដូច្នោះច្បាប់ចាកនិរណាមិជាដើម ខឹងដកដង្ហើមចេញ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស ខេរិយនិកាយ

វិហារនុបស្សី បស្សសិស្សាមិត្តិ សិក្ខុតិ ធិរោធានុបស្សី
 អស្សសិស្សាមិត្តិ សិក្ខុតិ ធិរោធានុបស្សី បស្សសិ-
 ស្សាមិត្តិ សិក្ខុតិ បដិធិស្សន្តានុបស្សី អស្សសិស្សាមិត្តិ
 សិក្ខុតិ បដិធិស្សន្តានុបស្សី បស្សសិស្សាមិត្តិ សិក្ខុតិ
 ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី ភិក្ខុវេ តស្សី សមយេ ភិក្ខុ
 វិហារតិ អាតាបិ សឡាជាថោ សតិមា វិនេយ្យ លោកេ
 អភិជ្ឈាណោមនស្សី ។ សោ យន្តំ អភិជ្ឈាណោមនស្សានំ
 បហានំ បញ្ញាយ ទិស្វា សាទុកំ អជ្ឈបេត្តិកា
 ហោតិ ។ តស្មាតិហ ភិក្ខុវេ ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី
 តស្សី សមយេ ភិក្ខុ វិហារតិ អាតាបិ សឡាជាថោ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ខេរិយនិកាយ

សិក្ខុថា កក្កាអញ្ចឃើញរឿយ ។ ខ្ញុំធម៌ជាគ្រឿងផ្គុំចិត្តឲ្យ
 ប្រាសចាកកម្រេក ទីនីជកដង្ហើមចូល សិក្ខុថា កក្កាអញ្ចឃើញ
 រឿយ ។ ខ្ញុំសេចក្តីលេត់ខែកងទុក្ខ ទីនីជកដង្ហើមចេញ សិក្ខុថា កក្កា
 អញ្ចឃើញរឿយ ។ ខ្ញុំសេចក្តីលេត់ខែកងទុក្ខ ទីនីជកដង្ហើមចូល
 សិក្ខុថា កក្កាអញ្ចឃើញរឿយ ។ ខ្ញុំធម៌ជាគ្រឿងរលាស់ចិត្ត
 ចេញចាកកិលេស ក្រុមទាំងខន្ធនឹងអភិសន្តិវាទានដល់វិបស្សនាទីនឹងមក
 ទីនីជកដង្ហើមចេញ សិក្ខុថា កក្កាអញ្ចឃើញរឿយ ។ ខ្ញុំធម៌ជាគ្រឿង
 រលាស់ចិត្តចេញចាកកិលេស ទីនីជកដង្ហើមចូល ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 ក្នុងសម័យនោះ ភិក្ខុឈ្មោះថា ពិចារណាឃើញរឿយ ។ ខ្ញុំធម៌ក្នុងធម៌
 ទាំងឡាយ មានព្យាយាមជាគ្រឿងផ្គុំកំដៅកិលេស ប្រកបដោយ
 ប្រាជ្ញាដឹងសព្វ មានស្មារតីជាគ្រឿងកំណត់ បរិច្ចាគផ្គុំអភិជ្ឈានឹង
 ចោមទស្សក្នុងលោកចេញបាន ។ កាលបើខ្ញុំអភិជ្ឈានឹងចោមទស្ស
 ណា ភិក្ខុនោះ បានឃើញដោយប្រាជ្ញាហើយប្រាជ្ញាដឹងយកខ្លឹម ដោយ
 កាលបើនោះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ ភិក្ខុ
 ក្នុងសាសនានេះ ឈ្មោះថា ពិចារណាឃើញរឿយ ។ ខ្ញុំធម៌ទាំងឡាយ
 មានព្យាយាមជាគ្រឿងផ្គុំកំដៅកិលេស ប្រកបដោយប្រាជ្ញាដឹងសព្វ

សតិមា វិទយ្យ លោកេ អភិជ្ឈានោមទស្សំ ។ ឯវំ
ការិកា ទោ ភិក្ខុវេ អាណាចក្រស្រុក ឯវំ ពហុលី-
កតា ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានេ បរិបូរេន្តំ ។

[២៧០] កថំ ការិកា ច ភិក្ខុវេ ចត្តារោ ស-
តិប្បដ្ឋានា កថំ ពហុលីកតា សត្ត ពោជ្ឈេន្តំ បរិ-
បូរេន្តំ ។ យស្មី សមយេ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ កាយេ
កាយាទុបស្សំ វិហារតិ អាតាបិ សម្បដ្ឋានោ សតិ-
មា វិទយ្យ លោកេ អភិជ្ឈានោមទស្សំ ទុបដ្ឋិតស្ស
តស្មី សមយេ សតិ ហោតិ អប្បម្មដ្ឋា^(១) ។ យស្មី
សមយេ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុវោ ទុបដ្ឋិតា សតិ ហោតិ
អប្បម្មដ្ឋា^(២) សតិសម្ពោជ្ឈេន្តំ តស្មី សមយេ
ភិក្ខុវោ អាវុដ្ឋោ ហោតិ សតិសម្ពោជ្ឈេន្តំ តស្មី
សមយេ ភិក្ខុ កាវេតិ សតិសម្ពោជ្ឈេន្តំ តស្មី
សមយេ ភិក្ខុវោ កាវេតាចារិប្បិ តទ្ធតិ ។ សោ
តថា សនោ វិហារេន្តោ តំ ធម្មំ បញ្ញាយ បរិចិទតិ
បរិចារតិ^(៣) បរិវិសំ អាមជ្ឈិតិ ។ យស្មី សមយេ ភិក្ខុវេ

១- ទ. ប. អ. ម. ដ្ឋា ២- ប. យេ ។

ពានស្មារតីជាគ្រឿងកំណត់ បន្ទាប់នឹងខ្ញុំអភិជ្ឈានិរោមស្សក្នុងលោក
បាន ក្នុងសម័យនោះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អាណាចក្រស្រុកដែល
បុគ្គលបានចំរើនយ៉ាងនេះ បានធ្វើឲ្យរឿយៗ យ៉ាងនេះហើយ វាមិន
ញ៉ាំងសតិប្បដ្ឋានទាំង២ ឲ្យពេញបរិបូណ៌បាន ។

[២៧១] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សតិប្បដ្ឋានទាំង២ ដែលបុគ្គល
បានចំរើនដូចម្តេច បានធ្វើឲ្យរឿយៗ ដូចម្តេច ទើបញ្ចាំងពោជ្ឈេន្តំ
ទាំង ៧ ឲ្យពេញបរិបូណ៌បាន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសម័យណា
ភិក្ខុពិចារណាយើងរឿយៗ ម្តេកាយក្នុងកាយ មានព្យាយាមជាគ្រឿង
ដុតកំដៅកិលេស ប្រកបដោយប្រាជ្ញាដឹងសព្វ ពានស្មារតីជាគ្រឿង
កំណត់ បន្ទាប់នឹងខ្ញុំអភិជ្ឈានិរោមស្សក្នុងលោកចេញ ក្នុងសម័យនោះ
ស្មារតីដែលភិក្ខុនោះកំលំខ្លាបហើយ ក៏មិនបានវិនិច្ឆ័យ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
ទាំងឡាយ ក្នុងសម័យណា ស្មារតីដែលភិក្ខុកំលំខ្លាបហើយមិនបានវិនិច្ឆ័យ
ក្នុងសម័យនោះ សតិសម្ពោជ្ឈេន្តំកំលំខ្លាបជាភិក្ខុប្រារព្ធហើយ សម័យនោះ
ភិក្ខុឈ្មោះថាបានចំរើនសតិសម្ពោជ្ឈេន្តំ ក្នុងសម័យនោះ សតិសម្ពោជ្ឈេន្តំ
ក៏ដល់ខ្ញុំកិរិយាពេញបរិបូណ៌ ដោយការចម្រើនរបស់ភិក្ខុ ។ ភិក្ខុនោះ
ជាអ្នកមានស្មារតីដូច្នោះ ក៏ជ្រើសរើស គ្រោះ ដល់ខ្ញុំកិរិយាស្រួល
ខ្ញុំធម៌នោះ ដោយប្រាជ្ញា ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសម័យណា

ភិក្ខុ តថាសតោ វិហារនោ តំ ធម្មំ បញ្ញាយ
 បរិចិណតិ បរិចារតិ បរិវិម័សំ អាបជ្ជតិ ធម្មវិចយសម្ពោ-
 ជ្ជន្តោ តស្មី សមយេ ភិក្ខុនោ អារន្ទោ ហោតិ
 ធម្មវិចយសម្ពោជ្ជន្តំ តស្មី សមយេ ភិក្ខុ កាវេតិ
 ធម្មវិចយសម្ពោជ្ជន្តោ តស្មី សមយេ ភិក្ខុនោ
 កាវេតាចារិប្បិ តច្ឆតិ ។ តស្ស ធម្មំ^(១) បញ្ញាយ
 បរិចិណតោ បរិចារតោ^(២) បរិវិម័សំ អាបជ្ជតោ អារន្ទំ
 ហោតិ វិយ អសល្យំ ។ យស្មី សមយេ ភិក្ខុ-
 វេ ភិក្ខុនោ តំ ធម្មំ បញ្ញាយ បរិចិណតោ បរិច-
 ារតោ បរិវិម័សំ អាបជ្ជតោ អារន្ទំ ហោតិ វិយ
 អសល្យំ វិយសម្ពោជ្ជន្តោ តស្មី សមយេ ភិក្ខុ-
 នោ អារន្ទោ ហោតិ វិយសម្ពោជ្ជន្តំ តស្មី សមយេ
 ភិក្ខុ កាវេតិ វិយសម្ពោជ្ជន្តោ តស្មី សមយេ
 ភិក្ខុនោ កាវេតាចារិប្បិ តច្ឆតិ ។ អារន្ធវិយស្ស
 ឧប្បជ្ជតិ បិតិ ធិរាមិសា ។ យស្មី សមយេ ភិក្ខុវេ
 ភិក្ខុនោ អារន្ធវិយស្ស ឧប្បជ្ជតិ បិតិ ធិរាមិសា

១ ១. ម. តំ ធម្មំ ។ ២ ម. បរិចយតោ ។

ភិក្ខុនាស្មារតីដូច្នោះ ជ្រើសរើស គ្រិះរិះ ដល់ម្ល៉ៃកិរិយាល្បឿនដូចមិទាន
 ដោយប្រាជ្ញាហើយ ក្នុងសម័យនោះ ធម្មវិចយសម្ពោជ្ជន្តំ ក៏ឈ្មោះថាភិក្ខុ
 ប្រារត្នហើយ ក្នុងសម័យនោះ ភិក្ខុឈ្មោះថាបាខចំរើធម្មវិចយសម្ពោជ្ជន្តំ
 ក្នុងសម័យនោះធម្មវិចយសម្ពោជ្ជន្តំ ក៏ដល់ម្ល៉ៃកិរិយាពេញបរិបូណ៌ ដោយ
 ការចំរើរបស់ភិក្ខុ ។ ភិក្ខុនោះ កំពុងជ្រើសរើស កំពុងគ្រិះរិះ ដល់ម្ល៉ៃ
 កិរិយាល្បឿនដូចមិទានដោយប្រាជ្ញាហើយ ក៏ប្រារត្នម្ល៉ៃសេចក្តីព្យាយាម
 មិនឲ្យច្របយឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសម័យណា ភិក្ខុជ្រើស
 រើស គ្រិះរិះ ដល់ម្ល៉ៃកិរិយាល្បឿនដូចមិទានដោយប្រាជ្ញា បាខប្រារត្ន
 សេចក្តីព្យាយាមមិនឲ្យច្របយហើយ ក្នុងសម័យនោះ វិយសម្ពោជ្ជន្តំ
 ឈ្មោះថាភិក្ខុប្រារត្នហើយ ក្នុងសម័យនោះ ភិក្ខុឈ្មោះថាបាខចម្រើនវិយ-
 សម្ពោជ្ជន្តំ ក្នុងសម័យនោះ វិយសម្ពោជ្ជន្តំ ក៏ដល់ម្ល៉ៃកិរិយាពេញបរិ-
 បូណ៌ដោយការចម្រើនរបស់ភិក្ខុ ។ បិតិវេលប្រាសចាកអាមិសៈ កំភីត
 ឡើងដល់ភិក្ខុវេលប្រារត្នព្យាយាម ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសម័យណា
 បិតិវេលប្រាសចាកអាមិសៈ កើតឡើងដល់ភិក្ខុអ្នកប្រារត្នព្យាយាមហើយ

អនុបទវន្តស្ស អាតោសេយ្យកំសុត្តេ សម្មាសម្ពុទ្ធិ

បិកំសម្មាសម្ពុទ្ធិត្ថោ តស្មី សមយេ កិក្កុទោ អាវន្តោ
 ហោតិ បិកំសម្មាសម្ពុទ្ធិត្ថោ តស្មី សមយេ កិក្កុ កាវេតិ
 បិកំសម្មាសម្ពុទ្ធិត្ថោ តស្មី សមយេ កិក្កុទោ កាវេតា-
 ចារិប្បិ កច្ឆតិ ។ បិកំមនស្ស កាយោបិ បស្សម្ពុតិ
 ចិត្តម្បិ បស្សម្ពុតិ ។ យស្មី សមយេ កិក្កុវេ
 កិក្កុទោ បិកំមនស្ស កាយោបិ បស្សម្ពុតិ ចិត្តម្បិ
 បស្សម្ពុតិ បស្សន្តិសម្មាសម្ពុទ្ធិត្ថោ តស្មី សមយេ
 កិក្កុទោ អាវន្តោ ហោតិ បស្សន្តិសម្មាសម្ពុទ្ធិត្ថោ តស្មី
 សមយេ កិក្កុ កាវេតិ បស្សន្តិសម្មាសម្ពុទ្ធិត្ថោ តស្មី
 សមយេ កិក្កុទោ កាវេតាចារិប្បិ កច្ឆតិ ។ បស្សន្តិ-
 កាយស្ស សុខិតោ ចិត្តំ សមាធិយតិ ។ យស្មី
 សមយេ កិក្កុវេ កិក្កុទោ បស្សន្តិកាយស្ស សុខិតោ
 ចិត្តំ សមាធិយតិ សមាធិសម្មាសម្ពុទ្ធិត្ថោ តស្មី សមយេ
 កិក្កុទោ អាវន្តោ ហោតិ សមាធិសម្មាសម្ពុទ្ធិត្ថោ តស្មី
 សមយេ កិក្កុ កាវេតិ សមាធិសម្មាសម្ពុទ្ធិត្ថោ តស្មី
 សមយេ កិក្កុទោ កាវេតាចារិប្បិ កច្ឆតិ ។ សោ
 គថាសមាហិតំ ចិត្តំ សាដុកំ អដ្ឋបេក្កុតា ហោតិ ។

អនុបទវន្ត សម្មាសម្ពុទ្ធិស្ស កោដ្ឋន្តិ ៧

ក្នុងសម័យនោះ បិកំសម្មាសម្ពុទ្ធិត្ថោ កិក្កុទោ ហោតិ ក្នុងសម័យ
 នោះកិក្កុទោ ហោតិ ចំពោះបិកំសម្មាសម្ពុទ្ធិ ក្នុងសម័យនោះ បិកំសម្មាសម្ពុទ្ធិ
 ក៏ដល់ខ្ញុំកិរិយាពេញបរិបូណ៌ ដោយការចម្រើនរបស់កិក្កុ ។ កាយរបស់
 កិក្កុដែលមានចិត្តប្រកបដោយបិកិ កិក្កុបស្សតំ ទាំងចិត្តប្រកបដោយ
 ម្ចាស់កិក្កុទាំងឡាយ ក្នុងសម័យណា បើកាយរបស់កិក្កុមានចិត្តប្រកប
 ដោយបិកិស្របស្រួត ទាំងចិត្តសោតកិស្របស្រួតហើយ ក្នុងសម័យនោះ
 បស្សន្តិសម្មាសម្ពុទ្ធិត្ថោ កិក្កុទោ ហោតិ ក្នុងសម័យនោះ កិក្កុទោ
 ថា បានចម្រើនបស្សន្តិសម្មាសម្ពុទ្ធិ ក្នុងសម័យនោះ បស្សន្តិសម្មាសម្ពុទ្ធិ
 ក៏ដល់ខ្ញុំកិរិយាពេញបរិបូណ៌ ដោយការចម្រើនរបស់កិក្កុ ។ ចិត្តរបស់
 កិក្កុដែលមានកាយស្របស្រួត ទាំងមានសេចក្តីសុខ ក៏កំរើននៅខ្លាំង ។
 ម្ចាស់កិក្កុទាំងឡាយ ក្នុងសម័យណា ចិត្តរបស់កិក្កុដែលមានកាយស្រប
 ស្រួត ទាំងមានសេចក្តីសុខកំរើននៅខ្លាំងហើយ ក្នុងសម័យនោះ សមា-
 ធិសម្មាសម្ពុទ្ធិ កិក្កុទោ ហោតិ ក្នុងសម័យនោះ កិក្កុទោ
 ថា បានចម្រើនសមាធិសម្មាសម្ពុទ្ធិ ក្នុងសម័យនោះ សមាធិសម្មាសម្ពុទ្ធិ
 ក៏ដល់ខ្ញុំកិរិយាពេញបរិបូណ៌ ដោយការចម្រើនរបស់កិក្កុ ។ កិក្កុនោះ
 ញ៉ាំងចិត្តដែលកំរើននៅខ្លាំងដូច្នោះ ឲ្យត្រឡើយកន្តិយាដោយស្រួល ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ខុបបិដកសក្ក

យស្មី សមយេ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ តថាសមណហិតំ ចិត្តំ
 សាធុកំ អដ្ឋបេក្ខិតា ហោតិ ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈន្តោ
 តស្មី សមយេ ភិក្ខុទោ អារដ្ឋោ ហោតិ ឧបេក្ខា-
 សម្ពោជ្ឈន្តំ តស្មី សមយេ ភិក្ខុ ភាវេតិ ឧបេក្ខា-
 សម្ពោជ្ឈន្តោ តស្មី សមយេ ភិក្ខុទោ ភាវេនាចារិម្ហិ
 កច្ចតិ ។ យស្មី សមយេ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ វេទនាសុ...
 ចិត្ត... ធម្មសុ ធម្មាធុបស្សិ វិហារតិ អាតាបិ សម្ម-
 ជាវោ សតិមា វិទេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈានោមចស្សិ
 ឧបដ្ឋិតស្ស តស្មី សមយេ សតិ ហោតិ អប្បម្មដ្ឋា ។
 យស្មី សមយេ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុទោ ឧបដ្ឋិតា សតិ
 ហោតិ អប្បម្មដ្ឋា សតិសម្ពោជ្ឈន្តោ តស្មី សមយេ
 ភិក្ខុទោ អារដ្ឋោ ហោតិ សតិសម្ពោជ្ឈន្តំ តស្មី សមយេ
 ភិក្ខុ ភាវេតិ សតិសម្ពោជ្ឈន្តោ តស្មី សមយេ ភិក្ខុទោ
 ភាវេនាចារិម្ហិ កច្ចតិ ។ សោ តថាសតោ វិហារន្តោ តំ
 ចម្ពំ មញ្ញាយ បរិចិចតិ បរិចរតិ បរិវិម័សំ អាបដ្ឋតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ខុបបិដកសក្ក

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សម័យណា ភិក្ខុញ្ញតិចិត្តដែលគាំនិរោធាង្វប់ដូច្នោះ
 ឲ្យត្រងើយកខ្លឹម ដោយស្រួលហើយ ក្នុងសម័យនោះ ទេវតាសម្ពោ-
 ជ្ឈន្តិ ក៏ឈ្មោះថាភិក្ខុប្រាប្បហើយ ក្នុងសម័យនោះ ភិក្ខុឈ្មោះថា បាន
 ចំរើនទេវតាសម្ពោជ្ឈន្តិ ក្នុងសម័យនោះ ទេវតាសម្ពោជ្ឈន្តិក៏ដល់ខ្ញុំ
 ក៏យាពេញបរិបូណ៌ ដោយការចំរើនរបស់ភិក្ខុ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ក្នុងសម័យណា ភិក្ខុ (ពិចារណាឃើញរឿយ ។ ខ្ញុំវេទនា) ក្នុងវេទនា
 ទាំងឡាយ... ខ្ញុំចិត្តក្នុងចិត្ត... ពិចារណាឃើញរឿយ ។ ខ្ញុំវេទនា ក្នុងវេទនា
 ទាំងឡាយ មានព្យាយាមដោះគ្រឿងផុតកំដៅកិលេស ប្រកបដោយ
 ប្រាជ្ញាដ៏សព្វ មានស្មារតីជាគ្រឿងកំណត់ បន្ទាប់នឹងខ្ញុំអភិជ្ឈានិ ខិត
 ទោមនស្សក្នុងលោក ក្នុងសម័យនោះ ស្មារតី ក៏ឈ្មោះថាភិក្ខុបាន
 កំកល់ខ្ជាប់ មិនវែន្តឹងរក្ខេប ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសម័យណា
 ស្មារតីដែលភិក្ខុកំកល់ខ្ជាប់ មិនវែន្តឹងរក្ខេបហើយ ក្នុងសម័យនោះ សតិ-
 សម្ពោជ្ឈន្តិក៏ឈ្មោះថាភិក្ខុប្រាប្បហើយ សម័យនោះ ភិក្ខុឈ្មោះថា បាន
 ចំរើនសតិសម្ពោជ្ឈន្តិ ក្នុងសម័យនោះ សតិសម្ពោជ្ឈន្តិ ក៏ដល់ខ្ញុំក៏យា
 ពេញបរិបូណ៌ ដោយការចំរើនរបស់ភិក្ខុ ។ ភិក្ខុនោះមានស្មារតីដូច្នោះ
 តែងជ្រើសរើស ត្រិះរិះ ដល់ខ្ញុំក៏យាពេញនឹងខ្ញុំវេទនាដោយប្រាជ្ញា ។

អនុបទវចនស្ស អាតោសស្សវិសុត្តេ សន្តោក្ខន្តា

យស្មី សមយេ កិក្កុវេ កិក្កុ តថាសរោតា វិហារោត្តា
 តំ ធម្មំ បញ្ញាយ បរិចិទតំ បរិចារតំ បរិវិមសំ
 អាបដ្ឋតិ ធម្មវិចយេ វេស្តោជ្ឈុត្តោ តស្មី សមយេ
 កិក្កុលោ អាវន្តោ ហោតិ ធម្មវិចយេសវេស្តោជ្ឈុត្តំ តស្មី
 សមយេ កិក្កុ ភាវេតិ ធម្មវិចយេសវេស្តោជ្ឈុត្តោ តស្មី
 សមយេ កិក្កុលោ ភាវេតាវិចារិយុវិ តទ្ធាតិ ។ តស្ស
 តំ ធម្មំ បញ្ញាយ បរិចិទតោ បរិចារតោ បរិវិមសំ
 អាបដ្ឋតោ អាវន្តំ ហោតិ វិយំ អសល្លំធំ ។ យស្មី
 សមយេ កិក្កុវេ កិក្កុលោ តំ ធម្មំ បញ្ញាយ
 បរិចិទតោ បរិចារតោ បរិវិមសំ អាបដ្ឋតោ អាវន្តំ ហោតិ
 វិយំ អសល្លំធំ វិយេសវេស្តោជ្ឈុត្តោ តស្មី សមយេ
 កិក្កុលោ អាវន្តោ ហោតិ វិយេសវេស្តោជ្ឈុត្តំ តស្មី សមយេ
 កិក្កុ ភាវេតិ វិយេសវេស្តោជ្ឈុត្តោ តស្មី សមយេ
 កិក្កុលោ ភាវេតាវិចារិយុវិ តទ្ធាតិ ។ អាវន្តវិយេស្ស
 ឧប្បដ្ឋតិ បិតិ ជិវាមិសា ។ យស្មី សមយេ កិក្កុវេ
 កិក្កុលោ អាវន្តវិយេស្ស ឧប្បដ្ឋតិ បិតិ ជិវាមិសា

អនុបទវចនស្ស អាតោសស្សវិសុត្តេ កេត្តិ ជ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសម័យណា ភិក្ខុមានស្មារតីដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ទើបនិព្រឹត្ត
 រើស គ្រិះ ដល់ខ្ញុំកិរិយាឈ្យនិម្មិតមិទានដោយប្រាថ្នាហើយ ធម្មវិច-
 យេសវេស្តោជ្ឈុត្តំ កំឡោះថាភិក្កុប្រាថ្នាហើយ ក្នុងសម័យនោះ ភិក្កុឈ្លោះ
 ថាបានបិរិទធម្មវិចយេសវេស្តោជ្ឈុត្តំ ក្នុងសម័យនោះ ធម្មវិចយេសវេស្តោជ្ឈុត្តំ
 កំដល់ខ្ញុំកិរិយាឈ្យនិម្មិតមិទាន ដោយការចិរិយរបស់ភិក្កុ ។ កាលភិក្កុ
 នោះ កំពុងនិព្រឹត្តទើប ភិក្កុគ្រិះ ដល់ខ្ញុំកិរិយាឈ្យនិម្មិតមិទាន
 ដោយប្រាថ្នាហើយ កំឡោះថាបានប្រាថ្នាសចក្កិព្យាយាម មិនឲ្យជួរថយ
 ទៀយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសម័យណា ភិក្កុកំពុងនិព្រឹត្តរើស
 កំពុងគ្រិះ ដល់ខ្ញុំកិរិយាឈ្យនិម្មិតមិទានដោយប្រាថ្នា បានប្រាថ្នា
 ព្យាយាមមិនឲ្យជួរថយហើយ ក្នុងសម័យនោះ វិយេសវេស្តោជ្ឈុត្តំកំឡោះថា
 ភិក្កុប្រាថ្នាហើយ ក្នុងសម័យនោះ ភិក្កុឈ្លោះថាបានបិរិទវិយេសវេស្តោជ្ឈុត្តំ
 ក្នុងសម័យនោះ វិយេសវេស្តោជ្ឈុត្តំកំដល់ខ្ញុំកិរិយាឈ្យនិម្មិតមិទាន ដោយ
 ការចិរិយរបស់ភិក្កុ ។ បើកំដល់ប្រាសចក្កិព្យាយាម កំតើតឡើងដល់
 ភិក្កុដែលប្រាថ្នាព្យាយាម ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសម័យណា បើ
 ដែលប្រាសចក្កិព្យាយាម កំតើតឡើងដល់ភិក្កុដែលប្រាថ្នាព្យាយាមហើយ

បីតិសម្មាដ្ឋង្គោ តស្មី សមយេ ភិក្ខុទោ អារម្មា
 ហោតិ បីតិសម្មាដ្ឋង្គោ តស្មី សមយេ ភិក្ខុ កាវេតិ
 បីតិសម្មាដ្ឋង្គោ តស្មី សមយេ ភិក្ខុទោ កាវេតាចារិប្បិ
 តច្ឆតិ ។ បីតិមនស្ស កាយោបិ បស្សម្ហតិ ចិត្តម្បិ
 បស្សម្ហតិ ។ យស្មី សមយេ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុទោ
 បីតិមនស្ស កាយោបិ បស្សម្ហតិ ចិត្តម្បិ បស្សម្ហតិ
 បស្សន្តិសម្មាដ្ឋង្គោ តស្មី សមយេ ភិក្ខុទោ អា-
 រម្មា ហោតិ បស្សន្តិសម្មាដ្ឋង្គោ តស្មី សមយេ
 ភិក្ខុ កាវេតិ បស្សន្តិសម្មាដ្ឋង្គោ តស្មី សមយេ
 ភិក្ខុទោ កាវេតាចារិប្បិ តច្ឆតិ ។ បស្សន្តិកាយស្ស
 សុខំទោ ចិត្តំ សមាធិយតិ ។ យស្មី សមយេ
 ភិក្ខុវេ ភិក្ខុទោ បស្សន្តិកាយស្ស សុខំទោ ចិត្តំ
 សមាធិយតិ សមាធិសម្មាដ្ឋង្គោ តស្មី សមយេ
 ភិក្ខុទោ អារម្មា ហោតិ សមាធិសម្មាដ្ឋង្គោ តស្មី
 សមយេ ភិក្ខុ កាវេតិ សមាធិសម្មាដ្ឋង្គោ តស្មី
 សមយេ ភិក្ខុទោ កាវេតាចារិប្បិ តច្ឆតិ ។ សោ
 តថាសមាហិតំ ចិត្តំ សាធុតំ អដ្ឋបេតិកុតា ហោតិ ។

ក្នុងសម័យនោះ បីតិសម្មាដ្ឋង្គោ ក៏ឈ្មោះថាភិក្ខុប្រាណហើយ ក្នុងសម័យ
 នោះភិក្ខុឈ្មោះថាបានចំរើនបីតិសម្មាដ្ឋង្គោ ក្នុងសម័យនោះបីតិសម្មាដ្ឋង្គោ
 ផល់ខ្ញុំវិញយោគញបិច្ចណិ ដោយការចំរើនរបស់ភិក្ខុ ។ កាយរបស់ភិក្ខុ
 ដែលមានចិត្តប្រកបដោយបីតិ ក៏ស្ងប់ស្ងាត់ ទាំងចិត្តសោតក៏ស្ងប់ស្ងាត់។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសម័យណា បើកាយរបស់ភិក្ខុដែលមានចិត្តប្រ-
 កបដោយបីតិ ក៏ស្ងប់ស្ងាត់ ទាំងចិត្តសោត ក៏ស្ងប់ស្ងាត់ហើយ ក្នុងសម័យ
 នោះ បស្សន្តិសម្មាដ្ឋង្គោ ក៏ឈ្មោះថាភិក្ខុប្រាណហើយ ក្នុងសម័យ
 នោះ ភិក្ខុឈ្មោះថាបានចំរើនបស្សន្តិសម្មាដ្ឋង្គោ ក្នុងសម័យនោះ បស្សន្តិ-
 សម្មាដ្ឋង្គោ ក៏ផល់ខ្ញុំវិញយោគញបិច្ចណិ ដោយការចំរើនរបស់ភិក្ខុ ។
 ចិត្តរបស់ភិក្ខុដែលមានកាយស្ងប់ស្ងាត់ ទាំងមានសេចក្តីសុខ ក៏តាំងនៅ
 ភ្ជាប់ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសម័យណា ចិត្តរបស់ភិក្ខុដែលមាន
 កាយស្ងប់ស្ងាត់ ទាំងមានសេចក្តីសុខតាំងនៅភ្ជាប់ហើយ ក្នុងសម័យនោះ
 សមាធិសម្មាដ្ឋង្គោ ក៏ឈ្មោះថាភិក្ខុប្រាណហើយ ក្នុងសម័យនោះ ភិក្ខុ
 ឈ្មោះថាបានចំរើនសមាធិសម្មាដ្ឋង្គោ ក្នុងសម័យនោះ សមាធិសម្មាដ្ឋង្គោ
 ក៏ផល់ខ្ញុំវិញយោគញបិច្ចណិ ដោយការចំរើនរបស់ភិក្ខុ ។ ភិក្ខុនោះ
 ញ៉ាំងចិត្តដែលតាំងនៅភ្ជាប់ដូច្នោះ ឲ្យប្រានីយកន្តិយដោយស្រួល ។

អនុចន្ទស្ស អាតបាន្សតិស្សន្ត វិញ្ញាណម្ព

យស្មី សមយេ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ តថាសមាហំតំ ចំភ្នំ
 សាដុតំ អដ្ឋ្យេយេត្តំ តាហោតិ ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈន្តំ តស្មី
 សមយេ ភិក្ខុវេ អាវាទា ហោតិ ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈន្តំ
 តស្មី សមយេ ភិក្ខុ ការវេតិ ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈន្តំ
 តស្មី សមយេ ភិក្ខុវេ ការវេតិ ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈន្តំ ។
 ឯវំ ការវេតា ហោ ភិក្ខុវេ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានា ឯវំ
 តហុលីកតា សត្ត ពោជ្ឈន្តំ បរិបូរេន្តំ ។

(២៧០) កដំ ការវេតា ច ភិក្ខុវេ សត្ត
 ពោជ្ឈន្តំ កដំ តហុលីកតា វិញ្ញាណម្ព បរិបូរេន្តំ ។
 និច ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សតិសម្ពោជ្ឈន្តំ ការវេតិ
 វិវេកាធិស្សិតំ វិវេកាធិស្សិតំ វិវេកាធិស្សិតំ វេស្សត្ត-
 បរិណាមី ។ ធម្មវិចយសម្ពោជ្ឈន្តំ ការវេតិ... វិ-
 យសម្ពោជ្ឈន្តំ ការវេតិ... បិតិសម្ពោជ្ឈន្តំ ការវេតិ...

អនុចន្ទស្ស អាតបាន្សតិស្សន្ត វិញ្ញាណម្ព

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសម័យណា ភិក្ខុញ្ញាតិចិត្តដែល កំរើនៅ ភ្នំបំផុញ្ចោះ
 ឲ្យប្រារើយកន្លឹយដោយស្រួលហើយ ក្នុងសម័យនោះ ទេវក្ខាសម្ពោ-
 ជ្ឈន្តំ កំរើឃ្លោះថាភិក្ខុប្រាជ្ញាហើយ ក្នុងសម័យនោះ ភិក្ខុឃ្លោះថាបាន
 ចំរើនទេវក្ខាសម្ពោជ្ឈន្តំ ក្នុងសម័យនោះ ទេវក្ខាសម្ពោជ្ឈន្តិកដល់ស្ងួត
 ភិយាពេញបរិបូណ៌ដោយការចំរើនរបស់ភិក្ខុ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 សតិប្បដ្ឋានទាំង៦ ដែលបុគ្គលបានចំរើនយ៉ាងនេះ បានធ្វើឲ្យរឿយ ។
 យ៉ាងនេះ វេទនញ្ញាតិពោជ្ឈន្តិទាំង ៧ ឲ្យពេញបរិបូណ៌បាន ។

(២៧១) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពោជ្ឈន្តិទាំង ៧ ដែលបុគ្គល
 ចំរើនហើយ ដូចម្តេច បានធ្វើឲ្យរឿយ ។ ហើយ ដូចម្តេច ទើប
 ញ្ញាតិវិញ្ញាណម្ពវិញ្ញាណម្ពឲ្យពេញបរិបូណ៌បាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុង
 សាសនានេះ ចំរើនសតិសម្ពោជ្ឈន្តិ ដែលអស្រ័យវិវេក អស្រ័យវិវេកៈ
 អស្រ័យនិរោធិ ជាធម្មជាតិបង្កើនចិត្តទៅដើម្បីលះបង់ ។ ភិក្ខុចំរើន
 ធម្មវិចយសម្ពោជ្ឈន្តិ... ចំរើនវិយសម្ពោជ្ឈន្តិ... ចំរើនបិកិសម្ពោជ្ឈន្តិ...

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយសូ ចប់បណ្ណាលករ

បស្សន្តិសម្មោជ្ឈន្តំ ភាវេតិ ... សមាធិសម្មោជ្ឈន្តំ
 ភាវេតិ ... ឧបេក្ខាសម្មោជ្ឈន្តំ ភាវេតិ វិវេកធិស្សិតំ
 វិវេកធិស្សិតំ ធិរោធិស្សិតំ រោស្សក្កបរិណាមី ។ ឯវិ
 ភាវិតា ចោ ភិក្ខុវេ សត្ត ពោជ្ឈន្តា ឯវិ ពហុសី-
 កតា វិជ្ជាវិមុត្តិ បរិច្ចរេន្តិកំ ។ នំធមរោច ភគវា
 អត្តមនា តេ ភិក្ខុ ភគវតោ ភាសិតំ អភិច្ឆន្តិ ។

អាណាណស្សតិសុត្តំ អដ្ឋមំ ឧទ្ទិកំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ចប់បណ្ណាលករ

ចំរើមស្សន្តិសម្មោជ្ឈន្តំ ... ចំរើមសមាធិសម្មោជ្ឈន្តំ ... ចំរើមឧបេក្ខា-
 សម្មោជ្ឈន្តំ ដែលអាស្រ័យវិវេក អាស្រ័យវិវេកៈ អាស្រ័យនិរោធន
 ជាធម្មជាតិបង្កើនចិត្តទៅ ដើម្បីលបេនី ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចំនិទ្ធក្រយ
 រោជ្ឈន្តិចំនិ ៧ ដែលបុគ្គលចំរើមហើយយ៉ាងនេះ បានធុឱ្យរឿយ ។
 ហើយយ៉ាងនេះ ទើបញ្ចាំងវិជ្ជាខ្ពង់វិមុត្តិ ឱ្យពេញបរិបូណ៌បាន ។ លុះ
 ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងឱ្យអាណាណស្សតិសុត្តន្តនេះចប់ហើយ ភិក្ខុ
 ចំនិរោធា មានសេចក្តីពេញចិត្ត ក្រេកអរហើយចំពោះភាសិត របស់
 ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ អាណាណស្សតិសុត្ត ។

វិម កាយគតាសតិសុត្តិ

(២៧២) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯតំ សមយំ ភគវា

សាវត្ថុយំ វិហារតំ ជេតវារេ អនាថបិណ្ឌិកាស្ស អា-

រាមេ ។ អថទោ សម្មហុសានំ ភិក្ខុនំ បញ្ញាតត្ថំ

បិណ្ឌិកាមប្បដិស្តិដ្ឋានំ ឧបដ្ឋានសាលាយំ សេដ្ឋិសិដ្ឋានំ

សដ្ឋិបតិកានំ អយេមទ្គកកថា ទេវតានំ អច្ឆរិយំ

អាវុសោ អត្តិកំ អាវុសោ យោវាសិនំ ខេណ ភគវតា

ជាណតា បស្សតា អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធលោ កាយតតា

សតិ ភវិតា តហុលីកតា មហាជ្ឈលា វុត្តា មហានិ-

សំសាតិ ។ អយេត្ថ ទោ^(១) ហិនំ ខេសំ ភិក្ខុនំ

អទ្គកកថា វិប្បកតា ហោតិ ។

១ ខ. ខេសក្រេន្តំ ។

កាយគតាសតិសូត្រ ទី ៧

(២៧២) ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះ

មានព្រះភាគ ទ្រង់គន្លឹះនៅក្នុងជេតវារាម របស់អនាថបិណ្ឌិកាសេដ្ឋី

ទៀបក្រុងសាវត្ថុ ។ គ្រានោះឯង ភិក្ខុចំពុំខ្យល់ ច្រើនរូប

គ្រឿងមកពីបិណ្ឌិកាមប្បដិស្តិ ក្នុងវេលាព្រាយកក ក៏អង្គុយប្រជុំគ្នាក្នុង

រូបដ្ឋានសាលា កើតកងក្នុងចន្លោះនេះថា ម្ចាស់អ្នកមានកាយចំពុំ

ខ្យល់ អស្ចារ្យណាស់ ម្ចាស់អ្នកមានកាយចំពុំខ្យល់ បំប្លែកណាស់

កាយគតាសតិ ដែលបុគ្គលបានចម្រើន បានធ្វើឱ្យរឿយ ។ ហើយ

ព្រះមានព្រះភាគ ជាអហោន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គិះនោះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់

ឃើញច្បាស់ ក្រាស់សរសើរថា មានផលច្រើន មានកាងសិរ្សច្រើន

ដោយពិត ។ នេះឯង ជាកងក្នុងចន្លោះ ដែលភិក្ខុចំពុំខ្យល់

នោះនិយាយមិនខានប៉ប ។

[២៧៧] អដ(១) កកវា សាយណ្ណសមយំ ចដិ-
 សណ្ឋានា វុដ្ឋិតោ យេន ឧបដ្ឋានសាលា គេតុម-
 សន្តិមំ ឧបសន្តិមិត្តា បញ្ញត្តេ អាសនេ ជិសំជិ ។
 និសដ្ឋ ទោ កកវា ភិក្ខុ អាមន្តេសិ កាយ ទុត្ត
 ភិក្ខុវេ ឯតវហំ កាយាយ សន្តិសិទ្ធា កា ច ចន
 វោ អន្តរកកថា វិប្បកតាភិ ។ នន កន្តេ អន្តរក
 បញ្ញាកត្តំ បិណ្ឌិតាភយ្យជិក្កត្តានំ ឧបដ្ឋានសាលាយំ
 សន្តិសិទ្ធានំ សន្តិបតិកានំ អយមន្តរកកថា ឧទទាទិ
 អច្ឆរិយំ អាវុសោ អន្តតំ អាវុសោ យាវត្ថានំ គេន
 កតវតា ជាទតា បស្សតា អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធន
 កាយតតា សតិ ការិកា តហុលីកតា ថហឫលា
 វុត្តា បហានិសំសាតិ អយំ^(១) ទោ កន្តេ អន្តរក-
 កថា វិប្បកតា អដ^(២) កកវា អប្បប្បត្តានិ ។

១ ឬ. អយ ១៧ ។ ២ ឬ. អដ ១

[២៧៧] លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ចេញចាកផល-
 សមាបក្ខិ ក្នុងវេលារសៀល ហើយស្តេចចូលទៅកាន់ឧបដ្ឋានសាលា
 លុះចូលទៅដល់ហើយ ទ្រង់គន់លើអាសនៈវេលនោះគង់កំនីថ្វាយ ។
 លុះព្រះមានព្រះភាគ គង់ស្រេចហើយ បានគ្រាស់នឹងភិក្ខុទាំងឡាយ
 ថា ខ្ញាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម្មញ្ញមិញនេះ អ្នកទាំងឡាយអង្គុយប្រជុំ
 គ្នាដោយកថាភិ មួយទៀត កថាភិក្ខុចន្លោះនេះ ដែលអ្នកទាំងឡាយ
 និយាយមិនទាន់ចប់ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន ក្នុងទីនេះ ពួកខ្ញុំព្រះអង្គត្រូវបំបែកពីបិណ្ឌបាវវិញ ក្នុងវេលា
 ក្រោយភក្ដី ក៏អង្គុយប្រជុំគ្នាក្នុងឧបដ្ឋានសាលា កើតកថាភិក្ខុចន្លោះនេះ
 ថា ខ្ញាលអ្នកមានកាយទាំងឡាយ អស្ចារ្យណាស់ ខ្ញាលអ្នកមានកាយ
 ទាំងឡាយ ចំរៀងណាស់ កាយភក្ដាសភិ ដែលបុគ្គលបានចម្រើន
 បានធ្វើឲ្យរឿយ ។ ហើយ ព្រះមានព្រះភាគ ថាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គ
 នោះ ទ្រង់ប្រាប់ច្បាស់ ឃើញច្បាស់ គ្រាស់សរសើរថា មានផល
 ច្រើន មានតានិសិទ្ធិច្រើន ដោយភិក បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន នេះ
 ជាកថាភិក្ខុចន្លោះ ដែលពួកខ្ញុំព្រះអង្គនិយាយមិនទាន់ចប់ ប្រាប់ព្រះ
 អង្គិស្តេចមកដល់ ។

អនុបទវច្ឆស្ស កាយធាតុសត្តំ មហានិសង្សកាល

[២៧២] តាម ភាវិតា ច ភិក្ខុវេ កាយធាតុ
 សតិ តាម ពហុវិភាសា មហាប្បណា ហោតិ មហា-
 ជិសំសា ។ នំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ អរញ្ញតតោ វា
 វុត្តាម្បលតតោ វា សុញ្ញាតតោ វា ជិសំនតិ
 បល្លង្កំ អាភុដ្ឋិតា ឧដំ កាយំ បណិបាយ បរិមុខំ
 សតិ ឧបដ្ឋេមត្តា ។ រសោ សុតោ អស្សសតិ
 សតោ បស្សសតិ ។ ធិយំ វា អស្សសន្តោ ធិយំ
 អស្សសាមីតិ បជាធាតិ ធិយំ វា បស្សសន្តោ ធិយំ
 បស្សសាមីតិ បជាធាតិ ។ រស្សំ វា អស្សសន្តោ
 រស្សំ អស្សសាមីតិ បជាធាតិ រស្សំ វា បស្សសន្តោ
 រស្សំ បស្សសាមីតិ បជាធាតិ ។ សត្វកាយប្ប-
 ជិសំវេទិ អស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ សត្វកាយប្ប-
 ជិសំវេទិ បស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ ។ បស្សម្ហយំ
 កាយសង្ខារំ អស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ បស្សម្ហ-
 យំ កាយសង្ខារំ បស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ ។

អនុបទវច្ឆ សយធាតុសត្តំ កាលនៃកាយធាតុសតិមហានិសង្សច្រើន

[២៧២] ព្រះអង្គប្រាសថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាយធាតុសតិ
 ដែលបុគ្គលបានចម្រើន ដូចម្តេច បានធ្វើឲ្យរឿយ ។ ដូចម្តេច ទើប
 មានផលច្រើន មានការងារច្រើន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុង
 សាសនានេះ ទៅកាន់ព្រៃក្តី ទៅកាន់ម្លប់ឈើក្តី ទៅកាន់ផ្ទះស្ងាត់ក្តី
 អន្តរាយវិនិច្ឆ័យ កាន់កាយឲ្យត្រង់ ភិក្ខុស្មោះត្រង់មានមុខគ្មានទៅកេ
 (កម្មជាន) ។ ភិក្ខុនោះ មានស្មារតី ជកជង្ហើមចេញ មានស្មារតី ជក
 ជង្ហើមចូល ។ ភិក្ខុកាលជកជង្ហើមចេញវែង ក៏ដឹងច្បាស់ថា ភាគាអញ
 ជកជង្ហើមចេញវែង កាលជកជង្ហើមចូលវែង ក៏ដឹងច្បាស់ថា ភាគាអញ
 ជកជង្ហើមចូលវែង ។ កាលជកជង្ហើមចេញខ្លី ក៏ដឹងច្បាស់ថា ភាគាអញ
 ជកជង្ហើមចេញខ្លី កាលជកជង្ហើមចូលខ្លី ក៏ដឹងច្បាស់ថា ភាគាអញ
 ជកជង្ហើមចូលខ្លី ។ ភិក្ខុសិក្សាថា ភាគាអញដឹងច្បាស់ខ្លួនកាយ គឺជង្ហើម
 ចេញទាំងពួង ខឹងជកជង្ហើមចេញ សិក្សាថា ភាគាអញដឹងច្បាស់
 ខ្លួនកាយ គឺជង្ហើមចូលទាំងពួង ខឹងជកជង្ហើមចូល ។ សិក្សាថា ភាគា
 អញ រម្ងាប់ខ្លួនកាយសង្ខារគឺជង្ហើមចេញ ខឹងជកជង្ហើមចេញ សិក្សា
 ថាភាគាអញ រម្ងាប់ខ្លួនកាយសង្ខារគឺជង្ហើមចូល ខឹងជកជង្ហើមចូល ។

តស្ស ឃីវំ អប្បមត្តស្ស (១) អាតាបិទោ បហិតត្តស្ស
វិហារតោ យេ (២) តេហសីតា សរសន្តប្បា តេ បហី-
យេន្ទិ ។ តេសំ បហាទា អជ្ឈត្តមេវំ ចិត្តំ សន្តិដ្ឋតិ
សន្តិសីទតិ ឯកោទិកោតិ សមាទិយតិ ឯវម្បំ ភិក្ខុវេ
ភិក្ខុ កាយតតំ សតិ ភាវេតិ ។

[២៧៨] បុទ ឧបទ្ទេស ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ តទ្ធិន្ទោ វា
តទ្ធិមិតិ បដាទាតិ មិទោ វា មិទោម្ពិតិ បដាទាតិ
និសិន្ទោ វា និសិន្ទោម្ពិតិ បដាទាតិ សយាទោ វា
សយាទោម្ពិតិ បដាទាតិ ។ យថា យថា វា បទស្ស
កាយោ បសិហិតោ ហោតិ តថា តថា ទំ ប-
ដាទាតិ ។ តស្ស ឃីវំ អប្បមត្តស្ស អាតាបិទោ
បហិតត្តស្ស វិហារតោ យេ តេហសីតា សរសន្តប្បា
តេ បហីយេន្ទិ ។ តេសំ បហាទា អជ្ឈត្តមេវំ ចិត្តំ
សន្តិដ្ឋតិ សន្តិសីទតិ ឯកោទិកោតិ សមាទិយតិ
ឯវម្បំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ កាយតតំ សតិ ភាវេតិ ។

១. ឯវម្បមត្តស្ស ។ ២១. យេ ១៧ ។

កាលភិក្ខុនោះមិនប្រមាទ មានព្យាយាមជាគ្រឿងផុតពីដីកិលេស មាន
ចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ព្រះនិព្វានយ៉ាងនេះ គឺបានលេងដំ ខ្លួនសេចក្តីគ្រិះរិះ
ដែលស្ករទៅ ដែលតាស្រ័យកាមគុណទាំង ៥ ។ ព្រោះលេងដំខ្លួន
សេចក្តីគ្រិះរិះ ដែលស្ករទៅទាំងអម្បាលនោះបញ្ចុះចោល ចិត្តវាទីក្នុងកិ
តំកល់មាំ កំកល់ខ្ជាប់ ដល់ខ្លួនភាវៈខ្ពស់ឯក ឈ្មោះថាភិក្ខុកំកល់មាំ ម្ចាស់
ភិក្ខុទាំងខ្យល ភិក្ខុចម្រើនកាយគភ៌សតិ ដោយវិធីយ៉ាងនេះក៏បាន ។

[២៧៩] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងខ្យល មួយទៀត ភិក្ខុ (ក្នុងសាសនានេះ
ពោធិវិជ្ជា ក៏ដឹងច្បាស់ថា អាត្មាអញដើរ ពោធិវិជ្ជា ក៏ដឹងច្បាស់ថា
អាត្មាអញឈរ ពោធិវិជ្ជា ក៏ដឹងច្បាស់ថា អាត្មាអញក្អែក ពោធិវិជ្ជា
ក៏ដឹងច្បាស់ថា អាត្មាអញផេក ។ បូកនេះកាយរបស់ភិក្ខុនោះកំកល់មាំ
ដោយភាពយ៉ាងណា ។ ភិក្ខុក៏ដឹងច្បាស់ខ្លួនកាយនោះ ដោយភាព
យ៉ាងនោះ ។ ។ កាលភិក្ខុនោះ មិនប្រមាទ មានព្យាយាមជាគ្រឿងផុត
ពីដីកិលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ព្រះនិព្វានយ៉ាងនេះ គឺបានលេងដំ
ខ្លួនសេចក្តីគ្រិះរិះដែលស្ករទៅ ដែលតាស្រ័យខ្លួនកាមគុណទាំង ៥ បាន ។
លុះលេងដំខ្លួនសេចក្តីគ្រិះរិះ ដែលស្ករទៅទាំងអម្បាលនោះបញ្ចុះចោល ចិត្ត
វាទីក្នុងកិកំកល់មាំ កំកល់ខ្ជាប់ ដល់ខ្លួនភាវៈខ្ពស់ឯក ឈ្មោះថាភិក្ខុកំកល់មាំ
ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងខ្យល ភិក្ខុចម្រើនកាយគភ៌សតិ ដោយវិធីយ៉ាងនេះក៏បាន ។

(២៧៦) បុទ ចេរំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ អភិក្ខុន្តេ
 បដិក្ខុន្តេ សម្មជាតិកាយិ ហោតិ អាណាតិកេ វិ-
 លោកិកេ សម្មជាតិកាយិ ហោតិ សម្មត្តិកេ ប-
 សារិកេ សម្មជាតិកាយិ ហោតិ សង្ខាដិបត្តចិវេនា-
 លោ សម្មជាតិកាយិ ហោតិ អសិកេ បិកេ ទាយិកេ
 សាយិកេ សម្មជាតិកាយិ ហោតិ ទុច្ចារប្បស្សាវកោម្ម
 សម្មជាតិកាយិ ហោតិ តកេ បិកេ ធិសិទ្ធិ សុត្ត
 ជាតិកេ កាសិកេ តុណ្ណិកាវេ សម្មជាតិកាយិ ហោតិ ។
 តស្ស ឃិ អប្បមត្តស្ស អាតាបិយោ បហិតត្តស្ស
 វិហារកោ យេ តេហសិកា សវសង្កម្ពា តេ បហិ-
 យន្តិ ។ តេសំ បហាណ អជ្ឈត្តមេវ ចិត្តំ សន្តិដ្ឋតិ
 សន្តិសិទ្ធិ ឯកោតិកោតិ សមាធិយតិ ឯវម្បិ ភិក្ខុវេ
 ភិក្ខុ កាយតតំ សតិ កាវេតិ ។

(២៧៦) ម្នាលភិក្ខុវាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុធ្វើទ្រព្យសេចក្តីដឹង
 ខ្លួនក្នុងការទៅមុខ ខ័និការចេញក្រោយ ធ្វើទ្រព្យសេចក្តីដឹងខ្លួន ក្នុងការ
 ក្រឡេកមើលទៅមុខ ខ័និក្រឡេកមើលទៅវិសេដ្ឋន៍ ។ ធ្វើទ្រព្យសេចក្តីដឹង
 ខ្លួនក្នុងការបត់ដៃដើរ ខ័និលាវដៃដើរ ធ្វើទ្រព្យសេចក្តីដឹងខ្លួន ក្នុងការ
 ទ្រទ្រង់នូវសង្ខារ បាត្រ ខ័និចិវេ ធ្វើទ្រព្យសេចក្តីដឹងខ្លួន ក្នុងការបរិភោគ
 ភោជន ជីកទឹក ទំពាស្តីទាននិយៈ ខ័និជញ្ជប់ (ខ្ញុំវេកសដ្ឋៈ មានសប្ប
 ជាដើម) ធ្វើទ្រព្យសេចក្តីដឹងខ្លួន ក្នុងការបោសបន្លាចនូវទ្វារៈបស្សាវៈ ធ្វើទ្រ
 ព្យសេចក្តីដឹងខ្លួនក្នុងការដើរ លរ អន្តិយ ជេកលក់ ក្រាត់ទ្រៀង ខ័យាយ
 នីនិទៅស្ងៀម ។ កាលភិក្ខុនោះមិនប្រមាទ មានព្យាយាមដោះត្រៀង
 ជុំភិក្ខុវេវិកាលស មានចិត្តបញ្ចូលទៅកាន់គ្រាន់ព្រានយ៉ាងនេះ កិល
 បដិទ្រព្យសេចក្តីត្រិះរិះវេវេលស្តុទៅ វេលស្តុយកាមកុណាទាំង ៥ បាទ ។
 លុះលេបដីសេចក្តីត្រិះរិះវេវេលស្តុទៅទាំងអម្បាលនោះបានហើយ ចិត្ត
 ទាន់ក្នុងកំភល់មាំ កំភល់ខ្ជាប់ ដល់នូវកាវៈទូស័ងក ឈ្មោះថាភិក្ខុ
 កំភល់មាំ ម្នាលភិក្ខុវាំងឡាយ ភិក្ខុចម្រើនកាយតកាលតិ ដោយវិធីយ៉ាង
 នេះក៏បាទ ។

(២៧៧) បុទ ចបរិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សមមេវ កាយំ
 ទុនំ ពានគលា អនោ គោសមត្ថុកា តចបរិយន្តំ
 ចូរន្ទានប្បការស្ស អសុចិដោ បច្ចវេក្ខនំ អត្ថំ សមស្មី
 កាយេ គោសា លោមា នទា នន្ទា តនោ មំសំ
 ទណារុ អដ្ឋំ អដ្ឋមិញ្ចំ វគ្គំ មានយំ យកានំ កិ-
 លោមកំ បិហកំ បញ្ជាសំ អន្តំ អន្តតុលំ ទុនរិយំ
 ករិសំ បិក្ខុ សេដ្ឋំ បុព្វោ លោហិតំ សេដោ មោតោ
 អស្សុវសា ទេន្យោ សិដ្ឋិណិកា លសិកា មុត្តន្តិ^(១) ។
 សេយ្យជាបិ ភិក្ខុវេ ទកតោមុតា មូតោលី^(២) ប្បា
 ពាហវិហិតស្ស ទញ្ញស្ស សេយ្យដំទំ សាលីនំ វិហំនំ
 មុត្តានំ មាសានំ តិលានំ តណ្ហាលានំ តមេនំ ចក្កមា
 បុរិសោ មុត្តិតា បច្ចវេក្ខយ្យ សមេ សាលី សមេ វិហំ
 សមេ មុត្តា សំទេ មាសា សំទេ តិលា សមេ តណ្ហាលាតិ

១ ម. ភិកិលេវេ នន្តិ ។ ២ ម. បូជិយ ។

(២៧៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុពិចារណាយេញ
 ច្បាស់នូវកាយនេះឯង ខាងលើកាំងអំពីបាតដើរឡើងទៅ ខាងក្រោម
 កាំងអំពីចុងសក់ចុះមក ដែលមានស្បែកបិទបាំងដុំវិញ ពេញដោយវត្ថុ
 មិនស្អាត មានប្រការផ្សេងៗ ដូច្នោះថា ក្នុងកាយនេះមានសក់ លេម
 ក្រចក ខ្មៅញ ឆ្មៃញ សាច់ សរសៃ ធ្មីធ្មី ខួរក្នុងធ្មីធ្មី កម្រងបស្សៈ
 បេដូន ថ្លើម ព័វ ក្រពះ សួត ពោះវៀងធំ ពោះវៀនតូច អាហារថ្មី អា-
 ហារចាស់ ប្រមាត់ ស្មៅស្ម ខ្លះ ឈាម ញើស ខ្លាញ់រាប់ ទឹកភ្នែក ខ្លាញ់
 រាវ ទឹកមាត់ ទឹកសម្បូរ ទឹករំគិល ទឹកមូត្រ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ខ្លះដែលមានមាត់ទាំងពីរខាង ពេញដោយធាតុជាតិមានប្រការផ្សេងៗ
 ធាតុជាតិទាំងនោះ គឺស្រូវខ្យល់ស ស្រូវខ្យល់ក្រហម សវណ្ណកបាយ
 សវណ្ណករាជមាស ល្ង អង្ករ បុរសដែលមានចក្ខុឃ្លីស្រោយខ្លះខ្លះនោះ
 ហើយពិនិត្យមើលដូច្នោះថា នេះស្រូវខ្យល់ស នេះស្រូវខ្យល់ក្រហម
 នេះសវណ្ណកបាយ នេះសវណ្ណករាជមាស នេះល្ង នេះអង្ករ មានមេមា

អនុបទវដ្ឋស្ស កាយនិកាយនិស្សន្ទ បដិច្ចលកាណ

ឃីវមេវ ខេ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ^(១) នមមេវ កាយំ ទុន្ទំ
 ខានិកលា អនោ កេសមមត្តកា តចបរិយន្តំ ប្បា-
 នប្បការស្ស អសុចិដោ បច្ចវេក្ខតិ អត្ថំ នមស្មី កាយេ
 កេសា លោមា នទា នន្ទា តថោ មំសំ ខោរុ
 អដ្ឋិ អដ្ឋិមិញ្ចំ វក្កំ ហនយំ យកាដំ កំលោមកំ
 មិហាគំ បច្ឆាសំ អន្តំ អន្តតុណំ ទុនិយំ ករិសំ
 ចិត្តំ សេដ្ឋំ បុត្រោ លោហិតំ សេដោ មេដោ មស្សុ-
 វសា ខេឡោ សិដ្ឋាណិកា លសិកា មុត្តន្តិ ។
 តស្ស ឃីវ អប្បមត្តស្ស អាតាមិដោ បហិតត្តស្ស
 វិហារោ យេ កេហសិកា សរសន្តិប្បា តេ បហិយន្តិ ។
 តេសំ បហាថា អដ្ឋត្តមេវ ចិត្តំ សន្តិដ្ឋតិ សន្តិសិទតិ
 ឃីកោនិកោតិ សមាជិយតិ ឃីវម្បិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ
 កាយតតំ សតិ កាវេតិ ។

១. ភិក្ខុនិមន្តស្សន្ទ ។

អនុបទវដ្ឋស្ស កាយនិកាយនិស្សន្ទ

ដូចម្តេចមិញ ម្ចាស់ភិក្ខុវាំងខ្យាយ ភិក្ខុវិហារណាយេញច្បាស់ខ្ញុំកាយ
 នេះឯង ខាងលើភាគអំពីបុគ្គលទៀតទៅ ខាងក្រោមភាគអំពីចុងសក់
 ចុះមក ដែលមានស្រូវកបិទបំផុតមិញ ពេញដោយវត្ថុមិនស្អាត មាន
 ប្រការផ្សេងៗ ដូច្នោះថា ក្នុងកាយនេះមានសក់ ពេម ក្រចក ធ្មេញ
 ស្រូវ ភាច់ សរសៃ ភ្លើង ខ្លូត្នុងភ្លើង កម្រងបស្សុវៈ លេដូត ថ្លើម កវ
 ក្រណៈ ស្លូត ពោះវៀនធំ ពោះវៀនតូច កហារថ្មី កហារចាស់
 ប្រមាត់ ស្មៅ ខ្លុះ ឈាម ញើស ខ្លាញ់ខាប់ ទឹកភ្នែក ទឹកកវ
 ទឹកមាត់ ទឹកសម្បូរ ទឹកអិល ទឹកមូត្រ កំទាច់បមេយ្យដូច្នោះ
 ឯង ។ កាលភិក្ខុនោះមិនប្រមាទ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅ
 កិលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ប្រាណិយោនយ៉ាងខេមហើយ កិលេសនឹងម្តៅ
 សេចក្តីត្រិះរិះដែលស្តៅ ដែលអាស្រ័យកាមតុណ្ណទាំង ៥ បាន ។ លុះ
 លេបនឹងម្តៅសេចក្តីត្រិះរិះ ដែលស្តៅទាំងអម្បាលនោះបានហើយ ចិត្ត
 ខាងក្នុងកំភិតកំលំហំ ភិតកំលំខាប់ ដល់ម្តៅកាវៈខ្ពស់ឯក ឈ្មោះថាភិក្ខុ
 ភិតកំលំហំ ម្ចាស់ភិក្ខុវាំងខ្យាយ ភិក្ខុចម្រើនកាយនិកាយ ដោយវិចិ
 យ៉ាងនេះក៏ទាន់ ។

(២៧៨) បុន ចប់ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សមមេរ
 កាយំ យថាបិទំ យថាបណិហិតំ ធាតុសោ បច្ចុ-
 វេត្តតិ អត្ថំ សមស្មី កាយេ បបរិធាតុ អាចោធាតុ
 តេជោធាតុ វាយោធាតុតិ^(១) ។ សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ
 នកោ តោយាតកោ វា តោយាតកន្តោភសិ វា តាវិ
 វិជិត្តា ធាតុម្មហាបថេ វិលសោ^(២) បដិវិកជិត្តា ជិសិទ្ធោ
 អស្ស វិវេសេ ទោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សមមេរ កាយំ
 យថាបិទំ យថាបណិហិតំ ធាតុសោ បច្ចុវេត្តតិ អត្ថំ
 សមស្មី កាយេ បបរិធាតុ អាចោធាតុ តេជោធាតុ
 វាយោធាតុតិ ។ តស្ស វិវេ អប្បមត្តស្ស អាតាបិហោ
 បហិតត្តស្ស វិហារតោ យេ តេហសិកា សវសន្តិប្បា
 តេ បហិយន្តិ ។ តេសិ បហាណ អជ្ឈត្តមេវ ចិត្ត
 សន្តិជ្ជន្តិ សន្តិសីទតិ ឯកោនិកោតិ សមាធិយតិ
 វិវេម្បិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ កាយតតំ សតិ ការវតិ ។

១ ឧ. ឥតិសទ្ធា ឥតិ ។ ២ ឧ. ជិលសោ ។

(២៧៨) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុពិចារណាយិញ
 ច្បាស់ដូចកាយនេះឯង ដែលបិទនៅយ៉ាងណា ដែលភិក្ខុលំនៅយ៉ាង
 ណា ដោយគំណត់គ្រាន់តែជាធាតុ ដូច្នោះថា ក្នុងកាយនេះមាន
 ធាតុដី ធាតុទឹក ធាតុភ្នំ ធាតុខ្យល់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុរស
 អ្នកពិយាកគោត្តិ កូនសិស្សនៃបុរសអ្នកពិយាកគោត្តិ ដែលប៉ុនប្រសប់
 ភវ្យសម្លាប់គា ហើយកែលកដាច់ណែកៗ អង្គុយនៅទៀបដួងដៃបែក
 ជា ២ មានទម្រង់ដូចម្តេចម្តេចម្តេច ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុពិចារណាយិញ
 ច្បាស់ដូចកាយនេះឯង ដែលបិទនៅយ៉ាងណា ដែលភិក្ខុលំនៅយ៉ាង
 ណា ដោយគំណត់គ្រាន់តែជាធាតុ ដូច្នោះថា ក្នុងកាយនេះមានធាតុដី
 ធាតុទឹក ធាតុភ្នំ ធាតុខ្យល់ ក៏មានទម្រង់ដូច្នោះឯង ។ កាល
 ភិក្ខុនោះមិនប្រមាទ មានព្យាយាមជ្រាវជ្រាវដុកកំដៅកិលេស មានចិត្ត
 បញ្ជូនទៅកាន់ព្រះនិរោធយ៉ាងនេះហើយ កិលេសនឹងខ្ចីសេចក្តីត្រិះរិះ ដែល
 ស្តួនទៅ ដែលព្រមយកបុណ្យទាំង ៥ ទុក ។ លុះលេបនឹងខ្ចីសេចក្តី
 ត្រិះរិះដែលស្តួនទៅទាំងអម្បាលនោះបាទហើយ ចិត្តនឹងក្នុងភិក្ខុភិក្ខុ
 ភិក្ខុលំនៅ ដែលខ្ចីកាយខ្ចីសង្កត ឈ្មោះថា ភិក្ខុភិក្ខុលំនៅ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ភិក្ខុចម្រើនកាយគភ៌សភី ដោយវិធីយ៉ាងនេះទឹកទុក ។

អប្បវិទ្ធិស្ស កាយឧបាសិក្ខុស្ស សិវិកាធម្មិកាវា

(២៧៧) បុណ្ណ ចបបំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សេយ្យជាបិ
 បស្សេយ្យ សរិវំ សិវិកាយ ធម្មិកំ ឯកាមាមតំ
 វា ធម្មាមតំ វា តិមាមតំ វា ឧទ្ធអានកំ វិជីលកំ
 វិបុត្តកជាតំ ។ សោ ឥមមេវ កាយំ ឧបសំហារតិ
 អយម្បិ ទោ កាយោ ឯវិទម្មោ ឯវិកាវិ ឯវិអនតំ
 កោតិ ។ តស្ស ឯវិ អប្បមត្តស្ស អាតាបិទោ ប-
 ហិកត្តស្ស វិហារតោ យេ គេហសំតា សរសន្តិប្បា
 តេ បហិយន្តិ ។ តេសំ បហានា អជ្ឈត្តមេវ ចិត្តំ
 សន្តិដ្ឋតិ សន្តិសីទតិ ឯកោធិកោតិ សមាធិយេតិ
 ឯវម្បិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ កាយតតំ សតិ កាវេតិ ។

(៣០០) បុណ្ណ ចបបំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សេយ្យជាបិ
 បស្សេយ្យ សរិវំ សិវិកាយ ធម្មិកំ កាតោហិ វា
 ឧដ្ឋមាធិ តិជ្ឈេហិ វា ឧដ្ឋមាធិ កុសលេហិ វា ឧដ្ឋ-
 មាធិ សុវណេហិ វា ឧដ្ឋមាធិ សិទ្ធិនេហិ វា ឧដ្ឋមាធិ

អប្បវិទ្ធិ កាយឧបាសិក្ខុស្ស កាលៃសរិវិស្សានៃសទេវោលក្កងៃត្រៃស្សសាន

(២៧៧) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុគប្បិយើញទូរ
 សរិវិស្សានំ ដែលគេចោលក្នុងត្រៃស្សសាន ចោះស្តាប់អស់ថ្ងៃ ១ ក្តី
 ស្តាប់អស់ថ្ងៃ ២ ក្តី ស្តាប់អស់ថ្ងៃ ៣ ក្តី ដែលកំពុងហើម មានសម្បុរទៀត
 ដោយច្រើន មានទុរយោរចេញតាមគ្នាផ្សេងៗ ដូចម្តេចមិញ ។ ភិក្ខុ
 នោះ (ក៏បង្កើនសរិវិស្សានំនោះ) មកប្រៀបផ្ទុំមន្តិកាយនេះឯង ដូច្នោះ
 ជា សូម្បីកាយនេះសោះ ក៏គង់នឹងមានសភាពយ៉ាងនេះ គង់នឹងក្លាយ
 ទៅជាយ៉ាងនេះ នឹងកម្រិតកាយយ៉ាងនេះ ពុំបានឡើយ ។ កាលភិក្ខុនោះ
 មិនប្រមាទ មានព្យាយាមជាក្រឡឹងដុតកំដៅកិលេស មានចិត្តបញ្ចូន
 ទៅកាន់ប្រាទេព្យាយ៉ាងនេះហើយ កិលេសនឹងខ្ទប់សេចក្តីត្រិវិវេវដែលស្តុ
 ទៅ ដែលអាស្រ័យតាមគុណទាំង ៥ បាន ។ លុះលេបនឹងខ្ទប់សេចក្តី
 ត្រិវិវេវដែលស្តុទៅទាំងអម្បាលនោះបានហើយ ចិត្តទាត់ក្នុង ក៏កំលប់មាំ
 កំលប់ខ្ជាប់ ដល់ការខ្ពស់ឯក ឈ្មោះថាភិក្ខុកំលប់មាំ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង
 ឡាយ ភិក្ខុចម្រើនខ្ពស់កាយគភ៌សតិ ដោយវិធីយ៉ាងនេះក៏បាន ។

(៣០០) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុគប្បិយើញទូរ
 សរិវិស្សានំ ដែលគេចោលក្នុងត្រៃស្សសាន ក្រែកទាំងឡាយ កំពុងចឹក
 ស៊ីក្តី ក្រែកទាំងឡាយ កំពុងចឹកស៊ីក្តី ក្រែកទាំងឡាយ កំពុងចឹកស៊ី
 ក្តី ស្តុទាំងឡាយ កំពុងកិលេសក្តី ចេកទាំងឡាយ កំពុងកិលេសក្តី

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ សុខវិបស្សនាសក្ក

វិវិទេហិ ភិ ចាលាកតជាតេហិ ទដ្ឋនាមំ ។ សោ
នមទេវំ កាយំ ឧបសំការតំ កាយម្បិ ទោ កាយោ
ឃីវិទម្មោ ឃីវិការិ ឃីវិអនតំតោតិ ។ តស្ស ឃីវិអប្ប-
មត្តស្ស ។ វេ^(១) ។ ឃីវម្បិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ កាយ-
តតំ សតិ កាវេតំ ។

[៣០០] មុន ឧបវិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សេយ្យជាប់
មស្សេយ្យ សរិ សីវិទិកាយ ធម្មតំ អដ្ឋិសង្កលិ-
កំ^(២) សមំសាលោហិតំ ធម្មានុសម្ពុដ្ឋំ... អដ្ឋិសង្កលិកំ
ធម្មំសាលោហិតមត្តតំ ធម្មានុសម្ពុដ្ឋំ... អដ្ឋិសង្កលិកំ
អមតតមំសាលោហិតំ ធម្មានុសម្ពុដ្ឋំ... អដ្ឋិកាមិ អ-
ចតតធម្មានុសម្ពុដ្ឋាមិ ទិសា វិទិសា វិក្ខិក្ខាមិ អញ្ញាធម
ហត្ថដ្ឋិកំ អញ្ញាធម ទាណដ្ឋិកំ អញ្ញាធម ធម្មដ្ឋិកំ
អញ្ញាធម ឧបដ្ឋិកំ អញ្ញាធម តាណដ្ឋិកំ អញ្ញាធម
បិដ្ឋិកាណ្តកំ... អញ្ញាធម សីសតតជាហំ ។ ។ ។

១ ខ. បេយ្យាលោ ឧ ទិស្យតំ ។ ២ ម. អដ្ឋិកសង្កលិកំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ សុខវិបស្សនាសក្ក

បាណកជាតិ (សក្កកូច ។ មាមវដ្ឋិវជ្ជាជេម) ពិនិច្ឆាយវេជ្ជ ។
កិក្ខុនជញ្ជកំសិក្ខិ ដូចម្តេចមិញ ។ ភិក្ខុនោះ (កិបដ្ឋោសវិវេស្តាបំ
នោះ) មកប្រៀបផ្តើមនឹងកាយនេះនឹងថា សូម្បីកាយនេះកើតនឹងមាន
សភាពយ៉ាងនេះ គង់នឹងកាយទៅជាយ៉ាងនេះ មិនកខ្វក់ខ្លាចភាវៈយ៉ាងនេះ
ពុំបានឡើយ ។ កាលភិក្ខុនោះ មិនប្រមាទយ៉ាងនោះ ។ បេ ។ ម្នាល
ភិក្ខុពិនិច្ឆាយ ភិក្ខុចម្រើនកាយគភាសតិ ដោយវិធីយ៉ាងនេះកើតបាន ។

[៣០១] ម្នាលភិក្ខុពិនិច្ឆាយ មួយទៀត ភិក្ខុគប្បវេយ្យនូវ
សវិវេស្តាបំ ដែលគេចោលក្នុងវិប្រាស្ថសាម ទៅសល់តែធីត្តិកំ ប្រកប
ដោយសាច់និងឈាម ទៅមានសវិវេសជាគ្រឿងចង... ទៅសល់តែធីត្តិកំ
ធីត្តិកំសាច់ តែនៅប្រឡាក់ដោយឈាម មានសវិវេសជាគ្រឿងចង...
ទៅសល់តែធីត្តិកំ ប្រាសចាកសាច់និងឈាម តែនៅមានសវិវេសជា
គ្រឿងចង... ទៅសល់តែធីត្តិកំទេ ប្រាសចាកសវិវេសជាគ្រឿងចង ពួក
ខាយកក់កាយទៅក្នុងវិសក្ខុចមិនទិសធី គឺធីត្តិកំដាច់ដោយទ្រូក ធីត្តិ
ជើងទៅដោយទ្រូក ធីត្តិស្មតិទៅដោយទ្រូក ធីត្តិក្តៅទៅដោយទ្រូក
ធីត្តិចក្តើរទៅដោយទ្រូក ធីត្តិខ្នងទៅដោយទ្រូក... លលាដ៍ក្បាលទៅ
ដោយទ្រូក ដូចម្តេចមិញ ។ ភិក្ខុនោះ (កិបដ្ឋោសវិវេស្តាបំនោះ)

នមៈមេវ កាយំ ឧបសំហរតិ អយម្យំ ចោ កាយោ
ឃីវិទខ្មោ ឃីវិការិ ឃីវិអនតិសោតិ ។ តស្ស ឃីវិ
អប្បមត្តស្ស ។ មេ ។ ឃីវិម្យំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ កាយតតំ
សតិ ភាវេតិ ។

[៣០២] មុន ចមរំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សេយ្យជាមិ
បស្សេយ្យ សរិ សិវិជីកាយ ធម្មិតំ អដ្ឋិកាជិ សេ-
កាជិ សង្ការល្អបដិកាជិ^(១) អដ្ឋិកាជិ បុព្វាតិកាជិ^(២)
តេរោវសិ កាជិ... អដ្ឋិកាជិ បុតិជំ បុព្វាតិកាជិ ។
សោ នមៈមេវ កាយំ ឧបសំហរតិ អយម្យំ ចោ កា-
យោ ឃីវិទខ្មោ ឃីវិការិ ឃីវិអនតិសោតិ ។ តស្ស ឃីវិ
អប្បមត្តស្ស ។ មេ ។ ឃីវិម្យំ ចោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ
កាយតតំ សតិ ភាវេតិ ។

១. សង្ការល្អបដិកាជានំ ។ ២. បុព្វាតិកាជិ ។

មកប្រៀបផ្ទឹមនឹងកាយនេះឯងថា សូម្បីកាយនេះ ក៏គង់នឹងមានស-
ភាពយ៉ាងនេះ គង់នឹងកាយទៅយ៉ាងនេះ កន្លងទៅកាវៈយ៉ាងនេះកុំបាន
ឡើយ ។ កាលភិក្ខុនោះ មិនប្រមាទយ៉ាងនេះហើយ ។ មេ ។ ម្ចាស់
ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុចម្រើនកាយធាតុសតិ ដោយវិធីយ៉ាងនេះក៏បាន ។

(៣០៦) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុគប្បិយេញ្ញត្ត
សរិស្ថាបំ ដែលគេចោលក្នុងវិប្រាស្ថសាទ សល់ទៅក្នុងទីទេ
មានសម្បជូនជាសម្បទានស័ន្ទ... សល់ទៅក្នុងទីទេគេជាភិក្ខុ កន្លង
ហួសមួយឆ្នាំហើយ... សល់ទៅក្នុងទីទេ ពួកផ្សេងទៀត ជាសិ-
អភិក្ខុ លីអិភិក្ខុ ដូចម្តេចមិញ ។ ភិក្ខុនោះ (កិច្ចស្តារសរិស្ថាបំ
នោះ) មកប្រៀបផ្ទឹមនឹងកាយនេះឯងថា សូម្បីកាយនេះសោកក៏គង់នឹង
មានសភាពយ៉ាងនេះ គង់នឹងកាយទៅយ៉ាងនេះ នឹងកន្លងទៅកាវៈយ៉ាង
នេះកុំបានឡើយ ។ កាលភិក្ខុនោះ មិនប្រមាទយ៉ាងនេះ ។ មេ ។ ម្ចាស់
ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុចម្រើនកាយធាតុសតិ ដោយវិធីយ៉ាងនេះក៏បាន ។

(៣០៣) បុន ធម៌វំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ វិវិច្ឆេវ កា-
 មេហំ វិវិច្ឆ អតុសលេហំ ធម្មេហំ សវិកត្តំ សវិចារិ
 វិវេកដំ បិទិសុទំ បវមំ ឈានំ ឧប្បសម្មវេ វិហារតិ ។
 សោ នមមេវ កាយំ វិវេកដេយ បិទិសុទេន អភិ-
 សន្នេតិ បរិសន្នេតិ^(១) បរិច្ឆេតិ បរិច្ឆាតិ ធាស្ស កំពុំ
 សញ្ញវតោ កាយស្ស វិវេកដេន បិទិសុទេន អប្បតំ
 ហោតិ ។ សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ មត្តោ នហាបកោ
 វ នហាបកន្តេវសិ វ កំសថាលេ នហានិយ-
 ត្តណ្ណំ វ អាភិវត្តា ឧនកេន បរិច្ឆាសកំ បរិច្ឆាសក-
 សន្នេយ្យ ។ សាស្ស នហានិយបិណ្ឌិ សេន្ទានុត្តតា
 សេន្ទបរេតា^(២) សន្ទរពាហិក ធុដ្ឋា សន្នេន ធម្មត្សវធំ^(៣)

១ ឧ. អភិសន្តេតិ បរិសន្តេតិ ។ ២ ឧ. សេហានុត្តតា សេហាប្បពោ ។ ៣ ឧ. ធុតា
 សេហេន ធម្មត្សវធំ ។

(៣០៤) ឃ្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុយទៀត ភិក្ខុស្រប់ស្រាត់ចាកកាម
 ទាំងឡាយ ស្រប់ច្រាត់ចាកធម៌ទាំងឡាយជាអកុសល ហើយចូលដល់
 បឋមជ្ឈាន ដែលប្រកបដោយវិភក្តៈ ធិនិវចារៈ ខានបិកិធិនិសុទៈដែល
 កើតអំពីសេចក្តីស្រប់ស្រាត់ជាភារម្មណ៍ ។ ភិក្ខុនោះ ញ៉ាំងករណ៍កាយនេះ
 ឯងឲ្យដាក់ជា ឲ្យស្រប់ស្រាត់ ឲ្យពេញលេញ ឲ្យធួន្យាយដោយបិកិ
 ធិនិសុទៈ ដែលកើតអំពីសេចក្តីស្រប់ស្រាត់ ឯការសប្បិទ្ធិបន្តិចនៃការដ-
 កាយទាំងអស់របស់ភិក្ខុនោះ ដែលឈ្មោះថាមិនធួន្យាយដោយបិកិធិ
 និសុទៈ ដែលកើតអំពីសេចក្តីស្រប់ស្រាត់ មិនមានឡើយ ។ ឃ្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ដូចជាជានិកាយភាគ ឬកូនសិស្សរបស់ជានិកាយភាគ ដែល
 ប៉ុន្មានប្រសប់ រោយទូលំអិកសម្រាប់និក្ខតេវក្កនិស្សិលសិវិទ្ធិ ហើយប្រែច
 ស្រប់ ប្របល់ដោយទឹក ។ ឯផ្តល់អិកសម្រាប់និក្ខតេវក្កនិស្សិលសិវិទ្ធិ
 ដោយទឹក ផ្តុំគ្រប់គ្រាន់ទឹក ប្រឡូកប្រឡូរដោយទឹក ទាំងពង
 ក្នុងទាំងខាងក្រៅ មិនបានខ្ចាត់ខ្ចាយពេញវិគ្គាឡើយ ដូចម្តេចមិញ

ឯវេយ្យោ ចោ កិក្ខុវេ កិក្ខុ ឯវេយ្យោ កាយេ
 វិវេកាជេន បិភិស្សុទេន អភិសន្នេតិ បរិសន្នេតិ បរិប្បវេតិ
 មរិប្បវេតិ ធាស្ស កិក្ខុ សព្វារតោ កាយស្ស
 វិវេកាជេន បិភិស្សុទេន អប្បតំ រោតិ ។ តស្ស ឯវិ
 អប្បមន្តស្ស ។ បេ ។ ឯវេយ្យោ កិក្ខុវេ កិក្ខុ កាយេតតំ
 សតិ ភាវេតិ ។

[៣០៤] បុន ចបំ កិក្ខុវេ កិក្ខុ វិគត្តវិចារាចំ
 វុបសមា ។ បេ ។^(១) ទុតិយំ ណាមំ ទុបសម្បដ្ឋ
 វិហារតិ ។ សោ នមមេវ កាយេ សមាជិជេន បិភិស្សុ-
 ទេន អភិសន្នេតិ បរិសន្នេតិ បរិប្បវេតិ មរិប្បវេតិ ធាស្ស
 កិក្ខុ សព្វារតោ កាយស្ស សមាជិជេន បិភិស្សុទេន
 អប្បតំ រោតិ ។ សេយ្យថាបិ កិក្ខុវេ ទុនករហោ
 ទុត្តិទោនកោ ទេវស្ស^(២) បុត្តិមាយ ទិសាយ ទុន-
 កស្សយម្បំ ន បដ្ឋិមាយ ទិសាយ ទុនកស្សយ-
 ម្បំ ន ទុត្តិមាយ ទិសាយ ទុនកស្សយម្បំ ន
 ទត្តិណាយ ទិសាយ ទុនកស្សយម្បំ ។ ទេវោ
 ច កាលេន កាលំ សមាសាវំ វេយ្យោវេ កាយេ ។

១ ឧ យេយ្យាលោ ២ ទិស្សត ។ ២ ៤. ៣០៧ ទេវស្ស ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុញ្ញាតិករជកាយៈនេះឯង ឲ្យដាក់ឈ្មោះ ឲ្យស្តាប់
 ស្តាប់ ឲ្យធាតុលេញ ឲ្យជ្រួតជ្រួយ ដោយបិភិខិន្ទសុខៈ ដែលកើត
 អំពីសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ ឯកទេសបន្តិចបន្តួច នៃករជកាយពាំងអស់របស់
 ភិក្ខុនោះ ដែលឈ្មោះថា មិនជ្រួតជ្រួយដោយបិភិខិន្ទសុខៈ ដែលកើត
 អំពីសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ មិនមានឡើយ ក៏យ៉ាងនោះឯង ។ កាលភិក្ខុ
 នោះ មិនប្រមាទយ៉ាងនេះហើយ ។ បេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុ
 ចម្រើនកាយធារណ៍ ដោយវិធីយ៉ាងនេះក៏បាន ។

[៣០៤] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុក្រោមម្លាប់វិគត្ត
 វិចារៈ ។ បេ ។ កិបានចូលទុតិយស្នាដ ។ ភិក្ខុនោះញ្ញាតិករជកាយៈនេះ
 ឯង ឲ្យដាក់ឈ្មោះ ឲ្យស្តាប់ស្តាប់ ឲ្យធាតុលេញ ឲ្យជ្រួតជ្រួយដោយ
 បិភិខិន្ទសុខៈ ដែលកើតអំពីសមាជិបបមជ្ឈាន ឯកទេសបន្តិចបន្តួចនៃ
 ករជកាយពាំងអស់របស់ភិក្ខុនោះ ដែលឈ្មោះថាមិនជ្រួតជ្រួយដោយបិភិ
 ខិន្ទសុខៈ ដែលកើតអំពីសមាជិ មិនមានឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ដូចជាអន្ទង់ទឹកជ្រៅ មានទឹកជ្រៅទៀត ប្រឡាយទឹកក្នុងទិសខាងកើត
 ក៏មិនមាន ប្រឡាយទឹកក្នុងទិសខាងលិចក៏មិនមាន ប្រឡាយទឹកក្នុង
 ទិសខាងជើងក៏មិនមាន ទាំងប្រឡាយទឹកក្នុងទិសខាងត្បូងក៏មិនមាន ។
 មួយយ៉ាងទៀត ភ្លៀងបង្ហូរទ្រុឌទ្រោម គ្រួសសត្វ ។ កាលពេល ។

សុត្តនិបិដក បដិមនិកាយស្ស បរិច្ឆេទស្ស

អថេតា តស្ស ។ ឧបសមាសោ វិសេ ភិក្ខុវា ឧបិសេ
 តមេវ ឧបសមាសា វិសេម ភិក្ខុវា អថេតា យេ
 បិប្បេយ្យេ បិប្បេយ្យេ បិប្បេយ្យេ តស្ស ភិក្ខុ
 សញ្ញាតោ ឧបសមាសោ តស្ស វិសេម ភិក្ខុវា អប្បតំ អស្ស
 ឯវមេវ ចោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ មមេ កាយេ វេ វេ វេ វេ វេ វេ
 បិកិសុទេន អភិសម្មេតិ បិសម្មេតិ បិប្បេតិ បិប្បេតិ
 បាស្ស ភិក្ខុ សញ្ញាតោ កាយស្ស សមាជំនេន
 បិកិសុទេន អប្បតំ ហោតិ ។ តស្ស ឯវ អប្ប-
 មត្តស្ស ។ មេ ។ ឯវម្បិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ កាយតតំ
 សតិ ភាវេតិ ។

(៣០៥) បុន ចបរិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ បិកិយា ច វិណតា

។ មេ ។ តតិយេ ឈានំ បសម្បត្តិ វិហារតិ ។ គោ

១ ឧ. ឧត្តរ ម. ឧត្តរ ធម ។

សុត្តនិបិដក បដិមនិកាយស្ស បរិច្ឆេទស្ស

ក៏ស្រាប់តែជាទីកត្រាវិភាគចារប្រើ ក៏ដំបូងទីកនោះ ហើយញាតិ
 អន្តរទីកនោះដំបូង ឲ្យជាកមី ឲ្យព្រោះពេញ ឲ្យបរិបណ៍ ឲ្យហូរ
 ហៀរដោយទឹកស្រងាក់ (នោះ) ឯកទេសបន្តិចបន្តួចនៃអន្តរទីកនោះអស់
 នោះ ដែលឈ្មោះថាមិនឲ្យត្រូវយ ដោយវិស្រងាក់ មិនបានឡើយ
 ដូចម្តេចមិញ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងយ ភិក្ខុញ៉ាំងកដកាយនេះឯង ឲ្យជាក
 ភិ ឲ្យស្តាប់ស្តាប់ ឲ្យពេញលេញ ឲ្យឲ្យត្រូវយដោយបិកិទិសុទៈ
 ដែលក៏កម្រិតសមាធិ ឯកទេសបន្តិចបន្តួចនៃកដកាយទាំងអស់របស់ភិក្ខុ
 នោះ ដែលឈ្មោះថាមិនឲ្យត្រូវយ ដោយបិកិទិសុទៈ ដែលក៏កម្រិត
 សមាធិ មិនបានឡើយ ក៏យ៉ាងដូច្នោះឯង ។ កាលភិក្ខុនោះ មិន
 ប្រមាទយ៉ាងនេះហើយ ។ មេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងយ ភិក្ខុចម្រើន
 កាយភកាសតិ ដោយវិស្រងាក់នេះតិបាទ ។

(៣០៥) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងយ មួយទៀត ភិក្ខុព្រោះឡើយ

ណាយពាក្យបិកិទិសុទៈ ។ មេ ។ ភិក្ខុនដល់ភិកិយដ្ឋាន ។ ភិក្ខុនោះ

នមមេវ កាយំ ធិប្ប្រិកេតេន សុខេន អភិសន្នេតិ បរិ-
 សន្នេតិ បរិបូរេតិ បរិប្បាតិ ធាស្ស ភិក្ខុ សព្វាវតោ
 កាយស្ស ធិប្ប្រិកេតេន សុខេន អប្បតំ ហោតិ ។
 សេយ្យថាមិ ភិក្ខុវេ ឧប្បលិដិយំ វា បទុមិដិយំ វា
 បុណ្ណិកិដិយំ វា អប្បកាត្វាដិ ឧប្បលាដិ វា បទុមា-
 ដិ វា បុណ្ណិកាដិ វា ទុនកោ ជាតាដិ ទុនកោ
 សម្ពុត្តាដិ^(១) ទុនកោមុត្តតាដិ អន្តោដិមុត្តតោ សំតាដិ^(២)
 យាវ ច អត្តា^(៣) យាវ ច មុលា សីកេន វារិថា អភិ-
 សន្នាដិ បរិសន្នាដិ បរិបូរាដិ បរិប្បាដិ ធាស្ស ភិក្ខុ
 សព្វាវតំ ឧប្បលាដិ វា បទុមាដិ វា បុណ្ណិកាដិ វា
 សំគេន វារិថា អប្បតំ អស្ស ឯវមេវ ថោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ
 នមមេវ កាយំ ធិប្ប្រិកេតេន សុខេន អភិសន្នេតិ បរិ-
 សន្នេតិ បរិបូរេតិ បរិប្បាតិ ធាស្ស ភិក្ខុ សព្វាវតោ
 កាយស្ស ធិប្ប្រិកេតេន សុខេន អប្បតំ ហោតិ ។
 តស្ស ឯវំ អប្បមត្តស្ស ។ បេ ។ ឯវម្ប ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ
 កាយតតំ សតិ កាវេតិ ។

១ ខ. សម្ពុត្តំ ។ ម. សំវុត្តំ ។ ២ ខ. ម. អន្តោមុត្តតោសិ ៣៧។ ៣ ខ. ចត្ត។

ញ្ញំនិករជកាយនេឯនី ឲ្យ ជាកាដំ ឲ្យស្តាប់ស្តាប់ ឲ្យពេញលេញ ឲ្យ
 ប្បព្វផ្សាយដោយសុខៈ ដែលប្រាសចាកបីតិ ឯកទេសបន្តិចបន្តួចនៃករដ-
 កាយទាំងអស់របស់ភិក្ខុនោះ ដែលឈ្មោះថា មិនផ្សព្វផ្សាយដោយសុខៈ
 ដែលប្រាសចាកបីតិ មិនមានឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជា
 ជាដលជាភិក្ខុខ្លះ គឺជាគ្រលីភក្តី ជាឈូកក្រហមក្តី ជាឈូកសក្តី
 ក្នុងកម្លាំងគ្រលីភក្តី ក្នុងកម្លាំងឈូកក្រហមក្តី ក្នុងកម្លាំងឈូកសក្តី គេនិ
 តើតេឡើងក្នុងទឹក ចម្រើនឡើងក្នុងទឹក លូតលាស់ឡើងតាមទឹក លិច
 នៅក្នុងទឹក ជាកាដំ ត្រៃស្តាប់ស្តាប់ បរិបូណ៌ ផ្សព្វផ្សាយ ដោយ
 ទឹកគ្រឿងកំ តាំងអំពីចុងរហូតដល់ដល់ ឯកទេសបន្តិចបន្តួចនៃករដល-
 ជាតិទាំងអស់នោះ គឺគ្រលីភក្តី ឈូកក្រហមក្តី ឈូកសក្តី ដែល
 ឈ្មោះថាមិនផ្សព្វផ្សាយដោយទឹកគ្រឿងកំនោះ មិនមានឡើយ ដូចម្តេច
 មិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុញ្ញំនិករជកាយនេឯនី ឲ្យជាកាដំ
 ឲ្យត្រៃស្តាប់ស្តាប់ ឲ្យពេញលេញ ឲ្យផ្សព្វផ្សាយ ដោយសុខៈដែលមិន
 មានបីតិ ឯកទេសបន្តិចបន្តួចនៃករជកាយទាំងអស់របស់ភិក្ខុនោះ ដែល
 ឈ្មោះថាមិនផ្សព្វផ្សាយដោយសុខៈ ដែលមិនមានបីតិនោះមិនមានឡើយ
 ដូច្នោះឯង ។ កាលភិក្ខុនោះមិនប្រមាទយ៉ាងនេះហើយ ។ បេ ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុចម្រើនកាយគតាសតិ ដោយវិធីយ៉ាងនេះក៏បាន ។

[៣០៦] បុរេ ចបរំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សុខស្ស ច បុ-
 ហាណ ។ បេ ។ ចតុត្ថំ ឈានំ ឧបសម្មវដ្តវិហារតិ ។ សោ
 ភមមេវ កាយំ បរិសុទ្ធនំ ចេតសា បរិយោធាតេន
 ជវិត្តា វិសិទ្ធនោ ហោតិ ធាស្ស តិញ្ចំ សព្វាវតោ
 កាយស្ស បរិសុទ្ធនំ ចេតសា បរិយោធាតេន
 អប្បតំ ហោតិ ។ សេយ្យធម៌ ភិក្ខុវេ បរិសោ
 ឱធាតេន វិន្ទន សសីសំ ពារុបិត្តា វិសិទ្ធនោ អស្ស
 ធាស្ស តិញ្ចំ សព្វាវតោ កាយស្ស ឱធាតេន
 វត្ថេន អប្បតំ អស្ស វរមេវ ចោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ
 ភមមេវ កាយំ បរិសុទ្ធនំ ចេតសា បរិយោធាតេន
 ជវិត្តា វិសិទ្ធនោ ហោតិ ធាស្ស តិញ្ចំ សព្វាវតោ
 កាយស្ស បរិសុទ្ធនំ ចេតសា បរិយោធាតេន អប្បតំ
 ហោតិ ។ ឧស្ស វរំ អប្បមត្តស្សំ អាតាបិធា
 បហិតត្តស្ស វិហារតោ យេ តេហាសិវា សវសន្តិប្បា
 តេ បហិយន្តំ ។ តេសំ បរាណា អប្បត្តមេវ ចិត្តំ

(៣០៦) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុព្រះលេង
 ខ្ញុំសេចក្តីសុខផង ។ បេ ។ កិច្ចលកាន់ចក្កកុដ្ឋាន ។ ភិក្ខុនោះ
 ក៏ជ្រួតជ្រុយខ្ញុំករណីកាយខេងង ដោយចិត្តដ៏បរិសុទ្ធ ផ្លូវផង អង្គុយនៅ
 ឯកទេសបន្តិចបន្តួចខ្ញុំករណីកាយទាំងអស់របស់ភិក្ខុនោះ ដែលឈ្មោះថា
 មិនជ្រួតជ្រុយ ដោយចិត្តដ៏បរិសុទ្ធ ផ្លូវផងនោះ មិនមានឡើយ ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាបុរសយកសំពត់សមកដណ្តប់កាយព្រមទាំង
 ក្បាលរាង្គុយនៅ ឯកទេសបន្តិចបន្តួចខ្ញុំករណីកាយទាំងអស់ របស់បុរស
 នោះ ដែលឈ្មោះថាមិនជ្រួតជ្រុយ ដោយសំពត់សនោះ មិនមាន
 ឡើយ ដូចម្តេចមិញ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជ្រួតជ្រុយខ្ញុំករណីកាយ
 ខេងង ដោយចិត្តដ៏បរិសុទ្ធ ផ្លូវផង អង្គុយនៅ ឯកទេសបន្តិច
 បន្តួចខ្ញុំករណីកាយទាំងអស់របស់ភិក្ខុនោះ ដែលឈ្មោះថា មិនជ្រួតជ្រុយ
 ដោយចិត្តដ៏បរិសុទ្ធ ផ្លូវផងនោះ មិនមានឡើយ ក៏ដូច្នោះឯង ។
 កាលភិក្ខុនោះ មិនប្រហទ មានព្យាយាមជាគ្រឿងផុតកំដៅកិលេស
 មានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ព្រះនិព្វានយ៉ាងនេះហើយ កិលេសដ៏ខ្ញុំសេចក្តី
 ត្រិះរិះដែលស្ងួតទៅ ដែលពង្រីកកាយកុណទាំង ៥ បាន ។ ព្រោះបរ
 បដិខ្ញុំសេចក្តីត្រិះរិះដែលស្ងួតទៅទាំងអម្បាលនោះបានហើយ ចិត្តទាំងអស់

សង្កតិ សង្កតិសិទ្ធិ ឯកោមិកោតិ ឯមាធិយតិ
ឯវិម្បិ កិក្ខុវេ កិក្ខុ កាយគតំ សតិ ភារិតិ ។

(៣០៧) យស្ស កស្សចិ កិក្ខុវេ កាយ
គតា សតិ ភារិតា ពហុលីកតា អន្តោគតា
កស្ស កុសលា ធម្មា យេ កេចិ វិជ្ជាកាតិយា ។
សេយ្យជាមិ កិក្ខុវេ យស្ស កស្សចិ មហាសមុទ្ធោ
ចេតសា ដុដោ អន្តោគតា កស្ស កុទ្ធិនិយោ យា
កាចិ សមុទ្ធន្តមា ឯវិមេវ ទោ កិក្ខុវេ យស្ស
កស្សចិ កាយគតា សតិ ភារិតា ពហុលីកតា
អន្តោគតា កស្ស កុសលា ធម្មា យេ កេចិ
វិជ្ជាកាតិយោ ។

(៣០៨) យស្ស កស្សចិ កិក្ខុវេ កាយគតាសតិ
អភារិតា អពហុលីកតា លកតិ កស្ស មារោ ឱតារិ
លកតិ កស្ស មារោ អារម្មណំ ។ សេយ្យជាមិ កិក្ខុវេ
បរិសោ កុកំ សិលាតុឡំ វល្លមត្តិកាឡោ បក្ខិ-
បេយ្យ ។ តំ កំ មញ្ញម កិក្ខុវេ អបិ មុតំ កុកំ

កិកិកលំមំ កិកលំមំ ដលំមុវភារិវុសំឯក ឈ្មោះថាភិក្ខុកិកលំមំ
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុចំរើនកាយគតាសតិ ដោយវិធីយ៉ាងនេះក៏បាន ។

(៣០៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាយគតាសតិដែលភិក្ខុណាមួយ
បានចំរើន បានធ្វើឲ្យរឿយៗ ហើយ ភិក្ខុនោះ ឈ្មោះថាមានកុសលធម៌
ណាមួយ ជាចំណែកវិជ្ជា កាំងនៅក្នុងសន្តានបាន ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ ដូចមហាសមុទ្រ ដែលភិក្ខុណាមួយ បានផ្សាយចំក្នុងទៅ
ហើយ ភិក្ខុនោះឈ្មោះថាមានស្តីនិច្ច ។ ទាំងឡាយណាមួយ ដែលហូរ
មកកាន់សមុទ្រ ក៏កាំងនៅក្នុងសន្តានចំក្នុង ដូចម្តេចមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំង
ឡាយ កាយគតាសតិដែលភិក្ខុណាមួយបានចំរើន បានធ្វើឲ្យរឿយៗ
ហើយ ភិក្ខុនោះឈ្មោះថាមានកុសលធម៌ទាំងឡាយណាមួយ ដែលជា
ចំណែកវិជ្ជា កាំងនៅក្នុងសន្តាន ដូច្នោះឯង ។

(៣០៨) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាយគតាសតិដែលភិក្ខុណាមួយ
មិនបានចម្រើន មិនបានធ្វើឲ្យរឿយៗ ហើយ ហាក់បាននៅចម្រោះ
របស់ភិក្ខុនោះ ហាក់បាននៅឆ្ងាយណាមួយ របស់ភិក្ខុនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង
ឡាយ ដូចជាបុរសចោលដុំដីដូចទៅលើគំនរដីជ្រាយ ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយសំគាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច ដុំដីដីដូចនោះ

សំលាតុឡំ អល្លមត្តិកាយុញ្ញា លកេថ ឱតារន្តិ ។ ឯវំ
កន្តេ ។ ឯវមេវ ទោ ភិក្ខុវេ យស្ស កស្សចិ កាយ-
តតា សតិ អភាវិតា អនហុលីកតា លកតិ តស្ស
ការោ ឱតារំ លកតិ តស្ស មារោ អារម្មណំ ។

(៣០៧) សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ សុត្តំ កង្ខំ កោ-
លាបំ ។ អថ បុរិសា អាតច្ឆេយ្យ ទុត្តារណី អ-
នាយ អត្តិ អភិវិទ្ធិត្តេយ្យមិ តេជោធាតុំ កវិស្សា-
មិតំ ។ តំ កំ មញ្ញថ ភិក្ខុវេ អបិ ទុ សោ
អមុំ សុត្តំ កង្ខំ កោលាបំ ទុត្តារណី អនាយ
អភិមត្តោ អត្តិ អភិវិទ្ធិត្តេយ្យ តេជោធាតុំ ក-
រេយ្យតិ ។ ឯវំ កន្តេ ។ ឯវមេវ ទោ ភិក្ខុវេ
យស្ស កស្សចិ កាយតតា សតិ អភាវិតា អន-
ហុលីកតា លកតិ តស្ស មារោ ឱតារំ លកតិ
តស្ស មារោ អារម្មណំ ។

ត្បន្តិបាននូវចន្លោះឈើគំនរជ័យជ័យ ។ ពួកភិក្ខុក្រាបបង្គំទូលថា
ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាយភកាសភិ ដែលភិក្ខុ
ណាមួយ មិនបានចំរើន មិនបានធ្វើឲ្យរឿយ ។ ហើយ មានភិក្ខុបាននូវ
ចន្លោះរបស់ភិក្ខុនោះ មានភិក្ខុបានអារម្មណ៍របស់ភិក្ខុនោះ ដូចគ្នាដែរ ។

(៣០៧) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាឈើស្លូតក្រៀម ។
វេលានោះ មានបុរសមកនាំយកឈើកំនូកទាំងឈើដោយភិក្ខុ អាត្មា
អញ្ជើញនិងភិក្ខុឲ្យកើតឡើង កាត្មាអញ្ជើញនិងភិក្ខុគេជាធាតុ (ឲ្យកើត
ឡើង) ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយសំគាល់សេចក្តីនោះ
ដូចម្តេច បុរសនោះនាំយកឈើកំនូកទាំងឈើ មកពួកនឹងឈើស្លូតក្រៀម
ឯណោះ ឲ្យកើតជាភ្នំឡើង ធ្វើឲ្យទៅជាគេជាធាតុ បានវេយ្យ ។
ពួកភិក្ខុក្រាបបង្គំទូលថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ធ្វើបាន ។ ម្ចាស់
ភិក្ខុទាំងឡាយ រឿងនេះមានទម្រង់ដូច កាយភកាសភិ ដែលភិក្ខុ
ណាមួយ មិនបានចំរើន មិនបានធ្វើឲ្យរឿយ ។ ហើយ មានភិក្ខុបាននូវ
ចន្លោះ របស់ភិក្ខុនោះ មានភិក្ខុបាននូវអារម្មណ៍របស់ភិក្ខុនោះ ។

[៣១០] សេយ្យថាមិ ភិក្ខុវេ ឧទគមណិកោ
 វិត្តោ តុច្ឆោ អាណាវេ បិមិតោ^(១) ។ អដ បុរិសោ
 អាតច្ឆេយ្យ ឧទកកាវិ អាណាយ ។ តំ កី មញ្ញថ
 ភិក្ខុវេ អបិ ទុ សោ បុរិសោ លកេថ ឧទកស្ស
 ដិក្ខេបនន្តិ ។ វិវំ កន្តេ ។ វិវមេវ ទោ ភិក្ខុវេ យស្ស
 កស្សចិ កាយគតា សតិ អភាវិតា អហុលីកតា
 លកតិ តស្ស មារេ ឱតារំ លកតិ តស្ស មារេ
 អារម្មណំ ។

[៣១១] យស្ស កស្សចិ ភិក្ខុវេ កាយគតា សតិ
 ភាវិតា អហុលីកតា ន តស្ស លកតិ មារេ ឱតារំ ន
 តស្ស លកតិ មារេ អារម្មណំ ។ សេយ្យថាមិ ភិក្ខុវេ
 បុរិសោ លហុតំ សុត្តតុធឿ សត្វសារមយេ អត្តធឿដ-
 លកេ បត្តិមេយ្យ ។ តំ កី មញ្ញថ ភិក្ខុវេ អបិ ទុ
 តំ^(២) លហុតំ សុត្តតុធឿ សត្វសារមយេ អត្តធឿដលកេ
 លកេថ ឱតារន្តិ ។ លោ ហេតំ កន្តេ ។ វិវមេវ
 ទោ ភិក្ខុវេ យស្ស កស្សចិ កាយគតា សតិ

១ ខ. បិកា ។ ២ អបិ ទុ សោ បុរិសោ អន្តិប្បន្តិ ។

[៣១០] ម្ចាស់ភិក្ខុព័ន្ធភ្យ ដូចជាអ្នកម្នាក់ស្លូតដេញទេ ដែល
 គេដាក់លើជើងសម្រាប់រើស ។ វេលានោះមានបុរសទៅនាំយកទឹកមក
 ចាក់ (ក្នុងក្របខ្លះនោះ) ។ ម្ចាស់ភិក្ខុព័ន្ធភ្យ អ្នកព័ន្ធភ្យសំគាល់
 សេចក្តីនោះដូចម្តេច បុរសនោះគួរនឹងចាក់ទឹក (ក្នុងក្របខ្លះនោះ) បាន
 ដែរឬ ។ ពួកភិក្ខុក្រាបបង្គំទូលថា ព្រះអរុណា ព្រះអន្តិ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ព័ន្ធភ្យ កាយគភសតិដែលភិក្ខុណាមួយ មិនបានចម្រើន មិនបាន
 ធ្វើឲ្យរឿយ ។ ហើយ មានភិក្ខុបានខ្ពស់ចន្លោះរបស់ភិក្ខុនោះ មានភិក្ខុ
 បានខ្ពស់អារម្មណ៍របស់ភិក្ខុនោះ ក៏យ៉ាងដូច្នោះឯង ។

[៣១១] ម្ចាស់ភិក្ខុព័ន្ធភ្យ កាយគភសតិដែលភិក្ខុណាមួយ
 បានចម្រើន បានធ្វើឲ្យរឿយ ។ ហើយ មានមិនបានខ្ពស់ចន្លោះរបស់ភិក្ខុ
 នោះ មានមិនបានខ្ពស់អារម្មណ៍របស់ភិក្ខុនោះឡើយ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុព័ន្ធភ្យ
 ដូចជាបុរសដាក់ដុំអម្បូរជុំស្រាលទៅលើសន្លឹកត្នារ ដែលធ្វើ
 ពីឈើខ្លឹមស្នូ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុព័ន្ធភ្យ អ្នកព័ន្ធភ្យសំគាល់សេចក្តី
 នោះដូចម្តេច ដុំអម្បូរជុំស្រាលនោះ គួរនឹងបានខ្ពស់លើសន្លឹកត្នារ
 ដែលធ្វើពីឈើខ្លឹមស្នូដែរឬ ។ ភិក្ខុព័ន្ធភ្យក្រាបបង្គំទូលថា មិនបាន
 ទេ ព្រះអន្តិ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុព័ន្ធភ្យ កាយគភសតិដែលភិក្ខុណាមួយ

ការិកា ពហុលីកាតា ន តស្ស លកតិ មារោ
ឱការំ ន តស្ស លកតិ មារោ អាម្មណំ ។

(៣០២) សេយ្យជាបិ ភិក្ខុវេ អលំ កង្កំ ស-
សេដ្ឋំ^(១) ។ អថ បុរិសោ អាតច្ឆេយ្យ ឧត្តរាណិ
អាតាយ អត្ថំ អភិវិទ្ធកេតុស្សាមិ តេជាតាតុំ ក-
រិស្សាមិភិ ។ តំ កំ មញ្ញនំ ភិក្ខុវេ អបិ នុ សោ
បុរិសោ អមំ អលំ កង្កំ សសេដ្ឋំ ឧត្តរាណិ អា-
តាយ អភិវិទ្ធកេតុស្សាមិ អត្ថំ អភិវិទ្ធកេតុយ្យ តេជាតាតុំ
ករេយ្យាភិ ។ ចោ ហេតំ កន្ថេ ។ ឯវិមេវ ចោ
ភិក្ខុវេ យស្ស កស្សាចិ កាយតតា សតិ ការិកា
ពហុលីកាតា ន តស្ស លកតិ មារោ ឱការំ ន
តស្ស លកតិ មារោ អាម្មណំ ។

(៣០៣) សេយ្យជាបិ ភិក្ខុវេ ឧទកមណិកោ
បុរោ ឧទកស្ស សមតិក្កិកោ កាកាបេយ្យោ
អាតារេ បិមិតោ ។ អថ បុរិសោ អាតច្ឆេយ្យ
ឧទកការិ អាតាយ ។ តំ កំ មញ្ញនំ ភិក្ខុវេ

១ ឧ. ម. សសេដ្ឋំ ។

បានចម្រើន បានធ្វើឲ្យរឿយៗ ហើយ វាមិនបានខ្ចីចេញរបស់ភិក្ខុ
នោះ វាមិនបានខ្ចីការម្មណំរបស់ភិក្ខុនោះ ក៏យ៉ាងនោះឯង ។

(៣០៤) ខ្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាឈើស្រស់ដែលប្រកបដោយ
ជ័រ ។ វេលានោះមានបុរសទៅយកឈើកំច្រកក្នុងទាំងឈើមកដោយ
ភិក្ខុជា ភាគអញ្ជើញនិងញ៉ាំងក្នុងឲ្យកើតឡើង ភាគអញ្ជើញធ្វើគេជាពាក្យ
(ឲ្យកើតឡើង) ។ ខ្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ សំគាល់នូវ
ហេតុនោះដូចម្តេច បុរសនោះទាយករឈើកំច្រកក្នុងទាំងឈើមកក្នុង
ឈើស្រស់ ដែលប្រកបដោយជ័រឯណោះ ក្នុងឲ្យកើតជាភិក្ខុ ក្នុងឲ្យ
ទៅជាគេជាពាក្យបានដែរឬ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបបង្គំទូលថា មិនបាន
ទេ ព្រះអង្គ ។ ខ្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាយតតាសតិដែលភិក្ខុណាមួយ
បានចម្រើន បានធ្វើឲ្យរឿយៗ ហើយ វាមិនបានខ្ចីចេញរបស់ភិក្ខុនោះ
វាមិនបានខ្ចីការម្មណំ របស់ភិក្ខុនោះឡើយ ក៏យ៉ាងដូច្នោះឯង ។

(៣០៥) ខ្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាក្រូមជ្ឈិមនិកាយទឹក
ស្មើត្រឹមកណ្តាប់ចាក់ ល្មមក្នុងទឹកបាន ដែលគេដាក់លើដីសម្រាប់
រើ ។ ប្រសិនបើមានបុរសទៅដីទឹកយកមកចាក់ថែម (ក្នុងក្រូមនោះ
ទៀត) ។ ខ្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុទាំងឡាយសំគាល់នូវហេតុនោះ

អនុបទេស្ស កាយគភាសតិសុត្តេ អភិញ្ញាសច្ចំវិយា

អបិ ទុ សោ បុរិសោ លកេដ ទុណកស្ស ចិក្ខុបទច្ចំ ។
នោ ហេតំ ករុណំ ។ ឯវមេវ ទោ ភិក្ខុវេ យស្ស
កស្សចិ កាយគភា សតិ ភាវិតា ពហុលីកតា ន
តស្ស លកតិ មានេ ទុតារំ ន តស្ស លកតិ
មានេ អារម្មណំ ។

[៣១៤] យស្ស កស្សចិ ភិក្ខុវេ កាយគ-
ភា សតិ ភាវិតា ពហុលីកតា សោ យស្ស
យស្ស អភិញ្ញាសច្ចំការណីយស្ស ចម្មស្ស ចិត្តំ
អភិចិដ្ឋាមេតិ អភិញ្ញាសច្ចំការណីយាយ ត្រួត ត្រួតវ
សត្តុត្យតិ ពាបុណាតិ សតិ សតិអាយតនេ ។
សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ ទុណកមណីកោ បូរេ ទុណ-
កស្ស សមតត្តិកោ កាកមេយ្យោ អាជារេ វបិកោ
តមេនំ ពលភំ បុរិសោ យតោ យតោ អាបដ្ឋេយ្យ
អាតច្ឆេយ្យ ទុណកច្ចំ ។ ឯវំ ករុណំ ។ ឯវមេវ ទោ
ភិក្ខុវេ យស្ស កស្សចិ កាយគភា សតិ ភាវិតា
ពហុលីកតា សោ យស្ស យស្ស អភិញ្ញា-
សច្ចំការណីយស្ស ចម្មស្ស ចិត្តំ អភិចិដ្ឋាមេតិ

អនុបទេស្ស កាយគភាសតិសុត្តេ ការធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញាជីវិតក្រែលន

ដូចម្តេច បុរសនោះ គួរនឹងចាក់វិកថែម (ទៅក្នុងក្នុងនោះទៀត)
បានដែរឬ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបបង្គំទូលថា មិនបានទេ ព្រះអង្គ ។
ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាយគភាសតិដែលភិក្ខុណាមួយបានចម្រើន បាន
ធ្វើឲ្យរឿយ ។ ហើយ មានមិនបានខ្លាំងទេរបស់ភិក្ខុនោះ មានមិនបាន
ខ្លាំងទេរបស់ភិក្ខុនោះទៀត យ៉ាងដូច្នោះឯង ។

[៣១៥] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាយគភាសតិដែលភិក្ខុណាមួយ
បានចម្រើន បានធ្វើឲ្យរឿយ ។ ហើយ ភិក្ខុនោះ ក៏បង្ហាញចិត្តទៅដើម្បី
ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ដោយបញ្ញាជីវិតក្រែលន ចំពោះធម៌ណា ។ ដែលគួរធ្វើ
ឲ្យជាក់ច្បាស់ដោយបញ្ញាជីវិតក្រែលន កាលបើហេតុនៃសភាពហើយ
ចិត្តក៏បានដល់ខ្លាំងទៅជាក់ច្បាស់ក្នុងធម៌នោះ ។ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
ដូចជាអ្នកទឹកដីពេញដោយទឹក ស្មើគ្នាបំបាក់ ល្មមក្នុងទទឹងក៏បាន
ដែលគេដាក់លើជើងសម្រាប់ផង ។ ប្រសិនបើមានបុរសមានកំលាំង
មកប៉ះកាល់ត្រូវក្នុងទឹកនោះ (ឲ្យផ្ទៀងទៅ) ខាងណា ។ ទឹកក៏ហូរ
មកខាងនោះ ។ ដែរឬ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបបង្គំទូលថា ព្រះករុណា
ព្រះអង្គ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាយគភាសតិដែលភិក្ខុណាមួយបាន
ចម្រើន បានធ្វើឲ្យរឿយ ។ ហើយ ភិក្ខុនោះក៏បង្ហាញចិត្តទៅ ដើម្បី
ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ដោយបញ្ញាជីវិតក្រែលន ចំពោះធម៌ណា ។ ដែលគួរ

អភិញ្ញាសច្ឆិករិយាយេ ត្រួត ត្រៀម សក្ខិក្យតំ ចាបុ-
ណាតិ សតិ សតិអាយតនេ ។

(៣០៧) សេយ្យជាបិ កិក្ខុវេ សមេ ភូមិកាតេ
ធនុរស្សា^(១) ខោក្កុរណិ អាឡិពទ្ធា បូក ឧទកស្ស
សមតិភ្នំកា កាកាយយោ ។ តមេធំ ពលវា បុរិ-
សោ យតោ យតោ អាឡិបទ្ធស្សេ^(២) អាតទ្ធស្សេ
ឧទកស្សំ ។ ឃី កន្ត ។ ឃីមេវ ទោ កិក្ខុវេ យស្ស
កស្សចិ កាយតតា សតិ ភាវិតា ពហុលកតា សោ
យស្ស យស្ស អភិញ្ញាសច្ឆិករណិយស្ស ធម្មស្ស
ចិត្តំ អភិវិញ្ញាមេតិ អភិញ្ញាសច្ឆិករិយាយ ត្រួត
ត្រៀម សក្ខិក្យតំ ចាបុណាតិ សតិ សតិអាយ-
តនេ ។

(៣០៨) សេយ្យជាបិ កិក្ខុវេ សុភូមិយំ ចា-
ត្តម្មហាបដេ អាឡិញ្ញាវេ បុត្តោ អស្ស មិកោ
១ ម. ចតុរិសា ។ ២ ម. មុត្តេយ្យ ។

ធ្វើឱ្យដាក់ច្បាស់ ដោយបញ្ញាដ៏ត្រូវលឺ កាលបើហេតុនៃសតិមាន
ហើយ ចិត្តក៏បានផល់នូវការដាក់ច្បាស់ ក្នុងធម៌នោះ ។ ដូច្នោះឯង ។

(៣០៩) ខ្លាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចស្រះបាតុរណី ៤ ជ្រុង ។
មានភ្នំដប់ក្នុងផ្ទៃផែនដីតស្មើ ពេញដោយទឹកស្អីក្រីមមាត់ ល្មមក្អក
ឧទេកបាន ។ បុរសម្នាក់មានចំរុំដំ ធម្មវិទ្យាលាយភ្នំស្រះបាតុរណី
នោះ អំពីភាគណា ។ ទឹកក៏ហូរមកទាន់នោះ ។ ដែរឬ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយ
ក្រាបទូលថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។ ខ្លាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាយឧភាសភិ
ដែលភិក្ខុណាមួយបានចម្រើន បានធ្វើឱ្យរឿយ ។ ហើយ ភិក្ខុនោះ
ក៏បង្ហាន់ចិត្តទៅ ដើម្បីធ្វើឱ្យដាក់ច្បាស់ដោយបញ្ញាដ៏ត្រូវលឺ ចំពោះ
ធម៌ណា ។ ដែលគួរធ្វើឱ្យដាក់ច្បាស់ ដោយបញ្ញាដ៏ត្រូវលឺ កាលបើ
ហេតុនៃសតិមានហើយ ចិត្តក៏បានផល់នូវការដាក់ច្បាស់ ក្នុងធម៌
នោះ ។ ដូច្នោះឯង ។

(៣១០) ខ្លាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាវលសេរោជាទេយ្យ
ដែលសារថីទឹកហើយ ចក្កទុកនាផ្ទៃផែនដីចកជា ៤ លើផ្ទៃផែនដីតស្មើ

ឧក្កន្តបដោណោ^(១) ។ ភម្មំ ធម្មា យោត្តាចរិយោ
 អស្សន្តស្មារថិ អភិវាទិតា វិមេធិ ហត្ថេន វស្សិ-
 យោ ភយោត្តា ធម្មិណោន ហត្ថេន បដោនំ ភយោ-
 ត្តា យនិច្ឆតំ យនិច្ឆតំ សារយ្យ វិវេសេ ទោ-
 ភិក្ខុវេ យស្ស កស្សិចិ កាយគតា សតិ ភាវិតា
 ពហុលីកតាយោ យស្ស យស្ស អភិញ្ញាសច្ឆិក-
 រណីយស្ស ធម្មស្ស ចិត្តំ អភិវិច្ឆាមេតិ អភិញ្ញា-
 សច្ឆិករិយាយ ត្រួត ត្រួត សត្វិស្យតំ ចាបុណាតិ
 សតិ សតិអាយតនេ ។

(៣១៧) កាយគតាយ ភិក្ខុវេ សតិយោ អា-
 សវិតាយ ភាវិតាយ ពហុលីកតាយ យោធិកតាយ
 វត្តកតាយ អនុច្ឆិកាយ បរិចិតាយ សុសមារាជ្ជាយ
 វេមេ^(២) ធម្មាធិសំសោ ចាធិកង្ការ^(៣) អភិវាទិតាយោ
 លោតិ ធម ច តំ អភិ សហតិ ឧប្បន្នំ អភិ
 អភិកុយ្យ^(៤) វិហារតិ ។ កាយគេវសរោ លោតិ

១ ឧ. ម. ទសបដោណោ ។ ២ ម. ភិមេតំ ឧ ទស្សត ។ ៣ ឧ. ធម្មន្តេ កតមេ ទសាតិ
 ទិស្សតំ ។ ៤ ឧ. អភិកុយ្យតំ អរមណ្ឌិតំ ទិស្សតំ ។

មានជន្នញ្ញក្នុងក្នុងក្នុងក្នុង ។ អ្នកទាំងឡាយដែលជាសារថីចេលក្នុងក្នុងសេន
 ជាអ្នកល្អាស ទៀងដឹងថាខាងហើយ កាន់ខ្សែដោយដៃឆ្វេង កាន់
 ដៃខ្លួនដោយដៃស្តាំ ចៅកាន់ទីដែលខ្លួនប្រាថ្នាហើយ ។ ដូចម្តេចមិញ
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាយគភាសតិដែលភិក្ខុណាមួយបានចំរើន បានធ្វើ
 ឲ្យរឿយ ។ ហើយ ភិក្ខុនោះ ក៏បង្កើនចិត្តទៅ ដើម្បីធ្វើឲ្យដាក់ច្បាប់
 ដោយបញ្ញាដ៏ក្រៃលែង ចំពោះធម៌ណា ។ ដែលម្នាក់ធ្វើឲ្យដាក់ច្បាប់
 ដោយបញ្ញាដ៏ក្រៃលែង កាលបើចេតនាសក្តិមានហើយ ចិត្តក៏បាន
 ដល់ខ្លួនកាវៈដាក់ច្បាប់ ក្នុងធម៌នោះ ។ ដូច្នោះឯង ។

(៣១៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើកាយគភាសតិដែលភិក្ខុ
 បានធ្វើឲ្យថ្លក បានចំរើន បានធ្វើឲ្យរឿយ ។ បានធ្វើឲ្យដូចដោយន បាន
 ភក់លំ បានប្រព្រឹត្តឲ្យរឿយ ។ បានសន្សំ ប្រាជ្ញាប្ត ផ្គុំផ្គុំល្អហើយ
 តែងបានខ្លួនអាទិសន្សំ ១០ ប្រការនេះ ជាប្រាកដ ភិក្ខុនោះគ្របសន្តិក
 សេចក្តីត្រេកអរ ដោយសេចក្តីមិនត្រេកអរបាន ទាំងសេចក្តីមិនត្រេកអរ
 មិនគ្របសន្តិកភិក្ខុនោះឡើយ ភិក្ខុនោះតែងគ្របសន្តិកសេចក្តីមិនត្រេកអរ
 ដែលកើតហើយ ១ ។ ជាអ្នកគ្របសន្តិកខ្លួនខ្លួននឹងសេចក្តីខ្លាចបាន

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស ចេរិយស្ថានសក្កិ

ទ ច តំ កយកេរិ សហតិ ឧប្បន្នំ កយកេរិ
 អភិកុយ្យ វិហានតំ ។ ទ.មោ.យោតិ សីតស្ស ឧត្តាស្ស
 ជ័យន្ទាយ មិចាសាយ ទុំសមគាសកតាតមសិវិស-
 បសម្មស្សនំ ធុរ្យាណំ ធុរ្យាណំ វចនបដានំ
 ឧប្បន្ទានំ សារិកានំ វេទនានំ ធុរ្យាណំ តិប្បនំ^(១)
 កដ្ឋកានំ អសាតានំ អមធានានំ ចាលាហានំ
 អនិកសិកដាតិកោ ហោតិ ។ ចក្កន្នំ លាណំ
 អភិចេតសិកានំ ទិដ្ឋន្តស្សទវិហានំ ទិកាមលាភិ
 ហោតិ អកិច្ចលាភិ ហោតិ អកសិវលាភិ ហោតិ ។
 សោ អនេកវិហិតំ វិនិច្ឆិទំ បទ្ធនុកោតិ ឯកោមិ ហុត្វា
 តហុតា ហោតិ តហុតាមិ ហុត្វា ឯកោ ហោតិ
 អវិការិ ។ មេ ។ យាវ ព្រាហ្មណកាមិ កាយេន
 សិវត្តេតិ ។ ទិក្ខុនាយ សោតនាគុយា វិសុទ្ធាយ
 អតិក្កន្តមាទុសិកាយ ឧកោ សន្តេ សុណាតិ ទិ.ព្រ. ច

១ ឧ. ពិញ្ញាណំ ។ ម. ពិញ្ញាណំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ចេរិយស្ថានសក្កិ

ឯកយទិវិសេចក្តីខ្លាច គ្របសន្តិភិក្កុនោភិបាទេវេយ ភិក្កុនោភិភិគ្រប
 សន្តិភិប្បវិវេយទិវិសេចក្តីខ្លាច ដែលកើតហើយ ។ ។ ជាអ្នកអត់ធ្មត់ចំពោះ
 គ្រដាក់ កំដៅ សេចក្តីឃ្នោន ស្រេក ចំពោះសម្តីស្រូវខេរោម មូស ខ្យល់
 កំដៅវិថុ ទិវិសេចក្តីខ្លាច ពស់ធំទាំងខ្យល់ ជាអ្នកអត់ធ្មត់ចំពោះកន្ទួនពាក្យ
 ដែលគេពោលកាត្រក់ ដែលមកកាត្រក់ ចំពោះទុក្ខវេទនាទាំងខ្យល់
 ដែលកើតហើយដែលមានក្នុងសិវិវៈ ជាវេទនាទាំងខ្លាត្រហល់ក្រហាយ
 មិនជាច្រែកអេ មិនជាច្រើនញិច្ច ដែលភាពនាំជីវិតចេញបាន ។ ។
 ភិក្កុនោ បានដូចសេចក្តីប្រាថ្នា បានមិនលំបាក បានមិនខុសវេលា
 ខ្លាចឈានទាំង ៤ ដែលប្រកបដោយចិត្តដ៏ឧត្តម ហើយនៅជាសុខក្នុង
 បច្ចុប្បន្ន ។ ។ ភិក្កុនោ តែងបានខ្លាចការភាពវិភង សំដែងច្រូងបាន
 ប្រើប្រការ ភិកាយតែមួយ ធ្វើឲ្យទៅជាកាយច្រើនក៏បាន ឬកាយ
 ច្រើន ធ្វើឲ្យក្រខ្យល់ទៅជាកាយតែមួយក៏បាន នៅក្នុងទីកំបាំង ដើរ
 ទៅក្នុងទីវាលក៏បាន ។ ។ បេ ។ ញ្ញំ វិអំណកាយឲ្យជ្រួតជ្រួយរហូតដល់
 ព្រាហ្មណកក៏បាន ។ ។ ភិក្កុនោ មានគ្រចៀកទិព្វដ៏បរិសុទ្ធ កន្ទួន
 ហួសគ្រចៀកមនុស្សធម្មតា វេទនិក្ខុសំឡេងពីប្រការ ភិសំឡេងទិព្វ

មាទុសេ ច យេ នុរេ សន្តិកោ ។ បរសត្តានិ
 បរមត្តលានិ ចេតសោ ចេតោ ចរិទ្ធ បជាបាតិ
 សរាតំ វា ចិត្តំ សរាតំ ចិត្តន្តំ បជាបាតិ វិតរាតំ
 វា ចិត្តំ ។ មេ ។ សនោសំ វា ចិត្តំ... វិត-
 នោសំ វា ចិត្តំ... សមោហំ វា ចិត្តំ... វិតមោហំ
 វា ចិត្តំ... សន្តិកំ វា ចិត្តំ... វិត្តិកំ វា ចិត្តំ... ម-
 ហត្តតំ វា ចិត្តំ... អមហត្តតំ វា ចិត្តំ... សទ្កតំ វា
 ចិត្តំ... អទ្កតំ វា ចិត្តំ... សមាហិតំ វា ចិត្តំ...
 អសមាហិតំ វា ចិត្តំ... វិមុត្តំ វា ចិត្តំ... អវិមុត្តំ វា
 ចិត្តំ អវិមុត្តំ ចិត្តន្តំ បជាបាតិ ។ សោ^(១) អនេក-
 វិហិតំ ឬត្រេចិវាសំ អនុស្សាតិ សេយ្យមីទំ ឯកម្យ
 ជាតិ ទ្រេចិ ជាតិយោ ។ មេ ។ នតិ សាការ
 សទ្កេសំ អនេកវិហិតំ ឬត្រេចិវាសំ អនុស្សាតិ ។
 ទិទ្ធលោ ចក្កុណា វិសុទ្ធលោ អតិក្កន្តមាទុស-
 កោន សន្តិ បស្សតិ ចវមារេន ទុបបជ្ជមារេន

១ ។ ណទិសិសធានី ។

និសិស្សនិមន្តស្ស ប្រាយកិបាទ ជីកកិបាទ ១ ។ ភិក្ខុនោះ ភាវកិណាតំ
 ជីវិតិក្កុរបស់សត្វដទៃ ឬសត្វដទៃ ដោយចិត្តរបស់ខ្លួនបាទ គឺចិត្តរបស់
 សត្វដទៃដែលប្រកបដោយពន្លឺ ក៏ជីវិត ចិត្តប្រកបដោយពន្លឺ ចិត្ត
 របស់សត្វដទៃដែលប្រាសចាកពន្លឺ ។ មេ ។ ចិត្តដែលប្រកបដោយ
 ពោសៈក្តី... ចិត្តដែលប្រាសចាកពោសៈក្តី... ចិត្តដែលប្រកបដោយ
 មោហៈក្តី ចិត្តដែលប្រាសចាកមោហៈក្តី... ចិត្តដែលមូលការម្មណីក្តី...
 ចិត្តដែលកាយមាយក្តី... ចិត្តដែលជាមហាន្តរៈគឺជាទ្រុឌចរនិមន្តទ្រុឌចរក្តី...
 ចិត្តដែលមិនមែនជាមហាន្តរៈក្តី... ចិត្តដែលជាសទ្ករៈគឺជាលោកិយៈក្តី...
 ចិត្តដែលជាអន្តរៈគឺជាលោក្ករៈក្តី... ចិត្តដែលកាន់ទៅល្អដោយសមា-
 ធិក្តី... ចិត្តដែលមិនកាន់ទៅល្អដោយសមាធិក្តី... ចិត្តដែលរួចចាក-
 កិលេសាសវៈក្តី... ចិត្តដែលមិនបានរួច ចាកកិលេសាសវៈក្តី ក៏ជីវិត
 ច្បាស់ថា ជាចិត្តមិនបានរួចចាកកិលេសាសវៈ ១ ។ ភិក្ខុនោះ លោក
 ឃើញទ្រុឌចរនិស គឺលំដាប់នូវដែលគាត់ស្រឡាត្រូវកាលមុន ជា
 ច្រើនជាតិ គឺលំដាប់ឃើញ ១ជាតិ ២ជាតិ ។ មេ ។ ព្រមព័ន្ធនាការ
 គឺប្រមាណការជាដើម ព្រមព័ន្ធនៃទ្រុឌ គឺរយ្យានិវិភាគក្រកូល
 ដោយប្រការដូច្នោះ ១ ។ ភិក្ខុនោះ មានចក្ខុចិត្ត ដ៏បរិសុទ្ធក្នុងហួស
 ចក្ខុរបស់មនុស្សធម្មតា បាទឃើញទ្រុឌក្នុង ដែលច្បាស់នឹងកើតឡើង

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយសូត្រ ឧបទ្ទេសសូត្រ

ហ្នឹង មណីគេ សុវណ្ណោ ទុក្ខណ្ណោ សុគតោ ទុក្ខតោ
 ។ បេ ។ យថាភម្មមគេ សត្តេ បដាបាតិ ។
 អាសវំ ឧយា អនាសវំ ចេតោវិមុត្តិ ចញ្ញាវិមុត្តិ
 និដ្ឋេវ នម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្តា ឧប្បសម្មជ្ជ
 វិហារតីតិ^(១) ។ កាយកតាយ ភិក្ខុវេ សតិយា
 អសេវិតាយ ការិតាយ ធម្មាសីកតាយ យាជិកតាយ
 វត្តកតាយ អនុដ្ឋិតាយ បរិចិតាយ សុសមាវត្តាយ
 វិមេ ធនាជិសំសា បាជិកត្តាតិ ។ វិនិមេវេច
 ភកវំ អត្តមនា តេ ភិក្ខុ ភកវតោ ភាសិតំ
 អភិទទ្ធនំ ។

កាយកតាយសុត្តំ ឧបទ្ទេសសូត្រ ។

១. ឧ. ភិក្ខុសម្ភា ឧត្តិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបទ្ទេសសូត្រ

ជាសក្កោ ជាតាប្បុរៈ ភ្នំភ្នំស្រូវៈ មានប្រល្ល័យៈ មានប្រភាគក្រក់ៈ មាន
 ភកិល្ល័យៈ មានភកិក្រក់ៈ ។ បេ ។ បានជីវិត្តវិញ្ញាណសក្ក ដែល
 ប្រព្រឹត្តទៅតាមកម្ម របស់ខ្លួន ដោយប្រការដូច្នោះ ។ ភិក្ខុនោះ
 វេចន៍ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ សម្រេច ដោយចញ្ញាជំនុំកម្ម ដោយខ្លួនឯង
 ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ឆ្លៀតចេញវិមុត្តិ និងចញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានភាសវៈ
 ហើយសម្រេចសម្រាន្តទៅ ដោយអវិយាបដទាំងបួន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ កាលបើកាយកតាយដែលភិក្ខុបានធ្វើឲ្យជិត បានចំរើន
 បានធ្វើឲ្យរឿយៗ បានធ្វើឲ្យដុះដាល បានគំកល់ បានប្រព្រឹត្តរឿយៗ
 បានប្រាជ្ញាល្អ ផ្គត់ផ្គង់ល្អហើយ ភិក្ខុបានឲ្យគាត់សង្ឃតាំង ១០
 ប្រការនេះឯង ជាប្រាកដ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ បានក្រាស់ស្បែក
 នេះចប់ហើយ ភិក្ខុទាំងអម្បាលនោះ ក៏មានសេចក្តីរោញចំក្តី ព្រូកអ
 ហើយ ចំពោះភាសិតព្រះមាត្រាព្រះភាគ ។

ចប់ កាយកតាយសុត្តំ ទី ១ ។

ទស្សន៍ សង្ខារបបត្តិសុត្តិ

[៣០៨] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ កកកំ
សាវត្ថុយំ វិហារតិ ជេតវនេ អនាថមិណ្ឌិតាស្ស អាណ-
មេ ។ ឥន្ទ្រ ទោ កកកំ ភិក្ខុ អាមន្តេសំ ភិក្ខុកេតិ ។
កនន្តេតិ តេ ភិក្ខុ កកកោ បទុស្សន្ធសំ ។ កកកំ
ឯតនកេន សង្ខារបបត្តិ កេ ភិក្ខុវេ នេសិស្សមិ តំ
សុណាថ សាធុតំ ធមសិកាភេន ភាសិស្សមិ ។
ឯវំ កន្តេតិ ទោ តេ ភិក្ខុ កកកោ បទុស្សន្ធសំ ។

[៣០៩] កកកំ ឯតនកេន កេ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ
សន្ធាយ សមន្តាគតោ ហោតិ សីលេន សមន្តាគ-
តោ ហោតិ សុតេន សមន្តាគតោ ហោតិ ចារុតេន
សមន្តាគតោ ហោតិ បញ្ញាយ សមន្តាគតោ
ហោតិ ។ តស្ស ឯវំ ហោតិ អហោ វតាហំ

សង្ខារបបត្តិសូត្រ ទី ១០

[៣១០] ភ្នំបាទស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមហា
ព្រះភោគ ជ្រងំនីទៅវត្តជេតវន យេសំអនាថមិណ្ឌិតាស្ស ទៀបច្រក
សាវត្ថុ ។ គ្រោះនារង ព្រះមហាព្រះភោគត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយថា
ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះទទួលព្រះពុទ្ធដីកព្រះមហាព្រះភោគថា
ព្រះករុណា ព្រះអង្គជីវិត ។ ព្រះមហាព្រះភោគ បានត្រាស់ព្រះពុទ្ធដីក
នេះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កថាភក្កិនិសំដែនវេសុត្តិបបត្តិ គឺ
និយាយអំពីហេតុកើតឡើងនៃសង្ខារ ច្រាប់អ្នកទាំងឡាយ អ្នកទាំង
ឡាយចូរស្តាប់ធម៌នោះ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តឱ្យប្រតិបត្តិ កថាភក្កិនិសំដែន
(ឱ្យស្តាប់) ។ ភិក្ខុទាំងនោះទទួលស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីក នៃព្រះមហាព្រះ
ភោគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។

[៣១១] ព្រះមហាព្រះភោគបានត្រាស់ព្រះសូត្រនេះថា ម្ចាស់
ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងធម្មវិន័យនេះ ជាអ្នកប្រកបដោយសច្ចា ប្រកប
ដោយសីលៈ ប្រកបដោយសុភ័យ ប្រកបដោយចាតៈ ប្រកបដោយ
បញ្ញា ។ ភិក្ខុនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ធម្មំ អាកាអញ

កាយស្ស ភោជា បរម្មរណា ទត្តិយមហាសាលាធំ
 វា^(១) សហព្យតំ ឧបបន្លើយ្យន្តិ ។ សោ តំ ចិត្តំ
 បទហតិ^(២) តំ ចិត្តំ អធិដ្ឋាតិ តំ ចិត្តំ ការវតិ ។
 តស្ស តេ សង្ខារ ច វិហារា^(៣) ច ឃីវំ ការវិតា
 ឃីវំ^(៤) ពហុលំកតា ត្រុតបបត្តិយា សំវត្តន្តិ ។
 អយំ ភិក្ខុវេ មក្កោ អយំ បដិបទា ត្រុតបបត្តិយា
 សំវត្តតិ ។

[២២០] បុន ចប់ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សម្មាយ
 សម្មាគតោ ហោតិ សីលន សម្មាគតោ ហោតិ
 សុតេន សម្មាគតោ ហោតិ ចានេន សម្មាគតោ
 ហោតិ បញ្ញាយ សម្មាគតោ ហោតិ ។ តស្ស ឃីវំ
 ហោតិ អហោ វតាហំ កាយស្ស ភោជា បរម្មរណា
 ត្រាហ្មណមហាសាលាធំ វា តហមតិមហាសាលាធំ
 វា សហព្យតំ ឧបបន្លើយ្យន្តិ ។ សោ តំ ចិត្តំ
 បទហតិ តំ ចិត្តំ អធិដ្ឋាតិ តំ ចិត្តំ ការវតិ ។
 តស្ស តេ សង្ខារ ច វិហារា ច ឃីវំ ការវិតា

១ ខ. វា សុតេន ទិស្សតិ។ ២ ឃ. ម. ទហតិ ។ ៣ ឃ. វិហារោ។ ៤ ឃ. ឃីវំ ឃ. ទិស្សតិ

លុះដល់វេលានៃខន្ធ បន្ទាប់អំពីមរណៈវេទ សូមឲ្យទៅកើតជាមួយនឹងពួក
 ទត្តិយមហាសាល ។ ភិក្ខុនោះ ភិក្ខុនោះ ភិក្ខុនោះ អធិដ្ឋាន
 ចំរើនចំក្មោះទុក ។ ធម៌ទាំង៥មានសទ្ធាជាដើមនោះ ឈ្មោះជាសង្ខារ
 ផង ឈ្មោះជាវិហារធម៌ផង ដែលភិក្ខុនោះចម្រើនហើយយ៉ាងនេះ ធ្វើឲ្យ
 រឿយ ។ ហើយយ៉ាងនេះ តែងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីកើតជាមួយនឹងទត្តិយ-
 មហាសាលនោះមែន ។ ខ្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេផ្សេវ នេបដិបទា
 ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីកើតជាមួយនឹងទត្តិយមហាសាលនោះ ។

[២២០] ខ្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុប្រកបដោយសទ្ធា
 ប្រកបដោយសីលៈ ប្រកបដោយសុតៈ ប្រកបដោយចានៈ ប្រកបដោយ
 បញ្ញា ។ ភិក្ខុនោះ មានសក្តិគ្រិះរយ៉ាងនេះថា ឧហ្ម កក្កាអញលុះ
 វេលានៃខន្ធ បន្ទាប់អំពីមរណៈវេទ សូមឲ្យទៅកើតជាមួយនឹងពួកប្រាហ្មណ-
 មហាសាល... ពួកហមតិមហាសាល ។ ភិក្ខុនោះភិក្ខុនោះ អធិដ្ឋាន
 ចំក្មោះ ចំរើនចំក្មោះទុក ។ ធម៌ទាំង៥មានសទ្ធាជាដើមនោះ ឈ្មោះ
 ជាសង្ខារផង ឈ្មោះជាវិហារធម៌ផង ដែលភិក្ខុនោះចំរើនហើយយ៉ាងនេះ

អនុបទេស្ស សង្ខារបបត្តិសុខេ កម្រិតបដិភាវេ

ឯវំ តហុលីកតា កម្រិតបបត្តិយា សំវត្តន្តំ ។ អយំ
 កិក្ខុវេ ឧត្តោ អយំ បដិបតា កម្រិតបបត្តិយា សំវត្តន្តំ
 (៣២០) បុណ ធម៌ កិក្ខុវេ កិក្ខុ សន្តាយ
 សមន្តាតតោ ហោតិ សីលេន សមន្តាតតោ ហោតិ
 សុតេន សមន្តាតតោ ហោតិ ចារកេន សមន្តាតតោ
 ហោតិ បញ្ញាយ សមន្តាតតោ ហោតិ ។ តស្ស សុតំ
 ហោតិ តាវត្តិសា ទេវំ ។ ប ។ យាមា ទេវំ...
 តុសិតា ទេវំ... ទិដ្ឋានតិ ទេវំ... បរទិដ្ឋិតវសវត្តិ^(១)
 ទេវំ ទិយាយុកា វណ្ណវណ្ណោ សុទតហុលាតិ ។
 តស្ស ឯវំ ហោតិ អហោ វតាហំ កាយស្ស
 កេនា បរម្មវណា បរទិដ្ឋិតវសវត្តិទំ ទេវំទំ សហព្យតំ
 ទុបបដ្ឋេយ្យន្តំ ។ សោ តំ ចិត្តំ បទហតិ តំ
 ចិត្តំ អទិដ្ឋាតិ តំ ចិត្តំ កាវេតិ ។ តស្ស
 តេ សង្ខារ ច វិហារ ច ឯវំ កាវិតា

១. បរទិដ្ឋិតវសវត្តិទោ ។

អនុបទេស្ស សង្ខារបបត្តិសុខេ ភាវេតិវិយាពេតិក្កុ ឧត្តរាសោកនោះ ។

ធ្វើឱ្យរឿយ ។ ហើយយ៉ាងនេះ កែតម្រូវត្រូវទៅ ដើម្បីកើតជាមួយនឹង
 ត្រាហ្មណមហាសាល ឬគហបតិមហាសាលនោះមែន ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ នេះផ្លូវ នេះបដិបតា ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីកើតជាមួយនឹង
 ត្រាហ្មណមហាសាល ឬគហបតិមហាសាលនោះ ។

(៣២១) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុប្រកបដោយ
 សត្វា ប្រកបដោយសីលៈ ប្រកបដោយសុភៈ ប្រកបដោយចាតៈ
 ប្រកបដោយបញ្ញា ។ ភិក្ខុនោះបានពុទ្ធិណឹងថា ពួកទៅតាជាទំកាវិត្តិយ្យ
 ។ បេ ។ ពួកទៅតាជាទំយោមៈ... ពួកទៅតាជាទំតុសិត... ពួកទៅតា
 ជាទំទិដ្ឋានតិ... ពួកទៅតាជាទំបរទិដ្ឋិតវសវត្តិ សុទ្ធតែមានកាយវិភី
 មានសម្បុរល្អ ច្រើនដោយសេចក្តីសុខ ។ ភិក្ខុនោះមានសេចក្តីគំរើយ៉ាង
 នេះថា ឧហ្ម អត្តាសញ្ញាបុរិយោនិទន្ត បន្ទាប់អំពីមរណៈទៅ សូមឱ្យ
 ទៅកើតជាមួយនឹងពួកទៅតាជាទំបរទិដ្ឋិតវសវត្តិ ។ ភិក្ខុនោះកំលប់ចិត្ត
 នោះ អតិដ្ឋានចិត្តនោះ ចំរើនចិត្តនោះទុក ។ ធម៌ទាំងនោះ ឈ្មោះ
 ជាសង្ខារផង ឈ្មោះថាវិហារធម៌ផង ដែលភិក្ខុនោះចំរើនហើយយ៉ាងនេះ

ឯវំ តហុសិកតា ត្រុតបបត្តិយា សំវត្តន្តំ ។ អយំ
កិក្ខុវេ មត្តោ អយំ បដិបទា ត្រុតបបត្តិយា
សំវត្តតិ ។

(៣២២) បុន ចបរំ កិក្ខុវេ កិក្ខុ សន្ទាយ
សមដ្ឋានតោ ហោតិ សីលេន សមដ្ឋានតោ ហោតិ
សុតេន សមដ្ឋានតោ ហោតិ ចានេន សមដ្ឋានតោ
ហោតិ បញ្ញាយ សមដ្ឋានតោ ហោតិ ។ តស្ស
សុតំ ហោតិ សហស្សេ ព្រាហ្មា និយាយុកោ
វណ្ណំ សុខតហុលោតិ ។ សហស្សេ កិក្ខុវេ
ព្រាហ្មា សហស្សីលោកនាតុំ ជវិតា អធិមុច្ឆិតា
វិហារតិ ។ យេថ តត្ថ សត្តា ឧប្បន្នា គេថ ជវិតា
អធិមុច្ឆិតា វិហារតិ^(១) ។ សេយ្យេថាថ កិក្ខុវេ ចកុមា
បរិសោ ឯកំ អាមណ្ឌំ ហត្ថេ ករិតា បទុវេក្កេយ្យ
ឯវំថេវ ទោ កិក្ខុវេ សហស្សេ ព្រាហ្មា សហស្សី-
លោកនាតុំ ជវិតា អធិមុច្ឆិតា វិហារតិ ។ យេថ
តត្ថ សត្តា ឧប្បន្នា គេថ ជវិតា អធិមុច្ឆិតា វិហារតិ ។

១ ម. វិហារតិ ។

ធ្វើឲ្យរឿយៗ ហើយយ៉ាងនេះ តែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីកើតជាមួយនឹង
ទៅវា ជាប់រន្ធមិតវិសវក្កុនោះមែន ។ ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ នេះផ្លូវ
នេះបដិបទា ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីកើតជាមួយនឹងទៅវា ជាប់រន្ធមិត-
វិសវក្កុនោះ ។

(៣២២) ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត កិក្ខុប្រកបដោយសព្វ
ប្រកបដោយសីលៈ ប្រកបដោយសុភៈ ប្រកបដោយចាតៈ ប្រកបដោយ
បញ្ញា ។ កិក្ខុនោះបានឮដំណឹងថា សហស្សព្រហ្មមានតម្រូវដៃ មាន
សម្បុរល្អ ច្រើនដោយសេចក្តីសុខ ។ ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ សហស្ស-
ព្រហ្ម តែងផ្សាយស្នីដីដីស្គាល់លោកធាតុមួយពាន់ពាន ។ ពួកសត្វ
ណា កើតក្នុងលោកធាតុមួយពាន់នោះ សហស្សព្រហ្ម ក៏ផ្សាយស្នី
ដីដីស្គាល់ពួកសត្វនោះបាន ។ ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ ដូចបុរសមានចក្ក
យកផ្នែកខ្នងព្រៃមួយមកដាក់លើបាតដៃ ពិចារណាមើលបាន ដូចម្តេច
ម៉េច ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ សហស្សព្រហ្មក៏ផ្សាយស្នីដីដីស្គាល់លោក-
ធាតុមួយពាន់ពាន ដូច្នោះដែរ ។ ពួកសត្វណា កើតក្នុងលោកធាតុ
មួយពាន់នោះ សហស្សព្រហ្មក៏ផ្សាយស្នីដីដីស្គាល់ពួកសត្វនោះបាន ។

អនុបទេន្ទ សង្ខារបឋមសិក្ខេ តត្របឋមភិក្ខុ

តស្ស ឯវំ ហោតិ អយោ វតាហំ កាយស្ស
 ភេណ បាឌ្រណា សហស្សត្រហ្មុយោ សហព្យតំ ទ-
 បបទ្ធិយ្យន្តំ ។ សោ តំ ចិត្តំ បទហតិ តំ ចិត្តំ
 អធិដ្ឋាតិ តំ ចិត្តំ កាវេតិ ។ តស្ស តេ សង្ខារ
 ច វិហារា ច ឯវំ កាវេតា ឯវំ តហុណិកតា
 តត្របឋមភិក្ខុយោ សំវត្តន្តំ ។ អយំ ភិក្ខុវេ មក្កោ អយំ
 បដិបទា តត្របឋមភិក្ខុយោ សំវត្តតិ ។

[២២៣] បុទ ច ឯវំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សទ្ធាយ
 សមដ្ឋាតតោ ហោតិ សីលេន សមដ្ឋាតតោ ហោតិ
 សុតេន សមដ្ឋាតតោ ហោតិ បាគេន សមដ្ឋាតតោ
 ហោតិ បញ្ញាយ សមដ្ឋាតតោ ហោតិ ។ តស្ស សុតំ
 ហោតិ ទ្ធិសហស្សេន ត្រហ្មុ ។ បេ ។ តិសហស្សេន
 ត្រហ្មុ... ចតុស្សហស្សេន ត្រហ្មុ... បញ្ចសហស្សេន

អនុបទេន្ទ សង្ខារបឋមសិក្ខេ កាលនៃកិរិយាព័ក្កន្តត្រហ្មុលោកនោះ

ភិក្ខុនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា ឧហ្មិ អាត្មាអញលុះវិលាងទទួល
 បន្ទាប់អំពីមរណៈទៅ សូមឱ្យទៅកើតជាមួយនឹងសហស្សត្រហ្មុ ។ ភិក្ខុ
 នោះ គំកល់ចិត្តនោះ អធិដ្ឋាតចិត្តនោះ ចំរើនចិត្តនោះទុក ។ ធម៌ទាំង៧
 នោះ ឈ្មោះថាសិក្ខុវេនី ឈ្មោះថាវិហារធម៌៧ ដែលភិក្ខុនោះចំរើន
 ហើយយ៉ាងនេះ ធ្វើឱ្យរឿយៗហើយយ៉ាងនេះ គេនិប្រត្រិក្កុទៅ ដើម្បី
 កើតក្នុងត្រហ្មុលោកនោះបានមែន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះផ្លូវ
 នេះបដិបទា ប្រត្រិក្កុទៅ ដើម្បីកើតក្នុងត្រហ្មុលោកនោះ ។

[២២៣] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុប្រកបដោយ
 សទ្ធា ប្រកបដោយសីលៈ ប្រកបដោយសុភៈ ប្រកបដោយចាតៈ
 ប្រកបដោយបញ្ញា ។ ភិក្ខុនោះ បានឮដំណឹងថា ទ្ធិសហស្សត្រហ្មុ
 ។ បេ ។ តសហស្សត្រហ្មុ... ចតុសហស្សត្រហ្មុ... បញ្ចសហស្ស-

ព្រហ្ម ធិរោយុកោ វណ្ណាភ សុខតហុលោតិ ។
 បញ្ច^(១) សហសេន្ត ភិក្ខុវេ ព្រហ្ម បញ្ចសហសេន្ត-
 លោកណត្ថំ ជវិត្តា អធិមុច្ឆិត្តា វិហារតិ ។ យេបិ
 តត្ថ សត្តា ទុប្បន្នា តេបិ ជវិត្តា អធិមុច្ឆិត្តា វិ-
 ហារតិ ។ សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ ចក្កមា បុរិសោ
 បញ្ច អាមណ្ណាធិ ហត្ថេ កវិត្តា បច្ឆវេក្កេយ្យ ឯវមេវ
 ទោ ភិក្ខុវេ បញ្ចសហសេន្ត ព្រហ្ម បញ្ចសហសេន្ត-
 លោកណត្ថំ ជវិត្តា អធិមុច្ឆិត្តា វិហារតិ ។ យេបិ
 តត្ថ សត្តា ទុប្បន្នា តេបិ ជវិត្តា អធិមុច្ឆិត្តា វិហារតិ ។
 តស្ស ឯវំ ហោតិ អហោ វតាហំ កាយស្ស
 កេនា បរម្មរណា បញ្ចសហសេន្តព្រហ្មោ សហព្យតំ
 ទុបបដ្ឋេយ្យន្តិ ។ សោ តំ ចិត្តំ បទហតិ តំ ចិត្តំ
 អធិដ្ឋាតិ តំ ចិត្តំ កាវេតិ ។ តស្ស តេ សម្មាស ច
 វិហារា ច ឯវំ កាវិតា ឯវំ តហុលីកតា ត្រត្របបត្តិយា
 សំវត្តន្តិ ។ អយំ ភិក្ខុវេ មត្តោ អយំ បដិមតា
 ត្រត្របបត្តិយា សំវត្តតិ ។

១. ៥. បញ្ចបិ ។

ព្រហ្ម សុខវិភោទតាយុវៃធិ មានសម្បុរេន្ត ច្រើនដោយសេចក្តីសុខ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បញ្ចសហសេន្តព្រហ្ម ផ្សាយស្មើដឹងស្គាល់លោក-
 ណត្ថ ៥ ពាន់បាន ។ ពួកសត្វណាភើតក្នុងលោកណត្ថ ៥ ពាន់នោះ
 បញ្ចសហសេន្តព្រហ្ម ក៏ផ្សាយស្មើដឹងស្គាល់ នូវពួកសត្វនោះបាន ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុរសមានចក្ក យកផ្នែកខ្នុរព្រៃ ៥ មកដាក់
 លើបាតវែង ពិចារណាមើលបាន ដូចម្តេចមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 បញ្ចសហសេន្តព្រហ្មក៏ផ្សាយស្មើដឹងស្គាល់លោកណត្ថ៥ពាន់បាន ក៏ដូច្នោះ
 ដែរ ។ ពួកសត្វណាភើតក្នុងលោកណត្ថ ៥ ពាន់នោះ បញ្ចសហសេន្ត-
 ព្រហ្មក៏ផ្សាយស្មើដឹងស្គាល់ពួកសត្វនោះបាន ។ ភិក្ខុនោះ មានសេចក្តី
 ត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ឧហ្មិ ពាក្យអញលុះវិលាងខ្លួន បន្ទាប់អំពីមរណៈ
 ទៅ សូមឲ្យទៅភើតជាមួយនឹងបញ្ចសហសេន្តព្រហ្ម ។ ភិក្ខុនោះក៏កល់
 ចិត្តនោះ អធិដ្ឋានចិត្តនោះ ចំរើនចិត្តនោះទុក ។ ធម៌ទាំង៧ នោះ
 ឈ្មោះថាសង្ខារផង ឈ្មោះថាវិហារធម៌ផង ដែលភិក្ខុនោះចំរើនហើយ
 យ៉ាងនេះ ធ្វើឲ្យរឿយៗ ហើយយ៉ាងនេះ ភើតប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីភើត
 ជាមួយនឹងបញ្ចសហសេន្តព្រហ្មនោះមែន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះផ្លូវ
 នេះបដិបត្តា ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីភើតក្នុងបញ្ចសហសេន្តព្រហ្មនោះ ។

(៣២២) ចុន ចមរំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សន្តាយ ស-
 មន្ទាគតោ ហោតិ សីលេន សមន្ទាគតោ ហោតិ
 សុតេន សមន្ទាគតោ ហោតិ ចារេន សមន្ទាគតោ
 ហោតិ បញ្ញាយ សមន្ទាគតោ ហោតិ ។ តស្ស
 សុតំ ហោតិ ធនសសហស្សេន ព្រហ្មញ្ញំ ធិយាយុកា
 វណ្ណំ សុខពហុលោតិ ។ ធនសសហស្សេន ភិក្ខុវេ
 ព្រហ្មញ្ញំ ធនសសហស្សេនលោកធាតុំ ជវិត្តា អធិមុច្ឆិត្តា
 វិហារតិ ។ យេបិ ភត្តុ សត្តា ឧប្បន្នា តេបិ ជវិត្តា
 អធិមុច្ឆិត្តា វិហារតិ ។ សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ មណិ វេន្ស-
 វិយោ សុកោ ថោតិមា អដ្ឋិសោ សុបរិកម្មតកតោ
 បណ្តុកម្ពុលេ ធិត្តិកោ ភាសតិ ច តបតិ ច^(១) វិហេ-
 ចតិ ច វិវេសេ ទោ ភិក្ខុវេ ធនសសហស្សេន ព្រហ្មញ្ញំ
 ធនសសហស្សេនលោកធាតុំ ជវិត្តា អធិមុច្ឆិត្តា វិហារតិ
 យេបិ ភត្តុ សត្តា ឧប្បន្នា តេបិ ជវិត្តា អធិមុច្ឆិត្តា
 វិហារតិ ។ តស្ស វិវេសេ ហោតិ អហោ វតាហំ

១. តបតិ ធាតិ ឧទ្ទិស្សតិ ។

(៣២២) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុប្រកបដោយ
 សត្វ ប្រកបដោយសីលៈ ប្រកបដោយសុតៈ ប្រកបដោយពារៈ
 ប្រកបដោយបញ្ញា ។ ភិក្ខុនោះ បានពង្រឹងដំណឹងថា ទសហស្សព្រហ្ម
 មានតាយុវែង មានសម្បុរល្អ ច្រើនដោយសេចក្តីសុខ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ទសហស្សព្រហ្មផ្សាយស្មើ ដឹងស្គាល់លោកធាតុមួយ
 មុខបាន ។ ពួកសត្វលោកភិក្ខុនិលោកធាតុមួយមុខនោះ ទសស-
 ហស្សព្រហ្ម ក៏ផ្សាយស្មើដឹងស្គាល់ពួកសត្វនោះបាន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ តែវិវេស្ស ដឹង មានពន្លឺ មាត្រដ៏ ៨ ដែលដាច់វិញ្ញូ
 ហើយ ដាក់រលីសំពត់កម្ពុលលៀង កែងក្តីផ្ទុកក្តីផ្ទុកវិញ្ញូ ដូចម្តេចមិញ
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ទសហស្សព្រហ្ម តែផ្សាយស្មើដឹងស្គាល់
 លោកធាតុមួយមុខបាន ដូច្នោះដែរ ។ ពួកសត្វលោកភិក្ខុនិលោកធាតុ
 មួយមុខនោះ ទសហស្សព្រហ្ម ក៏ផ្សាយស្មើដឹងស្គាល់ពួកសត្វនោះ
 បាន ។ ភិក្ខុនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ហើយ ពាក្យអញ

កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា នសសហស្សត្រហ្មោ
 សហព្យតំ ខុបបដ្ឋេយ្យន្តិ ។ សោ តំ ចិត្តំ បទហតិ
 តំ ចិត្តំ អធិដ្ឋាតិ តំ ចិត្តំ ភាវេតិ ។ ភស្ស ភេ
 សម្ពាណ ច វិហារា ច ឃី ភាវិតា ឃី តហលីកតា
 ត្រក្របបត្តិយា សំវត្តន្តិ ។ អយំ ភិក្ខុវេ មត្តោ
 អយំ បដិបទា ត្រក្របបត្តិយា សំវត្តតិ ។

(៣២៥) បុទ ចបរំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សម្មាយ
 សមន្តាគតោ ហោតិ សីលេន សមន្តាគតោ
 ហោតិ សុតេន សមន្តាគតោ ហោតិ ចារុតេន
 សមន្តាគតោ ហោតិ បញ្ញាយ សមន្តាគតោ
 ហោតិ ។ ភស្ស សុតំ ហោតិ សគសហស្សេ
 ព្រហ្មា ដិយាយុកោ វណ្ណំ សុខតហលោតិ ។
 សគសហស្សេ ភិក្ខុវេ ព្រហ្មា សគសហស្សីលោ
 កណាតំ ជវិតា អធិមុច្ឆិតា វិហារតិ ។ យេបិ
 ភត្តុ សត្តា ខុប្បន្តា តេបិ ជវិតា អធិមុច្ឆិតា វិហារតិ ។

សុវរិលាធិទត្តបន្តាបំអំតិមរណៈទៅ សូមទ្រព្យកើតឆ្មុយនិទស
 សហស្សត្រហ្មោ ។ ភិក្ខុនោះ ដំកល់ចិត្តនោះ អធិដ្ឋាចិត្តនោះ ចំរើន
 ចិត្តនោះខុក ។ ធម៌ទាំង៤ នោះ ឈ្មោះថាសិទ្ធិវេទន ឈ្មោះថាវិហារធម៌
 វេទន ដែលភិក្ខុនោះចំរើនហើយយ៉ាងនេះ ធ្វើឱ្យរឿយ ។ ហើយយ៉ាងនេះ
 តែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីកើតក្នុងព្រហ្មលោកនោះ បានវិមន ។ ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះផ្លូវ នេះដំបូង ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីកើតក្នុង
 ព្រហ្មលោកនោះ ។

(៣២៦) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុជាអ្នកប្រកប
 ដោយសត្វ ប្រកបដោយសីលៈ ប្រកបដោយសុភៈ ប្រកបដោយ
 ចាតៈ ប្រកបដោយបញ្ញា ។ ភិក្ខុនោះ បានឮដំណឹងថា ។ សគ-
 សហស្សត្រហ្មោមានកាយវៃធំ នានសម្បុរល្អ ច្រើនដោយសេចក្តីសុខ ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សគសហស្សត្រហ្មោ ផ្សាយស្ម័គ្រដំណឹងលោក-
 នាកម្មុយវិសេនបាន ។ ពួកសត្វលា កើតក្នុងលោកនាកម្មុយវិសេន
 នោះ សគសហស្សត្រហ្មោ ភិក្ខុយស្ម័គ្រដំណឹងសក្កានុពលបាន ។

សេយ្យជាដំ ភិក្ខុវេ ទេត្តំ ជម្ពុននំ^(១) នក្ខត្តាម្បា-
 មុត្តុទ្ធកាមុទេ សុភសសសម្បហដ្ឋំ បណ្ណាកម្មលេ
 ជិត្តិក្ខំ ភាសតិ ច ភមតិ ច វិណេតិ ច ឯវមេវ
 ទោ ភិក្ខុវេ សគសហស្សេ ប្រាហ្មា សគសហស្ស័-
 លោកាណតំ ជវិតា អនិម្ពុច្ឆិតា វិហារតិ ។ យេមិ
 ភត្តុ សត្តា ឧប្បត្តា តេមិ ជវិតា អនិម្ពុច្ឆិតា
 វិហារតិ ។ ភស្ស ឯវំ ហោតិ អហោ វិតាហំ
 កាយស្ស កេនា បរម្មរណា សគសហស្សប្រាហ្មា^(២)
 សហស្សតំ ឧបបដ្ឋេយ្យន្តិ ។ សោ តំ ជិត្តំ បទហតិ
 តំ ជិត្តំ អនិម្ពុតំ តំ ជិត្តំ ភាវេតិ ។ ភស្ស តេ
 សម្ពាណ ច វិហារន ច ឯវំ ភាវិតា ឯវំ ពហុលក្ខតា
 ត្រត្របបត្តិយា សំវត្តន្តិ ។ អយំ ភិក្ខុវេ មត្តា
 អយំ បដិបទា ត្រត្របបត្តិយា សំវត្តតិ ។

១ ឧ. ម. ជម្ពុននំ ។ ២ ឧ. ម. សគសហស្សប្រាហ្មា ។

ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្ធកាយ ដុំទាសដម្ពុនន ដែលកូនជានិជ្ជវិជ្ជាស ដុក
 លើច្រក្រាន ហើយដុសភាវីលីន រួចដាក់ទៅលើសំពត់កម្ពុលរលៀន
 តែងភ្ជួរដុក គួរ ចាំនិទ្ធកាយ ដូចម្តេចមិញ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្ធកាយ
 សគសហស្សប្រាហ្ម តែងឡើយស្មើនឹងស្គាល់លោកនាគមួយសែនបាន
 ដូច្នោះដែរ ។ ពួកសក្កណ កើតក្នុងមួយសែនលោកនាគនោះ
 សគសហស្សប្រាហ្ម ក៏ឡើយស្មើនឹងស្គាល់ពួកសក្កនោះបាន ។ ភិក្ខុនោះ
 មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ឧហ្មំ អាត្មាអញល្អវាលានិទុក្ខ បន្ទាប់
 កំពិមរណៈទៅ សូមឱ្យទៅកើតជាមួយ នឹងសគសហស្សប្រាហ្ម ។
 ភិក្ខុនោះ កំពល់ចិត្តនោះ អនិម្ពុច្ឆិតនោះ ចំរើនចិត្តនោះទេក ។ ធម៌
 ចាំនិ ៥ នោះ រល្មោះថាសង្ខារផង រល្មោះថាវិហារធម៌ផង រល្មោះភិក្ខុនោះ
 ចម្រើនហើយយ៉ាងនេះ ធ្វើឱ្យរឿយៗ ហើយយ៉ាងនេះ តែងប្រព្រឹត្តទៅ
 ដើម្បីកើតក្នុងព្រហ្មលោកនោះបានមែន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្ធកាយ នេះ
 ដូច្នោះ នេះបដិបទា ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីកើតក្នុងព្រហ្មលោកនោះ ។

[៣២៦] បុទ ចបរំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សន្ទាយ
 សមន្តាគតោ ហោតិ សីលេន សមន្តាគតោ ហោតិ
 សុតេន សមន្តាគតោ ហោតិ ធាតេន សមន្តាគ-
 តោ ហោតិ បញ្ញាយ សមន្តាគតោ ហោតិ ។
 ភស្មំ សុតំ ហោតិ អាភា ទេវំ ។ បេ ។ បរិស្ថា-
 ភា ទេវំ... អប្បមាលាភា ទេវំ... អាភស្សក ទេវំ
 ធីយាយុកា វណ្ណវណ្ណេ សុទ្ធតហុលាតិ ។ ភស្មំ ឃំ
 ហោតិ អហោ វតាហំ កាយស្ស ភេតា បរម្មរណា
 អាភស្សកំ ទេវំ ទំ សហព្យតំ ឧបបដ្ឋេយ្យន្តិ ។
 សោ តំ ចិត្តំ បទហតិ តំ ចិត្តំ អធិដ្ឋាតំ តំ ចិត្តំ
 ភាវេតិ ។ ភស្មំ តេ សម្មាស ច វិហារា ច ឃំ
 ភាវិតា ឃំ តហុលីកតា កត្រុបបត្តិយា សំវត្តន្តិ ។
 អយំ ភិក្ខុវេ មន្តោ អយំ បដិបតា កត្រុបបត្តិយា
 សំវត្តន្តិ ។

[៣២៧] បុទ ចបរំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សន្ទាយ ស-
 មន្តាគតោ ហោតិ សីលេន សមន្តាគតោ ហោតិ សុតេ-
 ន សមន្តាគតោ ហោតិ ធាតេន សមន្តាគតោ ហោតិ

[៣២៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុជាអ្នកប្រកប
 ដោយសត្វ ប្រកបដោយសីលៈ ប្រកបដោយសុភៈ ប្រកបដោយ
 ចាតៈ ប្រកបដោយបញ្ញា ។ ភិក្ខុនោះបានព្រមព្រៀងថា ពួកទៅកា
 ដាន់នាគៈ ។ បេ ។ ពួកទៅកាដាន់បរិស្ថានៈ... ពួកទៅកាដាន់អប្បមា-
 ណាតៈ... ពួកទៅកាដាន់អាភស្សៈ សុប្បតេមានអាយុវិធី បាន
 សម្បុរល្អ ច្រើនដោយសេចក្តីសុខ ។ ភិក្ខុនោះ បានសេចក្តីត្រិះរិះ
 យ៉ាងនេះថា ឧហ្ម កក្កាអញ្ញាលុវរំលាងខន្ធ បន្ទាប់គំពីមាលាវេស្ស
 ឱ្យទៅកើតជាមួយនឹងទៅកាដាន់នាគស្សៈ ។ ភិក្ខុនោះ កំភើបចិត្តនាវា
 អធិដ្ឋានចិត្តនោះ ចំរើនចិត្តនោះទុក ។ ធម៌ទាំង ៥ នោះ ឃ្លៀងថា
 សន្តានផង ឃ្លៀងថាវិហារធម៌ផង ដែលភិក្ខុនោះចម្រើនហើយយ៉ាង
 នេះ ធ្វើឱ្យរឿយរហើយយ៉ាងនេះ តែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីកើតក្នុងពួក
 ទៅកាដាន់នាគស្សៈនោះបានមែន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទេវេស្ស
 ទេវេស្សបេ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីកើតក្នុងពួកទៅកាដាន់នាគស្សៈនោះ ។

[៣២៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុជាអ្នកប្រកបដោយ
 សត្វ ប្រកបដោយសីលៈ ប្រកបដោយសុភៈ ប្រកបដោយចាតៈ

អនុបទវចនស្ស សង្ខារបឋមវគ្គ កម្របបក្កិកាវេ

បញ្ញាយ សមញ្ញាគតោ ហោតិ ។ តស្ស សុតំ
ហោតិ សុភា ទេវំ ។ មេ ។ បរិត្តសុភា ទេវំ...
អប្បមាលាសុភា ទេវំ... សុភកិណ្ណា^(១) ទេវំ ទីយា-
យុកា វណ្ណវន្តោ ។ មេ ។ ត្រ្យបបត្តិយា សំវត្តតិ ។

[៣២៨] មុន ចប់ កិក្ខុវេ កិក្ខុ សន្ទាយ
សមញ្ញាគតោ ហោតិ សិលេន សមញ្ញាគតោ ហោតិ
សុតេន សមញ្ញាគតោ ហោតិ ចារុតេន សមញ្ញាគតោ
ហោតិ បញ្ញាយ សមញ្ញាគតោ ហោតិ ។ តស្ស
សុតំ ហោតិ វេហប្បលា ទេវំ... អវិហា ទេវំ...
អតច្យា ទេវំ... សុទស្សា ទេវំ... សុទស្សី ទេវំ...
អកតិដ្ឋា ទេវំ ទីយាយុកា វណ្ណវន្តោ សុទតហុ-
លាតិ ។ តស្ស វរំ ហោតិ អហោ វតាហំ
កាយស្ស ភេនា បរម្មរណា អកតិដ្ឋានំ ទេវំ
សហព្យតំ ឧបបន្ថេយ្យន្តិ ។ សោ តំ ចិត្តំ
បទហតិ តំ ចិត្តំ អនិដ្ឋាតិ តំ ចិត្តំ ភាវេតិ ។

១ ១. សុភកិណ្ណា ។

អនុបទវចនស្ស សង្ខារបឋមវគ្គ កាលនៃការកើតក្នុងជាន់អនិម្មៈនោះ

ប្រកបដោយបញ្ញា ។ ភិក្ខុនោះ បានឮដំណឹងថា ពួកទេវតាជាន់
សុភៈ ។ មេ ។ ពួកទេវតាជាន់បរិត្តសុភៈ... ពួកទេវតាជាន់អប្បមាលា-
សុភៈ... ពួកទេវតាជាន់សុភកិណ្ណាៈ សុទ្ធិតមានអាយុវែង មានសម្បុរ
ល្អ ។ មេ ។ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីកើតក្នុងជាន់សុភកិណ្ណាៈនោះ ។

[៣២៨] ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត កិក្ខុជាអ្នកប្រកប
ដោយសព្វ ប្រកបដោយសីលៈ ប្រកបដោយសុភៈ ប្រកបដោយពាក្យៈ
ប្រកបដោយបញ្ញា ។ ភិក្ខុនោះ បានឮដំណឹងថា ពួកទេវតាជាន់
វេហប្បលា... ពួកទេវតាជាន់អវិហាៈ ... ពួកទេវតាជាន់អតច្យា... ពួក
ទេវតាជាន់សុទស្សៈ... ពួកទេវតាជាន់សុទស្សី... ពួកទេវតាជាន់អក-
តិដ្ឋៈ សុទ្ធិតមានអាយុវែង មានសម្បុរល្អ ច្រើនដោយសេក្តីសុទ្ធ ។
ភិក្ខុនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ឧហ្ម ភាគអញលុះវេលានឹងខ្ល
បន្ទាប់អំពីមរណៈទៅ សូមឲ្យទៅកើតជាមួយនឹងពួកទេវតាជាន់អកតិដ្ឋៈ ។
ភិក្ខុនោះ កំលំចិត្តនោះ អនិដ្ឋានចិត្តនោះ ចម្រើនចិត្តនោះទុក ។

តស្ស តេ សង្ខារោ ច វិហារោ ច ឯវំ ភាវិតា
ឯវំ ពហុលំភក្ខា ត្រក្របបត្តិយា សំវត្តតិ ។ អយំ
កិក្ខុវេ មត្តោ អយំ បដិបត្តា ត្រក្របបត្តិយា សំវត្តតិ ។

[៣២៧] បុណ្ណ ចប់ កិក្ខុវេ កិក្ខុ សន្តាយ
សមន្តាគតោ ហោតិ សីលេន សមន្តាគតោ ហោតិ
សុតេន សមន្តាគតោ ហោតិ ចារុតេន សមន្តាគតោ
ហោតិ បញ្ញាយ សមន្តាគតោ ហោតិ ។ តស្ស
សុតំ ហោតិ អាគាសានញាយតទ្ធិបតា ទេវំ ទីយា-
យុកា ចិវង្គតិកា សុខពហុលាតិ ។ តស្ស ឯវំ
ហោតិ អយោ វតាហំ កាយស្ស ភេតា បរម្មរណា
អាគាសានញាយតទ្ធិបតានំ ទេវំ ទំ សហព្យតំ ទ-
បបន្នេយ្យន្តិ ។ បេ ។ អយំ កិក្ខុវេ មត្តោ អយំ
បដិបត្តា ត្រក្របបត្តិយា សំវត្តតិ ។

ធម៌ទាំង៥នោះ ឈ្មោះថាសង្ខារផងឈ្មោះថាវិហារធម៌ផង ដែលកិក្ខុនោះ
បានចំរើនហើយយ៉ាងនេះ ធ្វើឱ្យរឿយៗ ហើយយ៉ាងនេះ តែងប្រព្រឹត្ត
ទៅ ដើម្បីកើតក្នុងជាន់អកតិដ្ឋៈនោះបានមែន ។ ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ
នេះផ្លូវនេះបដិបត្តា ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីកើតក្នុងជាន់អកតិដ្ឋៈនោះ ។

[៣២៧] ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត កិក្ខុជាអ្នកប្រកបដោយ
សទ្ធា ប្រកបដោយសីលៈ ប្រកបដោយសុភ័យៈ ប្រកបដោយចានៈ
ប្រកបដោយបញ្ញា ។ កិក្ខុនោះ បានឮដំណឹងថា ពួកទេវតាដែល
កើតក្នុងជាន់ពាកសានញាយគនៈ សុខ្ខវត្តមានកាយវិភីន បិកោរកសំ
កាលយូរ ច្រើនដោយសេចក្តីសុខ ។ កិក្ខុនោះ មានសេចក្តីត្រិះ
យ៉ាងនេះថា ឧហ្មិ តាកាអញលុះវិលោងខ្លួន ចម្លាប់អំពីមរណៈទៅ
សូមឱ្យទៅកើតជាមួយនឹងពួកទេវតា ដែលកើតក្នុងជាន់ពាកសានញាយ-
គនៈ ។ បេ ។ ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ នេះផ្លូវ នេះបដិបត្តា ប្រព្រឹត្ត
ទៅ ដើម្បីទៅកើតក្នុងពាកសានញាយគនៈនោះ ។

អនុបទេស្ស សង្ខារបដិសេធ អនុបទេស្សិកា

[៣៣១] បុន ចប់ កិច្ចវេ កិច្ច សន្ទាយ
សមន្តាគតោ ហោតិ សីលេន សមន្តាគតោ ហោតិ
សុគេន សមន្តាគតោ ហោតិ ចានេន សមន្តាគតោ
ហោតិ បញ្ញាយ សមន្តាគតោ ហោតិ ។ ភស្ស សុតំ
ហោតិ វិញ្ញាណញ្ញាយតទ្ធិបតា ទេវំ ទីយាយុកា ចិវដ្ឋិ-
តិកា សុទ្ធតហុលាតិ ។ ភស្ស ឃី ហោតិ អហោ
វតាហំ កាយស្ស កេតា បាឡាណា វិញ្ញាណញ្ញាយត-
ទ្ធិបតាធំ ទេវំធំ សហត្យតំ ឧបបន្ថេយ្យន្តិ ។ បេ ។
អយំ កិច្ចវេ មត្តោ អយំ បដិបទា ត្រក្របបត្តិយា
សំវត្តតិ ។

[៣៣១] បុន ចប់ កិច្ចវេ កិច្ច សន្ទាយ សម-
ន្តាគតោ ហោតិ សីលេន សមន្តាគតោ ហោតិ សុគេន
សមន្តាគតោ ហោតិ ចានេន សមន្តាគតោ ហោតិ
បញ្ញាយ សមន្តាគតោ ហោតិ ។ ភស្ស សុតំ
ហោតិ វិញ្ញាណញ្ញាយតទ្ធិបតា ទេវំ... ទេវសញ្ញាចា-
សញ្ញាយតទ្ធិបតា ទេវំ ទីយាយុកា ចិវដ្ឋិតិកា

អនុបទេស្ស សង្ខារបដិសេធ ភាគនៃការកើតឡើងនៃវិញ្ញាណញ្ញាយកនៈនោះ

[៣៣១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុជាអ្នកប្រកប
ដោយសត្វ ប្រកបដោយសីលៈ ប្រកបដោយសុភ័យៈ ប្រកបដោយចាតៈ
ប្រកបដោយបញ្ញា ។ ភិក្ខុនោះ បានឮដំណឹងថា ពួកទេវតាដែល
កើតក្នុងជាន់វិញ្ញាណញ្ញាយកនៈ សុទ្ធតែមានអាយុវែង បិតាទៅអស់
កាលយូរ ច្រើនដោយសេចក្តីសុខ ។ ភិក្ខុនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះ
យ៉ាងនេះថា ឧហ្មិ ភាគអញលុះវាលឺខ្លួន បន្ទាប់អំពីមណៈទៅ
សូមឱ្យទៅកើតជាមួយនឹងពួកទេវតាដែលកើតក្នុងជាន់វិញ្ញាណញ្ញាយកនៈ
។ បេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះផ្លូវ នេះបដិបទា ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បី
កើតក្នុងជាន់វិញ្ញាណញ្ញាយកនៈនោះ ។

[៣៣១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុជាអ្នកប្រកប
ដោយសត្វ ប្រកបដោយសីលៈ ប្រកបដោយសុភ័យៈ ប្រកបដោយចាតៈ
ប្រកបដោយបញ្ញា ។ ភិក្ខុនោះ បានឮដំណឹងថា ពួកទេវតាដែល
កើតក្នុងជាន់វិញ្ញាណញ្ញាយកនៈ... ពួកទេវតាដែលកើតក្នុងជាន់វិញ្ញាណ-
សញ្ញាសញ្ញាយកនៈ សុទ្ធតែមានអាយុវែង បិតាទៅអស់កាលយូរ

សុខតហុលាភិ ។ ភស្មុ ឯវំ ហោតិ អហោ វតាហំ
 កាយស្ស ភេណា បរម្មរណា ទេវសញ្ញានាសញ្ញាយ-
 តទ្ធិបកានំ ទេវានំ សហគ្រតំ ឧបបដ្ឋេយ្យន្តិ ។ សោ
 តំ ចិត្តំ បទហតិ តំ ចិត្តំ អធិដ្ឋាតិ តំ ចិត្តំ កាវេតិ ។
 ភស្មុ ភេ សង្ខារ ច វិហារ ច ឯវំ កាវតា
 ឯវំ តហុលីកតា ក្រក្របបត្តិយា សំវត្តន្តិ ។ អយំ
 ភិក្ខុវេ មត្តោ អយំ បដិបទា ក្រក្របបត្តិយា សំវត្តតិ ។

(៣៣២) ឫទ ចបរំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សង្ខាយ ស-

មន្ទាតតោ ហោតិ សីលេន សមន្ទាតតោ ហោតិ សុភេ-
 ន សមន្ទាតតោ ហោតិ ចារតេន សមន្ទាតតោ ហោតិ

ច្រើនដោយសេចក្តីសុខ ។ ភិក្ខុនោ ភានសេក្តិក្រិវិយ៉ាវនេថា
 ធម្មំ ពាក្យអញ្ញលុវំណនីខន្ធ ចន្ទាបំអំពិមរណៈទេវ សូមឱ្យទៅ
 កើតជាមួយនឹងពួកទេវតាដែលកើតក្នុងជាន់ទេវសញ្ញានាសញ្ញាយគនៈ ។
 ភិក្ខុនោ ភិលកំចិត្តនោ អធិដ្ឋានចិត្តនោ ចាម្រឹមចិត្តនោទេក ។ ធម៌
 ចាំវិស្សនោ ឈ្មោះថាសង្ការវេទិ ឈ្មោះថាវិហារធម៌វេទិ ដែលភិក្ខុនោ
 ចាម្រឹមហើយយ៉ាងនេះ ធ្វើឱ្យរឿយៗ ហើយយ៉ាងនេះ ភិក្ខុប្រព្រឹត្តទៅ
 ដើម្បីកើតក្នុងជាន់ទេវសញ្ញានាសញ្ញាយគនៈនោះបានមែន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ចាំវិទ្យាយ នេះផ្លូវ នេះបដិបទា ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីកើតក្នុងជាន់
 ទេវសញ្ញានាសញ្ញាយគនៈនោះ ។

(៣៣២) ម្ចាស់ភិក្ខុចាំវិទ្យាយ មួយទៀត ភិក្ខុជាអ្នកប្រកប

ដោយសព្វ ប្រកបដោយសីលៈ ប្រកបដោយសុភៈ ប្រកបដោយចានៈ

បញ្ញាយ សមញ្ញាតតោ ហោតិ ។ ភស្មំ វិ
 ហោតិ អហោ វតាហំ អាសវំ ទយា អធាសវំ
 ចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា
 សច្ចិកត្តា ឧបសម្បជ្ជ វិហារេយ្យន្តំ ។ សោ អាសវំ
 ទយា អធាសវំ ចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ
 សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្តា ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ ។
 អយំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ឬ កត្តចិ ឧប្បជ្ជតីតិ ។ ឥន
 មភោច ភគវា អត្តមណ ភេ ភិក្ខុ ភគវតោ ភាសិតំ
 អភិទន្ធន្តិ ។

សង្ខារបច្ចុស្តុ សេមំ ធម្មិកំ ។

អនុបទ្រព្យ ទុតិយោ ។

ប្រកបដោយបញ្ញា ។ ភិក្ខុនោ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនោះ ទុក្ខំ
 ពាក្យកញ្ចកប្បិធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ សម្រេច ដោយបញ្ញាដ៏ទុក្ខម ដោយខ្លួន
 ឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ខ្ញុំចេតោវិមុត្តិ ធិបញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ
 ព្រោះអស់អាសវៈទាំងឡាយ ហើយសម្រាន្តនៅ ដោយអវិយាបថ
 ទាំង ៤ ។ ភិក្ខុនោ ក៏ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ សម្រេច ដោយបញ្ញាដ៏ទុក្ខម
 ដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ខ្ញុំចេតោវិមុត្តិ ធិបញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិន
 មានអាសវៈ ព្រោះអស់អាសវៈទាំងឡាយ ហើយសម្រាន្តនៅដោយ
 អវិយាបថទាំង ៤ ។ ខ្លួនភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនេះ មិនកើតក្នុង
 ទីណា ។ ឡើយ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ បានក្រាស់ព្រះសូត្រនេះ
 ចប់ហើយ ភិក្ខុទាំងនោះ ក៏មានសេចក្តីពញ្ញាចិត្ត ក្រេកអរ ចំពោះ
 ភាសិត របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ សង្ខារបច្ចុស្តុ ទី ១១ ។

ចប់ អនុបទ្រព្យ ទី ២ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស ខេរិយស្ថានសកំ

តិស្សប្បទានំ

អនុបទទេសោទទទោវិសទទោ

សេវិតត្វពហុបាតុវិភត្តិ

ពុទ្ធស្ស កំតិ បាម

ចត្តាវិសេទ អាណាបាមោ

កាយតោ ច តោបបត្តិ ។

ចន្ទោកេ វិមលេ បរិសុទ្ធោ

បុណ្ណសំ បុណ្ណសម្មទទំ

ជិវសមត្តោ វន្ទា

ពហុជនសេវិតទម្មវំ

យំ អនុបទំ វត្តវំ ទុតិយំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ខេរិយស្ថានសកំ

ទុក្ខានៃអនុបទវត្តនោះ គឺ

អនុបទស្សត្រ ខ ធម្មិសោធនស្សត្រ ខ បោសិទ្ធម្មត្រ
សប្បវិសស្សត្រ ខ សេវិតត្វសេវិតត្វស្សត្រ ខ ការិចក
ខ្ញុំបាតុក្កនិពហុបាតុក្កស្សត្រ ខ ការសំដែនខ្ញុំឃ្លានខ្ញុំឃ្លាន
បច្ចេកទេសក្នុងវិសិទ្ធស្សត្រ ខ មហាចត្តាវិសេទស្សត្រ ខ
អាណាបាមស្សត្រ ខ កាយតោសត្វស្សត្រ ខ សង្កិបេ-
បត្តិស្សត្រ ខ ។

មាតិកាបញ្ជី

ទេវវិហារវិញ្ញា

បឋម នេវេនហស្ត

	លេខ
ទេវវិហារវិញ្ញា ទេវវិហារវិញ្ញា ធិត្តលាបច្ឆន្ទិ	២
វេយ្យាករណកណ្ណកល្យ	២
សស្ស័យបមា	៧
បញ្ចមប្បដិប្បច្ឆន្ទិ	១៣
វេយ្យាករណកណ្ណកល្យ	១៤
ធិត្តលាប្បដិប្បច្ឆា	១៨
ឧបក្កមប្បធានាវលការេ	២១
ឧបក្កមប្បធានវលការេ	២៧
សីលក្ខន្ធសមន្តាភកា	៣៥
ឈានុបសម្បទ្ធកា	៤៣
ទិព្វចក្កការេ	៤៤
អាសវត្ថយញ្ញាណការេ	៤៧
បាសីសជាតាភមនិ	៤៨

សង្ឃក្របខ័ណ្ឌមាតិកា

ទេវវិហារវិញ្ញា

ទេវវិហារវិញ្ញា ទី ១

	លេខ
ទេវវិហារវិញ្ញា ទេវវិហារវិញ្ញា ការស្នូចំពោះឧប្រាស្ថ	២
ពាក្យក្នុងនិយាយនិងមន្តក្នុងនិយាយ	៤
ឧបមាដោយបុរសក្រូស	៧
ការស្នូចំពោះធម៌ ៥ យ៉ាង	១៣
ពាក្យក្នុងនិយាយនិងមន្តក្នុងនិយាយ	១៤
ការស្នូផេញដោយចំពោះពួកឧប្រាស្ថ	១៨
សេចក្តីប្រឹងប្រែងនិងសេចក្តីព្យាយាមវេលាវេលា	២១
សេចក្តីប្រឹងប្រែងនិងសេចក្តីព្យាយាមមានវេលា	២៧
បុគ្គលប្រកបដោយសីលក្ខន្ធ	៣៥
ការចូលឈាន	៤៣
ភាពនៃទិព្វចក្ក	៤៤
ភាពនៃអាសវត្ថយញ្ញាណ	៤៧
ការមកកាន់ឋានវេលាវេលាវេលាវេលា	៤៨

បញ្ចត្តសូត្រ ទី ២

ទេវវិហារវិញ្ញា បញ្ចត្តសូត្រ ការបញ្ចត្តសូត្រ	៥៣
---	----

តតិយេ បញ្ចក្កយស្កត្តំ

អង្កេ

ទេវទហវគ្គស្ស បញ្ចក្កយស្កត្តំ	អក្កប្បញ្ញតិការវេ	៥៣
	វណ៌ដូបមា	៦៣
	អបរត្តាទិ ចិដ្ឋិ	៦៤
	វិវិហា ចិដ្ឋិ	៦៤
	តាយាគាបុបមា	៧១
	និកមិសសុទ្ធប្បក្កិ	៧៣
	សមណប្រាហ្មណស្ស ទុបាទានំ	៧៧

តតិយេ កិដ្ឋិស្កត្តំ

ទេវទហវគ្គស្ស កិដ្ឋិស្កត្តំ	អភិធម្មនាពាវិទកា	៨១
	ទេវតាគរណការវេ	៨៧
	សម្មាញ្ញការណំ	៩១

ចក្កត្តំ សាមតាមស្កត្តំ

ទេវទហវគ្គស្ស សាមតាមស្កត្តំ	គតវន្តបសន្តិមនំ	៩៥
	កានន្តប្បវេទិយា	៩៧
	តេវិវិទមូលានំ	៩៩
	យេកុយ្យសិកា	១០៣
	អម្ពុទ្ធវិទយោ	១០៥
	ភស្ស បាចិយសិកា	១០៧

លេខទំព័រ

ទេវទហវគ្គ បញ្ចក្កស្កត្តំ	ទុបមាដោយពាណិជ	៦៣
	អបក្កទិដ្ឋិការដើម	៦៥
	ចិដ្ឋិវេជ្ជ ១	៦៥
	ទុបមាដោយម្លប់និគិកដៅវិជ្ជ	៧១
	ការកើតទៅនៃនិកមិសសុទ្ធ	៧៣
	សេចក្តីប្រកាន់មាំរបស់សមណប្រាហ្មណំ	៧៧

កិដ្ឋិស្កត្តំ ទី ៣

ទេវទហវគ្គ កិដ្ឋិស្កត្តំ	វទ.វេជ្ជនិកក្កន្តិយមិវិសស	៨១
	ការច្នៃនាគក្រាដើយ	៨៧
	ការព្យាករណ៍ដោយប្រពៃ	៩១

សាមតាមស្កត្តំ ទី ៤

ទេវទហវគ្គ សាមតាមស្កត្តំ	ការចូលទៅគាល់ព្រះមោទ្រពោគ	៩៥
	ការទ្រង់ស្តីចំពោះកានន្ត	៩៧
	វិវិទមូល ៦	៩៩
	យេកុយ្យសិកា	១០៣
	អម្ពុទ្ធវិទយោ	១០៥
	ភស្ស បាចិយសិកា	១០៧

អង្គ

ទេវទហវត្តស្ស សាមគ្គមសុត្ត ភិណ្ឌវត្តារកេ ១០៧

ឆសាពណីយធម្មា ១១១

បញ្ចមំ សុខត្តសុត្តំ

ទេវទហវត្តស្ស សុខត្តសុត្ត គគវតោ វិសដ្ឋនា ១១៧

លោកាមិសាធិម្ពុត្តការវេ ១១៧

អាណេញ្ញាធិម្ពុត្តការវេ ១២១

ទេវសញ្ញានាសញ្ញាយកខាធិម្ពុត្តការវេ . ១២៣

សម្មាធិញ្ញានាធិម្ពុត្តការវេ ១២៥

សស្សវិទូបមា ១២៧

សម្មាធិញ្ញានាធិម្ពុត្តការវេ ១៣១

អដ្ឋានការវេ ១៣៧

ធម្មំ អាណេញ្ញាសប្បាយសុត្តំ

ទេវទហវត្តស្ស អាណេញ្ញាសប្បាយសុត្ត អាណេញ្ញាសប្បាយប្បដិបត ១២១

ភាគីញ្ញាយកខ-

សប្បាយប្បដិបត ១២៥

ទេវសញ្ញានាសញ្ញា-

យកខសប្បាយប្បដិបត ១២៧

លេខវិចី

ទេវទហវត្ត សាមគ្គមសុត្ត ភិណ្ឌវត្តារកេ ១០៧

សាពណីយធម្មំ ៦ ១១១

សុត្តន្តសូត្រ ទី ៥

ទេវទហវត្ត សុខត្តសុត្ត ការិសដ្ឋនារបស់ព្រះមោឃព្រះភាគ ១១៧

ភាគខបុគ្គលមានអដ្ឋក្រស័យធម៌ទៅរកលោកាមិស ១១៧

ភាគខបុគ្គលមានអដ្ឋក្រស័យទៅរកអាណេញ្ញាសមាបត្តិ ១២១

ភាគខបុគ្គលមានអដ្ឋក្រស័យទៅរកទេវសញ្ញានា-

សញ្ញាយកខសមាបត្តិ ១២៣

ភាគខបុគ្គលមានអដ្ឋក្រស័យទៅរកព្រះធិញ្ញាន

ធម៌ដោយបុរសក្រស័យ ១២៧

ភាគខបុគ្គលមានអដ្ឋក្រស័យទៅរកព្រះធិញ្ញាន

ដោយប្រវត ១៣១

លោកុមិទវិសមាន ១៣៧

អាណេញ្ញាសប្បាយសូត្រ ទី ៦

ទេវទហវត្ត អាណេញ្ញាសប្បាយសុត្ត អាណេញ្ញាសប្បាយប្បដិបត . ១២១

ភាគីញ្ញាយកខសប្បាយប្បដិបត ១២៥

ទេវសញ្ញានាសញ្ញាយកខសប្បាយប្បដិបត . . ១២៧

អង្គ

ទេវទហវិក្កស្ស ការទណ្ឌសហ្សយសុត្ត ទេវសញ្ញានាសញ្ញាយកខំ ១២៧

អំយវិហោកា ១២១

សត្តមំ គណកមោគ្គល្លានសុត្តំ

ទេវទហវិក្កស្ស គណកមោគ្គល្លានសុត្ត បុរិសទម្មំ ១២៥

សភិសម្បជញ្ញការពិ ១២៧

បុរិសទម្មំ ១២៧

ពាកពកាពាក ១២១

ភកវិក្កស្សបុត្តា ១២៣

ភិសរណាមនំ ១២៥

អដ្ឋមំ គោបកមោគ្គល្លានសុត្តំ

ទេវទហវិក្កស្ស គោបកមោគ្គល្លានសុត្ត គោបកមោគ្គល្លានបុ-

បសន្តិមនំ ១២៧

កាននុបសន្តិមនំ ១៧១

ធម្មប្បវិសរណា ១៧៣

កាននុស្ស វិសដ្ឋនំ ១៧៥

វិស្សការស្ស បុច្ឆនំ ១៧៧

ចសាទនីយធម្មា ១៧៧

លេខរៀង

ទេវទហវិក្ក ការទណ្ឌសហ្សយសុត្ត ទេវសញ្ញានាសញ្ញាយកខំ ១២៧

អំយវិហោកា ១២១

គណកមោគ្គល្លានសុត្ត ទី ៧

ទេវទហវិក្ក គណកមោគ្គល្លានសុត្ត ការទុន្តានុជ្ជបុរស ១២៥

ភាគនៃសភិសម្បជញ្ញា ១២៧

ការទុន្តានុជ្ជបុរស ១២៧

ការទុន្តានុជ្ជបុរសព្រះនិក្ខេននិមនិមនិទុន្តានុជ្ជបុរស ១២០

ព្រះមោក្ខកទ្រនីស្ថេរ ១២៣

ការផលខ្ញុំវិគ្រសរណា ១២៥

គោបកមោគ្គល្លានសុត្ត ទី ៨

ទេវទហវិក្ក គោបកមោគ្គល្លានសុត្ត ព្រះកាននុចូលវេរក

គោបកមោគ្គល្លានសុត្ត ព្រះកាននុចូលវេរក ១២៧

វិស្សការស្ស បុច្ឆនំ ព្រះកាននុ ១៧១

ភាគនៃបុគ្គលមានធម៌ជាទីគំនិត ១៧៣

ពាក្យវិសដ្ឋនាបេស័ព្រះកាននុ ១៧៥

ពាក្យបុច្ឆនាបេស័វិស្សការស្ស បុច្ឆនំ ១៧៧

ចសាទនីយធម៌ ១៧៧

អង្កេ

ទេវ័ទហវ័ន្តស្ស គោបកោត្តន្តស្ស ឧបមន្តាមន្តខំ . . .	១៨៦
វេទ្យវេទ្យសំសា . . .	១៨៧
ឈានកថា . . .	១៨៧
កតវត្តាភិបុតិ . . .	១៨៨

ឧបមំ មហាបុណ្ណមស្សត្ថំ

ទេវ័ទហវ័ន្តស្ស មហាបុណ្ណមស្សត្ថំ បណ្ណាប្បវេណី . . .	១៨៩
អសត្តយទិដ្ឋិការណ៍ . . .	១៨៩
បញ្ចក្ខន្ធអស្សតាទិវិទិស្ស . . .	
លោការណ៍ . . .	១៨៧
ភិលត្តណាខុសាសនី . . .	១៨៨

ឧសមំ ចូឡបុណ្ណមស្សត្ថំ

ទេវ័ទហវ័ន្តស្ស ចូឡបុណ្ណមស្សត្ថំ អសប្បវិសការណ៍ . . .	២០៥
សប្បវិសការណ៍ . . .	២០៥
ទុតានំ . . .	២០៧

អនុបទវិគ្គោ

បឋមំ អនុបទស្សត្ថំ

អនុបទវ័ន្តស្ស អនុបទស្សត្ថំ បឋមជ្ឈានំ . . .	២០៥
--	-----

លេខរៀង

ទេវ័ទហវ័ន្ត គោបកោត្តន្តស្សត្ថំ សិទ្ធិការប្រាមមាតិកាប្រើក្របខ័ណ្ឌ . . .	
ឧបមន្តសេនាបតិ . . .	១៨៦
សេចក្តីសរសើរវត្តវេទ្យវេទ្យ . . .	១៨៧
ការចូលឈាន . . .	១៨៧
សេចក្តីសរសើរចំពោះព្រះមាតាព្រះគោត . . .	១៨៨

មហាបុណ្ណមស្សត្ថំ ទី ៧

ទេវ័ទហវ័ន្ត មហាបុណ្ណមស្សត្ថំ បុព្វាចារិកាបណ្ណាប្បវេណី . . .	១៨៩
ការវិនិច្ឆ័យនៃភិមន្តវិមន្តសត្តយវិដ្ឋិ . . .	១៨៩
ការវិនិច្ឆ័យនៃភាសនីនៃការលោស្គវេទ្យ . . .	
ក្នុងបញ្ចក្ខន្ធនុ . . .	១៨៧
ការប្រៀបប្រដៅក្នុងវិគ្គលក្នុងក្រណាត់ . . .	១៨៨

ចូឡបុណ្ណមស្សត្ថំ ទី ១០

ទេវ័ទហវ័ន្ត ចូឡបុណ្ណមស្សត្ថំ ការវិនិច្ឆ័យនៃអសប្បវិស . . .	២០៥
ការវិនិច្ឆ័យនៃសប្បវិស . . .	២០៥
ទុតាន . . .	២០៧

អនុបទវិគ្គ

អនុបទស្សត្ថំ ទី ១

អនុបទវ័ន្ត អនុបទស្សត្ថំ បឋមជ្ឈាន . . .	២០៥
--	-----

មាតិកាបញ្ជី

	អង្គ
អនុបទវគ្គសូត្រ អនុបទសូត្រ	ភតិយជ្ឈានំ ២១៧
	ភាគសាមញ្ញាយនំ ២១៧
	ភាគភិក្ខុញ្ញាយនំ ២២១
	វិស័យប្បក្កតាវេ ២២៣
	ភាសិតានុខំ ២២៤

ធុតិយំ ធីរិសោធនសូត្រ

អនុបទវគ្គសូត្រ ធីរិសោធនសូត្រ	ចក្ការេ វេហោ ២២៧
	ធនានុយោ ២២៧
	អនុបទ្ធក្យាសាវំ ២៣១
	អរិយសីលក្នុងសមធម្មាភកា ២២១
	ឈានកថា ២២៣
	ភាសិតុយញ្ញាណំ ២២៤

តតិយំ សប្បវិសសូត្រ

អនុបទវគ្គសូត្រ សប្បវិសសូត្រ	សប្បវិសាសប្បវិសធម្មា ២២៧
	ភតិរោ ភាសិត អភិនន្តំ ២២៧

ចតុត្ថំ សេរិតញ្ញាសេរិតព្វសូត្រ

អនុបទវគ្គសូត្រ សេរិតញ្ញាសេរិតព្វសូត្រ	សេរិតញ្ញាសេរិតព្វំ ២២៧
---------------------------------------	----------------------------------

សន្ធិការប្រាប់មាតិកា

អនុបទវគ្គ អនុបទសូត្រ	ភតិយជ្ឈានំ ២១៧
	ភាគសាមញ្ញាយនំ ២១៧
	ភាគភិក្ខុញ្ញាយនំ ២២១
	ភាគវិចារិយាវសំខ្មៅការស្តាប់ ២២៣
	ព្រះប្រតិក្ខេបចំពោះភាសិតព្រះមានព្រះភាគ ២២៤

ធីរិសោធនសូត្រ ទី ២

អនុបទវគ្គ ធីរិសោធនសូត្រ	វេហោ ២ យ៉ាង ២២៧
	ធាតុភ័ន ៦ ២២៧
	ការព្យាបាលខ្មៅអនុធមិ ២៣១
	ការបំប្លែងដោយសីលក្នុងជីវិតស្រស់ ២២១
	ការពោលអំពីឈាន ២២៣
	ភាសិតុយញ្ញាណ ២២៤

សប្បវិសសូត្រ ទី ៣

អនុបទវគ្គ សប្បវិសសូត្រ	ធម៌ចេសំសប្បវេននិធិអសប្បវេន ២២៧
	សេចក្តីប្រតិក្ខេបចំពោះភាសិតព្រះមានព្រះភាគ ២២៧

សេរិតញ្ញាសេរិតព្វសូត្រ ទី ៤

អនុបទវគ្គ សេរិតញ្ញាសេរិតព្វសូត្រ	ធម្មជាតិក្នុងសេនាខនិធិខេ ក្នុងសេនា ២២៧
----------------------------------	---

	អង្គ
អនុបទវគ្គសូត្រ សេវិត្តារសេវិត្តសូត្រ កាយសមាចារេ . . .	២៧១
វច្ឆិសមាចារេ	២៧២
មរោសមាចារេ	២៧៤
ចិត្តប្បវេទ	២៨១
សញ្ញាបដិលោកេ	២៨៣
ទិដ្ឋិប្បដិលោកេ	២៨៤
អក្កតាប្បដិលោកេ	២៨៤
សាមុទ្យភោគំ	២៨១
កាយសមាចារេ	២៨៣
អក្កតាប្បដិលោកេ	២៨៤
នត្ថិយាយកខំ	២៨៧
សេវិត្តារសេវិត្តំ	៣០៣
កាសិកក្កដានិទំ	៣០៤

បញ្ចប់ ពហុធាតុកុស្ត្រ

អនុបទវគ្គសូត្រ ពហុធាតុកុស្ត្រ ធាតុកេសស្វំ	៣១៣
បដិច្ចសមុប្បទះកាសស្វំ	៣១៧
ហំនាហំមកេសស្វំ	៣១៨

អនុបទវគ្គ សេវិត្តារសេវិត្តសូត្រ កាយសមាចារេ	២៧១
វច្ឆិសមាចារេ	២៧២
មរោសមាចារេ	២៧៤
ចិត្តប្បវេទ	២៨១
ការប្រាសចំពោះទូសញ្ញា	២៨៣
ការប្រាសចំពោះទូទិដ្ឋិ	២៨៤
ការប្រាសចំពោះទូអក្កតាត	២៨៤
ការប្រាសចំពោះទូសាមុទ្យភោគ	២៨១
កាយសមាចារេ	២៨៣
ការប្រាសចំពោះទូអក្កតាត	២៨៤
កាយកខំ ៦	២៨៧
វគ្គសេវិត្តារសេវិត្តសូត្រ កាយសមាចារេ	៣០៣
ការផ្សំច្បាប់ទូសេចក្តីនៃកាសិក	៣០៤

ពហុធាតុកុស្ត្រ ទី ៥

អនុបទវគ្គ ពហុធាតុកុស្ត្រ ការល្អាសក្នុងធាតុ	៣១៣
ការល្អាសក្នុងបដិច្ចសមុប្បវេទ	៣១៧
ការល្អាសក្នុងហំនាហំមកេសស្វំ	៣១៨

អង្ក

អនុបទវគ្គសូត្រ ពហុបទវគ្គសូត្រ ធម្មបរិយាយសមញ្ញ ៣២៧

អដ្ឋ វសិគិលិសូត្រ

អនុបទវគ្គសូត្រ វសិគិលិសូត្រ ចក្ខុសមញ្ញ ៣២៩

ចច្ចុកក្ខន្ធានាម ៣៣១

សត្តមំ មហាចត្តារិសកសុត្តំ

អនុបទវគ្គសូត្រ មហាចត្តារិសកសុត្រ សម្មាទិដ្ឋិ ៣៣៧

សម្មាសន្តិប្បា ៣៣៩

សម្មាវចា ៣៤១

សម្មាភម្មន្តា ៣៤៣

សម្មាភាជីវេ ៣៤៥

បុព្វន្តមការេ ៣៤៧

បសិសកថា ៣៤១

អដ្ឋមំ អាណាបាទស្សតិសុត្តំ

អនុបទវគ្គសូត្រ អាណាបាទស្សតិសុត្រ កតវេកា ភាពធនំ ៣៤៧

សុទ្ធសារការេ ៣៥៥

ការនាទុយោគា ៣៥៧

មហានិសិសការេ ៣៥៩

លេខទំរំ

អនុបទវគ្គ ពហុបទវគ្គសូត្រ ឆ្មោះនៃធម្មបរិយាយ ៣២៧

វសិគិលិសូត្រ ទី ៦

អនុបទវគ្គ វសិគិលិសូត្រ ឆ្មោះភ្នំ ៣២៩

ព្រះនាមព្រះចេតក្ខន្ធ ៣៣១

មហាចត្តារិសកសត្រ ទី ៧

អនុបទវគ្គ មហាចត្តារិសកសត្រ សម្មាទិដ្ឋិ ៣៣៧

សម្មាសន្តិប្បា ៣៣៩

សម្មាវចា ៣៤១

សម្មាភម្មន្តា ៣៤៣

សម្មាភាជីវេ ៣៤៥

ការនៃធម៌ជាប្រធាន ៣៤៧

សេចក្តីសរសើរ ៣៤១

អាណាបាទស្សតិសូត្រ ទី ៨

អនុបទវគ្គ អាណាបាទស្សតិសូត្រ សេចក្តីគ្រេងការនៃព្រះមោទ

ព្រះភោគ ៣៤៧

ការនៃធម៌មានទ្វិមសារជីបរិសុទ្ធ ៣៥៥

ការប្រកបការនា ៣៥៧

ការនៃអាណាបាទស្សតិមានការនិសង្សច្រើន ៣៥៩

អង្ក

អនុបទវគ្គស្ស ភាគាបាស្សតិស្សក្កេ ចន្ទស្សតិប្បវ្កា	៣៦៣
សក្កតោជ្ឈន្តិ	៣៦៧
វិជ្ជាវិមុត្តិ	៣៧៣

ធម៌ កាយគភាសតិស្សត្តំ

អនុបទវគ្គស្ស កាយគភាសតិស្សក្កេ មហានិស្សការេ	៣៧៧
សម្បជានការការេ	៣៧៧
បដិកូលការេ	៣៨១
សិវិកានិម្មិតការេ	៣៨៣
បឋមជ្ឈានំ	៣៨៤
ទុតិយជ្ឈានំ	៣៨៧
ទតាវត្តប្បបទ្ធការេ	៣៨៨
មារាវតាលោកេ	៣៩១
មារាវតាលោកេ	៣៩៣
អភិញ្ញាសច្ចិកិរិយា	៣៩៤
ទសានិស្សបាដិកត្តិកា	៣៩៧

ធម៌ សង្ខារូបបតិស្សត្តំ

អនុបទវគ្គស្ស សង្ខារូបបតិស្សក្កេ គ្រូបបតិការេ	៤០៣
កត្តចាប្បន្តិការេ	៤១៤

លេខទំព័រ

អនុបទវគ្គ ភាគាបាស្សតិស្សក្កេ សភិប្បវ្កា ៤	៣៦៣
កោដ្ឋន្តិ ៧	៣៦៧
វិជ្ជានិវិមុត្តិ	៣៧៣

កាយគភាសតិស្សត្រ ទី ៩

អនុបទវគ្គ កាយគភាសតិស្សក្កេ ភាគខែកាយគភាសតិមា

គានិសន្សច្រើន	៣៧៧
ភាគខែភិក្ខុអក. ប្តីខ្លះសេចក្តីជំនំខ្លួន	៣៧៧
ភាគខែកាយជាបដិកូល	៣៨១
ភាគខែសិវៈស្លាប់ដែលគេចោលក្នុងព្រៃស្នូសាន	៣៨៣
បឋមជ្ឈាន	៣៨៤
ទុតិយជ្ឈាន	៣៨៧
ឧបមាដោយបុរសទទួលំពត់ស	៣៨៨
មារាវតានុវចន្តៈ	៣៩១
មារិមនបាទនុវចន្តៈ	៣៩៣
ការធ្វើឲ្យដាក់ច្បាប់ដោយប្រាជ្ញាដ៏ត្រូវសន្តិ	៣៩៤
ការបាទនុវត្តគានិសន្ស ១០ ជាប្រាកដ	៣៩៧

សង្ខារូបបតិស្សត្រ ទី ១០

អនុបទវគ្គ សង្ខារូបបតិស្សក្កេ ភាគខែការកើតក្នុងខែវិលាតនោះ	៤០៣
ភាគខែការបើកក្នុងទីលាត រឿយ	៤១៤

វិទ្យាវិទ្ធក្រម

វិទ្យាបាល	អវិទ្យាបាល	អង្គ	រដ្ឋលេខាធិ
សំឡេង	សំឡេង	៨	១៦
មយ	មយ	៨	១៦
ណ	ណ	១១	៦
សុត្ត	សុត្ត	១៧	០
កសិ	កសិ	"	"
យ	យ	៤៨	៦
ទិ	ទិ	៤៦	១
ទប្បក្កិ	ទប្បក្កិ	៤៨	៧
អបរោទិទិដ្ឋិ	អបរោទិទិដ្ឋិ	៦៧	១
វិវិទាទិដ្ឋិ	"	៦៨	"
ពាហ្មណ	ព្រាហ្មណ	៧១	១០
និកមិសស	និកមិសស	៧៣	៤
សុត្ត	សុត្ត	៧៤	១
សមេតិ	សមេតិ	៨៣	៣
អាទុប្បវិបុល	អាទុប្បវិបុល	៧៧	១
វិទ្យាសស	វិទ្យាសស	១០០	៧
បស្សមភិ	បស្សមភិ	១០៦	១៤

វិទ្យាវិទ្ធក្រម

វិទ្យាបាល	អវិទ្យាបាល	អង្គ	រដ្ឋលេខាធិ
បាពជិត	បាពជិត	១០៨	៨
ភិណ្ឌវត្ថុ	ភិណ្ឌវត្ថុ	១១១	៤
សាមគ្គាមសតិ	សាមគ្គាមសុត្តិ	១១៤	១៤
ព្យាគីសុតិប្បកិ	ព្យាគីសុតិប្បកិ	១១៦	១៦
វិសដ្ឋនា	វិសដ្ឋនា	១១៧	១
បដិសិយ្យក្កាយាភិប្បកិ	បដិសិយ្យក្កាយាភិប្បកិ	១១៨	៧
យកខសិយ្យក្កាយ	យកខប្បដិសិយ្យក្កាយ	១២៤	៤
ស្មិតិ	ស្មិតិ	១២៦	៦
អស្សប្បយ	អស្សប្បយ	"	១៤
តម	តម	១៣០	៤
សេ	សេ	"	១៤
អស្សប្បយ	អស្សប្បយ	១៣៦	៨
មុត្តការេ	មុត្តការេ	១៣៨	១
តេ	តេ	១៤០	៤
សមរយិកា	សម្បរយិកា	១៤១	១១
ក្កមរណយ្យកិ	ក្កមរណយ្យកិ	១៤៣	១០
ទបិបណ្ណាសតិ	ទបិបណ្ណាសតិ	១៤៦	១
អាទុ ៗ	អាទុ	១៧៤	៤
បកិ	បកិ	១៨០	៣

វិទ្យាវិទ្ធិបង្គំ

វិទ្យាបទ	អវិទ្យាបទ	អន្តរ	រដ្ឋសេវាយ
វិភក្តិ	វិភក្តិ	"	១១
ភិក្ខុ	ភិក្ខុ	២២៦	៦
បរោសនា អនុប្បដិសន្ត	បរោសនា អនុប្បដិសន្ត	២២៨	១០
សេវិតភារៈ	សេវិតភារៈ	២៨៣	៣
បរិវារ	បរិវារ	២៩០	៦
សុភក្កន្តដានី	សុភក្កន្តដានី	២០៦	១៤
អចិន្ត	អចិន្ត	២០៧	១០
អប្បវិសក្កិ	សប្បវិសក្កិ	២០៨	៣
សេវិតភារៈ	សេវិតភារៈ	៣០៦	១២
អមនាបា	អមនាបា	៣២២	៧
មហានុភារ	មហានុភារ	៣៣៤	១១
សម្មាសិក្កភារៈ	សម្មាសិក្កភារៈ	៣៤០	១៤
ថេរោភិក្ខុ	ថេរោភិក្ខុ	៣៤៦	១២
ភិក្ខុ	ភិក្ខុ	"	១៤
ភិក្ខុសន្និបតិវារ	ភិក្ខុសន្និបតិវារ	៣៤៣	១០
អនាវត្តិប្បដិសន្ត	អនាវត្តិប្បដិសន្ត	៣៤៦	១១
អាកុសិកា	អាកុសិកា	៣៧៧	៦
អនេ មាសា អនេ ភិលា	អនេ មាសា អនេ ភិលា	៣៨០	១២

វិទ្យាវិទ្ធិបង្គំ

វិទ្យាបទ	អវិទ្យាបទ	អន្តរ	រដ្ឋសេវាយ
កុសលេហិ	កុសលេហិ	៣៨៣	១២
អប្បកម្មសលេហិ	អប្បកម្មសលេហិ	៣៨៤	១១
បុញ្ញភិក្ខុ	បុញ្ញភិក្ខុ	៣៨៥	៨
គោរវសិក្ខា	គោរវសិក្ខា	៣៨៥	៤
ឧបសម្បជ្ជ	ឧបសម្បជ្ជ	៣៨៦	២
ធម្មេ កាយ	ធម្មេ កាយ	៣៨៧	២
បរិបូរណ	បរិបូរណ	៣៨៧	២
ឧបសម្បជ្ជ	ឧបសម្បជ្ជ	៣៨៧	៤
បរិបូរណេយ្យ	បរិបូរណេយ្យ	៣៨៨	២
ធម្មេ	ធម្មេ	៣៨៨	៦
និសិទ្ធា	និសិទ្ធា	៣៩០	៤
ភារេ	ភារេ	៣៩៦	៤
ឧត្តរណិ	ឧត្តរណិ	៣៩៤	៨
...សិ...	...សិ...	៣៩៨	២
អនុភិ វិ	អនុភិ វិ	៣៩៩	៤
ឧបសម្បជ្ជ	ឧបសម្បជ្ជ	៤០០	៤
អសេវិតាយ	អសេវិតាយ	៤០០	៧
ទិយាយុកោ	ទិយាយុកោ	៤០៤	៤

សន្លឹកប្រាក់បញ្ចេញរបស់-ក្រៅ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំនិញ	ចំនួន
ខ័ណ្ឌ	ខ័ណ្ឌ	៧	៧
ដល់អ្នក	ដែលអ្នក	១២	៨
ដល់មិន	ដែលមិន	១៧	១០
វិញ្ញាបនបត្រ	វិញ្ញាបនបត្រ	២៨	៣
បុគ្គល	បុគ្គល	២៦	១២
កំពុង	កំពុង	២៧	១១
បុគ្គល	បុគ្គល	៣១	១២
ភាគីពាក់ព័ន្ធ	ភាគីពាក់ព័ន្ធ	៤៤	១៦
ប្រាជ្ញាណ	ប្រាជ្ញាណ	៤៦	១៣
ម៉ែប្រាកដ	ម៉ែប្រាកដ	៦១	១៤
ផ្ទះ	ផ្ទះ	៦៣	"
ក្រែង	ក្រែង	៦៤	១៦
អបរម្មាណ៍	អបរម្មាណ៍	៦៤	១
ប័ណ្ណ	ប័ណ្ណ	៧១	៣
បុគ្គល	បុគ្គល	៧៦	"
ពាសខ័ណ្ឌ	ពាសខ័ណ្ឌ	៨២	៧
បុគ្គល	បុគ្គល	៨៧	៤

សន្លឹកប្រាក់បញ្ចេញរបស់-ក្រៅ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំនិញ	ចំនួន
ប្រព្រឹត្ត	ប្រព្រឹត្ត	៧៤	៧
ជាវិធាន	ជាវិធាន	៧៦	៤
ភាគី	ភាគី	១០៤	១២
ភាគី	ភាគី	១០៨	៧
ផ្ទះ	ផ្ទះ	"	៧
អគារ	អគារ	"	"
ដោយធម៌	ដោយធម៌	១១២	៧
កិច្ច	កិច្ច	១១៦	"
បុរសបុគ្គល	បុរសបុគ្គល	១២១	១៦
ហេតុផល	ហេតុផល	១២៣	៨
មាស	មាស	១២៤	៤
ទៀតដែរ	ទៀតដែរ	"	៦
កមរណៈ	កមរណៈ	១២៧	៨
សំដៅ	សំដៅ	១៣១	៦
នៅសំឡេង	នៅសំឡេង	១៣២	៤
ចំណុច	ចំណុច	១៤០	១៧
បុគ្គល	បុគ្គល	១៤១	១៤

សន្និក្របបំពាក្យខុស-ត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បញ្ជាក់
អរហត	អរហត្ត	១២១	១៧
(១១)	(៧១)	១៥០	៥
សម្មស្ស	ជ្រូត	១៥៦	៨
របស់ស្រុក	របស់ស្រុក	១៥៧	១៦
ត្រៃសុក	ត្រៃសុក	"	"
សេចក្តី	សេចក្តី	"	១៧
ដួងម្តូច	ដួងម្តូច	១៦៤	១៥
បានជាទីពឹង	បានជាទីពឹង	១៧៣	១០
ជាភិទ្ធ	ជាភិទ្ធៈ	១៨១	១៤
"	"	"	១៥
បើលោក	បើលោក	១៨៤	៥
មានក្នុងខ្លួន	មានក្នុងខ្លួន	១៨៥	៧
នវខ្លួន	នវខ្លួន	"	"
ដួងម្តូច	ដួងម្តូច	២០០	១៦
បើលោក	បើលោក	២៤៤	៥
ចាកក ព	ចាកកព	២៦០	១៦
អដ្ឋកថា	អដ្ឋកថា	២៦៤	១៦

សន្និក្របបំពាក្យខុស-ត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បញ្ជាក់
ជាធម្មកថិក	ជាធម្មកថិក	២៥៥	១៦
នវ	នវ	២៦៥	"
អដ្ឋកថា	អដ្ឋកថា	៣២២	"
ធម្មតាស	ធម្មតាសៈ	៣២៧	៧
ប្រៀសប្រៀន	ប្រៀសប្រៀន	៣៣៧	១៦
សម្មាសម្ពុទ្ធៈ	សម្មាសម្ពុទ្ធៈ	៣៤៥	៨
សាវត្តិ	សាវត្តិ	៣៧៥	៤
បូកិកាយ	បូកិកាយ	៣៧៨	១១
ដោយវិចី	ដោយវិចី	៣៨១	១៥
ទាំងយ	ទាំងខ្សោយ	៣៨៨	៦
អំណាចកាយ	អំណាចកាយ	៣៩៨	១៤
អំលក	អំលក	៤១៤	៥